

ת ל מ ו ד י ר ו ש ל מ י

ס ד ר נ ז י ק י ן

מסכת בבא קמא פרק א

דף א, א פרק א הלכה א משנה ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער לא הרי השור כהרי המבעה ולא המבעה כהרי השור לא זה וזה שיש בהן רוח חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים לא זה וזה שדרכן לילך ולהזיק כהרי הבור שאין דרכו לילך ולהזיק הצד השוה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק

דף א, ב פרק א הלכה א משנה במיטב הארץ:

דף א, ב פרק א הלכה א גמרא השור זה הקרן דכתיב וכי יגף שור איש את שור רעהו וגו'. עד כדון בתם במועד מניין. או נודע כי שור נגח הוא וגו'. הבור כי יפתח איש בור וגו' בעל הבור ישלם וגו'. המבעה כי יבער איש שדה או כרם משלחי רגל השור והחמור. וכתיב הסר משובתו והיה לבער זה השן. פרוץ גדירו והיה למרמס זה הרגל. וההבער דכתיב כי תצא אש ומצאה קוצים וגו'. אנו תנינן ארבעה אבות נזיקין. ותני ר' חייא י"ג נזק צער ריפוי שבת ובושת שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר.

דף ב, א פרק א הלכה א גמרא אמור מעתה מה דתנינן אנו להכשר נזקין. מה דתני ר' חייא בין להכשר נזקין בין לניזקי גופו. ר' חגי שאל היך תנינן ארבעה אבות נזיקין אם הכל אמור בשור אחד ניתני שלשה. ואם הכל אמור בשור שלשה ניתני חמשה. אלא כמה דאשתעי קרייא אישתעיית מתניתא. תולדות הקרן נגיחה נגיפה נשיכה רביצה בעיטה דחייה. ר' יצחק מקשי נגיפה נגיחה עיקר הן ואת עביד לון תולדות. אלא מתחיל בעיקר ומסיים בתולדות. תולדות הבור כל פירקא תליתייא דתנינן בנזיקין. ר' תני הניח גחלת ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בה וצלוחיתו בידו נשרפו כליו ונשברה צלוחיתו חייב על הצלוחית משום בור ועל הכלים משום אש. תולדות הרגל. תני בהמה שנכנסה לרשות היחיד והזיקה בין בידה בין ברגלה בין בקרנה בין בעול שעליה בין בשליף שיש בה בין בעגלה שהיא מושכת משלם נזק שלם והמזיק בכרמלי' משלם נזק שלם. תולדות השן הוון בעיין מימר פרה שאכלה שעורים וחמור שאכל כרשינין וכלב שליקלק את השמן וחזיר שאכלה בשר כולהון תולדות השן אינון. אמר ר' יצחק כולהון עיקר שן אינון. והא תאני תולדות השן כשדרסה על גבי נוד מלא שמן ובסיכה גופה נהנה. כמה דתימר תמן השן אוכלת והגוף נהנה אופ הכא נהנה גופה. רבי ירמיה בעי היתה מהלכת ופולטת עשבים מהו.

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא א"ר יוסי מה אם המניח גחלת לרשות הרבים עד מקום שהיא מתהלכת היא מזקת. מאי כדון א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר במניח סכין סמוכה לרשות הרבים כמה דתימר תמן האש נוגע מצד אחד ונתחלחל כולו אוף הכא אדם נוגע מצד אחד ונתחלחל כולו. ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' לוי בור מלא מים ונפל שמה גדי קטן ונכנסו מים דרך אזניו ונתחלחל כולו. וכא נתחלחל כולו. ר' ירמיה בעי היתה מהלכת ומעקרת עשבים בגופה ובקרנה מהו שינוי הוא דרכה לכן ר' בון בר חייה בשם ר' שמואל בר רב יצחק אם לא נאמר שור הייתי למד שור מן הבור מה אם הבור שאין דרכו לילך ולהזיק חייב לשלם. שור שדרכו לילך ולהזיק לא כל שכן. או מה הבור משלם נזק שלם אף השור משלם נזק שלם או מה השור משלם חצי נזק אף בור משלם חצי נזק אילו לא נאמר שור הייתי למד שור מן הבור או אילו לא נאמר בור הייתי למד בור מן השור

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא ולמה תנינתה הכא דאית ליה מילין סגין כן לא הרי מושב כהרי משכב ולא הרי משכב כהרי מושב. ניחא לא הרי מושב כהרי משכב אם מושב בטפח יטמא יטמא משכב בד' טפחים. מפני שטמא משכב בארבעה טפחים יטמא מושב בטפח. ואילו לא נאמר משכב הייתי למד משכב מן המושב אילו לא נאמר מושב הייתי למד מושב מן המשכב ולמה תנינתה הכא דאית לתנוייה סגין מילין. כן לא פרשה נירות כהרי פרשת שילוח טמאין. ולא פרשת שילוח טמאין כהרי פ' נירות. אילו לא נאמר פרשת שילוח טמאין הייתי למד פרשת שילוח טמאין מפרשת נירות. ולמה תנייתה הכא דאית לתנוייה סגין מילין כן הצד השווה שבהן שהן בצו מיד ולדורות. אף כל שהוא בצו מיד ולדורות. א"ר לא צריך הוא שיאמר לכל אחד ואחד. והשור מלמד שהבעלין מיטפלין בנביל'. דכתיב והמת יהיה לו וכתוב בבור והמת יהיה לו. תני רבי ישמעאל יצאו קרקעות שאינן מיטלטלין

דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא יצא אדם שאין לו הננייה במותו. והאש מלמדת על כולן שהוא חייב על האונסין: פיסקא. וכשהזיק חב המזיק וכו'. א"ר יוסי הדא אמרה אדם שחבל בחבירו תחילה אע"פ שחזר ונעשה נזק חייב. דכתיב ומכה בהמה ישלמנה >ישלם פחתה< א"ר חנינא מכה בהמה ישלמנה ישלם פחתה. בר פדייה אמר אם טרף יטרף

דף ד,א פרק א הלכה א גמרא יביאהו עד מקום הטריפה לא ישלם. א"ר נסא צורכה להדא דרבי חנינא וצורכה להדא דבר פדייה. אילו איתאמרת דר' חנינא ולא איתאמרת דבר פדייה הייתי אומר להכשר נזקיה לא ישלם כלום לנזקי גופה ישלם פחתה. הוי צורך הוא שיאמר דבר פדייה. או אילו איתאמרת דבר פדיי' ולא איתאמרת דר' חנינא הייתי אומר להכשר נזקיה ישלם פחתה לניזקי גופה ישלם את הכל. הוי צורך שיאמר דר' חנינא וצורך שיאמר דר' פדייה. רב יהודה בשם שמואל אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל אלא לנזקין ואני אומר אף לשואל <אין> שמין. ואבא מודה לי ומאן הוא אבא רב או אבא בר אבוה. א"ר חסדא נעשה עיקר טפילה. אתא רב יהודה בשם שמואל אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ולא לשואל אלא לנזקים והשומרים כנזקי' הם. רב יהודה שלח שאל לר' לעזר האנס והגנב והגזלן מהו לשום להן א"ל אין שמין לא לגנב ולא לגזלן. ומניין שאין שמין להן אמר רבה בר ממל חיים שנים ישלם חיים ולא מתים. עד כדון גניבה גזילה מניין. א"ר אבין והשיב את הגזילה כאשר גזל:

דף ד, א פרק א הלכה ב משנה כל שחבתי בשמירתו הכשרתי את נזקו הכשרתי במקצת נזקו חבתי בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו. נכסים שאין בהם מעילה נכסים של בני ברית ונכסים המיוחדים חוץ מרשות המיוחדת למזיק ורשות הניזק והמזיק בתשלומין:

דף ד, א פרק א הלכה ב גמרא תני ר' חיייה זה השור והבור.

דף ד, ב פרק א הלכה ב גמרא והאש לא תנה. א"ר ירמיה האש להכשר נזקיו. אמר ר' יוסי ואין כיני האש להכשר נזקיו מקבל עליו ההתרייה בדעת זו ולוקה. מאי כדון. האש להכשר נזקיו מקבל עליו נזק צער ריפוי שבת ובושת. הכשרתי במקצת נזקו כהכשר כל נזקו. זה הבור דתני חפר בור תשעה טפחים ובא אחר ועמק בו טפח האחרון חייב. רבי אומר אחר האחרון למיתה ואחר הראשון לנזקין. א"ר יצחק כיני מתניתא אחר אחרון למיתה ואחר שניהן לנזקין. חפר בו עשרה טפחים ובא אחר וסיידו וכיירו שניהן חייבין. מפני שסיידו וכיירו יהא חייב. בשאר לו סוד את הבית הזה וקנה אותו. דמר ר' אמי בשם רבי לעזר שמירת נזקין כשמירת קניין א"ר סימון תיפתר בחופר בחולות. דתני חפר זה עשרה וזה עשרה זה עשרים וזה עשרים זה מאה וזה מאה כולהן חייבין. כמה שיעורן להמית י"ט ולהזיק כל שהוא סומכוס אומר

דף ה, א פרק א הלכה ב גמרא לעומקו שלשה לאורכו ולרחבו ארבעה. רבי אלעזר הקפר אומר כמלואו של נופל ומהו מלואו של נופל אפי' תרנגול ואפילו גמל: פיסקא. נכסין שאין בהן מעילה. דתני הנכסין הללו נקנין עם נכסין שיש בהן מעילה. רב יהודה בשם שמואל דרבי יוסי הגלילי היא. דתני ומעלה מעל בה' רבי יוסי הגלילי אומר להביא קדשים קלין. בן עזאי אומר להביא את השלמים. אבא יוסי בן דוסאי אומר לא היה בן עזאי אומר אלא על הבכור בלבד. ומה ביניהון מאן דמר שלמים כל שכן מעשר. ומאן דמר בכור הא מעשר לא. ר' שמעון אומר אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלין קדשים שחייב באחריות קורא אני בהן בעמיתו וכחש.

דף ה, ב פרק א הלכה ב גמרא ושאינו חייב באחריותן קורא אני בהן בה' וכחש. רב הונא אמר אחד קשים כשרין ואחד קדשים פסולין קדשים שחייב באחריותן אפילו הן לה' קורא אני בהן בעמיתו וכחש. ושאינו חייב באחריותן קורא אני בהן בה' וכחש ולא בעמיתו וכחש: פיסקא. נכסים שהן של בני ברית. פרט לשור ישראל שנגח לשור של עכו"ם. מנכסין המיוחדין. ולא מנכסי הפקר חוץ מרשות המיוחדת למזיק שוהא פטור נוהגין הן ברשות הניזק והמזיק. א"ר ירמיה אילו תנא חוץ מרשות המיוחדת למזיק ושתק הייתי אומר אחד חצר של שותפין ואחד חצר שאינה לשניהן חייבת. ולמה תנא נוהגין הן ברשות הניזק והמזיק. אלא זה שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. א"ר יוסי מכיון דתנא חוץ מרשות המיוחדת למזיק אין אנו יודעין שהן נוהגין ברשות הניזק והמזיק. ולמה תנא נוהגין הן ברשות ניזק והמזיק אלא להוציא חצר שאינה של שניהן. אית תני תני חצר של שותפין חייבת וחצר שאינה לשניהן פטורה. אית תני תני חצר שאינה לשניהם חייבת. מאן דמר חצר של שותפין חייבת וחצר שאינה לשניהן פטורה

דף ו, א פרק א הלכה ב גמרא דכתיב מיטב שדהו. ומאן דמר אפילו חצר שאינה לשניהן חייבת דכתיב ובער בשדה אחר מכל מקום רבי יסא בשם ר' יוחנן חצר השותפין חייבת. א"ר יסא אנא דאייתיתה מהדא דתני רבי הושעיה ארבעה כללות היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ בנזקין. כל מקום שיש רשות לניזק ולמזיק כגון פונדקי וחצר השותפין וכיוצא בהן על השן ועלה רגל פטור על הנגיחה והנגיפה והנשיכה והרביצה ועל

הבעיטה והדחיה אם תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם מן העלייה. לניזק ולא למזיק חייב בכל. למזיק ולא לניזק פטור מן הכל. והכל מודין בשאין רשות לא לזה ולא לזה כגון בקעה רשות הרבים וכיוצא בה על השן ועל הרגל פטור על הנגיחה ועל הנגיפה והנשיכה והרביצה והבעיטה והדחיה תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם מן העלייה:

דף ו,ב פרק א הלכה ג משנה שום כסף שוה כסף בפני בית דין ועל פי עדים בני חורין ובני ברית והנשים בכלל הנזק והניזק והמזיק בתשלומין:
דף ו,ב פרק א הלכה ג גמרא אין אומרים תצא פרה בטלית אלא שמין את הנכסין בבית דין. שוה כסף מלמד שאין בית דין שמין אלא נכסים שיש להם אחריות ואם תפש הניזק במטלטלין שמין לו מהן. בפני בית דין מלמד שאין שמין לו אלא בפני בית דין. על פי עדים שאין שמין אלא על פי עדים. בני חורין ובני ברית יצאו עכו"ם ועבדים ופסולי עדות. ונשים בכלל הנזק לפי שלא תפש הכתוב אלא את האיש צריך לרבות את האשה. תני רבי ישמעאל ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם: והניזק והמזיק בתשלומין. משלמין חצי נזק. מיכן שמחצין את הנזק מיכן שזה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק:
דף ו,ב פרק א הלכה ד משנה חמשה תמין וחמשה מועדין הבהמה אינה מועדת לא ליגח לא ליגוף לא לישוך ולא לרבוץ ולא לבעוט. השן מועדות לוכל את הראוי לה הרגל מועדת לשבר בדרך הילוכה שור המועד ושור המזיק ברשות הניזק והאדם:
דף ו,ב פרק א הלכה ד גמרא אמר רבי יוחנן דרבי טרפון היא. ברשות הניזק רבי טרפון אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק:
דף ו,ב פרק א הלכה ה משנה הזאב והארי הדוב והנמר והברדלי והנחש הרי אלו מועדין ר' אליעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדין. והנחש מועד לעולם מה בין תם למועד אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו. והמועד משלם נזק שלם מן העלייה:
דף ו,ב פרק א הלכה ה גמרא תני רבי מאיר אומר אף הצבוע. א"ר יוסי בי ר' אבין לא א"ר מאיר אלא בצבוע זכר שיש לו שעה שהוא קשה כארי:

מסכת בבא קמא פרק ב

דף ז,א פרק ב הלכה א משנה כיצד הרגל מועדת לשבת בדרך הילוכה. הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושיברה את הכלים משלם חצי נזק. דרסה על הכלי ושברתו ונפל על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון משלם חצי נזק:
דף ז,א פרק ב הלכה א גמרא ואין דרכה להתיז צרורות. אמר רבי אמי כשהיה כלי נתון בידי אדם אבל אם היה מונח ברשות הרבים הואיל וזה מונח ברשות וזו מהלכת ברשות פטור. רבה בר ממל אמר בה שתי דרכים אחת יש בה עשבים וצרורות ואחת אין בה עשבים וצרורות הניחא את שאין בה עשבים וצרורות והלכה בזו שיש בה עשבים וצרורות אע"פ שהוא מונח בר"ה פטור. רבי לעזר אומר כל דבר שהוא חוץ לגופה לא חלקו בו חכמים בין ברה"י בין בר"ה

דף ז, ב פרק ב הלכה א גמרא לחצי כופר. מהו שתקבל העדאה בדבר שהוא חוץ לגופה ר' זעירא אמר מקבלת רבי אילא אמר אינה מקבלת. אמר ר' זעירא מתניתא פליגא עלוי שור שמתחכך בכותל ונפל על האדם והרגו חייב בכופר ופטור ממיתה וכי יש כופר בתם. ואפילו כרבי אילא לית היא פליגא. ולמה פטור ממיתה בשהועדה להיות מפלת את הכתלים כשהפילה את הכותל לא היה אדם שם. א"ר לעזר הטילה גללים משלם נזק שלם דל כן מה אנן אמרין צריך שיהא המקלוט בידו. הדא דתימא בשאין דרכה לכן אבל בשדרכה לכן צריך שיהא המקלוט בידו. רבי הושעיה רבה ורבי יודן נשייא הוון יתיבין עאל רבי בא בר ממל ושאל כישכשה בזנבה כגון אילין פירדתא מהו. ולא אמרינן ליה כלום בתר כן א"ל רבי הושעיה רבה דל כן מה נן אמרין צריך שיהא תופש בזנבה. הדא דתימר בשאין דרכה לכן אבל בשדרכה לכן צריך שהוא תופש בזנבה.

דף ח, א פרק ב הלכה א גמרא ומה פשיטא לון בנזק שלם ומה צריכה לון בחצי נזק: פיסק! דרסה על הכלי ושברתו. ר' ירמיה בעי דרסה על נוד מלא שמן על הנוד משלם נזק שלם ועל השמן משלם חצי נזק היתה טבלה מונחת וזכוכית עליה דרסה על גבי הטבלה ונשתברו הזכוכית על הטבלה משלם נזק שלם ועל הזכוכית חצי נזק היו שתי טבליות זו על גבי זו דרסה על העליונה ונשתבר' השנייה על העליונה משלם נזק שלם ועל התחתונה חצי נזק. היתה טבלה מונחת ברשות הרבים דרסה עליה והתיזה והלכה ונשתברה ברשות היחיד אחר מי את מהלך אחר דריסתה או אחר שבירתה אין תימר אדריסה פטור אשבירתה חייב:

דף ח, א פרק ב הלכה ב משנה התרנגולין מועדין להלך כדרכן ולשבר היה דליל קשור ברגלו או שהיה מהדס ושיבר את הכלים משלם חצי נזק:

דף ח, א פרק ב הלכה ב גמרא רב הונא אמר בשנקשר מאיליו

דף ח, ב פרק ב הלכה ב גמרא אבל אם קשרו הוא משלם נזק שלם. תני תרנגולין שהידסו את העיסה ואת הפירות או שניקרו משלם נזק שלם הידסו עפר על גבי עיסה או על גבי פירות משלמין חצי נזק היו מחטטין בחבל ונפסק הדלי או שנשבר משלם נזק שלם נפל על חבירו על העליון משלם נזק שלם ואתחתון חצי נזק ואינו כעושה בור במקום אחד ומזיק במקום אחר. אמר רבי יוסי בי ר' בון מכיון שאין דרכו ליפול אלא באותו הבור כמי שהוא בורו. תני תרנגולין שנפלו לגינה ושברו החילפין וקירטמו את הירק משלם נזק שלם סומכוס אומר על הקירטום משלם נזק שלם ועל השיבור משלם חצי נזק. תרנגול הפורח ממקום למקום והזיק בגופו משלם נזק שלם ברוח שבין כנפיו משלם חצי נזק סומכוס אומר נזק שלם.

דף ט, א פרק ב הלכה ב גמרא נפח בכליו ושברן משלם נזק שלם:

דף ט, א פרק ב הלכה ג משנה כיצד השמן מועדת לוכל את הראוי להץ הבהמה מועדת לוכל פירות או ירקות אכלה כסות או כלים משלם חצי נזק. במה דברים אמורים ברשות הניזק אבל ברשות הרבים פטור. ואם נהנית משלם מה שנהנית:

דף ט, א פרק ב הלכה ג גמרא ריש לקיש אמר על הראשונה הושבה רבי יוחנן אמר על כולה הושב! מחלפה שיטתיה דריש לקיש תמן אמר ריש לקיש בשם ר' הושעיה עמדה ואכלה מפירות הצבורין חייבת וכא הוא אמר אכין. אמרו תמן בשם ר' הושעיה ברם הכא בשם גרמיה. מילתיה דריש לקיש אמר בעטה מהלכת ברבוצה פטור מילתיה דרבי יוחנן אמר בעטה מהלכת ברבוצה חייב. לא סוף דבר בעטה מהלכת ברבוצה או רבוצה

במהלכת. בעטתה מהלכת במהלכת. אמר רבי אמי לא אמר ריש לקיש אלא בעטתה מהלכת ברבוצה פטורה אבל רבוצה במהלכת או מהלכת במהלכת חייבת. תני ר' הושעיה כולה פטור טעמא דר' הושעיה אין קרן ברשות הרבים. רב אמר עמדה ואכלה מפירות הציבורין

דף ט,ב פרק ב הלכה ג גמרא מה היקלו בשם שאכלה מהלכת בין העומדת חומר בקרן שבעטתה מהלכת את העומדת. אילפיי אמר עמדה ואכלה מפירות הציבורין חייבת מה היקלו בשן שאכלה מהלכת בין העומדת חומר בקרן שבעטתה מהלכת את המהלכת:
דף ט,ב פרק ב הלכה ד משנה כיצד משלם מה שנהנית אכלה מתוך הרחבה משלם מה שנהנית מצידי הרחבה משלם מה שהזיקה. מפתח החנות משלם מה שנהנית מתוך החנות משלם מה שהזיקה:

דף ט,ב פרק ב הלכה ד גמרא רב אמר עקמה צוארה ואכלה משלם מה שהזיקה. והא תנינן מפתח החנות משלם מה שנהנית. מתוך החנות משלם מה שהזיקה. מאי כדון א"ר יוסי בי ר' בון תיפותר כשהיה חמור טעון גדיים ובשעת עברתן פשטו צואריהן ואכלו מפתח החנות משלם מה שנהנית מתוך החנות משלם מה שהזיקה. רב אמר אכלה שעורים משלם תבן והתני ר' חיייה ופליג לפיכך אם אכלה חיטין שהן רעות לה הרי זו פטורה.
דף י,א פרק ב הלכה ד גמרא שינת ואכלה משלם נזק שלם מהו שינתן ואכלה משלם נזק שלם היתה קופתו מופשלת לאחוריו בר"ה ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה משלם נזק שלם. סוג שנתון בפתח החנות חציו מבפנים וחציו מבחוץ ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה משלם נזק שלם:

דף י,א פרק ב הלכה ה משנה הכלב והגדי שקפצו מראש הגג ושיברו את הכלים משלמין נזק שלם מפני שהן מועדין. כלב שנטל את החרר' והלך לו לגדיש אכל את החררה והדליק את הגדיש על החררה משלם נזק שלם ועל הגדיש משלם חצי נזק:
דף י,א פרק ב הלכה ה גמרא אית תניי תני שקפצו אית תניי תני שנפלו א"ר יוחנן כיני מתניתא שקפצו נפלו לא בדא. כלב שנטל את החררה ריש לקיש אמר במצית את האור על כל שיכולת ושיכולת ר' יוחנן אמר

דף י,ב פרק ב הלכה ה גמרא נעשה כזורק את החץ ממקום למקום. א"ר יצחק בר טבליי מתניתא מסייע לריש לקיש היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו פטור. אם אומר את שאין כזורק את החץ ממקום למקום על שיכולת הראשונה נתחייב מיתה מיכן והילך תשלומין. א"ר יוסי ואת שמע מינה שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור. אם אומר את שאינו כזורק את החץ ממקום למקום ויעשה כמי שחלו עליו תשלומין מיכן והילך יהא חייב בתשלומין. חד בר נש

דף י,א פרק ב הלכה ה גמרא אפיק פלטירה בפורת עבר חמרא ותבריה אתא עובדא קומי ר' יצחק בר טבליי אמר ליה לא חייב לך כלום ולא עוד אלא שאם ניזוק חייב בנזקו:
דף י,א פרק ב הלכה ו משנה אי זהו תם ואי זה מועד מועד שהעידו בו שלשה ימים ותם שיחזור בו שלשה דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר מועד שהעידו בו שלשה פעמים ותם שהתינוקות ממשמשין בו:

דף י,א פרק ב הלכה ו גמרא מה טעמא דר' יודן מתמול שלשום מה מקיים רבי מאיר מתמול שלשום פתר לה בהפלג נגיחות שאם יצא ביום ראשון ונגח בשני ולא נגח בשלישי

נגח אין נעשה שור מועד עד שיגח שלשה ימים זה אחר זה. יצא ביום ראשון ונגח שוורין בשני ונגח כלים בשלישי ונגח חזירין על ידי שלשה מינין לשלשה ימים מהו שיעשה שור מועד יצא ביום הראשון ונגח בשני לא יצא בשלישי יצא ונגח ייבא בתפלוגתה דרב אדא בר אחווה ודרב הונא דאיתפלגון נידה שבדקה עצמה ביום ראשון ומצתה טמא בשני לא בדקה בשלישי בדקה ומצתה טמא רב אדא בר אחווה בשם רב נידה וודאי רב הונא בשם רב אמר נדה ספק. אמר רב הונא תמן הוינא בראשה ותמן הוינא בסיפא ותמן הוינא באמצעיתה אשתאלת לרב ואמר ספק אשתאלת לרב ומר וודאי וחזר ומר ספק רב אדא בר אחווה לא הוה תמן אלא כד מר וודאי. רב ירמיה בשם רב הלכה כר' מאיר בתמה וכר' יודה בהעדאה דתני שור שנגח שלשה פעמים ביום אחד אינו מועד ומה תלמוד לומר מתמול שלשום אלא שאם חזר בו שלשה ימים זה אחר זה אינו נידון אלא כתם. הוינן סברין מימר הלכה כרב הונא

דף יא, ב פרק ב הלכה ו גמרא דו אמר מעין שניהם אתא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי מאיר בתמה וכר' יודה בהועדה:

דף יא, ב פרק ב הלכה ז משנה שור המזיק ברשות הניזק כיצד נגח נגף נשך רביץ בעט ברשות הרבים משלם חצי נזק ברשות הניזק רבי טרפון אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק אמר להן רבי טרפון מה אם במקום שהיקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור החמיר עליהן ברשות הניזק לשלם נזק שלם מקום שהחמיר על הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק אינו דין שנחמיר עליהן ברשות הניזק לשלם נזק שלם אמרו לו דייו לבא מן הדין להיות כנדון מה ברשות הרבים חצי נזק אף ברשות הניזק חצי נזק אמר להן אני לא אדון קרן מקרן אני אדון קרן מרגל ומה אם במקום שהיקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים החמיר בקרן מקום שהחמיר עליהן ברשות הניזק אינו דין שנחמיר בקרן אמר לו דייו לבא מן הדין להיות כנדון מה ברשות הרבים חצי נזק אף ברשות הניזק חצי נזק:

דף יא, ב פרק ב הלכה ז גמרא א"ר יוחנן דר' טרפון היא דרשות הניזק ר' טרפון אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק:

דף יא, ב פרק ב הלכה ח משנה אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן סימא את עין חבירו ושיבר את הכלים משלם נזק שלם:

דף יא, ב פרק ב הלכה ח גמרא א"ר יצחק מתניתא בשהיו שניהם ישינין אבל אם היה אחד מהן ישן ובא חבירו לישן אצלו זה שבא לישן אצלו הוא המועד:

מסכת בבא קמא פרק ג

דף יא, ב פרק ג הלכה א משנה המניח את הכד ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור ואם הוזק בה בעל החבית חייב בנזקיו:

דף יא, ב פרק ג הלכה א גמרא ואין דרך אדם להניח ברשות הרבים. רב אמר בממלא את כל רשות הרבים אבל אם אינה ממלא את כל רשות הרבים אין דרך אדם להיות מניחם ברשות הרבים שמואל אמר

דף יב, א פרק ג הלכה א גמרא או בממלא את כל רשות הרבים או עד שתהא נתונה על קרן זוית. אמר רבי לעזר ואפי' אינה ממלא כל רשות הרבים אם יטילנה מיכא ויתננה כאן הרי זה בור. ואפילו אינה נתונה על קרן זוית אין דרך אדם להיות מניחן ברשות הרבים היתה ממלא כל רשות הרבים אם יטילנה מיכאן ויתנינה כאן נעשה בור אלא יטול המקל וישברנה או יעבור עליה ואם נשברה נשברה. נישמענה מן הדא שור שעלה על חבריו ובא בעל השור לשמוט את שלו או הוא ששומט את עצמו ונפל ומת פטור אם דחייו ונפל ומת חייב. ולא יכיל מימר ליה אילו שבקתה הוינא יהיב לך נזקך. עוד הוא דו יכיל מימר ליה אילו שבקתה הויתיה יהיב לי חצי נזק. הגע עצמה שהיה מועד לא כל ממך שאהא מחזור עמך על בתי דינים. הניח חבית ברשות הרבים ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה ובא הראשון ליטול שלו אם יטילנה מיכן ויתנינה כאן נעשה בור אלא יטול את המקל וישברנה או יעברו עליה ואם נשברה נשברה. נישמענה מן הדא שור שעלה כחבירו ובא בעל השור ושמוטו מתחתיו

דף יב, ב פרק ג הלכה א גמרא אם עד שלא עלה שמוטו ונפל ומת פטור ואם דחהו ונפל ומת חייב. אמר רבי יוסי ותישע מינה ראה אמת המים שוטפת ובאה לתוך שדהו עד שלא נכנסו המים לתוך שדהו רשאי לפנותן למקום אחר משנכנסו אין רשאי לפנותן למקום אחר. אהן כריסו ארגירא עד דלא ייתי אהן כריסו ארגירא שרי מימר פלן עביד עיבידתי פלן עביד עיבידתי. מן דייתי אהן כריסו ארגירא אסיר. הדין אכסניי פרכא עד דלא ייתון רומאי שרי מיחשדוניה ומן דייתון רומאי אסיר. הניח אבנו ברשות הרבים ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה ובא אחר ונתקל בזו ונחבט בזו מי חייב בנזקו הראשון או השני נישמענה מן הדא שור שדחף לחבירו ונפל לבור בעל השור חייב ובעל הבור פטור ר' נתן אומר במועד זה נותן מחצה וזה נותן מחצה ובתם בעל הבור נותן שני חלקים ובעל השור רביע. אמר ר' חנינא כיני מתניתא בעל הבור נותן שלשה חלקים ובעל השור נותן רביע >הניח אבנו ברשות הרבים ובא אחר והניח אחרת סמוכה לה ובא אחר ונתקל בזו ונחבט בזו מי חייב בנזקו הראשון או השני.< הניח אבנו ברשות הרבים ובאת הרוח והפריחתה לרשות היחיד ובא אחר ונתקל בה מהו שיהא חייב בנזקו הניח אבנו בר"ה ובא אחר ונתקל בה

דף יג, א פרק ג הלכה א גמרא והתיזה לרה"י ובא אחר ונתקל בה מהו שיהא חייב בנזקו א"ר יוחנן הניח אבנו ומשאו ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בהן וצלוחיתו בידו בין שנתקל אבן ונחבט בקרקע בין שנחבט באבן ונתקל בקרקע חייב על ניזקי אדם ופטור על ניזקי צלוחיתו. מילתיה דרבי יוחנן אמר בור של נזקין פטור על הכלים ואם בדרך הטחה הטיח על ניזקי צלוחית חייב:

דף יג, א פרק ג הלכה ב משנה נשברה כדו בר"ה והוחלק אחד במים או שלקה בחרסיה חייב ר' יהודה אומר במתכוין חייב בשאינו מתכוין פטור:

דף יג, א פרק ג הלכה ב גמרא ר' לעזר אמר בשעת נפילה נחלקו אבל לאחר נפילה כל עמא מודיי שחייב א"ר יוחנן בין בשעת נפילה בין לאחר נפילה היא המחלוקת. מתיב ר' יוחנן לר' לעזר אם בשעת נפילה פטור אינו קל וחומר לאחר נפילה. ולמה פטור בשעת נפילה שכן אדם מפקיר נזקיו בר"ה אית מתני' מסייעא לדין ואית מתניתא מסייעא לדין דתני מודין חכמים לר' יודן במניח אבנו ומשואו בר"ה ובא אחר ונתקל בהן פטור שעל

מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ. הא אם לא הנחיל יהושע לישראל את הארץ על מנת כן חייב.

דף יג, ב פרק ג הלכה ב גמרא על דעתיה דרבי יוחנן במתכוון לחרסין על דעתיה דר' לעזר במתכוון להזיק. ר' זירא ור' לא תריהון אמרין מודה רבי יודה לחכמים במבקר שור שנגח בר"ה שחייב לא דומה נזק עומד לנזק מהלך:

דף יג, ב פרק ג הלכה ג משנה השופך מים בר"ה והוזק בהן אחר חייב בנזקו המצניע את הקוץ ואת הזכוכית והגודר גדירו בקוצי' וגדר שנפל לרשות הרבים והוזק בהן אחר חייב בנזקו:

דף יג, ב פרק ג הלכה ג גמרא רב הונא אמר בשנחבט בקרקעו אבל אם נתלכלכו כליו חייב רב אמר אפ' נתלכלכו כליו פטור. מילתיה דרב אמר הבור של נזקין פטור על הכלים. המצניע את הקוץ ואת הזכוכית לתוך כותלו של חבירו ובא בעל הכותל וסתר והוזק בהן אחר חייב. חסידים הראשונים היו מצניעין אותן לתוך שדה עצמן ומעמיקין להן שלשה טפחים כדי שלא תעלם המחרישה: פ'סק'. והגודר גדירו בקוצים. אר"י תיפתר דברי הכל במפריח. רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא ולמה לינן פתרינן לה כר' יוסי בי ר' יודה דאמר

דף יד, א פרק ג הלכה ג גמרא שלשה שהן סמוכין לרשות כרשבות. א"ל ומה ביש לך דאיכא ר' יוחנן מימר לך תיפתר דברי הכל במפריח: וגדר שנפל לרשות הרבים. ר' אבהו בשם ריש לקיש אמר דר' מאיר היא דרבי מאיר אמר כל המזיק שלא על ידי מעשה חייב והדא אמרה דא נתנו לו זמן לקוץ את האילן ולסתור את הכותל ונפלו לתוך הזמן פטור לאחר הזמן חייב. וכמה הוא הזמן תני ר' הושעיה שלשים יום:

דף יד, א פרק ג הלכה ד משנה המוציא את תבנו ואת גפתו לר"ה לזבלים והוזק בהן אחר חייב בנזקו וכל הקודם בהן זכה ההופך את הגלל ברשות הרבים והוזק בהן אחר חייב בנזקו:

דף יד, א פרק ג הלכה ד גמרא במה זכן דבית רבי ינאי אמרי בשבחן שמואל אמר בגופן חזקיה אמר והוא שהפכה על פניה לזכות בה. מילתיה דחזקיה אמר המטלטלין נקנין בהפיכה. אלא המטלטלין מהו שיקנו בגרירה. אמר רבי בון בר חייא נראין דברים בעמודין ובעורות קשין אבל בעורות רכין לא קנה עד שיגביה. אמר רבי אחא ליידיא פשטה על שיטתהון דרבנן.

דף יד, ב פרק ג הלכה ד גמרא בן סורר ומורה מהו שיהא חייב בתשלומי כפל בגניבה הראשונה או מאחר שהוא בהתריות מיתה יהא פטור נישמעניה מן הדא הגונב כיס חבירו והוציאו בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבת כיס עד שלא קדשה עליו השבת. ולא בהתריית מיתה הוא ותימר חייב. וכא אע"פ שהוא בהתריית מיתה יהא חייב. אמר רבי ינאי בר ישמעאל ר' הושעיה תניתה כדעתיה דתני המוציא אע"פ שלא הניח חייב ודכוותה המוציא אע"פ שלא נטל להוציא חייב שאין התרייתו אלא בשעת הוצאתו תני אם היה גורר בו ויוצא פטור שחלו עליו מיתה ותשלומין כאחת. הא אם לא חלו עליו שניהן כאחת חייב בתשלומין א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר כגון דהוון אילין כיסייא רברבין שדרכן ליקנות בגרירה ולית שמע מן הדא כלום. מתיבי הא מתניתא זמנין דמותבין לה ומסייעין לר' יוחנן. זימנין דמיתבין לה ומסייעין לריש לקיש.

דף טו, א פרק ג הלכה ד גמרא יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד טמא שאכל חלב והוא נותן מן המוקדשין ביום הכפורים. ר' מאיר אומר אם היתה שבת והוציאו בשבת אמרו לו אינו השם. אימת דמתיבין ומסייעין לרבי יוחנן הוציאו בשבת אין כאן הנחה ולמה אמרו אינו השם. אימת דמתיבין ומסייעין לריש לקיש הוציאו ביום הכפורים יהא פטור. א"ר יוסי בי ר' בון אתייה דרבי מאיר כר' עקיבה דתני מניין ליום הכיפורים שחל להיות בשבת ושגג ועשה מלאכה מניין שחייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו תלמוד לומר שבת היא יום הכיפורים הוא דברי ר' עקיבה ר' ישמעאל אומר אין חייב אלא אחת:

דף טו, א פרק ג הלכה ה משנה שני קדרים שהיו מהלכין זה אחר זה נתקל הראשון ונפל נתקל השני בראשון הראשון חייב בנזקי של שני זה בא בחביתו וזה בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו של זה פטור שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך:

דף טו, א פרק ג הלכה ה גמרא רבי יוחנן בעא מהו שיתן לראשון שהות כדי עמידה אמר ר' יוסי פשיטא לרבי יוחנן ליתן לראשון שהות כדי עמידה. ולא מסתברא דלא מן השני והלך מהו לשני ליתן שהות כדי עמידה

דף טו, ב פרק ג הלכה ה גמרא נישמענה מן הדא הקדרים המהלכים זה אחר זה נתקל הראשון ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל הראשון משל' לשני והשני לשלישי ואם מחמת הראשון נפלו כולן הוא משלם על ידי כולן וחייבין על ניזקי אדם ופטורין על ניזקי כלים ואם הזהירו זה את זה כולן פטורין. חמרים שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל הראשון משלם לשני והשני לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו כולן הוא משלם על ידי כולן.

חמורים שהיו מהלכין זה אחר זה נתקל הראשון ונפל ובא חבירו ונתקל בו ונפל אפילו מאה כולן חייבין אית תנויי תני כולן פטורין. אמר רבי לא מאן דמר חייבין בשחרביצום בעליהן. נפלו אין אונסין לבהמה. חמורים שהיו רגלי אחד מהן רעות אין רשאיין לעבור עליו [נפל רשאיין לעבור עליו]. מהו רשאיין לעבור עליו. דרסין עלוי ועברין. היה אחד ריקן ואחד טעון מעבירין את הריקן מפני הטעון אחד פרוק ואחד טעון מעבירין את הפרוק מפני הטעון היו שניהן טעונים שניהן פרוקין יעשו פשרה ביניהן. שתי עגלות שתי ספינות אחת טעונה ואחת ריקני' מעבירין פרוקה מפני הטעונה שתיהן פרוקות או טעונות יעשו פשרה ביניהן. הנכנס למרחץ נותן כבוד ליוצא והיוצא מבית הכסא נותן כבוד לנכנס. זה בא בחביתו וזה בא בקורתו. ר' זעירא בעי שנו והזיקו מהו נישמענה מהדא חמשה שישבו על ספסל אחד ובא אחר וישב בו ונשבר הוא משלם על ידי כולן. ואם מחמת כולן נשבר כולן חייבין:

דף טו, ב פרק ג הלכה ו משנה היה בעל קורה ראשון ובעל החבית אחרון נשברה החבית בקורה פטור ואם עמד בעל הקורה חייב ואם אמר לו לבעל החבית עמוד פטור היה בעל החבית ראשון ובעל הקורה אחרון נשברה החבית בקורה חייב אם עמד בעל החבית פטור ואם אמר לו לבעל הקורה עמוד חייב וכן זה בא בנרו וזה בא בפשתנו:

דף טז, א פרק ג הלכה ו גמרא לא כן אמר רב בממלא כל רשות הרבים. וזו ממלא כל רשות הרבים. אמר כיון שעמד נעשה כקרן זוית:

דף טז, א פרק ג הלכה ז משנה שנים שהיו מהלכין בר"ה אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהן רצים והזיקו זה את זה שניהן פטורין:

דף טז,א פרק ג הלכה ז גמרא יוסי הבבלי אומר היה ר' בר"ה והזיק חייב ששינה המנהג היה ערב שבת בין השמשות פטור. אמרי הוא יוסי הבבלי הוא יוסי בן יהוד' הוא יוסי קטונתא ולמה נקרא שמו קטונתא שהיה קטן חסידים:

דף טז,א פרק ג הלכה ח משנה המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד ברשות היחיד והזיק ברה"י אחר חייב:

דף טז,א פרק ג הלכה ח גמרא א"ר יוסי בן חנינה היה עומד ומבקע עצי' בחצירו ונכנס פועל לתבוע שכרו ונתזה הבקעת והזיקתו חייב ואם מת אינו גולה והתני ר' חייה פטור. לא פליגי מה דמר ר' יוסי בשראהו ומה דמר ר' חייה בשלא ראהו. אם בשלא ראהו כיון שאמר לו היכנס חייב והתני ר' חייה פטור. כיון שאמר לו הכנס צריך לשמור עצמו. ואית דבעי מימר כיון שאמר לו היכנס נעשית כחצר השותפין. דמר ר' יוחנן בשם רבי ינאי השותפין קוננין זה מזה בחצר וחייבין זה בניזקי זה וזה בניזקי זה. ולא כן אמר רב בממלא כל ר"ה וזו ממלא כל רשות הרבים אמר מכיון שדרכו להלך בחצר כמי שהוא ממלא כל החצר:

דף טז,א פרק ג הלכה ט משנה שני שוורים תמים שחבלו זה בזה משלמין במותר חצי נזק שניהן מועדין משלמין במותר נזק שלם אחד תם ואחד מועד מועד בתם משלם במותר נזק שלם תם במועד משלם במותר חצי נזק וכן שני אנשים שחבלו זה בזה משלמין במותר נזק שלם אדם במועד ומועד באדם משלם במותר נזק שלם אדם בתם ותם באדם אדם בתם משלם במותר נזק שלם

דף טז,ב פרק ג הלכה ט משנה ותם באדם משלם במותר ח"נ רבי עקיבה אומר אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום נוטל את השור שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום א"ר מאיר על זה נאמר ומכרו את השור החי וחצו את כספו אמר לו ר' יהודה וכן הלכה קיימתה ומכרו את השור החי וחצו את כספו ולא קיימתה וגם את המת יחצון ואי זה זה שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים והנבילה יפה חמשים וזו זה נוטל חצי החי וחצי המת וזה נוטל חצי החי וחצי המת:

דף טז,ב פרק ג הלכה ט גמרא שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום נוטל את השור שאין לו אלא חצי חבלו לפיכך אם מת השור או שהכחיש אין לו אלא אותו השור בלבד. שור שוה מנה שנגח לשור שוה מאתים הכחישו חמשים וזו חזר האחרון וחבל בו ג' של זהב השני משלם לראשון חצי דינר זהב. שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים השביח והרי הוא יפה ארבע מאות שאילו לא נגחו היה יפה שמונה מאות וזו אם עד שלא עמד בדין השביח אין לו אלא כשעת נזקו הכחיש אין לו אלא כשעת עמדתו בדין בלבד. א"ר לא כיני מתניתין השביח המזיק אם עד שלא עמד בדין השביח אין לו אלא כשעת נזקו הכחיש אין לו אלא כשעת עמדתו בב"ד מ"ט דר"מ אמר קרא ומכרו את השור החי וחצו את כספו ומה מקיים ר' יהודה וגם את המת יחצון מיכן שזה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק:

דף טז,ב פרק ג הלכה י משנה יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו חייב על מעשה עצמו ופטור על מעשה שורו שורו שבייש פטור והוא שבייש חייב שורו שסימה את עין עבדו והפיל את שינו פטור

דף יז, א פרק ג הלכה י משנה והוא שסימא את עין עבדו והפיל את שינו חייב שורו שחבל באביו ובאמו חייב והוא שחבל באביו ובאמו פטור שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור מפני שנידון בנפשו:

דף יז, א פרק ג הלכה י גמרא בן פדייא אמר כל המקלקלין פטורין חוץ מן המבעיר והעושה חבורה. א"ר יוחנן במבעיר אינו חייב עד שיהא צריך לאפר והעושה חבורה אין חייב עד שיהא צריך לדם. והתנינן שורו. שורו צריך את האפר:

דף יז, א פרק ג הלכה יא משנה שור שהיה רודף אחר שור אחר והוזק זה אומר שורך הזיק והלה אומר לא כי אלא בסלע לקה המוציא מחבירו עליו הראייה היו שנים רודפין אחר אחד זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק שניהם פטורין ואם היו שניהן של איש אחד שניהן חייבין היה אחד גדול ואחד קטן הניזק אומר הגדול הזיק והמזיק אומר לא כי אלא הקטן הזיק אחד תם ואחד מועד הניזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר לא כי אלא תם הזיק המוציא מחבירו עליו הראייה היו הניזוקין שנים אחד גדול ואחד קטן והמזיקין שנים אחד גדול ואחד קטן הניזק אומר הגדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן והמזיק אומר לא כי אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן אחד תם ואחד מועד הזיק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן והמזיק אומר לא כי אלא תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן המוציא מחבירו עליו הראייה:

דף יז, א פרק ג הלכה יא גמרא ר' יודן בעי הדין עמדת בית דין מהו נישמענה מהדא שנים שזרקו שתי צרורות ושברו שתי כדין אחת של יין ואחת של שמן זה אומר של יין שברתי וזה אומר של יין שברתי שניהן משלמין של יין. אחת ריקנית ואחת מליאה זה אומר ריקנית שברתי וזה אומר ריקנית שברתי שניהן משלמין את הריקנית. שברו חבית אחת זה אומר אתה שברתה וזה אומר אתה שברתה שניהן פטורין:

מסכת בבא קמא פרק ד

דף יז, א פרק ד הלכה א משנה שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים זה אחר זה ישלם **דף יז, ב פרק ד הלכה א משנה** לאחרון שבהן אם יש בו מותר יחזיר לשלפניו יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו האחרון אחרון נשכר דברי ר' מאיר ר"ש אומר שור שוה מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין הנבילה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח לשור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמשים וזו נוטל חמשים וזו חזר ונגח לשור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים וזו ושנים הראשונים דינרי זהב:

דף יז, ב פרק ד הלכה א גמרא א"ר ינאי בא עליו ר' מאיר משני צדדין. מה נפשך שלך הוא תניהו לי. אינו שלך תניהו לי שאגבנו. ולא כן א"ר לעזר שמירת נזקין כשמירת קניין א"ל ר' יודן

דף יח, א פרק ד הלכה א גמרא ומסרו לו לנזקיו ואינו אלא כמשכון בידו. ומה ביניהון ר' יוחנן אמר הקדש ביניהון על דעתיה דר' יודה מקדיש הראשון על דעתיה דר' מאיר שניהן מקדישין אותו. הוקיר על דעתיה דר' יודה הוקרה לראשון על דעתיה דר' מאיר

הוקרה לשני. עשה שכר על דעתיה דרבי יהודה השכר לראשון על דעתיה דר' מאיר השכר לשניהן. השביח על דעתיה דר' יודן השביח לראשון על דעתיה דר' מאיר השביח לשניהן. א"ר יוחנן דר' יודה ור' שמעון שניהן אמרו דבר אחד כמה דרבי יודה אמר קנה כן רבי שמעון אמר קנה אלא שרבי יודן אמר קנה לחי קנה למת. ורבי שמעון אומר לא קנה אלא למת בלבד. תמן תנינן וכן שלשה שהטילו לכיס הותירו או פחתו כך הן חולקין. אמר ר' בון

דף יח,ב פרק ד הלכה א גמרא נראין דברים בשנטלו מרגלית דיכול מימר ליה אילו לא עשרתי דינריי לא הייתה מזבין כלום. אבל דבר שדרכו לחלק מביאין לאמצע וחולקין. אמר רבי לעזר ואפילו דבר שדרכו לחלק דיכיל מימר ליה את פרגמטיא דידך סגין ואת מנעה מזבנתא. אנא פרגמטיא דידי קליל ואנא הפך מזבנתא. אנא פרגמטיא דידי קליל ואנא הפך ומתהפך בדידי ומטיי בכך. עד כדון בשהיתה פגמטיי נתונה כאן. היתה פרגמטיי נתונה ברומי. דיכיל מימר ליה עד דאת סליק לרומי אנא הפך ומתהפך בדידי הכא ומטיי בכך. תני שלשה שהטילו לכיס ונגנבו כך הן חולקין והתני באילו אבנים ונגנבו מחצה לזה ומחצה לזה. א"ר שמי סלעים גסות הן ולית ידע אי מן הדין נסב אי מן הדין נסב מספק מחצה לזה ומחצה לזה אבל אבנים דקות הן ואיפשר לבלול לצאת ידי כולן כל אחד ואחד נוטל לפי כיסו.

דף יט,א פרק ד הלכה א גמרא מה חמית מימר בגניבה אנן קיימין או אינן קיימין אלא במשתייר אמר רבי יוסי בי ר' בון ואפילו תימר בגניבה אנן קיימין נמצאת מידת הדין לוקה. הגע עצמך דהוה לדין חמשיין ולדין מאה וחמשיין נגנבו חמשיין אישתכח דהדין דחמישיתה דלא מפסד כלום. תמן תנינן האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים זוז ושנים הראשונים דינרי זהב רבי שמואל בשם ר' זעירא וכן לשכר. א"ר יוסי הדא דר' זירא פליגא על דר' לעזר. א"ר מני קשייתה קומי ר' יודן אמר לי לא מודה ר' לעזר שאם התנו ביניהן שזה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו שוורים כמותנין הן. חזר ואמרה קומי ר' יוסי א"ל בפירוש פליגי ר' לעזר אמר סתמן חולקין בשוה ר' זעירא אמר סתמן זה נוטל לפי כיסו וזה נוטל לפי כיסו:

דף יט,א פרק ד הלכה ב משנה שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו מועד לאדם ואינו מועד לבהמה מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים למין שהוא מועד לו משלם נזק שלם ולמין שאינו מועד לו משלם חצי נזק אמרו לפני ר' יהודה הרי הוא מועד בשבתות ואינו מועד בימות החול אמר להן בשבתות משלם נזק שלם ובימו' החול משלם חצי נזק מאימתי הוא תם משיחזור בו שלשה ימי שבתות:

דף יט,א פרק ד הלכה ב גמרא מכיון שהרג אדם אחד אינו מועד. רב אמר בשהרג שלשה עכו"ם. רבי יוסי בן חנינא אמר כשרדף שלש רדיפות והן משערין שיש ברדיפתו נגיחה שאם יצא ביום הראשון ונגח שוורים בשני ונגח כלבים בשלישי ונגח חזירים על ידי שלשה מינין לשלשה ימים מהו שיעשה שור מועד. יצא ביום הראשון ונגח בשני לא יצא בשלישי יצא ונגח וכו' ייבא בפלוגתא דרב אדא בר אחווא ודרב הונא דאיתפלגון נדה שבדקה עצמה ביום ראשון בדקה ומצתה טמא בשני לא בדקה בשלישי בדקה ומצתה טמא רב אדא בר אחווא בשם רב נדה וודאי רב הונא בשם רב אמר נדה ספק. אמר רב הונא תמן הוינא ברישא ובסיפה ובאמצעיתה. אישתאלית לרב ואמר ספק אישתאלת לרב ואמר וודאי חזר ואמר ספק ורב

דף יט,ב פרק ד הלכה ב גמרא אדא בר אחווה לא הוה תמן אלא כד מר וודאי. רב ירמיה בשם רב אמר הילכתא כר' מאיר בתמה וכו' יודה בהועדה. הוינן סברין מימר מאי טעמא דר' יודה מכיון דו חמי לון לבושין נקייין עוד הוא משנה דעתיה:

דף יט,ב פרק ד הלכה ג משנה שור של ישראל שנגח לשור של הקדש ושל הקדש שנגח לשור של ישראל פטור שנאמר שור רעהו ולא שור של קדש שור של ישראל שנגח לשור של עכו"ם פטור ושל עכו"ם שנגח לשור של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם:

דף יט,ב פרק ד הלכה ג גמרא רב אמר ראה ויתר גוים התיר ממונם של עכו"ם חזקיה אמר הופיע מהר פארן והופיע פנים כנגד עכו"ם. רבי יוסי בן חנינה אמר הורידן

מנכסיהן. רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר כדיניהן. א"ר לא על הדא איתאמרת אלא כהדא דתני רבי חיייה שור של עכו"ם שנגח שור של עכו"ם אחר חבירו אע"פ שקיבל עליו לדון בדיני ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם על הדא איתאמרת ר' אבהו ר' יוחנן

כדיניהן. מעשה ששילח המלכות שני איסטרוטוטות ללמוד תורה מרבן גמליאל ולמדו ממנו מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדות ובסוף אמרו לו כל תורתכם נאה ומשובחת חוץ משני דברים הללו שאתם אומרים בת ישראל לא תיילד לעכו"ם אבל עכו"ם מיילדת לבת ישראל ברשותה גזירו של ישראל אסור ושל עכו"ם מותר. באותו שעה גזר רבן גמליאל עכל גזילות עכו"ם שיהא אסור מפי חילול השם. שור של ישראל שנגח לשור של עכו"ם פטור וכו' בדבר הזה אין אנו מודיעין אפי' כן לא מטילין לסולמית דצור עד דשכחון כולן:

דף יט,ב פרק ד הלכה ד משנה שור של פיקח שנגח לשור חרש שוטה וקטן חייב שור חרש שוטה וקטן שנגח לשור של פיקח פטור שור חרש שוטה וקטן מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין בהן בפני אפוטרופוס נתפקח החרש נשתפה השוטה הגדיל הקטן חזר לתמותו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר הרי הוא בחזקתו שור האיסטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח ולא שיגיחוהו אחרים:

דף יט,ב פרק ד הלכה ד גמרא כיני מתניתא שור של חרש שור של שוטה שור של קטן. והא תנינן. שור חרש שוטה וקטן שנגחו מעמידין להן אפוטרופוס. ומעידין להן בפני אפוטרופוס. עד כדון כשהועדו לפני אפוטרופין ומסרום לבעלים הועדו לפני הבעלים ומסרום לאפוטרופין מהו נישמעניה מן הדא

דף כ,א פרק ד הלכה ד גמרא שאלו בחזקת שהוא תם ונמצא מועד הבעלין משלמין חצי נזק והשואל חצי נזק. א"ר אלעזר דר' יוסי היא דרבי יוסי אמר הרי הוא בחזקתו. ואין כרבי יוסי ישלם את הכל בששאלו בחזקת שהוא תם. ואין בששאלו בחזקת שהוא תם לא ישלם כלום ביודע בו שהוא נגחן. תני המית בפני השואל ומסרו לבעלים עד שלא נגמר דינו פטור משנגמר דינו חייב ר' יעקב אומר אף משנגמר דינו עד שלא נקבל פטור. א"ר יוחנן בתחילה אין ממנין אפוטרופין על מנת לחוב להן אלא לזכות להן ואם חבו חבו. רבי יוסי בן חנינה אמר בין בתחילה בין בסוף אין ממנין אפוטרופין על היתומין לא לזכות ולא לחובה. מתניתין פליגא על דרבי יוסי בן חנינה מעמידין להן אפוטרופין ומעידין להן בפני אפוטרופין. א"ל שנייא היא בשור שלא יצא ויזיק. שורו של יתומין ושל אפוטרופין שיצא והיזק מהו ר' יוחנן אמר משל יתומין שאם אתה אומר משל אפוטרופין לא נעשה אדם מעולם אפוטרופוס. רבי יוסי בן חנינה אמר משל אפוטרופין ותייא דרבי יוסי בן חנינא כאבא שאול ודרבי יוחנן כרבנין דתנינן תמן אפוטרופוס שמינהו אבי יתומין ישבע

דף כ,ב פרק ד הלכה ד גמרא מינהו בית דין לא ישבע שבית דין מבחנין אותו אבא שאול אומר חילוף הדברים אפיטרופוס שמינהו אבי יתומין לא ישבע דבעי ממשכנא ליה מינהו בית דין ישבע אית בר נש בעי מיתן כמה ומיתקרי הימן אמר אבא בר רב הונא הדא אמרה המכיש בהמת חבירו והלכה והזיקה חייב בנזקיה:

דף כ,ב פרק ד הלכה ה משנה שור שנגח את האדם ומת מועד משלם את הכופר ותם פטור מן הכופר וזה חייבין מיתה וכן בבן וכן בבת נגח עבד או אמה נותן שלשים סלעים בין שהוא יפה מנה בין שאינו יפה אלא דינר זהב:

דף כ,ב פרק ד הלכה ה גמרא תני ובעל השור נקי נקי מחצי כופר דברי ר' אליעזר אמר לו רבי עקיבה רבי והלא מוקדם הוא לבית הסקילה חמורה אמר לו לא אמרתי אלא בנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם וכו'. עד דו מקשי לה על דרבי ליעזר יקשינה על דידיה אמר רבי מיישא תיפתר בשעבר ושחטו. ואית דבעי מימר מאן דילפה מן דר' ליעזר עוד הוא אמר כן לא אמרתי

דף כא,א פרק ד הלכה ה גמרא אלא בשנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם לעכו"ם והרג ישראל לנפלים והרג של קיימה פטור. מה מקיים ר' עקיבה ובעל השור נקי נקי מדמי עבד. ולית ליה לרבי עקיבה נקי מחצי כופר. אם כופר יושת עליו במועד הכתוב מדבר. ולית ליה לר' ליעזר נקי מדמי עבד נאמר כאן השור יסקל ונאמר להלן השור יסקל מה שור שנאמר להלן במועד הכתוב מדבר אף השור יסקל שנאמר כאן במועד הכתוב מדבר. ולית כתיב סקול יסקל השור אמר מוטב ילמד השור יסקל משור יסקל ואל ילמד שור יסקל מסקול יסקל השור. א"ר יסא מיליה שמעית מן דרבי שמואל בר רב יצחק הכא ולית אני ידע מה הוא. אמר ליה רבי זעירא דלמא דא היא בתחילה אינו מדבר אלא בתם

דף כא,ב פרק ד הלכה ה גמרא החזיר את המועד לכופר. החזיר את שניהן לניזקין. יכול כשם שהחזירו לנזקין כך החזירו לדמי עבד ת"ל ובעל השור נקי נקי מדמי עבד. א"ר לא בכל אתר אתר אתר מחמיר בעבד יותר מן הכל שאפילו מוכה שחין נותן שלשים סלע. הייתי אומר אף באביו ובאמו כן תלמוד לומר ובעל השור נקי נקי מדמי וולדות. בכל אתר אתר מחמיר במועד מתם והכא את מחמיר בתם יותר מבמועד. אלא כיני אנשים שאינן מתכוונין חייבים שוורין שאינן מתכוונין פטורין. הא אם היו מתכוונין יהו חייבין ת"ל ובעל השור נקי נקי מדמי <עבד> [וולדות] ולית כתיב וכי ינצו אנשים אנשים ולא שוורים. א"ר חגי כיני מתניתא אנשים שאין מתכוונין חייבין שוורים שאין מתכוונין פטורין. הא אם היו מתכוונין יהו חייבין ת"ל ובעל השור נקי נקי מדמי <עבד> [וולדות]. ולית כתיב כי ינצו כי יריבון והלא היא מצות היא מריבה. אי מה להלן במתכוין אף כאן במתכוין. מה כאן בשאינו מתכוין אף להלן בשאינו מתכוין.

דף כב,א פרק ד הלכה ה גמרא מאי כדון כיי דמר רבי שמואל בר רב יצחק בתחילה אינו מדבר אלא בתם כו'. ומניין לניזקי העבד תלמוד לומר או בן יגח או בת יגח. ואם עבד וגו' רבי חייה בר ווא ורבי שמואל בר רב יצחק חד אמר לא תהא תוספת יתירה על העיקר וחרנה אמר משלם לו כל נזקו:

דף כב,א פרק ד הלכה ו משנה שור שהיה מתחכך בכותל ונפל על האדם נתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם לעכו"ם והרג את ישראל לנפלים והרג בן קיימא פטור:

דף כב,א פרק ד הלכה ו גמרא ואיש כי יכה כל נפש אדם. להביא את המכה ויש בו כדי להמית. אית תניי תני אין בו כדי להמית. א"ר לא ואפילו יש בו כדי להמית ובא אחר והמית הממית חייב. והמית איש או אשה מה האיש מוריש נזקיו לבניו אף אשה מורשת נזקיה לבניה. ואין הבעל יורש את אשתו. אמר ר"ל כך פירשה ר' הושעיה אבי המשנה בכופר של אחר מיתה שנו. תני המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן רב אמר מקח טעות הוא ושמואל אמר יכיל הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך ונתן פדיון נפשו. אית תניי תני נפש מזיק אית תניי תני נפש ניזק. מאן דאמר נפש ניזק

דף כב,ב פרק ד הלכה ו גמרא הכהו הראשון הכיית מיתה ובא השני ובילבלו. אין תימר יש נזקים בכולו הראשון נותן נזקו והשני נותן כופרו אין תימר אין נזקין בכולו הראשון נותן כופרו והשני פטור כמאן דמר פדיון נפשו של מזיק. אין תימר יש ניזקין בכולו הראשון נותן כופרו והשני פטור אין תימר אין נזקין בכולו שניהן פטורין:

דף כב,ב פרק ד הלכה ז משנה שור האשה שור היתומים שור אפיטרופוס שור המדבר שור ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשין הרי אילו חי יבין מיתה ר' יהודה אומר שור המדבר שור ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשין פטורין מן המיתה מפני שאין להן בעלים:

דף כב,ב פרק ד הלכה ז גמרא מאי טעמא דרבי יודן והועד בבעליו ולא ישמרנו. אין בעלים לאילו לענין נזקין. תני רבי הושעיה לענין נזקין רבי מאיר מחייב ורבי יודן פוטר. לכופר מה רבי פדת בשם ר' הושעיה הכל מודין בכופר שהוא חייב ואית דאמרין רבי יוחנן בשם רבי ינאי כשם שחולקין בנזקין כך הן חולקים בכופר. ר' ירמיה בעי קומי ר' זעירא היך עבדין עובדא א"ל כר' הושעיה לענין נזקין ר' מאיר מחייב ורבי יודן פוטר הא לכופר דברי הכל חייב:

דף כב,ב פרק ד הלכה ח משנה שור שהוא יוצא ליסקל והקדישו בעליו אינו מוקדש ואם שחטו בשרו אסור אם עד שלא נגמר דינו הקדישו בעליו מוקדש ואם שחטו בשרו מותר:

דף כב,ב פרק ד הלכה ח גמרא תני שור שהיה יוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין רבי יוחנן אמר כל הקודם בו זכה ריש לקיש אמר ייאוש טעות הוא וכן עבד היוצא ליהרג ונמצאו עדיו זוממין רבי יוחנן אמר זכה עצמו ריש לקיש אמר ייאוש טעות הוא:

דף כב,ב פרק ד הלכה ט משנה מסרו לשומר חנם ולשואל ולנושא שכר והשוכר נכנסו תחת הבעלים יצא והזיק מועד משלם נזק שלם ותם משלם חצי נזק קשרו בעליו במוסירה ונעל בפניו כראוי יצא והזיק חייב ר' יהודה אומר תם חייב ומועד פטור שנאי ולא ישמרנו בעליו שמור הוא זה ר' אליעזר אומר

דף כג,א פרק ד הלכה ט משנה אין לו שמירה אלא סכין:

דף כג,א פרק ד הלכה ט גמרא אמר רבי לעזר דברי רבי מאיר שמירת נזקין כשמירת שומר חנם. דברי רבי יודן שמירת נזקין כשומר שכר. אמר ר' לעזר דברי רבי מאיר מסר שור לשומר חנם יצא והזיק פטור יצא ונטרף פטור לשומר שכר יצא והזיק חייב יצא ונטרף פטור. א"ר לעזר דברי ר' יודן מסר שור מועד לשומר חנם יצא והזיק חייב נטרף חייב. אמר ר' לעזר והלא שמור הוא והתורה חייבתו. אמר ר' לעזר כל שמירה שאמרה תורה אפילו הקיפו חומת ברזל אין מעשרין אותו אלא בגופו. לפיכך רואין אותו אם ראוי לשמירה פטור ואם לאו חייב:

מסכת בבא קמא פרק ה

דף כג,א פרק ה הלכה א משנה שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצידה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה ואם משנגחה ילדה משלם חצי נזק לפרה ורביע לוולד וכן פרה שנגחה את השור ונמצא וולדה בצידה ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה ואם משנגחה ילדה משלם חצי נזק מן הפרה ורביע מן הוולד:

דף כג,א פרק ה הלכה א גמרא וכי כל הפירו' מפילות נהלך בהן אחר הרו' ואמור מחמת נגיחה הפילה. זאת אומרת

דף כג,ב פרק ה הלכה א גמרא שלא הילכו במידת הדין בממון אחר הרוב אלא במיעוט. א"ר יוסי במקום אחר הילכו במידת הדין בממון אחר הרוב כהדא דתני ר' אחא גמל האוחר בין הגמלים ונמצא שם אחד מת חייב בידוע שזה הרגו. ואמר ר' ינאי כיני מתניתא משלם חצי נזק מן הפרה ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע. א"ר יוסי זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. מה מפקה מביניהון מתו הוולדות מאן דמר משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לוולד אהן יהיב נזקיה ואהן יהיב נזקיה מאן דמר משלם חצי נזק מן הפרה ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע אהן יהיב נזקיה ואהן אמר לא לדין בעית איידי ליקומיך: וכן פרה שנגחה את השור כו'. ר' בון בר כהנא בעא קומי ר' אימי מפני שהוא ספק. הא אילו וודאי זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. כך אני אומר רגלה של אדם אחד כולה של אדם אחד זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. אמר ליה במועד היא מתניתא. רגלה מוכרה לך מכר חציה רגלה שנייה מכורה לך מכר חצי חציה. אמר ר"ל כל אילין שמעותא דלוי אינון:

דף כד,א פרק ה הלכה ב משנה הקדר שהכניס קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות שברתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בהן בעל הקדרות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב:

דף כד,א פרק ה הלכה ב גמרא הכניס קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ושברן פטור הוזק בהן פטור. הדא אמרה הקרן פטורה בחצר שאינה של שניהן:

דף כד,א פרק ה הלכה ג משנה הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות אכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה בהן בעל הפירות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב:

דף כד,א פרק ה הלכה ג גמרא הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ואכלן פטור הוזק בהן פטור. הדא אמרה שהשן פטורה בחצר שאינה לשניהן:

דף כד,א פרק ה הלכה ד משנה הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות נגחוש ורו של בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור נגח הוא לשורו של בעל הבית חייב נפל לבור והבאיש את מימיו חייב היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב רבי אומר בכולן עד שיקבל בעל הבית לשמור:

דף כד,א פרק ה הלכה ד גמרא הכניס שור לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר נגח נגף נשך רבץ בעט משלם נזק שלם דברי רבי מאיר וחכמים אומרים על השן ועל הרגל חייב על הנגיחה על הנגיפה ועל הנשיכה ועל הרביצה ועלה בעיטה ועל

הדחייה תם משלם חצי נזק מועד משלם נזק שלם מן העלייה. רב יהודה בשם שמואל הלכה כרבי רב זעירא אמר הכלה כרבי. אמר ר' ירמיה הכל מודין בבית שהוא אומר לו הכנס ואני משמרו הכל מודין בשדה שאומר לו הכניסוהו ושמרהו מה פליגין בחצר ר' אומר חצר כשדה וחכמים אומרים חצר כבית. תמן תנינן המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות. גדישים בשדה ככלים בבית. א"ר יוסי בי רבי בון תיפותר בהיא דאית לה מסגר: **דף כד,ב פרק ה הלכה ה משנה** שור שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה פטור מדמי וולדות אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי וולדות כיצד משלם דמי וולדות שמין את האשה כמה היתה יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה אמר רבן שמעון בן גמליאל אם כן משהאשה יולדה היא משבחת אלא שמין את הוולדות כמה הן יפין ונותנין לבעל ואם אין לו בעל נותנים ליורשיו היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור:

דף כד,ב פרק ה הלכה ה גמרא שור שהיה מתכוין לחבירו הא אם היה מתכוין לאשה חייב. ולא שנייא היא בין שהוא מתכוין להכות את האשה בין שנתכוין להכות חבירו. ולמה תנינה הכא אמר אבא בר רב חנן בגין מתניתין הא דבתרה אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי וולדות. תני האומר לחבירו שפחה וולדנית אני מוכר לך בניה משביחין אותה רבן שמעון בן גמליאל אומר קוטיזמי היא זו. כתיב כי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה אבא יוסי בן חנן אומר ממשמע שנאמר ויצאו ילדיה איני יודע שהוא הרה מה ת"ל הרה מגיד שאין מתחייב עד שיכה במקום עוברת האם אם הכה על כף ידה או על כף רגלה פטור. כאשר ישית עליו בעל האשה שומעני אע"פ שאין ההריון שלו ת"ל הרה מגיד שאינו משלם אלא לבעל ההריון. ר' עוקבא שאל בא על אמו בא על אחותו אף הוא בעל הריון הוא. ת"ל בעל את שראוי ליקרות בעל יצאו אילו שאינן ראויין להיות בעל. ר' יסא בשם ר' יוחנן עוברין אין יוצאין בשן ועין. ניחא בשן. ועין. א"ר יסא בי ר' בון כיני מתניתין עוברין אין יוצאין בשן ועין של אימן:

דף כד,ב פרק ה הלכה ו משנה החופר בור ברשות הרבים ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב אחד החופר בור ושיח ומערה חריצים ונעיצין א"כ למה נאמר בור אלא מה הבור

דף כה,א פרק ה הלכה ו משנה שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואם הוזק בו חייב החופר בור ברשות היחיד ופתחו לר"ה בר"ה ופתחו לרשות היחיד ברה"י ופתחו לרה"י אחר חייב:

דף כה,א פרק ה הלכה ו גמרא כתיב כי יפתח איש בור וכי יכרה איש בור אחד בור לנזקין ואחד בור למיתה. א"ר יצחק אחד בור של מיתה ואחד בור לנזקין שניהן ממקרא אחד נתרבו. וכשהוא בא לבור של מיתה את מר פטור על הכלים וכשהוא בא לבור של נזקין את מר חייב על הכלים. אין לי אלא בשחפר לקח ירש ניתן לו במתנה מניין שנאמר או כי יכרה איש בור. וכי יש לו רשות להפקיר נזקיו ברשות הרבים אמר רבי יוסי בי ר' בון תיפותר כר' יוסי בי רבי יהודה דאמר שלשה דברים שהן סמוכין לרשות כרשות. ר' מנא בעי מהו שיעשה את העומק כגובה. והיכי דמי אין בהוא דאתי מן עיל חמי ליה. אלא בהוא דאתי מן לרע:

דף כה, א פרק ה הלכה ז משנה בור של שני שותפין ועבר עליו הראשון ולא כיסהו השני ולא כיסהו השני חייב כיסהו הראשון ובה הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כיסהו השני חייב כיסהו הראשון ובא השני ומת פטור לא כיסהו הראשון ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור לא כיסהו הראשון ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב נפל לפניו מקול הכרייה חייב לאחריו מקול הכרייה פטור נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקרעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים נפל לתוכו

דף כה, ב פרק ה הלכה ז משנה שור חרש שוטה וקטן חייב בן או בת עבד או אמה פטור: **דף כה, ב פרק ה הלכה ז גמרא** היך אפשר לבור של שני שותפין אמר רבי ינאי תיפתר שנתנו שניהן אבן האחרונה. ולמה לא פתר לה בחפר זה עשרה וזה עשרה. דו בעי מיפתריניה בבור של עשרה טפחים של שני שותפין: עבר עליו הראשון ולא כיסהו השני ולא כיסהו השני חייב. ר' בא בר ביזנא ר' יסא בשם ר' יוחנן נותנין לו שהות לכרות ארזים מן הלבנות אית בה לחומרא ואית בה לקולא פעמים שסמוכין ללבנון פעמים שרחוקין ללבנון: כיסהו כראוי. עד היכן כיסהו ייבא כיי דתנינן תמן כדי שתהא עגלה מהלכת טעונה אבנים. אמר רבי ינאי לתוכו בין שלפניו בין שלאחריו פטור חוצה לולפניו פטור לאחריו חייב: נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקרעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים. שמואל אמר בשהתריפו מחמת אורו אבל אם נחבט בקרקעו חייב. רבי יוחנן ור"ל תריהון אמרין

דף כו, א פרק ה הלכה ז גמרא אפילו נחבט בקרקעו פטור דרך נפילה פטרה תורה. ונפל שמה שור או חמור שור ולא שור בכליו חמור ולא חמור בכליו שהיה בדין מה אם בור נזקין שפטור מן המיתה חייב עלה כלים בור של י"ט שחייב על המיתה אינו דין שהיא חייב על הכלים ת"ל ונפל שמה שור או חמור שור ולא שור בכליו חמור ולא חמור בכליו: נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב. אמר ר' לעזר כיני מתני' שור והוא חרש שור והוא שוטה. בן ובת עבד או אמה פטור:

דף כו, א פרק ה הלכה ח משנה אחד השור ואחד כל הבהמה לנפילת הבור להפרשת הר סיני לתשלומי כפל ולהשיב אבידה לפריקה ולחסימה לכלאים ולשבת וכן חיה ועוף כיוצא בהן אם כן למה נאמר שור או חמור אלא שדיבר הכתוב בהווה:

דף כו, א פרק ה הלכה ח גמרא לנפילת הבור ונפל שמה שור או חמור. להפרשת הר סיני אם בהמה אם איש לא יחיה. לתשלומי כפל משור עד חמור. להשב אבידה השב תשיבם. לפריקה עזוב תעזוב לחסימה לא תחסום שור בדישו. לכלאים בהמתך לא תרביע כלאים. לשבת למען ינוח שורך וחמורך: וכן חיה ועוף כיוצא בהן. שמואל אמר אווז ים עם אווז יישוב כלאים זה בזה. א"ר יוסי

דף כו, ב פרק ה הלכה ח גמרא מתני' לא אמרה כן אלא שור עם שור בר. חמור עם חמור בר כלאים זה בזה. ריש לקיש אמר משנה שלימה שנה ר' וכן חיה ועוף כיוצא בהן. א"ר יוחנן ואנא דאיתיתיה מן דבית לוי תרנגול עם פיסיוני תרנגול עם הטווסת אע"פ שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

דף כו, ב פרק ו הלכה א משנה הכונס צאן לדיר ונפל בפניה כראוי ויצתה והזיקה פטור לא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה חייב נפרצה בלילה או שפרצוה ליסטים ויצתה והזיקה פטור הוציאוה ליסטים הליסטיין חייבין:

דף כו, ב פרק ו הלכה א גמרא ר' לא בשם ר' ינאי במחלוקת רבי לעזר אמר דברי הכל הוא א"ר לא מסתברא הדא דר' לעזר שהרי אין כתיב שמירה בגופו אלא בקרן. מאי כדון ריש לקיש אמר במחלוקת ר' לעזר אמר דברי הכל היא. ואית דאמרינן דר' לעזר בן יעקב היא דאמר בין כך ובין כך פטור. עד כדון בשהיתה גדורה מד' רוחות היתה גדורה משלש רוחותיו ופרוצה מרוח אחת ויצאת ממקום הפרצה מהו נישמעניה מן הדא נפל כותלו מקול הזועות מקול הרעמים אם עמד ובנאו כצורכו פטור ואם לאו חייב. כלום צריכה לא **דף כז, א פרק ו הלכה א גמרא** בשנפלו שם שלשה כתלים בריאים ממנה. תני ר' יהושע אומר ארבעה אין חייבין לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין להן עד שישלמו. היודע עדות לחבירו ואינו מעידו אין חייב לשלם מן הדין ואין השמים מולין לו עד שישלם השוכר עידי שקר וגבה אין חייב לשלם מן הדין ואין השמים מולין לו עד שישלם הכובש קמה לפני האור והפורץ גדר לפני בהמה אין חייב לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין לו עד שישלם: הוציאוה ליסטיין הליסטיין חייבין. א"ר הושעיה כשהוציאוה לגוזלה אבל אם הוציאוה לאבדה הליסטיין פטורין:

דף כז, א פרק ו הלכה ב משנה הניחה בחמה או שמסרה ביד חרש שוטה וקטן ויצאתה והזיקה חייב מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו נפלה לגינה והזיקה משלמית מה שנהנית ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה כיצד משלם מה שהזיקה שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר"ש אומר אכלה פירות גמורין משלם פירות גמורין אם סאה סאה ואם סאתים סאתים:

דף כז, א פרק ו הלכה ב גמרא תני רועה שמסר צאנו לרועה הראשון חייב והשני פטור רב וריש לקיש תריהון אמרין מכיון שמסרה לבן דעת פטור. מסרה לרועה ונכנס רועה תחתיו ונפלה לגינה והזיקה משלם מה שנהנית רב הונא אמר בשנחבטה על גבי עשבים אבל עמדה ורעת משלם מה שהזיקה ירדה כדרכה והזיקה משלם מה שהזיקה. ר' יוסי בי ר' חנינה אמר אותה השדה פטורה ושדה אחרת חייבת. ר' יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין

דף כז, ב פרק ו הלכה ב גמרא אפילו רעת כל השדה פטורה לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבים ותיכנס מרשות הרבים לשדה אחרת. אלא נפלה לגינה וירדה לתוך גינה אחרת מהו על דעתיה דר' יוסי בן חנינה דאמר אותה השדה פטורה וכא חייב'. על דעתיה דרבי יוחנן וריש לקיש דינון אמרין אפילו רעת כל השדה פטור. לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לשדה אחרת. אלא נפלה למקום שראויה לירד ירדה למקום שראויה ליפול. א"ר יוסי בר חנינה היא מתני'. אלא נפלה למקום שראויה ליפול נפלה למקום שראויה לירד. דא צריכה לדא ודא צריכה לדא דא צריכה לדא שמשלם מה שנהנית ודא צריכה לדא שמשלם מה שהזיקה. תני אין שמין בית כור מפני שהוא פוגם ולא בית קב מפני שמשביח אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה. א"ר יודה

דף כח, א פרק ו הלכה ב גמרא אימתי בזמן שאכלה ייחורי תאנים וקירטמה לולבי גפנים אבל אם אכלה בוסר או פגין שמין לו פירות גמורין. אמר רבי יודן משום ר' עקיבה אכלה

פירות גמורין משל' פירות גמורין נטיעות שמין לו נטיעות נטיעות שמין לו בית סאה רבי שמעון בן יהודה אומר משום ר' עקיבה תבואה שלא הביאה שליש נידונת כנטיעות דבי ר' ינאי אמרין שמין תרקב בששי' תרקבים ר"י בי ר' חנינה אומר שמין קלה בששים קלחיים. חד בר נש גנב חדא כפוני אתא עובדא קמי שמואל אמר ליה זיל שיימה ליה בריש דיקלא. א"ר יוסי בי ר' בון כבשה דאהיני הוה:

דף כה, א פרק ו הלכה ג משנה המגדיש לתוך שדה חבירו שלא ברשות אכלתן בהמתו של בעל השדה פטור ואם הוזק בהן בעל הגדיש חייב ואם הגדיש ברשות בעל השדה חייב:

דף כה, א פרק ו הלכה ג גמרא א"ר יצחק גדישין בשדה ככלים בבית. א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר בההיא דאית ליה מסגר:

דף כה, א פרק ו הלכה ד משנה השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים שילחה ביד פיקח הפיקח חייב אחד הביא את האש ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור המביא את האור חייב בא אחר וליבה המלבה חייב ליבתו הרוח הרי כולן פטורין:

דף כה, א פרק ו הלכה ד גמרא חזקיה אמר בשמסר לו גחלת אבל מסר לו שלהבת חייב א"ר יוחנן היא גחלת היא שלהבת. וקשי' על דעתיה דחזקיה אילו מי שראה גחלתו של חבירו מגלגלת והולכת ואין כולה אותו

דף כה, ב פרק ו הלכה ד גמרא שמא אינו פטור. אמרי תיפתר בשמסר לו גחלת הפקר אי נמי שלהבת הפקר ולית שמע מינה כלום. אית תניי תני ליבה אית תניי תני וניבה מאן דמר וליבה דכתיב בלבת אש מאן דמר וניבה והיה בליבי כאש בוערת: ליבתו הרוח הרי כולן פטורין. תמן אמרין ברוח של אונסין היא מתניתא אבל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב. ר' יוחנן ור"ל תריהון אמרין אפי' רוח שהעולם מתנהג בו פטור שפעמים בא פעמים לא בא:

דף כה, ב פרק ו הלכה ה משנה השולח את הבעירה ואכלה עצים או אבנים או עפר חייב שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים וגו' עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות או דרך הרבים או נהר פטור:

דף כה, ב פרק ו הלכה ה גמרא מה קוצים מיוחדין שדרכן לידלק אף אין לי אלא דברים שדרכן לידלק ת"ל גדיש. אי מהגדיש מיוחד שתלוש מן הקרקע אף אין לי אלא דבר שתלוש מן הקרקע תלמוד לומר קמה. או מה אילו ואילו מיוחדין שדרכן לידלק אף אין לי אלא דבר שדרכו לידלק. ליחכה נירו סיפספה אבניו

דף כט, א פרק ו הלכה ה גמרא מניין תלמוד לומר או השדה. ויאמר קוצים קמה שדה ואל יאמר גדיש על דעתיה דרבי יודן ניחא דאמר משלם כל מה שבתוכו ועל דעתיה דרבנין דאמר אינו משלם אלא גדיש חטים שדה שעורים לאי זה דבר נאמר גדיש ולא זה דבר נאמר גדיש. עברה גדר שגבוהה ארבע אמות או דרך הרבים או נהר פטור אמר רבה בקודחת היא מתניתא אבל במקטפת דברי הכל חייב רבי יוחנן אמר במקטפת היא מתניתא אבל בקודחת פטור:

דף כט, א פרק ו הלכה ו משנה המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה ר' אלעזר בן עזריה אומר רואין אותם כאילו היא באמצע בית כור ר' ליעזר אומר שש עשרה אמה

כדרך הרבים ורבי עקיבה אומר חמשים אמה ור"ש אומר שלם ישלם המבעיר את הבעירה הכל לפי המדליק:

דף כט,א פרק ו הלכה ו גמרא תני מעשה שעברה דליקה את הירדן שהיתה קשה. עד כמה תעבר הדליקה רבי ליעזר אומר שש עשרה אמה כדרך הרבים בשעת הרוח שלשים אמה רבי יהודה אומר שלשים אמה בשעת הרוח חמשים אמה רבי עקיבה אומר חמשים אמה בשעת הרוח מאה אמה. מעשה בערב שקפץ האור יותר משלשה מאות אמה אימתי בזמן שקפץ אבל אם היו עצים מצויין לפניו או שהיה מספסף והולך אפילו עד מיל חייב. עברה נהר או שלולית רחבין שמונה אמות פטור:

דף כט,א פרק ו הלכה ז משנה המדליק את הגדיש והיו בו כלים ר' יהודה אומר ישלם כל מה שבתוכו וחכמים אומרים אינו משלם אלא גדיש של חיטין או גדיש של שעורין היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור ומודין חכמים לרבי יהודה במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שהיה בתוכה שדרך בני אדם להניח בבתים:

דף כט,א פרק ו הלכה ז גמרא רבי אבהו בשם ר' יוחנן מודין חכמים לרבי יודן בכלי גורן שדרכן להטמין. מחלפה שיטת רבי יודן תמן הוא אומר פרט להטמון והכא הוא אמר לרבות הטמון. ולית רבי יודן דריש הכא אלא גדיש לאי זה דבר נאמר גדיש שמשלם כל מה שבתוכו.

דף כט,ב פרק ו הלכה ז גמרא מחלפה שיטת רבנין תמן אמרין לרבות טמון וכא אמרין פרט לטמון ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודין חכמים לרבי יודן בכלי גורן שדרכו לייטמן. אמר ר' הושעיה בשאין עדים אבל אם יש עדים כל עמא מודו על הדא דרבי יודה. דתני כן היה גדיש חטים מחופה שעורין או גדיש שעורין מחופה בחיטין נותן לו גדיש שעורים. כהדא חד בר נש אפקד גבי חבריה חד שק צרור ואירעו אונס אהן אמר סיגין הוה מלא ואהן הוה אמר מטקסין הוה מלא ה"ז נשבע ונוטל. רבי יוחנן בעא מהו שיטענו לו דבר שאין ראויין לו. נישמענה מן הדא דאריסיה דבר זיזא אפקד גבי חד בר נש ליטרא דהב מית בר זיזא ומית אריסית דבר זיזא. אתא עובדא קומי ר' ישמעאל בי ר"י אמר מאן הוא דלא ידע דכל מאי דאית לאריסיה דבר זוזא לבר זיזא אינון יתייהבון לבנוי דבר זיזא. הוון לבר זיזא בנין רברבין ובנין דקיקין אמר יסבון רברביא פלגא וכד רבו דקוקיא יסבון פלגא. דמך רבי ישמעאל בי רבי יוסי אתא עובדא קומי רבי חייה אמר אין מן הדא לית ש"מ כלום יתייהבון לבנוי דאריסא. א"ל מריה דפיקדונא כבר יהבית פלגא א"ל מה שנתתה ע"פ ב"ד נתתה ומה שאתה נותן ע"פ ב"ד אתה נותן.

דף ל,א פרק ו הלכה ז גמרא מהו דיימרון בנוי דאריסיה דבר זיזא לבנוי דבר זיזא יבין לון מה דנסתון. יכלין מימר לון מה שנעשית על פי בית דין נעשה. מהו דיימרון דקיקיא לרברביא ניפלוג עימכון. יכלין מימר לון מציאה מצאנו. א"ר יצחק לית בין רברביא לדקיקיא אלא כמי שניתן להן מתנה:

דף ל,א פרק ו הלכה ח משנה גץ שיצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב גמל שהוא טעון פשתן ועובר בר"ה נכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב הניח החנווני את נירו מבחוץ החנווני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור:

דף ל, א פרק ו הלכה ח גמרא תני רבי יודן בנר חנוכה פטור מפני שהוא רשות וחכמים אומרים בין כך ובין כך חייב. כגון אילו שהן עושין סוכות בפיתחי חניותיהם בחג מפני שהוא רשות ובא אחר והוזק בהן חייב:

מסכת בבא קמא פרק ז

דף ל, א פרק ז הלכה א משנה מרובה מידת תשלומי כפל ממידת תשלומי ארבעה וחמשה שמידת תשלומי כפל נוהגת בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים ומידת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד שנאמר כי יגנב איש שור או שה וגו' אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה:

דף ל, א פרק ז הלכה א גמרא מניין תיתי ליה. מאם המצא תמצא וגו'. אין לי אלא שור וחמור ושה. כשהוא אומר חיים לרבות כל בעלי חיים. הגניבה לרבות את המיטלטלין. ולמה שור וחמור ושה אם דבר שיש בו הנייה למזבח ניתני שור ושה. תני רבי ישמעאל יצאו קרקעות שאין מיטלטלין

דף ל, ב פרק ז הלכה א גמרא יצאו עבדים שאין לך בהן אלא תשמיש יצאו שטרות שאין לך בהן אלא ראייה. רבי אבהו שאל למה לא שנינו שמידת תשלומי כפל נוהגת בטוען טענת גנב בשותפין מה שאין כן בתשלומי ארבעה וחמשה. תני וגונב מבית האיש ולא מבית האשה. כל עצמו אין כתיב רעהו אלא בשואל ותימר הכין. אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה. גנב ונגנבה ממנו ותפשו בעלים את השני ונשבע להן אין תימר מוציאין מן השני מביא קרבן על השבועה אין תימר אין מוציאין מן השני אינו מביא קרבן שבוע'. גנב ונגנבה ממנו ונמלך השני להחזיר אין תימר יחזיר לבעלים פעמים שאין מודיעין לגנב אין תימר יחזיר לגנב פעמים שאין מודיעים לבעלים. כיצד יעשה יחזיר לבעלים בפני גנב:

דף ל, ב פרק ז הלכה ב משנה גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהם או ע"פ שנים אחרים משלם תשלומי ארבעה וחמשה גנב ומכר בשבת גנב ומכר לע"ז גנב וטבח ומכר ביום הכיפורים גנב משל אביו

דף ל, א פרק ז הלכה ב משנה וטבח ומכר ואח"כ מת אביו משלם תשלומי ארבעה וחמשה גנב וטבח ומכר ואח"כ הקדיש משלם תשלומי ד' וה' גנב וטבח ומכר לרפואה ולכלבים השוחט ונמצא טריפה השוחט חולין בעזרה משלם תשלומי ארבעה וחמשה ר' שמעון פוטר בשני אילו:

דף ל, א פרק ז הלכה ב גמרא ולא כן אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן הזיד בחלב ושגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. רבי בון בר חייה בשם ר' שמואל בר יצחק כדי רשעתו שני דברים מסורין לבית דין התופש אחד מהן יצא דבר שמסור לשמים:

דף ל, א פרק ז הלכה ג משנה גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהן ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי שנים אחרים אילו ואילו נמצאו זוממין הראשונים משלמים תשלומי כפל והאחרונים זוממין הוא משלם תשלומי כפל והן

משלמין תשלומי ג' אחד מן האחרונים זומם בטלה עדות שנייה אחד מן הראשונים זומם בטלה כל העדות שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה:
דף לא, א פרק ז הלכה ג גמרא אמר רבי זעירא הדא אמרת עד זומם אין נפסל בבית דין אלא מעצמו נפסל

דף לא, ב פרק ז הלכה ג גמרא פתר לה בהתרייה. ותני כן א"ר יוסי במה דברים אמורים בשתי עדיות ובשתי התריות אבל בעדות אחת ובהתרייה אחת כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. מהו שבטלה מקצתה בטלה כולה. היו עומדין ומעידין עליו בעשרה בניסן שגנב שור באחד בניסן טבח ומכר בעשרה בניסן הוזמו בחמשה עשר בניסן כל עדות שהעידו מעשרה בניסן עד חמשה עשר בניסן למפריעה הרי אילו פסולות. א"ר בא בר ממל תיפתר במעידין עליו בכרך אחד ולית שמעת מינה לכולם.

דף לב, א פרק ז הלכה ג גמרא ותני כן הן היו ראשונים והן היו האחרונים. הוזמו בראשונה אין בכך כלום בשנייה הרי אילו עדות אחד שלישיית הרי אילו שתי עדיות. והיכי דמי אם במעידין עליו בכרך אחד ולית שמע מינה כלום. לא אתייה דא אלא על ידי עדות סגיא. עד כדון כשבאו עידי גניבה ועידי טביחה כאחת באו עידי גניבה ולא קיבלום ואחר כך באו עידי טבילה אמר להן הוו יודעין שכבר באו עידי גניבה ולא קיבלום ועל ידיכם אנו מקבלין אותן נמצאו עידי טביחה זוממין משלמין על ידי עידי גניבה. רבי חזקיה לא מר כן אלא עד כדון בשבאו עידי גניבה ועידי טביחה כאחת באו עידי טבילה ולא קיבלו אותן ואחר כך באו עידי גניבה אמר להן הוו יודעין שכבר באו עידי טביחה ולא קיבלום ועל ידיכם אנו מקבלין אותן ונמצאו זוממין עידי גניבה משלמין על ידי עידי טביחה:

דף לב, ב פרק ז הלכה ד משנה גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי עד אחד או ע"פ עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה גנב וטבח ומכר בשבת גנב וטבח ומכר לע"ז גנב משל אביו מת אביו ואח"כ טבח ומכר גנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה רבי שמעון אומר קדשים שהוא חייב באחריותן משלם תשלומי ארבעה וחמשה ושאינו חייב באחריותן פטור:
דף לב, ב פרק ז הלכה ד גמרא לא כן א"ר אבהו בשם רבי יוחנן מזיד בחלב ושוגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. מאן תניתה רבי שמעון אומר קדשים שחייב באחריותן משלם תשלומי ארבעה וחמשה ושאינו חייב באחריותן פטור. רבי יוסטא בי רבי מתון שאל הפודה כלכלה מיד הגזבר

דף לג, א פרק ז הלכה ד גמרא מהו שתיטבל למעשרות. מתיב ריש לקיש והתנינן גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר. כמה דאת אמר תמן המקדיש אינו כמוכר ודכוותה הפודה אינו כלוקח. מילתיה דריש לקיש אמרה מכירה כפדיון אמר ראוי הוא לפדותו ולאוכלו. א"ר לעזר ראו אותו שוחט שור שחור ביער חזקה גנוב הוא. חש לומר שמא ראוהו רבוץ. תיפתר כשראהו מושך. יש בטובח מה שאין במוכר ויש במוכר שאין בטובח. שהטובח בשבת חייב והמוכר בשבת פטור. א"ר ינאי בי רבי ישמעאל מצינו שהמכיר חייבין עליה בשבת. הגע עצמך באומר לחבירו תלוש מן הקרקע הזה וקנה אותו לא קנינו. א"ר יוסי בי ר' בון תלישה הוא שמחייבת אותו ולא מכירה:

דף לג, א פרק ז הלכה ה משנה מכרו חוץ מאחד ממאה שבו או שהיתה לו בו שותפות השוחט ונתנבלה בידו הנוחר והמעקר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה

וחמשה גנב ברשות הבעלים טבח ומכר חוץ מרשותן או שגנב חוץ מרשותן וטבח ומכר ברשותן או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותן משלם תשלומי ארבעה וחמשה אבל אם גנב וטבח ומכר ברשותן פטור:

דף לג, א פרק ז הלכה ה גמרא רבי זעירה בעי מכרה חציין מהו מכר חציה לזה וחציה לזה מהו.

דף לג, ב פרק ז הלכה ה גמרא נישמענה מן הדא מכרה חוץ מידה חוץ מרגלה חוץ מקרנה חוץ מגיזתה משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי לעזר בי ר' שמעון אומר חוץ מקרנה משלם תשלומי כפל חוץ מגיזותיה משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי אומר חוץ מדבר שהנשמה תלויה בו משלם תשלומי ארבעה וחמשה חוץ מדבר שאין הנשמה תלויה בו פטור:

דף לג, ב פרק ז הלכה ו משנה היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור הגביהו או שהוציאו חוץ מרשות הבעלים ומת חייב נתנו לבכורת בנו לבעל חובו לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור הגביהו או שהוציאו חוץ מרשות הבעלים ומת חייב:

דף לג, ב פרק ז הלכה ו גמרא אמר ר' מנא מאן דמר לי הדא מילתא אנא נסיב בגרייתיה מהו פטור נפטר מחובו נפטר מגניבה:

דף לג, ב פרק ז הלכה ז משנה אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל אבל מגדלין בסוריא ובמדברות שבארץ ישראל אין מגדלין תרנגולין בירושלם מפני הקדשים ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות ולא יגדל ישראל חזרין בכל מקום ולא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן היישוב שלשים ריס:

דף לג, ב פרק ז הלכה ז גמרא אמר ר' בא כגון מהיר שהיא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל. תני אין מגדלין תרנגולין בירושלם מפני הקדשים ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות יכול אף בירושלם כן. או ייבא כיי דמר רבי יהושע בן לוי ירושלם הבנויה וגו' עיר שמחברת ישראל זה לזה. כתיב טמאים הם לכם מה תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם אלא אחד איסור אכילה ואחד איסור הננייה. כל דבר שאיסורו מדבריהן מותר לעשות בו סחורה.

דף לד, א פרק ז הלכה ז גמרא והרי חמור. למלאכתו הוא גדל והרי גמל. למלאכתו הוא גדל: לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן קשור בשלשלת. א"ר יוסי בי ר' חנינה כל המגדל כלב רע בתוך שלו עליו הכתוב אומר למס מרעהו חסד וגו': אין פורשין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן היישוב שלשים ריס. ולהלן את אמר חמשים אמה. אמר רבי יוסי בי רבי בון לריעות מריעה חמשים אמה לפרוח פורחת אפילו ארבעת מילין:

מסכת בבא קמא פרק ח

דף לד, א פרק ח הלכה א משנה החובל בחבירו חייב עליו משום חמשה דברים בנזק בצער בריפוי בשבת ובבושת בנזק כיצד סימא את עינו קטע את ידו שבר את רגלו רואין

אותו כאילו עבד נמכר כמה היה יפה וכמה הוא יפה צער כווי בשפוד או במסמר אפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה אומדים כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול להיות מצטער כך:

דף לד, א פרק ח הלכה א גמרא תני החובל בחבירו חמשה נותן לו חמשה ארבעה נותן לו ארבעה שלשה נותן לו שלשה שנים נותן לו שנים אחד נותן לו אחד. והיכי הכהו על ידו וקטעה נותן לו חמשה נזק צער ריפוי שבת ובושת הכהו על ידו וצבת נותן לו ארבעה צער ריפוי שבת ובושת הכהו על ראשו וצבת נותן לו שלשה צער ריפוי שבת במקום שאינו נראה נותן לו שנים צער ריפוי בטומוס שבידו נותן לו אחד בושת. ר' ירמיה בעי קטע ידו וחזר וקטע ידו ממעלן מהו שיתן לו צער של שעה ראשונה. כתי' עין תחת עין שן תחת שן ובמקום אחר הוא אומר ולא תחוס עיניך אחד שוגג ואחד מזיד. יאמר שוגג ואל יאמר מזיד שאילו נאמר שוגג ולא נאמר מזיד הייתי אומר שוגג ישלם ממון מזיד לא ישלם כלום

דף לד, ב פרק ח הלכה א גמרא הוי צורך לומר שוגג וצורך לומר מזיד. שאם היה סומא וסימא את עינו קיטע וקיטע את ידו האיך זה מתקיים ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו. מגיד שאינו משלם אלא ממון. צער כווי בשפוד או במסמר אפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה. כתיב כווייה תחת כווייה וגו' היכי דמי אם בשפצעו והוציא דמו כבר כתיב פצע תחת פצע מה תלמוד לומר חבורה. אלא שאם כויו בשפוד על כף ידו וצבת על כף רגלו וצבת או שהטיל עליו שלג או צינים במקום שאינו נראה חייב לרפותו. אומדים כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול להיות מצטער בכך. א"ר זעירה חמיי בר נש ואמרין ליה כמה את בעי למיתן ולא ייאבך אהן צערא. ומה דהוא אמר יהבין ליה. אמר מר עוקבא כמה אדם רוצה ליטול היא מתניתא ותימר אכן. אלא חמיי בר נש ואמרין ליה כמה את בעי מיסב וייאבך אהן צערא ומה דו אמר יהבין ליה. תני בן עזאי אומר נותנין נכאי מזון מהו נכאי מזון בקדמיתא הוינא אכל טלופחין וירק וכדון לית בי מיכל אלא ביעין ותרנגולין ומה דו אמר יהבין ליה. א"ר יוסי בר יעקב אהן רומיי כד מיבאש לא נפיק לקרבא עד דייכול מה דחסר יומין ביומין:

דף לד, ב פרק ח הלכה ב משנה ריפוי הכהו חייב לרפותו עלו בו צמחים אם מחמת המכה חייב ושלא מחמת המכה פטור חייתה ונסתרה חיית' ונסתרה חייב לרפותו חייתה כל צורכה אינו חייב לרפותו:

דף לד, ב פרק ח הלכה ב גמרא רבי ירמיה בעי עלו בו צמחין סביבות **דף לה, א פרק ח הלכה ב גמרא** המכה ונסתרה מחמת המכה מהו. מן מה דכתיב ורפא ירפא שאם עבר על דבר רופא. תני חורין ורפא ירפא שאם עלת גרגותני חייב לרפותו. תני ר' יוסי בי ר' יודן אומר עלו בו צמחים סביבות המכה אע"פ שנסתרה המכה חייב לרפותו ואין חייב ליתן לו דמי שבתו. רבי שמעון אומר חידוש חידש הכתוב בפרשה הזאת שיתן לו שבת וריפוי. רק שבתו יתן ורפא ירפא:

דף לה, א פרק ח הלכה ג משנה שבת רואין אותו כאילו שומר קישואין שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו בושת הכל לפי המבייש והמתבייש המבייש את הערום המבייש את הסומא המבייש את הישן חייב וישן שבייש פטור נפל מן הגג והזיק ובייש חייב על הנזק ופטור על הבושת שנאמר ושלחה ידה והחזיקה במבושיו אינו חייב על הבושת עד שיהא מתכוין:

דף לה, א פרק ח הלכה ג גמרא הכא את מר רואין אותו כאילו שומר קישואין והכא את מר היה עושה מנה ביום נותן לו מנה סלע נותן לו סלע. א"ר יצחק תרין שבתין אינון הכהו על ידו וקטעה אין רואין אותו כאילו עושה מנה ביום אלא רואין אותו כאילו חיגר יושב ושומר קישואין שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו. שאם כויו על כף ידו וצבת על כף ראשו וצבה או שהטיל עליו שלג או צונן במקום שאינו נראה חייב לרפותו.

דף לה, ב פרק ח הלכה ג גמרא תני ושלחה ידה ולא אשת שליח ב"ד תניי חורין תני ושלחה ידה לרבות אשת שליח ב"ד. מאן דמר ושלחה ידה ולא אשת שליח ב"ד בשעהכהו ברשות מאן דמר לרבות אשת שליח ב"ד בשעהכהו שלא ברשות. תני לא אשת שנים:

דף לה, ב פרק ח הלכה ד משנה זה חומר באדם מבשור שאדם משלם את הנזק צער רפוי שבת ובשת ומשלם דמי ולדות ושור אינו משלם אלא נזק ופטר מדמי וולדות המכה אביו ואמו ולא עשה בהן חבורה החובל בחבירו ביה"כ חייב בכולן החובל בעבד עברי חייב בכולן חוץ מן השבת בזמן שהוא שלו החובל בעבד כנעני של אחרים חייב בכולן רבי יהודה אומר אין לעבדים בושת:

דף לה, ב פרק ח הלכה ד גמרא תני והעדים שאמרו מעידין אנו על פלוני שסימא שתי עיניו כאחת שהפיל שתי שיניו כאחת אינו נותן לו כלום. זו אחר זו יוצא לחירות בראשונה. ונותן לו דמי שנייה. ר' אבהו בשם ר' יוחנן זאת אומרת שמין לעבדים בושת. ר' לא בשם רבי יוחנן המקדיש מעשה ידי עצמו כולן קידש. וחזר ותנא המקדיש מעשה ידי עבדו יוציא לו מהן פרנסתו והשאר הקדש הכא את אמר השאר הקדש והכא את מר כולו קדש. א"ר אחא מצווים ישראל לפרנס בני חורין יותר מעבדים. לא כן אמר ר' יוחנן הקוטע ידי עבד חבירו רבו נוטל נזקו צערו ריפיו שבתו בושתו והלה יתפרנס מן הצדקה. אמר ר' אחא מצווין ישראל לפרנס עבדים קוטעין יותר מן השלימין. והא ר' יוחנן אכול קופד ויהיב לעבדיה שתי חמר ויהיב לעבדיה וקרי אנפשיה הלא בבטן עושני עשהו. אמרי תמן במידת הדין ברם הכא במידת רחמים:

דף לו, א פרק ח הלכה ה משנה חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה החובל בהן חייב והן שחבלו באחרים פטורין העבד והאשה פגיעתן רעה החובל בהן חייב והן שחבלו באחרים פטורין אבל משלמין לאחר זמן נתגרשה האשה ונשתחרר העבד חייבין לשלם המכה אביו ואמו ועשה בהן חבור' והחובל בחבירו בשבת פטור מכולן מפני שהוא נידון בנפשו והחובל בעבד כנעני שלו פטור מכולן:

דף לו, א פרק ח הלכה ה גמרא תני והעדים שאמרו מעידים אנו על פלוני שסימא עין עבדו והפיל שינו שכן הרב אומר ונמצאו זוממין משלמין לעבד וכו'. מן אהן עובדא מימר כן. אמר ר' נסה וינון דמרון כן מעידין אנו על פלוני שנכנס תחת ידו שלם ויצא חבול בשתים יוצא לחירות בראשונה. ונותן לו דמי שנייה:

דף לו, א פרק ח הלכה ו משנה התוקע לחבירו נותן לו סלע ר' יהודה אומר משום ר' יוסי הגלילי מנה סטרו נותן לו מאתים זוז לאחר ידו נותן לו ארבע מאות זוז צרם באזנו תלש בשערו רקק והגיע בו הרוק העביר טליתו ממנו ופרע ראשה של אשה נותן ארבע מאות זוז והכל לפי כבודו אמר רבי עקיבה

דף לו, ב פרק ח הלכה ו משנה אפילו עני שבישראל רואין אותן כאילו הן בני חורין שירדו מנכסיהן שהן בני אבהם יצחק ויעקב מעשה באחד שפרע ראשה של אשה ובאת לפני רבי עקיבה וחייבו ליתן לה ארבע מאות זוז. אמר לו רבי תן לי זמן ונתן לו שימרה

עומדת על פתח חצירה שיבר את הפך בפניה ובו כאיסר שמן גילת את ראשה והיתה מטפחת ומנחת על ראשה והעמיד לה עדים ובה לפני רבי עקיבה ואמר לו רבי לזו אני נותן ארבע מאות זוז אמר לו לא אמרת כלום שהחובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי פטור ואחרים שחבלו בו חייבין הקוצץ את נטיעתו ואע"פ שאינו רשאי פטור אחרים שקצצו נטיעותיו חייבין:

דף לו, ב פרק ח הלכה ו גמרא תני רב קרני לבעיטה אחת לרכובה שלשה לסקלונקית חמש עשרה. חז אמר בשם ריש לקיש המבייש את הזקן נותן לו דמי בושתו משלם. חז בר נש איקפד לרבי יודה בר חנינה אתא עובדא קומי ריש לקיש וקנסיה ליטרא דדהב. רקק והגיע בו הרוק. עד היכן הגיע בו הרוק עד גופו עד כליו. אלא רקק ולא הגיע בו הרוק מהו. א"ר יוסי הדא אמרה המבייש את חבריו בדברים פטור. תני רבי אבהו קומי רבי יוחנן הרגתה שורי קצצתה נטיעותי והלה אומר איני יודע חייב. אמר ליה הן תניתה אילין למקרילות למקבילות. אמר ליה אנא הוא דטעית ואינון דמרין כן מעידין אנו איש פלוני שהרג שור פלוני והלה אומר איני יודע חייב:

דף לו, ב פרק ח הלכה ז משנה אע"פ שהוא נותן לו אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו שנאמר ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ומניין שלא יהא המוחל אכזרי שנאמר ויתפלל אברהם אל האהלים וגו':

דף לו, ב פרק ח הלכה ז גמרא תני ר' יודה אומר משום רבן גמליאל הרי הוא אומר ונתן לך רחמים וגו'. סימן זה יהא בידך כל זמן שאת רחמן המקום מרחם עליך אינך מרחם אין המקום מרחם לך. רב אמר אדם שסרח לחבירו וביקש ממנו ולא קיבלו יעשה שורת בני אדם ויפייסנו דכתיב שור על אנשים וגו'. ואם עשה כן מה כתיב תמן פדה נפשו מעבור בשחת וגו'. א"ר ייסה הדא דתימר שלא הוציא לו שם רע אבל הוציא לו שם רע אין לו מחילה עולמית:

דף לז, א פרק ח הלכה ח משנה האומר סמא את עיני קטע את ידי שבר את רגלי חייב על מנת לפטור חייב קרע את כסותי שבר את כדי חייב על מנת לפטור פטור עשה כן לאיש פלוני על מנת לפטור חייב בין בגופו בין בממונו:

דף לז, א פרק ח הלכה ח גמרא האומר סמא עיני שמזיקתני קטע ידי שמזיקתני חייב על מנת לפטור חייב. אמר רבי לעזר בהן שהוא כלאו מתניתא אבל בהן שהוא כהין פטור. מילתיה דר' לעזר משום פגם משפחה. ריש לקיש אמר בהין שהוא כהין הוא מתניתא אבל בהן שהוא כלאו חייב. מילתיה דריש לקיש אמר ששמין לקרוביו בושת. תני ישראל שאנסוהו עכו"ם ונטלו ממנו ממון חבירו בפניו פטור נטל ונתן להם חייב אמר ר' יוסי הדא דתימר בשאמר לו ממון סתם אבל ממון פלוני אפילו נטל ונתן ביד פטור:

מסכת בבא קמא פרק ט

דף לז, א פרק ט הלכה א משנה הגוזל עצים ועשאן כלים צמר ועשאו בגדים משלם כשעת הגזילה גזל פרה מעוברת וילדה ורח טעונה וגזזה

דף לז, ב פרק ט הלכה א משנה משלם דמי פרה מעוברת לילד ודמי רחל טעונה להיגזז גזל פרה ועיברה אצלו וידה ורחל ונטענה עמו וגזזה משלם כשעת הגזילה זה הכלל כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה:

דף לז, ב פרק ט הלכה א גמרא הכא את מר ליבון כשינוי והכא את מר אין ליבון כשינוי. הן דתימר ליבון כשינוי בשעשאו צופים והן דתימר אין ליבון כשינוי בשהניחו כמות שהוא. מצינו ליבון בלא צופים שמא יש צופים בלא ליבון. אמר ר' יודן קל הוא שהיקלו בגזלן שישלם כשעת הגזילה. גזל שלח וליבנו אית לך מימר בשעשאו צופים. עוד קל הוא שהיקל בגזלן שיהא משלם כשעת הגזילה. גזל מריש ובנאטו בבירה בית שמאי אומרים יקעקע כל הבירה כולה ויתנינו לו. ובית הלל אומר יתן לו דמיו מפני תקנת שבים. ירד לחרבה ובנייה שלא ברשות שמין לו וידו על התחתונה בנייה ברשות שמין לו וידו על העליונה. ביקש ליטול אבניו ועציו אין שומעין לו. ר' יעקב בר אחא בשם ר' יהושע בן לוי משום יישוב ארץ ישראל. רב נחמן בר יצחק שאל אילו מי שנכנס לחורבתו של חבירו ופירק חבילתו לשעה וביקש ליטלו שמא אין שומעין לו.

דף לח, א פרק ט הלכה א גמרא כיון דשמע דמר רבי יעקב בר אחא משום יישוב ארץ ישראל אמר האמירה. אלא בנה במקום שאין ראוי לבנות ונטע במקום שאינו ראוי ליטע רב אמר שמין לו אלא שמערימין עליו ליכנס לשם בימות החמה ובימות הגשמים אמר לו הא תניתה שמין לו וידו לתחתונה. א"ר זירא הדא אמרה גזל שמינה והכחישה מחזיר לו את השומן אמר רב חסדא הדא אמרה גזל כחושה והשמינה מחזירה בעינה מפני שעיברה אצלו וילדה משלם כשעת הגזילה. מאן תניתה ר' יעקב דתני זה הכלל שהיה ר' יעקב אומר כל גזילה שהיא קיימת בעיניה ולא נישתנית מבריית' אומר לו הרי שלך לפניך. והגנב לעולם משלם כשעת הגניבה:

דף לח, א פרק ט הלכה ב משנה גזל בהמה והזקינה עבדים והזקינה משלם כשעת הגזילה רבי מאיר אומר יאמר לו בעבדים הרי שלך לפניך:

דף לח, א פרק ט הלכה ב גמרא רב הונא אמר בשגזל עגל ונעשה שור אבל גזל שור והזקין אומר לו הרי שלך לפניך שמואל אמר אפילו גזל עגל ונעשה שור אומר לו הרי שלך לפניך. תני רב קרנא ואפילו גזל עגל ונעשה שור וטבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה עגל אמר אבוי דשמואל בר אמי בשם רב יהודה הלכה כרבי מאיר:

דף לח, ב פרק ט הלכה ג משנה גזל מטבע ונסדק פירות והרקיבו יין והחמית משלם כשעת הגזילה מטבע ונפסל תרומה ונטמאת חמץ ועבר עליו הפסח בהמה ונעבדה בה עבירה או שנפסלה מעל גבי המזבח או שהיתה יוצאה ליסקל אומר הרי שלך לפניך:

דף לח, ב פרק ט הלכה ג גמרא רב הונא אמר בשפסלתו מלכות שמואל אמר בשנסדק ודאי. רבי יודה בן פזי בשם ר' יוסי בר חנינה והן שהרקיבו מן הכנימה אבל אם הרקיבו מתולעת כבריין הן. רב הונא אמר בשפסלתו מלכות אבל פסלתו מדינה אומר לו הרי שלך לפניך שמואל אמר אפילו פסלתו מלכות אומר לו הרי שלך לפניך. רבי יודן לא נחית לבית וועדא קם עם רבי מנא א"ל מה חידות הוה לכוון בבי מדרשא יומא דין א"ל מילה פלן. א"ל ולא מתניתא היא תרומה ונטמאת אמר ליה תיפתר בשניטמאת מאליה ולית שמע מינה כלום. חילפיי אמר נשבע לו קודם הפסח אחר הפסח משלם לו חמץ יפה. א"ר מנא אזלית לקיסרין ואשכחית לר' חזקיה דדריש לה משום דר' יעקב בר אחא אין אית בר נש פליג על חילפיי שאין משלם חמץ יפה הכל מודין בחמץ שמשל' חמץ יפה:

דף לה, ב פרק ט הלכה ד משנה נתן לאומנין לתקן וקילקלו חייבין לשלם נתן לחרש שידיה תיבה ומגדל לתקן וקילקל חייב לשלם הבנאי שקיבל עליו את הכותל לסותרו ושיבר את האבנים או שהזיק חייב לשלם היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר פטור ואם מחמת המכה חייב:

דף לה, ב פרק ט הלכה ד גמרא רב הונא אמר והוא שקבע בו מסמר האחרון כדי לזכות לכליו:

דף לט, א פרק ט הלכה ה משנה נתן צמר לצבע והקדיחה היורה נותן לו דמי צמרו צבעו כאור אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתרה על השבח נותן לו את השבח לצבוע לו אדם וצבעו שחור שחור וצבעו אדום ר"מ אומר נותן לו דמי צמרו רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח:

דף לט, א פרק ט הלכה ה גמרא רב הונא אמר שהקדיחו סממנין אבל הקדיחה יורה אומר לו הרי שלך לפניך שמואל אמר אפילו הקדיחו סממנין אומר לו הרי שלך לפניך. מהו אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו ההוצאה. בר נש דיהב לחבריה חמשה מיני עמר וחמשה מיני סממנין ועשרה מנוי אגריה א"ל ציבעיה סומק וצבעו אוכם. א"ל אילו צבעתיה סומק הוה טב עשרים וחמשה מנוי. וכדו דצבעתיה אוכם לית הוא טב אלא עשרין מגוי. את אובדת דידך אנא לא אובד דידי. אמר רבי יונה ותשמע מינה בר נש דיהב לחבריה שמנה דינרין דזבין ליה חיטין מטיבריה וזבן ליה מציפורי. א"ל אילו זבנת לי מטיבריא הוון עשרין וחמשה מודי. כדון דזבנת מציפורי ליתנון אלא עשרין מודי. את אובדת דידך אנא לא אובד דידי. תני הנותן מעות לחבירו ליקח לו חטים ולקח לו שעורים אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו

דף לט, ב פרק ט הלכה ה גמרא ותני חורין אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לשניהן. מאי טעמא דר' יודן שלא נתכוין המוכר לזכות אלא לבעל המעות ולמה אין חולק עמו שאסור ליהנות מחבירו. מעתה אפילו אמר לו ליקח לו חטים ולקח לו חטים לא נתכוין המוכר לזכות אלא לבעל המעות ובשעה שאמר לו ליקח חטים ולקח לו חטים לא נתכוין המוכר לזכות אלא ללקוח וקיים מה בידיה. א"ר נסא בשעה שקיים שליחותו לא נתכוון המוכר לזכות לבעל המעות לא קיים שליחותו נתכוון לזכות ולמה חולק עמו אמר הואיל ובאת לו הנייה מתחת ידו אף הוא חולק עמו. התיב ר' שמואל בר בא קומי רבי יוחנן והתנינן אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך עצמו אין לו בכסות אשתו ובניו. אמר לו

דף מ, א פרק ט הלכה ה גמרא עלת על דעתו לומר בכסות אשתו ובניו. והתנינן ערכי עליו כיון שאמר ערכי עלי לא קבע לעצמו אלא נ' סלע. האומר ערכי עלי על מנת שלא לסדר מה שעל אשתי ובני. ר' נסא בשם ר' בון בר חייה האומר ערכי עלי על מנת שלא לסדר מחפץ פלוני אין מסדרין לו מאותו החפץ. רב הושעיה בשם שמואל בר אבא זאת אומרת שאין שמין ערכין מן המטלטלין דבר תורה אלא מדבריהן:

דף מ, א פרק ט הלכה ו משנה הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו אבל נותן הוא לשליח בית דין ואם מת יחזיר ליורשיו נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש מחל לו את הקרן ולא מחל לו את החומש מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן אינו צריך לילך אחריו נתן לו את

החומש ולא נתן לו את הקרן מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן מחל לו על זה ועל זה חוץ משה פרוטה בקרן ה"ז צריך לילך אחריו נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש הרי זה משלם חומש על חומש עד שיתמעט הקרן משה פרוטה וכן בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר הרי זה משלם קרן וחומש ואשם:

דף מ,ב פרק ט הלכה ו גמרא כיני מתניתא עד שיתמעט חומש האחרון פחות משה פרוטה. אמר ר' יונתן בנתינת החומש נעשה חומש קרן לא אתיא אלא בשעת עדים ובשעת הקרבן:

דף מ,ב פרק ט הלכה ז משנה איכן פקדוני א"ל אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם איכן פקדוני אמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם הגוזל את אביו ונשבע לו ומת הרי זה משלם קרן וחומש לבניו או לאחיו אם אינו רוצה או שאין לו לווה ובעלי החוב באין ונפרעין:

דף מ,ב פרק ט הלכה ז גמרא תני אין מקבלין פקדון מנשים ועבדים וקטנים. קיבל מאשה יחזיר לה מתה יחזיר לבעלה מעבד יחזיר לו ואם מת יחזיר לרבו. מקטן יחזיר לו מת יחזיר לאביו ועושה בהן סגולה. וכולן שאמרו בשעת מותר יינתנו לפלוני שהן שלו יעשה פירוש לפירושו. ר' זביד' בשם ר' בא בר ממל ובלבד בעדים כהדא איתת דר' בא בר חנא מי דמכא אמרה אהן קירושא דברתי והוא אמר לית הוא אלא דידי אתא עובדא קומי רב אמר אין אדם מצוי לשקר בשעת מיתה:

דף מא,א פרק ט הלכה ח משנה האומר לבנו קונם שאתה נהנה לי אם מת יירשנו בחיי ובמותי אם מת לא יירשנו ויתן לבניו או לאחיו ואם אין לו לווה ובעלי החוב באין ונפרעין:

דף מא,א פרק ט הלכה ח גמרא א"ר ירמיה חמי היך תנינן הכא האומ' לבנו קונם שאת נהנה לי אם מת יירשנו בחיי ובמותי אם מת לא יירשנו והתני בחיי אם מת יירשנו במותי אם מת יירשנו בחיי ובמותי אם מת לא יירשנו. מה בין אהן דמר חדא חדא להן דמר תרתי תרתי. רב ירמיה ור' יוסי בן חנינה תריהון אמרין קונם לבית זה שאיני נכנס בחיי ובמותי כיון שאמר לבית זה אסרו עליו בין בחיים בין לאחר מיתה. אמר ר' יוסי תנינן בנזקין מה דלא תנינן בנדרין קונם הניית נכסיי אילו עליו בחיי ובמותי כיון שאמר אילו אסרן עליו בין בחיים בין לאחר מיתה:

דף מא,א פרק ט הלכה ט משנה הגוזל את הגר ונשבע לו ומת ה"ז משלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח שנאמר ואם אין לאיש גואל להשיב האשם וגו'. היה מעלה את הכסף ואת האשם ומת הכסף יינתן לבניו והאשם ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה נתן את הכסף לאנשי משמר ומת אין היורשין יכולין להוציא מידן שנאמר אשר יתן לכהן לו יהיה:

דף מא,א פרק ט הלכה ט גמרא חילפיי ור' יוסי בר חנינה אמר דרבי יוסי הגלילי היא דדריש רבי יוסי הגלילי במה הכתוב מדבר בגזל את הגר ונשבע לו ומת שמשלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח.

דף מא,ב פרק ט הלכה ט גמרא ואם אין לאיש גואל הטעון כפרה חייב יצא זה שאין טעון כפרה. דריש ר' עקיבה כשבא מזופרין במה הכתוב מדבר בגזל אתה גר ונשבע לו

ומת שמשלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח שנאמר ואם אין לאיש גואל וגו' אין לך אדם בישראל שאין לו גואל אלא זה הגר. רב וריש לקיש אמרי ר"ע היא דאמר תושב אשמה בכל מקום:

דף מא,ב פרק ט הלכה י משנה נתן את הכסף ליהויריב ואשם לידעיה יצא אשם ליהויריב וכסף לידעיה אם קיים האשם יקריבוהו בני ידעיה ואם לאו יחזיר ויביא אשם אחר שהמביא גזלו עד שלא הביא אשמו יצא אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא נתן את הקרן ולא נתן את החומש אין חומש מעכב:

דף מא,ב פרק ט הלכה י גמרא ר' חזקיה אמר בשתי שבתות פליגן רבי יוסי אמר בשבת אחת. מאן דמר בשתי שבתות נתן את הכסף ליהויריב במשמר ידעיה ואשם לידעיה במשמר יהויריב יצא. ר' אומר אם כדברי ר' יודן אם הקריבו בני יהויריב את האשם לא נתכפר להן אלא יוליך את הכסף מבני ידעיה אל בני יהויריב. ויקריבו בני יהויריב את האשם ויתכפר להן.

דף מב,א פרק ט הלכה י גמרא זאת אומרת אנשי משמר שזכו במשמר שלא בשבתן מוציאין אותו מידן. מאן דמר בשבת אחת פליגין נתן את הכסף ליהויריב במשמר ידעיה. אשם לידעיה במשמר יהויריב לא יצא כו'. זאת אומרת אנשי משמר שזכו בקרבן בשבתן אין מוציאין אותן מידן ואם עיבר משמר בני יהויריב. כיני מתני' ואם היה שעובר לאחר ימים זכו בני יהויריב את האשם לא נתכפר להן אלא יוליך את הכסף מבני ידעיה אצל בני יהויריב. ויקריבו בני יהודע את האשם ויתכפר להן. זאת אומרת אנשי משמר שזכו בקרבן בשבתן נתעצלו ולא הקריבוהו מוציאין אותן מידו:

מסכת בבא קמא פרק י

דף מב,א פרק י הלכה א משנה הגוזל ומאכיל את בניו ומניח לפניהן פטורין מלשל' אם היה דבר שיש בו אחריות נכסים חייבין לשלם אין פורטין לא מתיבת המוכסין ולא מכיס של גבאין ואין נוטלין מהן צדקה אבל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק:

דף מב,א פרק י הלכה א גמרא תני ישראל שלוה בריבית ועשה תשובה חייב להחזיר

דף מב,ב פרק י הלכה א גמרא מת והניח לפני בניו עליו הכתוב אומר יכין וצדיק ילבש. הניח לפניהן פרה או טלית חייבין להחזיר אזל תניה לגזיליאי. אם היה דבר שיש לו אחריות חייבין להחזיר איזהו דבר שיש לו אחריות רבי יונתן אומר בשהניח לפניהן קרקע ריש לקיש אמר בשהניח לפניהן גוף הגזילה. רב אמר יורש כמשועבד כשם שאין מלוה בעדים גובה ממשועבדין כך אינה גובה מיורשין שמואל אמר דאיקני אינו גובה ממשועבדין הא מבני חרי גובה. ולית היא פליגא על רב דרב אמר יורש כמשועבד כשם שאין מלוה בעדים גובה ממשועבדים כך אינה גובה מיורשין. פתר לה בשהניח לפניהן קרקע. ואפילו כשמואל לית היא פליגא לא כן אמר שמואל דאיקני אינו גובה ממשועבדין. פתר לה בשהניח לפניהן גוף הגזילה. גזל טלית ונתנה לאחר ר' לעזר בשם רבי חייה אמר מוציאין מראשון ולא משני ר' יוחנן אמר בשם ר' ינאי מוציאין אף מן השני. ר' בא בר ממל אמר אף ר' חייה כדעתיה דר' חייה אמר מוציאין אף משני.

דף מג, א פרק י הלכה א גמרא נתחלפו כליו בבית האומן ישתמש בהן ויצא ויבקש את שלו בבית האבל או בבית המשתה אל ישתמש בהן אלא יצא ויבקש את שלו. א"ר בא בר חנה לא הוה ר' חייה חביבי פתר לה אלא כגון הדין בר קורא שכל הנוטל מאצלו נוטל ברשות וכל המניח אצלו מניח ברשות. הגנבי' שבאו במחתרת ועשו תשובה חייבין להחזיר עשה אחד מהן תשובה חייב להחזיר את שלו ואם היה מוציא ונותן להן הוא משלם על ידי כולן. תני הגוזל ומאכיל בניו בין גדולים בין קטנים פטורין מלשלם הניח לפניו בין גדולים בין קטנים חייבין לשלם סומכוס אומר גדולים חייבין קטנים פטורין אם אמרו אין אנו יודעין אם עשה אבינו חשבון באחרונה הרי אילו פטורים. התיב ר' בא בר ממל הגע עצמך בשהניח לפניו קרקע לא הכל מהן לומר אין אנו יודעין מה חשבון עשה אבינו באחרונה. התיב רב המנונא הגע עצמך שהיתה גזילה מפורסמת לא הכל מהן לומר אין אנו יודעין מה עשה אבינו חשבון באחרונה. התיב רב ששת אפילו קטנים נטענין להן בבית דין מה אית לך למימר. א"ר מנא תיפותר בשטענו הן אין אנו יודעין כו'. יודעין אנן דעסק אבינו עמך על הדין חושבנא ולית נן ידעין מה נפק מדינא:

דף מג, א פרק י הלכה ב משנה נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר נטלו הליסטין כסותו ונתנו לו כסות אחרת הרי אילו שלו מפני שהבעלין מתייאשין מהן המציל מיד הנהר מיד הליסטין אם נתיאשו הבעלין הרי אילו שלו וכן נחיל של דבורים אם נתיאשו הבעלי' הרי אילו שלו אמר ר' יוחנן בן ברוקה נאמנת אשה או קטן לומר מיכן יצא נחיל זה. ומהלך לתוך שדהו ונוטל את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק אבל לא יקוץ את הסוכה על מנת ליתן דמים ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר קוץ ונותן דמים:

דף מג, א פרק י הלכה ב גמרא תני המציל מן הגייס מן הדליקה משנונית הים משלולית הנהר הרי אילו שלו וכן נחיל של דבורים אם נתיאשו בעליו הרי אילו שלו. ר' חנינא בר פפא בשם ר' יוחנן

דף מג, ב פרק י הלכה ב גמרא מתני' בנחיל שגזלו מן ההליכה ובפורח. ובלבד על אתר אבל אם יצא וחזר אני אומר מפני יראה ופיתוי אמרו. תני ר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה אומר תניי בית דין הוא לקוץ זה סוכה ונותן דמים שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ:

דף מג, ב פרק י הלכה ג משנה המכיר כליו או ספריו ביד אחר אם יצא לו שם גניבה בעיר ישבע כמה הוציא ויטול ואם לאו לא כל הימנו שאני אומר מכרן לאחר ולקחן זה ממנו:

דף מג, ב פרק י הלכה ג גמרא אמר רבי בא בר ממל בדין הוא שלא ישבע ולמה אמרו ישבע שלא יהו בעלי בתים נטפלין לגנבים. ר' יהושע בן לוי אמר והוא שיצא לו שם שנגנבו ספריו. רב אמר צריך להביא ראיה שלן עמו באותו הלילה. אסי אמר אם טעון לומר צפלוני לקחתים נאמן אתא עובדא קומי ר' נסא ולא קביל מה פליג אמר בר נש דעקין הוה בגין כן לא קביל:

דף מג, ב פרק י הלכה ד משנה זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש נסדקה חבית של דבש ושפך זה את יינו והציל את הדבש לתוכו אין לו אלא שכרו אם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי חייב ליתן לו:

דף מג,ב פרק י הלכה ד גמרא תני שנים במדבר ביד זה חבית מים וביד זה חבית דבש נסדק חבית מים תניי בית דין הוא שישפוך זה דבשו ויציל את מימיו שהמים מחייה בדבר ולא הדבש. תני פועל ועני שעלו לראש אילן ושיברו סוכה בזמן שדרך פועלין לעלות באילן פטורין ואם לאו חייבין:

דף מג,ב פרק י הלכה ה משנה שטף נהר חמורו וחמורו חבירו שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים הניח את שלו והציל את של חבירו אין לו אלא שכרו אם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן לו דמי שלי חייב ליתן לו:

דף מג,ב פרק י הלכה ה גמרא תני הניח שלו להציל של חבירו ועל של חבירו מאיליו אין נזקק לו כלום. אלא הניח שלו להציל של חבירו ועלה שלו מאיליו מהו דיימר לו נתיאשתי נישמענה מהדא שטף נהר חמורו והיה צווח ואומר לא נתיאשתי ריש לקיש אמר כל זמן שצווח לא נתיאש ר' יוחנן אמר חזקה מייאש הוא:

דף מד,א פרק י הלכה ו משנה הגוזל שדה ונטלוה מסיקים אם מכת מדינה היא אומר לו הרי שלך לפניך ואם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה שטפה נהר אומר לו הרי שלך לפניך הגוזל את חבירו או שלוה ממנו או שהפקיד לו ביישוב לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת במדבר יחזיר לו במדבר:

דף מד,א פרק י הלכה ו גמרא אמר רבי יוחנן והלא אמרו אין הקרקע נגזלת ולמה אמרו חייב להעמיד לו שדה. קנס קנסוהו. נטלוה מסיקין מן הגזלן מחמת הנגזל מהו דו יכיל מימר ליה מ"מ הב לי דידי ומאן דבעי ייתי ויסיב מיני. ר' יהושע בן לוי אמר אין אדם נתפש על חבירו וחייב ליתן לו אלא בארנון וגולוגולת. רב אמר יכיל מימר ליה את שרי עביטיך מיני:

דף מד,א פרק י הלכה ז משנה האומר לחבירו גזלתיך והלוייתי הפדתה אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך ואם לא החזרתי לך חייב לשלם אבל א"ל איני יודע אם גזלתיך ואם הלוייתי אם הפקדתה אצלי ואם לא הפקדתה פטור מלשלם:

דף מד,א פרק י הלכה ז גמרא ר' יוחנן אמר בבא לצאת ידי שמים. גזלתיך והלוייתי הפקדתה אצלי והחזרתי לך והלה אומר איני יודע ר' ירמיה סבר מימר חייב להעמיד לו מן הדין ר' יוסי סבר מימר עוד היא לצאת ידי שמים. הוצאתי מן הכיס ונתתי לך והוא אומר איני יודע רב הונא אמר אומרין לו את לית ידע אהן ידע:

דף מד,א פרק י הלכה ח משנה הגונב טלה מן העדר והחזירו מת או נגנב חייב באחריותו. אם לא ידעו הבעלים בגניבתו ובחזירתו מנו את הצאן והיא שלמה פטור מלשלם:

דף מד,א פרק י הלכה ח גמרא א"ר יוחנן אם ידעו הבעלים בגניבה צריכין לידע בחזירה לא ידעו בגניבה אין צריכין לידע בחזירה ריש לקיש אמר אע"פ שלא ידעו בגניבה צריכין לידע

דף מד,ב פרק י הלכה ח גמרא בחזיר. א"ר לעזר אין הוה כגון ההין ברחא אין צריכין לידע בחזירה מהו כגון אהן ברחא. אית דמרין חוטרא אית דמרין פנדורה אית דמרין תיישא רבא:

דף מד,ב פרק י הלכה ט משנה אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים ולא משומרי פירות עצים ופירות אבל לוקחין כלי פשתן בגליל מן הנשים ועגלים בשרון וכולן שאמרו הטמן אסור ולוקחין בצים ותרנגולין בכל מקום:

דף מד,ב פרק י הלכה ט גמרא תני אין מקבלין פקדונות לא מנשים ולא מעבדים ולא מקטנים קיבל מן האשה יחזיר לה מתה יחזיר לבעלה:

דף מד,ב פרק י הלכה י משנה מוכין שהכובס מוציא הרי אילו שלו שהסורק מוציא הרי הן של בעל הבית הכובס נוטל שלשה חוטין והן שלו יותר מיכן של בעל הבית ואם היה שחור על גבי לבן נוטל את הכל והן שלו:

דף מד,ב פרק י הלכה י גמרא אבא הושעיה איש טרייא הוה קצר והוה עבד ליה חדא איסדכין מן הד עמר. דלא יהוון ברייתא אמרין מדידן לבש:

דף מד,ב פרק י הלכה יא משנה החייט ששייר מן החוט כדי לתפור בו מטלית שהיא ג' על ג' חייב להחזיר לבעלין מה שחרש מוציא במעצד הרי אילו שלו ובכשיל של בעל הבית ואם היה עושה אצל בעל הבית אף הנסורת של בעל הבית:

דף מד,ב פרק י הלכה יא גמרא תני רבי חייא מלא מחט דברי ר' חייא פתרין לה כפליים כמלוא מחט. תני בר קפרא מלא משיכת המחט דבי רבי ינאי פתרין לה כמשיכת מחט. מה ופליג מה דתני רבי חייא מלא מחט דבי ר' ינאי פתרין לה כפליים כמלא מחט. מה דתני בר קפרא מלא משיכת מחט דבי רבי ינאי פתרין לה כפליים כמשיכת מחט:

מסכת בבא מציעא פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה ויחלוקו זה אומר כולה שלי וזה אומר חצייה שלי האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות משלש' חלקים והאומר חצייה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא תני אדם שאמר לחבירו תן לי מנה שאתה חייב לי אמר לו לא היו דברים מעולם הלך והביא עדים שחייב לו חמשים וזו. רבי חייא רבה אמר הודיית עדים כהודיית פיו וישבע על השאר רבי יוחנן אמר אין הודיית עדים כהודיית פיו שישבע על השאר. אמר רבי לא

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא משנים אוחזין בטלית דרבי חייא רובה. מכיון שתפוש בחצייה אלא כמי שהביא עדים שחצייה שלו ותימר נשבע ונוטל. אוף הדא דמיא לה. רבה בר ממל ורב עמרם סליקו הן דרב בינאי אמר ליה ין מוסרין שבועה לחשוד. אמר ליה אפילו לשון שבועה אין מוסרין לו. כיצד נשבע רב הונא אמר שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות משוה פרוטה אמר רבי יוחנן

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא אם מזו שבועת תקנה היא. ותני שנים שהיו תופסין בשטר זה אומר שלי ואבד ממני וזה אומר שלי הוא שפרעתוך לך יתקיים השטר בחותמיו דברי רבי. רבן גמליאל אומר יחלוקו. אמר רבי לעזר הכל הולך אחר התפוס בעדים. אמר רב חסדא אין שמעותוניה אתיית כרבי שמעון. זה אומר חצייה שלי וזה אומר

שלישה שלי האומר חצייה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע והאומר שלישה שלי ישבע שאין לו בה פחות משתות. כללו של דבר אינו נשבע אלא על חצי שהודה:
דף ב,א פרק א הלכה ב משנה היו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רכוב ואחד מהלך זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחצייה ויחלוקו בזמן שהן מודין או שיש להן עדים חולקין שלא בשבועה:

דף ב,א פרק א הלכה ב גמרא אמר רב הונא תניי תמן אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה ושנים מנהיגין אותה ואומרה אילו עבדי והחמור והמשאוי שלי. וזה אומר זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי. וזה אומר זו אשתי וזה עבדי והחמור והמשאוי שלי צריכה גט משניהם וצריכה לשחרר את שניהן. ושניהן משחררין זה את זה. בחמור ובמשאוי שלשתן שוין:

דף ב,א פרק א הלכה ג משנה היה רכוב על הבהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנייה לי ונטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה בתחילה לא אמר כלום:

דף ב,א פרק א הלכה ג גמרא אמר רבי יצחק הדא הילכתא לית שמע מינה כלום לא מראשה ולא מסיפה.

דף ב,ב פרק א הלכה ג גמרא היה רכוב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תניה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אילו אמר זכה לי זכה. הוי לית שמע מינה כלום לא מרישא ולא מסיפא:

דף ב,ב פרק א הלכה ד משנה ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה ראה אותן רצין אחר המציאה אחר צבי שבור אחר גוזלות שלא פיריחו ואמר זכת לי שדי זכת לו היה צבי רץ כדרכו או שהיו הגוזלות מפריחין ואמר זכת לי שדי לא אמר כלום:

דף ב,ב פרק א הלכה ד גמרא ריש לקיש אמר אבא כהן ברדלייה אדם זכה במציאה בתוך ד' אמות שלו ר' יוחנן אמר והוא שתפול לתוך ידו. מתניתא פליגא על ריש לקיש נטל מקצת הפיאה וזרק בשאר אין לו בה כלום. אמר תיפתר בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. ומור דבתרה נפל עליה ופרס טליתו עליה מעבירין אותו ממנה. עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. והתני רבי חייה שניהם שהיו מתכתשין בעומר ובא עני וחטפו מלפניהן זכה בו. עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. והתנינן ראה את המציאה ונפל עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה.

דף ג,א פרק א הלכה ד גמרא עוד היא בשלא אמר יזכו לי בד' אמות שלי. והתנינן קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה למחצה מגורשת ואינה מגורשת. חזקיה אמר בשכר הליבלר היא מתניתא. התיבון והכתיב ואני בעוניי הכינתי וגו' והיכי אם בנתונין בתוך ידו עשיר הוא אי בשאינן נתונין לתוך ידו יש אדם מקדיש דבר שאינו שלו הוי אומר בנתונין בתוך ד' אמות שלו.

דף ג,ב פרק א הלכה ד גמרא אמר רבי אבין מהו בעוניי שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם. דבר אחר שהיה מתענה ומקדיש סעודתו לשמים. תני האומר יזכה לי ביתי במציאה שנפלה לתוכה לא אמר כלום יצא שם למציאתו דבריו קיימין. כהדא אריסיה

דרכי בא בר מינא סליק לדיקלא אשכח גוזלין ונסתון. אזל שאיל לרב לא א"ל כלום.
אזל חזר אמר רבי בא בר מינא קשייא לן הוינא חזר ותייתר ממציאתו:
דף ד, א פרק א הלכה ה משנה מציאת בנו ובתו הקטנים ועבדו ושפחתו הכנענים
ומציאת אשתו הרי אילו שלו מציאת בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העברים מציאת
אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן לה כתובתה הרי אילו שלהן:
דף ד, א פרק א הלכה ה גמרא א"ר יוחנן בשאינן טפולין לאביהן אבל אם היו טפולין
לאביהן מציאתן שלו. ריש לקיש אמר אין אדם זוכה לחבירו במציאה. א"ר לא דמר
ר"ש אכן אלא דקשיא ליה על הדא דתני ר' הושעיה השוכר את הפועל לעשות בכל
מלאכה מציאתו לבעל הבית. אמר ר"ל אדם שיש בו רשות לחזור בו תהא מציאתו לרבו.
מה בין עבדו ושפחתו העברים לעבדו ושפחתו הכנענים. א"ר יוחנן עבדו ושפחתו
העברים הואיל ואינו רשאי לשנותו ממלאכתו מציאתו לעצמו עבדו ושפחתו הכנענים
הואיל ורשאי לשנותן ממלאכתן מציאתן לרבן התיבון הרי אשתו שאינו רשאי לשנות
ממלאכתה ומציאתה שלו דתנינן תמן כופה לעשות בצמר ואינו כופה לעשות בדבר אחר.
א"ר בא בר מינא ורבי יסא בשם רבי יוחנן טעם אחר באשה. מה טעם אחר באשה רבי
חגי אמר מפני הקטטה רבי ייסא אומר שלא תהא מברחת נכסיי בעלה ואומרת מציא'
הוא. התיבון בעדים לא אסרו זה אלא מפני זה. מציאת אשתו שגירשה. רבי יוסנא בשם
רבי אחא אדם שגירש אשתו ולא נתן לה כתובתה חייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה
אחרונה. א"ר יוסי מתניתא אמרה כן מציאת אשתו שגירשה א"ר הושעיה שלא תאמר
הואיל וחייב במזונותיה עד שיתן לה פרוטה האחרונה תהא מציאתה שלו לפום כן צריך
מתניתא:

דף ד, א פרק א הלכה ו משנה מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר אם
אין בהן אחריות נכסים יחזור מפני שאין בין דין נפרעין מהן דברי רבי מאיר וחכ"א בין
כך ובין כך לא יחזיר מפני שבית דין נפרעין מהן:
דף ד, ב פרק א הלכה ו גמרא תני בשם רבי מאיר בין שטר שיש בו אחריות נכסים. ובין
שטר שאין בו אחריות נכסים. גובה מנכסין בני חורין. על דעתיה דרבי מאיר לאי זה
דבר הוא מחזיר. לצור על פי צלוחיתו. רב אמר יורש כמשועבד. כשם שמלוה בעדים
אינה נגבית ממשועבדין כך אינה נגבית מן היורשין. שמואל אמר דאיקני אינו גובה
ממשועבדין הא מבני חרי גבי. הכא את מר גובה והכא את מר אינו גובה. לא דמי מי
ששיעבד מקצת למי שלא שיעבד כל עיקר. א"ר לעזר שאני אומר כתב ללוות ולא לווה.
דף ה, א פרק א הלכה ו גמרא א"ר לעזר אם היה הלווה מודה הרי זה יחזיר. א"ר לעזר
אם הוחזק השטר ביד המלוה הרי זה יחזיר. ותליתיהון מתברן. וחכמים אומרים בין כך
ובין כך לא יחזיר. רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני קינוניא. רבי יסא בשם רבי יוחנן אם
היה זמנו יוצא לבו ביום יחזיר:

דף ה, א פרק א הלכה ז משנה מצא גיטי נשים ושיחרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברין
הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובים היו ונמלך עליהם שלא ליתנן:
דף ה, א פרק א הלכה ז גמרא תני מצא גיטין וכתובות הרי זה יחזיר וכתוב' לא היא
חזקה. שטר שלוה בו ופרעו לא יחזיר ויגבה בו מפני מירע כוחן של לקוחות. ר' יסא
בשם ר' יוחנן ואפילו לבו ביום. רבי זירא בעא קומי ר' יסא הכא את מר אפילו לבו ביום
והכא את מר אם זמנו יוצא לבו ביום ויחזיר. אמר ליה אדם מצוי ללות ולפרוע לבו ביום

ואין אדם עשוי לפרוע וללות בו ביום. ר' חגי בעא קומי רבי יסא הוא הזמן והן העדים והוא המלוה מהו מפני מרע כוחן של לקוחות. אמר ליה
דף ה,ב פרק א הלכה ז גמרא בשלא נשתעבדו נכסים ויש אומרים בשלא חתמו העדים על אותה המלוה:

דף ה,ב פרק א הלכה ח משנה מצא איגרות שום ואיגרות מזון ושטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר. מצא בחפיסה או בגלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר וכמה היא אגודה של שטרות שלשה קשורין זה בזה רבן שמעון בן גמליאל אומר אחד לווה משלשה יחזיר ללוה שלשה לוין מאחד יחזיר למלוה מצא שטר בין שטרותיו ואין ידוע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו אם יש עמהן סימפון יעשה מה שבסימפון:

דף ה,ב פרק א הלכה ח גמרא רב ירמיה בשם רב אם היה אישר
דף ו,א פרק א הלכה ח גמרא הדיינין הרי זה יחזיר. ר' חמא אבוי דרבי הושעיה אמר אשלי דיינין שבגליות גזלי דיינין שבארץ ישראל. רב המנונא אמר נכתבה אונו באחד בניסן ניתן הכסף בעשרה בניסן צריכין לכתוב אע"פ שכתבנו כתב באחד בניסן כן נגמר שיתן הכסף בעשרה בניסן. רב ירמיה בשם רב סימפון שיוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי המלוה פסול אני אומר מתעסק היה בשטרותיו. הא מתחת ידי אחר כשר. רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל לעולם אין סימפון כשר עד שיצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי הלוה. והתניא שלא פיקדנו אבא ושלא אמר לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו ששטר זה פרוע. הא אם נמצא פרוע. מאי כדון אמר ר' יוסי בי ר' בון תיפטר כגון הדא דייתיקי שאין אדם מצוי לפגם דייתיקן שלו:

מסכת בבא מציעא פרק ב

דף ו,א פרק ב הלכה א משנה אילו מציאות שלו ואילו שחי' להכריז אילו מציאות שלו מצא פירות מפוזרין מעות מפוזרות כריכות ברשות הרבים ועיגולי דבילה וככרות של נחתום מחרוזות של דגים וחתיכות של בשר וגיזי צמר הבאות ממדינתן ואניצי פשתן ולשונות של ארגמן הרי אילו שלו:

דף ו,א פרק ב הלכה א גמרא מניין לייאוש בעלין מן התורה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק כן תעשה לחמורו וגו' את שאבוד לו ומצוי לך את חייב להכריז ואת שאינו אבוד לו ומצוי לך אין את חייב להכריז יצא ייאוש בעלים שאבוד ממנו ומכל אדם. תני מצא
דף ו,ב פרק ב הלכה א גמרא כריכות בר"ה אינו חייב להכריז ברשות היחיד חייב להכריז. אלומות בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד חייב להכריז. עיגולי דבילה. הדא דתימא באילון עיגולייא רברביא ברם באילין זעירייא דאתיין מבצרה חייב להכריז משום סימני מקום. חתיכות של בשר ובתוכן כבד אחת או כוליה אחת חייב להכריז. מחרוזות של דגים ובתוכן ירק אחד או לכיס אחד חייב להכריז:

דף ו, ב פרק ב הלכה ב משנה רבי יהודה אומר כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז כיצד מצא עיגול ובתוכו חרס ככר ובתוכו מעות ר' שמעון בן אלעזר אומר כל כלי אנפוריא אינו חייב להכריז:

דף ו, ב פרק ב הלכה ב גמרא תני במשוקע בו. הכא את מר במשוקע בו וכא את מר בנתון בו דרך הינוח. הן דתימר במשוקע בו ברשות הרבי' והן דתימר בנתון בו דרך הינוח ברשות היחיד. ואפי' ברשות הרבים בנתון בו דרך הינוח אני אומר דרך נפילה נפלה עליו. רבי שמעון בן אלעזר אומר כלי אנפוריא אינו חייב להכריז. אמרה ר' יוחנן ותני לה ואילו הן כגון בדי מחטין וצינוריות ומחרוזות של קרדומות. אמוריה דרב יצחק בר טבליי אשכח עזיל כריך במקטורה אתא גבי רבי יצחק ואורי ליה כהדא דרבי שמעון בן אלעזר דמתניתן. אמוריה דר' יוחנן אשכח עזיל כריך במקטורה אתא לגבי רבי יוחנן א"ל הן אשכחתיניה בסימטא בפלטיא. די בעי מיפתינה כהדא דר' שמעון בן אלעזר דמתניתן:

דף ו, ב פרק ב הלכה ג משנה ואילו חייב להכריז מצא פירות בכלי או כלי כמות שהוא מעות בכיס או כיס כמות שהוא ציבורי פירות וציבורי מעות שלשה מטביעות זה על גבי זה כריכות ברשות היחיד וככרות של בעל הבית וגיזי צמר הלקוחות מבית האומן כדי יין וכדי שמן חייב להכריז:

דף ו, ב פרק ב הלכה ג גמרא רב יהודה אומר שלשה מטביעות של שלשה מלכים אמר רבי לעזר

דף ז, א פרק ב הלכה ג גמרא ואפילו שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין. של שלשה מלכים ועשויין שלשה גודלין או אפילו שלשתן של מלך אחד ועשויין גודלין > כדי יין וכדי שמן חייב להכריז. < א"ר יוחנן אין הוה כגון אהן מצובה אין חייב להכריז. מהו כגון אהן מצובה כגון אהן קרפיפא של שלשה בני אדם מכיון דלא ידע למאן מחזרה אין חייב להכריז. אמר רבי יוסי את שמע מינה בר נש הוה מהלך חורי רבי חלפתא נפל מינייהו חד דינר מכיון דלא ידע למאן מחזרה אינו חייב להכריז. שמעון בר ווה הוה מהלך חורי ר' לעזר נפל מיניה דינר אושטיה ליה שמעון בר ווה. א"ל כבר נתייאשתי מיניה. אמרי לא איתכוין ר' לעזר אלא לזכויה לרבי שמעון בר ווה בגין דהוה אינש מסכן:

דף ז, א פרק ב הלכה ד משנה מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרין או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן מצא כלי באשפות אם מכוסה לא יגע בו ואם מגולה נוטל ומכריז מצא בגל או בכותל ישן הרי אילו שלו מצא בכותל חדש מחציו ולחוץ שלו מחציו ולפנים של בעלה בית אם היה משכירו לאחרים אפילו מצא בתוך הבית הרי אילו שלו:

דף ז, א פרק ב הלכה ד גמרא רב יהודה אמר ובלבד גוזלות מקושרין בכנפיהן. ר' בא בר זבדא אשכח חמר מכסי בחפיסה ונסתיה. אזל שאל לרב א"ל לא עבדת טבור. א"ל חזריה א"ל לא דנימא אתא מריה בעי ליה ולא אשכחיה ואיתייאש מיניה. תני מצא באשפה חייב להכריז שדרך האשפה להיטלטל מצא בגל ובכותל ישן הרי אילו שלו שאני אומר

דף ז, ב פרק ב הלכה ד גמרא של אמוריים היו. תני מצא בין פסים לפסים מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולחוץ כלחוץ. אם היה מפולש לפנים אפילו מחציו לחוץ הרי אילו של בעל הבית אם היה מפולש לחוץ אפילו מחציו ולפנים הרי אילו של מוצאיהן.

היה משכירן לאחרים אפילו מצא בתוך הבית הרי אילו שלו. א"ר ירמיה בפונדק איתפלגון אבל בחצר כל עמא מודו שחייב להכריז. א"ר יוסי בחצר איתפלגון אבל בפונדק כל עמא מודו שהוא של מוצאו:

דף ז, ב פרק ב הלכה ה משנה מצא בחנות הרי אילו שלו בין התיבה לחנוני הרי הוא של חנוני לפני השולחני הרי הוא שלו בין הכסא ולשולחני הרי הוא של שולחני לקח פירות מחבירו או ששולח לו חבירו פירות ומצא בתוכו מעות הרי אילו שלו ואם היו צרורין נוטל ומכריז אף השמלה היתה בכלל כל אילו ולמה יצאת להקיש אליה אלא מה השמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין אף כל דבר שיש לו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז:

דף ח, א פרק ב הלכה ה גמרא אמר רבי לעזר כיני מתניתא על גבי כסא שלו ע"ג תיבה שלו. שמעון בן שטח הוה עסיק בהדא כיתנא אמרין ליה תלמידוי ר' ארפי מינך ואנן זבנין לך חדא חמר ולית את לעי סוגין. ואזלון זבנון ליה חדא חמר מחד סירקאי ותלי ביה חדא מרגלי. אתון לגביה אמרין ליה מן כדון לית את צריך לעי תובן. אמר לון למה אמרין ליה זבנינן לך חד חמר מחד סירקאי ותלי ביה חדא מרגלי. אמר לון וידע בה מרה אמרין ליה לא א"ל לון איזל חזר. לא כן אמר רב הונא ביבי בר גוזלון בשם רב התיבון קומי רבי אפילו כמאן דמר גזילו של עכו"ם אסור כל עמא מודיי שאבידתו מותרת. מה אתון סברין שמעון בן שטח ברברין הוה. בעי הוה שמעון בן שטח משמע בריך אלההון דיהודאי מאגר כל הדין עלמא. ויידא אמרה דא רבי חנינה משתעי הדין עובדא רבנין סבייא זבנין חד כרי דחיטין מאילין דאיסרטוס ואשכחון ביה חדא צררא דדינרי וחזרוניה להון אמרין בריך אלההון יהודאי. אבא אושעיה איש טורייא אמרה אהין להן. לי אהן מהו חשוב עלי אית לי טבין מיניה אית לי סוגין מיניה. א"ל אורייתא גזרת דנחזור מאר בריך אלההון דיהודאי. ר' שמואל בר סוסרטיי סלק לרומי אובדת מלכתא דילנית דידה ואשכחיה. אפקת כרוז במדינתא מאן דמחזר לה בגו שלשים יומין יסב אכן ואכן. בתר שלשים יומין איתרים רישיה. לא חזריה גו שלשים יומין. בתר שלשים יומין חזריה אמרה ליה לא היית במדינתא אמר לה אין. אמרה ליה ולא שמעת קלא דכרוזא אמר לה אין. אמרה ליה ומה מר. אמר לה מאן דמחזר לה גו שלשים יומין יסב אכן ואכן בתר שלשי' יומין יתרים רישיה. אמרה ליה ולמה לא חזרתוניה גו שלשים יומין אמר לה דלא תימרון בגין דחלתיך עבדית אלא בגין דחלתיה דרחמנא. אמרה לי' בריך אלהון דיהודאי. אלכסנדרוס מקדון סליק גבי מלכא קצייא חמא ליה דהב סגין כסף סגין. א"ל לא דהבך ולא כסף אלא צריך. לא אתית אלא מיחמי פרוכסין דיכון היך אתון יהבין היך אתון דיינין. עד דו עסוק עימיה אתא בר נש חד דאין עם חבריה דזבן חדא חלקא וחספתה ואשכחון בה סימא דדינרי. אהן דזבין הוה מר קיקילתא זבנית סימא לא זבנית. אהן דזבין הוה מר קיקילת' וכל דאית בה זבנית. עד דאינון עסיקין דין עם דין. אמר מלכא לחד מינייהו אית לך בר דכר א"ל אין. אמר לחבריה אית לך ברת נוקבה א"ל אין. אמר לון אסבון דין לדין וסימא יהוי לתרויהון.

דף ח, ב פרק ב הלכה ה גמרא שרי גחיק אמר ליה למה את גחיק לא דנית טבאות. א"ל אילו הוה הדין דינא גבכון היך הויתון דנין. א"ל קטלין דין ודין וסימא עלת למלכא. א"ל כל הכי אתון רחמין דהב סוגי. עבד ליה אריסטון אפיק קומיי קופד דדהב תרנגולין דדהב. א"ל דהב אנא אכיל. א"ל תיפח רוחיה דההוא גברא דהב לית אתון אכלין. ולמה

אתון רחמין דהב סוגין. א"ל דנחא עליכון שמשא א"ל אין נחית עליכון מיטרא א"ל אין. א"ל דילמא אית גביכון בעיר דקיק. א"ל אין תיפח רוחיה דההוא גברא לית אתון חין אלא בזכות בעירא דקיקא דכתיב אדם ובהמה תושיע ה'.

דף ה,ב פרק ב הלכה ו משנה עד אימתי חייב להכריז עד כדי שידעו בו שכנים דברי ר"מ רבי יהודה אומר שלשה רגלים ואחר רגל האחרון שבעת ימים כדי שילך לביתו שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום א'.

דף ה,ב פרק ב הלכה ו גמרא תני בראשונה היו מכריזין שלשה רגלים ואחר רגל האחרון שבעת ימים כדי שילך שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד. משחרב בית המקדש התקינו שיהו מכריזין שלשה ימים מן הסכנה ואילך התקינו שיהא מודיע לקרוביו ולשכניו ודיו:

דף ה,ב פרק ב הלכה ז משנה אמר את האבידה ולא אמר את סימניה הרי זה לא יתן הרמאי אע"פ שאמר את סימניה הרי זה לא יתן לו שנאמר עד דרוש אחיך אותו עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא ואם אינו רמאי.

דף ה,ב פרק ב הלכה ז גמרא איזהו רמאי. עבד גרמיה מחזר מציאן ועבד חדא רבה וטבא. היך הוא עביד רבה וטבא חמי ליה בירייתא מחזר מציאן ומפקידין גביה והוא נסיב כולא ואזיל ליה. ואית דמרין אזיל לכנישתא ושמע סימנין ואז לכנישתא חורי ואמר סימנא ונסב ליה:

דף ה,ב פרק ב הלכה ח משנה כל דבר שהוא עושה ואוכל יעשה ויאכל ודבר שאינו עושה ואוכל ימכור שנאמר והשבותו לו. ראה היאך תשיבנו לו מה יהא בדמים רבי טרפון אומר ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן רבי עקיבה אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן:

דף ה,ב פרק ב הלכה ח גמרא תני שלא יאכל עגל לעגלים וסייח לסייחין ותרנגול לתרנגולין. עובדא הוה בחד בר נש דאשכח חמשה עגלין והוה מזבין ומוכלינן עד דקמון על חד. רב יהודה בשם רב הלכה כרבי טרפון בדבר שיש בו סימן. רבי בא ורב יהודה בשם רב מעשה היה והודה רבי כרבי טרפון בדבר שיש בו סימן. רב יהודה אמר תלמידי חכמים אין צריך ליתן סימן. אמר רב הונא

דף ט,א פרק ב הלכה ח גמרא הכל מודין שאם היה צרור מעות לא יגע בהן. יהודה ברבי עאל לכנישתא שבק סנדלוי ואזלין. אמר אילו לא אזלית לכנישתא לא אזלון סנדליי. רבי יוסי היה יתיב מתני ועל מיתא מן דקם לא אמר ליה כלום ומן דיתב ליה לא א"ל כלום:

דף ט,א פרק ב הלכה ט משנה מצא ספרים קורא בהן אחת לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן אבל לא ילמד בהן בתחילה ולא יקרא אחר עמו מצא כסות מנערה אחת לשלשים יום ושוטחה לצורכה אבל לא לכבודו כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן לצורכן אבל לא לשוחקן כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבוא אליהו מצא שק או קופה אם אין דרכו ליטול הרי זה לא יטול:

דף ט,א פרק ב הלכה ט גמרא תני מצא ספרים קורא בהן אחת לשלשים יום אם אינו יודע לקרות גוללן ולא יקרא פרשה וישנה ולא יקרא פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יותר משלשה דפין ולא יקרו בו שלשה בכרך אחד. במה דברים אמורים בחדשים אבל בישנים שנים עשר חדש. כלי כסף משתמש בהן בצונין אבל לא בחמין מפני שמשחירן. כלי

נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמפחיתן. מגריפות וקרדומות משתמש בהן ברחך אבל לא בקשה. מגריפה מקבל בה את הטיט ומדיחה ומניחה במקומה. קורדום מבקע בו עצים אבל לא צינים ועצי זית. כשם שאת אומר במוצא כך אתה אומר במפקיד. והמפקיד כסות אצל חברו מנערה אחת לשלשים יום ואם היתה מרובה גובה שכרו ממנה:

דף ט,א פרק ב הלכה י משנה אי זו היא אבידה מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה חמור וכליו הפוכין ופרה רצה בין הכרמים הרי זה אבידה החזירה וברחה אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנא' השב תשיכם היה בטל מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו שכרו כפועל בטל אם יש שם ב"ד מתנה עמו בפני ב"ד אין שם לפני מי יתנה שלו קודם

דף ט,א פרק ב הלכה י משנה מצאה ברפת אינו חייב בה ברשות הרבים חייב בה היתה בין הקברות אל יטמא לו אם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר הרי זה לא ישמע לו פירק וטען פירק וטען אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר עזוב תעזוב הלך וישב לו אמר לו הואיל עליך מצוה אם רציתה לפרוק פרוק פטור שנאמר עמו היה חולה או זקן חייב מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון ר"ש אומר אף לטעון ר' יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יותר ממשואו אין זקוק לו שנאמר תחת משאו משאוי שהוא יכול לעמוד בו:

דף ט,ב פרק ב הלכה י גמרא בכל אתר את מר מצות עשה קודמת למצות לא תעשה וכא את אמר אין מצות עשה קודמת למצות לא תעשה. שנייא היא שהוא ואביו חייבין בכבוד המקום. תני רובץ ולא רבצן וחזר תני פורק עמו אפילו מאה פעמים ביום. הן דתימר רובץ ולא רבצן בהוא דמפיל גרמיה והן דתימר פורק עמו אפילו מאה פעמים בהוא דאניס. כי תפגע יכול פגיעה ממש ת"ל כי תראה אי כי תראה יכול אפילו רחוק מאה מיל תלמוד לומר כי תפגע. הא כיצד שיערו חכמים אחד משבעה ומחצה במיל וזהו ריס. עזוב תעזוב זו פריקה הקם תקים זו טעינה. רבי שמעון בן יוחי אומר כשם שפורקו מן התורה כך טוענו מן התורה. חמור ישראל ומשאוי של עכו"ם דברי הכל פורק וטוען. חמור עכו"ם ומשאוי של ישראל כדברי חכמים לא פורק ולא טוען כדברי ר' שמעון פורק לא טוען:

דף ט,ב פרק ב הלכה יא משנה אבידתו ואבידת אביו שלו קודמת אבידתו ואבידת רבו שלו קודמת אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת לשל אביו שאביו הביאו לחיי העה"ז ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העה"ב אם היה אביו שקול כנגד רבו אבידת אביו קודמת היה אביו ורבו נושאים משאוי מניח את של רבו ואח"כ מניח את של אביו היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואח"כ פודה את אביו אבל אם היה אביו תלמיד חכם פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו:

דף ט,ב פרק ב הלכה יא גמרא תני אי זהו רבו שלימדו חכמה כל שפתח לו תחילה. דברי ר' מאיר רבי יודן אומר כל שרוב תלמודו ממנו רבי יוסי אומר כל שהאיר עיניו במשנתו. רב כרבי מאיר ורבי יוחנן כרבי יודה שמואל כר' יוסי. רב כרבי מאיר חד בר נש פתח פומיה דרב ושמע דדמך ובזע עלוי. ר' יוחנן כרבי יודה רבי יוחנן הוה סליק מטיבריה לציפורי חמא חד בר נש

דף י, א פרק ב הלכה יא גמרא נחת מן תמן א"ל מה קלא במדינתא. א"ל חד רבן דמך וכל עמא פריין מיטפלא ביה. ידע ר' יוחנן דהוא רבי חנינא. שלח ואייתי מאנין טבין דשובתא ובזעון. ולא כן תני כל קרע שאינו של בהלה אינו קרע. רבי יוחנן בעה מייעבד דרבה ומוקריתיה. ולא ידעין אין משום דהוא רביה אין משום שמועות הרעות. מילתיה דרבי חייה בר ווא בציפורי חמא כל עמא פריי א"ל למה כולי עלמא פריי. א"ל רבי יוחנן יתיב דריש בבי מדרשא דרבי בנייה וכל עמא פריי מישמענייה. אמר בריך רחמנא דחמי לי פורין עד דאנא בחיים. ובאגדתא פשטית ליה חוץ ממשלי וקהלת. הדא אמרה כל תלמיד ותלמיד. שמואל כר' יוסי אמר חד בר נש אסבר לשמואל בשני מפתחות אחד יורד לאמת בית השיחי ואחד פותח כיון. שהיה מוריד ידו עד שיחיו היה פותח כיון. ושמע דדמך ובזע עלוי:

מסכת בבא מציעא פרק ג

דף י, א פרק ג הלכה א משנה המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם לבעל הפיקדון:

דף י, א פרק ג הלכה א גמרא מנן תיתי ליה אם המצא תמצא בידו הגניבה וכי אין אנו יודעין שאם ימצא הגנב ישלם שנים ומה ת"ל שנים ישלם אם אינו עניין לו תניהו עניין לשלפניו. רבי עאל לפירקא דרבי יודן אמר קומיה הדא א"ל אמור דבתרה נשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם לבעל הפיקדון. וישלם למי שהפקדון אצלו

דף י, ב פרק ג הלכה א גמרא רבי נסה בשם רבי יונה חיים שנים ישל' למקום שהקרן מהלך שם הכפל מהלך. רבי יוחנן ורבי לעזר רבי נסא מוסיף בשם רבי יוסי בן חנינה לא סוף דבר שילם אלא מכיון שקיבל עליו לשלם כמי ששילם. אמר משלם אני חוששין שמא שלח בו יד. אמר נשבע אני וראה אותן שמגלגלין עליו שבועות אחרות וחזר ואמר משלם אני חוששין. א"ר יוסי לא חייבה אותו התורה שבועה להחמיר עליו אלא להקל שאם רצה לשלם ישלם ואם רצה לישבע ישבע. היו לו עדים שנגנבה באונס הדא היא דמר רבי לעזר המוכר קנסיו לאחר לא עשה כלום. היו לו עדים שנגנבה בפשיעה הרי הוא בכלל ישלם ואחר כך נמצאת הגניבה למי משלם לראשון או לשני או לשניהן:

דף י, א פרק ג הלכה ב משנה השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר א"ר יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של זה הלא תחזור הפרה לבעלים:

דף י, א פרק ג הלכה ב גמרא ויש לו רשות להשאיל. ולא כן תני רבי חייה אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל אלא אם כן נטל רשות מן הבעלים. רבי לא בשם רבי ינאי והוא שנתן לו

להשכיר. וכא והוא שנתן לו רשות לעשות בה אפיטרופא. ר' אבהו שאל שאלוה בעלים משוכר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר. ואין כיני אפילו אכלוה. א"ר אבינא אכלו שלהן אכלו. א"ר יוסה היאך הלה עושה סחורה בפרה של זה אלא תחזור פרה לבעלים:

דף יא, א פרק ג הלכה ג משנה אמר לשנים גזלתי את אחד מכם מנה ואיני יודע אי זה מכם אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע אי זה הוא נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר מאתים שלי וזה אומר מאתים שלי נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו וכן שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף וזו זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי נותן את הקטן לאחד מהן ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשני והשאר יהא מונח עד שיבוא אליהו אמר רבי יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו:

דף יא, ב פרק ג הלכה ג גמרא ר' אבהו בשם ר' יוחנן כאן בעוררין כאן בשותקין ר' יסא בשם ר' יוחנן כאן בשיש עדים יודעין וכאן בשאין עדים יודעין רב ירמיה בשם רב כאן בנשבע כאן בשלא נשבע תמן אמרין בשם רב שם בנשבע כאן בשלא נשבע. ר' ירמיה בעי אם בשנשבע היה לו לשתוק. ר' ירמיה סבר מימר היה לו לשתוק ולא להודות ר' יסא סבר מימר היה לו לשתוק ולא לישבע. ר' יוחנן אמר אם בשנשבע היה לו לעשות שליח ב"ד. ר' יוחנן סבר מימר שליח ב"ד שעשה גוזל תני חורן תני שליח ב"ד שעשה נגזל ולא שליח ב"ד שעשה גוזל. אמר ר' אילא אוף אנן תנינא ואמר. היא גזילה היא בעילה היא מלוה. הכל מודין בפיקדון דמתניתא מהדא אמר לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע אי זה הוא:

דף יא, ב פרק ג הלכה ד משנה המפקיד פירות אצל חברו אפי' הן אובדין הרי זה לא יגען בהן רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכור בפני בית דין מפני השב אבידה לבעלין:
דף יא, ב פרק ג הלכה ד גמרא אמר רבי אבהו אם אומר את אבודין הן אל יגע בהן אף הוא ממציא להן. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. כהדא רבי יוחנן חקוקה אפקד גבי רבי חייה רובה חד
דף יב, א פרק ג הלכה ד גמרא דיסיקיא מלייא חמץ אתא שאל לרבי אמר ימכר על פי בית דין בשעת הביעור. חד בר נש אפקיד גבי ר' חייה בר אשי חד גרב דכותח אתא שאל לרב אמר ימכר על פי בית דין בשעת הביעור:

דף יב, א פרק ג הלכה ה משנה המפקיד פירות אצל חברו הרי זה יוציא לו חסרונות לחיטין ולאורז תשעת חצאי קבין לכור לשעורין ולדוחן תשעת קבין לכור לכוסמין ולזרע פשתן שלשת סאין לכור הכל לפי המידה הכל לפי הזמן א"ר יוחנן בן נורי וכי מה איפכת לו לעכבר והלא אוכל בין מהרבה בין מקימעא אלא אינו מוציא לו אלא לכור בלבד ר' יהודה אומר אם היתה מידה מרובה אינו מוציא חסרונות מפני שהן מותרות יוציא לו שתות ליין רבי יהודה אומר חומש יוציא לו שלשת לוגין שמן למאה לוג ומחצה שמרים ולוג ומחצה בלע אם היה שמן מזוקק אינו מוציא לו שמרים קנקנים ישנות אינו מוציא לו בלע ר' יהודה אומר אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים למאה:

דף יב, א פרק ג הלכה ה גמרא א"ר אמי בשעת הגורן שנו. תמן אמרין אילין עכברייא רשיעיא כד חמיין פירי סגין קרויין לחביריהון ואכלין עמהון. א"ר יוחנן אובדות הן

עקיבה. אתא עובדא קומי ר' נסא והורי כר' עקיבה. ומה טעמא דב"ש על כל דבר פשע
מה מקיימין בית הלל על כל דבר פשע
דף יג,ב פרק ג הלכה ט גמרא יכול אין לי אלא הוא וכו': [הגאון אזולאי כתב וז"ל
ומצאתי להרב השלם כמה"ר מנחם דילוזאנו זלה"ב בהגאותיו לירושלמי מכתב ידו
הקדושה שכתב מהו שחסר בדפוס בירושלמי כתיבת יד וראיתי להעתיקו לזכות את
הרבים וזהו הלשון: ומ"ט דב"ש פשע על כל דבר פשע מה מקיימין דב"ה פשע על כל
דבר פשע תיפטר ששלח בו יד על ידי השליח. ר' יוסי בר חנינה בעי מה את אמרת ליטול
נטל והתני ר' אושעיא נשברה או שהחמיצה נותן לו דמי כלה כלום החמיצה אלא מחמת
טלטל. ר' שמואל ר' אבהו בשם ר' לעזר שליחות יד שנאמרה בש"ח אינו חייב עד שעה
שיחסור. ר' שמואל בעי קומי ר' אבהו מה את אמרת חיסר או אפילו לא חיסר א"ל ולא
הא היא שאלתיה דר' יוסי בר חנינה ליטול נטל אין תימר ליטול אפילו לא חיסר ואין
תימר נטל עד שעה שיחסר. אין תימר ליטול החזירה במקום למקומה בין למקום אחר
פטור ואין תימר נטל החזירה למקומה פטור למקום אחר חייב. ר' אבהו בשם ר' יוחנן
נאמרה שמירה בש"ח ונאמרה שמירה בש"ש ולא דמייא שנאמרה בש"ח לשמירה
שנאמרה בש"ש אפילו הקיפו חומה של ברזל אין רואין אותו כאילו הוא שמר. היה יכול
להציל חייב שאינו יכול להציל פטור. אין אומרים אילו היה אחד שם היה יכול להציל.
ר' אלעזר בשם ר' אושעיא נאמרה שליחות יד בש"ח ונאמרה שליחות יד בש"ש שליחות
יד שנאמרה בש"ח אינו חייב עד שעה שימשוך שליחות יד שנאמרה בש"ש כיון שהניח
מקלו ותרמילו עליו חייב. שמע ר' יוסי בן נוהראי ואמר אני איני מקבל עלי את המדה הזו
אלא אחת זו ואחת זו אינו חייב אלא עד שימשוך. ר' אמי בשם ר' אלעזר ותני ר' אושעיא
כך לא יאמר שליחות יד שנאמרה בש"ש שאינו צריך הייתי למד מש"ח מה אם נושא שכר
שהחמירה בו תורה אינו חייב עד שעשה שימשוך לאיזה דבר נאמרה שליחות יד בנושא
שכר שא"צ להחמיר עליו כיון שהניח מקלו ותרמילו עליו חייב. א"ל ר' יוסה אם אומר
את כן נמצאת למד קל מחמור להחמיר עליו דיכיל מימר ליה מה אם נושא שכר שהחמירה
תורה בו אפילו משך יהא פטור אלא כיני לא יאמר שליחות יד שנאמרה בש"ח שא"צ
הייתי אומר עד שעה שימשך נושא שכר שהחמירה בו התורה כיון שמשך <חייב> לאיזה
דבר נאמרה שליחות יד בש"ח שאינו צריך להחמיר על נושא שכר כיון שהניח מקלו
ותרמילו עליו חייב: <כל זה חסר בירושלמי בדפוס>]

מסכת בבא מציעא פרק ד

דף יג,ב פרק ד הלכה א משנה הכסף קונה את הזהב והזהב אינו קונה את הכסף
הנחושת קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הנחושת מעות הרעות קונות את היפות
והיפות אינן קונות את הרעות אסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון
המטלטלין קונין את המטבע והמטבע אינו קונין את המטלטלין זה הכלל כל המטלטלין
קונין זה את זה:

דף יג, ב פרק ד הלכה א גמרא זה כללו של דבר כל הירוד מחבירו קונה את חבירו. א"ר חייה בר אשי מאן תניתה ר"ש ברבי א"ל אבוי חזור בכ ותני כהדא הזהב קונה את הכסף. א"ל לינא חזור בי דעד הוא חילך עליך אתניתני הכסף קונה את הזהב. מילתיה דרבי אמר זהב כפירות מתני' אמרה כסף כפירות. ברת ר' חייה רובה אוזפת לרב דינרין אתת שאלת לאבוה אמר לה שקילי מיניה דינרין טבין ותקילין. סברת ר' חייה ילפין. א"ר אידי אוף אבה אבוי דשמואל בעא קומי רבי מהו ללות דינרין בדינרין א"ל מותר. א"ר יעקב בר אחא אוף ר' יוחנן וריש לקיש תריהון מרין מותר ללות דינרין בדינרין. **דף יד, א פרק ד הלכה א גמרא** קרט בקרט שרי לקן בלקן אסור. תמן תנינן כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב בחליפו. א"ר יוחנן לא שנא אלא שור בפרה או חמור בשור הא ציבור בציבור לא קנה רב ירמיה בשם רב אפי' ציבור בציבור קנה. ר' אבא בר מינה בשם רב המחליף אברוקלון באמבורוקלון קנה. ר' זירא רב יהודה בשם שמואל לזה פרה ולזה חמור והחליפו זה בזה ומשך בעל החמור את הפרה ובא בעל הפרה למשוך החמור ומצאה שבורה בעל החמור עליו להביא ראיה שהיה החמור שלם בשעה שמשך. מאן דלא סבר הא מילתא לא סבר בנזקין כלום. א"ר זירא לינה סבר הדא מילתא ולינה סבר בנזקין כלום. תמן תנינן היו בה מומין ועודה בבית אביה כו'. רבי הונא ר' פינחס ר' חזקיה סלקון גבי ר' יוסי לגדפה אמרין קומי הדא ואמר לון אמור דבתרה נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראיה ולא האב שהוא צריך להביא ראיה. ותימר הבעל צריך להביא ראיה. אוף הכא הבעל צריך להביא ראיה. וכי בא רב יהודה בשם שמואל לזה פרה ולזה חמור והחליפו

דף יד, ב פרק ד הלכה א גמרא משך בעל החמור את הפרה לא קנאה. חמור מהו שתקנה רבי בא אמר קנה רבי יסא אמר לא קנה. א"ר מנא אית הכא מילי דיודי בה רבי יוסי. אדם שיאמר לחבירו פרתי אני מבקש למכור א"ל בכמה א"ל בשמונה דינרין. אזל סמכיה גבי טרפוניטיה בצפרא עבד ואשכחיה תמן קאים. אמר ליה מה את עביד הכא אמר ליה אנא בעי מיסב דינרין דאסמיכתני. אמר ליה מה את בעי מיזבון לך בהון אמר ליה חמור. אמר ליה חמורך אצלי משך זה לא קנה זה משך זה לא קנה זה אלא כל אחד ואחד נקנה בגופו:

דף יד, ב פרק ד הלכה ב משנה כיצד משך ממנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור נתן לו מעות ולא משך לו פירות יכול לחזור בו אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבורו

דף טו, א פרק ד הלכה ב משנה רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה:

דף טו, א פרק ד הלכה ב גמרא א"ר אחא כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ומה היה חמסן הוה בר נש נפיק טעין קופה מלאה תורמוסין והיו מתכוונין ונוטלין פחות משוה פרוטה דבר שאינו יוצא בדינין. אמר רבי חייה בר ווה רבה רבה כמעשי אילו כך מעשי אילו. א"ר חנינה הלכה כר"ש. ולא אמרין לה לכל אפין. רב ירמיה בשם רב מעשה היה והורה ר' כר"ש. ר' חייה בר יוסף יהב דינר למלחא. חזר ביה ההוא אמר לא ידע דכבר יהבון מגלא גו שקיה דההוא גברא מי שפרע מאנשי דור המבול עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו. חד בר נש יהב דינרין למטכסה חזר ביה אתא עובדא קומי רבי חייה בר יוסף ור' יוחנן. ר' חייה בר יוסף אמר או יתן לו כדי עירבונו או ימסור אותו למי שפרע ורבי יוחנן אמר או יתן לו כל מקחו או ימסור אותו למי שפרע. ר' לא אמר עירבון היה ר'

זירא אמר מקצת דמים נתן לו. מודה ר' חייה בר יוסף לר' יוחנן במקח שאין דרכו ליקנות חציין כגון פרה וטלית. ר' יעקב בר אידי ר' אבהו בשם ר' יוחנן טבעת אין בה משום עירבון. כל הנושא ונותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע. ר' יעקב בר זבדי בשם ר' יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו

דף טו, ב פרק ד הלכה ב גמרא חוזר. אמר בשעה שאמר צריך לומר בדעת גמורה מבתר כן אין חזר ביה לא חזר ביה. הדא דתימר בעני אבל בעשיר נעשה נדר. רב מפקד לשמשיה אימת דנימר לך תתן מתנה לבר נש אין הוה מסכן הב ליה מיד ואין עתיד אימליך בי תניינות. רבן יוחנן יהב דינרין לקריבוי על משח. יקר משח. אתא שאל לרבי ינאי א"ל מדבר תורה מעות קונין ולמה אמרו אין קונין שלא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה. רבי שמואל בר סוסרטאי בשם רבי אבהו אם אמר לו נשרפו חיטיך בעלייה נאמן. רבי יצחק מקשי מה נן קיימין אם בשקנו לו מעותיו שלו נשרפו ואי לא קנו לו מעותיו של זה נשרפו. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי בר נש דיהב לחבירה עשרה דינרין א"ל אית לי גבך מאה דינרין מהדין ביתא שרי מהדין כרמא אסור. מה בין כרם לבית בית אינו מצוי ליפול כרם מצוי ליפול. א"ר יוסי את שמע מינה בר נש דיהב לחבירה עשרה דינרין א"ל במנת דתיקום לי בהון מאה גרבין מכיון ששלח ידו בהן צריך להעמיד לו מקחו. רבי שמעון בן לקיש אמר

דף טז, א פרק ד הלכה ב גמרא או קנה מיד עמיתך. מיד עמיתך את צריך משיכה אין את צריך משיכה מיד העכו"ם. על דעתיה דר"ש בן לקיש לאיזה דבר מוסרין אותו למי שפרע. אמר ר' יוסי בי ר' בון ותייא כהין הנאה דתני הנושא והנותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע:

דף טז, א פרק ד הלכה ג משנה ההונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שתות למקח עד אימתי מותר להחזיר עד כדי שיראה לתגר או לקרובו הורה רבי טרפון בלוד ההונייה שמונת כסף לסלע שליש למקח ושמחו תגרי לוד אמר להן מותר להחזיר כל היום אמרו יניח לנו ר' טרפון את מקומינו וחזרו לדברי חכמים אחד הלוקח ואחד המוכר יש להם הונייה כשם שהונייה להדיוט כך הונייה לתגר רבי יהודה אומר אין לתגר הונייה מי שהוטל עליו ידו העליונה שהוא אומר לו תן לי את מעותי או תן לי מה שהוניתני:

דף טז, א פרק ד הלכה ג גמרא רב אמר שיעור הוא רבי יוחנן אמר לית הוא שיעורא. רב אמר כל הנושא ונותן במנת שאין לו אונאה יש לו אונאה.

דף טז, ב פרק ד הלכה ג גמרא תני רבי לוי האונאה פרוטה והאונאה פרוטה. אלא הונאה עצמה מהו. תני נקנה המקח חוזר. לו הונייתו דברי ר' יהודה הנשיא ר' יוחנן אמר בטל מקחו. כהנא בעא קומי רב בשעה שהמוכר מתאונה מתאונה עד חומש בשעה שהלוקח מתאונה מתאונה עד שתות. א"ל היא הונייתו ומצטרפין עד שתות. מכר לו שוה חמשה בששה יכיל מימר ליה חד דינר איגרבת סך דינרך. א"ר זירא יכיל מימר ליה לית איקרי דיהון ברייתא אמרין פלוני איגחך. ואית דבעי מימר יכיל מימר ליה לית הוא יקרי מלבוש בחמשה דינרין. ר' יוחנן ר' אלעזר ור' הושעיה אמרי מה טעמא דאהן תנייא ידע אנא דלא הוות מיקמתי תבא אלא חמשה דינרין על דהוות דחיק ליה יהבי אשתה דינרין סב דינך והב דידי. מכר לו שוה חמשה בששה לא הספיק לישא וליתן עד שהוקיר משבע. ר' יעקב בר אידי רבי אבהו בשם ר' יוחנן כשם שבטל מאצל זה כך בטל מזה.

דף יז, א פרק ד הלכה ג גמרא תמן תנינן ארבע מידות במוכרין מכר לו חטין יפות ונמצאו רעות לוקח יכול לחזור בו רעות ונמצאו יפות מוכר יכול לחזור בו. א"ר יוסי בי רבי בון ותייא כהן תנא הנושא והנותן בדברים אין מוסרין אותו למי שפרע:

דף יז, א פרק ד הלכה ד משנה וכמה תהא הסלע חסירה ולא יהא בה הונייה רבי מאיר אומר ארבעה איסורות מאיסר לדינר ר' יהודה אומר ארבעה פונדיונות מפונדיון לדינר רבי שמעון אומר שמונה פונדיונות משני פונדיונין לדינר:

דף יז, א פרק ד הלכה ד גמרא תני יותר מיכן מוציאה בשוה סלע עד שקל. דינר עד רובע. פחות מיכן אפילו הוא כאיסר אין יכול להוציאה. היתה יוצא על אסימון בסלע ועל המטבע בשקל. על אסימון בשקל ועל המטבע בסלע אין לו אלא צורת המטבע. לא יתנה לא לחרם ולא להרג מפני שמרמין בה את אחרים אלא נוקבה ותולה בצואר בנו. במה דברים אמורים בדינרין ובסלעין אבל בדינר זהב ובמטביעות כסף מוציאין בשוייהן. כשם שמוציאין לחולין כך מוציאין למעשר שני ובלבד שלא יתכוין להוציאן:

דף יז, א פרק ד הלכה ה משנה עד אימתי מותר להחזיר בכרכין עד כדי שיראה לשולחני ובכפרין עד ערבי שבתות אם היה מכירה אפילו לאחר שנים עשר חדש מקבלה ממנו **דף יז, ב פרק ד הלכה ה משנה** ואין לו עליו אלא תרעומת ונותנה למעשר שני ואינו חושש שאינה אלא נפש רעה. ההונייה ארבעה כסף והטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה חמש פרוטות הן ההודייה שוה פרוטה והאשה מתקדשת בשוה פרוטה הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש מעל המוצא שוה פרוטה חייב להכריז הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי. חמשה חומשין הן האוכל תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי החלה וביכורין מוסיף חומש הפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו מוסיף חומש הפודה הקדישו מוסיף חומש והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מוסיף חומש והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו מוסיף חומש:

דף יז, ב פרק ד הלכה ה גמרא חזקיה אמר לצורפה בירושלם מצרפה ביפה. בא לחללה בגבולין מחללה ברעה. והתנינן בורר היפה שבהן ומחללן עליה. ויבור הרעה ויעשה אותה. אמר שנייא היא הכא שכבר הוכח בו מעשר שני. נותנה למעשר שני ואינו חושש שאינה אלא נפש רעה. יעקב בר זבדי ר' יוחנן בשם ר' סימון וכל מעשר שני שאין בקרנו שוה פרוטה אין מוסיף חומש. ר' יוחנן בשם ר' ינאי כל מעשר שני שאין בחומשו שוה פרוטה אין מוסיף חומש. אית מתני' מסייעא לדין ואית מתני' מסייעא לדין דתני ממעשרו פרט לפחות משוה פרוטה. הדא אמרה עד שיהא בקרנו שוה פרוטה. תניי חורן תני ממעשרו חמישיתו פרט לפחות משוה פרוטה הדא אמרה עד שיהא בחומשו שוה פרוטה. אמר רבין בר ממלא מתניתא לא כהדן ולא כהדן. דתנינן חמשה פרוטות הן ולא תנינן עד שיהא בקרבנו שוה פרוטה ותנינן חמשה חומשין הן ולא תנינן עד שיהא בחומשו שוה פרוטה:

דף יח, א פרק ד הלכה ו משנה ואילו דברים שאין להם הונייה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם ר' שמעון אומר קדשים שהוא חייב באחריותן יש להן הונייה ושאינו חייב באחריותן אין להן הונייה רבי יהודה אומר אף ספר תורה ובהמה ומרגלית אין להן הונייה אמרו לו לא אמרו אלא את אילו:

דף יח, א פרק ד הלכה ו גמרא תני רבי יודה אומר אף ספר תורה בהמה ומרגלית אין להן אונאה. ספר תורה אין קץ לדמיו. בהמה ומרגלית צריכין לזווגם. אמרו לו והלא הכל אדם רוצה לזווג. תני ר' יהודה בן בתירה אומר סייף וסוס ותריס במלחמה אין להן הונייה:

דף יח, א פרק ד הלכה ז משנה כשם שהונייה במקח ובממכר כך הונייה בדברים לאיאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה ליקח אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מה היו מעשי אבותיך שנאמר וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים אין מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים ואין צריך לומר חדשים בישנים באמת ביין התירו לערב קשה ברך מפני שהוא משביחו אין מערבין שמרי יין ביין אבל נותן לו את שמריו מי שנתערב מים ביינו לא ימכרנו בחנות אלא אם כן הודיעו ולא לתגר אע"פ שהוא מודיעו שאינו אלא לרמות בו מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו. התגר נוטל מחמש גרנות ונותן לתוך מגורה אחת מחמשה גיתות ונותן לתוך פיטם אחד ובלבד שלא יתכוין לערב ר' יהודה אומר לא יחלק החנווני קליות ואגוזים לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבוא אצלו וחכמים מתירין ולא יפחות את השער וחכמים אומרים זכור לטוב לא יבור את הגריסין כדברי אבא שאול וחכמים מתירין ומודין שלא יבור על פי המגורה שאינו אלא כגונב את העין ואין מפרקסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים:

דף יח, א פרק ד הלכה ז גמרא רבי אבדימא מלחא הוה מפתר סרדוותי' א"ל יעקב בר אחא והתנינן אין מפרקסין. מילתיה אמרה שיש פירקוס באוכלין. ר' זירא הוה עסק בהדא כיתנא אתא גבי רבי אבהו אמר ליה מה אנא משפרה עיבידתיה. א"ל איזיל עביד מה דאת ידע. רבי אבהו הוה עסיק באילין לסוטיא אתא שאל לרבי יוסי בן חנינה אמר ליה מנן באילין לסוטיא. אמר ליה איזיל עביד מה דאת ידע. רבה שקר טהר.

דף יח, ב פרק ד הלכה ז גמרא תנא רבי יעקב עמסונייא מהו אין מפרקסין דלא יימא ליה צור גרמך:

מסכת בבא מציעא פרק ה

דף יח, ב פרק ה הלכה א משנה אי זהו נשך ואי זהו תרביית אי זהו נשך המלוה סלע בחמשה דינרין וסאתים חטים בשלש מפני שהוא נושך ואי זהו תרביית המרבה בפירות כיצד לקח הימינו חטים מדינר זהב הכור וכן השער עמדו חטים בשלשים דינר אמר לו תן לי חיטיי שאני מוכרן ולוקח אני בהן יין אמר לו הרי חיטיך עשויות עלי בשלשים דינר והרי לך אצלי בהן יין ויין אין לו המלוה את חברו לא ידור בחצירו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית:

דף יח, ב פרק ה הלכה א גמרא א"ר ינאי זהו רבית שיוצא בדיינין. בעו קומי ר' יוחנן רבית מהו שיצא בדיינין. אמר לו אם מזו אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום. מודי ר' יוחנן שאין שטר זוקק לחבירו. מודה רבי יוחנן שאם היה השטר קיים דמגבין ליה. אי

זהו תרביית תני ישראל שהלוח בריבית לישראל אינו גובה לו את הקרן ולא את הריבית דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים גובה את הקרן ולא את הריבית.

דף יט, א פרק ה הלכה א גמרא כתיב את כספך אל תתן לו בנשך אין לי אלא נשך בכסף וריבית באוכל. נשך באוכל וריבית בכסף מניין תלמוד לומר אל תקח מאתו נשך ותרביית. הקיש נשך לתרביית ותרביית לנשך. מה נשך כסף אף תרביית כסף. מה תרביית אוכל אף נשך אוכל. לקח ממנו חטים. א"ר בא בר כהנא השער שהוא יפה לעולם פחות מיכן ווי לזבונא יותר מיכן ווי למזבנה. אמר לו תן לי חיטיי שאני מוכרן. במה קנה. רב נחמן בר יעקב סבר מימר חייב להעמיד לחבירו. המלוה את חבירו. חד בר נש אשאל לחבריה דינרין אשרוניה גו ביתיה. א"ל ה ב לי אגר ביתי. א"ל ה ב לי דינריי. אתא עובד' קומי רבי בא בר מינא. א"ל וקים ליה מה דהוה חמי מישרי. תני יש דברים שהן רבית ומותרין. כיצד לוקח אדם שטרות חברו בפחות ומלוותו של חבירי בפחות ואינו חושש משום רבית. ויש דברים שאינן רבית ואסורין משום הערמית רבית.

דף יט, ב פרק ה הלכה א גמרא כיצד קיבל הימינו שדה בעשרה כור חיטין ואמר לו תן לי סלע אחד אמר לו אין לי אלא כור אחד חיטין טול לך וחזר ולקח ממנו בעשרים וארבע אין זה רבית אבל אסור משום הערמית רבית א"ל לית את צריך והב אגר כלים או אגר הכתפין אקולי וסב דינרך. ר' לא אמר בנותן לו שכר רגלו. ור' זירא אמר נעשה כמשכיר לו דירה ביוקר:

דף יט, ב פרק ה הלכה ב משנה מרבין על השכר ואין מרבין על המכר כיצד השכיר לו את החצר ואמר לו אם מעכשיו אתה נותן לי הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה ואם של חודש בחודש בסלע לחדש מותר. מכר לו את השדה ואמר לו אם מעכשיו אתה נותן לי הרי הוא לך באלף זוז ואם לגורן בשנים עשר מנה אסור מכר לו את השדה ונתן לו מקצת דמים ואמר לו אימתי שתרצה הבא מעות וטול את שלך אסור. הלווהו על שדהו ואמר לו אם אתה נותן לי מיכן ועד שלש שנים הרי הוא שלי הרי הוא שלו כך היה בייתוס בן זונין עושה על פי חכמים:

דף כ, א פרק ה הלכה ב גמרא תני המוכר שדה לחבירו ואמר לו על מנת שאהא בה אריס. על מנת שאהא בה שותף. על מנת שהמעשרות שלי. על מנת שכשתמכרנה לא תמכרנה אלא לי. שכל זמן שאני רוצה נותן דמיה ונוטלה מותר. היה חייב לו מעות וכתב לו שדהו במכר. כל זמן שהמוכר אוכל פירות מותר. כל זמן שהלוקח אוכל פירות אסור. ר' יודה אומר בין כך ובין כך מותר. א"ר יודה כך היה בייתוס בן זונין עושה ע"פ חכמים. אמרו לו משם ראייה מוכר אוכל פירות היה. ר' יוחנן ור' לעזר ור' הושעיה אמרי מבתי ערי חומה למד ר' יהודה. דתני שנה האמורה בתורה ערי חומה הרי הן כמין רבית ואינה רבית. תני חורן תני הרי זו רבית אלא שהתירה התורה. מאן דמר הרי זו כמין רבית ואינה רבית ר"מ. מאן דמר הרי זו רבית אלא שהתורה התירה ר' יודה. א"ר אידי כד סלקית מגלותא אשכחית עובדא קומי ר' אמי הרי זו כמין רבית ואינה רבית. א"ר חזקיה לא אמרו אלא זו רבית שהתורה התירה. כאן התורה התירה. הא במקום אחר לא אפילו כן לא אשגח רבי אמי אמר בייתא עם דיירא דאיר:

דף כ, ב פרק ה הלכה ג משנה אין מושיבין חנווני למחצית שכר לא יתן לו מעות ליקח בהן פירות למחצית שכר אלא אם כן נתן לו שכרו כפועל בטל אין מושיבין תרנגולין

למחצה ואין שמין עגלים וסייחים למחצה אלא אם כן נתן לו שכר עמלו ומזונות אבל מקבלין עגלים וסייחים למחצה ומגדלין אותן עד שיהו שלשין וחמור עד שתהא טוענת: **דף כ,ב פרק ה הלכה ג גמרא** חד בר נש אשאל לחבריה דינרין א"ל סב שני דינרין אגרך ומה דינן עבדין דילי ולך. תני הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית ואמר לא לקחתי אין לו עליו אלא תרעומת. ואם ידוע שלקח הרי זה מוציא ממנו על כרחו. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית ואמר לא לקחתי אין לו עליו אלא תרעומת. ואם ידוע שלקח הרי זה מוציא ממנו על כרחו. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר. רצה אחד מהן ליישנן חבירו מעכב על ידו. אם היה ערב שביעית אין חבירו מעכב על ידו. ששניהן על מנת כן לקחום. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר אם אמר הא לך מנה שאינו יכול לעמוד בפרוטרוט הרי זה אסור. ראה פירות מוקירין הרי זה מותר. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר רשאי הלוקח ליקח מאותו המין. כשמוכר לא ימכור שנים כאחת אלא מוכר זה ראשון וזה אחרון. הנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר רשאי ליקח מכל מין שירצה. לא יקח לו בהן כסות ועצים. אמר רבי יצחק הדא אמרה המבטל כיס חבירו אין לו עליו אלא תרעומת.

דף כא,א פרק ה הלכה ג גמרא המבטל שדה חבירו חייב לשפות לו. המבטל ספינת חבירו וחנות חבירו מהו. המוליך פירות ממקום הזול למקום היוקר אמר לחבירו תנם לי ואני נותן לך כדרך שאתה נותנן למקום פלוני אם באחריות הנותן אסור והלוקח מותר. המוליך חבילה ממקום למקום אמר לו תנייה לי ואני נותן לך כדרך שאתה נותן במקום פלוני אם באחריות הנותן אסור והלוקח מותר. אבל חמרין המקבלין מבעלי בתים מעמידין להן פירות במקום היוקר כשער הזול. רבי יודה בר פזי עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום. רב הונא אמר נעשה שלוחו. ודא מתיבין הונה שליח שנאנס חייב על האונסין שנאנס פטור על האונסין. לא פעמים מתנה שומר חנם להיות כשואל. **דף כא,ב פרק ה הלכה ג גמרא** והתני ר' הושעיה כשם שחייב בכולה כך חייב במקצתה. מאי כדון מיייתה תמן משלם כשער היוקר ברם הכא משלם כשער הזול:

דף כא,ב פרק ה הלכה ד משנה שמין פרה וחמור וכל דבר שדרכו לעשות ולאכול למחצה מקום שנהגו לחלוק את הוולדות מיד חולקין מקום שנהגו לגדל יגדלו רשב"ג אומר שמין עגל על אמו וסייח עם אמו ומפרין על שדהו ואינו חושש משום רבית: **דף כא,ב פרק ה הלכה ד גמרא** תני שם הוא אדם מחבירו בהמה במנת לעלות לו וולד אחד וגיזה אחת לשנה. תרנגולת בעשרה ביצים לחודש. השמה תרנגולת מחבירתה מיטפלת באפרוחין כל זמן שצריכין לאימן. מיטפל בבהמה דקה שלשים יום ובגסה חמשים יום. ר' יוסי אומר בדקה שלשה חדשים מפני שטיפולה מרובה יותר מיכן חלקו של בעל הבית והשוה עליו הכל כמנהג המדינה. מהו חלקו של בעל הבית והשוה עליו. בר נש דיהב לחבריה מאה דינרין עבדין עשרין דינרין אהן נסב פלגא ואהן פלגא של בעל הבית איתעבדון עליו קרן. בני אינש עבדין כן. אלא נסבין ויהבין ובסיפא פלגין. השם בהמה לחבירו כמה חייב באחריותו בבהמה טמיאה שנים עשר חדש. באדם עשרים וארבע חדש. מקום שנהגו לעלות שכר כתף למעות מעלין. וולדות לבהמה מעלין הכל כמנהג המדינה: רבן שמעון בן גמליאל אומר שמין וכו'. אפילו במקום שמעלין שכר כתף למעות ואינו חושש משום רבית. השם בהמה מחבירו עד כמה חייב באחריות! סומכוס

אומר הגודרות שנים עשר חדש. באתונות עשרים וארבע חדש. עמד עליו בתוך הזמן שמין לו. אחר הזמן אין שמין לו. לא דומה טיפול שנה אחת לשתי שנים. השם בהמה לחבירו אין פחות משנים עשר חדשים. מתה בכוסיא יהב כוליה. דלא בכוסיא יהב פלגא. כיצד שמה במנה והשביחה ושוה מאתים מתה בכוסיא יהב ששה של זהב. דלא בכוסיא יהב חמשים זוז. הכחישה ויפה חמשים זוז מתה בכוסיא יהב שלש' של זהב. דלא בכוסיא יהב חמשים זוז. הכחישה ויפה חמשים זוז מתה בכוסיא יהב שלש' של זהב. דלא בכוסיא יהב חמשים זוז. השם בהמה מחבירו אין פחות משנים עשר חדש. עשה בה כל ימות החמה ואמר למוכרה בימות הגשמים כופין אותו שיאכילה כל ימות הגשמים. האכילה כל ימות הגשמים ואמר למוכרה בימות החמה כופין אותו שיעשה בה כל ימות החמה.

דף כב, א פרק ה הלכה ד גמרא תני רבן שמעון בן גמליאל אומר מפרין על שדהו ואין חושש משום רבית. כיצד קיבל הימנו בעשרה כורין חטין אמר לו תן לי סלע אחד ואני נותן לך שנים עשר כורין לגורן מותר. רבי יוחנן אמר מפני שהשדה מצוי להתברך ריש לקיש אמר נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר. מה ביניהון חנות וספינה. מאן דמר מפני שהשדה מצויה להתברך מפרין על חנות וספינה מאן דמר נעשה כמשכיר לו שדה ביוקר חנות וספינה אין מפרין. אמר רבי יעקב בר אחא בפירוש פליגי ר' יוחנן אמר מפרין על חנות וספינה ריש לקיש אמר אין מפרין. מתניתא מסייעא לריש לקיש אין מפרין על חנות וספינה ועל דבר שאינו עושה בגופו:

דף כב, א פרק ה הלכה ה משנה אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא ריבית אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ולוין מהן ומלוין אותן בריבית וכן בגר תושב מלוה הוא ישראל על מעותיו של עכו"ם מדעת העכו"ם אבל לא מדעת ישראל:

דף כב, א פרק ה הלכה ה גמרא אי זהו צאן ברזל היו לפניו מאה צאן אמר לו הרי הן עשויות עליך במאה של זהב וולדן וחלבן וגזיתן שלך ואם מתו את חייב באחריותן ואת מעלה לי סלע של כל אחת ואחת משלך באחרונה אסור. רבי ירמיה בעי תמן את מר צאן ברזל לראשון וכא את מר לשני אמר ר' יוסי תמן שעיקר לראשון וולדן לראשון ברם הכא עיקרן לשני וולדן לשני. רבי ירמיה בעי תמן את מר נושא שכר חייב על האונסין אסור וכא את מר נושא שכר חייב על האונסין מותר. לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל: ולוין מהן ומלוין אותן בריבית כו'. רבי אמר תושב האמור בעבד עברי איני יודע

דף כב, ב פרק ה הלכה ה גמרא מה טיבו גר צדק האמור בריבית איני יודע מה טיבו. מלוה ישראל מעות עכו"ם מדעת העכו"ם אבל [לא] מדעת ישראל. ישראל שלוה מעכו"ם וביקש להחזירם לו אמר לו ישראל אחר תנם לי ואני נותן כדרך שאת נותן לו אסור. ואם העמידו עם העכו"ם מותר. עכו"ם שלוה מישראל וביקש להחזירם לו אמר לו ישראל אחר תנם לי ואני מעלה לו רבית מותר ואם העמידו אצל ישראל אסור. א"ר יוסי והוא שהעמידו אצל ישראל. ישראל שלווה מעכו"ם ועכו"ם מישראל ונתגייר בין שזקפן עד שלא נתגייר בין משנתגייר גובה הקרן ולא הריבית. אבל עכו"ם שלווה מישראל ונתגייר אם עד שלא נתגייר זקפן עליו במלוה גובה הקרן והריבית משנתגייר גובה הקרן ולא הריבית. בר קפרא אמר גובה את הקרן ואת הריבית. א"ר יעקב בר אחא טעמא דבר קפרא מכיון שאת מבריחו מן הריבית אף הוא נעשה גר שקר. לווה אדם

מבניו בנותיו בריבית אלא שמחנכן בריבית. אמר רב כגון אנא לרבה בר בר חנה ורבה בר בר חנה חי. לא יהא אדם לווה בשקל ומלוה בסלע אבל עכו"ם לווה בשקל ומלוה בסלע. ישראל לווה מעכו"ם ועכו"ם מישראל וישראל נעשה לו ערב

דף כג,א פרק ה הלכה ה גמרא ואינו חושש משום רבית. ישראל שמינה עכו"ם אפוטרופא או סנטר מותר ללוות ממנו בריבית ועכו"ם שמינה ישראל אפוטרופא או סנטר אסור ללוות ממנו בריבית. מעות עכו"ם שהיו מופקדין אצל ישראל אסור ללוות בריבית. מעות ישראל שהיו מופקדין ביד עכו"ם מותר ללוות ממנו בריבית. זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות עכו"ם מותר:

דף כג,א פרק ה הלכה ו משנה אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער היה הוא תחלה לקוצרים פוסק עמו על הגדיש ועל העבט של ענבים ועל המעטן של זיתים ועל הביצין של יוצר ועל הסיד משישקע כבשנו פוסק עמו על הזבל כל ימות השנה ר' יוסי אומר אין פוסק עמו על הזבל עד שיהא לו זבל באשפות וחכמים מתירין פוסק עמו כשער הגבוה ר' יהודה אומר אע"פ שלא פסק עמו יכול לומר תן לי כזה או תן לי מעותיי. מלוה אדם את אריסיו חיטין בחיטין לזרע אבל לא לאכול שהיה ר' ג' מלוה אריסיו חיטין ביוקר והוזלו או בזול והוקירו ונוטל מהן כשעת הזול לא שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו:

דף כג,א פרק ה הלכה ו גמרא מהו לפסוק בשער של סירקי ר' יוחנן אמר פוסקין ריש לקיש אמר אין פוסקין. רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זירא לא מסתברא דיודי ריש לקיש לרבי יוחנן בשער סירקי של ציפורין שאינה פוסקת. אמר רבי בון בר כהנא

דף כג,ב פרק ה הלכה ו גמרא ותימה אנא איך רבנן פליגי בין פוסק לפירות בין פוסק למעות בין מלוה לפירות. א"ר ירמיה במלוה אית פליגו אבל בפונדק כל עמא מודו שאסור. אמר ר' יוסה בפיוסוק אית פלגון אבל במלוה כל עמא מודה שמותר. דבי ר' ינאי אמרי פוסקין על השחת רבי יוסי בן חנינה אומר אף על חלות דבש. ר' יוחנן אומר כל העיירות הסמוכות לטיבריא כיון שיצא שער של טיבריא פוסקין: היה הוא תחילה לקוצרין פוסק עמו על הגדיש כו'. רב אמר מחוסר מעשה אחד פוסק מחוסר מכה מעשים אינו פוסק. רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין אפילו מחוסר כמה מעשים פוסק. והא מתניתא פליגא על רב הנה הוא תחילה לקוצרין כו' אבא בר זמינא יהב חד דינר לקפילה ונסב מיניה בשעה זלילה דכל שתא ולא מודי רב רבי חייה רובה הוה ליה כיתן אתו חמרייא מיזבנה מיניה. אמר לון לית בדעתי מזבנתיה כדון אלא בפוריא אמרו ליה זבנה לן כדין מה דאת עתיד מיזבנתיה בפוריא. אתא שאל לרבי א"ל אסור. נפק קבעה במתניתא ותני כן היה חייב לו מעות ובא ליטול ממנו בגורן ואמר לו עשם עלי כשער שבשוק ואני אעלה לך כל שנים עשר חדש

דף כד,א פרק ה הלכה ו גמרא אסור דלא כאיסרו הבא לידו. אמר רב מודי רבי חייה חביבי די לן יהבין ליה וקנה מן כבר שרי אגרא מן כבר וקנה בתר כן שרי קנה מכבר אגרא בתר כן אסור. ר' לעזר יהב דינר לחזד בר נש א"ל מה דהינן עבדין מיכן ועד חנוכה דידי. מתמן ולהלן לית לי עמך עסוק אין פחתין ואין יתרון דידך. בעא מיתן ליה בתר חנוכה ולא קביל. ר' לעזר חשש על קרוב לשכר ורחוק להפסד. ותני כן קרוב שכר ורחוק הפסד זו מידת רשעים קרוב הפסד ורחוק שכר זו מדת צדיקים קרוב לזה ולזה רחוק לזה ולזה זו מידת כל אדם. ר' יצחק יהב דינרין לבר נש בעא מיבעד ליה כהדא דרבי לעזר ולא קיבל עילווי. הנא יהב מ' דינרין לבר נש מיזבן ליה כיתן יקרא כיתנא.

אתא שאל לרב א"ל איזיל סב מיניה ארבעים כורין רברבין ביקש ר' להתיר ולא הניחו ר'. מאי קליטו שלים. בר נש דיהב לחבריה. מהו דינרין. כגון אילין דיהבין עיבידת' לאילין דמפרשין לריסים מתרתין קסוסטבן או משלשה קסוסטבן אין זו רבית אלא הטרשא. רבי יוסה ורבי לעזר בן עזריא. שניהן אמרו דבר אחד דתנינן תמן היה לו דבר מועט מוסף עליו והולך. ור"א בן עזריה אוסר עד שיעמיק ג' או עד שיתן על הסלע: **דף כז, א פרק ה הלכה ז משנה** לא יאמר אדם לחבירו הלויני כור חיטין ואני נותן לך מן הגורן אלא אומר לו עד שיבא בני או עד שאמצא המפתח והלל אוסר **דף כז, ב פרק ה הלכה ז משנה** וכך היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחבירתה עד שתעשינה בדמים שמא יוקירו החיטים ונמצא באות לידי רבית: **דף כז, ב פרק ה הלכה ז גמרא** תני לא יאמר אדם לחבירו הלויני כור חטים ואני נותן לך לגורן הא עד שתים שלש שבתות מותר והלל אוסר שמואל אמר הלכה כהלל: **דף כז, ב פרק ה הלכה ח משנה** אומר אדם לחבירו נכש עמי ואנכש עמך עדור עמי ואעדור עמך ולא יאמר לו עדור עמי ואנכש עמך כל ימי גריד אחד כל ימי רביעה אחת לא יאמר לו חרוש עמי בגריד ואני עמך ברביעה ר"ג אומר יש ריבית מוקדמת ויש ריבית מאוחרת כיצד נתן את עיניו ללוות ממנו היה משלח לו ואמר בשביל שילויני זו היא ריבית מוקדמת לווה ממנו והחזיר לו את מעותיו היה משלח לו ואמר בשביל מעותיו שהיו בטילות אצלי זו היא ריבית מאוחרת רבי שמעון אומר יש ריבית דברים לא יאמר לו דע אם בא איש פלוני ממקום פלוני אילו עוברין בלא תעשה המלוה והלוה והערב והעדים וחכמים אומרים אף הסופר עוברים על בל תתן לו ועל בל תקח ממנו ועל לא תהיה לו כנושה ועל לא תשימון עליו נשך ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני ה': **דף כז, ב פרק ה הלכה ח גמרא** א"ר יסא בוא וראה כמה סמיות עיני מלוי רבית. אדם קורא לחבירו עובד ע"א ומגלה עריות ושופך דמים ומבקש לירד עמו לחייו. והלכה שוכר העדים והלבלר ואומר להן בואו והעידו שכפר במקום. ללמדך שכל המלוה בריבית כופר בעיקר. רבי שמעון בן אלעזר אומר יותר ממה שכופרין בעיקר כופרין שעושין התורה פלסטרן ואת משה טיפש ואומרין אילו היה יודע משה שכך היינו מרויחין לא היה כו תבו. רבי עקיבה אומר קשה הריבית שאף הטובה רבית. הרי שאמר ליקח לו ירק מן השוק אע"פ שנתן לו מעותיו הרי זה רבית. רבי שמעון אומר קשה הריבית שאף שאילת שלום רבית לא שאל לו שלום מימיו ועל שלוה ממנו הקדים לו שלום הרי זה רבית. וכן היה ר' שמעון בן אלעזר אומר כל מי שיש לו מעוות ואינו מלווין בריבית עליו הכתוב אומר כספו לא נתן בנשך וגו'. א"ר שמואל בר אימי המיטמוט הזה לא היינו יודעין מהו ובא שלמה ופירש הצל לקוחים למות וגו':

מסכת בבא מציעא פרק ו

דף כה, א פרק ו הלכה א משנה השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להן זה על זה אלא תרעומות שכר את החמר ואת הקדר להביא לו פרייא פרין וחלילין לכלה או למת

פועלין לעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר שהוא אבד וחזרו בהן מקום שאין אדם שוכר עליהן או מטען:

דף כה, א פרק ו הלכה א גמרא הטעו זה את זה מהו. איתי אתון עבדין עמי. היך אתון עבדין מן חמש רבן. ואשכחון עבדין מן עשר רבן למלאכה אתון עבדין עמי היך אתון עבדין מן עשרה יומין ואשכחון עבדין מן חמשה יומין. הטען בעל הבי' מהו איתי אתון עבדין עם חביריכון. היך הינון עבדין מעשר רבן ואשכחון עבדין מחמש רבן למלאכה. איתי אתון עבדין עם חביריכון היך הינוך עבדין מחמשה יומין ואשכחון עבדון מעשרה יומין. במה דברים אמורים שלא הלכו החמרים אבל הלכו ולא מצאו תבואה. פועלין לנכש ומצאו שדהו זלחה נותן להן שכר הליכה וחזירה. ולא דומה הבא טעון לבא ריקן. עושה מלאכה ליושב ובטל. היושב בצל ליושב בחמה. ר' חייה רובה אגר חמרין למיתא ליה כיתן הלכו ומצאוה לחה. אמר לון רב פוק והב לון אגרן משלם ואמר להון לא דאנא חייב מיתן לכון אגריכון אלא אנא חייב מתרית לכון במה דברים אמורים שלא התחילו אבל אם קבל ממנו שדה לקצור בשני סלעים קצר חצייה והניח חצייה. בגד לארוג בשני סלעים ארג חציו והניח חציו שמין לו. כיצד שמין לו מה שעשה אם היה מה שעשה יפה ששה דינרין נותן לו סלע או יגמור מלאכתו. ואם סלע נותן לו סלע. ר' דוסא אומר שמין מה שעתידי ליעשות אם היה מה שעתידי ליעשות יפה שלשה דינרין נותן לו שקל

דף כה, ב פרק ו הלכה א גמרא או יגמור מלאכתו. ואם שקל נותן לו שקל. ר' זירא בשם רב הונא רבי בינה רבי ירמיה בשם רב הלכה כרבי דוסא. במה דברים אמורים בדבר שאינו אבד אבל בדבר האבד שוכר עליו ממקום אחר ומטעו ואומר לו סלע פסקתי לך שניים אני נותן לך נוטל מזה ונותן לזה. א"ר אילא ובלבד עד כדי שכרו. עד כדון ובלבד עד כדי שכר אותו היום ובלבד עד כדי שכרו לשעה. במה דברים אמורים במקום שאינו מוצא לשכור פועלים. אבל אם ראה חמרין שממשמשין ובאין או שפרק ספינתו בלמן אמר לו צא ושכור לך אחת מכל אילו אין לו עליו אלא תרעומת:

דף כה, ב פרק ו הלכה ב משנה השוכר את האומנין וחזרו בהן ידן לתחתונה אם בעל הבית חזר בו ידו לתחתונה כל המשנה ידו לתחתונה וכל החוזר בו ידו לתחתונה:
דף כה, ב פרק ו הלכה ב גמרא רב אמר כי לי בני ישראל עבדי' אין ישראל קונין זה את זה:

דף כו, א פרק ו הלכה ב גמרא א"ר יוחנן עבד עברי היא מתני'. על דעתיה דרב בין פועל בין בעל הבית יכול לחזור בו על דעתיה דרב יוחנן פועל יכול לחזור בו ולא בעל הבית:

דף כו, א פרק ו הלכה ג משנה השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה בבקעה והוליכה בהר אפילו זו עשרה מילין וזו עשרה מילין ומתה חייב לשלם שכר את החמור והבריקה או שנישאת באנגריא אומר לו הרי שלך לפניך מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם החליקה פטור ואם הוחמה חייב בבקעה והוליכ' בהר אם החליקה חייב ואם הוחמה פטור ואם מחמת המעלה חייב השוכר את הפרה לחרוש בהר וחרש בבקעה ונשבר הקנקן פטור בבקעה וחרש בהר ונשבר הקנקן חייב לדוש בקטנית ודש בתבואה פטור בתבואה ודש בקטנית חייב שהקטנית מחלקת:

דף כו, א פרק ו הלכה ג גמרא ניחא בהר והוליקה בבקעה. בבקעה והוליקה בהר. ר"ש בן יקים אמר בשמחה מחמת אויר ר' דוסתאי בן ינאי אמר שהכיתה נחש. ר' יוחנן אמר ר"מ היא דאמר כל המשנה על דעת בעל הבית נקרא גזלן. שחר חמור והבריקה דבזק או שנעשי' אנגריא.

דף כו, ב פרק ו הלכה ג גמרא אית תניי תני אנגריא כמיתה ואית תניי תני אומר לו הרי שלך לפניך. מאן דתני אנגריא כמיתה באותו שיכול לפשר מאן דמר אומר לו הרי שלך לפניך באותו שאין יכול לפשר. תני ר"ש בן אלעזר אומר בדרך הליכתה אין חייב להעמיד לו חמור אחר שלא בדרך הליכתה חייב להעמיד לו חמור אחר. א"ר אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה בקפנדריא אין חייב להעמיד לו חמור אחר. בסילקי חייב להעמיד לו חמור אחר. ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה אגרא מיכא ללוד ואינסיבת אנגריא ללוד אין חייב להעמיד לו חמור אחר. מיכא ללוד ואינסיבת אנגריא לצור חייב להעמיד לו חמור אחר. מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור. ר' יוחנן אמר בשאמר לו חמור סתם אבל אם אמר לו חמור זה יכיל מימר ליה לדין בעית אייתי ליה קומין. רב הונא אמר חייב ליטפל בו באותו מקום. א"ר זירא אם יש בטפילה כדי לשכור לו גיידור קטן אינו חייב להעמיד לו חמור אחר ואם לאו חייב להעמיד לו חמור אחר. אמר ר' הונא אם יש בנבילה כדי ליקח גיידור קטן אין חייב להעמיד לו חמור אחר ואם לאו חייב להעמיד לו חמור אחר:

דף כו, ב פרק ו הלכה ד משנה השוכר את החמור להביא חיטין והביא שעורין תבואה והביא תבן חייב כמה יוסיף על משואו ויהא חייב סומכוס אומר משום רבי מאיר סאה לגמל ושלשת קבין לחמור:

דף כז, א פרק ו הלכה ד גמרא תני כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר' מאיר סאה לגמל ושלשה קבין לחמור. קב לכתף ושלשה סאין לעגלה. וספינה לפי מה שהיא. שיירה שנפל עליה גייס מחשבין לפי ממון ולא לפי נפשות שלחו לפנייהן תריי מחשבין לפי נפשות. אין משנין על המנהג של שיירה. ספינה שעמד עליה נחשול והיקל ממשואה מחשבין לפי משאוי ולפי ממון ולא לפי נפשות. אבל השוכר מחבירו קרון או ספינה מחשבין לפי משאוי ולפי נפשות ולא לפי ממון. שיירא שנפל עליה גייס ועמד אחד מהן והציל מידן הציל לאמצע ואם נתנו לו רשות הציל לעצמו. חמרין שנפלו עליהן ליסטין ועמד אחד מהן והציל לאמצע ואם התנה עמם בבית דין הציל לעצמו. השותפין שמחלו להן מוכסין מחלו לאמצע ואם אמרו לשם פלוני מחלנו מה שמחלו מחלו לו. הגבאין והמוכסין תשובתן קשה הרי אילו מחזירין למי שמכירין. ולמי שאין מכירין יעשו מהן צורכי ציבור:

דף כז, א פרק ו הלכה ה משנה כל האומנין שומרי שכר וכולן שאמרו הבא מעות וטול את שלך שומר חנם שמור לי ואשמור לך שומר שכר שמור לי ואמר לו הנח לפני שומר חנם המלוה על המשכון שומר שכר רבי יודה אומר הלוהו מעות ש"ח הלוהו פירות שומר שכר אבא שאול אומר מותר אדם לשכור משכוננו של עני להיות פוסק עליו והולך מפני שהוא כמשיב אבידה:

דף כז, א פרק ו הלכה ה גמרא הדא אנטיכריסים רבית הוא. שמואל אמר בשאמר לו הנח לפניי אבל אמר לו הנח לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר. א"ר יוחנן רוצה

אדם ליתן כמה ולמכור פירותיו על ידי משכון רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה רוצה אדם ליתן כמה ולמכור פירותיו למי שיפייסנו על ידי משכון:
דף כז, א פרק ו הלכה ו משנה המעביר חבית ממקום למקום נשברה בין שומר חנם בין שומר שכר ישבע אמר רבי אליעזר תמיה אני אם יכולין זה וזה להישבע:
דף כז, א פרק ו הלכה ו גמרא תני ר' נחמיה קדר מסר קדרוי לבר נש תברין אריים גולתיה אתא גבי רבי יוסי בר חנינה אמר ליה
דף כז, ב פרק ו הלכה ו גמרא איזיל אמור ליה למען תלך בדרך טובים. אזל וא"ל ויהב גולתיה א"ל יהב לך אגרך א"ל לא א"ל זיל ואמור ליה וארחות צדיקים תשמור אזל וא"ל ויהב ליה אגריה:

מסכת בבא מציעא פרק ז

דף כז, ב פרק ז הלכה א משנה השוכר את הפועלין ואמר להן להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ולהעריב אינו יכול לכופן מקום שנהגו לזון יזון לספק מתיקה יספק הכל כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתיה שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלין ופסק עמהן מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו אפי' את עושה לן כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להן על מנת שאין לכם אלא פת וקטנית בלבד רשב"ג אומר לא היה צריך הכל כמנהג המדינה:

דף כז, ב פרק ז הלכה א גמרא אמר רב הושעיה זאת אומרת המנהג מבטל את ההלכה א"ר אימי כל המוציא מחבירו עליו להביא ראיה חוץ מזו בני טיבריא לא משכימין ולא מעריבין בני בית מעון משכימין ומעריבין בני טיבריא שעלו לשכר בית מעון נשכרין בבית מעון בני בית מעון שירדו לשכר בטיבריא נשכרין בטיבריא אבל שעולה מטיבריא לשכר פועלין מבית מעון יכילו מימר לון כן סלקת במחשבתכון דלא הוינא משכח מיגר פועלין מטיבריא אלא בגין דשמעי' עליכון דאתון משכימין ומעריבין בגין כן סלקית הכא מקום שאין מנהג יהודה בן בוני רבי אמי רב יהודה תניי בית דין הוא שתהא השכמה של פועלין והערבה של בעל הבית ומאי טעמא תשת חשך ויהי לילה הכפירים שואגים לטרף תתן להם ילקוטון תזרח השמש יאספון יצא אדם לפעלו ערבית בין השכמה בין הערבה משל בעל הבית עד איכן עד כדי למלאות לו חבית מים ולצלוח לו דגה ולהדליק לו נר
דף כח, א פרק ז הלכה א גמרא על דעתיה דרבי יוחנן בן מתיה אדם שהלך לקדש אשה ממקום אחר צריך להתנות עמה ולומר לה על מנת דתעבדי כן וכן ותאכלי כן וכן:
דף כח, א פרק ז הלכה ב משנה אילו אוכלין מן התורה העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתן ובדבר שגידוליו מן הארץ ואילו שאינן אוכלין העושה במחובר לקרקע בשעה שאינה גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע מאחר שנגמרה מלאכתן ובדבר שאין גידוליו מן הארץ היה עושה בידו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפילו על כתיפו הרי זה יאכל רבי יוסי בי ר' יהודה אומר שיעשה בידיו וברגליו:

דף כח, א פרק ז הלכה ב גמרא א"ר לא כי תבוא בכרם רעך וגו' וכי עלה על דעת שיאכל עצים ואבנים מה ת"ל ענבים שלא יקלף בתאנים וימצמץ בענבים: היה עושה בידי אבן לא ברגליו. א"ר לא כתיב כי תבא בקמת רעך וגו'. תני בידי או ברגליו מקמץ אפילו על כתיפו טוען ר' יוסי בי ר' יודה אומר שיעשה בידי ורגליו וגופו יצא עושה בידי אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בגופו רבי יוסי בי רבי יודן אומר דייש מה דייש מיוחד דבר שגידולי קרקע יצא החולב המגבן המחבץ שאין גידולי קרקע מה דייש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו יצא היין משיקפה משירד לעוקה. הבודל בתמרים והמפרד בגרוגרות דבר שנגמרה מלאכתו מה דייש שלא בא לזיקת המעשרות יצא הלש והמקטף והאופה שבא לזיקת מעשרות:

דף כח, א פרק ז הלכה ג משנה היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים בענבים לא יאכל בתאנים אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל
דף כח, ב פרק ז הלכה ג משנה וכולן לא אמרו אלא בשעת גמר מלאכה אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו הפועלין אוכלין בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת וחמור כשתהא פורקת:

דף כח, ב פרק ז הלכה ג גמרא א"ר לא כתיב כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך וכי מה יש בכרם לוכל אלא ענבים ללמדך היה עושה בענבים לא יאכל בתאנים:
דף כח, ב פרק ז הלכה ד משנה אוכל פועל קישות אפי' בדינר וכותבת אפילו בדינר ר' לעזר חסמא אומר לא יאכל פועל יותר על שכר וחכמים מתירין אבל מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן ויהא סותם הפתח בפניו קוצץ אדם על ידי עצמו ועל ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת אבל אינו קוצץ לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים מפני שאין בהן דעת:
דף כח, ב פרק ז הלכה ד גמרא ר' לעזר בן אנטיגנס אומר בשם רבי לעזר בי רבי ינאי. זאת אומרת אוכל פועל יותר על שכרו. ואית דמרין רבי יוחנן בשם רבי ינאי. זאת אומרת שיאכל פועל אשכול ראשון ואשכול אחרון:

דף כח, ב פרק ז הלכה ה משנה השוכר את הפועלין לעשות עמו בנטע רבעי שלו הרי אילו לא יאכלו אם לא הודיען פודה ומאכילן נתפרסו עיגוליו נתפתחו חביותיו הרי אילו לא יאכלו ואם לא הודיען מעשר ומאכילן:

דף כח, ב פרק ז הלכה ה גמרא כל שיוצא בו בא לזיקת המעשרות ואיסור אחר גרם לו שכרו סתם פודה ומאכיל מעשר ומאכיל קצץ עמו הרי זה אוכל. וכל שאין כיוצא בו בא לזיקת המעשרות ואיסור אחר גרם לו שכרו סתם אינו אוכל. קצץ עמו הרי זה אוכל:

דף כט, א פרק ז הלכה ו משנה שומרי פירו' אוכלין מהילכו' מדינה אבל לא מן התורה ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל ונושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה והמתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה:

דף כט, א פרק ז הלכה ו גמרא רב הונא אמר בשומרי פירות היא מתני' אבל בשומרי גנות ופרדסין אוכלין מן התורה. שמואל אמר בשומרי גנות ופרדסין היא מתניתא אבל בשומרי פירו' אין אוכלין לא מהתורה ולא מהילכות מדינה. תני רב חייה ומסייע על רב הונא וטמא הכהן עד הערב לרבות את השומרין שיהו מטמין בגדיו:

דף כט,א פרק ז הלכה ז משנה זאב אחד אינו אונס ושני זאבין אונס רבי יהודה אומר בשעת משלחת זאבים אף זאב אחד אונס שני כלבים אינן אונס ידוע הבבלי משום רבי מאיר מרוח אחת אינו אונס משתי רוחות אונס הליסטין הרי הן אונס והארי והדוב והנמר והברדליס והנחש הרי אילו אנסין אימתי בזמן שבאו מאיליהן אבל אם הוליכן למקום גדודי חיה וליסטין אין אילו אנסין מתה כדרכה הרי זה אונס סגפה ומתה אין זה אונס עלת לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס העלה לראשי צוקין ונפלה אינו אונס מתנה שומר חנם להיות פטור משבועה והשואל להיות פטור מלשלם ונושא שכר והשוכר להיות פטור משבועה ומלשלם וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנינו בטל וכל תנאי שהוא מעשה מתחלתו תנינו בטל וכל שאיפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו תנינו קיים:

דף כט,א פרק ז הלכה ז גמרא תני כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאי ממון תנאו קיים. תנאי שאינו של ממום תנאו בטל. כיצד אמר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין ליך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת.

דף כט,ב פרק ז הלכה ז גמרא שאם מתי לא תהא זקוקה לייבום הרי זו מקודשת ותנאו בטל. זה הכלל שהיה ר' יודה בן תימא אומר כל דבר שאיפשר להתקיים והתנה עמה לא נתכוון אלא להפליגה בין שאמר בכתב בין שאמר בפה כל המתקיים בפה מתקיים בכתב. וכפר עותני בגליל ואנטיפטרס ביהודה את שבנתיים מטילין אותו לחומר:

מסכת בבא מציעא פרק ח

דף כט,ב פרק ח הלכה א משנה השואל את הפרה ושאל בעליה עמה שאל את הפרה ושכר בעליה עמה שאל את הבעלים או שכרן ואח"כ שאל את הפרה ומתה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם אבל שאל את הפרה ואח"כ שאל את הבעלין או שכרן ומתה חייב שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם:

דף כט,ב פרק ח הלכה א גמרא א"ר אילא ממשמע שנאמר שלם ישלם אין אנו יודעין אם בעליו עמו לא ישלם מה ת"ל בעליו אין עמו שלם ישלם. אלא מכיון ששאלה פרה ולא שאל בעלה עמהן אע"פ שהבעלין חורשין על גבה ומתה חייב. אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל בעלה או שכרן ומתה חייב. א"ר לא ממשמע שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם איני יודע שאם אין בעליו עמו שלם ישלם מה ת"ל בעליו עמו לא ישלם. אלא מכיון ששאל הפרה ושכר בעלה עמה אף ע"פ שהבעלים חורשין במקום אחר ומתה פטור:

דף ל,א פרק ח הלכה ב משנה השואל את הפרה ושאלה חצי יום ושכרה חצי יום שאלה היום ושכרה למחר שאל אחת ושכר אחת המשאיל אומר שאולה מתה ביום שהיתה שאולה מתה בשעה שהיתה שאולה מתה והלה אומר איני יודע חייב השוכר אומר שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה בשעה שהיתה שכורה מתה והלה אומר איני יודע פטור זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר שהשכורה מתה זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

דף ל, א פרק ח הלכה ב גמרא לילה שבנתיים מהו. אית מרין דרך הפרות ללון על בעליהן וזו על ידי ששוכרה אצלו לא לנה כשאלה היא אצלה והוא חייב. ואית מרין אין דרך הפרות ללון על בעליהן וזו כשכורה אצלו פטור:

דף ל, א פרק ח הלכה ג משנה השואל את הפרה ושילחה לו ביד בנו וביד עבדו וביד שלוחו או ביד בנו וביד עבדו או ביד שלוחו של שואל ומתה פטור אמר לו השואל שלחה לי ביד בני וביד עבדי וביד שלוחי או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך או שאמר לו המשאיל הריני משלחה לך ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד בנך או ביד עבדך או ביד שלוחך ואמר לו השואל שלח ושילחה ומתה חייב וכן בשעה שמחזירה:

דף ל, א פרק ח הלכה ג גמרא תני השאיליני פרתך עשרה ימים והשאל לי בהן חמשה ימים ראשונים. מתה בתוך האחרונים

דף ל, ב פרק ח הלכה ג גמרא משעבוד הראשונים מתה. השאיליני פרתך לאחד עשר ימים א"ל סבה מן כבר מתה משיעבוד האחרונים מתה. השאיליני פרתך ואני נשאל לך. השאיליני פרתך ובוא ועשה עמי השאיליני קרדומך ובוא ונכש עמי השאיליני תמחוייך ובוא ואכול עמי. שאלה מן הכייר או מן הסנטר או מן האינקומנוס ומתה כמי שהבעלים עמו:

דף ל, ב פרק ח הלכה ד משנה המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו היו לו שני עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר הגדול לקחתי והמוכר אומר איני יודע זכה בגדול המוכר אומר הקטן מכרתי והלה אומר איני יודע אין לו אלא קטן זה אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שהקטן מכר. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

דף ל, ב פרק ח הלכה ד גמרא א"ר יוחנן זו להוציא מידי סומכוס שאומר כל הספיקות יחלוקו.

דף לא, א פרק ח הלכה ד גמרא א"ר לא תיפתר בשזה אומר בריא לי וזה אומר בריא לי. ר' יוסי בעי אם בשזה אומר בריא לי וזה אומר בריא לי על דא אמר ר' יוחנן להוציא מדברי סומכוס:

דף לא, א פרק ח הלכה ה משנה המוכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה הרי הן לבעל הזיתים עשו רביעית לסאה זה אומר זיתיו גידילו וזה אומר ארצי גידלה יחלוקו שטף הנהר את זיתיו ונתנן לתוך שדה חבירו זה אומר זיתי גידילו וזה אומר ארצי גידילה יחלוקו:

דף לא, א פרק ח הלכה ה גמרא ר' יוחנן בעי הרטיבו מה הן. רב הונא אמר בששטפן בגושיהן ר' יוסי בן חנינא אומר שני ערלה ביניהן:

דף לא, א פרק ח הלכה ו משנה המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול להוציא מן החג עד הפסח ובימות החמה שלשים יום ובכרכין אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש ובחנויות אחד כרכין ואחד עיירות שנים עשר חדש רשב"ג אומר חנות של נחתומין ושל צבעין שלש שנים:

דף לא, א פרק ח הלכה ו גמרא תני כל אילו שאמרו שלשים יום וי"ב חדש לא שידור בתוכן שלשים יום וי"ב חדש אלא שיודיעו קודם שלשים יום וקודם י"ב חדש. בית הבד כל שעת בית הבד בית הגת כל שעת הגת. בית היוצרה אין פחות משנים עשר חודש.

א"ר יוסי במה דברים אמורים באילין שהן עושין בעפר שחור אבל באילו שעושין בעפר לכן כונס גורנו ומסתלק:

דף לא,ב פרק ח הלכה ז משנה המשכיר בית לחבירו המשכיר חייב בדלת ובנגר ובמנעול ובכל דבר שהוא מעשה אומן אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו הזבל של בעל הבית אין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכיריים בלבד:

דף לא,ב פרק ח הלכה ז גמרא הורי ר' יצחק בר הקולה מזוזה מעשה ידי אומן:
דף לא,ב פרק ח הלכה ח משנה המשכיר בית לחבירו לשנה ונתעברה השנה נתעברה לשוכר השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר מעשה בציפורין באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רשב"ג ולפני רבי יוסי ואמרו יחלקו את חדש העיבור:

דף לא,ב פרק ח הלכה ח גמרא והיכי. אם בשבא עליו בסוף החדש גביי ליה כולה ואם בשבא עליו בראש חדש א"ל פוק לך. שמואל אמר כיני מתניתא בשבא עליו באמצע החדש. רב אמר דינא דגר. א"ר לא לית פשטא על דא שיטת בן ננס. דו אמר ביטל לשון אחרון את הראשון:

דף לא,ב פרק ח הלכה ט משנה המשכיר בית לחבירו ונפל חייב להעמיד לו בית היה קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן אחד לא יעשנו שנים שנים לא יעשנו אחד לא יפחות מן החלונות ולא יוסיף עליהן אלא מדעת שניהן:

דף לא,ב פרק ח הלכה ט גמרא ריש לקיש אמר במעמידו על גביו. ר' יוחנן אמר באומר לו בית כזה אני משכיר לך. אלא המשכיר בית לחבירו וביקש למוכרו. א"ר אמי לא על דעת שזה ימות ברעב. רבי זירא ור' הילא תריהון מרין מכל מקום קני לו. אלא דו א"ל שיבקייה דשרי עד ימלא אנקלווסים דידיה. אתא עובדא קומי רבי ניסי ולא קביל. מה פליג

דף לב,א פרק ח הלכה ט גמרא אמרי ברתייה הוות ממשכנה גבי חד רומי בגין כן הורי כרבי אימי:

מסכת בבא מציעא פרק ט

דף לב,א פרק ט הלכה א משנה המקבל שדה חבירו מקום שנהגו לקצור יקצור לעדור יעדור לחרוש אחריו יחרוש הכל כמנהג המדינה כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים ושניהן מספקין את הקנים:

דף לב,א פרק ט הלכה א גמרא מקום שנהגו לקצור ותלש. אמר ליה את בעיתה לתלוש וקצר. אמרין ליה פוק דריתה. תני המקבל שדה מחבירו הרי זה קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר. החופר והכייל והסנטר שומרי העיר והאיקונומוס נוטלין שכרן מן האמצע. הבייר והבלן והספר בזמן שבאין מכח האריס נוטלין מכח האריס מכח בעל הבית נוטלין מכח בעל הבית. אין משנין על מנהג מדינה:

דף לב, א פרק ט הלכה ב משנה המקבל שדה מחבירו והיא בית שלחין או בית האילן יבש המעיין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מחכירו אם אמר לו השכר לי בית שלחין זו או שדה בית האילן זו יבש המעיין ונקצץ האילן מנכה לו מחכירו:

דף לב, א פרק ט הלכה ב גמרא א"ר יצחק בשיבש כל המעיין ברם אין הוה עמוק תרתין קומין ואת עביד שלשה קומין עמוק. יכלין מימר ליה לעי ביה והוא סגין: נקצץ האילן. א"ר יצחק בשנקצץ כל האילן אבל אם נשתייר בו ממשע עשרה לבית סאה. יכיל מימר ליה בקדמיתא הוו דחשין ולא הוו עבדין סגין. ברם כדון הינון דלילין ועבדין סגין:

דף לב, ב פרק ט הלכה ג משנה המקבל שדה מחבירו אם משזכה בה הבירה שמין אותה כמה היא ראויה לעשות ונותנין לו שהוא כותב לו אם אוביר ולא אעביד אישלם במיטבא:

דף לב, ב פרק ט הלכה ג גמרא א"ר יצחק הדא אמרה המבטל כיס חבירו אין לו עליו אלא תרעומת המבטל שדה חבירו חייב לשפות לו. המבטל ספינתו וחנותו מהו:

דף לב, ב פרק ט הלכה ד משנה המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנכש אמר לו מה איכפת לך הואיל ואני נותן לך חכורך אין שומעין לו שהוא אומר למחר את יוצא ממנה והיא מעלה לפניי עשבים המקבל שדה מחבירו ולא עשת אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב להיטפל בה א"ר יהודה מה קיצבה כרי אלא אם יש בה כדי ניפלה:

דף לב, ב פרק ט הלכה ד גמרא כמה כדי להעמיד בה כרי ר' יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי ובלבד כדי שיעמיד הרחת. ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה והוא שיהא בית מכנס שלה מלמעלה. ר' יהושע בן לוי אמר חוץ מיציאותיו של זה ר' יוסי בן חנינה אומר חוץ מיציאותיו של זה ושל זה. א"ר אבהו כדי ניפלה כדי הזרע הנופל בה:

דף לב, ב פרק ט הלכה ה משנה המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה אם מכת מדינה היא מנכה לו מחכירו ואם אינו מכת מדינה אינו מנכה לו מחכירו ר' יהודה אומר אם קיבלה ממנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה מחכירו:

דף לב, ב פרק ט הלכה ה גמרא רב הונא אמר בשנשדפה כל אותה הרוח שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן והוא שזורעה. דו יכיל מימר ליה אילו הוות זרעתה הוות עבדה סגין.

דף לג, א פרק ט הלכה ה גמרא הגע עצמך שהיו שדות אחרו'. ולא יכיל מימר ליה קודשא בריך הוא מגלגל עם רשיעייא. היו שם שדות אחרות ולקו. יכול מימר ליה עד כא הוינא חייב בה מיכא ולהלן לינה חייב בה:

דף לג, א פרק ט הלכה ו משנה המקבל שדה מחבירו בעשרת כור חטים לקת נותן לו מתוכה היו חיטיה יפות לא יאמר לו הרי אני לוקח מן השוק אלא נותן לו מתוכה:

דף לג, א פרק ט הלכה ו גמרא תני המקבל שדה מישראל מעשר ונותן לו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בין מאותו המין בין מאותו השדה תורם ונותן לו אבל משדה אחרת או ממין אחר מעשר ונותן לו. ר' מאיר אומר אף מאותה שדה מאותו המין תורם ונותן לו אבל משדה אחר או ממין אחר אין מעשר ונותן לו:

דף לג, א פרק ט הלכה ז משנה המקבל שדה מחבירו לזורעה שעורין לא יזרענה חיטין חטיין יזרענה שעורין רשב"ג אוסר קטנית לא יזרענה תבואה יזרענה קטנית רשב"ג אוסר:

דף לג, א פרק ט הלכה ז גמרא ניחא שעורין לא יזרענה חיטין חיטין לא יזרענה שעורין. ואתייא כר' לא או כדברי הכל.

דף לג, ב פרק ט הלכה ז גמרא במקום שאין שעורין כפליים בחיטין אבל במקום שמעלין שעורין כפליים בחיטין זורעה שעורים:

דף לג, ב פרק ט הלכה ח משנה המקבל שדה מחבירו לשנים מועטת לא יזרענה פשתן ואין לו קורת שקמה קיבלה ממנו לשבע שנים שנה ראשונה זורעה פשתן >המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות לא יזרענה פשתן < ויש לו קורת שקמה:

דף לד, א פרק ט הלכה ח גמרא נחא חטין לא יזרענה פשתן. פשתן לא יזרענה חיטין פשתן לוקה הארץ שלשה שנים ותימר כן. פ"ל ר' מנחם אחי רבי גוריון קומי ר' לא מוטב לזרעה פשתן אחר פשתן ולא שעורין אחר שעורין:

דף לד, א פרק ט הלכה ט משנה המקבל שדה מחבירו שבע שנים בשבע מאות דינר אין השביעית מן המיניין שבוע אחד בשבע מאות דינר השביעית מן המיניין:

דף לד, א פרק ט הלכה ט גמרא תני המקבל שדה מחבירו זורעה שנה אחת ולא צימיחה כופין אותו לזרעה שנייה. שנייה ולא צימיחה אין כופין אותו לזרעה שלישית. אמר ר"ל הדא דתימר בשדה שאינה בדוקה אבל בשדה שהיא בדוקה כופין אותו וזרעה שלישית:

דף לד, א פרק ט הלכה י משנה שכיר יום גובה כל הלילה וכשיר לילה גובה כל היום ושכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה. שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יצא ביום גובה כל הלילה יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום:

דף לד, א פרק ט הלכה י גמרא שמואל אמר למחר עובר עליו משום ביומו תתן שכרו. ר' דוסא אומר

דף לד, ב פרק ט הלכה י גמרא יום אחד הוא דתמר עובר עליו כל שימות הללו. אין בגלל מקיימא קראי תיפתר בשכיר שעות יום ולילה שיכול לגבות כל היום וכל הלילה. ותני כן שכיר שעות ביום גובה כל היום בלילה גובה כל הלילה שכיר שעות ביום ובלילה גובה כל הלילה וכל היום:

דף לד, ב פרק ט הלכה יא משנה אחד שכר האדם ואחד שכר הבהמה ואחד שכר הכלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר אימתי בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו המחזהו אצל החנווני או אצל שולחני אינו עובר עליו השכיר נשבע בזמנו ונוטל עיבר זמנו אינו נשבע ונוטל ואם יש עדים שתבעו הרי זה נשבע ונוטל. גר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר:

דף לד, ב פרק ט הלכה יא גמרא כתיב לא תעשוק עני ואביון מאחריך אילו ישראל. מגרך זה גר צדק. בארצך לרבות הבהמה והעבדים. בשעריך לרבות המטלטלין. תני יכול המחזהו אצל חנווני או אצל שולחני יהא עובר עליו אינו עובר עליו אבל עוברין הן עליו אימתי בזמן שתבעו לא תבעו אינו עובר עליו. השכיר בזמנו נשבע ונוטל ריש לקיש אמר בשאמר לו נתתי אבל אם א"ל אתן למחר אם אמר לו נתתי אינו נאמר: ר' יוסי בן חנינה אומר ואפילו למחר אם אמר לו נתתי נאמן. כתיב לא תעשוק את רעך פרט לגר תושב:

דף לד, ב פרק ט הלכה יב משנה המלוה את חבירו לא ימשכנו אלא בבית דין לא יכנס לביתו ויטול את משכנו שנאמר בחוץ תעמוד וגו' היו לו שני כלים נוטל אחד ומחזיר אחד מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום ואם מת אינו מחזיר ליורשיו רבן שמעון בן

גמליאל אומר אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום ומשלשים יום ולהלן מוכרן בבית דין:

דף לה, א פרק ט הלכה יב גמרא כתיב בנזקין שיהא גובה בעידית שנא' מיטב שדהו וגו' וכתיב במלוה שיהא גובה בבינונית שנאמר והאיש אשר אתה נושבה בו וגומר למדו קרקעות מן המשכונות. ודכוותה ילמדו משכונות מקרקעות. פירשו רבי סימאי דבר תורה שיהא שליח בית דין נכנס וגובה בבינונית שאם יכנס המלוה הרי הוא מוציא היפה ואם יכנס הלווה מוציא הרע אלא שליח בית דין נכנס וגובה בבינונית. תני רבי ישמעאל דבר תורה שיהא הלווה נכנס שנאמר והאיש אשר אתה נושבה בו וגו'. א"ר לא תניי תמן חבול בבית דין שלא בבית דין מניין ת"ל אם חבול תחבול מישכנו שלא ברשות עובר על כל שם ושם שיש לו. א"ר לא הוא גרם לעצמו על כל שם ושם שיש לו. מישכנו וחזר ונתן לו מידת הדין בידו שיהא גובה מנכסין משועבדין ואם מחזיר לו לאי זה דבר שמישכנו הוא ממשכנו. פירש ר' שמא תבוא שמטה וישמיט או שמא ימות הלה ונמצאו המטלטלין ביד היורשין. תני חובל כסות יום בלילה וכסות לילה ביום מחזיר כסות יום ביום וכסות לילה בלילה. כר וסדין שדרכן לכסות בלילה חובלן ביום ומחזירן בלילה קורדום ומחרישה שדרכן לעשות בהן מלאכה ביום חובלן בלילה ומחזירן ביום. א"ר לא זימנין דתיפתר ההן קרא לא תבא עליו השמש לא תדנה עלוי שמשא וזימנין דתיפתר להלא תטמעי עלוי שמשא. דכתיב השב תשיב לו את העבוד כבוא השמש עם מעלי שמשא. עד בוא השמש תשיבנו לו עד מטמעי שמשא:

דף לה, א פרק ט הלכה יג משנה אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר לא תחבול בגד אלמנה החובל את הריחים עובר בלא תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר לא יחבל ריחים ורכב ולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר כי נפש הוא חובל:

דף לה, ב פרק ט הלכה יג גמרא תני אלמנה בין ענייה בין עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר לא תחבל בגד אלמנה אחד ענייה ואחד עשירה דברי ר' מ' רבי יהודה אומר ענייה אין ממשכנין אותה כל עיקר עשירה ממשכנין אותה ואינו מחזיר שמתוך שבא אצלה משיאה שם רע. החובל זוג של ספרין עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו חבל אחד מהן אינו עובר על אחד מהן. הממשכן צמד פרות עובר על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו מישכן אחד מהם אינו עובר אלא על אחד מהן בלבד:

מסכת בבא מציעא פרק י

דף לה, ב פרק י הלכה א משנה הבית והעלייה של שנים שנפלו שניהן חולקין בעצים ובאבנים ובעפר רואין אלו אבנים ראיות להשתבר היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולות לו מן החשבון:

דף לה, ב פרק י הלכה א גמרא תני נכמר כתנור העליונות ראיות לישבר נפל לחוץ התחתונות ראיות לישבר. היה האחד מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולות לו מן החשבון. א"ר הושעיה זאת אומרת ששולטת היד מצד אחד. תמן תנינן מאה טבל ק' חולין נוטל ק'

ואחת ק' טבל וק' מעשר נוטל מאה ואחת. א"ר יוסי אם אומר את נוטל מאה אני אומר כל חולין עלו בידו ונמצאו אילו בטיבלן. אלא נוטל מאה ואחת כדי להפריש תרומה ותרומת מעשר מן הטבל. אילין תקועיאי רבי זעירא אמר ארעיה זקיק את מטעינני רבי לא אמר עילאי. בנאי אמרין תרויהון אילין יסודיאי. ודא מסייעה למאן דאמר בנאי. היתה חורבתו סמוכה לכותל חצר חבירו לא יאמר לו הריני מייסד עמך כותל חצירי ועולה אלא מייסד דעמו מלמטה ועולה היתה על גבי שיחין או על גבי מערות אינו נזקק לו כלום. א"ר יוסי בי רבי בון תיפטר כגון אילין דהיאי דבישן דלא יכיל ארעיאי באני עד דבני עיליאי: **דף לו, א פרק י הלכה ב משנה** הבית והעלייה של שנים נפחתה העלייה ואין בעל הבית רוצה לתקן הרי בעל העלייה יורד ודר למטה עד שיתקן לו את העליונה רבי יוסי אומר התחתון נותן את התקרה והעליון את המעזיבה:

דף לו, א פרק י הלכה ב גמרא תני נפחת מקום התנור יורד למטה מקום הכירה יורד למטה. אלא דו א"ל עביד לך סולם דלא תיהוי עליל ונפיק גו ביתי. ר' יוסי אומר תחתון נותן את התקרה ועליון נותן את המעזיבה רבי יוסטא בשם ר"ל התחתון נותן תקרה ולווחים ועליון נותן המעזיבה. באיזה מעזיבה ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר מעזיבה עבה ר' אבהו בשם ר' לעזר מעזיבה בינונית. לא אמרו אלא להדיח את הכוסות ברם אין הוה בעי משזגא מאנין אוף ר' אבהו בשם ר' לעזר מודי במעזיבה עבה. הורי ר' חנינה לאילין ציפוראי שיהו שניהן נותנין את התקרה ואת הלווחין. דאינון זקוקין מיסק חמריהון תמן ומיסק פיריהון תמן:

דף לו, א פרק י הלכה ג משנה הבית והעלייה של שנים שנפלו אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה הרי בעל העלייה בונה את הבית ויושב בתוכו עד שיתן לו יציאותיו ר' יהודה אומר אף זה דר לתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר אלא בעל הבית בונה את הבית ואת העלייה ומקרה את העלייה ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו: **דף לו, א פרק י הלכה ג גמרא** אלא בעל הבית מבקש לבנות ובעל העלייה אינו רוצה מהו שיאמרו לו גופינו. נשמעינה מהדא היתה חורבתו סמוכה לחורבת חבירו עמד הלה ובנאה בלא רשותו הרי זה מחשב יציאותיו בשער שבנה ויתן לו את כל יציאותיו. הדא אמרה שאינו אומר לו גופינו מן הצד. כשם שאינו אומר לו גופינו מן הצד כך אין אומר לו גופינו מלמעלן:

דף לו, ב פרק י הלכה ד משנה וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע וגינת אחר על גביו ונפחת הרי בעל הגינה יורד וזורע למטן עד שיעשה לבית בדו כיפין הכותל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו פטורין מלשלם נתנו לו זמן לסתור את הכותל ולקוץ את האילן ונפלו בתוך הזמן פטור לאחר הזמן חייב:

דף לו, ב פרק י הלכה ד גמרא א"ר לעזר מעשה בדלית אחת שהיתה מודלה על פרסיקו של חבירו ונפשח הפרסק. ובא מעשה לפני ר' חייא הגדול ואמר לו צא והעמד לו פרסק. א"ל ר' יוחנן ולא מתני' היא. וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע וגינת אחר על גביו ונפחת. שמענו שאין כופין והתני ר' חייא כופין. נימר ולא פליגי מאן דמר כופין שהוא שם ומאן דמר אין כופין בשאין עומד שם. נתנו לו זמן לקוץ. כמה הוא זמן ר' הושעיה אמר שלשים יום:

דף לו, ב פרק י הלכה ה משנה מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו ונפל אמר לו פנה את אבניך אמר לו הגיעוך אין שומעין לו משקיבל עליו אמר לו הילך את יציאותיך ואני נוטל

את שלי אין שומעין לו השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש אמר לו תן לי שכרי אמר לו טול ממה שעשיתה בשכרך אין שומעין לו משקיבל עליו אמר לו הילך את שכרך ואני נוטל את שלי אין שומעין לו המוציא זבלו לרשות הרבים המוציא מוציא והמזבל מזבל אין שורין טיט בר"ה ואין לובנין לבינים וגובלין טיט בר"ה אבל לא ללבינים הבונה בר"ה והמביא אבנים המביא מביא והבונה בונה ואם הזיק משלם מה שהזיק רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום:

דף לו, ב פרק י הלכה ה גמרא תני פורק אדם זבלו בפתח חצירו בר"ה לפנותו מיד אבל לשהותו אסור בא אחר והוזק הרי זה חייב. ר' יודה אומר בשעת הזבלים פורק אדם זבלו בפתח חצירו ברשות הרבים כדי שיתפרך ברגלי אדם ובהמה שלשום יום שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ. פורק אדם עפרו בפתח חצירו ברשות הרבים לשהותו ולהעלותו על גבי דימוס מיד לשהותו אסור בא אחר והוזק בו חייב. לא יהא גובל בצד זה אלא במקום שבונה. פורק אדם אבניו בפתח חצירו ברשות הרבים לפנותן מיד לשהותן אסור בא אחר והוזק בהן חייב מסר החוצב לגמר הגמל חייב גמל לסתת הסתת חייב סתת לסבל הסבל חייב. העלה על גבי דימוס והיה מפקפק בה ונפלה האדרכת חייב. מסרה הסתת לסבל והוזק בין בסיתות בין באבן הסתת חייב.

דף לז, א פרק י הלכה ה גמרא הסתת לסבל והוזק בסיתות הסתת חייב באבן הסבל חייב. עלתה וישבה בדימוס ונפלה פטור:

דף לז, א פרק י הלכה ו משנה שתי גנות זו על גבי זו והירק בנתיים ר' מאיר אומר של עליון ר' יהודה אומר של תחתון א"ר מאיר ומה אם ירצה העליון ליטול את עפרו אין כאן ירק א"ר יהודה ומה אם ירצה התחתון למלאות גינתו עפר אין כאן ירק א"ר מאיר וכי מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה מניין ירק זה חייב ר' שמעון אומר כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו והשאר של תחתון:

דף לז, א פרק י הלכה ו גמרא מה יעשו. אפרים בשם ריש לקיש אמר יחלוקו דבית ר' ינאי אמרי עד עשרה טפחים. ר' יוחנן אמר בשם ר' ינאי ובלבד שלא יאנס כותל שבין שתי מחיצות ונפרץ. רב ושמואל חד אמר מחצה לזה ומחצה לזה וחד אמר כולו לזה וכולו לזה. מה מפקה מביניהון מצא מציאה מאן דמר מחצה לזה ומחצה לזה ומחציו והילך לזה ומחציו והילך לזה ומאן דמר כולו לזה וכולו לזה המוציא זכה:

מסכת בבא בתרא פרק א

דף א, א פרק א הלכה א משנה השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל לאמצע מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין ולבינים בונים הכל כמנהג המדינה בגויל זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים בגזית זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה בכפיסין זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים בלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה לפיכך אם נפל הכותל המקום ואבנים של שניהן:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא היך תנינן תמן אין חולקין את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה. אמרי תמן בשאין שניהן רוצין ברם הכא בששניהן רוצין ואפילו תימר הכא בשאין שניהן רוצין רצה זה כופין לזה רצה זה כופין לזה. אמר רבי יוחנן כופין בחצירות ואין כופין בגנות רבי נסה סבר מימר בחצר

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא שהוא למעלה מן הגג אבל גג שהוא למעלה מן החצר כופין. ר' יוחנן סבר מימר בחצר שהוא למעלה מן הגג כופין אבל גג שהוא למעלה מן החצר אין כופין:

דף א,ב פרק א הלכה ב משנה וכן בגינה מקום שנהגו לגדור יגדור אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אלא אם רצה כונס לתוך שלו ועושה חזית מבחוץ לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו ואם עשו מדעת שניהם בונים את הכותל באמצע ועושים חזית מיכן ומיכן לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם:

דף א,ב פרק א הלכה ב גמרא תני בגינה בין מקום שנהגו לגדור בין מקום שנהגו שלא לגדור כופין אבל בבקעה מקום שנהגו לגדור כופין שלא לגדור אין כופין:

דף א,ב פרק א הלכה ג משנה המקיף את חבירו משלש רוחותיו גדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית אין מחייבין אותו ר' יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנות עד ארבע אמות בחזקת שנתן עד שיביא ראייה שלא נתן מד' אמות ולמעלה אין מחייבין אותו לבנות וסמך לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל בחזקת שלא נתן עד שיביא ראייה שנתן:

דף א,ב פרק א הלכה ג גמרא רב חונה אמר ובלבד בשעה שבנה עכשיו. דאין הוה בני דכיפין

דף ב,א פרק א הלכה ג גמרא בני לה דכיפין ברם הכא הוה בני דכיפין ובנתיה בליבנין. גבי ליה כיפין וכל שעה דנפיל בני לה. ר' יוסי אומר אם עמד וגדר הרביעית מגלגלין עליו את הכל. רב חונא אמר מגלגלין עליו פשוטו של כותל עד כדון לארכו לרחבו א"ר נסא כותל חצר לא נעשה אלא להציל לו. סברין מימר שאם רצה לקרות אינו מקרה א"ר יוסי בי ר' בון תיפתר על ידי מרישיו:

דף ב,א פרק א הלכה ד משנה כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל החצירות ראויות לבית שער כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריה רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העיירות ראויות לחומה כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר שנים עשר חדש קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד:

דף ב,א פרק א הלכה ד גמרא א"ר לא כיני אורחא דמאן דמתפרנס מבני ליה שור שנאמר הון עשיר קרית עוזו וגו'. תני שעה שם שלשים יום הרי הוא כאנשי העיר לקופה. לכסות ששה חדשים. לפסים ולזימיות שנים עשר חדש

דף ב,ב פרק א הלכה ד גמרא ובתר כל הלין מילין איתמר לפסים ולזימיות שנים עשר חדש. א"ר יוסי בי ר' בון לחיטי הפסח בין לישא בין ליתן:

דף ב,ב פרק א הלכה ה משנה אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה ולא את השדה עד שיהא בה תשעת קבין לזה ותשעת קבין לזין ר' יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חצאין קבין לזה ותשעת חצאין קבין לזה ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה ר' עקיבה אומר בית רובע ולא את הטריקלין ולא את המורן

ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד עד שיהא בהם כדי לזה וכדי לזה אימתי בזמן שאין שניהם רוצין אבל בזמן ששניהן רוצין אפילו בפחות יחלוקו וכתבי הקודש אע"פ ששניהן רוצין לא יחלוקו:

דף ב,ב פרק א הלכה ה גמרא אמר רבי יוחנן ארבע אמות שאמרו חוץ מארבע אמות של פתחים ותני בר קפרא כן אין חולקין את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה. א"ר יוחנן ארבע אמות שאמרו לא שהן לו לקניין אלא שיהא מעמיד בהמתו לשעה ופורק חבילתו. ר' יונתן מקשי כלום אמרו ארבע אמות אלא שיהא מעמיד בהמתו ופורק חבילתו לשעה. תני אף חוליית הבור יש לה ארבע אמות דבי רבי ינאי אמר אף בית התרנגולין יש להן ארבע אמות. ר' יוחנן בשם רבי בנייה בכל השותפין ממחין זה על זה בחצר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל אמר רבי מתניה הדא דתימר במקום שהנשים מכבסות אבל מקום שהנשים מכבסין לא בדא.

דף ג,א פרק א הלכה ה גמרא ודא דתימר חוץ מן הכביסה מפני כבוד בנות ישראל ברם בארבע אמות דנפשיה ממחי הוא בידיה. ודא דתימר בכל שותפין ממחין זה על זה בחצר בכל החצר ברם ארבע אמות דחבריה לא ממחי בידיה. ואם היה מקום מנדרון אפילו בד' אמות דחבריה ממחי בידיה דו יכילמימר ליה את שפיך גו דידך והוא נחית גו דידי. רבי יוחנן בשם רבי לעזר בי רבי שמעון מי שאינו רוצה לערב נכנסין לביתו ומערבין לו בעל כרחו. והא תני והוא אינו רוצה לערב אינו ממאן נכנסין לביתו ומערבין לו על כורחו מפני שאין ממאן אבל אם היה ממאן לא ותני כן כופין הן בני המבוי זה את זה לעשות להן לחי וקורה למבוי. א"ר יוסי בי רבי בון לא שאינו רוצה לערב אלא מנפש בישא לא בעי מערבא. רב חונה אמר חצר מתחלקת לפתחין אמר רב חסדא לזבלין היא מתניתא ותני כן בכירה טפח בזבלין לפי תחים באכסדר' לפי אדם. החצירות שהיו משתמשות באמה ונתקלקלה כולם מתקנות עם העליונה. והעליונה מתקנת כנגדה והשאר עם השנייה. והשנייה מתקנת כנגדה ותחתונה מתקנת עם כולם ומתקנת כנגדה. חמשה דיוטות שהיו משתמשות בבית ונתקלקל כולם מתקנות עם התחתונה והתחתונה מתקנת כנגדה והשאר עם השנייה. והשנייה מתקנת כנגדה והעליונה מתקנת כנגדה ומתקנת עם כולם. היו עשוין לגשמים יכולין למחות בידן לכביסה לכביסה אין יכולין למחות בידן לגשמים: וכתבי הקודש אף ע"פ ששניהן רוצין לא יחלוקו. א"ר הושעיה כגון תילים ודברי הימים אבל תילין בתילין חולקין. אמר ר' עוקבה

דף ג,ב פרק א הלכה ה גמרא אפילו תילים בתילים אין חולקין שמתוך שאין חולקין אילו באין וקורין באילו ואלו באין קורין באילו:

מסכת בבא בתרא פרק ב

דף ג,ב פרק ב הלכה א משנה לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים ולא נברכת הכובסין אלא אם כן הרחיק מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו שלשה טפחים או סד בסיד מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי הרגלים

מן הכותל שלשה טפחים מרחיקין את הריחים שלשה מן השכב שהן ארבעה מן הרכב ואת התנור שלשה מן הכלייה שהן ארבעה מן השפה:

דף ג, ב פרק ב הלכה א גמרא כיני מתניתא וסד בסיד אם סד בסיד כל שהוא אם לא סד בסיד שלשה טפחים. מהדא מרחיקין הגפת והזבל והמלח והסיד והסלעים מכותל חבירו שלשה טפחים או סד בסיד. הכא את מר מפני שהסלעים מרתיחין וכא את מר אין מרתיחין אמר רבי יוסי כאן וכאן אין הסלעים מרתיחין אלא מפני שעושין עפר תחוח ומלקין את ארצות הכותל. תני בצונם מותר והיך אמרין ר' יוחנן נפק מכנישתא ושפך מים לחודי תרעא ולא ידעין אי משום דהוה צונם ואין משום דהוה ביה צער ולא הוה יכיל מסיבר. הדא דתימר בריחיא דתמן

דף ד, א פרק ב הלכה א גמרא ברם בריחיא דידן שלשה מן האי צטרוביל שהן ארבעה מן הקלת: ואת התנור שלשה מן הכיליא שהן ד' מן השפה. ר' יודן בן פזי אמר מן השפה החיצונה ולפנים ורבנן אמרי מן השפה הפנימית ולחוץ. היה עשוי כשוכך מהו נישמעני' מהדא רבי יהודה אומר עד שתהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח. וכירה לא כמין שוכך היא עשויה ותימר בין מלמעלן בין מלמטן טפח. וכא בין מלמעלן בין מלמטן שלשה טפחים:

דף ד, א פרק ב הלכה ב משנה לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח ואם הזיק משלם מה שהזיק רבי שמעון אומר לא נאמרו כל השיעורין האילו אלא שאם הזיק יהא פטור מלשלם:

דף ד, א פרק ב הלכה ב גמרא תני ולא שלא נפחין. תנא רב קרנא אין הוה כגון קיני או כנפח מתחילה מותר. כנגד דירתו מהו אמר ר' אחא כל שכן כנגד דירתו. א"ר יונתן **דף ד, ב פרק ב הלכה ב גמרא** המזיק אין לו חזקה. ר' יהושע אומר ממחיי רבנין בעשן תדיר כהדא חדא איתא הוות מדלק' חולין תחות ר' אילפיי איבעה ממחייא בידה אתא עובדא קומי רבי נסה אמר לא אמרו אלא בעשן תדיר:

דף ד, ב פרק ב הלכה ג משנה לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו ולא רפת בקר באמת ביין התירו אבל לא רפת הבקר חנות שבחצר יכול הוא למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הנכנסים ולא מקול היוצאים עושה כלים יוצא ומוכר בשוק אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות:

דף ד, ב פרק ב הלכה ג גמרא רבי יעקב בר אחא פני חד חליטר מן איסטיב לאיסטיב. ר' אבדומי אחי ר' יוסי הוה חד חליטר שרי תחותיה עבר ר' אחא ולא מחא אמר רבנן עברין ולא מחוי כעס עלוי ר' אחא איבאש רבי אבדומי אחי ר' יוסה איבאש. סליק רבי יוסי מבקרתיא אמר איזיל ואיבעי מיניה אזל ומר בי דינא ורחם עלוי בי דינא ועתד ליה תכריכין. חד בר נש זבין כל דרתיה שייר בה חד מסטובא והוה עליל ויתיב ליה עליה אתא עובדא קומי רבי יונה בי רבי יוסי אמרין לא כולה מינך מייעל ויתיב עליה וחמי מייעל ונפק גו ביתיה. חד בר נש זבין פלגא דרתיה שייר בה חד נחתומר אתא עובדא קומיה רבי יונה ורבי יוסה אמרין אתת את עלוי הוא לא אתא עלך ותני כן אם קדמה הרפת או חנות לאוצר אין יכול למחות. תני באמת ביין התירו אף על פי שממעטו אלא שמשביחו. רב

הושעיה כד שמע הדין תנייה יהב חמריה גו אגריה דבני אסריח חמריה. אמר המשנה היטעתי לא שהיטעתי המשנה אלא דריחא דבני מסרי חמריה. תני **דף ה,א פרק ב הלכה ג גמרא** לשכיננו יכול לחזור בו משקיבל עליו אינו יכול לחזור בו. רשב"ג אומר אף משקיבל עליו יכול לחזור בו דו יכיל מימר ליה אינון אזלין ואתיין להכא בעיין לך ולא משכחין לך ומרבין עלינו הדרך. רבי חנינה ור' מנא חד אמר מהו לשכיננו מישרתיה גו דרתיה. משקיבל עליו אין יכול לחזור בו. רב הונא אמר מהו לשכיננו מיפתח ליה חנות. משקיבל עליו אין יכול לחזור בו. אתייה דרשב"ג כר"מ דתנינן תמן ועל כולן אמר ר"מ אף ע"פ שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה: אבל אינו יכול למחות ולומר לו איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים או מקול התינוקות. אילין דמלפין טלייא ואילין דעבדין מסוגיין אילין לאילין יכלין חבריהון למימחי בידיהון דו יכיל מימר ליה אינון אזלין ואתיין בעיין לך ולא משכחין יתן והן מרבין עלינו את הדרך. אילין ציפוראי ממחין אילין לאילין מסמריה דנווליה. הורי ר' אבימי בר טובי מיתן חד נוול בין כותל לכותל הורי רבי יצחק בר חקילה מרחקת אילין מרושתיה מכותלה ד' אמות. א"ר יוסי בי ר' בון אילין עמודיא דרכינין מכוח קריית אינון רכינין. שורא דחמץ מן קל נורי פרסייא נפל:

דף ה,א פרק ב הלכה ד משנה מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות ובחלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד' אמות:

דף ה,ב פרק ב הלכה ד גמרא דבי רבי ינאי אמרין בבאין ליישב עיר בתחילה היא מתנית' א"ר לא בכותל אטום היא מתניתא א"ר יוסי בכותל סודמין היא מתניתא. א"ר יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן ובחלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין מכנגדן ארבע אמות. מלמעלן ארבעה אמות שלא היא עומד ורואה מלמטן ארבעה אמות שלא היא עומד ורואה מכנגדן שלא יאפיל את הצדדין. ותני כן מרחיקין הכותל מן החלון כמלוא חלון:

דף ה,ב פרק ב הלכה ה משנה מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה ואת הכותל מן המזחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין מלא שגר היונה ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו:

דף ו,א פרק ב הלכה ה גמרא א"ר לעזר הדא דתימר לימין אבל לשמאל זוקף מיד. הכא את מר חמשים אמה ולהלן את מר שלשים ריס. א"ר יוסה בן רבי בון לעניין לרעות רועה הוא חמשים אמה לעניין לפרוח פורחת אפי' עד ארבעת מיל:

דף ו,א פרק ב הלכה ו משנה ניפול הנמצא בתוך חמשי' אמה הרי זה של בעל השובך חוץ מחמשים אמה הרי זה של מוצאו נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו ולזה שלו מחצה על מחצה שניהן יחלקו:

דף ו,א פרק ב הלכה ו גמרא הדא דתימר בשאין דרך הרבים מפסקת בנתיים אבל בזמן שמפסקת לא בדא. הדא ילפה מההיא וההיא ילפה מהדא הדא ילפה מההיא שאם היו שנים שחייב להכריז וההיא ילפה מהדא שאם היו שלשה שהוא של מוצאו:

דף ו,א פרק ב הלכה ז משנה מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה והחרוב והשקמה חמשים אמה אבא שאול אומר כל אילן סרק חמשים אמה אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים ואם האילן קדם קוצץ ונותן דמים ספק זה קדם וזה קדם קוצץ ואינו נותן

דמים מרחיקין גורן קבוע' מן העיר חמשים אמה לא יעשה אדם גורן קבועה בתוך שלו
אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח
דף ו,ב פרק ב הלכה ז משנה מרחיק מנטיעותיו של חברו ומנירו כדי שלא יזיק:
דף ו,ב פרק ב הלכה ז גמרא משם שעומד ומאפיל או משם שניאו רע. מה מפקה
מביניהון היה עומד בתוך שלו אין תימר משם שעומד ומאפיל בתוך שלו מותר ואין תימר
משם שניאו רע אפילו בתוך שלו אסור:
דף ו,ב פרק ב הלכה ח משנה מרחיקין את הנבילות ואת הקברו' ואת הבורסקי מן העיר
חמשים אמה ואין עושין בורסקי אלא למזרח העיר ר' עקיבה אומר לכל רוח הוא עושה
חוץ מן המערבה ומרחיק חמשים אמה:
דף ו,ב פרק ב הלכה ח גמרא ר' אבהו בשם רבי יוחנן עד מקום שעושה גלד. דבית ר'
ינאי אמרי עד מקום שעומד ומריח. ותני כן ר' עקיבה אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק
חוץ מן המערבה מפני שהיא תדירה. רבי מנא היה מהלך עם מוכי שחין אמר ליה אביי
לא תהלוך ממדינחיה אלא ממערביה:
דף ו,ב פרק ב הלכה ט משנה מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרישין מן הבצלים
ואת החרדל מן הדבורים רבי יוסי מתיר בחרדל:
דף ו,ב פרק ב הלכה ט גמרא תני מרחיקין את הבצלים מן הכרישין ור' לעזר בר' שמעון
מתיר. א"ר יעקב בן דוסאי מגו אילין מתניתא כשם שזה מרחיק זה מזה כך זה מרחיק זה
מזה. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה מפני שפי הדבורים חד ומחריבות הדבש:
דף ז,א פרק ב הלכה י משנה מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה והחרוב
והשקמה חמשים אמה בין מלמעלן בין מן הצד אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים ואם
האילן קדם לא יקוצץ ספק זה קדם וזה קדם לא יקוצץ רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קדם את
האילן לא יקוצץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו. לא לטע אדם אילן סמוך לשדה
חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבעה אמות אחד גפנים ואחד כל האילנות היה גדר
בנתיים זה סומך לגדר וזה סומך לגדר היו שרשיו יוצאין לתוך שדה חבירו מעמיק שלשה
טפחים כדי שלא יעכב את המחרישה היה חופר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים
שלו:
דף ז,א פרק ב הלכה י גמרא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי טעמון דרבנין
מפני שיישוב העולם בבורות. שמעון בר ווה אמר בשם רבי יוחנן כך משיב ר' יוסי
לחכמים כמה דאית לכוון יישוב העולם בבכורות אוף אנא אית לי יישוב העולם באילנות.
אמר רבי יוסי ויאות אמר שאם אומר שרשין עיקר הן לביכורים לא היה אדם יכול להביא
ביכורים מעולם מפני ששרשין של זה יוצאין לתוך שרשיו של זה ושל זה בשל זה. לפום
כן א"ר יסא בשם רבי יוחנן אין שרשיו לענין ביכורים כלום:
דף ז,א פרק ב הלכה יא משנה אילן שהוא נוטה לתוך שדה חבירו קוצץ מלא מרדע ע"ג
המחרישה החרוב והשקמה כנגד המשקולת בית השלחין וכל האילן כנגד המשקולת אבא
שאול אומר כל אילן סרק כנגד המשקולת אילן שהוא נוטה לר"ה קוצץ כדי שיהא הגמל
עובר ברוכבו ר' יהודה אומר טעון פשתן או זמורות ר' שמעון אומר כל האילן כנגד
המשקולת מפני הטומאה:
דף ז,ב פרק ב הלכה יא גמרא רבי יונתן הוה דאין טבאות והוה תמן חד רומיי והוה
מגיריה בחקלא ובביתא. והוה לר' יונתן חד אילן נטה גו דהוא רומיי. אתא קומי חד דיין

אכן. אמר לון אזלון ותון בצפרא. אמר ההוא רומייה בגיני לא נפק דינא למחר אנא מבטל אילו מדידי וחמי היאך דינא נפק אין הוה דאין כל עמא ולא דאין נפשי' לית הוא בר נש. באפתי רמשא שלח רבי יונתן בתר נגריה אמר פוק קוץ מה דנטה גו רומייה. בצפרא קרץ בעל דיניה לגביה א"ל זיל קוץ מה דנטו גו דידיה א"ל רומייה דידך מה. א"ל פוק חמי יתיה כמה דידי עבד דידך. נפק חמיתיה אמר בריך אלההון דיהודאי. חזא איתא אוקרית תאנין לרבי יונתן אמר לה בבעו מינך אי אעילתינון מיגליין אפקינון מיגליין. ואין אעילתינון מיכסיין אפקינון מיכסיין דלא יימרון ברייתא דינרין יהבת ליה ואוקרה תאינין. רבי חנינה אעיל לרבי יונתן בגינתיה ואייבליה תאנין מדנפק חמא חד אילין דברת שובעין חיוורין. אמר ליה למה לא אוכלתני מן אילין א"ל דאינון לברי'. רבי חנינה חשש משום גזל בנו. רבי יסא בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון רבי חייה בשם רבי יוחנן כל עמא מודי שהלכה כר' שמעון:

מסכת בבא בתרא פרק ג

דף ז,ב פרק ג הלכה א משנה חזקת הבתים בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות בית הבדין בית השלחין ועבדים וכל שהוא עושה פירות תדיר חזקתן שלש שנים מיום ליום שדה הבעל חזקתה שלש שנים ואינה מיום ליום:

דף ז,ב פרק ג הלכה א גמרא מנין לחזקה א"ר יוחנן שמענו מהולכי אושא משור המועד למדו. א"ר יוסי מאן אית ליה שור המועד לשלשה ימים לא רבי יודה דתנינן תמן רבי יודה אומר לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באיספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא שנה. שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן

דף ח,א פרק ג הלכה א גמרא המוכר בית לחבירו כיון שמסר לו מפתח קנה. רבי אמי בשם רבי יוחנן המוכר בית לחבירו כיון שצבר לתוכו פירות קנה אמר רבי שמואל בר רב יצחק ובלבד פירות שראויין ליצבר: רבי יוחנן בשם רבי ינאי המוכר בור לחבירו כיון שמסר לו דלייו קנה רבי יהושע בן לוי בשם ריש לקיש המוכר צאן לחבירו כיון שמסר לו משכוכית קנה מאי משכוכית אית דמרין חוטרא ואית דמרין פנדורא ואית דמרין תיישא רבא. ריש לקיש בשם בר קפרא המוכר קבר לחבירו כיון שקבר מת אחד בכוך חזקה לכל הכוך קבר שלשה מתים בשלשה כוכין חזקה לכל הקבר: ועבדים. רבי סימון אחוה דרבי יהודה בר זבדי בשם רב תינוק כל זמן שמושך בשוק אביו או אמו מעידין עליו נאסף מן השוק צריך שני עדים ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים. א"ר אבהו וחשוד אדם לומר על מי שאינו בנו שהוא בנו דילמא בניכסי הגר איתאמר'. א"ל הרי כל רבותינו בגולה מעידין עלינו שכך שמענוה מפי רב אדא בר אבוה אמר רב חסדא הדא דתימר בתינוק שאינו מרגיע אבל בתינוק המרגיע הדא היא דמר רבי יוחנן עגלים וסייחים המקפצין ממקום למקום אין להן חזקה. רבי יסא בשם ר' יוחנן שתי שדות בניכסי הגר המיצר בנתיים תלש מאחת מהן לקנות חבירתה ולא לקנות המיצר היא נקנית וחבירתה אינה נקנית. ר' זירא בעא קומי רבי יסא

דף ה,ב פרק ג הלכה א גמרא נתכוון לקנות המיצר ושרע מינה. אמר רב חסדא בניכסי הגר תלש צפונה של שדה לקנות דרומה ולא אמצעיתה צפונה נקנית דרומה לא נקנית. תמן תנינן אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה שמואל אמר לא קנה אלא מה שתלש. אמר רבי אבדומא נחותא בניכסי הגר אתאמר. רב חסדא אמר ר' יצחק בגין דלא תימר קשיא לשמואל את מר בניכסי הגר איתאמרת. רב חסדא אמר ר' יצחק בגין דלא תימר קשיא לשמואל את מר בניכסי הגר איתאמרת. רב חסדא אמר משך בהמה זו לקנות קנה לקנות וולדתיה קנה לקנות היא וולדותיה לא קנה א"ר נסה הדא דתימר בשלא היתה עברה אבל אם היתה עברה עשו אותה כאחד מאיבריה. והתני המוכר עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום וולדי שפחתו לחבירו לא עשה כלום מעשרות שדה לחבירו לא עשה כלום אויר חורבתו לחבירו לא עשה כלום. אלא מוכר לו בהמה

דף ט,א פרק ג הלכה א גמרא ומשייר לו עוברה מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה מוכר לו שדה ומשייר לו מעשרות מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירה. רבי בא בשם רב חסדא ג' הן שהן נאמנין לאלתר החייה והשייר' והמטהר' חברותיה. החיה בשעה שיושבת על המשבר מהדא דכתיב ותקח המילדת ותקשר וגומר. שיירא כיי דמר ר' סימון אחוי דיהודה בר זבדי בשם רב כל זמן שמושלך לשוק או אביו או אמו מעידין עליו נאסף צריך שני עדים ואביו ואמו נעשין לו כשני עדים. והמטהרת חברותיה כיי דתנינן תמן שלש נשים שהיו ישנות במיטה ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות בדקה אחת ומצתה טמא היא טמאה וכולן טהורות. א"ר בא ובלבד מעת לעת:

דף ט,א פרק ג הלכה ב משנה רבי ישמעאל אומר שלשה חדשים בראשונה ושלשה חדשים באחרונה ושנים עשר חדש באמצע שמנה עשר חדש ר' עקיבה אומר חדש אחד בראשונה וחדש אחד באחרונה ושנים עשר חדש באמצע ארבעה עשר חדש א"ר ישמעאל במה דברים אמורים בשדה הלבן אבל בשדה האילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייציו הרי אילו שלש שנים:

דף ט,א פרק ג הלכה ב גמרא שמואל אמר זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבה אבל חכמים אומרים שלשה שנים קציר שלשה שנים בציר שלשה שנים מסיק. רב אמר זו דברי רבי ישמעאל ור' עקיבה אבל חכמים אומרים שלשה שנים מעת לעת. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כשם שחלוקין כאן כך חלוקין בשני אליהו [א"ר חנינא שני ערלה בניהון]:

דף ט,א פרק ג הלכה ג משנה שלש ארצות לחזקה יהודה ועבר הירדן והגליל היה ביהודה והחזיק בגליל בגליל והחזיק ביהודה אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה אמר רבי יהודה לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באיספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבוא לשנה אחרת:

דף ט,ב פרק ג הלכה ג גמרא רב אמר בשעת החירום שנו >א"ר חנינא שני ערלה ביניהון<. רב אמר אין חזקה לבורח ולא מארץ לארץ שמואל אמר יש חזקה לבורח ויש חזקה מארץ לארץ. אמר רב נחמן בר רב יצחק קרייא מסייע למה דמר שמואל ויתן לה המלך סריס אחד וגומר. אמר רבי לעזר ואפילו שתי אבטיניות כגון שלומי ונבירו והירדן מספיק בנתיים ועומד שם ורואה אחד המחזיק בשדה ומחזיק בשלו אינה חזקה עד שתהא עמו באותה העיר ובאותה המדינה רב אמר עיקר חזקה הכנסת פירות. לא מודה רב במנכש ובמעדר. מודה רב במנכש ומעדר. מהו דאמר רב עיקר חזקה הכנסת פירות אלא

שאם ראו אותו חורש וקוצר ומעמר ודש ובורר ולא ראוהו מכניס פירות אינה חזקה אלא הכנסת פירות. רב אמר עיקר חליצה התרת רצועות. לא כן א"ר בא בשם רב יהודה רבי זריקן מטי בה בשם רב דברי חכמים חלצה ולא רקקה רקקה ולא חלצה חליצתה פסולה עד תחלוץ ותרוק. מודה רב עד שתחלוץ ותרוק מהדא דאמר רב עיקר חליצה התרת רצועות. רבי יוסי בן חנינה שאל לרבי יוחנן ערר מהו שצריך ב"ד ר' יוסה בשם רבי יוחנן ערר אין צריך ב"ד. ואית דמרין ר' יוסי בן חנינה שאל לתלמידיו דרבי יוחנן ערר מהו שצריך ב"ד. רבי חייה בשם רבי יוחנן ערר צריך ב"ד שמואל אמר אפילו ערר עמו בפני פועלין ערר הוא וצריך לעורר על כל שלשה שנים. גידול בר מיניימין הוה ליה עובדא והווי דייניה חלקיה בר טובי ורב הונא וחייה בר רב. אמר לון חייה בר רב כן אמר אבא מכיון שערר עמו שלשה שנים הראשונות עוד אין צריך לעורר עליו. ותני כן היה אוכל שלו שש שנים ערר שלש שנים הראשונות אמר לו אתה מכרתה לי אתה נתתה לי מתנה אינה חזקה. מחמת טענה הראשונה הרי זו חזקה שכל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה. שמואל אמר אם בזו אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום:

דף י, א פרק ג הלכה ד משנה כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה כיצד אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי שלא אמר לי אדם דבר אינה חזקה אתה מכרתה לי אתה נתתה לי במתנה הרי זו חזקה והכא משום ירושה אינו צריך טענה:

דף י, א פרק ג הלכה ד גמרא וצריך חזקה. תמן תנינן מודה רבי יהושע באומר לחבירו שדה זו וכו' כהדא ראובן אוכל שדה בחזקת שהיא שלו והביא שמעון עדים שמת אביו מתוכה מפקין לה מראובן ויהבין לשמעון. אלא הלך ראובן והביא עדים שלא מת אביו מתוכה. אמר רב נחמן בר יעקב אנא אפיקתיה מראובן אנא מחזרנה ליה. רב אמר כשנתתה על פי בית דין נתתה מיכן והילך המוציא מחבירו עליו הראייה. מי מודיע א"ר בא עידי מיתה מודיעין. הגע עצמך שאין העדים יודעין אמר רבי יוסי לעולם השדה בחזקת בעליה מיכן והילך המוציא מחבירו עליו הראייה:

דף י, א פרק ג הלכה ה משנה השותפין והאריסין והאפיטרופין אין להן חזקה אין לאיש חזקה בניכסי אשתו ולא לאשה בניכסי בעלה ולא לאב בניכסי הבן ולא לבן בניכסי האב במה דברים אמורים במחזיק

דף י, ב פרק ג הלכה ה משנה אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בניכסי הגר נעל גדר ופרץ כל שהוא הרי זו חזקה:

דף י, ב פרק ג הלכה ה גמרא שותף שמואל אמר לית כן שותף שותף אין לו חזקה. לא כן אמר שמואל שותף שירד ונטע כנוטע ברשות. הן דתימר שותף שירד ונטע כנוטע ברשות באותו שעומד שם והן דתימר כי שותף אין לו חזקה בשאינו עומד שם. מהו מייתי תחותיה האומנין והגוזלין אין להן חזקה. ראה עבדו אל האומן וכליו אל הכובס אמר לו תן לי עבדי תן לי כיליי אמר לו אתה נתתו לי במתנה אתה מכרתו לי אינה חזקה אתה אמרת לי למוכרו אתה אמרת ליתנו לי מתנה הרי זו חזקה: האריסים. רב הונא אמר באריס לעולם אבל באריס לשעה יש לו חזקה רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין אפי' באריס לשעה אין לו חזקה דנימר נחת רוחיה מיניה ושבקי'. תמן אמרין אריס אין לו חזקה בן אריס יש לו חזקה רבי יוחנן ור"ל אמרין אף אריס ובן אריס אין לו חזקה דנימר נחת רוחי מאבוי ושבק בריה. דמר ר"י אריס שהוריד אריס אין לו חזקה שדרך אריס להוריד אריס. אבל אדם שמפקח על ניכסי אשתו יש לו חזקה שדרך הבעלים לפקח על

ניכסי נשותיהן: אין לאיש חזקה בניכסי אשתו. בחיי אשתו אבל אחר מיתתה יש לו חזקה: ולא לאשה בניכסי בעלה. בחיי אב לאחר מותו יש לו חזקה: ולא לבן בניכסי האב. בחיי אב לאחר מיתת האב יש לו חזקה: ולא לאב בניכסי הבן. בחיי אב לאחר מיתת הבן יש לו חזקה. רב אמר בפוחת מעשרה או מוסיף על עשרה. שמואל אמר אפילו פרץ מקום שאינו ראוי לפרוץ וגדר מקום שאינו ראוי לגדור הרי זה חזקה והתני המוכר לחבירו ונתעצל לוקח ולא החזיק בה וירד המוכר והחזיק בה

דף יא, א פרק ג הלכה ה גמרא ביטלה חזקה את המכר ואת המתנה:

דף יא, א פרק ג הלכה ו משנה שנים מעידין אותו שאכלה שלש שנים ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל שנים בראשונה ושנים בשניי' ושנים בשלישית משלשין ביניהן שלשה אחין ואחד מצטרף עמהן הרי אילו שלש עדיות והן עדות אחת:

דף יא, א פרק ג הלכה ו גמרא אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי שיש לי בה שני חזקה והלך והביא עידים שיש לו בה שני חזקה והלך זה והוזמו עדיו הרי זה נותן לו השדה ואוכל פירות של שלשה שנים. א"ר זירא הדא אמרה עד זומם אין נפסל בבית דין:

דף יא, א פרק ג הלכה ז משנה אילו דברים שיש להן חזקה ואילו שאין להן חזקה היה מעמיד בהמה בחצר ומעמיד תנור וכירי' וריחים ומגדל תרנגולין ונותן זבלו בחצר אינה חזקה אבל עשה לבהמתו מחיצה גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכיריים וכן לריחים הכניס תרנגולים לתוך הבית עשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה הרי זה חזקה:

דף יא, א פרק ג הלכה ז גמרא א"ר לעזר נהגו השותפין להיות מתרין זה לזה בתרנגולין אמר ר' יוסה מתניתא לא אמרה כן אלא שניהן אסורין להעמיד ריחים ותנור ולגדל תרנגולין. א"ר לעזר גידל תרנגולין בחצר שאינה שלו הרי זה חזקה. א"ר יוסי ויאות מה נפשך אם יש לו רשות לגדל הרי זה גידל אם אין לו רשות לגדל הרי זה חזקה:

דף יא, א פרק ג הלכה ח משנה המרזב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה המזחילה יש לה חזקה סולם המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה חלון המצרית אין לו חזקה

דף יא, ב פרק ג הלכה ח משנה ולצורית יש לה חזקה אי זו היא חלון המצרית כל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס בתוכה ר' יהודה אומר אם יש לה מלבן אע"פ שאין ראשו שלא דם יכול ליכנס לתוכה הרי זה חזקה:

דף יא, ב פרק ג הלכה ח גמרא ריש לקיש אמר להאריך ולהרחיב בו רבי יוחנן אמר לכל אותה הרוח. והתנינן המזחילה יש לה רשות ארבעה אמות אית לך מימר כל אותו הרוח.

ודכוותא המרזב אין לו חזקה לכל אותה הרוח ותני כן מקום המרבח בחצר יש לו חזקה מקום קילווחו בחצר אין לו חזקה. דבי רבי ינאי אמרו עד שלשה עווקין בקסא אמר רבי לא בשם דבי רבי ינאי לעניין טומאה איתאמרת רבי חזקיה בשם דבי רבי ינאי לעניין חזקות איתאמרת ר' יוסי בשם דבי רבי ינאי לעניין שבת איתאמרת.

דף יב, א פרק ג הלכה ח גמרא אמר רבי הושעיה לא אמרו אלא בחצר אבל בגגות אפי' למעלה מד' אמות מעכבות. שמע ר' אושעיה והוה ביש ליה אמר אנא אמרית שמעתא ולא אמריה משמי לא אמרו אלא בחצר אבל בגגות אפילו למעלה מארבע אמות מעכבו:

דף יב, א פרק ג הלכה ט משנה זיז עד טפח יש לו חזקה ויכול למחות פחות מטפח אין לו חזקה ואינו יכול למחות:

דף יב, א פרק ג הלכה ט גמרא ר' לא בשם ר' ינאי זיז היוצא טפח מוציאו את אפילו כמה. למשוך כמה נתן ברבי הושעיה בחולק את ביתו:

דף יב, א פרק ג הלכה י משנה לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין בנה עלייה על גבי ביתו לא יפתחנה לחצר השותפין אלא אם רצה בונה חדר לפנים מביתו ובונה עלייה על גבי ביתו ופותחה לתוך ביתו לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח חלון כנגד חלון היה קטן לא יעשנו גדול אחד לא יעשנו שנים אבל פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון היה קטן עושה אותו גדול אחד עושה אותו שנים:

דף יב, ב פרק ג הלכה י גמרא הכא את מר פתח כנגד פתח מותר והכא את מר פתח כנגד פתח אסור. הן דתימר מותר במבוי והן דתימר אסור בחצר השותפין. והתני כשם שבני חצר יכולין למחות זה על ידי זה בחצר כך בני מבוי יכולין למחות זה על ידי זה במבוי אמר רבי לא כאן בשנתן רשות כאן בשלא נתן רשות. אמר רבי יוחנן שנייא היא בגנות שניתנו לחפירה. אמר רבי נסא וחרבות לא ניתנו להיבנות. אמר ר' יעקב בר אחא תני תמן הפותח חלון בכותל חצירו במעמד חבירו ארבע אמות פותח בשמאל נועל בימין. הגע עצמך שהיה עומד שם יכול מימר ליה הוינא בעיית לעי היה מושיט לו צרורות יכול מימר ליה מגחך הוינא באו גברא.

דף יג, א פרק ג הלכה י גמרא היו חמשה פתחים זה לפנים מזה שיעור כולן כמלוא מקדח. ודא מסייעא למאן דמרין בנאי חלון שהיא פתוחה לאיסטיב לא נעשית אלא להכניס את האורה מכיון שאין לה חזקה אינה מביאה את הטומאה:

דף יג, א פרק ג הלכה יא משנה אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות ר"א מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים אין מוציאין זיזין וכצוצטראות לרשות הרבים אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא לקח חצר ובה זיזין וכצוצטראות הרי זו בחזקתה:

דף יג, א פרק ג הלכה יא גמרא נפלו ומבקש לבנותן רבי יוחנן אמר וויתר ריש לקיש אמר לא וויתר מתניתא מסייעה לדין ומתניתא מסייעה לדין מתניתא מסייעה לרבי יוחנן מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו ונטלה ונתן להן מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיע מתני' מסייעה לריש לקיש לקח חצר ובה זיזין וכצוצטראו' ונפלו בונה אותן בחזקתן:

מסכת בבא בתרא פרק ד

דף יג, א פרק ד הלכה א משנה המוכר את הבית לא מכר את היציע אע"פ שהיא פתוחה לתוכו ולא את החצר שלפנים ממנו ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים רבי יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אע"פ שאינו גבוה עשרה טפחים אינו מכור:

דף יג, א פרק ד הלכה א גמרא רבי נחום בשם רבי חייה בר בא והוא שיהא בה ארבע על ארבע על רום עשרה ובלבד במקורה ובמגופף. אמר לון רבי זירא כל הדין פירושא הפרש לכון ר' חייה בר אבא ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. סוף דבר מעקה היו אחורי בתים מקיפין אותו היו שם עמודים וכלונסיות על גביהן. נישמענה מהדא ר' יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים אינו מכור. אמרין והוא שיש שם מעקה גבוה עשרה טפחים:

דף יג, ב פרק ד הלכה ב משנה ולא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקה ורומה וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך ומודה ר' עקיבה בזמן שאמר לו חוץ מאילו שאינו צריך ליקח לו דרך מכרן לאחר ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך :

דף יג, ב פרק ד הלכה ב גמרא לאיזה דבר כתב עומקה ורומה שאם רצה להשפיל ישפיל הגביה יגביה. רבה בר רב הונא בשם רב הלכה כרבי עקיבה דידן זהו רבנן דרבי חייה. ר' זעירא רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי עקיבה דרבי חייה זהו רבנן דבבלאי. תמן אמרין אדמון ורבי עקיבה אמר ר' לא בסתם חלוקין. מה נן קיימין אם דבר בריא שיש לו דרך כל עמא מודי שאין צריך ליקח לו דרך אם דבר בריא שאין לו דרך כל עמא מודו שהוא צריך ליקח לו דרך. אלא כי נן קיימין בסתם רבי עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך :

דף יג, ב פרק ד הלכה ג משנה המוכר את הבית מכר את הדלת אבל לא המפתח מכר את המכתשת הקבועה אבל לא את המיטלטלת מכר את האיסטרוביל אבל לא את הקלת מכר תנור מכר כיריים בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין :

דף יג, ב פרק ד הלכה ג גמרא כיני מתניתא מכר את המכתשת החקוקה אבל לא את הקבועה :

דף יג, ב פרק ד הלכה ד משנה המוכר את החצר מכר בתים שיחין ומערות אבל לא את המטלטלין בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה ר' לעזר אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוריה של חצר :

דף יג, ב פרק ד הלכה ד גמרא רבי יצחק שאל על דעתיה דרבנן מכר לו חצר סתם מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא המטלטלין או מכר לו אפילו המטלטלין.

דף יד, א פרק ד הלכה ד גמרא רבי יצחק שאל על דעתיה דרבי לעזר מכור לו חצר סתם לא מכר אלא אור החצר. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא המטלטלין או אפילו המטלטלין. אמר רבי יוחנן ואנא אייתיתיה מדבית לוי היו שם חצירות פתוחות לפנים מכורות פתוחות לחוץ אין מכורות לפנים ולחוץ אילו ואילו מכורות :

דף יד, א פרק ד הלכה ה משנה המוכר את בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות אבל לא מכר את הכיריים ולא את הגלגל ולא את הקורה בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורים רבי לעזר אומר המוכר את בית הבד מכר את הקורה :

דף יד, א פרק ד הלכה ה גמרא כל עצמו אם אין לו קורה אינו קרוי בית הבד. ותימר אכן. ומאן תניתה ר' אלעזר דתני בשם ר' אלעזר המוכר את בית הבד מכר את היקבין ואת האסירין ואת המפרכות ואת הריחים התחתונה אבל לא את העליונה ולא את השקין ולא את המרצופין שבתוכו. בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו בין כך ובין כך לא מכר היצועין והשכוין והחרותין שבתוכו :

דף יד, א פרק ד הלכה ו משנה המוכר את המרחץ לא מכר לא את הנסרים ולא את הספסלים ולא את הבילניות בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את אוצרות של עצים :

דף יז, א פרק ד הלכה ו גמרא תני המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימין והחיצונים ובסלקי וקמין ובית האורירין אבל לא את המגדלין ולא את היורה. ר"ש בן אלעזר אומר מקום הבלן מכור ומקום האורייר אינו מכור. בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אע"פ שאמר לו היא וכל מה שבתוכה. בין כך ובין כך לא מכר את המגורות של מים שמשמש בהן בין בימות החמה בין בימות הגשמים ולא בית הכנסת של עצים. אמר לו היא ומשמשיה אני מוכר לך הרי כולן מכורין:

דף יז, א פרק ד הלכה ז משנה המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכות ובית הבדים ובית השלחין אבל לא את המטלטלין בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אפ"ל היו בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר:

דף יז, א פרק ד הלכה ז גמרא תני המוכר את העיר רשב"ג אומר המוכר העיר מכר את הסנטר אבל לא האיקמונס בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אע"פ שאמר לו היא וכל מה שבתוכה בין כך ובין כך לא מכר לא את שורה ובנותיה והטרשים המוקצין ממנה. והביברין של חיה ושל עופות ושל דגים. שוריה בזייה. בנותיה כופרניה. חולק בים ובנהר אית תניי תני מכורין ואית תניי תני אינן מכורין אמר רב חסדא מאן דמר מכורין את שהן בתחומה ומאן דמר אינן מכורין את שאינן בתחומה:

דף יז, ב פרק ד הלכה ח משנה המוכר את השדה מכר את האבנים שהן לצורכה ואת הקנים שבכרם שהן לצורכו ואת התבואה שהיא מחוברת לקרקע ואת מחיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע ואת השומירה שאינה עשויה בטיט ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה אבל לא מכר לא את האבנים שאינן לצורכה ולא את הקנים שבכרם שאינן לצורכו ולא את התבואה שהיא תלושה מן הקרקע בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את מחיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את השומירה העשויה בטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה לא את הבור ולא את הגת ולא את השוכך בין חריבין בין שלימין וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך ומודה ר' עקיבה בזמן שאמר לו חוץ מאילו שאינו צריך ליקח לו דרך מכרן לאחר ר' עקיבה אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולן האחין שחלקו זכו בשדה זכו בכולן המחזיק בניכסי הגר החזיק בשדה החזיק בכולן המקדיש את השדה הקדיש את כולן ר' שמעון אומר המקדיש את השדה לא הקדיש ולא החרוב המורכב ואת סדן השקמה:

דף יז, ב פרק ד הלכה ח גמרא דבית רבי ינאי אמרי במחולקין לגפנים. רבי חייה רובה שאל היו שם חליות מחולקות לכרות רבי יצחק בר טבליי שאל היו שם טבליות של שיש מחולקות לכתלין רב יודן בר רבי ישמעאל שאל היו שם מלבנין מחולקו' לחלונות. רבי חייה בשם רבי יוחנן יש שם ערוגה שהיא ששה על ששה ויש לה שם בפני עצמה אינה מכורה. אמר רבי יוחנן הקונה סדן שקמה בתוך של חבירו מחלוקת ר' ישמעאל בר רבי יוסי ורבנין רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר קנה קרקע ורבנין אמרין לא קנה. ר' חייה בר ווא שאל מכר לו כל האילן ושייר לו סדן שקמה על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי קנה קרקע על דעתיה דרבנין לא קנה קרקע. רבי יצחק בר טבליי שאל מכר לו כל האילן וזית שבמקום פלוני כל זיתים שיש שם מכורין. ר' יודן בי ר' ישמעאל שאל הקונה

שלשה כיתי קנים קנה ארץ גדול שבארץ ישראל. במה דברים אמורים במוכר אבל
<לא> בנותן מתנה נותן את כולם. מה בין מוכר ומה בין נותן מתנה
דף טו, א פרק ד הלכה ח גמרא רבי בא בר טבליי בשם רב שכן דרך הנותן מתנה להיות
נותן בעין יפה. רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שכן דרך הלקוחות להיות מדקדקין.
ומה ביניהון הקדש מאן דמר שכן דרך הנותן מתנה להיות נותן בעין יפה אף המקדיש בעין
יפה מקדיש ומאן דמר שכן דרך הלקוחות להיות מדקדקין מה אמר במקדיש. נישמענה
מהדא האחין שחלקו יש להן דרך זה על גבי זה. ואית דבעי מימר כן אמר רבי לעזר
האחין שחלקו זכו בשדה זכו בכולן המחזיק בניכסי הגר קנה החזיק בשדה החזיק בכולן
הקדיש את השדה הקדיש את כולן. ר' שמעון אומר המקדיש את השדה <לא> הקדיש
החרוב המורכב ושקמה הישנה מפני שיונקין משל הקדש מפני ששייר לו דרך. אם לא
שייר לו דרך אף הן יונקין משל הקדש:

מסכת בבא בתרא פרק ה

דף טו, ב פרק ה הלכה א משנה המוכר א את הספינה מכר את התורן ואת הנס ואת
ההוגין ואת כל המנהיגין אותה אבל לא מכר לא את העבדים ולא את המרצפויין ולא את
האנתיקי בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין מכר את הקרון לא מכר
את הפרדות מכר את הפרדות לא מכר את הקרון מכר את הצמד לא מכר את הבקר מכר
את הבקר לא מכר את הצמד רבי יהודה אומר הדמים מודיעין כיצד אמר לו מכור לי
צמדך במאתים וזו הדבר ידוע שאין הצמד במאתים וזו וחכמים אומרים אין הדמים ראייה
המוכר את החמור לא מכר את כליו נחום המדי אומר מכר את כליו רבי יהודה אומר
פעמים מכורין ופעמים אינן מכורין כיצד היה חמור לפניו וכליו עליו אמר לו מכור לי
חמורך זו כליו מכורין חמורך ההוא אין כליו מכורין המוכר את החמור מכר את הסייה
מכר פרה לא מכר את בנה מכר אשפות מכר זיבלה מכר בור מכר מימיו מכר שובך מכר
יונים מכר כוורת מכר דבורים הלוקח פירות שובך מפריח בריכה הראשונה כוורת נוטל
שלשה נחילין ומסרס חלות דבש מניח שתי חלות זיתים לקוץ מניח שני גרופיות:
דף טו, ב פרק ה הלכה א גמרא תני המוכר את הספינה מכר את האסכלה ובור המים
שבתוכו אבל לא מכר היצועין והעובין והאיסקופה והביצית. סומכוס אומר מכר דוגית.
תנאים שהתנה יהושע רבי לוי בן ביריי בשם רבי יהושע בן לוי ארבעה.
דף טז, א פרק ה הלכה א גמרא מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן שאסורין
משום גזל תמן תנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש כיני מתני' אין
מחייבין אותו לעקור. כתנאי יהושע את מר מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן
שאסורין משום גזל הדא אמרה שאינו רוצה בהן אמר תמן משזרען לעמיר ברם הכא
שזרעו לזרע. מה התנה יהושע לעוברי עבירה ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן שהוא
רוצה בהן כילו עקורין ומונחין מפניו ומר בשדה כרם. דמר ר' ינאי כל הספחין אסורין
חוץ מן העולים בשדה בור ובשדה ניר בשדה כרם ובשדה זרע. בשדה בור דלא משגח
עליה בשדה ניר דו בעי מתקנה חקליה בשדה כרם שלא לאסור את כרמו בשדה זרע

שאינו רוצה בהן ואם תאמר רוצה בהן כאילו עקורין ומונחין לפניו. תמן תנינן המוציא מת בתחילה מושלך כדרכו נוטלו ואת תבוסתו. אמר רב חסדא זאת אומרת מת מצוה מותר לפנותו דתנינן נוטלו ואת תבוסתו. וכמה רבי שמואל בשם רבי יונתן עד שלשה אצבעות עד מקום שמוהל יורד.

דף טז, ב פרק ה הלכה א גמרא א"ר זעירא לא מסתברא דלא מת מצוה אסור לפנותו שאם אומר את מותר לפנותו אילו הואיל ומאבדין כל השדה לא כל שכן שמותר לפנותו. ממה דשפיטא לתנא מת מצוה אסור לפנותו לפום כן צריך מתניתא. אמר רב חסדא אתייהא כמאן דמר מת מצוה מותר לפנותו אני אומר בשבילי הרשות נקבר. וחש לומר שמא מת מצוה היה. ואין מיתי מצוה מצויין ומוטלין. בשבילי הרשות משתיעקר התבואה עד שתירד רביעה שנייה. ולוקחין נטיעות מכל מקום חוץ משל זית ומשל גפן. כזית מן החדש שבחדש ומן הישן שבישן אבל אם היה עשוי' כמין טרגול אפילו מן החדש שבחדש אסור. רבי תנחום דכפר גון בשם רבי לעזר בי רבי יוסי ארבעה מלקטין עשבין מכל מקום ובלבד שלא ישרשו ופונים לאחורי הגדר. רבי לעזר בי רבי יוסי בשם ר' תנחום עד מקום שמתעטש ואין קולו נשמע ורועין בחורשין. אפי' שבט יהודה בשבט נפתלי.

ונותנין לנפתלי מלא חבל לדרומו של ים שנאמר ים ודרום ירשה דברי ר' יוסי הגלילי ר' עקיבה אומר ים זה ים של סמכו ודרום זה ים של טבריה. ומסתלקין לצדדין. רב יהודה בשם רב אפילו שדה מליאה כרכום מה נותן דמים או לאו. מן מה דמר רב יהודה אפילו מליאה כרכום הדא אמר נותן דמים. א"ר לא מכיון דמר רב יהודא אפילו לשדה מליאה כורכום הדא אמרה אין נותן דמים. ואינו יכול לרחוק את עצמו יותר מדאי. נישמעין' מהדא מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע שהיו מהלכין בדרך וראו את יהודה בן פפוס משתקע ובא כנגדן אמר רבן גמליאל לר' יהושע מי זה שמראה עצמו באצבע אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים. ר' שמואל בשם רבי יונתן הרוצה לבנות עיר בתחילה נותנין לו ארבעה דרכים לארבע רוחות העולם. ר' חנינה בעי קומי ר' מנא **דף יז, א פרק ה הלכה א גמרא** מה מארבע אמות עד שמנה או משמנה עד שש עשרה אמר לו משמנה ועד שש עשרה כדי שיהא קרון הולך וקרון בא:

דף יז, א פרק ה הלכה ב משנה הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע רבי מאיר אומר קנה קרקע הגדילו לא ישפה העולה מן הגזע שלו ומן השרשים של בעל הבית ואם מתו אין לו קרקע קנה שלשה קנה קרקע הגדילו ישפה העולה מן השרשין שלו ואם מתו יש לו קרקע:

דף יז, א פרק ה הלכה ב גמרא דבי ר' ינאי אמרי הרואה את הצל זה שורש הרואה את החמה זהו גזע. ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי העולה משרשיו ומגזעו זהו שורש מגזעו ולא משרשיו זהו אילן. א"ר יוחנן הקונה שלשה אילנות קנה קרקע שביניהן ותחתיהן וחוצה להן כמלוא אורה וסלו. א"ר לעזר ודרך אין לו ומלוא אורה וסלו יש לו חוצה לו: **דף יז, א פרק ה הלכה ג משנה** המוכר את הראש בבהמה גסה לא מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הקנה לא מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הראש אבל בבהמה דקה מכר את הראש מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הקנה מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הקנה:

דף יז, א פרק ה הלכה ג גמרא רבי יצחק שאל מכר חצי הראש מכר חצי הרגלים מכר חצי קנה מכר חצי כבד מכר חצי קנה נישמעין' מהדא כמר לו יד כמות שהיא ראש כמות

שהוא בני מעיים כמות שהן נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקחן במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים:

דף יז, א פרק ה הלכה ד משנה ארבע מידות במוכרים מכר לו חיטים יפות ונמצאו רעות הלוקח יכול לחזור בו רעות ונמצאו יפות המוכר יכול לחזור בו

דף יז, ב פרק ה הלכה ד משנה רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אין אחד מהן יכול לחזור בו שחמתי' ונמצאת לבנה לבנה ונמצאת שחמתית עצים של זית ונמצאו של שקמה של שקמה ונמצאו של זית יין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין שניהן יכולין לחזור בהן המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה אם היה פיקח שוכר את מקומן הלוקח פשתן מחבירו הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום ואם היה במחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהזלו עד שלא נתמלאת המידה למוכר משנתמלאת המידה ללוקח היה סרסור ביניהן נשברה החבית נשברה לסרסור חייב להטיף לו שלש טיפין הרכינה ומיצת הרי זה של מוכר והחנווני אינו חייב להטיף לו שלש טיפין רבי יהודה אומר בלילי שבת עם חשיכה פטור:

דף יז, ב פרק ה הלכה ד גמרא והיכי אם בשהיתה המידה למוכר חזקה למוכר אם היתה ללוקח חזקה ללוקח. ר' יהודה בשם שמואל ר' לא בשם ר' יהודה ברבי כיני מתני' כשהיתה המדה לאדם אחר. תני ר' יודה אומר לילי שבת עם חשיכה פטור מפני שהוא רשות וחכמים אומרים בין כך ובין כך חייב. מאי טעמא אמר ר' יודן אם שכיר הוא בא בשכרו:

דף יז, ב פרק ה הלכה ה משנה השולח את בנו אצל החנווני ומדד לו באיסר שמן ונתן לו את האיסר שבר את הצלוחית ואיבד את האיסר החנווני חייב ורבי יהודה פוטר שעל מנת כן שילחו ומודין חכמים לר' יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד החנווני לתוכה החנווני פטור הסיטון מקנח מידותיו לשלשים יום ובעל הבית אחת לשנים עשר חדש ר"ש בן גמליאל אומר חילוף הדברים החנווני מקנח את מידותיו פעמים בשבת וממחה את מקלותיו פעם אחת בשבת ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בלח אבל ביבש אינו צריך וחייב להכריע לו טפח

דף יח, א פרק ה הלכה ה משנה היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומים אחד לעשרה בלח ואחד לעשרים ביבש מקום שנהגו למוד בדקה לא ימוד בגסה לא ימוד בדקה למחוק לא יגדוש לגדוש לא ימחוק:

דף יח, א פרק ה הלכה ה גמרא א"ר בא בר ממל בעשירות חייב להכריע לו טפח. כתיב מאזני צדק אבני צדק מיכן אמרו חכמים כל מצוה שמתן שכרה בצידה אין ב"ד מוזהרין עליה. יהיה לך מנה לך אנגרמוס על כך ותימר הכן. א"ר בון בר חייה כיני מתני' כל מצוה שמתן שכר בצידה אין בית דין נענשין עליה. רב מנייה ריש גלותא אנגרמוס והוה מחי על מכילתא ולא על שיעוראי חבשיה ריש גלותא. עאל רב קרנא גיבה א"ל אנגרמוס שאמרו למידות ולא לשיעורין א"ל והא תנית אנגרמוס למידות ולשיעורין א"ל פוק אמר לון אנגרמוס שאמרו למידות ולא לשיעורין נפק ואמר לון בר נש דתנה כבשה דאהינו חבשין ליה:

דף יח, א פרק ו הלכה א משנה המוכר פירות לחבירו ולא צימחו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותו רבן שמעון בן גמליאל אומר זירעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותו המוכר פירות לחבירו הרי זה מקבל עליו רובע טנופת לסאה תאנים מקבל עליו עשר מתליעות למאה מרתף של יין מקבל עליו עשר קוססות למאה קנקנים בשרון מקבל עליו עשר פיטסאות למאה המוכר יין לחבירו והחמיץ אינו חייב באחריותו ואם יודע שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות אם אמר לו יין מבושם אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד עצרת ישן משל אשתקד מיושן משל שלש שנים:

דף יח, ב פרק ו הלכה א גמרא תני המוכר פירות לחבירו ולא צימחו אפי' זרע פשתן אין חייב באחריותו ואם התנה עמו מתחילת הזרע חייב באחריותו. מהו נותן לו דמי זרעו ויש אומרים נותן לו דמי יציאותיו. הכא מקבל עליו ברם תמן ימעט הכא ובלבד טנופת ברם תמן מין הכא ובלבד כדרך מגעו ברם תמן ובלבד כדרך משואו. הכא ר"ש מודה ברם תמן ר"ש אומר שני מינין הן ואין מצטרפין. רבי חייה בר בא שאל סאה חיטין שנפלה לתוך מאה של שעורין כהן וישראל מהו שיחלקו את השבח ר' יצחק בר טבליי שאל סאה תרומה שנפלה לתוך מאה של חולין מוכר ולוקח מהו שיחלקו את השאר. א"ר בון בר חייה נישמענה מהדא הבורר צרורות מתוך כרייו של חבירו חייב לשפות לו. ר' בון בר כהנא אמר באומר צבור ואקנה אבל אם היו צבורין משעה ראשונה לא בדא. תני מאה חביות אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו מקום מאה חביות יין אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה כרוב היין הנמכר באותו חנות

דף יט, א פרק ו הלכה א גמרא מאה חביות אילו אני מוכר לך אפילו חומץ הגיעו. רבי חייה בר ווה בשהיו הקנקנים ללוקח יכיל מימר ליה לשתייה מכרתיו לך. בדק הבית להיות מפריש עליה והולך עד שלשה ימים ודאי מיכן והילך ספק. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי שלשה ימים הראשונים ודאי יין האחרונים חומץ אמצעיים ספק. א"ר אבהו אני שמעתיה ממנו מה מעבד ומר ר' יוחנן עד שלשה ימים ודאי מיכן והילך ספק. ר' לא בשם רבי לעזר ר' יסא בשם רבנין דעלין ושמעין מבי מדרשא דברי עיטיין במחט כהדא דר' יהושע בן לוי בחבית איבד מחט שופה ובא ומצאה חלודה ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי ג' ימים הראשונים וודאי טמאה אחרונים טהורה אמצעיים ספק. א"ר אבהו אוף שמעתיה ממנו מה מיעבד ומר ר' יוחנן עד שלשה ימים ודאי מיכן והילך ספק. רבי חייה בר ווה שאל בא בסוף שבוע ומצאו חומץ ברור או מיכן ולהבא ר' יצחק שאל עבר הפרק בסוף ארבעים יום כוחו של פרק ביטל כח של ארבעים יום או כח ארבעים יום ביטל כוחו של פרק. ר' קריספה שאל בכל שנה בודק או אחת לשלשה שנים נישמענה מהדא המוכר יין לשנה חייב באחריותו עד החג. א"ק יודן תיפתר כגון אילין גלילאי דלא קטפין כרמיהון אלא בתר חגא ולית שמע מינה כלום. ויידא אמרה דא ישן משל אשתקד מיושן של שלשה שנים. נימר משם הדא מטמועיתה מה חבית אחת הוא בודק כולהון תלויות בה כל אחת וא' הוא בודק ואין מחמיצות. א"ר שמי אית בני נש מקשין על גרבא מדלעיל וידעין מה דאית ביה מלגיו:

דף יט, א פרק ו הלכה ב משנה המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית וכן המקבל מקום מחבירו לבנות לו בית חתנות לבנו בית אלמנות לבתו בונה ארבע אמות על שש דברי רבי עקיבה ר' ישמעאל אומר

דף יט, ב פרק ו הלכה ב משנה רפת בקר הוא זו הרוצה לעשות רפת בקר בונה ארבע אמות על שש בית קטן שש על שמנה גדול שמנה על עשר טריקלין עשר על עשר רומן כחצי אורכו וכחצי רחבו וראייה לדבר היכל וכתליו רבן שמעון בן גמליאל אומר כבנין היכל:

דף יט, ב פרק ו הלכה ב גמרא תני קנטר חייב להעמיד לו שתים עשרה על שתים עשרה. רב המנונא ספרא שאל לר' חנינה כתוב אחד אומר קומתו שלשים אמה וכתוב אחד אומר קומתו עשרים אמה. ולא הוה דשמעה ולא אמרין ליה כלום. שאל לרבי ירמיה אמר ליה מן הקרקע ולמעלן שלשים אמה ומן הדביר ולמעלן עשרים אמה אמר רבי אבהו מפכליה דביר. דביר היה עומד מן הקרקע ועד הקורות דכתיב וספון בארץ מן הקרקע ועד הקורות אלא מן הקרקע ולמעלן שלשים אמה מן הכרוב ולמעלן עשרים אמה. אמר רבי תנחומא מסורת אגדה היא שאין מקום דביר עולה מן המנין. א"ר לוי ולא מקום ארון עולה מן המנין אמר רבי לוי ותני כן בשם ר' יודה בי ר' אלעאי ארון עומד באמצע וחולק הבית עשר אמות לכל רוח:

דף יט, ב פרק ו הלכה ג משנה מי שיש לו בור לפניו מביתו של חבירו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכניס בהמתו ומשקה מבורו אלא ממלא ומשקה מבחוץ זה עושה לו פותחת וזה עושה לו פותחת מי שיש לו גינה לפניו מגינתו של חבירו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכניס לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת והחיצון זורע את הדרך נתנו לו דרך מן הצד מדעת שניהן נכנס בשעה שהוא רוצה ויוצא בשעה שהוא רוצה ומכניס לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת וזה אינן רשאים לזורעה:

דף יט, ב פרק ו הלכה ג גמרא תני החיצון אין זורע את הדרך זו א"ל מעלל אנא שרע. הפנימי אין זורע את הדרך זו אמר ליה את חייס על דידך ודייש על דידי:

דף כ, א פרק ו הלכה ד משנה מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו נטלה ונתן להן מן הצד מה שנתן נתן ושלו לא הגיעו דרך היחיד ארבע אמות ודרך הרבים שש עשרה אמה דרך המלך אין לה שיעור ודרך הקבר אין לה שיעור המעמד דייני ציפורין אמרו בית ארבעת קבין המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו קבר עושה תוכה של מערה ארבע אמות על שש ופותח לתוכה שמנה כוכין שלשה מיכן וג' מיכן ושנים מכנגדן והכוכין ארכן ארבע אמות ורומן שבעה ורחבן ששה ר"ש אומר עושה תוכה של מערה שש על שמנה ופותח לתוכה שלש עשר כוך ארבעה מיכן וארבעה מיכן ושלש' מכנגדן ושנים אחד מימין הפתח ואחד מן השמאל ועושה חצר על פתח המערה שש על שש כמלוא המיטה וקובריה ופותח לתוכה שתי מערות אחת מיכן ואחת מיכן ר"ש אומר ארבע לארבע רוחותיה רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל לפי הסלע:

דף כ, א פרק ו הלכה ד גמרא רב חייה בר יוסף אמר עושה אותן כמין נגרין א"ל ר' יוחנן והלא הכלבים אינן נקברין כן. כיצד עושה בונה מלפני' כבחוץ ואין העוברת נוגעת בו. אינו עבר בני חדא מדלעיל וחדא מלרע:

דף כ,א פרק ז הלכה א משנה האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך היו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדין עמה פחות מיכן נמדדין עמה ואם אמר לו כבית כור אפילו היו שם נקעים עמוקים יותר מעשרה טפחים או סלעים גבוהים יותר מעשרה טפחים הרי אילו נמדדין עמה:

דף כ,א פרק ז הלכה א גמרא ר' יסא בשם ר' יוחנן ובלבד במעוטי שדהו במובלעים בה ובסלע ששילחו בית רובע אין נמדד עמה. שבאמצע נמדד שבצד אין נמדד. אי זהו צד ואי זהו אמצע דבית ר' ינאי אמרי כל שמחרישה סובבתו זהו אמצע אין המחרישה סובבתו זהו הצד. אתא ר' יוסי בשם ר' יוחנן היה רובה מצד אחד שאם תפזרנה ויש לה מיעוט נמדד עמה.

דף כ,ב פרק ז הלכה א גמרא רחבין כמה רבי חגי אמר עד ארבע אמות ר' יוסי בי ר' בון אמר עד עשרה טפחים. היה שם נקע א' עמוק עשרה טפחים ואין בו ארבעה מהו נישמעין' מהדא דמר ר' יסא בשם רבי יוחנן ובלבד במיעוט השדה ובמובלעין בה ובסלע ששילחו בית רובע אין נמדד עמה היה חלוק נמדד עמה. הדא אמרה היה רובה מצד אחד שאם תפזרנה ויש בה מיעוט אין נמדד עמה. היה שם נקע אחד ארוך והוא מסתלק לבית רובע. ר' חייא בר ווא שאל היה עשוי כמין מקלות נמדד עמה אי לא ר' יודן בר ישמעאל שאל היה עשוי כמין טבליות של שייש נמדד עמה אי לא ר' יצחק בר טבליי שאל היה עשוי כמין קתדריות ממקום דופנו הוא מודד או ממקום שיפועו מודד. רב הונא בשם רב חייא בשם ר' יוחנן והוא שיהא שם בית ארבע כור עפר:

דף כ,ב פרק ז הלכה ב משנה בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל פחת כל שהוא נכה הותר כל שהוא יחזיר ואם אמר לו אם חס ואם יתר אפילו אם פחת רובע לסאה או הותר רובע לסאה הגיעו יותר מיכן יעשה חשבון ומהו מחזיר לו מעות ואם רצה מחזיר לו קרקע ולמה אמרו מחזיר לו מעות לייפות כוחו של מוכר שאם שייר בשדה בית תשעת קבין ובגינה בית חצי קב וכדברי רבי עקיבה בית רובע מחזיר לו את הקרקע ולא את הרובע בלבד הוא מחזיר לו אלא את כל המות':

דף כ,ב פרק ז הלכה ב גמרא הכא את מר הגיעו והכא את מר לא את הרובע בלבד מחזיר לו אלא כל המותר. אמר מכיון שאת מוציא

דף כ,א פרק ז הלכה ב גמרא לפחות מחבל מחזירו את למידה בחבל:

דף כ,א פרק ז הלכה ג משנה מידה בחבל אם חסר אם יתר ביטל אם חבר אם יתר מידה בחבל הן חסר הן יתר מדה בחבל ביטל מידה בחבל את הוא חסר הן יתר כדברי בן ננס בסימניו במצריו פחת משתות הגיעו עד שתות ינכה:

דף כ,א פרק ז הלכה ג גמרא תני ר' חייא המוכר עבד לחבירו נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו. נמצא ליסטים או מוכתב למלכות לא הגיעו. רבי הונא אמר השתות עצמו מנכה:

דף כ,א פרק ז הלכה ז משנה האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך משמנין ביניהן נוטל חצי שדהו חצייה בדרום אני מוכר לך משמנין ונוטל חצייה בדרום והוא מקבל עליו מקום הגדר והחריץ ובין חריץ וכמה הוא חריץ ששה טפחים ובין חריץ לשלשה:

דף כ,א פרק ז הלכה ז גמרא תני האומר לחבירו חצי שדה אני מוכר לך ופלוני מקיפך ופלוני מקיפך וחצי פלוני מקיפך רב הונא ורב יהודה ור' ירמיה כד אמר נותן לו כמין פנדור וחד אמר נותן לו כמין מטלית וחד אמר נותן לו כמין פסיקיא:

מסכת בבא בתרא פרק ח

דף כא,ב פרק ח הלכה א משנה יש נוחלין ומנחילין נוחלין ולא מנחילין מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין ולא מנחילין אילו נוחלין ומנחילין האב את הבנים והבנים את האב ואחין מן האב נוחין ומנחילין האיש את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות נוחלין ולא מנחילין האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ולא נוחלין והאחין מן האם לא נוחלין ולא מנחילין סדר נחלות כך הוא איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו הבן קודם לבת וכל יוצאי יריכו של בן קודם לבת הבת קודמת לאחין וכל יוצאין יריכה של בת קודמין לאחין האחין קודמין לאחי האב כל יוצאי יריכו של אחין קודמין לאחי האב זה הכלל כל הקודם בנחלה יוצאי יריכו קודמין והאב קודם לכל יוצאי יריכו:

דף כא,ב פרק ח הלכה א גמרא כתיב איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. תני ר' ישמעאל שינה הכתוב נחלה זאת מכל נחלות שבתורה שבכולן כתוב ונתתם וכאן כתוב והעברתם. עיבור הדין הוא שתהא הבת יורשת. חכמי העכו"ם אומרים בן ובת שוין כאחת דאינון דריש ובן אין לו האם אם יש לו שניהן שוין התיבון והכתיב ואם אין לו בת הא אם יש לו שניהן שוין ואתון מודין דליתי בר אף הכא ליתי בר. הצדוקין אומרים בת הבת והבת שניהן שוין דאינון דרשי מה בת בנו הבאה מכח בני יורשתני בתי הבאה מכוחי אינו דין שתירשני. אמרו להן לא אם אמרתם בבת הבן שאינה באה אלא מכח האחים

דף כב,א פרק ח הלכה א גמרא תאמרו בבת שאינה באה אלא מכח הזקן. תלמוד לומר וכל בת יורשת נחלה ממתות וגו' וכי היאך איפשר לבת לירש שני מטות אלא תיפתר אביה משבט זה ואמה משבט אחר. עד כדון בן את האח האב את הבן מה אם הבן שאינו בא אלא מכח האב הרי הוא יורשו האב שאין הבן בא אלא מכוחו אינו דין שיורשו. אמר קרא קרוב קודם קודם. עד כדון בת בן מה אם הבת שהורעתה כוחה בניכסי האב ייפיתה כוחה בניכסי האם בן שייפיתה כוחו בניכסי האב אינו דין שנייפה כוחו בניכסי האם נמצאת הבת למידה מן הכתוב והבן מקל וחומר. בן קודם לבת רבי שמעון בן לעזר אומר משום רבי זכריה בן הקצב כך היה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון אחד הבן ואחד הבת שווין במטה האם רבי מלוך בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי זכריה. ר' ינאי קפודקייא הוה ליה עובדא והווי דיינין רב הונא ורבי יהודה בן פזי ורב אחא אמר לון רבי אחא אחינו שבחוצה לארץ הדיוטות הן והן טועין את ההלכה ועוד דאינון סמכין על הדא דרבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי ולית הוא כן ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אין הלכ' כרבי זכריה רבי בא בריה דר' חייה בשם רבי יוחנן אין הלכה כרבי זכריה בן הקצב רבי לעזר אבוי דרבי יצחק בר נחמן בשם ר' הושעיל אין כלה כרבי זכריה. רב ינאי ורבי יוחנן הוון יתבין עאל ר' יודן נשייא ושאל וכל בת יורשת נחלה ממתות מהו. א"ל מקיש מטה האב למטה האם מה מטה האב אין לבת במקום הבן אף מטה האם אין לבת במקום בן. או חילוף מה מטה האם יש לבת במקום בן אף מטה האב יש לבת במקום בן. א"ל ר' יוחנן איתא מן תמן לית אהן גוברא בעי מישמע מילה דאורייתא והאיש את אמו והאיש את אשתו לא הוא האיש את אמו הוא האיש את אשתו. רבי יצחק בעי מימר פנסטה ולא אשכח. ומר הדא הילכתא תינייתא בן אין לי אלא בן בן בת מניין תלמוד לומר בן מכל מקום. בת אין לי אלא בת בן בת בת בן בן מניין תלמוד לומר בת מכל מקום. אחים אין [לי]

אלא אחים בני אחים בנות אחים בני בנות אחים מניין תלמוד לומר לשאירו הקרוב מכל מקום:

דף כב, ב פרק ח הלכה ב משנה בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים בנחלה חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקן עם אחיו בניכסי חפר ושהיה בכור נטל שני חלקים:
דף כב, ב פרק ח הלכה ב גמרא בנות צלפחד אמרו לפני משה רבינו אם אנו בנות צלפחד נירש את אבינו אם אין בנות צלפחד תתייבם אמינו מיד ויקרב משה את משפטן לפני ה' אמר לו הקדוש ברוך הוא כן בנות צלפחד דוברות תן להן אחוזת נחלה תן להן בקרקעות תן להן במטלטלין תן להן חלק אביהן בתוך אחי אביהן. ר' יאשיה אמר ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דכתיב לשמות מטות אבותיו ואם כן מה תלמוד לומר לאלה אלא מפני הנשים ומפני הקטנים. רבי יוחנן אמר לבאי הארץ נתחלקה הארץ שנאמר לאלה תחלק אם כן מה תלמוד לומר לשמות מטות אבותיו משונה נחלה זו מכל נחלות שבעולם שכל נחלות שבעולם חיים יורשין מתים וכא מתים יורשין חיים. תני ר' יהושע בן קרחא אומר ליוצאי מצרים ולעומדים בערבות מואב נתחלקה הארץ כיצד מי שהיה מיוצאי מצרים ומעומדים בערבות מואב נטל שני חלקים. מיוצאי מצרים ולא מעומדים בערבות מואב מעומדים בערבות מואב ולא מיוצאי מצרים נטל חלק אחד. בנות צלפחד נטלו חמשה חלקים חלקן עם יוצאי מצרים וחלקן עם העומדים בערבות מואב ושהיה בכור נטלו שני חלקים וחלק אביהן בתוך אחי אביהן. אמר ר' יוסי מתניתא לא אמרה כן אלא נתן נתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהן הדא הוא דכתיב ויפלו חבלי מנשה עשרה. יהושע וכלב נטלו שלשה חלקים חלקן עם יוצאי מצרים וחלקן עם העומדים בערבות מואב ונטלו חלק מרגלים הדא הוא דכתיב ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים וגו'. אבל חלק מתלוננים ועדת קרח נפל לאמצע. ובניהם בזכות אבי אביהן ואמותיהן הדא הוא דכתיב ובני קרח לא מתו. רבי מושלו משל למה הדבר דומה לשני אחים שותפין שיצאו במצרים לזה תשעה בנים ולזה בן אחד וירשו בית עשרה כורין כל אחד ואחד נוטל לתך. החזירים לאבותיהן וחלקום נמצא בן זה נוטל מחצה ובני זה נוטלין מחצה. ר' דוסתאי בן יהודה מושלו משל למה הדבר דומה לשני אחים כהנים שותפין שהיו עומדין על הגורן לזה תשעה בנים ולזה בן אחד ונטלו בית עשרה קבין החזירום לאבותיהן וחלקום נמצא בן זה נוטל מחצה ובני זה מחצה.

דף כג, א פרק ח הלכה ב גמרא רבי יוחנן מתיב והבאתי אתכם אל ארץ אבותיכם וגומר אם מתנה למה ירושה ואם ירושה למה מתנה. אלא מאחר שנתנה להן לשום מתנה חזר ונתנה להן לשום ירושה. א"ר הושעיה כל מקום שנאמר מורשה לשון דיהא התיבון והכתיב מורשה קהלת יעקב אמר לית דיהא סוגין מיניה. מן דו לעי היא משכח כולה:
דף כג, א פרק ח הלכה ג משנה אחד הבן ואחד הבת בנחלה אלא שהבן נוטל פי שנים בניכסי האב ואינו נוטל פי שנים בניכסי האם והבנות ניזונות בניכסי האב ואינן ניזונות בניכסי האם:

דף כג, א פרק ח הלכה ג גמרא כתיב בכל אשר ימצא לו וגו' כיצד יורש בראוי כבמוחזק כיצד מת אביו בחיי אביו נוטל פי שנים בניכסי אביו ואין נוטל פי שנים בניכסי אביו אביו ואם היה בכור כשם שנטל בניכסי אביך כך נוטל בניכסי אביו. ריש לקיש בשם אבא בר דלייה נאמר משפט לעניין כפילה ונאמר משפט לעניין פשוטה מה לעניין

פשוטה את רואה את הבן כילו קיים ליטול פשיטות אביו אף לעניין כפילה את רואה את הבן כילו קיים ליטול כפילת אביו:

דף כג, א פרק ח הלכה ז משנה האומר איש פלוני בני בכור לא יטול פי שנים איש פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה המחלק נכסיו על פיו ריבה לאחד ומיעט לאחד השווה להן את הבכור

דף כג, ב פרק ח הלכה ז משנה דבריו קיימין ואם אמר משם ירושה לא אמר כלום כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משום מתנה דבריו קיימין:

דף כג, ב פרק ח הלכה ז גמרא ר' לא השווה את הבכורה לאחין אמר לון רבי חגי ואלא קרייא היא לא יוכל לבכר. אמר רבי לעזר העבודה שיכול אלא שאינו רשאי. אי כן יכיל משם מתנה: כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף משם מתנה דבריו קיימין. אמר רבי הושעיה יינתן לאיש פלוני ירושה שהורשתיו יירש איש פלוני מתנה שהורשתיו יירש פלוני ירושה שנתתי לו. כתבו ותנו שדה פלוני לפלוני רבי לעזר ור"ש בן יקים אעלון

עובדא קומי ר' יוחנן אמר לו אם לזכרון דברים כתבו ותנו אם לזכותו בכתב כל עמה מודו שאין אדם מזכה בכתב לאחר מיתה. שמואל שאל לרב חונה מתנה שכתוב בה בלשון מכר מהו א"ל ארכביה אתרי ריכשי ברקי. א"ר חזקיה לא אמרין אלא מייתו תרין סוסיין חיוורין ומרכיבין על תריהון ודין אזלא בדא ודין אזלא בדא ומשתכח לא צייד כלום:

דף כג, ב פרק ח הלכה ה משנה האומר איש פלוני יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין ועל מי שאין ראוי לו ליורשו אין דבריו קיימין:

דף כד, א פרק ח הלכה ה גמרא אמר ר' יוחנן לא א"ר יוחנן בן ברוקה אלא על בן בין הבנים ועל בת בין הבנות בת בין האחין אח בין הבנות לא אמר רבי יוחנן הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. רבי שאל לר' נתן בר בא אמר אכן שאילה מאי טעמא דר' יוחנן בן ברוקה. רבי זעירא אמר הכן שאלה מה ראו לומר הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. א"ל ואת לא שניתה לנו כן אינון ירתון. כיני מתנית' אינון יטלון. אמר לו ואפילו כמאן דאמר ירתון כח ב"ד מיופה כמה דתימר תמן אין אדם מזכה בלשון מתנה והכא מזכה ודכוותה אין אדם מזכה בלשון ירושה והכא מזכה. תמן תנינן רשב"ג אומר אם מתה יירשנה שהתנה על מה שכתוב בתורה רב ירמיה בשם רב מפני שהתנה על הכתוב בתורה והמתנה על הכתוב בתורה תניין בטל. בתנאי שאינו של ממון וכא בתנאי ממון נן קיימין. מה טעמא דרב בסוף הוא זכה. אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה דמר ר' יוחנן מכרה ונתנה בדין הוא להיות קיים ולמה אמרו מכרה בטל שלא תהא מברחת נכסיה מבעלה ואומרת שלי הן.

דף כד, ב פרק ח הלכה ה גמרא רבי יוסטיני הוה ליה עובדא קומי רבנן וחייבוניה קם קומי ריש לקיש אמר זיל חות לניכסך. ר' ירמיה בעא קומי ר' זירא אמר רב בסוף הוא זכה בהן א"ר יוחנן הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. אמר ריש לקיש איזיל חות לניכסך. מאן אינון רבנן רבנן דר' יוסטיני. וירש אותה יכול כשם שהוא יורשה כך היא יורשתו ת"ל אותה הוא יורשה היא אינה יורשתו. א"ר יוחנן דברי חכמים אביה יורשה אחיה יורשים אותה התיב ר' בא בר ממל אם אומר את שאין יורשת אשה דבר תורה מעתה יירש את ארוסתו. כמה דתימר מן הקרובה לא גרושה ודכוותה הקרובה לא ארוסה. התיב רב

המנונא אם אומר את שאין אשה יורשת דבר תורה מעתה יירש הבעל בראוי כבמוחזק
אמר רבי יוסי כך שנה רבי אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק. אמר רבי יוסי בי רבי בון
הרי בכור הרי ירושתו תורה ואינו יורש בראוי כבמוחזק. אמר רבי יצחק וילין דכתבין
אין מיתת דלא בנין כל דלה יחזור לאביה תנאי ממון הוא ותנאו קיים. ושגוב הוליד את
יאיר וגו' וכי מניין היו ליאיר ערים בהר הגלעד אלא שנשא אשה מבנות מנשה ומתה
וירשה. אם אומר את שאין ירושת אשה דבר תורה נימר ויהי לשגוב אלא ויהי לו ליאיר.
ודכוותה ואלעזר בן אהרן מת וכי מניין היו לו לפינחס בהר אפרים אלא שנשא אשה
מבנות אפרים וירשה. אם אומר את שאין ירושת אשה דבר תורה נימר ויהיה לאלעזר
אלא ויהי לפינחס:

דף כד,ב פרק ח הלכה ו משנה הכותב נכסיו לאחרים והניח את בניו מה שעשה עשוי
אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו רבן שמעון בן גמליאל אומר אם לא היו בניו נוהגין
כשורה זכור לטוב:

דף כד,ב פרק ח הלכה ו גמרא א"ר בא בר ממל הכותב נכסיו לאחרים והניח את בניו
עליו הוא אומ' ותהי עוונותם על עצמותם. כהדא חד בר נש אפקד ניכסיי גבי ר' בא בר
ממל א"ל אין הויין בנוי דהנייה הב לון פלגא וסב פלגא אתון בנוי ונסבין פלגא. בתר
יומין אתון בעיין מיעור עימיה אמר לון לא אמר לי אבוכון אלא אי הוין בניי דהנייה הב
לון פלגא וסב פלגא. כדון אתון קקו פדיפטי הבו לי מה דיהבית לכון:

דף כה,א פרק ח הלכה ז משנה האומר זה בני נאמן וזה אחי אינו נאמן יטול עמו בחלקו
מת יחזרו נכסים למקומן נפלו לו נכסים ממקום אחר יורשו אחיו עמו מי שמת ונמצאת
דייתיקי קשורה לו על יריכו הרי זו אינה כלום יזכה בה לאחר בין מן היורשין ובין שאין
מן היורשין דבריו קיימין:

דף כה,א פרק ח הלכה ז גמרא אם היו מוחזקין בו שהוא בנו ובשעת מיתתו אמר אינו
בני ושאינו בנו אמר בני נאמן. היה עומד בצד המוכס ואמר בני הוא וחזר ואמר עבדי הוא
נאמן. עבדי הוא וחזר ואמר בני הוא אינו נאמן אית תני תניי נאמן. א"ר מנא כגון אילין
נפתאי דמשעבדין בבניהון יתיר. האומר יינתנו נכסיי לפלוני והוא כהן והיו שם עבדים
אף ע"פ שאמר אי איפשי בהן יאכלו עבדיו בתרומה רשב"ג אומר מכיון שאמר אי איפשי
בהן זכו בהן היורשין. א"ר לא בסתם חלוקין. מה נן קיימין אם דבר בריא שרוצה בהן
כל עמא מודו שיאכלו עבדיו בתרומה ואם דבר בריא שאינו רוצה בהן כל עמא מודו שזכו
בהן היורשין אלא כי נן קיימין בסתם. ורבנן סברין משעה ראשונה היה רוצה בהן
ועכשיו חזר בו רשב"ג אומר מכיון שאמר אי איפשי זכו בהן היורשין. תני ר"ש בן
גמליאל אומר דייתיקי מבטלת דייתיקי

דף כה,ב פרק ח הלכה ז גמרא אין מתנה מבטלת מתנה ר' אבא בר חנה ר' יוחנן וריש
לקיש תריהון אמרין כל שאילו יבריא ויחזור בדייתיקתו חוזר אף במתנתו. כההיא אחתיה
דר' חונייא כתבת ניכסה לרבי חונייא. צרכת וזבנת לבעלה. מן דדמכת אתא בעי מיעור
עימיה. א"ל ולמה לא תבעתינון בחייה אמר ליה לא בעית מעיקתה אף על פי כך אפיק
רבי אמי:

דף כה,ב פרק ח הלכה ז משנה הכותב נכסיו לבניו צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה
דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אינו צריך הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו האב אינו יכול
למכור מפני שהן כתובין לבן והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב מכר האב

מכורין עד שימות מכר הבן אין ללוקח בהן כלום עד שימות האב האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה ומה שהניח תלוש הרי הוא של יורשין:

דף כה, ב פרק ח הלכה ח גמרא רבי שמעון בן יקים אעיל עובדא קומי ר' יוחנן מהיום לאחר מיתתו מתנתו מתנה מהיום ולאחר מיתה אינו גט. חברייא אמרין כן א"ל אינה היא איסרטה. א"ר יוסי בי ר' בון כן א"ל אינה כגיטין ואינה כמתנה. א"ר לא במתנה אם כתב מהיום מתנה ברורה היא לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר בה אכילת פירות אבל בגיטין אם כתב בה מהיום כרות הוא לאי זה דבר כתב בה לאחר מיתה לשייר לו גופה. א"ר בון בר כהנא קומי רבי לא לשייר לזה מעשה ידיה א"ל לא מצינו אשה נשואה לזה ומעשה ידיה לזה. ר' זירא מקיים ליה וצווח ליה בנייה דאורייתא. האומר טבי עבדי עשיתי בן חורין עשיתיו בן חורין עושה אני אותו בן חורין הרי הוא בן חורין הרי זה בן חורין הרי זה זכה ר' חייא בשם ר' יוחנן

דף כו, א פרק ח הלכה ח גמרא ובלבד בשטר. יעשה בן חורין ר' אומר זכה וחכמים אומרים לא זכה. האומר שדה פלוני נתתי לפלוני נתונה לו תהא שלו ינחל פלוני בנכסיי יחזיק פלוני בנכסיי לא אמר כלום. תינתן לו מתנה ר' אומר זכה וחכמים אומרים לא זכה וכופין את היורשים לקיים דברי המת. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הכותב דיאתימון בלעז הרי זו כמתנה. ר' חגין בשם רבי יהושע בן לוי חיזרתי על כל בעלי לשונות לידע מהו דיאתימון ולא אמר לי אדם דבר. האומר יינתנו נכסי לפלוני מת פלוני לפלוני מת פלוני לפלוני הראשון ראשון קודם. מת השני בחיי ראשון הראשון אוכל פירו' ואם מת יחזיר ליורשי הנותן. מת השלישי בחיי שני הראשון אוכל פירות ואם מת יחזיר ליורשי הנותן. מת השני והשלישי בחיי ראשון הראשון אוכל פירות וקונה קרקע דברי ר' רבן שבג"א אין לו אלא אכילת פירות בלבד חזקיה אמר הלכה כרבי. א"ר ינאי מודה רבי שאינו נותנה במתנת שכיב מרע. רבי יוחנן אמר ולא במתנת בריא. כהדא ההיא איתא כתבת ניכסה לחד בר נש צרכת וזבנת לבעלה רבי חייה בר מדייא אעול עובדא קומי ר' יוסי לא כן א"ר ינאי מודה רבי שאינה נותנה במתנת שכיב מרע א"ל ר' יוחנן ולא במתנת בריא הוא. הדא איתא מכיון דבעלה זקוק מספקא ליה מזוני ולא כמתנת שכיב מרע הוא. עד כדון זקוק מספקא פיתא וקיטני. דילמא ביעי דילמא תרנגולין. ממה דתני הראשון אוכל פירות וקונה קרקע.

דף כו, ב פרק ח הלכה ח גמרא הדא אמרה מוכרת קרקע ולוקח קבורה. אמר רבי יוסי ואילין דכתבי אפילו לוכל דברים מעולין. אמר רבי יעקב בר אחא תניי תמן קבורה כמזונות לא היה לה קבורה מן מה דתני הראשון אוכל פירות וקונה קרקע הדא אמרה מוכר קרקע ולוקח קבורה. א"ר יוסי ואילין דכתבין אין סנת אין סנות תנאי ממון הוא וקיימנה רבנן:

דף כו, ב פרק ח הלכה ט משנה הניח בנים גדולים וקטנים אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים ולא הקטנים ניזונין על הגדולים אלא חולקין בשוה נשאו גדולים ישאו קטנים אם אמרו קטנים הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן להן אביהן נתן הניח בנות גדולות וקטנות אין הגדולות מתפרנסות עלה קטנות ולא הקטנות ניזונות על הגדולות אלא חולקות בשוה נישאו גדולות ישאו הקטנות וזה חומר בבנות מבנים שהבנות ניזונות על הבנים ואינן ניזונות על הבנות:

דף כו, ב פרק ח הלכה ט גמרא רבי ירמיה בעא קומי ר' זירא נסבין רברבייא מאה גרבין ואינן טבין עשרים דינרין. נסביר זעירייא מאה גרבין דינן טבין עשרה דינרין. אמר ליה כמה דנסבין אילין יסבין אילין:

מסכת בבא בתרא פרק ט

דף כו, ב פרק ט הלכה א משנה מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרובים הבנים יירשו והבנות ייזונו נכסים ממועטין הבנות ייזונו והבנים ישאלו על הפתחים אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון:

דף כו, ב פרק ט הלכה א גמרא כיני מתני' הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים. ר' ירמיה בשם רב והוא שיהא שם לאילו מזונות שנים עשר חדש. שמואל אמר זו דברי רבן גמליאל בר רבי אבל דברי חכמים עד שיבגרו או עד שינשאו. ואית בה לקולא ואית בה לחומרא פעמים שסמוכין לבגר ופעמים שרחוקות מן הבגר. בעון קומי ר' חיה בר ווה איך שמעתנה מר' יוחנן אמר לון אנא לא שמעית מיניה הדא מילתא אלא מה דנתן בר הושעיה בעא קמי ר' יוחנן היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש ונתמעטו נכסין א"ל הואיל והתחילו בהיתר התחילו.

דף כז, א פרק ט הלכה א גמרא ר' חנינה ור' מנא חד אמר והוא שיהא בסוף מזון שנים עשר חדש וחרנה אמר אפילו מתחילה לא היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש והותירו יש שם מזון לאילו ולאילו שנים עשר חדש. א"ר אמי בבלייא נישמענה מהדא אם עמדו יתומין ומכרו שלהן מכרו כל שכן אם הותירו יחלוקו. היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש ואלמנה לזון מהו שיאמרו בנים לבנות כלום אין לכם אלא מזון שנים עשר חדש. א"ר אבדומי נישמענה מהדא אם אמרו היתומים הרי אנו מעלין ניכסי אבינו יותר דינר אין שומעין להן. רב חסדא בעי היה שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש ואלמנה לזון מהו שיאמרו בנים לבנות אין לכם אלא מזון שנים עשר חדש. ודא דתימר והוא שיהא שם לאילו ולאילו מזון שנים עשר חדש חוץ מכתובת אשה חוץ ממזונות אלמנה חוץ מפרנסת בנות חוץ ממלוה בשטר חוץ ממלו' בעדים חוץ מקבורת'. אלמנה ובנות שתים שוות אלמנה ובנים שניהן שוין אין אלמנה דוחה לבנות ולא בנות דוחות לאלמנה. פעמים שהאלמנה דוחה לבנות על ידי בנים כשם שהאלמנ' דוחה לבנות על ידי בנים כך תדחה אלמנה לבנים. אמר ראוייה היא לתבוע ולאכד מזונותי' כהדא ארמלתייה דר' שובתי

דף כז, ב פרק ט הלכה א גמרא הות מבזבזה בניכסי' אתון בנוי קרבון לרבי לעזר אמר לון ומה נייעבידן לכון ואינן עמא שטייא. מי נחתון אמרון אמרו לכתובה מה נעביד אמר לון איתחמון זבנון מן ניכסי ואתייא ותבעת פרנא ולית לה מזונין. בתר יומין אתת וקריבת לרבי לעזר אמרה ליה יבא עלי אם אמרתי להן דבר ומה נייעביד ומכת פירושיין נגעו בה. רב חננאל בשם רבי זעירא בשם אבא בר ירמיה שני דברים אמר חנן והלכה כמותו. שבעה דברים אמר אדמון ואין הלכה כמותו. ר' בא בר זבדא בשם ר' יצחק בן חקולה כל מקום ששנינו אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון הלכה כהדא שמואל אמר זכין

לעוברין רבי לעזר אמר אין זכין לעוברין. מתני' פליגא על רבי לעזר גר שמת וביזבוז ישראל את נכסיו ונודע שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת כולן חייבין להחזיר החזירו ואחר כך מת הבן או שהפילה אשתו המחזיק באחרונה זכה. בראשונה זכה אי לא פתר לה משום ייאוש ואפי' כשמואל לית הוא פליגא. או אפילו באחרונה לא יזכה עוד הוא משום ייאוש:

דף כז, ב פרק ט הלכה ב משנה הניח בנים ובנות וטומטום בזמן שהנכסים מרובין הזכרים דוחין אותו אצל הנקביות נכנסים מועטין הנקיבות דוחות אותו אצל הזכרים האומר אם ילדה אשתי זכר יטל מנה ילדה זכר נוטל מנה ואם נקיבה מאתים ילדה נקיבה נוטלת מאתים אם זכר מנה ואם נקיבה מאתים וילדה זכר ונקיבה הזכר נוטל מנה והנקיבה מאתים ילדה טומטום אינו נוטל ואם אמר כל מה שתלד אשתי יטול הרי זה יטול ואם אין שם יורש אלא הוא יורש את הכל:

דף כז, ב פרק ט הלכה ב גמרא תני האומר המבשריני אם ילדה אשתי זכר יטול מאתים ילדה זכר נוטל מאתים. אם נקיבה מנה ילדה נקיבה נוטל מנה. זכר ונקיבה אין לו אלא מנה. א"ר מנא ביטלה צרת נקיבה שמחת זכר:

דף כז, ב פרק ט הלכה ג משנה הניח בנים גדולים וקטני' השביחו גדולים את **דף כח, א פרק ט הלכה ג משנה** הנכסים השביחו לאמצע ואם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושין ואוכלין השביחו לעצמן וכן האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת השביחה לעצמה: **דף כח, א פרק ט הלכה ג גמרא** אמר רבי לא אם אמרו בבית דין. דבי ר' ינאי אמרי אפילו עירניה רב אמר אפילו סל אפילו קורדום. תני רבי חייה אפילו מחט אפילו מוקף צמיד פתיל. א"ר חנינה המשיא את בנו בבית זכה בבית. תני רב הושעיה בבית ולא במטלטלין. רבי לא חילק את הטריקלין בינו לבין בנו. ר' חגיי בעא רבי יוסי היתה חופתו בקיטון ועשה לו הסב בטריקלין מהו אמר ליה לית חמי ליה מפקה. ר' יהושע בן לוי אמר חולקין לקטנים מפני גדולים. אלא עמדו קטנים ומצאו דבר יתר ומיחו. ר' אבהו אמר נשבעין להן. א"ר מנא כל המוציא מחבירו עליו הראייה חוץ מזו. ר' חייה רובה אמר סתם אחין שותפין עד שלשה דורות א"ר בר בון אף רב המנונא הורי כן. א"ר אימי בן שנראה חלוק בחיי אביו מה שסיגל סיגל לעצמו כהדא חד בר נש איתעביד ספר בעא אחוי מיפלג עימיה אתא עובדא קומי ר' אמי אמר כך אנו אומרים אדם שמצא מציאה אחיו חולקין עמו. חד בר נש נפק לשליחותא בעא אחוי מיפלוג עימיה אתא עובדא קומי ר' אמי אמר כך אנו אומרים אדם שיצא לליסטייא אחיו חולקין עמו. ר' הוריינא אחוי דר' שמואל בר סוסרטיי בעא אחוי מיפלוג עימיה אמר לו אלכסנדרי אחוי ידע את דשבק אבונן אלפים: וכן האשה וכו'. א"ר לא אמרה בבית דין:

דף כח, ב פרק ט הלכה ד משנה האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות נפל לאמצע חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב חזרה השושבינות חזרה לאמצע שהשושבינות נגבית בבית דין אבל שילח לו חבירו כדי יין וכדי שמן אינן ניגבין מפני שהוא גמילת חסדים:

דף כח, ב פרק ט הלכה ד גמרא תני האחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות המלך בזמן שבאין מכל האריס נוטלין מכח האריס מכח בעל הבית נוטלין מכח בעל הבית כהדא דרב נחמן בר שמואל בר נחמן נתפש לבולי אתא עובדא קומי ר' אמי אמר אין אית בניכסוי

דנחמן שנתפש לו ינתן לו מנכסיו ואם לאו ינתן לו מן האמצע. חלה ונתרפא ונתרפא מן האמצע. תני רשב"ג אומר כל מכה שיש לה קיצה מתרפא מכתובתה שאין לה קיצה מתרפא מן הנכסים. כהדא קריבתיה דר' שמעון בר ווא הוות חששה עיינה אתת גבי ר' יוחנן אמר לה קציץ הוא אהין אסייך אין קציץ מן פרניך. אין לא קציץ בעליך יהיב לך. ולא כן תנינן אל תעשה עצמך כערכי הדיינין ומדר' חגיי בשם ר' יהושע בן לוי אסור לגלות ליחיד דינו. אמר ידע הוה רבי יוחנן דהוא איתא כשירה בגין כן גלי לה. בעלה בעי הן דקציץ והיא בעייה הן דלא קציץ למאן שמעין לא לבעלה. אמר ר' מתנייה הדא דתימר בהוא דלית דיניה עימיה ברם בהוא דאית דיניה עימיה א"ל מילתא:

דף כח, ב פרק ט הלכה ה משנה השולח סבלונות לבית חמיו שילח שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינר אינן ניגבין לא אכל שם סעודת חתן הרי אילו נגבין שילח סבלונות מרובין כדי שיבואו עמה לבית בעלה הרי אילו נגבין סבלונות מועטין כדי שתשתמש בהן והיא בבית אביה אינן נגבין:

דף כח, ב פרק ט הלכה ה גמרא חד בר נש שילח לארוסתו סבלונות מרובין אמרו ליה קריבוי לא תטעום תמן כלום. אזל ולא שמע לון וכל ונפל ביתא וזכון בכולא. חד בר נש שילח לארוסתו עשרים וארבע

דף כט, א פרק ט הלכה ה גמרא קריות מיני חרת בין פסח לעצרת ולא איתקשי לרבנן אלא מנן אייתי זרע דכיתן וזיתין. ר' פרידא אוקר לרבי יהודה נשייא תרין פוגלין בין ריש שתא לצומא והוה פקי שמיטתא והוה אית בון טעונא דגמלא. אמר ליה רבי לית אינון אסירין לאו ספחין אינון. אמר ליה בפקי שמיטתא איזדרעין. באותה שעה התיר ר' ליקח ירק מוצאי שביעית מיד:

דף כט, א פרק ט הלכה ו משנה שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחים שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת לא כתב בה שכיב מרע והוא אומר שכיב מרע הייתי והן אומרין בריא היה צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה דברי ר"מ וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הארייה:

דף כט, א פרק ט הלכה ו גמרא רב ירמיה בשם רב שייר מטלטלין לא עשה כלום אלא הניח לו מעות ולקח קרקע כמי ששייר לו קרקע. ודא דתימר לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה באותו שלא הבריא אבל אם הבריא הדא היא דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי עשו דברי שכיב מרע כבריא שכתב ונתן והוא שמת מאותו החולי. מסוכן שחילק נכסיו בין בחול בין בשבת מה שעשה עשוי ואם היה בריא עד שיכתוב בכסף בשטר ובחזקה. א"ר יוחנן ניטמא בספק בקעה בין בימות החמה בין בימות הגשמים מחלוקת רבי מאיר וחכמים. בא לישאל בימות החמה נשאלין לו בימות החמה בימות הגשמים נשאלין לו בימות הגשמים אמר רבי יוחנן ובלבד ימים הסמוכי'

דף כט, ב פרק ט הלכה ו גמרא לגשמים. ר' ינאי בשם ר' יד השטרות לתחתונ' א"ל ר' יוחנן ולא מתניתא היא לא כתב לה שכיב מרע והוא אומר שכיב מרע וכו'. והוה ר' ינאי מקלס ליה השלים זהב מכיס בני אל יליו מעיניך וגו'. חד טלי זבין ניכסוי אתא עובדא קומי ר' חייה בר חיוסף ור' יוחנן. ר' חייה בר יוסף אמר חזקה על בן דעת חתמו רבי יוחנן אמר מכיון שקיבל עליו לעקור נכסין ממשפחה עליו להביא הראייה אומר רבי יוחנן יד השטרות לעליונה. רבי יסא בעא קומי ר' יוחנן מה בר' דרבי אמר יד בעל השטר לתחתונה. אמר ליה דברי הכל היא יד השטרות לעליונה. והיך אתון אמרין אתא עובדא

קומי ר' חייה בר יוסף ואמר חזקה על בן דעת חתמו ואתא מרת מכיון שקיבל עליו לעקור נכסים ממשפחה למשפחה עליו להביא ראיה. אמר ליה אנא לא אמרית הדא מילתא. אמר רבי זירא קומי רבי יסא אפילו בעי ר' יוחנן מיכפור. ולא כן אמר רבי יוחנן בשם רבי יד בעל השטר לתחתונה. א"ל רבי יוחנן ולא מתני' היא אלא חכמים שהם כרבי. רב ירמיה בשם רב הלכה כר"מ. שמואל אמר חילופין היא מתניתא מהו חילופין היא מתניתא חברייא רברבייא אמרי עדים חברייא זעירייא אמרי אין עדים כלום פליגי אלא על העדים. אמר רבי אחא כיון שאמרתי לכם לכתוב שכיב מרע ולא כתבתם שקרים אתם: **דף כט,ב פרק ט הלכה ז משנה** המחלק נכסיו על פיו רבי אליעזר אומר אחד בריא ואחד מסוכן נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ושאינן להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה אמרו לו מעש' באימן של בני רוכל שהיתה חולה ואמרה תינתן כבינת לבתי והיא בשנים עשר מנה ומתה וקיימו חכמים את דבריה אמר להן בני רוכל תיקברן אימן:

דף כט,ב פרק ט הלכה ז גמרא עד כדון בשהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר א"ר בון נישמעניה מהדא אמר להן ר' אליעזר מעשה במרוני שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה ומבקש לחלקן אמרו לו אין לך תקנה אלא אם כן קנית קרקע. מה עשה הלך וקנה סלע אחד סמוך לירושלים. אמר חצייה צפוני אני נותן לפלוני ועמו מאה צאן ומאה חביות של יין. מחצייה דרומי אני נותן לפלוני עם מאה חביות של שמן. ובא מעשה לפני חכמים

דף ל,א פרק ט הלכה ז גמרא וקיימו את דבריו. א"ר חנניה קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב וכא אפי' בדברים לפי שבכל מקום אין אדם מזכה עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד וכא אפי' קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר. א"ל ולא רבי אליעזר היא. שנייא היא שכיב מרע דרבי ליעזר כבריא דרבנן. אמר ליה שכיב מרע דר' אליעזר כבריא דרבנן. תמן תנינן רבי עקיבה אומר קרקע כל שהוא א"ר מתנייה תיפתר מקום שיכולת אחת ומרגלית טמונה בו. א"ר יוסי בי רבי בון עילא היה רוצה לקללן שהן זורעין כורכמין בכרם:

דף ל,א פרק ט הלכה ח משנה וחכמים אומרים בשבת דבריו קיימין מפני שאינו יכול לכתוב אבל לא בחול רבי יהושע אומר בשבת אמרו קל וחומר בחול כיוצא בו זכין לקטן ואין זכין לגדול ר' יהושע אומר לקטן אמרו קל וחומר לגדול:

דף ל,א פרק ט הלכה ח גמרא אית תניי תני ומחליף רבי יהושע בן לוי אמר כיני מתניתא אם בשבת אמרו קל וחומר בחול. אית תניי תני ומחליף ר' יהושע בן לוי אמר כיני מתניתא אם בקטן אמרו קל וחומר בגדול:

דף ל,א פרק ט הלכה ט משנה נפל הבית עליו על אביו או עליו ועל מורישיהו והיתה עליו כתובת אשה ובעלי חוב יורשי האב אומרים הבן מת ראשון ואחר כך מת האב ובעלי החוב אומרים האב מת ראשון ואחר כך מת הבן בית שמאי אומרים יחלוקו ובית הלל אומרים הנכסים בחזקתן נפל הבית עליו ועל אשתו יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשון ואח"כ מת הבעל ויורשי האשה אומרים הבעל מת ראשון ואחר כך מתה האשה ב"ש אומרים יחלוקו וב"ה אומרים הנכסין בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל ונכסין הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב נפל הבית עליו ועל אמו ואילו מודין שיחלוקו אמר ר' עקיבה

דף ל,ב פרק ט הלכה ט משנה מודה אני בזה שהנכסים בחזקתן אמר לו בן עזאי על חלוקין אנו מצטערין אלא שבאת לחלוק עלינו את השווין:
דף ל,ב פרק ט הלכה ט גמרא אמר ר' שמואל בר רב יצחק זאת אומרת שבן עזאי חבר ותלמיד לרבי עקיבה:

מסכת בבא בתרא פרק י

דף ל,ב פרק י הלכה א משנה גט פשוט עידיו מתוכו ומקושר מאחוריו פשוט שכתבו עידיו מאחוריו ומקושר שכתבו עידיו מתוכו שניהן פסולין ר' חנניה בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עידיו מתוכו כשר מפני שהוא יכול לעשותו פשוט רשב"ג אומר הכל כמנהג המדינה:

דף ל,ב פרק י הלכה א גמרא ומניין לגט המקושר א"ר אימי ואקח את ספר המקנה ואת החתום זה המקושר ואת הגלוי זה הפשוט שבמקושר. ואת המצוה ואת החקים שבין זה לזה אלא שזה בשנים וזה בשלשה זה מתוכו וזה מאחוריו. ורבנן דקיסרין אמרין ואקח את ספר המקנה זה הפשוט ואת החתום זה המקושר ואת הגלוי זה הפשוט שבמקושר ואת המצוה ואת החוקים שבין זה לזה אלא שזה בשנים וזה בשלשה וזה מתוכו וזה מאחוריו. ר' אידי בשם ר' ירמיה הלכה מקושר כך הוא כותב שם המלוה ושם הלווה ושם העדים וזמן. ומקשרו וחוזר וכותב כן מלמטה. חש לומר שמא זייף. אמר רב הונא לעולם אין העדים חותמין מלמטן עד שיקראו בו מלמעלן אני פלוני בן פלוני מקובל עלי כל הכתוב למעלן. ר' בא בשם רב ירמיה צריכין העדים להיות רחוקים מן הכתב מקום שתי שיטין. ר' אידי בשם רב ירמיה מקושר שכתבו עידיו לארכו. פשוט שכתבו עידיו לרחבו אהן מלגיו ואהן מלבר איכי עביד. א"ר מנא כיצד העדים חותמין בגט המקושר אמר רב חונה בין קשר לקשר אמר ר' אידי ובלבד שלא יהא בין עדים לשטר מקום שני שיטין. שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן חלק מקום שני שיטין לעניין אחר אפילו כל שהוא. א"ר שמואל בר רב יצחק מתני' אמרה כן עד אחד עברי ועד אחד יווני

דף לא,א פרק י הלכה א גמרא עברי גבי יווני לא בענין אחר הוא. כמה יהו העדים רחוקים מן הכתב כדי שיהו מקרים עמו דברי ר' ר"ש בן אלעזר אומר מלא שיטה ר' דוסתא בן יהודה אומר מלא חתימת ידי העדים. רב ירמיה בשם רב אמר משערין אותו עד כדי לך ולך. באי זה כתב משערין אותו ר' יסא בשם רבי שובתי מלא חתימת ידי העדים. חזקיה אמר ובלבד לקולא שאם היה חותם ידי העדים דק והכתב גס הולכין אחר הגס. חותם ידי העדים גס והכתב דק הולכין אחר הדק. א"ר יצחק אי הוה כגון יוסי בן ינאי משערין כדי מלך ובן מלך. ר' אידי בשם ר' ירמיה צריך להרחיק מן המחק מקום שתי שיטין א"ר יצחק ואפילו פשוט. רב אמר מחק או תלות שבכתב הזה זהו קיומו. רב אמר זהו קיומו. ר' אבהו בשם ר' יצחק בן חקולא כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה. מאי כל מה שאת יכול לתלות במחק תלה ר' יסא קוצירה חתניה דר' יוסה בשם ר' יוסה סימפון כתוב מלעיל וסימפון מחילק מלרע אני אומר גמרו לעשותן קידושין גמורין בגין דלא מיצר ביניה גט מחקיה. ורבנן חששין דלא מיצר ביניה גט. שטר נפק ר' חונה לר'

שמי אוגרוי מחזיק קונטא לא מחזיק. א"ר חונה לר' שמי פוק חמי עד ההן אהן קונטא משמש נפק ומר עם טרייא קונטא.

דף לא,ב פרק י הלכה א גמרא מי נפק אמר הדא מיבעי מיתגרה תלת אפסדת עשר. השיב ר' לקיים דברי ר' חנניה בן גמליאל גופו של גט מוכיח עליו אם פשוט הוא אם אינו פשוט. מהו גופו של גט א"ר בא מדמר הונא לעולם אין העדים חותמין מלמטה עד שיקראו בו מלמעלן אני פלוני בן פלוני מקובל אני עלי כל מה שכתוב למעלן. והתני טופס שטרות כן הוא א"ר מני טופס שטרות מקושרות כן הוא. א"ר אבין ואפילו תימר הוא פשוט הוא מקושר בפשוט מעכב במקושר אינו מעכב. ר' יודה אומר במוסיף על ההלכה פשוט בשנים מקושר בשלשה והן עושין אותו בשלשה. פשוט מתוכו מקושר מאחריו והן עושין אותו מתוכו ומאחריו:

דף לא,ב פרק י הלכה ב משנה גט פשוט עדיו שנים ומקושר עדיו שלשה פשוט שכתב בו עד אחד ומקושר שכתוב בו שני עדים שניהן פסולין כתוב בו זוזין מאה די הימו סילעין עשרין אין לו אלא עשרים זוזין מאה די הימו סילעין תלתין אין לו אלא מנה כסף זוזין די אינון ונמחקו אין פחות משנים כסף סלעין די אינון ונמחקו אין פחות משנים:

דף לא,ב פרק י הלכה ב גמרא תני זוזין דינון ונמחקו חמשה והלה אומר אינו אלא שנים. תמן אמרי בן עזאי ור' עקיבה חד אמר נותן שנים ונשבע על השאר וחד אמר כיון שאילו לא הודה לו כל עיקר לא היה לו אלא שנים אינו נשבע אלא על מה שהודה:

דף לא,ב פרק י הלכה ג משנה כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים מלמעלה מאתים ומלמטה מנה הכל הולך אחר התחתון ואם כן למה כותבין את העליון שאם תימחק אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון:

דף לא,ב פרק י הלכה ג גמרא תני לעולם התחתון ילמד מן העליון במקושר באות אחת או בשתי אותיות. בין חנן לחנני בין ענן לענני באות אחת מקיימין אותו בשתי אותיות אין מקיימין אותו. ר' יצחק שאל מלמעלן כתוב חנן ומלמטן נני מהו ללמד התחתון מעליון חנן ועליון מתחתון נני:

דף לב,א פרק י הלכה ד משנה כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו ושובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירן והבעל נותן את השכר כותבין שטר ללווה אע"פ שאין המלוה עמו ואין כותבין למלוה עד שיהא הלווה עמו והלווה נותן שכר כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא המוכר עמו והלוקח נותן את השכר אין כותבין שטרי אירוסין ונישואין אלא מדעת שניהן והחתן נותן את השכר אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהן והמקבל נותן את השכר אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה ב"ד אלא מדעת שניהן ושניהן נותנין את השכר רשב"ג אומר לשניהן כותבין שנים לזה בעצמו ולזה בעצמו:

דף לב,א פרק י הלכה ד גמרא אמר ר' בא צריך שיהא מכיר לשניהן. א"ר לא צריך שיהא מכיר לאיש בגיטו ולאשה בשוברת. מתני' פליגא על ר' בא התקין רבן גמליאל הזקן שיכתוב איש פלוני וכל שם שיש לו אשה פלונית וכל שם שיש לה מפני תיקון העולם. ואפילו כרבי לא לית היא פליגא בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה:

דף לב,ב פרק י הלכה ה משנה מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר לו אם לא נתתי לך מיכן ועד יום פלוני תן לו שטרו הגיע זמן ולא נתן ר' יוסי אומר יתן ר' יהודה אומר לא יתן מי שנמחק שטר חובו מעמיד עליו עדים ובא לפני ב"ד והן עושין לו קיום איש פלוני בן איש פלוני נמחק שטרו ביום פלוני ופלוני ופלוני עידיו:

דף לב,ב פרק י הלכה ה גמרא תני עיצומים ר' אבהו גבי ר' אחא גבי רבי אמי גבי ר' יונה ור' יוסי לא גבי א"ר מנא אף על גב דלית ר' יוסי גבי עיצומים מודה בהוא דיהב בריה גו אומנתה ועצמון ביניהון דהוא גבי. אמר רבי עוקבא תנה בכתובות דבי לוי האומר אבד שטרי ב"ד עושין לו קיום. תני רשב"ג אומר אפילו בשטרי בירורין ב"ד עושין לו קיום:

דף לב,ב פרק י הלכה ו משנה מי שפרע מקצת חובו ר"י אומר יחליף ור' יוסי אומר יכתוב שובר אר"י נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים אמר לו ר' יוסי וכן יפה לו ואל ירע כוחו של זה:

דף לב,ב פרק י הלכה ו גמרא רב אמר עושין לו קיום בית דין תני ר' חייה אין עושין לו קיום ב"ד. א"ר ירמיה אילו שמע רב מתנייה לא הוה מימר הדא מילתא. כגון דמרין כן אני פלוני בן פלוני לווה ממך פלוני ופלוני ערב רב אמר צריך להזכיר זמן ראשון בשני ושמאל אמר אין צריך להזכיר זמן ראשון בשני תני ר' חייה אין צריך להזכיר זמן ראשון בשני.

דף לג,א פרק י הלכה ו גמרא ר' יוחנן בעי אם צריך להזכיר זמן ראשון בשני על הדא א"ר יוסי וכן יפה לו ואל ירע כח זה:

דף לג,א פרק י הלכה ז משנה שני אחין אחד עני ואחד עשיר הניח להן אביהן מרחץ ובית הבד עשאן לשכר השכר לאמצע עשאן לעצמו הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ קח לך זיתים ובוא ועשה בבית הבד שנים שהיו בעיר שם אחד יוסה בן שמעון ושם אחד יוסה בן שמעון אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב נמצא לאחד בין שטרותיו שטרו של יוסה בן שמעון פרוע שטרות שניהן פרועין כיצד יעשו ישלשו אם היו משולשין יכתבו סימן אם היו בסימנין יכתבו כהן האומר לבנו שטר בין שטרותיו פרוע ואין ידוע אי זהו שטרות כולם פרועין נמצא לאחד שם שנים הגדול פרוע והקטן אינו פרוע:

דף לג,א פרק י הלכה ז גמרא תני לא דומה אימת שטר גדול לאימת שטר קטן:

דף לג,א פרק י הלכה ח משנה המלוה את חברו על ידי ערב לא יפרע מן הערב אם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב רשב"ג אומר אם יש נכסים ללווה בין כך בין כך לא יפרע מן הערב:

דף לג,א פרק י הלכה ח גמרא ר' אבהו בשם ר' יוחנן בשיש נכסים ללווה אבל אין נכסים ללווה יפרע מן הערב ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב ואפי' יש נכסים ללווה. תמן מרין בכל מקום הלכה כרשב"ג חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה. אמרין ובלבד במשנתינו. ר' אמי בר קרחה בשם רב ולמה אמרו בכל מקום הלכה כרשב"ג שהלכות קצובות היה אומר מפי בית דינו:

דף לג,א פרק י הלכה ט משנה כיוצא בו אמר רשב"ג אף הערב לאשה בכתובתה והיה בעלה מגרשה ידיר הנייה שמא יעשו קינונייא על נכסיו של זה ויחזיר את אשתו:

דף לג, א פרק י הלכה ט גמרא חמוי דברתיה דר' חגי הוה ערבא בפורנה דברתיה דרבי חניי והוה מבזבזה בנכסייא. אתא עובדא קומי ר' אחא אמר צריך להדיר הנייה אמר רבי יוסי אין צריך להדיר הנייה.

דף לג, ב פרק י הלכה ט גמרא אמרין חברייה קומי ר' יוסי ומה אילו דיחזיר ויסבינה לית מרי חובה אתי וטרף. אמר דלא יחזיר ויעבדינן מטלטלין. או אפרא פרנון ולא משכח מרי חובא מה מתפס ונפק עובדא כרבי אחא:

דף לג, ב פרק י הלכה י משנה המלוה את חבריו בשטר גובה מנכסין משועבדין על ידי עדים גובה מנכסין בני חורין הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין והערב שהוא יוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין מעשה בא לפני ר' ישמעאל ואמר גובה מנכסים בני חורין אמר לו בן ננס אינו גובה לא מנכסים משועבדין ולא מנכסים בני חורין אמר לו למה אמר לו החונק את אחד בשוק אמר לו הנח ואני נותן לך פטור שלא על אמונתו הלווה ואי זהו ערב שהוא חייב לו אמר לו הלווה ואני נותן לך חייב שכן על אמונתו הלווה אמר רבי ישמעאל הרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעין הנובע וכל הרוצה לעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס:

דף לג, ב פרק י הלכה י גמרא רב הונא אמר הקדמה פסולה והשטר כשר. והתנינן פרוזבול המוקדם כשר והמאוחר פסול הדא דתימר דרב הונה ר' לעזר ור' יקים הדא דרב הונא ר' לעזר אמר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לו בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדין שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם. והיכי אם באותן שהכחישו עדותן הכחיש עדותן כמי שאינה והשטר כשר. אם באותו שלא הכחישו עדותן אמר. הא אמר ריש לקיש עשו העדים החתומין בשטר כמי שנחקרה עדותן בב"ד.

דף לד, א פרק י הלכה י גמרא מאי כדון באינון דמרין כן אני פלוני בן פלוני לויתי מפלוני ופלוני ערב. רב אמר צריך להזכיר זמנו של ראשון בשני ושמאל אמר אין צריך להזכיר שמנו של ראשון בשני. רב ושמאל רב כר' יוחנן ושמאל כרשב"ל. ר' יסא בשם ר' יוחנן אמר אע"פ שקילסו ר' ישמעאל את בן ננס על מדרשו קילסו אבל אינה כבן ננס. שמעון בר ווה בשם ר' יוחנן אף בחנוק הלכה כרבי. א"ר יוסי ואת שמע מינה בר נש דהוה צייד לחבריה בשוקא אתא חד ומר שבקיה ונא יהב מן אהן גביי ומן אהן לא גביי:

מסכת סנהדרין פרק א

דף א, א פרק א הלכה א משנה דיני ממונות בשלשה גזילות וחובות בשלשה נזק וחצי נזק תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה האונס והמפתה ומוציא שם רע בשלשה דברי ר"מ וחכמים אומרים המוציא שם רע בעשרים ושלשה שיש בו דיני נפשות:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא מנן תיתי ליה והיו אלה לכם לחקת משפט הייתי אומר אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה. ומניין לדיני ממונות שהן בשלשה ונקרב בעל הבית אל האלהים ריבה בה דין אחד עד האלהים הרי שנים אשר ירשיעון אלהים הרי כאן שלשה דברי ר' יאשיה רבי יונתן אמר הראשון תחילה נאמר. ואין דורשין תחילות. אלא עד האלהים הרי אחד אשר ירשיעון אלהים הרי שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה. ר' אומר בשנים הכתוב מדבר אתה אומר בשנים או אינו אלא באחד כשהוא אומר אשר ירשיעון אלהים אין כתיב כאן אלא אשר ירשיעון אלהים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה. ר' אבהו בעי וכרבי דיני ממונות בחמשה ושיגמר בכ"ג. אשכח תני רבי חזקיה הואיל ואמרה תורה הרוג על פי מטם הרוג על פי עדים מה עדים שנים אף מטם שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן אחד הרי חמשה.

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא לא הן גזילות הן חבלות. אשכח תני ר"ש בן יוחי ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. אתא מימר לך בפשוטה דקרייא ותייא כרבי יוסי בר חלפתא. ר' יוסי בר חלפתא אתון תרין בר נש מידון קומוי א"ל על מנת שתדיננו דין תורה. אמר לון אני איני יודע דין תורה אלא היודע מחשבות יפרע מאותן האנשים. מקבלין עליכון מה דנא אמר לכון. רבי עקיבה כד הוה בר נש אזל בעי מידון קומיה הוה א"ל הו יודעין לפני מי אתם עומדין לפני מי שאמר והיה העולם שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' ולא לפני עקיבה בן יוסף. תני קודם לארבעים שנה עד שלא חרב הבית ניטלו דיני נפשות ובימי שמעון בן שטח ניטלו דיני ממונות. אמר ר"ש בן יוחי בריך רחמנא דלינא חכים מידון. שמואל אמר שנים שדנו דיניהם דין אלא שנקראו ב"ד חצוף ר' יוחנן וריש לקיש תריהון מרין אפילו שנים שדנו אין דיניהן דין. תמן תנינן היה דן את הדין זיכה את החייב חייב לזכאי טימא לטהור טיהר לטמא מה שעשה עשוי וישלם מביתו. ר' בא בשם ר' אבהו בשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשנים. מה אנן קיימין אם בשטעה ודנן משיקול הדעת בדא מה שעשה עשוי. אם בשטעה ודנן דין תורה בדא ישלם מביתו. רבי בא בשם רבי אבהו בשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשלשה על מנת שתדיננו דין תורה וטעה ודנן בשיקול הדעת ישלם מביתו שהגיס דעתו לדון יחידי דין תורה דתנינן אל תהי דן יחידי שאין דן יחיד אלא אחד. א"ר יהודה בן פזי אף הקב"ה אינו דן יחידי שנאמר וכל צבא השמי' עומדי' עליו מימינו ומשמאלו אילו מטין לכף זכות ואילו מטין לכף חובה. אע"פ שאין דן יחידי

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא חותם יחידי שנאמר אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת. אמר רבי יוחנן לעולם אין הקב"ה עושה בעולמו דבר עד שנמלך בבית דין שלמעלן מה טעם ואמת הדבר וצבא גדול. אימתי חותמו של הקב"ה אמת בשעה שנמלך בבית דין שלמעלן. א"ר לעזר כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו. ובניין אב שבכולם וה' דבר עליו רעה. מהו חותמו של הקדוש ברוך הוא רבי ביבי בשם ר' ראובן אמת מהו אמת א"ר בון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר ריש לקיש אל"ף רישיה דאלפא ביתא מ"ם באמצעיתה תי"ו בסופה לומר אני ה' ראשון שלא קיבלתי מאחר ומבלעדי אין אלהים שאין לי שותף ואת אחרונים אני הוא שאיני עתיד למוסרה לאחר. רבי בא ורבי בנימין בר יפת הו דיניין קומי ר' יצחק ונפק דינא עם רבי בנימן. אתא רבי בא בעי מיטרוף על רבי אמי ואלף מומחה שכפף ודן דינו דין. רבי אבהו הוה יתיב דיין בכנישתא מדרתא

דקיסרין לגרמיה אמרין ליה תלמידיו ולא כן אלפן ר' אל תהא דן יחידי. אמר לון כיון דאנן חמי לי יתיב דיין לגרמי ואתון לגביי כמי שקיבלו עליהן. ותני כן במה דברים אמורים שלא קיבלו עליהן אבל אם קיבלו עליהן דן אפילו יחידי. רבי יוחנן אזל מידון קומי רבי חיייה רבה אייתוב גבי חד תלמיד. ולא כן תני אב ובנו הרב ותלמידו שניהן נימנין אחד. נימר חבר ותלמיד היה כרבי לעזר לר' יוחנן. גזר דין נפקו מן דרב לגרמיה מן דרבי אחא לגרמיה מן דרבי יונה ור' יוסי לגרמיהון. תמן תנינן הנוטל שכרו לדון דיניו בטילין

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא כיני מתניתא החשוד ליטול שכרו ודן. חד בר נש אזל מידון קומי רב הונא א"ל אייתי לי בר נש דיסוק תחותי לדיקלא. רב הונא הוה רעי תורין והוה ידע שהדו לבר נש א"ל איתא שהד עלי א"ל הב לי אגרי ותני כן נותנין לדיין שכר בטילו ולעד שכר עדותו. חד בר נש סאב לחד כהן אתא עובדא קומי ר' יצחק ואוכליה חולין. סברין מימר שיוצאין לו דמי תרומה מתוכם. תני ר' אליעזר בן רבי יוסי הגלילי אומר המבצע חוטא והמברך את המבצע הרי זה כמנאץ לפני המקום שנאמר ובוצע ברך נאץ ה'. אלא יקוב הדין את ההר כשעשה משה אבל אהרן משים שלום שנאמר בשלום ובמישור הלך אתי. תני רבי ליעזר בן יעקב אומר מה תלמוד לומר ובוצע ברך נאץ ה' משלו משל למה הדבר דומה לאחד שגנב סאה חיטין והוליכה לנחתום והפריש חלתה והאכילה לבניו הרי זה מברך ואינו אלא מנאץ. ר"מ אומר מה תלמוד לומר ובוצע ברך נאץ ה' אילו אחי יוסף שנאמר מה בצע כי נהרוג את אחינו וגו'. רבי יהושע בן קרחה אומר מצוה לבצע שנאמר אמת ומשפט שלום כל מקום שיש אמת אין משפט שלום יש שלום אין משפט אמת ואי זה אמת שיש בו משפט שלום הוי אומר זה ביצוע. דן את הדין זיכה לזכאי חייב לחייב מעלה עליו הכתוב כילו עשה צדקה עם הזכוי וכילו עשה צדקה עם החייב. צדקה עם הזכוי שהחזיר לו ממונו ועם החייב שהוציא גזילו מתחת ידו. אמר ר' אבהו משפט משפט אמורין בפרשה אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. רבי זכריה בעי קומי רבי אמי עבדין עובדא כההן תנייא. תני ר' שמעון בן מנסיא אומר פעמים שאתה רשאי לבצע פעמים שאין אתה רשאי לבצוע כיצד שנים שבאו אל הדיין עד שלא שמע דבריהן או מששמע דבריהן ואינו יודע היכן הדין נוטה רשאי לומר להן צאו ובצעו משתשמע דבריהן ויודע אתה היכן הדין נוטה אין אתה רשאי לבצוע. שנאמר פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש. עד שלא נתגלע הריב אתה רשאי לנוטשו משנתגלע הדין אין אתה רשאי לנוטשו. א"ר מתנייה אף הפשרה צריכה הכרע הדעת. ר' יהודה בן לקיש אמר שנים שבאו אל הדיין אחד רך ואחד חזק עד שלא שמע דבריהן רשאי לומר להן איני נזקק לכם שמא יתחייב החזק ויהא החזק אויבו מששמע דיבריהן אין רשאי לומר להן איני נזקק לכם שנאמר לא תגורו מפני איש. רבי יהושע בן קרחה אומר הרי שהיה יושב אצל הדיין וראה זכות לעני וחובה לעשיר מניין שלא ישתוק שנא' לא תגורו מפני איש אל תכניס דבריך מפני איש. ויהו הדיינין יודעין את מי הן דנין ולפני מי הן דנין ויהו העדים יודעין את מי מעידין ולפני מי מעידין לפני מי שאמר והיה העולם שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' ואומר אלהים נצב בעדת אל. וכן יהושפט אומר לשופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי לה' וכי אפשר לבשר ודם לדון את בוראו אלא אמר הקב"ה אנא אמרית דיהא לראובן מאה דינר ולשמעון ולא כלום ואת נוטלן מזה ונותנן לזה עלי לשם לו

דף ג, א פרק א הלכה א גמרא וליפרע מאותו האישי. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר הדין בשלשה ופשרה בשנים יפה כח הפשרה מכח הדין בשנים שדנו יכולין לחזור בהן ושנים שפישרו אין יכולין לחזור בהן: האונס והמפתה וכו'. רבי מנא אמר בנערה מאורסה פליגי רבי מאיר אומר מפסדת כתובתה בשלשה ונסקלת בעשרים ושלשה. וחכמים אומרים מקום שנסקלת שם מפסדת כתובתה אבל במוציא שם רע כל עמא מודו מקום שהעדים נסקלין שם הבעל לוקה ונותן מאה סלע. א"ל רבי יוסי בי רבי בון הן תנינתה פלגה את עביד פלגיה. אלא במוציא שם רע פליגי רבי מאיר אומר הבעל לוקה ונותן מאה סלע בשלשה והעדים נסקלין בכ"ג ורבנין מרין מקום שהעדים נסקלין שם הבעל לוקה ונותן מאה סלע אבל בנערה מאורסה כל עמא מודו מקום שנסקלת שם מפסדת כתובתה. ותייא דרבי מנא כרבי זעירא ודרבי יוסי בי רבי בון כרבי אבהו. רבי אבהו שאל שור הנסקל כרבי מאיר מהו שיתן הכסף בשלשה ויסקל בעשרים ושלשה. אמר ליה רבי יוסי בי רבי בון שור הנסקל כולו ממון הוא וגזירת הכתוב שייסקל:

דף ג, א פרק א הלכה ב משנה מכות בשלשה משום ר' ישמעאל אומר בעשרים ושלשה עיבור החדש בשלשה עיבור השנה בשלשה דברי ר' מאיר רבן שמעון בן גמליאל אומר בשלשה מתחילין ובחמשה נושאין ונותנין וגומרין בשבעה ואם גמרו בשלשה מעוברת סמיכת הזקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון

דף ג, ב פרק א הלכה ב משנה ורבי יהודה אומר בחמשה חליצה ומיאונין בשלשה נטע רבעי ומעשר שני שאין דמי ידועין בשלשה וההקדשות בשלשה וערכים המיטלטלין בשלשה רבי יהודה אומר אחד מהן כהן ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן דיני נפשות בעשרים ושלשה הרובע והנרבע בעשרים ושלשה שנאמר והרגת את האשה ואת הבהמה ואומר ואת הבהמה תהרוגו שור הנסקל בעשרים ושלשה שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כן מיתת השור הארי הזאב והדוב והנמר והברדלס והנחש מיתתן בעשרים ושלשה ר' ליעזר אומר כל הקודם להורגן זכה ר' עקיבה אומר מיתתן בעשרים ושלשה:

דף ג, ב פרק א הלכה ב גמרא רבי אבהו בעי מכות בעשרים ושלשה פעמים שמת ממכותיו והרי יש בו דיני נפשות. בר קפרא שמע כולהון מהדא יברכך ה' וישמרך מיכן שמתחילין בשלשה. יאר ה' פניו אליך ויחנך מיכן שנושאין ונותנין בחמשה. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום מיכן שגומרין בשבעה. רבי יהושע בן לוי שמע כולהון מהדא ויקח רב טבחים את שלשת שומרי הסף מיכן שמתחילין בשלשה. וחמשה אנשים מרואי פני המלך מיכן שנושאין ונותנין בחמשה ושבעה אנשים רואי פני המלך מיכן שגומרין בשבעה. א"ר יונתן מיכן לסנהדרין גדולה של כל ישראל ויקח שר הטבחים את שריה כהן הראש ואת צפניה כהן הרי שנים ושבעה אנשים מרואי פני המלך הרי תשעה וששים איש מעם הארץ הרי שבעים חסר אחד ומן העיר סריס אחד הרי שבעים. אית תניי תני שבעים ואחד ויקח רב הטבחים את שלשת שומרי הסף ושבעה מרואי פני המלך וששים איש מעם הארץ ומן העיר לקח סריס אחד הרי שבעים ואחד ולמה קוריהו סריס שמסרס את ההלכה כתוב אחד אומר חמשה וכתוב אחד אומר שבעה להביא שני סופרי הדיינים. לית כאן עיבור החדש אלא קידוש החדש. שמואל אמר אין קידוש החדש פחות מעשרה. חבירים מהו ליכנס לקידוש החדש אמר רבי הושעיה חבר הוינא ואעלי רבי שמואל בר רב יצחק לקידוש החדש ולינא ידע אין סלקית ממינינא אין לא. פשיטא דלא סליק למה בגין

דהוה חתניה או משום שאין חבירין נכנסין לקידוש החדש. א"ר כהנא חבר הוינא ואעלי
 רבי תנחום בר חייה לקידוש החדש וסלקית ממניינא הדא אמרה שחבירים נכנסין
 לקידוש החדש. חברים מהו ליכנס לעיבור שנה נישמענה מהדא מעשה בר"ג שאמר
 יקרוני שבעה זקינים לעלייה ונכנסו שמנה אמר מי הוא שנכנס שלא ברשות עמד שמואל
 הקטן על רגליו ואמר אני עליתי שלא ברשות הלכה נצרכה לי ונכנסתי לשאול עליה.
 אמר לו רבן גמליאל ומה אלדד ומידד שכל ישראל יודעים שאילו הן שנים
דף ד, א פרק א הלכה ב גמרא אמרתי שאתה אחד מהן. ואפילו כן לא עיברוה בהווא
 יומא ואפלגינה במילי דאורייתא ועברוה ביומא דבתרה. תני סנהדרין שראו את ההורג אית
 תניי תני שנים נעשין עדים ומעידין בפני השאר אית תניי תני כולן עדים ומעידין בפני
 אחרים. ר' יהודה בר פזי בשם ר' זעירא כשם שחולקין כאן כך חולקין בעדות החדש.
 ויקום חד ויתיב חד ויקום חד ויתיב חד. שנייא היא שאין העד נעשה דיין. רב הונא ידע
 שהדו לחד בר נש אזל בעי מידון קומיה וכפר ביה. א"ר שמואל בר רב יצחק בגין דאת
 ידע דר' הונא אינשא רבה את כפר ביה. מהו דייזיל ויסהוד עלך קומי בית דין חורין א"ל
 רב הונא ועבדין כן א"ל אין. ושרא רב הונא גרמיה מן ההוא דינא ואזל ואסהיד קומי בית
 דין חורון. תני ר' שמעון בן יוחי וקדשתם את שנת החמשים שנים שנים אתה מקדש ולא
 חדשים. והתנינן ראש בית דין אומר מקודש מהו מקודש מקויים. תני לקידוש החדש
 מתחילין מגדול א"ר חייה בר אדא מתניתא אמר' כן ראש בית דין אומר מקודש. תני
 לעיבור החדש מתחילין מן הצד א"ר זבידא וההן ביתא דלרע לא נהגין כן. ולא שמיע
 דמר ר' חייה בר מרייה ורבי יונה רבי בא בר חייה בשם ר' יוחנן לעיבור החדש מתחילין
 מגדול לעיבור שנה מתחילין מן הצד. וכבר נכנס רבי יוחנן והיה קטן שבכולם אמרו לו
 אמור הרי השנה מקודשת בעיבורה אמר הרי השנה מקודשת בעיבורה. א"ר יונתן ראה
 לשון שלימדנו בן הנפח אילו אמר בעיבורה הייתי אומר אילו אחד עשר יום שהחמה
 עודפת על לבנה אלא בעיבורה שהוסיפו לה חכמים שלשים יום. ר' יעקב בר אחא ר' יסא
 בשם ר' יוחנן לעיבור הולכין אחר המינוי לבית הוועד הולכין אחר הרגל והוא שיש כל
 אחד מדבר במקומו וחותרם כגון ר' חנינה פתח ר"י וריש לקיש חותמין ר' בא בר זבדי פתח
 ר' יסא ור' אמי חותמין רבי חגי פתח רבי יונה ורבי יוסי חותמין. ר' כהנא אימני קומי רבי
 יעקב בר אחא ואעל רבי יעקב בר אחא קמיה מנייה לעיבורא. אמר אכן מרה דשמעתא
 לא מקיים לה. רבי חייה בר ווה הוה קאים מצלי עאל רב כהנא וקם ליה מן חורי מצלי.
 חסל ר' חייה ויתיב ליה בגין דלא מיעבר קומוי. שרי רב כהנא מאריך בצלותיה כיון
 דחסל אמר כן אתון נהגן לציעורי רבכון. א"ל רבי אנא מבית עלי קאתינא דכתיב בהו אם
 יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה בזבח ומנחה אין מתכפר אבל מתכפר בתפילה. וצלי
 עלוי וזכה למיסב עד דאיתעבדון טופריי סומקין כהדא דקקה.
דף ד, ב פרק א הלכה ב גמרא ריש לקיש אקדמון ליה חד סב בעיבור ואעלוניה מן ההוא
 תרעא דלהן. אמר כן יהא בשכרן. ולא שמיע דמר ר' קריפסדא בשם ר' יוחנן מעשה
 ועיברו את השנה שלשה רועי בקר חד אמר בכיר ולקיש באדר מינץ וחד אמר תור באדר
 בעריה ימות ובטול תינתא ישלח משכיה וחד אמר קדום באדר פח בלועך יפיק לקיבליה.
 ונן חמיין הדין שתא ולית בה חד מינהון ועיברו השנה על פיהם. א"ר חלבו ובית דין
 הסכים עמהן ולא כן אמר ר' זעירא והוא שיהו הכל מודין מצד אחד. כיון דאילין מודין
 לאילין ואילין לאילין כמי שכולם מודין מצד אחד. וריש לקיש מקפיד על הדא מילתא

חשש על מה דמר רבי לעזר דמר ר' לעזר והיתה על ידי הנביאים החוזים שוא בסוד עמי לא יהיו זה עיבור ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה המינוי ואל אדמת ישראל לא יבואו זה ארץ ישראל. רבי לעזר כד סלק הכא אמר הא גביי חדא. כד מינוניה אמר הא גביי תרי. כד עאל לעיבורא אמר הא גביי תלת. רבי בא בר זבדא בשם רב טעמא דרבי לעזר בי רבי צדוק בשעה שרואין בית דין שלמעלן בית דין שלמטן שמקדשין אותו גם הם מקדשין אותו. ר' לעזר בשם ר' חנינה מעשה בעשרים וארבע קריות של בית רבי שנכנסו לעבר שנה בלוד ונכנסו בהן עין רע ומתו כולם בפרק אחד מאותה שעה עקרוה מיהודה וקבעוה בגליל. בעיון מיעקר אף אהן סימנא. אמר לון רבי סימון אין אנו מניחין ביהודה אפילו זכר והרי מצינו שקידשו את השנה בבעלת. הדא בעלת זימנין מיהודה וזימנין מדן. אלתקא וגבתון ובעלת הרי הן מיהודה בעלה ועיים ועצם הרי מדן. והרי מצינו שקידשו את השנה בבעלה מימר בתים מיהודה ושדות מדן. רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא ולוד לאו מיהודא היא א"ל אין ומפני מה אין מעברין בה א"ל שהן גסי רוח ומעוטי תורה הפיך אפוי וחמא רבי אחא ורבי יודה בן פזי אמר ליה איטה עבדתני מבזה רבנן. על שלשה סימנין מעברין את השנה על אביב ועל התקופה ועל פירות האילן. על שנים מעברין על אחד אין מעברין ואם עיברוה הרי זה מעוברת. וכשהיה אביב אחת מהן היו שמיחין רשב"ג אומר אף על התקופה. על שלש ארצות מעברין לשנה על יהודה ועל עבר הירדן והגליל על שנים מעברין על אחת אין מעברין ואם עיברוה אינה מעוברת. וכשהיתה יהודה אחת מהן היו שמיחין מפני שהעומר בא ממנה. אין מעברין לא מפני הצינה ולא מפני הגשמים ואם עיברוה אינה מעוברת. אין מעברין לא מפני הגדיים ולא מפני הגוזלין ולא מפני החלב.

דף ה,א פרק א הלכה ב גמרא וכולם סעד לשנה ואם עיברוה מעוברת. רבי ינאי אמר משום ר"ג שהיה אומר אימריא רכיכין וגוזלייא דקיקין ושפר באפוי ובאפי חבריי מוספא על שתא דא תלתין יומין. תני אמר ר' יודן מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו יושבין על גב מעלה בהר הבית ויוחנן סופר הלז יושב לפניו. אמר לו רבן גמליאל כתוב לאחנא בני דרומא עילאה ואחנא בני דרומא ארעייא שלמכון יסגא. מודענא לכון דמטא זמן ביעורא לאפוקי מעשרייא מעומרי שיבלייא ולאחנא בני גלילא עילאה ובני גלילא ארעייא שלמכון יסגא. מודענא לכון דמטא זמן ביעורא תפקון מעשרייא ממעטני זיתא לאחנא בני גלותא דבבל בני גולתא דמדי בני גולתא דיוון ושאר כל גלוותא דישראל שלמכון יסגא. מודענא לכון דאימריא רכיכין וגוזלייא דקיקין וזימנא דאביבא לא מטא ושפר מילתא באפיי ואנפי חבריי מוספא על שתא דא תלתין יומין אין מעברין לשנה אלא אם כן היתה חסירה רוב החודש וכמה רוב החודש ששה עשר יום. ר' יהודה אומר שתי ידות החודש אחד ועשרים יום. א"ר שמואל בר נחמן והוא שיקרב העומר סוף ניסן של תקופות. א"ר יוסי עד הפסח. אמר רב מתניה והוא שיטלו לולב בסוף תשרי של תקופות. אין מעברין לשנה לא פחות מחדש ולא יותר על חדש ואם עיברוה אינה מעוברת. אין מעברין לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עיברוה הרי זו מעוברת. אימתי רגילין לעבר בערבי שביעיות ר' זעירא בשם ר' אבהו הדא דתימר עד שלא התיר ר' ליקה ירק מחוץ לארץ לארץ אבל משהתיר ר' ליקה ירק מחוצה לארץ לארץ היא שביעית שאר שני שבוע. היה ר"מ אומר הרי הוא אומר ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם וגו'. והואיל והיתה השנה צריכה להתעבר מפני מה לא עיברה אלישע אלא מלמד שהיו

שני רעבון והיו קופצים לגרנות. אית תניי תני אין מעברין מפני הטומאה ר' יוסי אומר מעברין שכן מצינו בחזקיהו שעיבר מפני הטומאה שנאמר כי מרבית העם מאפרים ומנשה וישראל וזבלון לא הטהרו כי אכלו את הפסח בלא ככתוב כי התפלל יחזקיהו לאמר ה' הטוב יכפר בעד. ר"ש אומר אע"פ שעיברו ניסן אין מעובר אלא אדר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש עישה יחזקיהו לציבור לעשות פסח שני. אית תניי תני מעברין מפני הטומאה אית תניי תני אין מעברין מאן דאמר אין מעברין מינה כי אכלו את הפסח בלא ככתוב ומאן דמר מעברין

דף ה,ב פרק א הלכה ב גמרא מה מקיים בלא ככתוב מפני שעיברו ניסן ואין מעברין אלא אדר. ותייא כיי דמר ר' סימון בר זביד גולגולת ארנן היבוסי מצאו תחת המזבח. כתיב כל לבבו הכין לדרוש האלהים ולעשות וללמד בישראל חק ומשפט. ר' סימון בר זביד ור' שמואל בר נחמן חד אמר אפילו כמה עשה לטהרת הקודש לא יצא ידי טהרת הקודש וחד אמר אפילו כל מעשים טובים שעושים לטהרת הקודש לא יצא ידי טהרת הקודש. כתיב ויחילו באחד לחדש הראשון לקדש וביום שמונה לחודש באו לאולם ה' ויקדשו את בית ה' לימים שלשה וביום ששה עשר לחדש הראשון כילו. והלא ליום אחד היו יכולין לבער כל עבודה כוכבים שהיה שם א"ר אידי מפני צלמי כשדים שהיו חקוקים בששר. ששה דברים עשה חזקיהו על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו. שהיה גירר עצמות אביו על מיטת חבלים וכיתת נחש הנחושת וגנז טבלה של רפואות והודו לו. סתם מי גיחון העליון וקיצץ דלתות ההיכל ועיבר ניסן בניסן ולא הודו לו. אין מעברין קודם ר"ה ואם עיברוה אינה מעוברת אבל מפני הדוחק מעברין אחר ר"ה מיד אעפ"כ אינו מעובר אלא אדר. רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו והתנינן אם בא החדש בזמנו. אם בא לא בא. רב אמר תשרי לא נתעבר מימיו והתנינן אם היה החדש מעובר. אם היה לא היה. וכשקידשו את השנה באושא ביום הראשון עבר ר' ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי רבי יוחנן בן נורי אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היינו נוהגין כן ביבנה. ביום השני עבר רבי חנניה בן רבי וסי הגלילי ואמר כר' עקיבה אמר רבן שמעון בן גמליאל כך היינו נוהגין ביבנה. ותני קידשוהו בראשון ובשני רבי זעירא בשם רב חסדאי אותה השנה נתקלקלה. מהו בראשון ומהו בשני רבא בשם רב שנה אחד ושנה שני'. והתני קידשוהו ביום הראשון וביום השני קידשוהו קודם זמנו או לאחר עיבורו יום אחד יכול יהא מקודש. תלמוד לומר אותם אלה הם מועדי אין אלה הן מועדי קודם לזמנו תשעה ועשרים יום לאחר עיבורו שנים ושלשים יום. ומניין שמעברין את השנה על הגליות שגלו ואדיין לא הגיעו תלמוד לומר בני ישראל מועדי עשה מועדות שיעשו כל ישראל. א"ר שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת. אין מעברין את השנה אלא ביהודה ואם עיברוה בגליל מעוברת. העיד חנניה איש אונו שאם אינה יכולה להתעבר ביהודה שמעברין אותה בגליל. אין מעברין אותה בח"ל ואם עיברוה אינה מעוברת. אית חמי בגליל אין מעברין בחוצה לארץ מעברין. בגליל אין מעברין ואם עיברוה מעוברת בחוצה לארץ אין מעברין ואם עיברוה אינה מעוברת. ביכולין לעבר בארץ ישראל אבל בשאינן יכולין לעבר בארץ ישראל שמעברין אותה בחוצה לארץ. ירמיה עיבר בחוצה לארץ. יחזקאל עיבר בחוצה לארץ. ברוך בן נריה עיבר בחוצה לארץ. חנניה בן אחי רבי יהושע עיבר בחוצה לארץ שלח ליה רבי שלשה איגריין גבי ר' יצחק ורבי נתן. בחדא

כתב לקדושת חנניה ובחדא כתב גדיים שהינחת נעשו תיישם ובחדא כתב אם אין את מקבל עליך צא לך למדבר האטד ותהי שוחט

דף ו,א פרק א הלכה ב גמרא ונחוניין זורק. קרא קדמייתא ואוקדון תנייתא ואוקרון תלייתא בעי מבסרתהון. אמרין ליה לית את יכיל דכבר אוקרתנין. קם ר' יצחק וקרא באורייתא אלה מועדי חנניה בן אחי ר' יהושע אמר אלה הם מועדי ה' אמר לון גבן. קם רבי נתן ואשלים כי מבבל תצא תורה ודבר ה' מנהר פקוד. אמרין ליה כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם. אמר לון גבן אזל קבל עליהן קמי רבי יהודה בן בתירה לנציבין. א"ל אחריהם אחריהם. א"ל לי נא ידע מה תמן. מה מודע לי דאינון חכמין מחשבה דכוותי. מכיון דלא ידעי מחשבה דכוותיה ישמעון ליה ומכיון דאינון חכמין מחשבה דכוותיה ישמע לון. קם רכב סוסיא הן דמטא מטא והן דלא מטא נהגין בקילקול. כתיב ואל יתר זקני הגולה אמר הקב"ה ביותר הם עלי זקני הגולה. חביבה עלי כת קטנה שבארץ ישראל יותר מסנהדרין גדולה שבחוצה לארץ. כתיב החרש והמסגר אלף ואת מר הכן. רבי ברכיה בשם רבי חלבו ורבנן. רבי ברכיה בשם רבי חלבו אמר החדש אלף והמסגר אלף ורבנן אמרי כולהן אלף. רבי ברכיה בשם רבי אילו החבירים ורבנן אמרין אילו הבולבוטין. רבי הושעיה כד הוה מקבל סהדיא בעיני טב הוה אמר לון הווי יודעין כמה עדות יוצא מפיכם כמה שכר בתים יוצא מפיכם. א"ר אבונה ואין כיני אפילו בדיני נפשות. בת שלש שנים ויום אחד בא עליה הרי זה בסקילה נמלכו בית דין לעברו ובא עליה אינו בסקילה. א"ר אבין אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי בת שלש שנים ויום אחד נמלכו בית דין לעברו הבתולין חוזרין ואם לאו אין הבתולין חוזרין. סמיכת הזקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון רבי יהודה אומר בחמשה. מה טעמיה דר' שמעון וסמכו שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן אחד הרי שלשה. מה טעמיה דרבי יהודה וסמכו שנים זקני שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי חמשה ובעגלה ערופה מה טעמיה דר' שמעון זקיניך שנים ושפטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי חמשה. מה טעמיה דרבי יהודה זקיניך ושפטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה. אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בערופה דלא דריש ויצאו נראין דברי רבי שמעון בסמיכה דלא דריש וסמכו. אין תימר נראין דברי רבי יהודה בערופה כמו דודרש וסמכו ידרוש ויצאו אשכח תימר ויצאו שנים זקניך שנים ושפטיך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שבעה. מה מקיים רבי שמעון זקיניך ושפטיך זקיניך שהן שופטיך. תני רבי ליעזר בן יעקב אומר זקיניך זה בית דין הגדול ושפטיך זה מלך וכהן גדול. תני הסמיכות בשלשה לא סמיכה היא סמיכות. תמן קריי למנוייה סמיכותא. א"ר בא בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה את תלמידיו כגון רבי יוחנן בן זכיי מינה את רבי ליעזר ואת רבי יהושע ורבי יהושע את רבי עקיבה ורבי עקיבה את רבי מאיר ואת ר"ש. אמר רבי מאיר תחילה

דף ו,ב פרק א הלכה ב גמרא נתכרכמו פני ר' שמעון אמר לו רבי עקיבה דייך שאני ובוראך מכירין כוחך. חזרו וחלקו כבוד לבית הזה. אמרו בית דין שמינה שלא לדעת הנשיא אין מינויו מינוי ונשיא שמינה שלא לדעת בית דין מינויו מינוי. חזרו והתקינו שלא יהו ב"ד ממנין אלא מדעת הנשיא ושלא יהא הנשיא ממנה אלא מדעת ב"ד. תני בראשונה היו כותבין שטרי חליצה במוחב פלוני ופלוני חליצה פלנית בת פלוני לפלוני בר פלוני בפנינו דקרבת לקדמנא ושרת סיניה מעילוי ריגליה דימינא ורקת קדמנא רוקא

סמיתחזי לנא על ארעא ואמרת ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אהיו. תני בראשונה היו כותבין שטרי מיאונין במעמד פלוני ופלוני מיאנה פלנית בת פלוני בפלוני בר פלוני בפנינו לא רעינא ביה לא שוייהנא ליה לא צבינא להיתנסבא ליה. א"ר יוחנן הקדש שפדייו יותר על דמיו הרי זה פדוי ומעשר שני שפדייו יותר על דמיו הרי זה אינו פדוי. מה בין הקדש מה בין מעשר שני א"ר לא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין. ר' יונה בעא כמאן דמר אינו כנכסיו ברם כמאן דמר כנכסיו הוא. מה בין הקדש מה בין מעשר שני א"ר יוסי ולא כבר נאמר טעמא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין. ר' זירא בעא קומי רבי אמי נבדק אותו האיש ואמר לא נתכוונתי. אמר ליה לכי בדק. א"ר יוחנן הקדש שפדייו ולא הוסיף חומש הרי זה פדוי ומעשר שני שפדייו ולא הוסיף חומש אינו פדוי. מה בין מעשר שני להקדש אמר רבי לא שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו. רבי יונה בעי כמאן דמר אינו כנכסיו ברם כמאן דמר כנכסיו. מה בין הקדש למעשר שני אמר רבי יוסי ולא כבר את אמר טעם שאדם מצוי להרבות בהקדישו. תני ההקדישות בשלשה. הדא דתימר במקדיש גוף השדה אבל אם אמר הרי עלי מנה להקדש. נישמענה מהדא ערכים המיטלטלין בשלשה. וכי יש ערכים שאין מיטלטלין. רבי יעקב בר אחא ר' שמעון בר ווה בשם רבי חנינה האומר ערכי עלי ובא לסדרו מקרקע שמין לו בעשרה ממטלטלין בשלשה. האומר ערכי עלי אינו כאומר דמי שדי עלי אבל אם אמר הרי עלי מנה להקדיש שמין לו בשלשה. לכשיעשיר נידון בהשג יד. תני העבדים והשטרות והמטלטלין אין להן איגרות בקורת. רבי יודן בן פזי אמר אכרזה. עולא בר ישמעאל אמר עבדים שלא יברחו השטרות והמטלטלין שלא יגנבו. רבי בא בר כהנא בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שעבדים נפדין בשלשה. אמר ליה אין והתנינן בקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן.

דף ז, א פרק א הלכה ב גמרא אמר ליה אכין אדם דכא בן חורין הוא. חנניה בר שלמיה אמר בשם רב אתא עובדא קומי רבי ובעא למיעבד כרבנן. א"ל רבי לעזר בן פרטא בן בן רבי לעזר בן פרטא רבי לא כן לימדתנו משום זקיניך אלא אם עשו איגרת ביקורת. א"ל אין וחזר ועבד כר"ג: פיס'. דיני נפשות בעשרים ושלשה. ר' אבהו שאל שור הנסקל כרבי מאיר מהו ליתן הכסף בשלשה ניסקל בעשרים ושלשה. א"ל רבי יוסי בי רבי בון שור הנסקל כולו ממון הוא וגזירת הכתוב שיסקול. אגנטוס הגמון שאל לרבי יוחנן בן זכאי השור יסקל וגם בעליו יומת. אמר ליה שותף ליסטים כליסטים. וכשיצא אמרו לו תלמידיו רבי לזה דחיתה בקנה לנו מה את משיב. אמר להן כתיב השור יסקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כן מיתת השור הקיש מיתת בעלים למיתת השור מה מיתת בעלים בדרישה וחקירה בעשרים ושלשה אף מיתת השור בדרישה וחקירה בעשרים ושלשה:

דף ז, א פרק א הלכה ג משנה אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול אלא בבית דין של שבעים ואחד ואין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי ב"ד של שבעים ואחד ואין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד ואין עושין סנהדריות לשבטים אלא בבית דין של שבעים ואחד ואין עושין עיר הנדחת אלא בבית דין של שבעים ואחד אין עושין עיר נדחת בספר ולא שלש עיר נדחת אבל עושין אחת או שתיים:

דף ז, א פרק א הלכה ג גמרא איתא חמי שנים אין דנים לא כל שכן שבט. אמר רבי מתניה בנשיא שבטים היא מתניתא. אמר ר' ליעזר בחורש שבין שני שבטים היא

מתניתא. אמר ר' זירא נאמר כאן זדון ונאמר להלן זדון בזדון דברו הנביא מה זדון שנאמר להלן בנביא השקר הכתוב מדבר אף זדון שנאמר כאן בנביא השקר הכתוב מדבר. אמר ר' חזקיה נאמר כאן דיבר ונאמר להלן אשר דיבר הנביא בשם ה' מה דיבר שנא' להלן בנביא השקר הכתוב מדבר אף דיבר שנא' כאן בנביא השקר הכתוב מדבר: פיסקא אין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד וכו'. ר' יהודה אומר בתחילה ויעל זוד בדבר גד זה מלך ונביא ויחל שלמה לבנות את בית ה' אלהי ישראל בהר המוריה אשר נראה אלו אורים ותומים. לדוד אביהו זה סנהדרין. שאל אביך ויגדך זקיניך ויאמרו לך. השיר.

דף ז,ב פרק א הלכה ג גמרא וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה. תודות. ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלכות לימין מעל החומה לשער האשפות. אמר רבי שמואל בר יודן מה כתיב מהלכות לא תהלכות. אלא בניטלות על ידי אחר. רב הונא בר חייה בשם רב מייתי לה דבר תורה ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת כל כליו וכן תעשו כן תעשו לדורות. משה זה מלך ונביא אהרן אילו אורים ותומים. אספה לי שבעים איש מזקני ישראל זה סנהדרין. שאל אביך ויגדך וגו'. השיר. וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה. תודות. ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלכות לימין מעל לחומה לשער האשפה. אמר רבי שמואל בר יודן מה כתיב מהלכות לא תהלכות אלא בניטלות ע"י אחר. כיצד היו מהלכות ר' חייה רבה ורבי שמעון בר רבי חד אמר זו כנגד זו וחרנה אמר זו אחר זו. ושניהן מקרא אחד דורשין. והתודה השנית ההולכת למול ואני אחריה. מאן דמר זו כנגד זו והוא יושב ממולי ומאן דמר זו אחר זו ומלך את ראשו ממול ערפו. ומאן דמר זו כנגד זו נמצא כל מקום ומקום מתכפר בתודה אחת ומאן דמר זו אחר זו נמצא כל מקום ומקום מתכפר בשתי תודות. מאן דמר זו אחר זו יאות דתנינן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת ומאן דמר זו כנגד זו אי זו היא הפנימית זו שסמוכה לבית. ר' יסא בשם רבי יוחנן על פי נביא נאכלת. אמר ר' זירא תניי תמן נביא יש כאן אורים ותומים למה אני צריך. אשכח תני ר' יהודה אומר צריך אורים ותומים. א"ר אבהו אתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש חד אמר בונין ואחר כך מקדישין וחרנה אמר מקדישין ואחר כך בונין. מאן דמר בונין ואחר כך מקדישין אין רואין את המחיצות כילו הן עולות. ביקשו להוסיף על היכל במה מוסיפין בשתי הלחם. ומקדישין ביום טוב אלא בלחם הפנים. ומקדישין בשבת אלא בלילה. ומקדישין בלילה. א"ר יוסי בי רבי בון במנחת מאפה. ניחא בעלייתן מן הגולה שהקריבו ואח"כ קידשו בהכנסתן לארץ במה קידשו. אמר רבי יוסי בי ר' בון בשתי תודות

דף ח,א פרק א הלכה ג גמרא הבאות מגוב וגבעון. אבא שאול אומר שתי ביצים היו שם התחתונה והעליונה אין קדושתה גמורה. התחתונה נתקדשה בכולן והעליונה בעלייתן מן הגולה לא במלך ולא באורים ותומים. לפיכך התחתונה עם הארץ אוכלין שם קדשים קלין ומעשר שני וחברים אוכלים שם קדשים קלין אבל לא מעשר שני. והעליונה עם הארץ אוכלין שם קדשים קלין אבל לא מעשר שני וחברים אוכלין שם קדשים קלין ומעשר שני. מפני מה לא קידשוה מפני שהיתה תורפת ירושלים שם והיתה יכולה ליכבש משם. ואין עושין סנהדריות לשבטים תלמוד לומר לשבטיך ושפטו את העם. אין עושין עיר הנידחת רבן יוחנן בשם ר' הושעיה תלתא אמורין חד אמר אחת עושין שתיים אין עושין וחרנה אמר הסמוכות עושין המפוזרות אין עושין וחרנה אמר מפוזרות אין עושין

כל עיקר שמא יפוצו עובדי כוכבים ויבואו לארץ ישראל. ואית דבעי מימר שמא יפוצו האויבים ויבואו לידי קרחה:

דף ה,א פרק א הלכה ד משנה סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד וקטנה של עשרים ושלושה מניין לגדולה שהוא של שבעים ואחד שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן הרי שבעים ואחד רבי יהודה אומר שבעים ומניין לקטנה שהיא של עשרים ושלושה שנאמר ושפטו העדה והצילו העדה עדה שופטת ועדה מצלת הרי עשרים ומניין לעדה שהיא עשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצאו יהושע וכלב ומניין להביא עוד שלשה ממשמע שנאמר לא תהיה אחרי רבים לרעות שומע אני שאמר היה עמהן לטובה ואם כן למה נאמר אחרי רבים להטות לא כהטייתך לטובה הטייתך לרעה הטייתך לטובה על פי עד אחד ולרעה על פי שנים אין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי עשרים ושלושה וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין מאה ועשרים רבי נחמיה אומר מאתים ושלושים כדי שרי עשרות:

דף ה,א פרק א הלכה ד גמרא רבי בא רבי יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן עד מתי לעדה הרעה מה לעדה האמורה להלן עשרה אף כאן עשרה. א"ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך מה תוך שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה. א"ל רבי יסא בי רבי בון

דף ה,ב פרק א הלכה ד גמרא אם מתוך את יליף לה סגין אינון. אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמר להלן בני ישראל ויבואו בני ישראל לשבר וגו' מה בני ישראל שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה: פיסקא ומניין להביא עוש שלשה כו'. תני אמר רבן שמעון בן גמליאל בראשונה לא היו חותמין על כתובת נשים כשירות. אלא כהנים לויים וישראלים משיאין לכהונה. א"ר יוסי בראשונה לא היתה מחלוקת ישראל אלא סנהדרין של שבעים ואחד היתה יושבת בלשכת הגזית. ושני בתי דינין של שלשה שלשה היו יושבין אחד אחד בחיל ואחד בהר הבית. ובתי דינין של שלשה ועשרים היו יושבין בכל עיירות ארץ ישראל. צריך אחד מהן לשאול דבר הלכה היה בא ושואלה בבית דין שבעירו אם שמעו אמרו לו ואי לא היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין הסמוך לעירו. אם שמעו אמרו לו ואילא היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין שבהר הבית. אם שמעו אמרו להן ואי לא היה הוא ומופלא שלהן באין ושואלין אותה בבית דין שבחיל. אם שמעו אמרו להן ואם לאו היו אילו ואילו מתכנסין לבית דין הגדול שבלשכת הגזית שמשם תורה יוצאה ורווחת לכל ישראל שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה' וגו'. סנהדרין שבלשכת הגזית אע"פ שהיתה של שבעים ואחד לא היו פחותין מעשרים ושלושה. צריך אחד מהן לצאת היה מסתכל אם יש שם עשרים ושלושה היה יוצא ואם לאו לא היה יוצא. והיו יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים. ובשבתות ובימים טובים היו יושבין בבית המדרש שבהר הבית. נשאלה הלכה אם שמעו אמרו להן ואי לא עומדין על המניין רבו המזכין זיכו. רבו מחייבין חייבו רבו המטהרין טהירו רבו המטמין טמאו שמשם תורה יוצאה ורווחת לכל ישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו רביהן כצורכן רבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות. ומשם שולחין בכל עיירות שבארץ ישראל וכל מי שהיו מוצאין אותו חכם עניו שפוי עין טובה נפש שפלה רוח נמוכה לב טוב יצר טוב חלק טוב היו מושיבין אותו בבית דין שבהר הבית ואחר כך בבית דין שבחיל ואחר כך בבית דין הגדול שבלשכת הגזית. סנהדרין היתה

כחצי גורן עגולה והנשיא היה יושב באמצע כדי שיהו רואין אותו ושמעין קולו. א"ר לעזר בי רבי צדוק בשהיה רבן גמליאל יושב ביבנה היה אבא ואחיו יושבין מימינו וזקנים משמאלו מפני כבוד הזקן. כמה הן שופטי ישראל שבע ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות. שרי אלפים שש מאות. שרי מאות ששה אלפים. ושרי חמשים שנים עשר אלף. שרי עשרות ששים אלף. נמצאו שופטי ישראל שבעה ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות. מה טעמא דרבי נחמיה והוא שיהא שם בית דין של עשרים ושלושה. והנידונים והעדים וזוממיהן וזוממי זוממיהן וחזן וסופריהן ושמש. מה טעמא דרבנן והוא שיהא שם שנים עשר סנהדריות של שנים עשר שבטים: ומשה על גביהן. דבר תקנה עשה משה בשעה שאמר לו הקב"ה פקוד כל בכור זכר בבני ישראל אמר אי זה מקבל עליו ליתן חמשה שקלים לגולגולת. מה עשה נטל שנים ועשרים אלף פיטקין וכתב עליהן בן לוי. ורע"ג כתב עליהן חמשת שקלים והטילן לקלפי אמר להו בואו וטלו פיטקיכם. כל מי שעלה בידו בן לוי היה אומר לו כבר פדאך בן לוי וכל מי שהיה עולה בידו חמשת שקלים היה אומר לו מה אעשה לך מן השמים הוא. ר' יהודה ור' נחמיה מתיב תנייא לחברייא אילו כתבתני לוי סילקת. אלא כך עשה נטל שנים ועשרים אלף פיטקין וכתב לוי ורע"ג וכתב עליהן לוי ורע"ג כתב עליהן חמשת שקלים והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם. כל מי שעלה בידו לוי אמר לו כבר פדאך בן לוי וכל מי שעלה בידו חמשת שקלים היה אומר לו מה אעשה ומן השמים הוא. מתיב תניינא לחברייא הגע עצמך שעלו כולם לוי א"ל

דף ט,א פרק א הלכה ד גמרא מעשה נס היה ומסורגין עלו. א"ר שמואל על דעתיה דתנייא אהורייא מעשה ניסין על דעתיה דתנייא קדמייא אינו מעשה ניסין. א"ל כולהון מעשה ניסין היו ומסורגין עלו. אנטונינות הגמון שאל את רבן יוחנן בן זכאי בכלל חסירין ובפרט יתירין. אמר ליה אותן שלש מאות יתירין בכורי כהונה היו ואין קודש מוציא קודש. כיוצא בו ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל. אמר משה אם אטול ששה מכל שבט הרי שבעים ושנים. עשרה מששה ושנים מחמש'. אי זה שבט מקבל עליו להיות פגום. מה עשה נטל שבעים פיטקין וכתב עליהן זקן ושנים חלק והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם כל שעלה בידו זקן היה אומר לו מינוך מן השמים וכל מי שעלה בידו חלק היה אומר לו ומה אעשה ומן השמים הוא. ר' יודה ורבי נחמיה מתיב תנייא לחברייא אילו כתבתני זקן סילקת. אלא כך עשה נטל שבעים ושנים פיטקין וכתב עליהן זקן ושנים חלקין והטילן לקלפי אמר להן בואו וטלו פיטקיכם מי שעלה בידו זקן אמר לו כבר מינוך מן השמים ומי שעלה בידו חלק היה אומר לו ומה אעשה ומן השמים הוא. מתיב תנייא לחברייא הגע עצמך שעלו כולם זקן. א"ל מעשה ניסין היה ומסורגין עלו. א"ר שמואל קשיתיה קומי רבי אבהו על דעתיה דתנייא אחרייא מעשה ניסים על דעתיה דתנייא קדמייא אינו מעשה ניסים. א"ל מעשה ניסין היו ומסורגין עלו. שאל אנטונינוס הגמון לרבן יוחנן בן זכאי משה רבכם או גנב היה או לא היה בקי בחשבון. דכתיב בקע לגולגולת אין תעביד קינטרא מאה ליטרא וחד מן אישתא גנב. ואין תעבדיניה שיתין ליטרין פלגא גנב. א"ל משה רבן גיזבר נאמן ובקי בחשבון היה. א"ל והכתיב ונחושת התנופה עשרים ככר והיידא לון סלקין תשעין ושית ליטרין ואיתעביד ליה פרוטרוט. א"ל משום דלא סליק קינטירא ואין תימר דסלק קינטירא פלגא גנב. א"ל

והכתיב ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים והייד' לון סלקין שבעים וחזד ליטרין ואת עביד ליה פרוטרוט. א"ל משום דלא סליק קינטרא פלגא גנב.
דף ט,ב פרק א הלכה ד גמרא אמר ליה והכתיב והשקל עשרים גרה עשרים שקלים. חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם. ככרו של הקדוש ברוך הוא כפול היה. אמר ליה גיזבר נאמן ובקי בחשבון היה:

מסכת סנהדרין פרק ב

דף ט,ב פרק ב הלכה א משנה כהן גדול דן ודנין אותו מעיד ומעידין אותו חולץ וחולצין לאשתו ומייבמין לאשתו אבל הוא אינו מייבם מפני שהוא אסור באלמנה מת לו מת אינו יוצא לאחר המיטה אלא הן ניכסין והוא נגלה הן ניגלין והוא נכסה ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש לא יצא:
דף ט,ב פרק ב הלכה א גמרא ניחא דן. דנין אותו וימנה ליה אנטלר. הגע עצמך שנפלה לו שבועה. ואנטלר בשבועה דיני ממונות שלו בכמה בשלשה ועשרים. נישמענה מהדא אין מלך יושב בסנהדרין ולא מלך וכהן גדול יושבין בעיבור. שאין כבוד המלך לישב בשבעה. תא חמי בשבעה אין כבודו ליב לא כל שכן בשלשה. הדא אמרה דיני ממונות שלו בעשרים ושלשה. א"ר לעזר כהן גדול שחטא מלקין אותו ואין מעבירין אותו מגדולתו. א"ר מנא כתיב כי נזר שמן משחת אלהיו אני ה' כביכול מה אני בקדושתו אף אהרן בקדושתו. ר' חנינה כתובא ר' אחא בשם ריש לקיש כהן גדול שחטא מקלין אותו. אין תימר בעשרים ושלשה נמצאת עלייתו ירידתו. וריש לקיש אמר נשיא שחטא מלקין אותו בב"ד של שלשה. מה מחזרין ליה א"ר חגי משה אין מחזרין ליה די קטל לון. שמע ר' יודן נשייא וכעס שלח גנתן למיתפוס לריש לקיש טרפון. ערק לדא מוגדלא ואית דמרין להדא כפר יטיא. למחר סלק ר' יוחנן לבית וועדא וסלק רבי יודן נשיא לבית וועדא. א"ל למה לית מרי אמר לון מילא דאורייתא. שרי טפח בחדא ידיה א"ל ובחדא טפחין אלא א"ל לא ולא בן לקיש לא.

דף י,א פרק ב הלכה א גמרא א"ל אלא אנו מפתחה. א"ל בהדא מגדלא. א"ל למחר אנא ואת ניפוק לקדמיה. של ר' יוחנן גבי ריש לקיש עתיד לך מילה דאורייתא דנשייא נפיק לקדמך. נפק לקדמון ומר דיגמא דיזכון דמייא לבירייתכון כד אתא רחמנא למיפרוק ית ישראל לא שלח לא שליח ולא מלאך אלא הוא בעצמו דכתיב ועברתי בארץ מצרים הוא וכל דרגון דידיה. א"ל ומה חמית מימר הא מילתא. אמר לון מה אתון סברין מה דחיל מינכון הוינא מנע אולפניה דרחמנא. דמר ר' שמואל בר רב יצחק אל בני כי לא טובה השמועה. ר' לעזר בשם כהנא למעלן למעלן מקנה שפה למטן למטן מקנה שפה ר' יוחנן אמר למטן ממש. ר' יוחנן סלק למבקרה לר' חנינה גו איסטרטה שמע דדמך אמר שלח ואייתי מנוי טבייא דשובתא ובזעיה. ר' יוחנן פליג על ר' יודן בתרתי. ואתייא דר' לעזר בשם כהנא כר' יודה ואי כר' יודה לא יפרום כל עיקר לא אתייא דלא אלא על אביו ועל אמו כר' מאיר. דתני על כל המתים אין מבדיל קנה שפה אלא על אביו ועל אמו דברי ר' מאיר ר' יודן אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה הרי זה קרע של תפלות. מאי כדון

חומר הוא בכהן גדול שיהא מבדיל קנה שפה. כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל דברי ר' מ' ר' יהודה אומר כל אותו היום ר"ש אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו. בין ר' מאיר לר"ש חדא בין רבי יודא לר"ש חדא בין ר"מ לר' יודה הכנסה. ר' יעקב בן דסאי מפסיק ביניהן ר' מאיר אומר היה בפנים היה יוצא בחוץ היה נכנס ר' יהודה אומר היה בפנים היה נכנס היה בחוץ לא היה נכנס ר"ש אומר גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו. ר' יוסי בי ר' בון בשם רב הונא מתני' לריש לקיש ומן המקדש לא יצא עמהן אין יוצא אבל יוצא הוא אחריהן: הן ניכסין והוא נגלה ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר ר' יודן אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר ומן המקדש לא יצא. יצא לא היה חוזר. ר' אבהו בשם רבי לעזר אין אנינה אלא למת בלבד דכתיב ואנו ואבלו פתחיה. התיב חייה בר אדא והכתיב ואנו הדיינים. א"ר חנינה

דף י, ב פרק ב הלכה א גמרא כיני מתני' שאין אנינת טומאה אלא למת בלבד. תני אי זו היא אנינה משעת מיתה עד שעת קבורה דברי רבי וחכמים אומרים כל אותו היום. אשכח מר קולת וחומרת על דעתיה דרבי קולת וחומרת על דעתיה דרבנן. מה מפקה מביניהון מת ונקבר בשעתו. על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום על דעתיה דר' אינו אסור אלא אותה שעה בלבד. מת ונקבר לאחר שלשה ימים על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום על דעתיה דר' אסור עד שלשה ימים. אתא רבי אבהו בשם ר' יוחנן ורב חסדא תרויהון מרין מודה ר' לחכמים שאין אסור אלא אותו היום בלבד כהדא דתני רבי אומר תדע לך שאין אנינות לילה תורה שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב. והרי אמרו אנינות תורה ר' יסא בר' בון בשם ר' חונא תיפתר שנקבר בדמדומי חמה:

דף י, ב פרק ב הלכה ב משנה וכשהוא מנחם את אחרים דרך כל העם עוברין בזה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם כשהוא מתנחם מאחרים כל העם אומרים לו אני כפרתו והוא אומר להן תתברכו מן השמים וכמשברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל:

דף י, ב פרק ב הלכה ב גמרא הדא אמרה ספסל אין בו משום כפיית המיטה. כהן גדול חייב בכפיית המיטה. תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא אם כן הקדימו שעה אחת או איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפלל. והתנינן קברו את המת וחזרו תיפתר באינן דהוון סברין דאית בה ענה ולית בה ענה. תני ההספד וכל העסוקין בהספד מפסיקין לקרית שמע ולא לתפילה. מעשה היה והפסיקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה.

דף יא, א פרק ב הלכה ב גמרא והתנינן אם יכולין להתחיל ולגמור. מתני' ביום ראשון מה דתני ביום שני. א"ר שמואל בר אבדומא זה שנכנס לכנסת ומצאן עומדין לתפילה אם יודע שיכול לגמור עד שלא יתחיל שליח ציבור לענות אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל. באי זה אמן אמרו תרין אמורין חד אמר של האל הקדוש וחד אמר של שומע תפילה בחול. תני ר' יהודה אומר היו כולן עומדין בשורה משום כבוד חייבין משום אבל פטורין. ירדו לספד הרואין פנים פטורין ושאיין רואין פנים חייבין. והדא דתנינן כשמנחם אחרים כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם כמשנה הראשונה והא דתנינן הפנימין פטורין והחיצונין חייבין כמשנה הראשונה. א"ר חנינה בראשונה היו משפחות עומדות והאבילין עוברין משרבת תחרות בציפרין התקין ר' יוסי שיהו משפחות עוברות והאבילים עומדין. אמר ר' שמואל דסופפתא חזרו הדברים ליושנן:

דף יא, א פרק ב הלכה ג משנה מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו לא חולץ ולא חולצין את אשתו לא מייבם ולא מייבמין את אשתו רבי יהודה אומר אם רצה לחלוץ ולייבם זכור לטוב אמרו לו אם רצה אין שומעין לו ואין נושאים את אלמנתו רבי יהודה אומר נושא הוא המלך אלמנתו של מלך שכן מצינו בדוד שנשא אלמנתו של שאול שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחקיך:

דף יא, א פרק ב הלכה ג גמרא לא דן והכתיב ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ותמר הכן אמור מעתה היה דן הזכיי וחייב החייב היה החייב עני נותן לו משלו נמצא עושה דין לזה וצדקה לזה. ר' אומר היה דן וזיכה הזכיי וחייב החייב מעלה עליוהמקום כילו עשה צדקה עם החייב שהוציא גזילה מידו: ולא דנין אותו. על שם מלפניך משפטי יצא. ר' יצחק בשם ר' המלך וצבור נידונין לפניו בכל יום שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו. ר' יודן אומר אם רצה לחלוץ ולייבם זכור לטוב. אמרו לו אם אומר את כן נמצאת פוגם כבוד המלך: אין נושאים לא אלמנתו ולא גרושתו של מלך. על שם ותהיינה צרורות עד יום מותן אלמנות חיות. ר' יודה בר פזי בשם ר' פזי בשם ר' יוחנן מלמד שהיה דוד מקלעתן ומקשטתן ומכניסן לפניו בכל יום ואומר ליצרו הרע תאבתה דבר האסור לך. חייך שאני מתאיבך דבר המותר לך. רבנין דקיסרין אמרין אסורות ממש היה ומה כלי הדיוט שנשתמש בהן הדיוט אסור למלך להשתמש בו כלי המלך שנשתמש בהן הדיוט אינו דין שיהא המלך אסור לשמש בהן: ר' יודן אומר נושא המלך אלמנות המלך שמצינו בדוד שנשא אלמנות שאול שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך. זו רצפה ואביגיל ובת שבע.

דף יא, ב פרק ב הלכה ג גמרא שלשה בנים היו לחצרון דכתיב ובני חצרון ירחמאל ואת רם ואל כלובי. הוא ירחמאל קדמוי. אלא שנשא אשה גויה להתעטר בה דכתיב ותהיא אשה אחרת לירחמאל ושמה עטרה היא אם אונס שהכניסה אנינה לתוך ביתו. ורם הוליד את עמינדב ועמינדב הוליד את נחשון ונחשדון הוליד את שלמה ושלמון הוליד את בועז ובוועז נשא את רות. הא נבל אתי מן דכלובי. אמר נבל לית בישראל בר טבין סגין מישראל. הדא הוא דכתיב ואיש במעון ומעשהו בכרמל והאיש גדול מאוד. והוא כלובי דאתי מן כלובי. וישמע דוד במדבר כי גוזז נבל ואמרתם כה לחי לקיומא ואתה שלום וגו'. א"ר יוסטא בר שונם נעשו מחנה. ויען נבל את עבדי דוד וגו'. ומניין לדיני נפשות שמתחילין מן הצד תנא שמואל הזקן קומי ר' אחא ויאמר דוד לאנשיו וגו' ויעט בהם מהו ויעט בהם אפחון במילין. ועתה דעי וראי מה תעשי ותפגוש אותם. גילת שוקה והלכו לאורה. ותפגוש אותם הוקרו כולם. ודוד אמר אך לשקר שמרתי וגו'. משתיין בקיר מה עיסקיה דכלבא משתיין בכתלא. אפילו על כלבא לינא חייס. ותרא אביגיל את דוד וגו'. א"ל מרי דוד אנא מה עבדית בניי מה עבדון. בעיריי מה עבד. אמר לה מפני שקילל מלכות דוד. אמרה ליה ומלך אתה. אמר לה ולא משחני שמואל למלך. אמרה לו עדיין מוניטה דמרן שאול קיים. ואני אמתך מלמד שתבעה לתשמיש. מיד הוציאה כתמה והראת לו. אמר לה וכי רואין כתמין בלילה. אמרו ליה ולא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר כתמין אין רואין בלילה ודיני נפשות דנין בלילה. אמר לה כבר נגמר דינו מבעוד יום. אמרה לו ולא תהיה זאת לך לפוקה א"ר לעזר פיקפוקי דברים היה שם. ר' לוי הוה עבר פרשתא. והוה ר' זעירא מפקד לחברייה עלון ושמעון קליה דר' לוי דרש דלית איפשר ליה דהוא מפקא פרשתא דלא ריבוון עאל ומר לון לא ושמע ר' זעירא ומר אוף

באגדתיה אית ריבוון. לפוקה פיקפוקי דברים היה שם. א"ל כד תיפוק פקפוקתך יהו אומרים עליך שופך דמים את ולמכשול עון אתה עומד להכשל באשת איש מוטב אחת ולא שתיים עדייתה רובה מן הדא מייתי לא תהא דא בדא. ולשפוך דם. עומד אתה למלוך על ישראל והן אומרים עליך שופך דמים היה. והדא דתימר כל המקלל מלכות בית דוד חייב מיתה. אדיין מחוסר כסא את. וזכרת את אמתך מלמד שפקרה עצמה וכיון שפקרה עצמה פגמה הכתוב. בכל קרייא את קרי אביגיל בר מהדין פסוקא ויאמר דוד לאביגיל ברוך השם וגו'. מבוא בדמים דם נידה ושפיכות דמים:

דף יא, ב פרק ב הלכה ד משנה מת לו מת אינו יוצא מפתח פלטורין שלו ר' יהודה אומר אם רצה לצאת אחר המיטה יוצא שכן מצינו בדוד שיצא אחר מיטתו של אבנר שנאמר והמלך דוד הולך אחרי המיטה אמרו לו לא היה הדבר אלא לפייס וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הדרגש:

דף יב, א פרק ב הלכה ד גמרא הדא אמרה דרגש יש בו משום כפיית המיטה המלך אינו חייב בכפיית המיטה. אית תניי תני הנשים מהלכות תחילה והאנשים אחריהם ואית תניי תני אנשים תחילה והנשים אחריהם. מאן דמא הנשים תחילה שהן גרמו מיתה לעולם מאן דמר האנשים תחילה מפני כבוד בנות ישראל שלא יהו מביטין בנשים. והכתיב והמלך דוד הולך אחרי המיטה. אמרו לא היה דבר אלא לפייס. מאן דהוה מפייס לנשיא הוה מפייס לגובריא ומאן דהוה מפייס לגובריא הוה מפייס לנשיא. כתיב ויסב דוד וגו'. מהו אחד הריקים אמר רבי בא בר כהנא הריקים שבריקים זו ארכסטס. אמרת לו היום נגלה כבוד בית אבא. אמרו עליו על בית שאול שלא ראו אותן לא עקב ולא גודל מימיהן הדא הוא דכתיב ויבא אל גדרות הצאן. ר' בון בר ר' לעזר גדר לפנים מגדר היה. ויבא שאול להסך את רגליו הוה חמי ליה משלשל ציבחר ומסלק ציבחר. אמר ארור מגע בהדין צניעה הדא דו מר ליה הנה היום הזה אשר ראו עיניך וגו'. ואחד עליך אין כתוב אלא ותחס עליך צניעותך היא חסה עליך. ויאמר דוד אל מיכל וגו'. ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. שאינן אמהות אלא אימהות. ובמה נענשה ולמיכל בת שאול לא היה לה וולד. והכתיב והששי יתרעם לעגלה אשתו אלא שגעת כעגלה ומתה. אין לך אדם בישראל שביזה עצמו על המצות יותר מדוד. מפני מה ביזה עצמו על המצות שהיו מביטין בארון ומתים. דכתיב ויך באנשי בית שמש וגו'. ר' חנינה ור' מנא חד אמר ויך בעם שבעים איש זו סנהדרין וחמשים אלף שהיו שקולין כנגד חמשים אלף וחד אמר ויך בעם שבעים איש זו סנהדרין וחמשים אלף מעם הארץ. כתיב שיר המעלות לדוד ה' לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל. ולא רמו עיני בשעה שהרגתי את גולית. ולא הלכתי בגדולות בשעה שהעליתי בארון ובנפלאות ממני בשע' שהחזירוני למלכותי. אלא אם לא שוייתי ודוממתי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. כהן ינקא דנחית ממעי אימיה כן הוות נפשי עלי:

דף יב, א פרק ב הלכה ה משנה ומוציא למלחמת הרשות על פי בית דין של שבעים ואחד ופורץ לו דרך ואין ממחין בידו דרך המלך אין לה שיעור וכל העם בוזזין ונותנין לפניו והוא נוטל חלק בראש:

דף יב, א פרק ב הלכה ה גמרא דכתיב על פיו יצאו ועל פיו יבואו: ופורץ לעשות לו דרך דכתיב נהגו לפני המקנה ויאמרו זה שלל דוד. הוא היה עם דוד באפס דמים. רבי יוחנן אמר בחקל סומקתה ורבי שמואל אמר שמשם נפסקו דמים. ופלשתים נאספים וגו'.

רבי יעקב דכפר חנן אמר עדשין היו אלא שהיתה עגבה שלהן יפה כשל שעורים. אמר רבי לוי אילו הן הפלשתיים שהיו באין זקופין כשעורין והולכין להן נמוכין כעדשין. כתוב אחד אומר ותהי שם חלקת השדה מליאה שעורים וכתוב מליאה עדשים. ר' שמואל בר נחמן אמר

דף יב, ב פרק ב הלכה ה גמרא שנה אחת היתה ושתי שדות היו אחת שעורים ואחת עדשים. פשיטא ליה לאביד וליתן דמים. דילמא פשיטא ליה לאביד שלא ליתן דמים. אי זה מהן יאבד ואי זה מהן יתן דמים של עדשים ושל שעורין. אלא של עדשים מאכל אדם ושל שעורין מאכל בהמה של עדשים אינה חייבת בחלה ושל שעורין חייבת בחלה עדשים אין עומר בא ממנה שעורין עומר בא ממנה. ורבנן אמרין שדה אחת ושתי שנים היו. היה למד משל אשתקד ואין למדין משנה לחבירתה. ויתיצבו בתוך החלקה ויצילוה. כתוב אחד אומר ויצילוה וכתוב אחד אומר ויצילה אלא מלמד שהחזירה לבעליה והיתה חביבה עליו כשדה מליאה כרכום. כתיב ויתאו דוד ויאמר מי ישקיני מים מבור בית לחם וגו' רבי חייה בר בא אמר הלכה נצרכה לו ויבקעו שלשה ולמה שלשה שאין הלכה מתבררת פחות משלשה ולא אבה דוד לשתות לא אבדה דוד שתיקבע הלכה על שמו ויסך אותם לה' קבעה מסכת לדורות: ופורץ לעשות לו דרך. בר קפרא אמר חג היה וניסוך מים והיתר במה היה ויבקעו שלשה ולמה שלשה אחד הורג ואחד מפנה הרוגים ואחד מכניס צלוחית בטהרה כתוב אחד אומר וינסך אותם לה' וכתוב אחד אומר ויסך מאן דמר ויסך מסייע לר' חייה בר בא מאן דמר וינסך מסייע לבר קפרא ר' הונא בשם ר' יוסי הילכות שבויים נצרכה לו ר"ש בר רבי אומר בניין בית המקדש נתאוה:

דף יב, ב פרק ב הלכה ו משנה לא ירבה לו נשים אלא שמנה עשרה ר' יהודה אומר מרבה הוא לו ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר' שמעון אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה א"כ למה נאמר ולא ירבה לו נשים דאפילו כאביגיל ולא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו וכסף וזהב לא ירבה לו אלא כדי שיתן אפסנייא וכותב לו ספר תורה לשמו יוצא למלחמה והוא עמו נכנס והוא עמו יושב בדין והוא אצלו מיסב והוא כנגדו שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין בשרביטו ואין רואין אותו ערום ולא כשהוא מסתפר ולא בבית המרחץ שנאמר שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך:

דף יב, ב פרק ב הלכה ו גמרא רב כהנא על שם הששי יתרעם לעגלה ומה כתיב תמן ואם מעט ואוסיפה לך כהנה וכהנה: לא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו. על שם ויעקר דוד את כל הרכב וגו': וכסף וזהב לא ירבה לו אלא כדי ליתן אפסנייא. רבי יהושע בן לוי אמר ובלבד אפסנייא של שנה זו בלבד אמר רבי אחא אמר שלמה

דף יג, א פרק ב הלכה ו גמרא שלשה דברים ששחקה עליהן מידת הדין חיללתים לא ירבה לו נשים וכתוב המלך שלמה אהב נשים נכריות ר"ש בן יוחי אמר אהב ממש לזנות חנניה בן אחי ר' יהושע אומר על שם לא תתחתן במ ר' יוסי אומר למושכן לדברי תורה ולקרובן תחת כנפי השכינה ר' ליעזר אומר על שם גם אותו החטיאו הנשים הנכריות אשכח תימר ר"ש בן יוחי וחנוניה ור' ליעזר חדא ור' יוסי פליג על תלתיהון לא ירבה לו סוסים וכתוב ויהי לשלמה ארבעים אלף אורוו' סוסים למרכב ושנים עשר אלף פרשים בטלנים היו וההדיוט מותר בכולן וכסף וזהב לא ירבה לו מאוד וכתוב ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים ולא היו נגנבות א"ר יוסי בן חנינה אבני עשר אמות ושמונה

אמות תני ר"ש בן יוחי אפילו משקלות שהיו בימי שלמה לא היו של כסף אלא של זהב ומה טעם אין כסף נחשב בימי שלמה כתיב לשחוק אמרתי מהולל אמר הקב"ה לשלמה מה עטרה זו בראשך רד מכסאי ר' יוסי בן חנינה אמר באותה שעה ירד מלאך ונדמה כדמות שלמה והמידו מכסאו וישב תחתיו והיה מחזר על בתי כניסיות ובתי מדרשות ואומר אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם והווי מרין ליה מלכא יתיב על בסיליון דידיה ותימר אני קהלת והווי מכין אותו בקנה ומביאין לפניו קערה גריסין באותה שעה אמר וזה היה חלקי אית דמרין חוטרא ואית דמרין קניא אית דמרין קושרתיה ומי קיטרגו אמר ר' יהושע בן לוי יו"ד שבירבה קיטרגו תני ר' שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקב"ה אמר לפניו רבון העולם כתבת בתורתך כל דייתיקי שבטלה מקצת בטלה כולה והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין ודבר ממך אינו בטל ר' הונא בשם ר' אחא יו"ד שנטל הקב"ה מאמנו שרה ניתן חציו על שרה וחציו על אברהם תני ר' הושעיה עלה יו"ד ונשתטח לפני הקב"ה ואמר רבון העולמים עקרתני מן הצדקת הזאת אמר לו הקב"ה צא לך לשעבר היית נתון בשם נקיבה ובסוף תיבה חייך שאני נותנן בשם זכר ובראש תיבה הדא הוא דכתיב ויקרא משה להושע בן נון יהושע: וכותב ספר תורה לשמו. שלא יהא ניאות לא בשל אביו ולא בשל רבו. ומגיהין אותו מספר עזרה על פי בית דין של שבעים ואחד. יוצא למלחמה והיא עמו שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. והרי דברים קל וחומר ומה אם מלך ישראל שהיה עסוק בצרכי ישראל נאמר בו וקרא בו כל ימי חייו ההדיוט על אחת כמה וכמה. כיוצא בו נאמר ביהושע והגית בו יומם ולילה. והלא דברים ק"ו ומה אם יהושע שעוסק בצרכי ישראל נאמר בו והגית בו יומם ולילה הדיוט לא כל שכן: מלך ישראל אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על ניסלו <בס"א כסאו> ואין משתמשיין לא בכתרו ולא בשרביטו ולא באחד מכל משמשיו. וכשמת כולן נשרפין לפניו שנא' בשלום תמות ובמשרפות אבותיך ישרפו עליך. ואין רואין אותו ערום ולא כשמתפר ולא בבית המרחץ. על שם מלך ביופיו תחזינה עיניך: רבי חנינה סלק גבי רבי יודן נשייא נפק לגביה לכוש אותניתיה אמר ליה חזור ולבוש לגין דיךך משום מלך ביופיו תחזינה עיניך. ר' יוחנן סלק גבי ר' יודן נשייא נפק לקביה בחלוקא דכיתנא אמר ליה חזור ולבוש חלוקך דעמרא משום מלך ביופיו וגו'. מי נפק א"ל אייתי עטעמה. א"ל שלח ואייתי לך מנחם טלמא

דף יג, ב פרק ב הלכה ו גמרא דכתיב ותורת חסד על לשונה. מי נפק חמא ר' חנינה בר סיסי מפצע קיסין א"ל ר' לית הוא כבודך א"ל ומה ניעביד ולית לי מאן דמשמשוני. א"ל אין לו הוה לך מאן דמשמשיך לא מקבלה עלך מתמניי. תירגם יוסי מעוני בכנישתא בטיבריה שמעו זאת הכהנים. למה לית אתון לעין באורייתא לא יהבית לכוון כ"ד מתנתא א"ל לא יהבין לן כלום. והקשיבו בית ישראל למהלית אתון יהבין כ"ד מתנתא דפקידת יתכון בסיני. א"ל מלכא נסיב כולא. ובית המלך האזינו כי לכם המשפט. לכם אמרתי וזה משפט הכהנים עתיד אני לישב עמהן בדין ולפסקן ולאבדן מן העולם שמע ר' יודן נשייא וכעס. דחל וערק. סלקון רבי יוחנן וריש לקיש לפייס ליה אמרו ליה ר' גברא רבא הוא. א"ל איפשר כל מאן דנא שאול ליה הוא מגיב לי אמרו ליה אין. א"ל מהו דין דכתיב כי זנתא אמם וכי שרה אמנו זונה הייתה. א"ל כבת כן אמה כאמה בתה כדור כן הנשיא כנשיא כן הדור כמזבח כהניו. כהנא אמר כן כגנתה כן גננה. א"ל לא טב דקליל לי דלא באפוי חד זמן אלא באפיי תלתא זימנין. א"ל מהו דין דכתיב הנה כל המושל עליך

ימשול לאמר כאמה בתה. וכי אימינו לאה זונה היית דכתיב ותצא דינה. א"ל לפום דכתיב ותצא לאה לקראתו. פשיטין יציאה מיציאה. ר' חזקיה הוה מהלך באורחא פגע ביה חד כותי א"ל ר' את הוא רבהון דיהודאי. א"ל אין. א"ל חמי מה כתיב שום תשים עליך מלך אשים אין כתיב אלא תשים דאת שוי עליך:

מסכת סנהדרין פרק ג

דף יג,ב פרק ג הלכה א משנה דיני ממונות בשלשה זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד דברי ר"מ וחכמים אומרים שני הדיינים בוררין להן עוד אחד:

דף יג,ב פרק ג הלכה א גמרא אמר רבי זירא שמתוך שביררו מרדף זכותו מאי טעמא דר' מאיר כדי שיתבררו שלשתן מדעת אחת ומאי טעמא דרבנן לאו כולא מינך מיבחר ומיסב מה דאת בעי אלא אנא ואת מבחרין ומסבין מה דנן בעיין. וקשיא על דרבנן מת אחד לא נמצאו שלשתן מתבררין מדעת אחת:

דף יד,א פרק ג הלכה ב משנה זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אימתי בזמן שהוא מביא עליהן ראייה שהן קרובים או פסולין אבל אם היו כשרים או מומחין מפי בית דין אינו יכול לפוסלן:

דף יד,א פרק ג הלכה ב גמרא כיני מתניתא זה פוסל דיינו של זה. הא דיינו לא. ריש לקיש אמר בערכאות שבסוריא אמרו הא בדיני תורה לא ר' יוחנן אמר אפילו בדיני תורה. היך אמרין תרין בני נש הוה לון דין באנטוכיא אמר חד לחבריה מה דרבי יוחנן אמר מקבל עלי. שמע ר' יוחנן ומר לא כל מיניה מיטרפא בעל דיניה אלא שמעין מיליהון תמן ואין הוות צורכא כתבין ומשלחין עובדא לרבנן. א"ר לעזר זה אמר בטיבריא וזה אמר בציפורי שומעין לזה שאמר בטיבריא. ולעולם זה פוסל וזה מביא. א"ר זירא בטפילה זנו. אמר ר' לא והאי דמר רבי לעזר זה אומר בטיבריא. וזה אומר בציפורי באינן דהוון יתיבין בחדא משכנא מן הכא להכא שבעה מילין מן הכא להכא תשעה מילין. אמר רבי יוסי ואת שמע מינה תרין בני נש הוה לון דין בטיבריה זה אומר בבית דין הגדול וזה אומר בבית דין הקטן שומעין לזה שאמר בבית דין הגדול:

דף יד,א פרק ג הלכה ג משנה זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי ר"מ וחכמים אומרים אימתי בזמן שהוא מביא עליהן ראייה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן:

דף יד,א פרק ג הלכה ג גמרא ריש לקיש אמר כיני מתניתא עדו הא עידיו לא ור' יוחנן אמר אפילו עידיו. דתני לעולם מוסיפין דיינים עד שייגמר הדין והדיינים יכולין לחזור בהן נגמר הדין אין יכולין לחזור בהן. מודה ר' יוחנן שאם אין שם אלא הן שאין יכולין לפוסלן. אמר זעירא והוא ואחד מן השוק מצטרפין לפסול עדות זה. רבי חנינה בעי **דף יד,ב פרק ג הלכה ג גמרא** ואין עד אחד זוקקו לשבועה מכל מקום. אמר ר' זעירא פסול צריך ליפסל בבית דין קרוב אין צריך ליפסל בבית דין. אמר רבא בר בונא בשם רב שלשה כגמר דין:

דף יז, ב פרק ג הלכה ד משנה א "ל נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנין עלי שלשה רועי בקר ר' מאיר אומר יכול לחזור בו וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו היה חייב לחבירו שבועה. ואמר לו דור לי בחייך ראשך ר' מאיר אומר יכול הוא לחזור בו וחכ"א אינו יכול לחזור בו:

דף יז, ב פרק ג הלכה ד גמרא אמר לו נאמן עלי אביך קיבל עליו בפני שנים יכול הוא לחזור בו בפני שלשה אין יכול לחזור בו. שמואל אמר בשלא נטל מזה ונתן לזה אבל נטל מזה ונתן לזה [אינו] יכול הוא לחזור בו

דף טו, א פרק ג הלכה ד גמרא ר' יוחנן וריש לקיש אמרו אפילו נטל מזה ונתן לזה יכול הוא לחזור בו. קיטה במקטיה דנקוט קיבל עליו יכול לחזור בו. ר' חיייה בר בא אמר בשאמר לו יאמר לי אביך ואין לי עמך עסק אבל אם אמר לו יאמר אביך ואני מקבל עלי עילא היה רוצה להודות לו. ר' יוסי בן חנינה אמר ואפילו אמר לי אביך ואני מקבל עלי לא מצינו עדות יוצא מפי קרוב:

דף טו, א פרק ג הלכה ה משנה אילו הן הפסולין המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים אמר ר"ש מתחילה לא היו קורא אותן אלא אוספי שביעית משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית ר' יהודה אומר אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא היא אבל אם יש לו אומנות שלא היא הרי זה כשר:

דף טו, א פרק ג הלכה ה גמרא המשחק בקוביא זה המשחק בפסיפסין. אחד המשחק בפשיפסין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים לעולם אין מקבלין אותו עד שישבר פסיפסיו ויבדק ויחזרו בהן חזרה גמורה. המלוה בריבית אין מקבלין אותו עד שיקרע שטרותיו ויבדק ויחזרו בהן חזרה גמורה. ומפריחי יונים אחד הממרה יונים ואחד הממרה שאר בהמה חיה ועוף אין מקבלין אותו עד שישברו פגימיו ויחזרו בהן חזרה גמורה סוחרי שביעית אי זהו תגר שביעית זה שיושב ובטל כל שני שבוע כיון שבא שביעית התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית ולעולם אין מקבלין אותו עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה. תני' ר' יוסי אומר שתי שביעיות. ר' נחמיה אומר

דף טו, ב פרק ג הלכה ה גמרא חזרת ממון לא חזרה דברים שיאמר להם הא לכם מאתים זה וחלקום לעניים מה שכנסתי מפירות עבירה. הוסיפו עליהן הרועין והחמסנין והגזלנין וכל החשודין על הממון עדותן בטילה. אמר רבי אבהו ובלבד ברועין בהמה דקה. אמר רב הונא מאן תנא מפריחי יונים ר' ליעזר דתנינן תמן מפריחי יונים פסולין מן העדות. אמר ר' מנא קומי רבי יוסי עוד הדא דסנהדרין כרבי ליעזר. א"ל דברי הכל היא. הכא אמר ר' יוסי יודעין היינו שפסול מעדות ממון מה בא להעיד. אלא כשם שפסול מעדות ממון כך פסול מעדות נפשות ועידי החדש כעדי נפשות אינון. דתנינן זה הכלל כל עדות שאין אשה כשירה להן אף הן אינן כשירין לה. מאן תניתה רבנין. רבנין כר' ליעזר מודין ליה ופליגין עלוהי. ר' יונה בשם רב הונא אמר כולא כר' ליעזר. ואתייא אילין פלוגתא כאילין פלוגתא דתני עד זומם פסול מכל עדיות שבתורה דברי ר' מאיר א"ר יוסי במה דברים אמורים בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות אבל אם נמצא זומם בעדות ממון אין פסול אלא מאותה עדות בלבד. ותייא דרבי יוסי כרבנין ודרבי מאיר כרבי ליעזר: ר' שמעון אומר מתחילה לא היו קורין אותן אלא אוספי שביעית משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית. א"ר יודן אימתי בזמן שאין להן אלא היא אבל יש לו אומנות שלא היא הרי זה כשר. היך עבידא יושב ובטל כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל

פושט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית אם יש עמו מלאכה אחרת כשר ואם לאו פסול. אבל אם היה עסוק במלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית אף על פי שאין עמו מלאכה אחרת כשר. רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר הלכה כרבי יודה דמתניתא. איקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום דזעיר מיניה.

דף טז, א פרק ג הלכה ה גמרא תני ר' חיי לחומרא היך עבידא יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית אף על פי שיש עמו מלאכה אחרת פסול. לא בדא ר' בא בר זבדא רבי אבהו בשם ר' לעזר הלכה כר' יהודה דמתני'. תמן ר' בא בר זבדא דמר שמועה משום זעיר מיניה אוף הכא כן. א"ר יוסי בי ר' בון תמן אין מלכות אונסת ברם הכא המלכות אונסת. בראשונה כשהיתה המלכות אונסת הורי ר' ינאי שיהו חורשין חרישה הראשונה. חד מומר לעכו"ם הוה איעבר בשמיטתא חמתון רמיין קובעתיה. אמר לון האסטו שרה מרדה. שרא לכון מירמא קובעת. א"ר יעקב בר זבדי קשייתה קומי רבי אבהו לא כן אמר זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי. רבי ירמיה ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יהוצדק נמנו בעליית בית נתזה בלוד. על התורה מניין אם אמר עובד כוכבים לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מע"א וגילוי עריות ושפיכות דמים יעבור ואל ייהרג. הדא דתימר בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו על מצוה קלה אל ישמע לו כגון פפוס ולליינוס אחיו שנתנו להן מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן. אמר לא אתכוין משמדתהון אלא מגבי ארנונין. מה הן רבים רבנן דקיסרין אמרין עשרה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל. ר' בינא זעירא חמוניה פרי חורי חמרא בשבתא. ר' יונה ור' יוסי הורון למפי לארטיקנס בשבתא. א"ר מני קשיתה קומי ר' יונה אבא ולא כן א"ר זעירא ר' יוחנן בשם ר' ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר' שמעון בן יהוצדק נמנו בעליית בית נתזה וכו'. לא אתכוון משמדתהון אלא איתכוון מיכול פיתא חמימא. כמה הן רבים רבנין דקיסרי אמרי עשרה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל. ר' אבונא בעי רבי אמי עכו"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם. אמר ליה ונקדשתי בתוך בני ישראל ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם. רבי ניסי בשם רבי לעזר שמע לה מהדא

דף טז, ב פרק ג הלכה ה גמרא לדבר הזה יסלח ה' לעבדך וגו'. ישראל מצווין על קידוש השם ואין העובדי כוכבים מצווין על קידוש השם. רבי בא בר זמינא הוה מחיט גבי חד בר נש ברומי אייתי ליה בשר נבילה אמר ליה אכול א"ל לי נא אכיל. א"ל אכול דלא כן אנא קטיל לך. א"ל אין בעית מיקטול קטול דלי נא אכול בשר נבילה. א"ל מאן מודע לך דאילו אכלתה הוינא קטלין לך. אי יהודי יהודי אי ארמאי ארמאי. אמר רבי מנא אילו הוה רבי בא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן מיזל הוה בהדא. טייב בזמן זה מהו ר' ירמיה סבר מימר בטל הדין בטלה גזירתא ר' יוסי סבר מימר לעולם הגזירה במקומה עד שיעמיד בית דין אחר ויבטלה. ודכוותה מאימתי אדם זוכה לפירותיו בשביעית ר' ירמיה סבר מימר משיתנם לתוך כליו רבי יוסי סבר מימר אפילו נתונים בתוך כליו לא סכה סבר דינון דידיה ולית אינון דידיה. רבי מנא כד עאל פרוקלא בציפורי הורי מפקא נחתומיא בשוקא. רבנין דנוה הורו מפי חמיע בפיסחא. א"ר יוסי בי רבי בון אני פי מלך שמור אני פי מלך מלכי המלכין אשמור שאמר לי בסיני אנכי ה' אלהיך. ועל דברת לא יהיה לך

אלהים אחרים על פני שבועת אלהים לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. כד כד הזה נבוא
ההוא גברא וההן כלבא שניהן שוין. רב יהודה בשם רב הלכה כרבי יהודה:
דף טז, ב פרק ג הלכה ו משנה ואילו הן הקרובים אחיו ואחי אביו ואחי אמו ובעל אחותו
ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו וחמיו ואגיסו הן ובניהן וחתניהן וחורגו לבדו א"ר יוסי
זו משנת ר' עקיבה אבל משנה ראשונה דודו ובן דודו וכל הראוי ליורשיו וכל הקרוב לו
באותה שעה היה קרוב ונתרחק כשר ר' יהודה אומר אפילו מתה בתו ויש לו בנים ממנה
הרי זה קרוב:

דף טז, ב פרק ג הלכה ו גמרא מכיון דתנינן אחיו מה צורכה למיתני אחי אביו לומר בנו
וחתנו של חתן אחי אביו.

דף יז, א פרק ג הלכה ו גמרא מכיון דתנינן אחי אביו מה צורכה למיתני אחי אמו לומר
בנו וחתנו של חתן אחי אמו. מכיון דתנינן בעל אחותו מה צורכה למיתני בעל אחות אביו
לומר בנו וחתנו של חתן בעל אחות אביו. מכיון דתנינן בעל אחות אביו מה צורכה
למיתני בעל אחות אמו לומר בנו וחתנו של חתן בעל אחות אמו. והתנינן חורגו לבדו. רב
אמר אם חתן חמותו אסור בעל וחורגתו לא כל שכן. תיפתר שיש לה בנים וחתנים ממנו.
אגיסו אית תניי תני יש לו בנים וחתנים אית תניי תני אין לו בנים וחתנים. מאן דמר יש
לו בנים וחתנים ממנה ומאן דמר אין לו בנים וחתנים ממקום אחר. רב נפק למיתרי
משכון לרבי חייה רבה עבר בחזד אתר ואשכח רבי יוחנן יתיב ומקשי תנינן חורגו לבדו
אשת חורגו מהו בעל חורגתו מהו. אשה כבעלה ובעל כאשתו. וקמת אשר חורגו כחורגו
והבעל כאשה. רב חסדא בעי דור שלישי מהו שיהא מותר באשת ראשון משה מהו שיהא
מותר באשת פינחס. ריש לקיש אמר מקבלין דור שני ודור שלישי מדוחק רבי יוחנן אמר
אפילו מריוח. כחזא אגיסיה דרב הונא הוה ליה דין עם חד בר נש אמר כל מה דרב הונא
אמר אנא מקבל עלי. שמע רב הונא ואמר כהדין. יודעני כשם שאמרו מלמעלן כך אמרו
מלמטן. רב ירמיה בשם רב הלכה כרבי יהודה:

דף יז, א פרק ג הלכה ז משנה האוהב והשונא אי זהו האוהב זה שושבינו והשונא' כל
שלא דיבר עמו שלשת ימים באיבה אמרו לו

דף יז, ב פרק ג הלכה ז משנה לא נחשדו ישראל על כך:

דף יז, ב פרק ג הלכה ז גמרא רבי טבליי רבי אבינא בשם רב בשבעת ימי המשתה שנו:
דף יז, ב פרק ג הלכה ח משנה כיצד בודקין את העדים היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן
ומוציאין אותן לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומר לו אמור האיך אתה יודע שזה חייב
לזה אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהיא חייב לא אמר כלום עד
שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז:

דף יז, ב פרק ג הלכה ח גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן אם היה מתכוין למסור לו עדות
עדותן קיימת. כיצד דינין הדיינין יושבין והנידונין עומדין והתובע פותח בדבריו ראשון
שנאמר מי בעל דברים יגש אליכם. ומניין שהמוציא מחבירו עליו הראיה רבי קריספא
בשם רבי חנניה בן גמליאל יגש אליכם יגש ראיותיו. רבי יוחנן בעי ביבמה מי מרדף אחר
מי. התיב רבי לעזר והכתיב ועלתה יבמתו השערה אמר רבי יוחנן יפה לימדני רבי לעזר.
רבי ברכיה ורבי חלבו רבי בא בשם רבי ינאי התובע תובע והנתבע משיב והדיין מכריע.
אמר רבי סימון צריך הדיין לשנות טענותיהן שנאמר ויאמר המלך זאת אומרת זה בני חיה
ובנך המת וגו'. רב הונא כד הוה חמי סהדי בכוונא הוה חקר וכד הוה חמי הכן הוה

מכוון. רב הונא מיקל לדיינא דאמר מקבלין עליכון חד סהיד אלא יימרון אינון. רב הונא כד הוה ידע זכו לבר נש בדינא ולא הוה ידע ליה הוה פתח ליה על שם פתח פיך לאלם. רבי אבהו בשם רבי יוחנן המכמין עידיו אחורי גדר לא עשה כלום. כהדא חד בר נש אשגח למיגוס גו אריסטון א"ל הב לי מה דאת חייב לי אמר ליה אין. בתר דקמון אמר ליה לי נא חייב לך כלום אמר ליה אית לי סהדין. אמר ליה לא אמרית אלא בגין דלא מיערבב מגוסתך. אתא קומי רבי אמי ומר הדא דמר ר' יוחנן המכמין עידיו אחורי גדר לא עשה כלום:

דף יח,א פרק ג הלכה ט משנה היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין נושאין ונותנין בדבר שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינן ואפילו שנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינן:

דף יח,א פרק ג הלכה ט גמרא מיעוט שעירים שנים מה תלמוד לומר שני שיהו שניהן שוין. כבשים מיעוט כבשים שנים מה ת"ל שני שיהו שניהן שוין. מיעוט צפרים שנים מה תלמוד לומר שתי שיהו שוות. מיעוט חצוצרות שנים מה תלמוד לומר שתי שיהו שוות. התיב רבי חגי לרבי יסא והכתיב ועמדו שני האנשים מעתה מיעוט אנשים שנים מה תלמוד לומר שני שיהו שוין והכתיב לא תטה משפט גר יתום הרי גר דן עם מי שאינו גר יתום דן עם מי שאינו יתום. אם כן למה נאמר שני. מופנה להקיש ולדון ממנו גזירה שוה. נאמר כן שני ונאמר להלן וישארו שני אנשים מה להלן אנשים ולא נשים אף כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים. הרי למדנו שאין האשה דנה ולא מעידה. ר' יוסי בי ר' בון בשם רבי יוסף נאמר כאן שני ונאמר להלן שני מה להלן על פי שנים עדים אף כאן על פי שנים עדים אם כן מה ת"ל שני שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד אומר כל צורכו ולאחד אומר לו קצר דברך. א"ר יהודה שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב. רבי ישמעאל אומר אומרין לו לבוש כשם שהוא לבוש או הליבישהו כשם שאת לבוש. אמר רבי בא בשם רב הונא צריכין העדים לעמוד בשעה שמעידין שנאמר ועמדו שני האנשים. רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין צריכין לעמוד בשעה שמקבלין דינן שנאמר אשר להם הריב לפני ה'. כתיב לא יומתו אבות על בנים והלא כבר נאמר איש בחטאו יומת מה ת"ל לא יומתו אבות על בנים. לא יומתו אבות בעדות בנים ובנים לא יומתו בעדות אבות. מניין שלא יהו העדים קרובין של נידונין ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה. הגע עצמך שאם הוזמו לא מפיהן נהרגין. ומניין שלא יהו העדים קרובין של דיינין הגע עצמך שאם הוזם אחד מהן כלום נהרג עד שיוזם חבירו. אם את אומר כן לא היה נהרג על פיו.

דף יח,ב פרק ג הלכה ט גמרא ומניין שלא יהו הדיינין קרובין זה לזה. אמרה תורה הרוג על פי עדים הרוג על פי דיינין מה עדים אין קרובין זה לזה אף דיינין אין קרובין זה לזה. אין לי אלא אבות ובנים שאר קרובין מניין א"ר זעירא ובנים לרבות שאר קרובין. עד כדון כרבי עקיבה כרבי ישמעאל מניין תני רבי ישמעאל ושפטו העדה והצילו העדה שלא יהא העדה לא קרובי מכה ולא קרובי מוכה. א"ר יוסי אם אתה אומר כן נמצאת אומר בית דין גואלי הדם מיכן שלא יהו הדיינין קרובי הנידונין ומניין שלא יהו העדים קרובי הנידונין אמרה תורה הרוג ע"פ עדים הרוג על פי דיינין מה הדיינין אינן קרובי הנידונין אף העדים לא יהו קרובי הנידונין. ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה. הגע

עצמך שהוזמו לא מפיהן הן נהרגין בכשירים ולא בפסולים. שנאמר אם לא יגיד ונשא עונות את שמגיד וחבירו משלם ממון צא פסול שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון. בפני בית דין להוציא עד אחד בשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשנים. יכול יהא חייב תלמוד לומר ראה או ידע את שהוא כשר להעיד עדות תורה יצא עד אחד שאין כשר להעיד עדות תורה. שלא בפני ב"ד אם לא יגיד ונשא עונו את שמגיד ומשלם ממון יצא חוץ לב"ד שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון. ומניין לשני עדים הוא ועד אחד הרי כאן שנים וכו' ישמעאל דר' ישמעאל אמר כל מקום שכתוב בתורה עד סתם הרי הוא בכלל שני עדים עד שיודיעך הכתוב שהוא עד אחד. אשכח תני רבי ישמעאל עד אחד מהו לחייב עליו משום שבועת ביטוי. איפשר לומר אחר ראוי לצרפו ולחייבו משום שבועת עדות ואת מחייבו משום שבועת ביטוי. קרוב מהו לחייבו עליו משום שבועת ביטוי **דף יט, א פרק ג הלכה ט גמרא** ייבא כהדא דמר רבי בא בר שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה נמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. או כהדא אמר לו היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד משיעך אני ואמר אמן פטור. רב אמר פטור משבועת פיקדון וחייב בשבועת בטוי א"ר יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אין חייב משום שבועת ביטוי. על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו מפייסו על האמת ואינו מפייסו על השקר. תני רבי ישמעאל ונשא עונו קרבן מנן ליה בית דין ילפין אגדה אגדה מה אגדה שנאמר להלן בית דין אף כאן בית דין. כהדא אין מקבלין עדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת. רב יהושע בן קרחא אומר אפילו בזה אחר זה. רבי ירמיה בשם רב מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחא בעידי בכורה ובעידי חזקה. רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנין כן. מה דפשיטא בשזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו וזה אומר ראיתי שתי שערות בגפו. אחד אומר ראיתי שערות אחת אחת בגבו ואחד אומר ראיתי שערות אחת בכריסו ולא כלום כל שכן גבו וגפו. שנים אומרים ראינו שערות אחת בגבו ושנים אומרים ראינו שערות אחת בכריסו. רב יוסי ורב הושעי' בר רב שמי חד אמר פסול וחד אמר כשר. מאן דמר פסול כמעיד על חצי סימן ומאן דמר כשר אני אומר שמא נשרו. אחד אומר שתי שערות בגבו ואחד אומר שתי בכריסו ר' בא אמר דברי הכל כשר א"ר חגי' ד"ה פסול ר' יוסי אומר במחלוקת. א"ר לרבי חגי' הא רבי יודן אמר דכוותי. א"ל ועל רביה אנא פליג כל שכן עלוי. א"ר מנא יאות א"ר חגא אילו שטר שחתום בארבעה חותמות זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים וקרא עליו ערער שמא כלום הוא. ואין כל חתימה צריכה שני עדים

דף יט, ב פרק ג הלכה ט גמרא והכא כל סימן צריך שני עדים. רבי חיננא שמע להן משני חזקה אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה שניה ושלישית ואחד מעיד שאכלה רביעית חמישית וששית שמא כלום הוא. ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים והכא כל סימן וסימן צריך שני עדים. כהדא אין שומעין מן העדים אלא אם כן באו שניהן כאחת. רבי נתן אומר שומעין דברי ראשון ולכשיבא שני שומעין את דבריו. רבי יונתן הוה יתיב מקשי איפשר אית הכא בר נש דשמע הלכה כר' נתן. א"ל רבי יוסי בר חנינה הא רבי שמעון בן יקים אמר יקום לעיל. כיון דסלק אמר ליה שמעת הלכה כר' נתן. אמר ליה שמעתי מודה ר' יהושע בן קרחא לרבי נתן. א"ל ולהדא צורכה. א"ל ולא אתכוון ר' יוסי בר חנינה אלא מסקא רבי שמעון בן יקים לעיל בגין דהוא אינשא רבא. רב חסדא בעי מהו לקבל עדים שלא בפני בעל דין. רבי יוסי בשם ר' שבתי מקבלין עדים שלא בפני

בעל דין ועבדון ליה גזר דין. אם בא ועירער עררו קיים. אדם ששלחו אחריו בית דין שלשה פעמים ולא בא. ר' יהושע בן לוי אמר מקבלין העדות בלא בעל דין ועבדין ליה גזר דין. כהדא כהנא דמך ושבק ירתו לרבי יאשיה וקביל רבי לעזר סהדו דלא באפוי זוכי לרבי יאשיה ולא עוד אלא דשבק ספרים. כתב רבי לעזר לירתוי ספרים שזכת בהן ארץ ישראל אין מוציאין אותם חוצה לארץ. רבי ניסי בשם ר' לעזר אם כתב על מנת להוציא מוציא. ר' חייה בר בא בעא קומי רבי יוסי מהו להוציא. אמר ליה לעובד' מוציא. ר' חייה בר בא בעא קומי רבי יוסי מהו להוציא. אמר ליה לעובד' את שאיל לי א"ל לא. ובאיש לרבי זעירא דלא אמר ליה עובדא. בגין מידע מהו אמר. ר' ירמיה הוה ליה דין עם חד בר נש וקבלון לשהדייא דלא באפוי דרבי ירמיה וחייבון לר' ירמיה והוה יתיב ומצטער איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין. רבי הונא רבי פינחס ר' חזקיה חוקוק לא עלין בפירקא בההוא יומא. דחק רבי הונא ועאל ושכח רבי ירמיה מצטער ואמר איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין אפילו עמהן באותה העיר. א"ל כן חמת דעתון דרבנן:

דף יט, ב פרק ג הלכה י משנה גמרו את הדבר היו מכניסין אותן גדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב ומניין כשיצא לא יאמר אני הוא המזכה וחבירי מחייבין ומה אעשה ורבו עלי על זה נאמר הולך רכיל מגלה סוד:

דף כ, א פרק ג הלכה י גמרא אמר רבי יוחנן כופין את המחייב שיכתוב זכאי ר"ש בן לקיש אמר המחייב כותב חייב והמזכה כותב זכאי. מתניתא פליגא על ריש לקיש מניין כשיצא לא יאמר אני מזכה וחבירי מחייבין. מה עבד לה רבי יוחנן דלא יהא מאן דהוא מימר כמה בעית מזכה לפלוני בדינא ולא שבקון לי. מאי טעמא דריש לקיש דלא ייתי חורן ויסבור דכוותיה ויימר אוף פלן הוה תמן אוף הוא טעה:

דף כ, א פרק ג הלכה יא משנה כל זמן שהוא מביא ראיה סותר את הדין אמרו לו כל ראיות שיש לך הבא מיכן ועד שלשים יום הביא בתוך שלשים יום סותר לאחר שלשים יום אינו סותר אמר רשב"ג מה יעשה לא מצא בתוך שלשים ומצא לאחר שלשים:

דף כ, א פרק ג הלכה יא גמרא אמר ר' אושעיה תמן שאיפשר להן להוסיף דנין אילו כנגד אילו ברם הכא אי אפשר להן להוסיף. רבי יוחנן וריש לקיש תרויהון מרין אפילו הכא איפשר להן להוסיף:

דף כ, א פרק ג הלכה יב משנה אמרו לו הבא עדים אמר אין לי עדים הבא ראיה אמר אין לי ראיה ולאחר זמן מצא עדים ומצא ראיה הרי זה אינה כלום אמר רשב"ג מה יעשה לא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים ולא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה אמרו לו הבא עדים אמר אין לי עדים הבא ראיה ואמר אין לי ראיה ראה שהוא מתחייב ואמר

דף כ, ב פרק ג הלכה יב משנה קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני או שהוציא ראיה מתוך אפונדתו הרי זו אינה כלום:

דף כ, ב פרק ג הלכה יב גמרא רבי יוחנן בשם רב הושעיה תלתא אמורין חד אמר כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין וחד אמר הביא בתוך שלשים סותר לאחר שלשים אינו סותר וחד אמר לעולם אין סותר עד שיביא ראיה שלא היה יודע בה כל עיקר. והתנינן אמר רבן שמעון בן גמליאל מה יעשה לא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים שיש לו ראיה ומצא ראיה כו'. רבי לא ור' זירא חד אמר עד שיבטל ראיותיו וחד אמר עד שיכפר בראיותיו. רבי לוי הוה ליה דין עם חד בר נש על עסק בתים והוון דיינין קומי ר' לעזר. לאחר גמר דין הביא ראיה. שאל לר' יוחנן א"ל כל זמן שמביא ראיה סותר הדין. ר'

אבמכיס הוה ליה דין עם חד בר נש על עיסק ריחייא והוון אידיינין קומי רבי לעזר לאחר גמר דין הביא עדים. שאל לרבי יוחנן א"ל אדיין את לזו כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין. ולמה תרין עובדין. רבי לוי לא איתעביד ליה גזר דין רבי אבמכיס איתעביד ליה גזר דין. אשר הדיינין מה שיהיה צריך בית דין. רבי הושעיה בשם שמואל רב בניי בשם שמואל חד אמר יתקיים או בכתב ידי עדים או בכתב ידי הדיינים וחד אמר אפילו בכתב אחד ובדיין אחד:

מסכת סנהדרין פרק ד

דף כ,ב פרק ד הלכה א משנה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה שנאמר משפט אחד יהיה לכם מה בין דיני ממונות לדיני נפשות דיני ממונות בשלשה ודיני נפשות בעשרים ושלשה דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין בחובה:

דף כ,ב פרק ד הלכה א גמרא אמר ר' יוחנן בשביל לחוס על ממון ישראל אמרו האיך אתה יודע שזה חייב לזה. ר' חייה בר בא בעא קומי ר' יוסי היך עבדין עובדא א"ל כר' יוחנן דר' יוחנן אמר בשביל לחוס על ממון ישראל אמרו היאך אתה יודע שזה חייב לזה. זעירא בר חיננא בשם רבי חנינה ורבי יהודה

דף כא,א פרק ד הלכה א גמרא חד אמר ודרשת וחקרת ושאלת היטב וחד אמר צדק צדק תרדוף. הא כיצד אם את רואה הדין שיוצא לאמיתו חקרוהו ואם לאו צדקיהו. רב הונא כד הוה חמי שהדין מכוונה הוה חקר וכד הוה חמי הכין והכין הוה מכוון. כיצד פותחין לזכות אומרין איפשר שזה הרג את הנפש. א"ר יוסי אין כיני אמר אחד מן העדים יש לו ללמד זכות ובא חבירו וסייעו ויש כאן סיוע. אם אומר את כאן לא נמצאת חב לדייני'. ויש עדים לשקרן. א"ר יוחנן כל שאינו יודע לדון את השרץ לטהרו ולטמאו מאה פעמים אין יכול לפתוח בזכות. כיצד דנין השרץ א"ר ינאי מה אם הנחש שממית טהור עכבר שאין ממית אינו דין להיות טהור. או חילוף עכבר שאין ממית טמא נחש שממית אינו דין להיות טמא. התיב ר' פינחס הרי ועקרב ממית והרי הוא טהור. אשכח תני אמר הוא נחש הוא עקרב. אמר רבי תלמיד וותיק היה [לר"מ] והיה מטהר את השרץ ומטמאו מאה פעמים. אמרין ההוא תלמידא לא הוה ידע מורייה. אמר ר' יעקב בר דסאיי דההוא תלמידא קטוע מטורא דסיני הוה:

דף כא,א פרק ד הלכה ב משנה דיני ממונות מטין על פי אחד בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות מטין על פי אחד לזכות ועל פי שנים לחובה:

דף כא,א פרק ד הלכה ב גמרא א"ר ינאי אילו ניתנה התורה חתוכה לא היתה לרגל עמידה.

דף כא,ב פרק ד הלכה ב גמרא מה טעם וידבר ה' אל משה אמר לפניו רבונו של עולם הודיעני היאך היא ההלכה אמר לו אחרי רבים להטות רבו המזכין זכו רבו המחייבין חייבו כדי שתהא התורה נדרשת מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור מיניין ודגל"ו. וכן הוא אומר

אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים ואומר מישרים אהבוך:

דף כא,ב פרק ד הלכה ג משנה דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות מחזירין לזכות ואין מחזירין לחובה:

דף כא,ב פרק ד הלכה ג גמרא הרי שיצא מב"ד זכאי ומצאו לו חובה שומע אני שיחזירוהו ת"ל צדיק אל תהרוג. הרי שיצא מבית דין חייב ומצאו לו זכות שומע אני שלא יחזירוהו ת"ל ונקי אל תהרוג. יכול אם צדק בדינך יצדק בדיני ת"ל כי לא אצדיק רשע. א"ר יצחק אמר לי ר' יוסי לא שנייא אלא אפילו נזדכה בטעות מחזירין אותו. ר' אמי בעא קומי ר' יוחנן אפי' נואף ונואפת א"ל איתקלף מרקועך:

דף כא,ב פרק ד הלכה ד משנה דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה ודיני נפשות הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדין חובה דיני ממונות המלמד זכות מלמד חובה והמלמד חובה מלמד זכות ודיני נפשות המלמד חובה מלמד זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה:

דף כא,ב פרק ד הלכה ד גמרא רבי אמר ובלבד שלא יהו מחוסרין לומר איש פלוני אתה זכאי ואתה חייב אבל אם היו מחוסרין במשא ומתן לא בדא. ר' יוסי בן חנינה אמר אפילו מחוסרין במשא ומתן:

דף כא,ב פרק ד הלכה ה משנה דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה ודיני נפשו' דנין ביום וגומרין ביום:

דף כא,ב פרק ד הלכה ה גמרא מנלן. ושפטו את העם בכל עת. ואית קרי לשעבר. אמר רב שמואל בר רב יצחק

דף כב,א פרק ד הלכה ה גמרא כיני מתניתא שאם טעו ודנו בלילה שדינם דין ת"ל ושפטו את העם בכל עת. אמר הא אמירה:

דף כב,א פרק ד הלכה ו משנה דיני ממונות גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות גומרין בו ביום לזכות וביום של אחריו לחובה לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב:

דף כב,א פרק ד הלכה ו גמרא תני העד אין מלמד לא זכות ולא חובה. מנלן שנאמר ועד לא יענה בנפש למות. ומניין שאף הוא אין מלמד לא זכות ולא חובה ת"ל והוא לא יענה בנפש למות. ריש לקיש אמר פעמים שאדם רואה את עצמו מזדמם ומפליג דבריו שלא ימות. מניין שצריכין שני ימים סמוכין זה לזה. ר' חזקיה ר' אחי בשם ר' אבהו אסור לדון דיני ממונות בערב שבת. והדא מתני' פליגא לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות. הא דיני ממונות דנין. ותני ר' חייה כן דנין דיני ממונות בערב שבת ואין דנין דיני נפשות בערב שבת. אמר כאן להלכה כאן למעשה. ויידונו אותו בערב שבת ויגמר דינו בשבת ויהרג למוצאי שבת אם אומר את כן נמצא דינו משתקע. ריש לקיש בעי וידונו אותו בשבת ויגמר דינו בשבת ויהרג בשבת. מה אם עבודה שדוחה שבת רציחת מצוה דוחה אותה שנאמר מעם מזבחי תקחנו למות שבת שהעבודה דוחה אותה אין דין שתהא רציחת מצוה דוחה אותה. ר' לא בשם ר' ינאי מיכן לבתי דינין שלא יהו דנין בשבת מאי טעמא נאמר כאן בכל מושבותיכם ונאמר להלן והיו אלה לכם לחוקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם מה להלן בבית דין הכתוב מדבר אף כאן בב"ד הכתוב מדבר:

דף כב,ב פרק ד הלכה ז משנה דיני ממונות הטהרות והטמאות מתחילין מן הגדול ודיני נפשות מתחילין מן הצד הכל כשירין לדון דיני ממונות ואין הכל כשירין לדון דיני נפשות אלא כהנים ולויים וישראלים המשיאין לכהונה:

דף כב,ב פרק ד הלכה ז גמרא רבי אומר לא תענה על ריב רב כתי' שלא תענה אחר הרב אלא קודם לרב. ר' יוסי בן חנינה אמר לא תענה על ריב רב כתיב שלא תענה קודם לרב אלא אחר הרב. רב אמר לא תענה אפילו אחר מאה דברי ר' פינחס. ר' חלקיה בשם ר' סימון איתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר דינינו כדיניהן וחד אמר אין דינינו כדיניהן מאן דמר דינינו כדיניהן ניהא מאן דמר אין דינינו כדיניהן מה מקיים ויאמר יהוה ויאמר ממוכן. ראו דברי יהודה ראו דברי ממוכן. ומניין שמתחילין בדיני נפשות מן הצד תנא שמואל הזקן קומי ר' אחא ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש חרבו ואח"כ ישבו בדין על נבל. רבי תימא בר פפיס בשם רב הושעיא אף בפסול משפחה מתחילין מן הצד. הכל כשירין לדון דיני ממונות ר' יהודה אומר אפילו ממזרין רבי יהודה אומר אין מדקדקין בין נסך. כתיב לא תטה משפט אביונך בריבו אי אתה מטה אבל אתה מטה בדינו של שור. ר' אבהו בשם ר' יוחנן ובלבד בדברים שבדין דיני ממונות לדיני נפשות.

דף כג,א פרק ד הלכה ז גמרא כמה אינון אנן תנינן תשע. תני ר' חיייה חד עשר. הי דיני תרתי אוחרנייתא הסריס וכל מי שלא ראה לו בנים כשר לדון דיני ממונות ולא דיני נפשות. ר' אבהו בשם ר' יוחנן אף פחות מבן עשרים ושלא הביא שתי שערות כשר בדיני ממונות ולא בדיני נפשות ויושב בדינו של שור. ר' יוסי בן חנינה אמר תלת עשרה. והי דינון תרתין אוחרנייתא דנין שני דיני ממונות ביום אחד ואין דנין שני דיני נפשות ביום אחד. אמר ר' אבין ואפילו נואף ונואפת:

דף כג,א פרק ד הלכה ח משנה סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואין זה את זה ושני סופרי דיינין עומדין לפנייהן אחד מימין ואחד משמאל וכותבין דברי מזכין ודברי מחייבין רבי יהודה אומר שלשה היו אחד כותב דברי מחייבין ואחד כותב דברי מזכין והשלישי כותב דברי מזכין ודברי מחייבין שלש שורות של תלמידי חכמים יושבין לפנייהן וכל אחד ואחד מכיר את מקומו צרכו לסמוך סומכין מן הראשונה אחד מן השנייה בא לו לראשונה ואחד מן השלישית בא לו לשניה ובוררין להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית ולא היה יושב במקומו של ראשון אלא יושב במקום שהוא ראוי לו:

דף כג,א פרק ד הלכה ח גמרא רבי בא בר יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה. מייתי לה רב ממתניתא מתני' אמרה הוי זנב לאריות ולא ראש לשועלים. מתלא אמר הוי ראש לשועלים ולא זנב לאריות דתנינן צרכו לסמוך סומכין מראשונה:

דף כג,א פרק ד הלכה ט משנה כיצד מאיימין על עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד מפי אדם נאמן שמעתם או שמא שאין אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו ודיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלוין בו עד סוף כל הדורות שכן מצינו בקין כשהרג את הבל נאמר בו קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעיותיו ד"א דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמד שכל המאבד נפש אחת מעלין עליו כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מעלין עליו כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך

ושלא יהו המינין אומרים רשויות הרבה יש בשמים ולהגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטביעות

דף כג, ב פרק ד הלכה ט משנה בחותם אחד וכולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע את כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם שמא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר והוא עד או ראה או ידע וגו' שמא תאמר מה לנו לחוב בדמו של זה הלא כבר נאמר ובאבד רשעים רינה:

דף כג, ב פרק ד הלכה ט גמרא כיצד מאומד. לא תאמרו ראינוהו רודף אחריו וסייף בידו. נכנס לחורבה אחריו נכנסנו אחריו ומצאנוהו הרוג ראינוהו יוצא והסייף מטפטף דם. אמר ר' שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי רודף אחר אחד נכנס לחורבה נכנסתי אחריו ומצאתיו הרוג וזה יוצא וסייף מנטף דם אמרתי לו אראה בנחמה שזה הרגו אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי אלא היודע מחשבות יפרע מאותו האיש. לא הספיק לצאת משם עד שהכישו נחש ומת. אדם נברא יחידי בעולם מפני המשפחות שלא יהו מתגרות זו בזו. והלא דברים ק"ו ומה אם בזמן שהן בני אב אחד מתגרות זו בזו אילו היו בני שנים על אחת כמה וכמה. ד"א שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ואתם בני רשעים: להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה כו'. להגיד גדולת מלך מלכי המלכים שמחותם אחד טובע כל החותמות ואין אחד מהן דומה לחבירו שנאמר תתהפך כחומר חותם. ומפני מה שינה פרצופותיהן שלא יהא אדם קופץ והולך לאשת חבירו או לשדה חבירו. תני בשם ר' מאיר שלשה דברים שינה הקב"ה בבני אדם מראה פנים ודעת וקול. מראה ודעת מפני הגזלנין וקול מפני הערוה. אמר רבי יצחק אפילו תינתא או חיטתא לא דמייא לחבירתה. אדם נברא בערב שבת כדי שייכנס תחילה למצוה דבר אחר למה נברא באחרונה משל למלך שעשה סעודה כשמתקין הסעודה מזמין האורחין כך חכמות בנתה ביתה זה הקדוש ברוך הוא שבנה את העולם בחכמה שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ וגו'. חצבה עמודיה שבעה אילו שבעה ימי בראשית. טבחה טבחה מסכה יינה אילו ימים ונהרות וכל צרכי העולם. מי פתי יסור הנה זה אדם וחיה: שמא תאמרו מה לנו ולצרה כו'. כתיב ויעבר הרינה במחנה מהו הרינה הריני וכן הוא אומר בצאת לפני החלוץ וגו'. ללמדך שאף מפלת הרשעים אינה שמחה לפני המקום:

מסכת סנהדרין פרק ה

דף כג, ב פרק ה הלכה א משנה היו בודקין אותו בשבע חקירות באי זו שבוע באי זו שנה באי זה חדש בכמה בחדש באי זה יום באי זו שעה באי זה מקום. ר' יוסי אומר באי זה יום באי זו שעה

דף כד, א פרק ה הלכה א משנה באי זה מקום מכירין אתם אותו והתרייתם בו העובד ע"א את מה עבד ובמה עבד:

דף כד, א פרק ה הלכה א גמרא ולא תנינן באי זה יובל שאין הדבר מצוי: אשכח תני רבי שמעון בן יוחי אומר אף באי זה יובל וקיימונה בהוא דעאל ובהוא דנפק. מניין לשבע

חקירות תנא שמואל הזקן קומי רבי אחא ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון.
א"ל לא תהא קרא ואזיל אלא ודרשת וחקרת ושאלת היטב. והוגד לך ושמעת ושאלת
היטב. היטב היטב לגזירה שוה ליתן כל אחת ואחת שמועה שאלה דרישה וחקירה. ר'
יצחק מקשי לה הוון תפיסין בחד ליסטים דטיבריא. אמרין כדון קטול כדון קטל. ומניין
לזה שבע חקירות איסי אמר דטיבריא. אמרין כדון קטול כדון קטל. ומניין לזה שבע
חקירות איסי אמר כל זמן שאלו העדים יכולין להזדמם על אותה עדות אין ההורג נהרג.
מכירין אתם אותו מה היה עכו"ם או ישראל היה נישמענה מהדא דמר ר' יוחנן נהרג
מטיבריא לציפורי חזקה שישראל היה: התריתם בו מניין להתרייה ר' שמואל בר נחמן
בשם ר' יונתן ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא. א"ר בון קין נשא אחותו הבל נשא
אחותו חסד עשיתי עם הראשונים שיבנה עולם מהן כי אמרתי עולם חסד יבנה. תני ר"ש
בן יוחי אומר ע"פ שנים עדים יומת המת המת מת אלא להודיעו באי זו מיתה מת. תני ר'
יודה בי ר' אלעאי אומר וכי יזיד איש על רעהו להורגו בערמה שיערימוהו באיזו מיתה
מת. היתה מיתתו בחמורה והתרו בו בקלה יכיל מימר אילו הוה ידע שמיתתו בחמורה לא
הוה עבד הדא מילתא. היתה מיתתו בקלה והתרוהו בחמורה. על דעתיה דר' יודן בי רבי
אילעאי שיערימוהו באי זו מיתה מת.

דף כד, ב פרק ה הלכה א גמרא היו מתרין בו ושותק מתרין בו ומרכין בראשו אע"פ
שאמר יודע אני פטור עד שיאמר על מנת כן אני עושה. ראוהו שופך דם אמרו לו הוי
יודע שבן ברית הוא והתורה אמרה שופך דם האדם באדם דמו ישפך אע"פ שאמר יודע
אני פטור עד שיאמר על מנת כן אני עושה. ראוהו מחלל שבת אמרו לו הוי יודע שהוא
שבת והתורה אמרה מחלליה מות יומת אע"פ שאמר יודע אני פטור עד שיאמר על מנת כן
אני עושה. ר' חיייה בר גמדה שאל מקושש משום מאי מיחייב משום תולש או משום קוצר
נישמענה מהדא ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו מלמד שמצאוהו תולש עצים מן
הקרקע. ר' חיייה בר גמדה שאל מקושש במה הוא מיתתו בסקילה נישמענה מהדא יודעין
היו שמקושש חייב מיתה ולא היו יודעין במה היתה מיתתו. אשכח תני ר' חיייה הוצא את
המקלל מחוץ למחנה במה היתה מיתתו בסקילה. את מה עבד לפעור או למרקוליס ובמה
עבדה בעבודתה עבדה או בעבודת גבוה. נישמענה מהדא מעשה שבאו שנים ואמרו
ראינו זה עובד ע"א ואין אנו יודעין פעור היה או מרקוליס היה דנין אותו בשתיהן ובאי זו
מזדכה פוטרין אותו:

דף כד, ב פרק ה הלכה ב משנה כל המרבה בבדיקות הרי זה משתבח מעשה ובדק בן
זכאי בעוקצי תאנים ומה בין חקירות לבדיקות אלא שבחקירות אמר אחד איני יודע עדותן
בטילה בבדיקות אמר אחד איני יודע ואפי' שנים אומרים אין אנו יודעין עדותן קיימת אחד
חקירות ואחד בבדיקות בזמן שהן מכחישין זה את זה עדותן בטילה:

דף כד, ב פרק ה הלכה ב גמרא במה לקטן בעוקציהן לקטן במה אכלן בגלעיניהן. תמן
תנינן מי שהיו שתי כיתי עדים מעידים אילו מעידין שגזר שתיים

דף כה, א פרק ה הלכה ב גמרא ואילו מעידין שגזר חמש ב"ש אומרים נחלקה עדותן אין
כאן גזירות וב"ה אומרים יש בכלל חמש שתיים ויהא נזיר שתיים. רב אמר בכלל נחלקו
אבל בפרט כל עמא מודו נחלקה העדות ור' יוחנן אמר במונה נחלקו אבל בכלל כל עמא
מודו שיש בכלל חמש שתיים. הידינו כולל והידינו מונה כולל אהן אמר תרתי ואהן אמר
חמש. מונה אהן אמר חדא תרתי ואהן אמר תלת ארבעי. רב אמר הכחיש עדות בתוך

עדות לא בטלה העדות ור' יוחנן אמר הכחיש עדות בתוך עדות בטלה העדות. ד"ה הכחיש עדות לאחר עדות לא בטלה העדות. חיילה דר' יוחנן מהדא דמר ר' בא בר חייה בשם ר' יונתן הוחזק המונה. זה אומר מן הכיס מנה וזה אומר מן הצרור מנה הכחיש עדות בתוך עדות אוף רב מודה שבטלה העדות מה פליגין בשהיו שתי כיתי עדים. אחת אומרת מן הכיס מנה ואחת אומרת מצרור מנה הכחיש עדות בתוך עדות בטלה עדות וכרב לא בטלה עדות אחת אומר לתוך חיקו מנה ואחת אומרת לתוך פונדתו מנה דברי הכל הכחיש עדות בתוך עדות לא בטלה העדות. אחד אומר בסייף הרגו ואחד אומר במקל הרגו הכחיש עדות בתוך עדות אוף רב מודה שבטלה העדות מה פליגין בשהיו שתי כיתי עדים. אחת אומרת בסייף ואחת אומרת במקל הכחיש עדות בתוך עדות בטלה עדות וכרב לא בטלה עדות אחת אומרת לצפון נטה ואחת אומרת לדרום פנה דברי הכל הכחיש עדות לאחר עדות לא בטלה העדות. חיילה דרב מהדא דתנינן תמן ר' יודן ורבי שמעון אומר הואיל וזו וזו מודות שאינו קיים ינשאו. ולא שמיע דמר ר' לעזר מודה ר' יהודה ורבי שמעון בעדים. מה בין עדים ומה בין צרה. לא עשו דברי צרה בחבירתה כלום. אמר רבי יוחנן אין אמרה רבי לעזר מיני שמעה ואמרה. מתני' פליגא על רב אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שמכחישין זה לזה עדותן בטילה. מה עבד לה רב אמר רבי מנא פתר לה רב עד בעד. אמר רבי אבין

דף כה,ב פרק ה הלכה ב גמרא אפילו יפתר כת בכת שניי' היא לדיני נפשות דכתיב צדק צדק תרדוף:

דף כה,ב פרק ה הלכה ג משנה אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בשלשה עדותן קיימת שזה ידע בעיבורו של חדש וזה לא ידע אחד אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה עדותן בטילה אחד אומר בשתי שעות ואחד אומר בשלש עדותן קיימת אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטילה ר' יהודה אומר קיימת אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן בטילה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב:

דף כה,ב פרק ה הלכה ג גמרא עד היכא ר' יסא בשם ר' יוחנן עד רוב החדש. א"ר יוחנן כגון העירגנין הללו וחכמים אומרים אינן כלום. וא"ר יסא כגון אנא דמן יומי לא צלית מוספא מן דלא ידע אימת ירחא. רבי מאיר אומר משש שעות ולמעלן מדבריהן רבי יודה אומר מששה שעות ולמעלן דברי תורה. מאי טעמא דר"מ אך ביום הראשון זה חמשה עשר יכול משתחשך ת"ל אך חלק הא כיצד תן לו שעה אחת קודם שקיעת החמה. מאי טעמא דר' יהודה אך ביום הראשון זה ארבעה עשר יכול כל היום ת"ל אך חלק חציו לחמץ וחציו למצה. מחלפה שיטת ר' מאיר תמן אמר אך לרבות וכא אמר אך למעט א"ר שמואל בר אבודמי מיעטו שאינו מחמץ. ר' מאיר אומר לא תאכל עליו חמץ על אכילתו רבי יהודה אומר לא תאכל עליו חמץ על עשייתו. ר' יודן אית ליה עשה

דף כו,א פרק ה הלכה ג גמרא ולא תעשה על אכילתו עשה ולא תעשה על ביעורו. עשה על אכילתו שבעת ימים תאכל עליו מצות לא חמץ. כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. ולא תעשה על אכילתו לא תאכל [עליו] חמץ. עשה על ביעורו שבעת ימים תשביתו שאור מבתיכם. לא תעשה על ביעורו שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם. הא ר"מ אמר מששה שעות ולמעלן מדבריהן. ששית אסורה משום גדר חמישית למה. משום גדר. ויש גדר לגדר אלא חמישית מתחלפת בשביעית. מחלפה שיטת ר' יהודה תמן אמר אין חמישית מתחלפת בשביעית וכא אמר חמישית מתחלפת בשביעית. א"ר יוסי תמן

הדבר מסור לנשים והן עצילות הכא הדבר מסור לבית דין והן זריזין. אמר רבי יוסי בי רבי בון תמן תחילת חמישית סוף שביעית הכא סוף חמישי' תחילת שביעית ותני כן תחילת חמש חמה במזרח וסוף שבע חמה במערב לעולם אין חמה נוטה למערב אלא בסוף שבע:

דף כו, א פרק ה הלכה ד משנה היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין פותחין לזכות אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות או אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין ומושיבין אותו עמהן ולא היה יורד משם כל היום אם יש ממש בדבריו שומעין לו אפילו הוא אמר יש לי ללמד על עצמי זכות שומעין לו ובלבד שיהא ממש בדבריו:

דף כו, א פרק ה הלכה ד גמרא תני אם מצאו לו זכות פטרוהו אם לאו מעבירין דינו ומזדווגין זוגות וממעטין במאכל ולא היו שותין יין ונושאים ונותנים כל הלילה. ולמחר משכימין ובאין וחזני כניסיות מחזרין אחריהן ואומר איש פלוני מחייב הייתי ומחייב אני מזכה הייתי ומזכה אני מחייב הייתי ומזכה אני שומעין לו. מזכה הייתי ומחייב אני למד תחילה. תני טעה אחד מן הדיינים

דף כו, ב פרק ה הלכה ד גמרא אם היה מזכה סופרי הדיינים מזכירין אותו. אם היה מחייב אמר לי' למד תחילה. אמר רבי לא מפני מה כותבין דברי המזכה מפני המחייב שמא תיטרף דעתו. ואין חליף מילא ימרון ליה הדא אמרת הדא לא אמרת. צריכה שני עדים נמצא דינו משתקע. ר' יוסי בי ר' בון אמר מפני המזכה:

דף כו, ב פרק ה הלכה ה משנה אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו מעבירין דינו למחר ומזדווגין זוגות וממעטין במאכל ולא היו שותין יין כל היום ונושאים ונותנים בדבר כל הלילה ולמחרת משכימין ובאין המזכה אומר אני המזכה ומזכה אני במקומי והמחייב אומר אני הוא המחייב ומחייב אני במקומי המלמד חובה מלמד זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה ואם טעו בדבר סופרי הדיינים מזכירין אותן אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו עומדין על המיניין שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין זכאי שנים עשר מחייבין ואחד עשר מזכין ואפילו עשרים ושנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינים עד כמה מוסיפין שנים שנים עד שבעים ואחד שלשים וששה מזכין ושלשים וחמשה מחייבין זכאי שלשים וששה מחייבין שלשים וחמשה מזכין דנין אילו כנגד אילו עד שיראה אחד מן המחייבין את דברי המזכין:

דף כו, ב פרק ה הלכה ה גמרא תני אחד מן העדים שאמר יש לי ללמד עליו זכות ובא חבירו וסייעו ובא חבירו וסייעו את מי ממנין לראשון לשני לשניהן. נישמענה מהדא דר' יוחנן והוא שנזדכה מפי עצמו אין מושיבין אותו דין. הרי שנזדכה מפי עצמו ונמצא עד ודיין לא מצינו עד נעשה דין. אמר בדיני ממונות נזדקן הדין והגדול שבדיינים אומר נזדקן הדין. תני למה מוסיפין דיינים שאם היו שנים מן הראשונים מזכין

דף כז, א פרק ה הלכה ה גמרא ואחד מן האחרונים ליגמר הדין בשלשה. אמר רבי לא מכיון שנראה דינו ליגמר בארבעה אין גומרין אותו בשלשה. אמר רבי יוסי ותשמע מינה שלשה שדנו ומת אחד מהן חותמין בשנים וכותבין אף על פי שחתמנו בשנים בשלשה דננו. אמר רבי חגיית מתני' אמרה כן הדיינים חותמין בו מלמטה אות העדים ולמידין מידת הדין מפרוזבול. אשכח תני הוא למד מידת הדין מפרוזבול. לא ראה ר' יוחנן אמר זכאי

ר"ל אמר חייב. א"ל ר' יוחנן והלא זכאי הוא. ולמה דנין אילו כנגד אילו שלא ייראה דין זה יוצא מעמעם:

מסכת סנהדרין פרק ו

דף כז, א פרק ו הלכה א משנה נגמר הדין מוציאין אותו לסוקלו ובית הסקיל' היה חוץ לב"ד שנאמר הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה ואחד עומד על פתח בית דין והסודרין ביזו והסוס רחוק ממנו כדי שיהא רואהו אמר אחד יש לי ללמד עליו זכות הלה מניף בסודרין והסוס רץ ומעמידו אפילו הוא אמר יש לי ללמד על עצמי זכות מחזירין אותו אפילו ארבעה וחמשה פעמים ובלבד שיהא ממש בדבריו:

דף כז, ב פרק ו הלכה א גמרא מתני' או כרבי או כרבנן בעיר של נכרים. דתני בשעריך רבי אומר בשעריך בשער שנמצאו בו אתה אומר כך או אינו אלא בשער שנידונו בו נאמר כאן בשעריך ונאמר להלן כי ימצא בקרבך באחד שעריך מה שעריך האמור להלן שער שנמצא בו אף שעריך האמור כאן שער שנמצאו בו. ורבנן אמרי בשעריך בשער שנידון בו אתה אומר כך או אינו אלא בשער שנמצא בו נאמר כאן בשעריך ונאמן להלן והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אל שעריך מה שעריך האמור להלן שער שנידון בו אף שעריך האמור כאן שער שנידון בו. א"ר יוחנן בתחילה בין יש ממש בדבריו בין לאו שומעין לו מיכן והילך יש ממש בדבריו שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו. אמרי והוא שיש בדבריו האחרונים ממש. חזקיה שאל הרי שהיה יוצא ליהרג ונשתתק כן אנו אומרים הא לא נשתתק היה לו ללמד על עצמו זכות. שמע ר' יוחנן ומר הא שאלתא דחמרא. אלא כיני הרי שהיה יוצא ליהרג ואמר יש לי ללמד על עצמי זכות ונשתתק כן אנו אומרין הא אילו לא נשתתק היה לו ללמד על עצמו זכות. אמר הא אמירה:

דף כז, ב פרק ו הלכה ב משנה אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו יוצא ליסקל והכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא ליסקל על שעבר עבירה פלונית ופלוני ופלוני עדין וכל מי שהוא יודע לו זכות יבוא וילמד:

דף כז, ב פרק ו הלכה ב גמרא תני שור היוצא ליסקל ונמצאו עידיו זוממין ר' יוחנן אמר כל הקודם בו זכה ריש לקיש אמר הפקר טעות הוא. וכן עבד היוצא ליסקל והקדישו בעליו ר' יוחנן אמר זכה לעצמו ר"ל אמר יאוש של טעות היה:

דף כז, ב פרק ו הלכה ג משנה רחוק מבית הסקילה עשר אמות אומרים לו התודה שכן דרך כל המומתין מתודין שכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא שכן מצינו בעכשן שאמרו לו יהושע בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תודה והגד נא לי מה עשית אל תכחד ממני ויען עכשן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי ומניין שנתכפר לו וידויו שנא' ויאמר יהושע מה עכרתנו יעכרך ה' היום הזה היום הזה אתה עכור ואין אתה עכור לעתיד לבוא ואם אינו יודע להתודות אומרין לו אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ר' יהודה אומר אם יודע הוא שהוא מזומם יאמר תהא מיתתי כפרה על כל עונותי חוץ מן העון הזה אמרו לו א"כ יהו כל אדם אומר כן כדי לנקות את עצמו:

דף כז, ב פרק ו הלכה ג גמרא את מוצא שכשמעל עכן בחרם התחיל יהושע מפייס לפני הקב"ה ואומר רבון של עולם הודיעני מי זה האיש אמר לו הקב"ה איני מפרסם כל ברייה ולא עוד אלא נמצאתי אומר לשון הרע אלא לך והעמיד את ישראל לשבטיו והפל עליהן גורלות מיד אני מוציאו. הדא הוא דכתיב וישכם יהושע בבוקר ויקרב את ישראל לשבטיו וילכד עכן בן כרמי בן זרח למטה יהודה. א"ל עכן מה בגורל אתה חופשיני לית בכל ההן דרא כשר אלא את ופינחס. אסקין ניבזין ביניכון פנטוס דמיתפיס חד מינכון. ולא עוד אלא למשה רבך לית מידמוך אלא תלתין או מ' יומין לא כל אלפן משה רבן על פי שנים עדים שריתה טעי. באותה שעה צפה יהושע ברוח הקודש שהוא מחלק לישראל את הארץ בגורל הדא הוא דכתיב וישלך להם יהושע גורל. אמור מעתה אנו מוציין שם רע על הגורלות. ולא עוד אלא שאם נתקיימו עכשיו יהו כל ישראל אומרים בדיני נפשות נתקיימו כל שכן בדיני ממונות ואם בטלו עכשיו יהו כל ישראל אומרים בדיני נפשות בטלו כל שכן בדיני ממונות. באותה שעה התחיל יהושע מפייס לעכן. ומשבע ליה באלהי ישראל ואומר לו בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה מהו אמנה קושטא אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל. א"ל

דף כח, א פרק ו הלכה ג גמרא מה אנא בעי מינך חדא ואת אמרת לי תרתי. א"ל אני הוא שמעלתי בחרם מדין ובחרם יריחו. אמר רבי תנחומא בארבעה חרמים מעל בחרם כנעני מלך ערד בחרם סיחון ועוג בחרם מדין בחרם יריחו. ומניין שכיפר לו וידויו שנאמר ובני זרח זימרי ואיתן וגו'. ר' יהושע בן לוי אמר זמרי זה עכן שעשה מעשה זמרי. ר' שמואל בר נחמן אמר הימן זה עכן אמנה אנכי חטאתי. כולם חמשה וכי איני יודע שהן חמשה אלא מלמד שאף עכן יש לו חלק לעתיד לבוא. מעשה באחד שהיה יוצא ליהרג אמרו לו אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותיי. אמר תהא מיתתי כפרה על כל עונותיי חוץ מן עון זה אם עשיתיו אל ימחול לי וב"ד ישראל יהא נקי. וכשבא דבר אצל חכמים זלגו עיניהם אמרו להחזירו אי איפשר שאין לדבר סוף אלא הרי דמו תלוי בצואר עדים. א"ר יהודה בן טבאי אראה בנחמה אם לא הרגתי עד זומם שהיו אומרים עד שייהרג שנאמר נפש תחת נפש. אמר לו שמעון בן שטח אראה בנחמם אם לא מעלים עליך כאילו שפכת דם נקי. באותה שעה קיבל עליו שלא יורה אלא מפי שמעון בן שטח. שמעון בן שטח היו ידיו חמומות אתא סיעת ליצנין אמרי הבו עיציה ניסהוד על בר' וניקטליני' אסהידו עלוי ונגמר דינו ליהרג. מי נפק למיתקטל' אמרי ליה מרי שיקרין אנן בעא אבוי מחזרתיה. א"ל אבא אם ביקשתה לבוא תשועה על ידך עשה אותי כאסקופה. מעשה בחסיד אחד שהיה מהלך בדרך וראה שני בני אדם נזקקין לכלבה אמרין נן ידעין דו גברא חסידה אזיל ומסהיד עלן ומרן דוד קטיל לן אלא ניקדמיה וניסהוד עלוי אסהידו עליה ונגמר דינו ליהרג. הוא שדוד אמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי מחרב מחרב אוריה מכלב מכלבו של חסיד. ר' יודה בן פזי סלק לעיליתא דבי מדרשא וראה שני בני אדם נזקקין זה לזה. אמרו ליה ר' הב דעתך דאת חד ואנן תרי:

דף כח, א פרק ו הלכה ד משנה רחוק מבית הסקילה ארבע אמות היו מפשיטין את בגדיו האיש מכסין אותו מלפניו והאשה מלפניה ומאחריה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה:

דף כח, א פרק ו הלכה ד גמרא מחלפה שיטת ר' יהודה תמן אמר אם היה שערה נאה לא היה סותרו וכא הוא אומר אכן. הכא מ"מ למיתה אזלה ברם תמן שאם תמצא טהורה

ויתגרו בה פירחי כהונה. מחלפה שיטת רבנן תמן אמר האישי נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה וכא אינון אמרין הכין. הכא ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה ברם תמן ונוסרו כל הנשים:

דף כה, א פרק ו הלכה ה משנה בית הסקילה היה גבוה שתי קומות ואחד מן העדים דוחפו על מתניו נהפך על לבו הופכו על מתניו ואם מת בה יצא ואם לאו נוטל את האבן ונותנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו העד השני נוטל האבן ונותנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו רגימתו בכל ישראל שנאמר יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה וגו':

דף כה, א פרק ו הלכה ה גמרא תניא וכמלוא קומתו של נופל הרי חמשה. הכא את מר וכמלוא קומת הנופל הרי חמשה ובבור של נזקין את מר עד עשרה טפחים

דף כה, ב פרק ו הלכה ה גמרא לא דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת. רבי יונתן בן חלי ר' אבודמי בר ברתייה דר' טבי בשם ר' יאשיה אילין דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק איברים. ביומוי דרבי פינחס חבטו תורא בחייליה אמר לון בחייכון שרוניה שרוניה וקום וערק. אמר ברוך שבחר בחכמים ובדבריהם דאמר אילין דחבטין תורא בחיילי אין בו משום ריסוק איברים. ומניין שטעון סקילה שנאמר סקול ומניין שטעון דחייה שנאמר ירה ירה ומניין שטעון שתי דחיות ת"ל יירה:

דף כה, ב פרק ו הלכה ו משנה כל הנסקלין נתלין דברי רבי ליעזר וחכמים אומרים אינו נתלה אלא המגדף והעובד ע"ז האיש תולין אותו פניו כלפי העם והאשה פניה כלפי העץ דברי ר' ליעזר וחכמים אומרים האיש נתלה ואין האשה נתלית א"ר אליעזר מעשה בשמעון בן שטח שתלה נשים באשקלון אמרו לו שמונים נשים תלה ואין דנין שנים ביום א':

דף כה, ב פרק ו הלכה ו גמרא מה טעמא דר' ליעזר מה מגדף שנסקל נתלה אף אני אביא שאר כל הנסקלין שיהו נתלין מה טעמא דרבנן מה המגדף על ידי שפשט ידו בעיקר נתלה אף אני ארבה שאר כל הפושטין ידיהן בעיקר להיות נתלין. אית תניי תני יהודה בן טבאי נשיא אית תניי תני שמעון בן שטח נשיא. מאן דמר יהודה בן טבאי נשיא עובדא דאלכסנדריאה מסייע ליה והוון בני ירושלם כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריאה הקטנה. עד מתי בעלי שרוי בתוכך ואני יושבת עגומה בביתי. מאן דמר שמעון בן שטח נשיא עובדא דאשקלון מסייע ליה. תרין תלמידין הוו באשקלון אכלין כחדא ושתינן כחדא ולעיין באורייתא כחדא. מית חד מינון ולא אתגמל חסד מי בר מעיין מוכס ובטילת כל מדינתא מיגמליניה חסד. שרי ההוא תלמידא בכי ואמר ווי דילמא לית לשונאי ישראל כלום. איתחמי ליה בחילמיה ואמר לא תיבזי בני מריך דין עבד חד זכו ואזל בה ודין עבד חד חובה ואזל בה. ומה חובה עד חס דלא עבד חובה מן יומי אלא זימנא חדא הקדים תפילין של ראש לתפילין של יד. ומה זכו עבד בר מעיין מוכס חס ליה דלא עבד זכו מן יומי אלא זימנא חדא עבד אריסטון לבולבוטייא ולא אתון. אמר ייתון מסכיני וייכלונייה דלא ליקלקל. ואית דמרין הוה סגי באורחא והוה תחות שיחיה חד עגול ונפל. ונסתיה חד מסכן ולא מר ליה מידי בגין דלא מסמקא אפוי. וחמא ההוא תלמידא גו גנין גו פרדיסין גו מבויעין דמיא. וחמא לבר מעיין מוכס קיים על גוף והדא בעי ממטי מיא ולא מטי. וחמא למרים בת עלי בצלים תלייא בחיטי ביזיא. ואית דמרין תירעת גיהנם קביעת גו אודנה. אמר לון

דף כט,א פרק ו הלכה ו גמרא עד אימת כדין אמר ליה עד דייתי שמעון בן שטח נסבין לה מן גו אודנה ויהבין לה גו אודניה. אמר לון ומה הוא סורחניה א"ל דנדר על נפשיה ואמר אי איתעביד נשייא קטלי לכל חרשייא והיידן עביד ליה נשיא ולא קטלין. אלא [בס"א והא] אית תומנין נשי' במערת אשקלון מחבלין עלמא. זיל ומר ליה אמר לון גברא רבא הוא ולית היא מהימנתי. א"ל עינוון הוא סגי ומהימנתיך. ואין לית מהימנתיך אפיק עיניך ויכה גו ידך. אפיק עיניה ויהב גו ידיה אמרו חזרת ואשתוות לחבירתה אזל ומר ליה בעא מעבד סימניה קומוי א"ל לית את צריך אנא ידע דאת גברא חסידא. אע"פ כן בלבי חשבית בפומי לא אמרית והיה יום סגריר נטל תמנין גוברין בחירין לבושין מאנין נקיין ונסב עמו תנין קידרין חזתין אמר לון כד נא צפר לבשין מניכון וד נא צפר תיניינו עולו. כיון דעאל למערת אשקלון אמר אוים אוים פתחון לי מן דיזכון אנא. כיון דכנס חזא אמרה מה דאמרה ומייתי פיתא וחדא אמרה מה דאמרה ומייתי תבשילא וחדא אמרה מה דאמרה ומייתי חמרא. אמרן ליה מה אית בכך עבד אמר לון אית בי עביד נא צפר תרי זימנין ומעייל להכא תמנין גוברין בחירין לבושין מאנין נקיים חדי ומחדי לכון. אמרן ליה לון נר בעיין כיון דצפר לבשו מנין נקיים כיון דצפר תיניינו עלו כולהו כחדא רמז לון כל חד מינכון יטול חזא ויטלטלינה מארעא ולא מצלח מה דו עבדה והוה אמר לההיא דאייתת פיתא אייתי פיתא ולא מייתא והוא אמר אייתי לצליבא אייתי תבשילא ולא מייתא והוא אמר אייתי לצליבא אייתי חמר ולא מייתא והוא אמר אייתי לצליבא כן עבד לכולהו. היינו דתנינן שמונים נשים תלה שמעון בן שטח באשקלון ואין דנין שנים ביום אחד אלא שהשעה צריכה לכן:

דף כט,א פרק ו הלכה ז משנה כיצד תולין אותו משקעין את הקורה בארץ והעץ יוצא ממנה ומקיף שתי ידיו זו לזו ותולה אותו ר' יוסי אומר קורה מטה על הכותל ותולה בה כדרך שהטבחין עושין תולין ומתירין אותו מיד ואם לן עוברין בלא תעשה שנאמר לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי כלומר מפני מה זה תלוי מפני שקילל את השם נמצא שם שמים מתחלל:

דף כט,א פרק ו הלכה ז גמרא תני ר' אליעזר בן יעקב אומר זה חומר במחלל מבמגדף וזה חומר במגדף מבמחלל. במגדף כתיב לא תלין נבלתו על העץ ובמחלל כתיב ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו על הצור מתחילת קציר עד נתך מים עליהם מלמד שהיו תלויין מששה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון כתיב ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה. ניחא לעדה ולמזבח ה' אלא שתליין יהושע בריפיון אמר אני לא מרחיקן ולא מקרבן אלא מי שעתידי לבנות בית הבחירה דאת דעתו לקרב יקרב ואת דעתו לרחק ירחק ובא דוד וריחקן והגבעונים לא מבני ישראל המה. ולמה ריחקן על שם ויהי רעב בימי דוד שלש שנים וגו'. אמר דוד בעון שלשה דברים גשמים נעצרין ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים. ע"ז דכתיב פן יפתה לבבכם וסמיך ליה ועצר את השמים גילוי עריות דכתיב וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך שפיכות דמים שנאמר כי הדם הוא יחניף את הארץ. ויש אומרים אף פוסק צדקה ברבים ואינן נותנים דכתיב נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר. בדק דוד בכל דרכיו ולא מצא אחד מהן התחיל שואל באורים ותומים הדא הוא דכתיב ויבקש דוד את פני ה'. אמר רבי לעזר כתיב בקשו ה' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו וגו' ויאמר ה' על שאול ועל הבית הדמים על אשר המית את הגבעונים על שאול שלא עשיתם עמו חסד ועל בית הדמים על

אשר המית את הגבעונים. שלח דוד וקראן אמר להם מה לכם ולבית שאול אמרו לו על ידי שהמית ממנו שבעה אנשים שני חוטבי עצים ושני שואבי מים וסופר וחזן ושמן. אמר לון ומה תון בעון אמרו ליה יותן לנו שבעה אנשים והוקענום לה' בגבעון. אמר לון ומה הנייה יש לכון אין אינון מתקטלין סבו לכון כסף ודהב אמרו ליה אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו. אמר דילמא בהתינ אילין מן אילין. הוה נסיב כל חד וחד מינון ומפייס ליה קומי נפשיה והוא לא מקבל עלוי הדא הוא דכתיב אין לנו כסף וזהב אין לי כתיב. באותה שעה אמר דוד

דף כט,ב פרק ו הלכה ז גמרא שלשה מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל ביישנין ורחמנין וגומלי חסדים ביישנין דכתיב ובעבור תהיה יראתו על פניכם וגו' רחמנין דכתיב ונתן לך רחמים ורחמך והרבך גומלי חסדים דכתיב ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד. ואילו אין בהן אחת מהן וריחקן והגבעונים לא מבני ישראל המה. ואף עזרא בא וריחקן והנתינים היו יושבים בעופל וציחה ונישפא מן הנתינים. ואף לעתיד הקב"ה מרחקן דכתיב והעובד העיר יעבדוהו מכל שבטי ישראל יאבידוהו מכל שבטי ישראל. ויאמר המלך אני אתן ויקח המלך את שני בני רצפה. ולמיכל בת שאול לא היה לה וולד ותימר אכן. אמור מעתה בני מירב היו וגידלתם מיכל ונקראו על שמה. ויתנם המלך ביד הגבעונים ויוקיעום בהר לפני ה' ויפלו שבעתם יחד שבעתים כתיב חסר חד זה מפיבושת שנתפלל עליו דוד וקלטו המזבח. אמר להן הריני מעבירן לפני המזבח כל שהמזבח קולטו הרי הוא שלו מפני מפיבושת שהיה גדול בתורה לפני המזבח וקלטו. א"ר אבין אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי שהסכים הקב"ה עם דוד. והמה הומתו בימי קציר בתחילת קציר שעורים ותקח רצפה בת איה את הבגד ותטהו לה עלה צור מהו על הצור א"ר אושעיה שהיתה אומרת הצור תמים פעלו. ר' בא בר זמינא בשם ר' הושעיה גדול הוא קידוש השם מחלול השם בחילול השם כתיב לא תלין נבלתו ובקידוש השם כתיב ויהו תלויים עד נתך מים עליהם. מלמד שהיו תלויים מששה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון והיו עוברין ושבין אומרים מה חטאו שנשתנה עליהן מידת הדין והיו אומרים להן על שפשטו ידיהן בגירים ארוורים. והרי הדברים ק"ו ומה אילו שלא נתגירו לשום שמים תבע הקדוש ברוך הוא דמן המתגיירין לשום שמים לא כל שכן. הרבה גרים נתגירו באותו היום שנאמר ויספר שלמה את האנשים הגרים ויעש מהם שבעים אלף נושא סבל וגו'.

דף כט,ב פרק ו הלכה ח משנה א"ר מאיר בזמן שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי אם כך אמר הכתוב מצטער אני על דמן של רשעים קל וחומר על דמן של צדיקים שנשפך:

דף כט,ב פרק ו הלכה ח גמרא אנן תנינן קליני אית תניי תני קל אני. מאן דמר קליני לית הוא אלא קליל מה דמר קל אני לית הוא אלא נטיל. מתניתא דלא כר' מאיר דאמר אף המגדף עובר בלא תעשה:

דף כט,ב פרק ו הלכה ט משנה ולא זו בלבד אלא כל המלין את מתו עובר בלא תעשה הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכין אינו עובר עליו בלא תעשה ולא היו קוברין אותן בקברות אבותיהן אלא שני קברות היו מתוקנין לבית דין אחד לנסקלין ולנשרפין ואחד לנהרגין ולנחנקין:

דף כט, ב פרק ו הלכה ט גמרא תני המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות. א"ר אחא הדא דתימר בארון שיש אבל בארון עץ יש משום ליקוט עצמות א"ר יוסי אפילו בארון עץ אין בו משום ליקוט עצמות. אי זה ליקוט עצמות א"ר חגי ו הוא ששמע למחר אבל בו ביום יש שמיעה לליקוט עצמות. תני ניקומכי קומי ר' זעירא **דף ל, א פרק ו הלכה ט גמרא** אין שיעור לליקוט עצמות. רבי מני הורי לר' לא דכפרא לקרוע ולהתאבל כר' אחא ולא ליטמות כר' יוסי. תני ליקוטי עצמות כשמיען איזה ליקוט עצמות המלקט עצם מעצם משיטעכל הבשר. תני ליקוט עצמות אין אומר עליהן קינים ונהי ולא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. אילו הן ברכת אבלים שאומרים בבית הכנסת אילו הן תנחומי אבלים שהן אומרים בשורה. תני אבל אומר עליהן דברים מהן הן דברים רבנן דקיסרין אמרין קילוסין:

דף ל, א פרק ו הלכה י משנה נתעכל הבשר היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן במקומן והקרובין באין ושואלין את שלום העדים ואת שלום הדיינין כלומר דעו שאין בלבינו עליכם שדין אמת דנתם ולא היו מתאבלין אלא אוננים שאין אנינה אלא בלב: **דף ל, א פרק ו הלכה י גמרא** תני בראשונה היו מלקטין את העצמות וקוברין אותן במהמורות נתעכל הבשר היו מלקטין אותן קוברין אותן בארזים אותו היום מתאבל ולמחר היה שמח לומר שיניחוהו אבותיו מן הדין ולא עוד אלא היו קוברין אותן בפני עצמן הנסקלין בנשרפין והנהרגין בנחנקין. הוא שדוד אומר אל תאסוף עם חטאים נפשי הנסקלין והנשרפין ועם אנשי דמים חיי הנהרגין והנחנקין. ר' אבהו מטתיה אונס אזל ליה חד מיניק עלון ר' יונה ור' יוסי מי חמי ליה אפיין מאימתי עליה לא אמרין ליה מילא דאורייתא. אמר לון משגחין רבנן מימר מילא דאורייתא אמרו ליה אשגח מרן. אמר לון מה אם רשות שלמטן שיש בה כזב ושקר וגניבות דעת ומשוא פנים ומקח שוחד והיום עודינו ומחר איננו נאמר בה הקרובין באין ושואלין שלום הדיינין והעדים לומר שאין בליבנו עליכם כלום שדין אמת דנתם. רשות של מעלן שאין בה לא כזב ולא שקר לא גניבות דעת ולא משוא פנים ולא מקח שוחד והוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה שחייבים אנו לקבל עלינו מידת הדין. ואומר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבותיך:

מסכת סנהדרין פרק ז

דף ל, א פרק ז הלכה א משנה ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק ר' שמעון אומר שריפה סקילה חנק הרג זו מצות הנסקלין: **דף ל, א פרק ז הלכה א גמרא** ולרשות לא ניתן אלא דין הרג לבד. סקילה מניין וסקלתם באבנים ומתו שריפה שנאמר באש ישרפו אותו ואתהן. הרג נאמר כאן נקימה ונאמר להלן והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית מה נקימה האמורה להלן חרב אף נקימה האמורה כאן חרב. חנק לית משכח ליה **דף ל, ב פרק ז הלכה א גמרא** אמרת כל מיתה האמורה בתורה סתם אין אתה רשאי להחמיר עליה אלא להקל עליה ותלו אותו בחנק. רבי שמעון אומר שריפה חמורה

מסקילה ורבנין מרין סקילה חמורה משריפה. ר"ש אומר חנק חמור מהרג ורבנין מרין הרג חמור מחנק. ר"ש דרש כל שם בת כהן בשריפה ורבנין מרין כל שם ארוסה בסקילה. ר"ש דרש מה בת כהן שהחמירה תורה בארוסה שתהא בשריפה היקילה בנשואה שתהא בסקילה בת ישראל שהיקילה תורה בארוסה שתהא בסקילה אינו דין שנקל עליה בנשואה שתהא בהריגה. ורבנין דרשין מה אם בת ישראל שהחמירה התורה בארוסה שתהא בסקילה היקילה בנישואיה שתהא בשריפה בת כהן שהיקילה התורה באירוסיה שתהא בשריפה אינו דין שנקל עליה בנישואיה שתהא בחניקה. ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה כל מיתה שהיא למטה ממיתת אביה בשריפה כשהיא אצל אביה עם אביה בשריפה ועם חמיה בסקילה. את אביה היא מחללת באש תשרף רבי ליעזר אומר עם אביה בשריפה עם חמיה בסקילה. היא בשריפה ואין בעולה בשריפה היא בשריפה ואין זוממיה בשריפה. כיוצא בהם בשריפה היא והן בשריפה כיוצא בהן בסקילה היא והן בסקילה כיוצא בהן בחנק הן בשריפה והיא

דף לא, א פרק ז הלכה א גמרא בחנק. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה רבנין דרשין אנשי עיר הנדחת בכלל עובדי עכו"ם היו במסקילה יציאו לידון בקלה שבמיתות בשריפה. לא דייך שאת מוציאה לידון בקלה שבמיתות בשריפה אלא שאת מוציאן בקלה שבמיתות בחניקה. רבי שמעון דרש נביא השקר בכלל עובדי עכו"ם היה בשריפ' יצא לידון בקלה שבמיתו' בסקילה לא דייך שאת מוציא לידון בסקילה אלא שאת רוצה להוציאן בקלה שבמיתות בהריגה. רבי שמואל בר סוסרטאי בשם ר' אבהו מחלף רבנן דרשין נביא השקר בכלל עובדי עכו"ם היה בסקילה יצא לידון בקלה שבמיתות בשריפה לא דייך שאת מוציאו בשריפה אלא שאת מוציאו לידון בקלה שבמיתות בחניקה. רבי שמעון דרש אנשי עיר הנדחת בכלל עובדי עכו"ם היו בשריפה יצאו לידון בקלה שבמיתות בסקילה לא דייך אלא שאת מוציאן לידון בקלה שבמיתות בהריגה:

דף לא, א פרק ז הלכה ב משנה מצות הנשרפין היו משקעין אותו בזבל עד ארכבותיו ונותנין סודרין קשה לתוך הרכה וכורך על צוארו זה מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שהוא פותח את פיו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו והיא יורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו רבי יהודה אומר אף הוא אם מת בידם לא היו מקיימין בו מצות שריפה אלא פותחין את פיו בצבת שלא בטובתו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו והיא יורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו אמר רבי ליעזר בי רבי צדוק מעשה בבת כהן שזינתה והקיפיה חבילי זמורות ושרפיה אמרו לו מפני שלא היה בית דין שבאותה שעה בקי: **דף לא, א פרק ז הלכה ב גמרא** ויתן קשה בפני עצמו. אמר שלא ימות שכן מצאנו שבשעה שסתם חזקיה את מוצא מימי גיחון העליון במנים דקים סתמן. ר' קריספא בשם רבי יוחנן בפתילה של בעץ היא מתניתא. מהו בפתילה של בעץ רבנין דקיסרין אמרין אבר וקסטיטיריון מעורבין. אמר רבי יוסי בי רבי בון אתיא כמאן דמר מדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו ברם כמאן דמר יורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו בפתילה של נפט היא מתניתא. תני

דף לא, ב פרק ז הלכה ב גמרא קודם לארבעים שנה עד שלא חרב בית המקדש ניטלו דיני נפשות מישראל. בימי רבי שמעון בן יוחי ניטלו דיני ממונות מישראל אמר רבי שמעון בן יוחי בריך רחמנא דלי נא חכים מידון. אמר רבי ליעזר בי ר' צדוק תינוק הייתי ורוכב על כתיפו דאבא וראיתי בת כהן שזינת והקיפיה חבילי זמורות ושרפיה. אמרו לו

תינוק היית ואין עדות לתינוק. כד חמא דלא מילתא לא היה פחות מבן עשר שנים. כד היה מהלך עם רבו לא הוה פחות מן תלתין שנים דלית אורחא דגברא רבא מהלך עם בר נש פחות מתלתין שנים. ותני כן אמר רבי מעשה שהייתי אני בא ור' לעזר בי ר' צדוק מבית שיריון ואכלנו תאנים וענבים עראי חוץ לסוכה:

דף לא,ב פרק ז הלכה ג משנה מצות הנהרגין היו מתיזין את ראשו בסייף כדרך שהמלכות עושה רבי יהודה אומר ניוול הוא זה אלא מניח את ראשו על הסדן וקוצץ אותו בקופץ אמרו לו אין מיתה מנוולת מזו:

דף לא,ב פרק ז הלכה ג גמרא מודה ר' יהודה שאין מיתה מנוולת מזו אלא שאמרה תורה ובחוקותיהם לא תלכו א"ר יוחנן ותני כן ירצח הרוצח במה שרצח יכול אם הרגו בסייף יהרגנו בסייף במקל יהרגנו במקל נאמר כאן נקימה ונאמר להלן והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית מה נקימה שנאמר להלן בחרב אף נקימה שנאמר כאן מיתה בחרב. יכול יטילנו מבין האגפיים נאמר כאן ובעת הרע מקרבך ונאמר להלן ואתה תבער הדם הנקי מקרבך הבערה הבערה עריפה עריפה מה הבערה שנאמר להלן מול העורף אף כאן מולף העורף מה עריפה שנאמר להלן התזת הראש אף כאן התזת הראש:

דף לא,ב פרק ז הלכה ד משנה מצות הנחנקין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודרין קלה לתוך הרכה וכורך על צוארו זה מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שנפשו יוצאה:

דף לא,ב פרק ז הלכה ד גמרא חנק לית משכח. אמרת הרי זו מיתה בתורה וכל מיתה שנאמר בתורה סתם אין את רשאי למושכה להחמיר עליה אלא להקל עליה דברי רבי יאישה. אמר לו רבי יונתן לא מפני שהיא קלה אלא שנאמרה סתם וכל מיתה שנאמרה סתם אי אתה רשאי להחמיר עליה אלא להקל עליה. תלו אותו בחנק אמרת סדר חנק כך הוא זה מושך אצלו וזה מושך אצלו. כהנא בעא קומי רב תמן את מר זה מושך הילך וזה מושך הילך וכא את מר זה מושך אצלו וזה מושך אצלו אמר ליה תמן זה מלפניו וזה מלאחריו ברם הכא דין מן דין סיטרא ודין מן דין סיטרא:

דף לא,ב פרק ז הלכה ה משנה אילו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת אב ועל הכלה והבא על הזכר ועל הבהמה והאשה המביאה עליה את הבהמה והמגדף והעובד עכו"ם והנותן מזרעו למולך ובעל אוב וידעוני והמחלל את השבת והמקלל אביו ואמו והבא על נערה מאורס' והמסית והמדיח והמכשף ובן סורר מורה:

דף לא,ב פרק ז הלכה ה גמרא לכן צריכה בהעלם אחד אבל בשני העלימות שכן אפי' באשה אחת

דף לב,א פרק ז הלכה ה גמרא בא עליה וחזר ובא עליה בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת. ר' שמעון בריה דרבי הלל בן פזי בעא קומי ר' הלל בר פזי מתניתא באשה אחת שיש לה שמות הרבה אבל אם היו נשים הרבה והעלימות הרבה בהעלם אחד הוא אמר ליה לכן צריכה בהעלם אחד. דאיתפלגון הוא בהעלם אחד והיא בחמשה העלימות רבי יוחנן אמר הוא מביא קרבן אחד והיא מביאה חמשה קרבנות רבי שמעון בן לקיש אמר כשם שאינו מביא אלא קרבן אחד כך אינה מביאה אלא קרבן אחד שלא תאמר יעשו נשים הרבה והעלימות הרבה בהעלם אחד איני חייב אלא אחת לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת. א"ר בון בר חייה תני רבי ישמעאל כן לא תנחשו ולא תעוננו והלא הניחוש והעיגון בכלל היו ויצאו מן הכלל לחלוק על הכלל כלל בהיכרת ופרט בהיכרת. מילתיה

דרבי יוחנן אמרה כלל ופרט הוא דמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו' והלא אחותו בכלל היית ויצאת מן הכלל לחלוק על הכלל. התיב ר' לעזר והכתיב ערות אחות אמך וערות אחות אביך לא תגלה אמר ליה לצורך יצאת לידון בערייה.

דף לב, ב פרק ז הלכה ה גמרא והכתיב ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלתה את ערותה את מקורה הערה והיא גילתה את מקור דמיה אמר לי לצורך יצאת לידון בערייה שלא תאמר הואיל ואין חייבין עליה אלא משום טומאת ערייה לא נעשה בה את המערה כגומר לפום כן צריך מימר. והכתיב ואיש אשר ישכב את דדתו ערות דודו גלה א"ל לצורך יצאת לידון בערירי. דאמר רבי יודן כל אתר דתימר ערירים יהיו הווין בלא וולד וכל אתר דתימר ערירים ימותו קוברין את בניהן. אמר ר' יוסי דודתו לצורך יצאת למעט את אשת אחיו מאמו. מה טעמא נאמר כאן דודתו ונאמר להלן או דודו או בן דודו יגאלנו מה דודו שנאמר להלן באחי אביו מאביו הכתוב מדבר אף דודתו שנא' כאן באשת אחי אביו מאביו הכתוב מדבר. אף אשת אחיו לימדה מדודתו. מה דודתו שנא' להלן באשת אחי אביו מאביו הכתוב מדבר אף אשת אחיו שנאמר כאן באשת אחיו מאביו הכ' מדבר. עד כדון כרבי עקיבה כרבי ישמעאל תני רבי ישמעאל נאמרה כאן אשת אחיו ונאמר להלן ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא מה נדה יש לה היתר לאחר איסורה אף אשת אחיו יש לה היתר יצאת אשת אחיו מאמו שאין לה היתר לאחר איסורה. והא ר' יוחנן מקשי לה מנן תיתי ליה. ר' אבהו בשם ר' לעזר בשם ר' הושעיה שתי לאוין וכרת אחד לאוין חולקין את ההכרת. מה טעמא בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמוהו וכתיב איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו הרי כאן שני לאוין וכרת אחד לאוין חולקין את ההכרת. ועוד מן הדא שמואל בר אבא בעא קומי ר' זעירא ויצאו שלמים ויחלקו על כל הקדשים בטומאה

דף לג, א פרק ז הלכה ה גמרא א"ל לצורך יצאו למעט קדשי בדק הבית שאין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא. ולא מתניתא היא קדשי המזבח מצטרפין זה עם זה למעילה וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא מה שאין כן בקדשי בדק הבית מכיון שאינן מצטרפין אינן חולקין. אמר רבי חנינה וכן היא צריכה ליה ויחלקו ולא יצטרפו. כלל בעשה ופרט בלא תעשה. מילתיה דר' לעזר אמרה כלל ופרט הוא. ר' לעזר אומר לוקין ע"י חרישה בשביעית רבי יוחנן אמר אין לוקין על ידי חרישה בשביעית. מה טעמא דר' לעזר ושבתה הארץ שבת לה' כלל שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר פרט. הזורע והזומר בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהם אלא מה הזורע והזומר מיוחדין שהן עבודה בארץ ובאילן אף אין לי אלא דבר שהוא עבודה בארץ ובאילן. מה עבד לה ר' יוחנן שני דברים הן ושני דברים שיצאו מן הכלל חולקין. על דעתיה דר' אלעזר אינן חולקין. ואית ליה לחלוק אינן חולקין הא ללמד מלמדין. על דעתיה דרבי יוחנן אינן מלמדין. שנייה היא שכלל בעשה ופרט בלא תעשה ואין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה. על דעתיה דר' לעזר עשה מלמד על לא תעשה אבל לא תעשה אינו מלמד על עשה. על דעתיה דר' יוחנן ניחא מותר לחפור בה בורות שיחין ומערות על דעתיה דר' לעזר מהו לחפור בה בורות שיחין ומערות כשם שאין מלמדין לענין איסור כך לענין היתר לא ילמדו. אמר ר' בא קרתגנאה טעמא דרבי יוחנן שש שנים תזרע שדך לא

בשביעית ושש שנים תזמר כרמך לא בשביעית. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה
הוא ועובר בעשה. ר' ירמי' אמר עובר בעשה
דף לג, ב פרק ז הלכה ה גמרא רבי יוסי אומר אפילו בעשה אין בו. והכתיב מלא ושבתה
הארץ שבת לה' לענין לא תעשה שבו יהו לוקין על התוספת. רבי יוחנן פתר מתניתא
יכול יהו לוקין על ידי חרישה בשביעית הרי רבי לעזר פתר מתניתא יכול יהו לוקים על
איסור שני פרקים הראשונים. אית תניי תני ושש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר
כרמך ואית תניי תני שדך לא תזרע וגו'. מאן דמר שש שנים מסייע לרבי יוחנן ומאן דמר
שדך לא תזרע מסייע לר' לעזר. צתניתא מסייע לרבי לעזר. השמר בלא תעשה פן לא
תעשה. וכתיב שם תעלה עולותיך ושם תעשה. שם תעלה זו העלייה ושם תעשה זו
השחיטה וזריקה. מה העלייה שהוא בעשה הרי היא בלא תעשה אף שחיטה וזריקה שהן
בעשה יהו בלא תעשה. בגין דכתיב שם תעלה ושם תעשה והא אילו לא כתיב שם תעלה
ושם תעשה אין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה. מה עבד לה
רבי יוחנן שלא תאמר כמה דתימר גבי שבת חפר חרץ נעץ אינו חייב אלא אחת ודכוותה
שחט והעלה לא יהא חייב אלא אחת לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת. רבי
זעירה רב חייה בר אשי בשם כהנא הנוטע בשבת חייב משום זורע רבי זעירה אומר זומר
כנוטע. נטע וזמר בשבת על דעתיה דכהנא חייב שתים על דעתיה דרבי זעירה אינו חייב
אלא אחת. כלום אמר רבי זעירה אלא זומר כנוטע דילמא נוטע כזומר הכל היה בכלל
זריעה ויצאת זמירה להחמיר על עצמה מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה את פוטרו
משום זורע. הוי לא שנייא נטע וזמר בשבת בין על דעתיה דכהנא בין על דעתיה דרבי
זעירה חייב שתים:

דף לג, ב פרק ז הלכה ו משנה הבא על האם חייב עליה משום אם ומשום אשת אב ר'
יהודה אומר אינו חייב אלא משום האם בלבד הבא על אשת אב חייב עליה משום אשת
האב ומשום אשת איש בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו בין מן האירוסין בין מן
הנישואין הבא על כלתו חייב עליה משום כלתו ומשום אשת איש בין בחיי בנו בין לאחר
מיתת בנו בין מן האירוסין בין מן הנישואין:

דף לג, ב פרק ז הלכה ו גמרא אזהרה לבא על האם מניין ערות אמך לא תגלה. כרת
מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם.
אזהרה לבא על אשת אב מניין ערות אשת אביך לא תגלה כרת מניין כי כל אשר יעשה
וגו'. עונש מניין ואיש אשר ישכב את אשת אביו ערות אביו גלה מות יומתו וגו'. אזהרה
לבא על כלתו מניין ערות כלתך לא תגלה כרת מניין כי כל איש אשר יעשה מכל
התועבות האלה ונכרתו עונש מניין

דף לד, א פרק ז הלכה ו גמרא ואיש אשר ישכב את כלתו וגו'. תניתה הכא תניתה
בכריתות. ניחא בכריתות שהוא מביא קרבן וחוזר ומביא קרבן אית לך מימר בסנהדרין
שהוא נסקל וחוזר ונסקל. א"ר יודן אבוי דר' מתנייה להתרייה איתאמרת שאם התרו בו
משום אשת אב לוקה משום אם לוקה. ויתרו בו משום אשת איש א"ר אבין תיפתר
בפנויה. תמן תנינן רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא אחת
הא אם היתה אמו ראויה לאביו חייב שתים. רבי אבהו בשם ר' יוחנן לא נשייא בין
שהיתה אמו ראויה לאביו בין שאין אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא אחת. טעמא דר'
יוחנן אמך היא משום אמו אתה מחייבו ערה את כל הפרשה לאם. ר' בון בר חייה בעא

קומי ר' זעירא מה ראה ר' יוחנן לתפוש את האם ולהניח אשת האב א"ל זהו סבר כר' ישמעאל דר' ישמעאל דרש ערות <אשת> אביך בזכר הכתוב מדבר ואין אביו בכלל הזכר אלא לחייבו שתיים דתני הבא על אביו חייב עליו שתיים. ונתיני שלשים ושבע כריתות בתור'. ר' מנא אמר כל שם זכר אחד ערות אשת אביך באשת אב הכתוב מדבר ערות אמך זו אמו שהיא אשת אביו אמו שאינה אשת אביו מניין אמך היא לא תגלה ערותה. מה עבד לה ר' <ישמעאל> עקיבה פתר לה לאחר מיתה. ולית לרבי <עקיבה> ישמעאל בן ערות אביך היא. לא שנייא בין בחייה בין לאחר מיתה.

דף לד, ב פרק ז הלכה ו גמרא רבי עקיבה דרש ערות <אשת> אביך באשת אב הכתוב מדבר ערות אמך זו אמו שהיא אשת אביו אמו שאינה אשת אביו מניין אמך היא לא תגלה ערותה. מה עבד לה ר' ישמעאל פתר לה לאחר מיתה. ולית לי' לר' עקיבה כן ערות אביך ערות אמך מה אביך כל שהוא אביך בין לעונש בין לאזהר' אף אמך כל שהוא אמך בין לעונש בין לאזהר'. לא מסתברא דדריש אהן קרייא. אלא ר' יודה דלית ליה אמו שהיא אשת אביו צריך מידרוש ערות אביך וערות אמך מה אביך כל שהוא אביך בין לעונש בין לאזהרה אף אמך כל שהוא אמך בין לעונש בין לאזהרה. א"ר זעירה הדא אמרה למידין מגזרה שוה אפילו מופנה מצד אחד. אמר ליה רבי יודן לית דא פשיטא על דר' עקיבה דרבי עקיבה אמר גזירה שוה אף על פי שאינו מופנה. רבי ירמיה בעי הבא על אמו מהו שהוא חייב עליה משום אשת איש.

דף לה, א פרק ז הלכה ו גמרא תא חמי אילו בא אחר עליה חייב משום אשת איש בנה לא כל שכן. התיב רבי יוסי הרי חורגה הרי הוא חייב עליה משום אשת איש ובנה אינו חייב עליה משום אשת איש. דתני אף בשאר כל העריות כן חמותו ואשת איש את תופשו משום חמותו כלתו ואשת איש את תופסו משום כלתו ואחותו ואשת איש את תופסו משום אחותו. מבריהו מן החמורה ומקנתרו בקלה לית יכול דתני הבא על אחותו חייב עליה משום אחותו ומשום בת אשת אביו. ר' יוסי בי ר' יודה אומר הבא על אחותו אינו חייב עליה אלא משום שם אחד בלבד וכן הבא על כלתו. ר' ירמיה ר' אבהו בשם ר' יוחנן אתייה דר' יוסי בי ר' יודה כשיטת ר' יודה אביו כמה דר' יודה תופש שם ראשון כן ר' יוסי בי ר' יודה תופש שם ראשון. חזר ר' ירמיה ר' אבהו בשם ר' יוחנן לית לר' יוסי בי ר' יודה כשיטת ר' יודה אביו תמן אמו בלא אשת אביו חייב אשת אביו בלא אמו חייב ברם הכא מצינו בת אשת אביו בלא אחותו הוא מותר בה:

דף לה, א פרק ז הלכה ז משנה הבא על הזכר ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה אם אדם חטא בהמה מה חטאת אלא לפי שבאת לאדם
דף לה, ב פרק ז הלכה ז משנה תקלה על ידיה לפיכך אמר הכתוב תיסקל דבר אחר שלא תהא הבהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל איש פלוני על ידיה:

דף לה, ב פרק ז הלכה ז גמרא אזהרה לבא על הזכר מניין ואת זכר לא תשכב משכבי אשה. כרת מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו'. עונש מניין ואיש אשר ישכב את זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם בם. את יליף דמיהם בם מדמיהם בם עד כדון לשוכב לנשכב מניין ואת זכר לא תשכב משכבי אשה קרי ביה לא תישכב. עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל לא יהי' קדש מבני ישראל. כרת לנשכב כר' ישמעאל מניין ר' ירמיה בשם ר' אבהו נאמר כאן קדש ונאמר להלן וגם קדש היה בארץ את למד קדש מקדש וקדש מתועבה. ר' חיייה בר אדא בשם רבי חנינה תועבה

מתועבה. א"ר יוסי בי ר' בון מתניתא אמרה כן תועבה עשו שניהם שניהם בסקילה שניהם באזהרה שניהן בהכרת. אזהרה לבא על הבהמה מניין ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה כרת מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו וגו'. עונש מניין ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת. את יליף דמיהם במ מדמיהם במ. עד כדון כר"ע כר' ישמעאל ר' ישמעאל מן אתריה ור' עקיבה מן אתריה. כרת לנשכב על דר' ישמעאל לית משכח. עונד לנשכב בין על דר' ישמעאל בין על דר' עקיבה לית משכח. וכתוב זובח לאלהים יחרם מה זה בסקילה וכרת אף זה בסקילה וכרת. מה מפקא מביניהון שכב את הזכר ונשכב ממנו על דעתיה דרבי ישמעאל אינו חייב אלא אחת על דעתיה דר' עקיבה חייב שתים. שכב את הבהמה ונשכב הימנה בין על דעתיה דר' עקיבה בין על דעתיה דר' ישמעאל חייב שתים. שכב את הזכר ואת הבהמה חייב שתים. נשכב מן הזכר ומן הבהמה חייב שתים. שכב שני זכרים כאחת מאחר שמתחייבין על ידו שנים חייב שתים. תני הזכר לא עשה בו את הקטן כגדול והבהמה עשה בה את הקטנה כגדולה אמר רבי לעזר לעולם אינו מתחייב עליה עד שתהא בת שלש שנים ויום אחד. רבי בון בר חייה בעא מרבי זעירא

דף לו, א פרק ז הלכה ז גמרא מה ראה רבי ישמעאל ורבי עקיבה ליחלק בזכר ובבהמה ובשאר כל העריות לא נחלקו אמר ליה שבכל העריות כתוב בהן שאר בשר ואילו אין כתוב בהן שאר בשר. התיבון הרי נדה אין כתיב בה שאר בשר ונחלקו עליה. ר' ירמיה בשם ר' אבהו מכיון דכתיב קריבה קריבה כמי שכולהם כאן וכולהם כאן. ר' חייה בר אדא בשם רבי חנינא ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה א"ר יוסי בי ר' בון היא בל תקרב היא בל תגלה. אזהרה לאשה המביאה את הבהמה עליה מניין ואשה לא תעמד לפני בהמה לרבעה תבל היא. כרת מניין כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו. עונש מניין ואשה אשר תעמד לפני בהמה לרבעה אותה והרגת את האשה ואת הבהמה מות יומתו דמיהם במ. את יליף הריגה מהריגה סקילה מסקילה ודמיהם במ מדמיהם במ. רבי בא בר ממל בעי הגע עצמך שבא עליה שוגג הרי היא נסקלת על ידו והוא פטור. ר' שמעון בעי הגע עצמך שחרש בשבת הרי הוא נסקל על ידה והיא פטורה. לית לך אלא כהדא דמר ר' שמואל בר רב יצחק כספם וזהבם עשו להם עצבים למען יכרתון אין כתיב כאן אלא למען יכרת. כאינש דמר שחוק טימייה דפלן דאפיק בריה לעבדא בישא:

דף לו, א פרק ז הלכה ח משנה המגדף אינו חייב עד שיפרש את השם אמר רבי יהושע בן קרחה בכל יום דנין את העדים בכינוי יכה יוסי את יוסי נגמר הדין לא היו הורגין בכינוי אלא מוציאים את כל האדם לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואומר לו אמור מה ששמעתה בפירוש והוא אומר והדיינים עומדין על רגליהם וקורעין ולא מאחיזין והשני אומר אף אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו:

דף לו, א פרק ז הלכה ח גמרא אזהרה למגדף מניין אלהים לא תקלל כרת מניין איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו עונש מניין ונוקב שם ה' מות יומת וכרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר בדיינים הכתוב מדבר. אם על הדיינים הוא מזהיר לא כל שכן על הכינויים אם על הכינויים הוא

דף לו, ב פרק ז הלכה ח גמרא עונש כרת לא כל שכן על שם המיוחד. אית תניי תני על הכינויים באזהרה וכרת על שם המיוחד במיתה אית תניי תני על הכינויים באזהרה ועל

שם המיוחד במיתה וכת. מאן דמר על הכינויים באזהרה וכת אלהים לא תקלל ועוד איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו בכת. ועל שם המיוחד במיתה ונוקב שם ה' מות יומת. ומאן דמר על הכינויים באזהרה אלהים לא תקלל. ועל שם המיוחד במיתה וכת ונוקב שם ה' מות יומת ואיש איש כי יקלל אלהיו וגו'. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק זאת אומרת שזנין מספק. היך עבידא פלוני הרג את הנפש יהא נידון עד שיבואו עדיו. א"ל רבי יוסי ותפשיין בר נשא בשוקא ומבזין ליה. אלא כיני פלוני הרג את הנפש והרי עדיו שהרג את הנפש יהא תפוש עד שיבואו עדיו. ואמרין ליה גדף אלא אותו השם שאמרתי לפניכם אותו קילל ובו קילל ואין העדים צריכין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו. ר' שמעון בן לקיש אמר מיכן לדיינין שקיבלו עדות עומדין שדינן דין. את שמע מינה שית את שמע מינה כהיא דאמר ר' שמואל בר רב יצחק ואת ש"מ כהיא דאמר ר' שמעון בן לקיש ואת שמע מינה שומע מפי שומע חייב לקרוע ואת שמע מינה מיכן לעד שהעיד עדותו השני אומר אף אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו ואת שמע מינה שהוא אחד מן הקרעים שאין מתאחין ואת שמע מינה מכיון שהיו יודעין משעה הראשונה שהוא שם המיוחד שהוא צריך לקרוע. ר' חייה אמר ר' יסא מקשי תנינן הכרוז יוצא לפניו איש פלוני בן איש פלוני יוצא ליסקל על שעבר עבירה פלונית ופלוני ופלוני עדיו כל מי שהוא יודע לו זכות יבוא וילמוד. שמענו שומע מפי שומע צריך לקרוע. שמענו שומע מפי שומע ושומע מפי שומע צריך לקרוע. מהו לקרוע על קללת השם נישמענה מן הדא ויהי כשמוע המלך חזקיהו את דברי רבשקה ויקרע את בגדיו. מהו לקרוע על קיללת עכו"ם מאן דאמר רבשקה עכו"ם היה קורעין מאן דאמר ישראל היה אין קורעין. תני ר' הושעיה אחד השומע קללת השם מישראל ואחד השומע מפי העכו"ם חייב לקרוע מה טעמא

דף לז, א פרק ז הלכה ח גמרא אני ה' אלהי כל בשר הממני יפלא כל דבר. מהו לקרוע בזמן הזה ר' יוסה ר' ירמיה בשם רבי יוחנן משרבו הגודפנים פסקו מלקרוע. מהו לקרוע על הכינויים בזמנן הזה נישמענה מהדא רבי שמעון בן לקיש היה מהלך באיסרטא פגע ביה חד כותיי והוה מגדף והוא קרע מגדף והוא קרע נחת ליה מן חמרא ויהב ליה מרתוקא גו ליביה. אמר ליה בר כותיי אית לאימך מאנין מספקא לי. מילתיה הדא אמרה שקורעין על הכינויים ושקורעין בזמן הזה:

דף לז, א פרק ז הלכה ט משנה העובד עבודת כוכבים א' העובד ואחד המזבח ואחד המקטר ואחד המנסך ואחד המשתחוה והמקבלו עליו לאלוה והאומר לו אלי אתה אבל המגפף והמנשק והמכבד והמרבץ המרחיץ הסך המלביש והמנעיל עובר בלא תעשה הנודר בשמו והמקיים בשמו עובר בלא תעשה והפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו:

דף לז, א פרק ז הלכה ט גמרא אזהרה לעובד ע"ז מניין לא תעבדם כרת מניין את ה' הוא מגדף ונכרתה. ולא מגדף כתיב כאדם שהוא אומר לחבירו גירפתה את כל הקערה ולא שיירתה בה כלום. משל ר"ש בן לעזר אומר לשנים שהיו יושבין וקערה של גריסין ביניהון פשט אחד את ידו וגירף את כל הקערה ולא שייר בה כלום כך המגדף והעובד ע"ז אינו משייר לאחריו מצוה. עונש מניין והוצאת האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו את הדבר הזה אל שעריך וגו' עד וסקלתם אותם באבנים ומתו. לא תעבדם הייתי אומר עד שיעבוד כל ע"ז שבעולם תלמוד לומר לא תשתחו' להם השתחו' בכלל היתה ולמה

יצאת להקיש אליה אלא מה השתחוויה מיוחדת מעשה יחיד וחייבין עליה בפני עצמה אף אני מרבה כל מעשה ומעשה שיש בה חייבין עליו בפני עצמו. אף על גב דר' שמעון בן אלעזר אמר זיבח וקיטר וניסך בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת מודה שאם עבדה בעבודתה בעבודת הגבוה בעבודת השתחוויה שהוא חייב על כל אחת ואחת. כד מר ר' שמואל

דף לז, ב פרק ז הלכה ט גמרא בשם ר' זעירא ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים א"ל מטי תנה לקדשים. רבי יסא בשם רבי יוחנן זיבח לה טלה בעל מום חייב. מאי כדון כיי דמר ר' הילא לא תעשון כן לה' אלהיכם כל לה' אלהיכם לא תעשון כן. רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירה לא תעבדם כלל לא תשתחוה להם פרט. כי לא תשתחוה לאל אחר חזר וכלל כלל ופרט וכלל אין בכלל אלא מה שבפרט. רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי הילא לא תעשון כן כלל זובח לאלהים יחרם פרט. בלתי לה' לבדו חזר וכלל כלל ופרט וכלל. והכל בכלל וריבה את המגפף והמנשק. אמר ליה לאי זה דבר נאמר השתחוויה לא ללמד על עצמו שהוא מעשה המגפף והמשתחוה שאינן מעשה. מניין לאומר לו אלי אתה רב אבון בשם רבנין דתמן וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרה אלה אלהיך ישראל וגו'. מעתה אינו מתחייב עד שיזבח ויקטר ויאמר אמר רבי יוסי לא בא הכתוב להזכיר אלא גניין של ישראל. וישתחוו לו לא לגבוה ויזבחו לו לא לגבוה ויאמרו לו לא לגבוה. מאי כדון נאמר כאן אמירה ונאמר אמירה במסית מה אמירה האמורה במסית עשה בה אמירה כמעשה אף אמירה האמורה כאן נעשה בה אמירה כמעשה. כתיב וילך ויעבד אלהים אחרים וישתחוו להם ולשמש או לירח אמר ר' זעירה לשמש אין כתיב כאן אלא ולשמש אין כאן כלל ופרט אלא ריבויים. התיב רבי אבא בר זימנא קומי רבי זעירה

דף לח, א פרק ז הלכה ט גמרא והא כתיב כל אשר לו סנפיר וקשקשת וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת מעתה אין כאן כלל ופרט אלא ריבויים. אלא בגין דכתיב וי"ו. אמר רב יוחנן בר מרייא כל הן דאנא משכח וי"ו אנא מחיק ליה. אמר רבי שמואל בר אבדומא הייתי אומר מה שבימים יהו אסורין ומה שבגיניות ושביבירים יהו מותרין תלמוד לומר וכל אשר במים ריבה. רבי שמואל בר נחמני בשם רבי הושעיה האומר לו אלי אתה מחלוקת רבי וחכמים. השתחוה לה מהו רבי יוחנן אמר דברי הכל מודין בכפיפת קומה שהוא חייב. מה בין המעלה והמוריד קומתו ומה בין המעלה והמוריד שפתותיו ר' יוחנן אמר במחלוקת ריש לקיש אמר במחלוקת. אמר רבי זעירא קרייא מסייע לריש לקיש תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה. אין לי אלא דבר שהוא מעשה המגדף והמשתחוה שאינן מעשה מניין:

דף לח, א פרק ז הלכה י משנה הנותן מזרעו למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש מסר למולך ולא העביר באש העביר באש ולא מסר למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש בעל אוב זה הפיתום והמדבר משיחו וידעוני זה המדבר בפיו הרי אילו בסקילה והנשאל בהן באזהרה:

דף לח, א פרק ז הלכה י גמרא אזהרה לנותן מזרעו למולך מניין ומזרעך לא תתן להעביר למולך כרת מניין כי מזרעו נתן למולך ונכרתה עונש מניין איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למולך מות יומת עם הארץ ירגמוהו באבן. ומזרעך לא תתן יכול אפילו מסר ולא העביר יהא חייב תלמוד לומר ומזרעך לא תתן להעביר. יכול אפילו מסר והעביר

דף לה, ב פרק ז הלכה י גמרא שלא למולך יהא חייב תלמוד לומר ומזרעך לא תתן להעביר למולך. יכול אפילו מסר והעביר למולך שלא באש יהא חייב תלמוד לומר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש עברה עברה לגזירה שוה מה העברה שנאמר להלן באש אף כאן באש נמצאתה אומר לעולם אינו חייב עד שימסור ויעביר באש למולך. רבי נסה בשם רבי לעזר לעולם אינו מתחייב עד שימסרנו לכומרים ויטילנו ויעבירנו. העבירו כדרכו מהו תני היה מושכו ומעבירו תני העבירו ברגלו פטור. רבי לעזר בי רבי שמעון מחייב אחד המולך ואחד שאר עבודה זרה. רבי לעזר בי רבי שמעון אומר אינו חייב אלא למולך בלבד אינו חייב אלא על יוצאי יריכו. א"ר יוחנן טעמא דר' לעזר בי ר"ש מהכא לא ימצא בך בגופך לא ימצא מעביר. והכרתי אותו מקרב עמו לרבות שאר עבודה זרה בהיכרת. עונש מניין מזרעו נתן למולך מות יומת. והוא שהעביר עצמו לא ברגלו הוא עובר מפני שהעביר את עצמו אבל אם היה מושך בו ומעבירו חייב. מה היא דא"ר לעזר בי ר"ש העבירו ברגלו פטור כהוא דאעבריה מזקר. ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירא מסר ולא העביר תפלוגתא דחזקיה ודר' יוחנן דאיתפלגון טבח ולא מכר חזקיה אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור. ר' בא ר' חיייה בשם ר' יוחנן ראה לשון שלימדתיך התורה מולך כל שתמליכהו עליך אפילו קיסם אפילו צרור. והכרתי אותו מקרב עמו לרבות שאר ע"ז בהיכרת. רבי נסה בשם רבי לעזר לרבות שאר ע"ז לבנים ולבנות דתני אחד המולך ואחד שאר ע"ז בין שעבדה בבנים ובבנות בין שעבדה באבות ובאמהות חייב אמר ר' זעירא בשאין עבודתה לכן

דף לט, א פרק ז הלכה י גמרא אבל אם היתה עבודתה לכן פטור אמר רבי הילא אפילו עבודתה לכן חייב שתיים. מתניתא מסייעא לרבי הילא מולך בכלל עובדי ע"ז היה ויצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי יריכו. אמר ר' תנחום בר ירמיה אתייה דרבי לעזר בי רבי שמעון כשיטת ר' שמעון אביו כמה דר"ש אמר מולך בכלל עובדי ע"ז היה יצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי יריכו כן רבי לעזר בי ר' שמעון אמר בכלל עובדי ע"ז היה יצא לידון להקל עליו שלא יהא חייב אלא על יוצאי יריכו. אמר רבי תנחום בר יודן אע"ג דרבי לעזר בי ר"ש אמר זיבח וקיטר ניסך בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת מודה שאם עבדה בעבודתה בעבודת הגבוה בעבודת השתחויה שהוא חייב על כל אחת ואחת. מניין שאם עבדה בעבודתה בעבודת גבוה בעבודת השתחויה שהוא חייב על כל אחת ואחת ר' שמואל בשם רבי זעירא ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירי'. א"ל מטי תנה לקדשים. ר' יסא בשם ר' יוחנן זיבח לה טלה אחד בעל מום חייב. מאי כדון כדאמר ר' הילא לא תעשון כן לה' אלהיכם כל לה' אליהם לא תעשון כן. אמר רבי פינחס קומי רבי יוסה בשם רב חסדא היתה עבודתה בבנים ובבנות ועבדה באבות ובאמהות חייב שתיים. והוה ר' זעירא חזי בה סבר מימר בשיטת ר' הילא רבי איתאמרת ועל דר' לעזר בי ר"ש איתאמרת א"ל ומה בידך ועל דרבנין איתאמרת. א"ל ולהדא צורכת אזהרה לבעל אוב מניין אל תפנו אל האובות כרת מניין והנפש אשר תפנה אל האובות ואל הידעונים וגו' עונש מניין ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו

דף לט, ב פרק ז הלכה י גמרא ולמה לא תנינן ידעוני בכריתות. ר' חזקיה בשם ריש לקיש מפני שנכללו כולם בלאו אחד אל תפנו אל האובות וגו'. רבי יסא בשם ריש לקיש שהוא בלא תעשה שהוא בא מכח עשה. אמר ר' זעירא קומי ר' יסא הכן לא אתא מתני בר

נש מתני ידעוני בכריתות אלא את. א"ל כמה דאישתעי קרייא אישתעיית מתניתא. אוב או ידעוני אוב זה פיתום המדבר משיחיו וידעוני זה המדבר בפיו הרי אילו בסקילה והנשאל בהן באזהרה. ודורש אל המתים אית תניי תני זה הנשאל בגולגולת אית תניי תני הנשאל בזכורו. מה בין הנשאר בגולגולת למעלה בזכורו שהנשאל בגולגולת עולה כדרכו ועולה בשבת וההדיוט מעלה את המלך והמעלה בזכורו אינו עולה כדרכו ואינו עולה בשבת ואין ההדיוט מעלה את המלך. א"ר הונא קרייא מסייע למאן דאמר אוב זה המעלה בזכורו מה טעמא קסמי נא לי באוב והעלי נא לי אשר אומר אלייך. מה את שמע מינה. אמר רבי מנא מיכן דהות ידעה מילין מילין סגין. מאי כדון והיה כאוב מארץ קולך. מיליהון דרבנין מסייען לרבי יסא דאמר רבי יסא בשם רבנין מפני שהן מקטירין לשדים. ר' הילא בשם ר' יסא מפני שנכללו כולן על ידי מעשה:

דף לט,ב פרק ז הלכה יא משנה המחלל את השבת בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת והמקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם קיללם בכינוי ר"מ מחייב וחכמים פוטרין הבא על נערה מאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה בבית אביה באו עליה שנים הראשון בסקילה והשני בחנק:

דף לט,ב פרק ז הלכה יא גמרא אזהרה למחלל מניין לא תעשה כל מלאכה כרת מניין כי כל העושה בו מלאכה ונכרתה עונש מניין מחלליה מות יומת. וניתני שלשים ושבע כריתות בתורה א"ר יוסי בי ר' בון שאם עשה כולן

דף מ,א פרק ז הלכה יא גמרא בזדון שבת ובזדון מלאכה שהוא חייב על כל אחת ואחת. אזהרה למקלל אביו ואמו מניין איש אמו ואביו תיראו עונש וכרת מניין ומקלל אביו ואמו מות יומת ואומר כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו: הבא על נערה המאורסה. ר' יסא בשם ר' יוחנן ר' חייה בשם רבי לעזר דרבי מאיר היא ברם לרבנין אפילו קטנה. מה טעמא דרבי מאיר נער חסר אמור בפרשה. מה מקיימין רבנן נער ר' אבהו בשם ריש לקיש נערה אחת שלימה אמורה בפרשה ולימדה על כל הפרשה כולה שהיא גדולה. מתיב רבי מאיר לרבנין הרי המוציא שם רע הרי אין כתוב בו אלא נער והיא גדולה שאין קטנה נסקלת מה עבדין לה רבנין אמר רבי אבין תיפתר שבא עליה דרך זכרות. ר' יעקב בר אבא בעא קומי רב הבא על הקטנה מהו אמר ליה בסקילה הבא על הבוגרת מהו אמר ליה אני אקרא נערה ולא בוגרת. וקרא נערה ולא קטנה. ולית את מודה לי שהוא בקנס אמר ליה תחת אשר עינה לרבות את הקטנה לקנס. וקרא תחת אשר עינה לרבות את הבוגרת בקנס אמר רב אף על גב דנצחי ר' יעקב בר אבא בדינא הלכה הבא על הקטנה בסקילה והיא פטורה. רבי אבין בשם ר' שמואל ולמה לא פתר ליה מן הדא ומת האיש אשר שכב עמה לבדו וכי אין אנו יודעין שאין לנערה חטא מות ומה תלמוד לומר ולנערה לא תעשה דבר אין לנערה חטא מות אלא מיכן הבא על הקטנה בסקילה והיא פטורה:

דף מ,א פרק ז הלכה יב משנה המסית זה ההדיוט

דף מ,ב פרק ז הלכה יב משנה והמסית את ההדיוט אמר יש יראה במקום פלוני כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה כל חייבי מיתות שבתו' אין מכמינין עליהן חוץ מזו אמר לשנים והן עדין מביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו אמר לאחד והוא אומר לו יש לי חבירים רוצין בכך אם היה ערום ואינו מדבר בפניהן מכמינין לאחורי הגדר והוא אומר לו אמור מה שאמרת לי בייחוד והוא אומר והלה אומר לו היאך נניח את אלהינו שבשמים

ונלך ונעבוד עצים ואבנים אם חזר בו מוטב אם אמר כך היא חובותינו וכך היא יפה לנו העומדים מאחורי הגדר מביאין אותו לב"ד וסוקלין אותו האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד אזבחה אלך ואזבחה נלך ונזבחה אקטר אלך ואקטר נלך ונקטר אנסך אלך ואנסך נלך וננסך אשתחווה אלך ואשתחווה נלך ונשתחווה המדיח זה האומר נלך ונעבוד ע"ז:

דף מ,ב פרק ז הלכה יב גמרא הא חכם לא. מכיון שהוא מסית אין זה חכם מכיון שהוא ניסית אין זה חכם. כיצד עושין לו להערים עליו מכמינין עליו שני עדים בבית הפנימי ומושיבין אותו בבית החיצון ומדליקין את הנר על גביו כדי שיהיו רואין אותו ושומעין את קולו כך עשו לבן סוטרא בלוד והכמינו עליו שני תלמידי חכמים והביאוהו לב"ד וסקלוהו וכא את אמר הכן. שנייא היא דאמר אני. ואמר אוף הכא אני שלא יערים. ויערים שלא ילך ויסית עצמו ויסית אחרים עמו. מסית אומר בלשון גבוה והמדיח אומר בלשון נמוך מסית שאמר בלשון נמוך נעשה מדיח ומדיח שאמר בלשון גבוה נעשה מסית. מסית אומר בלשון הקודש ומדיח אומר בלשון הדיוט מסית שאמר בלשון הדיוט נעשה מדיח ומדיח שאמר בלשון הקודש נעשה מסית:

דף מ,ב פרק ז הלכה יג משנה המכשף העושה מעשה ולא האוחז את העינים רבי עקיבה אומר משום רבי יהושע שנים לוקטים קישואין אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב העושה מעשה חייב והאוחז את העינים פטור:

דף מ,ב פרק ז הלכה יג גמרא מכשפה לא תחיה אחד האיש ואחד האשה אלא שלימדתך התורה דרך ארץ מפני שרוב הנשים כשפניות. אמר רבי לעזר מכשף בסקילה מה טעמא דר' לעזר נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן אם בהמה אם איש לא יחיה מה לא יחיה שנאמר להלן בסקילה אף כאן בסקילה. מה טעמין דרבנין נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה כל נשמה מה לא תחיה שנאמר להלן מיתה בחרב אף לא תחיה שנאמר כאן מיתה בחרב. אמר ר' עקיבה מן הדבר הזה אני מכריעו מוטב שילמד לא תחיה מלא תחיה ואל יוכיח לא יחיה. מה טעמא דר' יהודה נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן כל שוכב עם בהמה מות יומת מה מיתת הבהמה בסקילה אף כאן בסקילה. דלמא ר' לעזר ור' יהושע ור' עקיבה עלין למיסחי בהדין דימוסין דטיבריא חמתון חד מיניי אמר מה דמר ותפשיתון כיפה. אמר ר' ליעזר לר' יהושע מה יהושע בן חנינה חמי מה דאת עבד. מי נפיק אהן מינייא אמר רבי יהושע מה דמר ותפש יתיה תרעה והוה כל מאן דעליל הוה יהיב ליה חד מרתוקה וכל מאן דנפיק הוה יהיב ליה בנתיקה אמר לון שרון מה דעבדתון

דף מא,א פרק ז הלכה יג גמרא אמרין ליה שרי ואנן שריי שרון אילין ואילין. מן דנפקון אמר רבי יהושע לההוא מינייא הא מה דאת חכם. אמר ניחות לימא מן דנחתין לימא אמר ההוא מינייא מה דאמר ואיתבזע ימא. אמר לון ולא כן עבד משה רבכון בימא אמרין ליה לית את מודה לן דהליך משה רבן בגויה אמר לון אין אמרין ליה והלוך בגויה הלך בגויה גזר רבי יהושע על שרה דימא ובלעיה. דילמא רבי ליעזר ורבי יהושע ורבן גמליאל סלקון לרומי עלון לחד אתר ואשכחין מיינוקיא עבדין גבשושין ואמרין הכין בני ארעא דישראל עבדין ואמרי הן תרומה והן מעשר. אמרין מסתברא דאית הכא יהודאין עלון לחד אתר ואקבלון בחד. כד יתבון למיכל והוה כל תבשיל דהוה עליל קומיהון אי לא הוון מעלין ליה בחד קיטון לא הוה מייתו ליה קומיהון וחשין דילמא דאינון אכלין זבחי מתים. אמרין ליה מה עיסקך דכל תבשיל דאת מייתי קומנין אין לי את מעיל להן קיטונה

לית את מייתי לון קומינן אמר לון חד אבא גבר סב אית לי וגזר על נפשיה דלא נפק מן הדא קיטונא כלום עד דייחמי לחכמי ישראל. אמרין ליה עול ואמור ליה פוק הכא לגביהון דאינון הכא ונפק לגבון אמרין ליה מה עיסקך אמר לון צלון על ברי דלא מוליד. א"ר ליעזר לר' יהושע מה יהושע בן חנניה חמי מה דאת עביד. אמר לון אייתון לי זרע דכיתון ואייתון ליה זרע דכיתון איתחמי ליה זרע על גבי טבלה איתחמי מרבץ ליה איתחמי דסלק איתחמי מיתלש בה. עד דאסק חדא איתא בקלעיתא דשערה אמר לה שרוי מה דעבדתין אמרה ליה לי נא שרייה. אמר לה דלא כן אנא מפרסם לך אמרה לי לי נא יכלה דאינון מסלקין בימא וגזר רבי יהושע על שריא דימא ופלטון. וצלון עלוי וזכה למיקמה לרבי יודה בן בתירה. אמרו אילו לא עלינו לכאן אלא להעמיד הצדיק הזה דיינו. אמר רבי יהושע בן חנניה יכיל אנא נסיב קריין ואבטיחין ועביד לון איילין טבין והדינון עבידין איילין וטבין. אמר רבי ינאי מהלך הוינא בהדא איסרטא דציפורי וחזית חד מיניי נסיב צריר וזרק ליה לרומא והוה נחת ומתעביד עגל. ולא כן אמר רבי לעזר בשם רבי יוסי בר זימרא אם מתכנסין הן כל באי העולם אינן יכולין לבראות יתוש אחד ולזרוק בו נשמה. נימר לא נסבה הוא מינייא חד צרור וזרקה לרומא ונחת ואיתעביד חד עגל אלא לסריה קרא וגנב ליה עגל מן בקורתא ואייתי ליה. א"ר חנינא בי רבי חנניה מטייל הוינא באילין גופתא דציפורין וחזית חד מיניי נסב חדא גולגלא וזרקה לרומא והוה נחתא ומתעבדא עגל. אתית ואמרת לאבא אמר לי אין אכלת מינה מעשה הוא ואי לא אחיזת עינים הוא. א"ר יהושע בן חנניה שלש מאות פרשיות היה רבי ליעזר דורש בפרשת מכשפה ומכולם לא שמעתי אלא שני דברים. שנים לוקטין קישואין אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב העושה מעשה חייב והאוחז את העינים פטור. א"ר דרוסא תשע מאות פרשיות היו שלש מאות לחיוב שלש מאות לפטור ושלוש מאות לחיוב שהוא פטור:

מסכת סנהדרין פרק ח

דף מא, א פרק ח הלכה א משנה בן סורר ומורה מאימתי הוא נעשה בן סורר ומורה משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן התחתון אבל לא העליון אלא שדיברו חכמים בלשון נקי' שנא' כי יהיה לאיש בן בן ולא בת

דף מא, ב פרק ח הלכה א משנה בן ולא איש הקטן פטור שלא בא לכלל המצות:

דף מא, ב פרק ח הלכה א גמרא ר' זעירא ר' אבהו ר' יוסי בן חנינה בשם ר"ש בן לקיש כתיב וכי יזיד איש על רעהו להורגו בערמה. מאימתי הוא נעשה איש משיזיד מאימתי הוא מזיד משתתפשט הכף. משל בשל הזרע מבפנים השחירה הקדירה מבחוץ. א"ר זעירא תנא ר' שילא בר בינא כי יהיה לאיש בן לא שיהא הבן אב מכיון שהוא ראוי לבוא על אשה ולעברה היי די ליה אב ולא בן ואמרה התורה בן ולא אב. ואתייה כי דמר ר' יסא בשם ר' שבתאי כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא ששה חדשים בלבד. א"ר יסא כל אילין מילייה לא מסתברין דלא חילופין. תני תדע לך שהוא כן מי היה בדין שיהא חייב הבן או הבת הוי אומר הבת ופטרה התורה את הבת וחייבה את הבן. מי היה בדין שיהא חייב קטן או גדול הוי אומר גדול פטרה התורה את הגדול וחייבה את הקטן. מי היה בדין

שיהא חייב הגונה משל אחרים או הגונב משל אביו ואמו הוי אומר הגונב משל אחרים פטרה התורה הגונב משל אחרים וחייבה הגונב משל אביו ואמו. ללמדך שכולן אינן אלא בגזירת מלך:

דף מא, ב פרק ח הלכה ב משנה מאימתי הוא חייב משיאל טרטימר בשר וישתה חצי לוג יין באיטלקי ר' יוסי אומר מנה בשר ולוג יין אכל בחבורת מצוה אבל בעיבור החדש אכל מעשר שני בירושלם אכל נבילות וטריפות ושקצים ורמשים אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר זולל וסובא ואף ע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו:

דף מא, ב פרק ח הלכה ב גמרא א"ר יוסי טרטימר חצי ליטרא הוא אינו חייב עד שיאכלנו מהובהב. אכלו חי כלב הוא אכלו מבושל בר נש הוא. אכלו הסוקים מהו גידים הרכים מה הן רבי יוחנן אמר נימנין עליהן רשב"ל אמר אין נימנין עליהן. ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא איתפלגון ר' יוחנן ור"ש בן לקיש דתנינן תמן אילו שעורותיהן כבשרן א"ר יוחנן עור זה לא שנו אלא לאיסור ולטומאה הא ללקות לא ר"ש בן לקיש אמר משנה תמימה שנה רבי בין לאיסור ולטומאה. מחלפה שיטתי דר"ש בן לקיש תמן הוא עבד לה בשר וכא לא עבד לה בשר א"ר יודה בר פזי שנייא היא תמן שהוא עור וסופו להקשות. כל שכן מחלפה שיטתיה דרשב"ל ומה תמן שסופו להקשות הוא עבד לה בשר כאן שאין סופו להקשות כל שכן. א"ר אבהו טעמא דרשב"ל אכלו את הבשר לא גידים: אכל בחבורת מצוה אכל בעיבור בחדש אכל מעשר שני בירושלם. ויסרו אותו ואיננו שומע

דף מב, א פרק ח הלכה ב גמרא בקולם יצא זה שהוא שומע בקול אביו שבשמים. אמר ר' יוחנן אם הזכירוך לבולי יהיה ירדן בעל גבולך. א"ר יוחנן לוויין בריבית לחבורת מצוה ולקידוש החדש ר' יוחנן הוה עליל לכנישתא בצפרא ומלקט פירורין ואכיל ואמר יהא חלקי עם מאן דקדש ירחא הכא רומשית: אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים ויסרו אותו ולא ישמע בקולם יצא זה אפילו בקול אביו שבשמים אינו שומע:

דף מב, א פרק ח הלכה ג משנה גנב משל אביו ואכל ברשות אביו משל אחרים ואכל ברשות אחרים משל אחרים ואכל ברשות אביו אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים ר' יוסי בי ר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו:

דף מב, א פרק ח הלכה ג גמרא אזהרה לגניבה הראשונה מניין לא תגנוב אזהרה לגניבה שנייה מניין לא תגנובו לא תגנובו על מנת למקט. לא תגנובו על מנת לשלם תשלומי כפל על מנת לשלם תשלומי ארבעה וחמשה. בן בג בג אומר לא תגנוב את שלך מאחר הגנב שלא תראה גונב. רבי בא רבי יוחנן בשם רב הושעיה אינו חייב עד שיגנוב מעות. ר' זעירה בשם ר' הושעיה אינו חייב עד שיזלזל מעות. מהו שיזלזל מעות מה אנן קיימין אם בהו דאמר הא לך חמשה והב לי תלתא שטיא הוא הא לך תלתא והב לי תלתא שטיא הוא הא לך תלתא והב לי חמשה בר נש הוא אלא כי נן קיימין <אם> בהו דמר הא לך חמשה והב לי חמשה. הי דינו גנב והי דינו גזלן א"ר הילא גנב בפני עדים גנב בפני הבעלים גזלן. ר' זעירה בעי מעתה אפילו נתכוון לגזילה ולבעליה אין זה גזלן. והי דינו גזלן ע"ד דר' זעירה ר' שמואל בר סוסרטא בשם ר' אבהו עד שיגזלנו בפני עשרה בני אדם.

דף מב,ב פרק ח הלכה ג גמרא בנין אב שבכולם ויגזול את החנית מיד המצרי ויהרגהו בחניתו.

דף מב,ב פרק ח הלכה ד משנה היה אביו רוצה ואמו אינו רוצה אמו רוצה ואביו אינו רוצה אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהו שניהן רוצין ר' יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו נעשה בן סורר ומורה:

דף מב,ב פרק ח הלכה ד גמרא א"ר יוחנן ואפילו אין אמו ראויה לאביו. וכל מה שיש לאמו לא משל אביו הם א"ר יוסי בי ר' בון תיפטר בהו דהוות נסבה דיודין ועבדת שורו וגנב מינהון:

דף מב,ב פרק ח הלכה ה משנה היה אחד מהם גידם או חיגר או אילם או סומא או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר ותפשו בו ולא גידמים והוציאו לא חיגרים ואמרו לא אילמים בגינו זה לא סומים איננו שומע בקולינו ולא חרשים מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו חזר וקילקל נידון בעשרים ושלשה ואינו נסקל עד שיהו שם ג' הראשונים שנאמר עד שיהו שם ג' הראשונים שנאמר בנינו זה זה הוא שלקה בפניכם:

דף מב,ב פרק ח הלכה ה גמרא כשם שאת דורש באביו ובאמו כך את דורש בזקני בית דין שנאמר פרט לחיגרים ואמרו פרט לאילמים ידינו לא שפכו פרט לגידמים ועינינו לא ראו פרט לסומין. מגיד הכתוב כשם שזקני בית דין שלימין בצדק כך הם צריכין להיות שלימין באיבריהן. א"ר יוחנן מה אחד מן הראשונים אינו נסקל. ולא מתני' הוא אינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים א"ר הושעיה שלא תאמר יעשה דין שני ראשון לפום כן צריך מתניתה:

דף מב,ב פרק ח הלכה ו משנה ברח עד שלא נגמר דינו ואח"כ הקיף זקן התחתון פטור ואם משנגמר דינו ברח ואח"כ הקיף זקן התחתון חייב:

דף מב,ב פרק ח הלכה ו גמרא אמר רבי יאשיה סח לי זעירה משם אנשי ירושלים שלשה הן שאם ביקשו למחול מולין. ואילו הן סוטה ובן סורר ומורה וזקן ממרא על פי בית דין. סוטה ולא מתניתא היא שבעלה אינו רוצה להשקותה סברי מימר עד שלא נכתבה המגילה אתא מימר ואפילו משנכתבה המגילה ובשלא נמחקה המגילה אבל אם נמחקה המגילה לא בדא. בן סורר ומורה ולא מתני' היא אביו רוצה ואמו אינו רוצה אמו רוצה ואביו אינו רוצה סברין מימר עד שלא עמד בדין אתא מימר לך ואפילו עמד בדין בשלא נגמר דינו אבל אם נגמר דינו לא בדא. זקן ממרא

דף מג,א פרק ח הלכה ו גמרא הדא דתימר שלא להורגו אבל להחזירו לא היו מחזירין אותו למקומו. וכשבאתי אצל ר' יהודה בן בתירה לנציבין על שנים הודה לי ועל אחד לא הודה לי על זקן ממרא לא הודה לי כדי שלא ירבו מחלוקות בישראל. מה טעמון דבית שמאי הבא לי בעלי ואני שותה מה טעמון דבית הלל הואיל ואין כאן בעל להשקותה החזירתה התורה לספיק' לספיק' לספיקה לחודיה. תמן תנינן הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה. תני הפוגמ' לא הפוחתת כיצד היתה כתובתה מאתים והיא אומרת מנה נפרעת שלא בשבועה מה בין הפוגמת ומה בין הפוחתת א"ר חנינה פוגמת בא משא ומתן בנתיים פוחתת לא בא משא ומתן בנתיים ר' ירמיה בעי כמה דתימר תמן ועוד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה ודכוותה ועד אחד מעידה שהוא פחותה לא תיפחת אלא בשבועה אמר ר' יוסי בשעה שעד אחד מעידה שהיא פרועה אינו מכחיש שנים ובשעה שמעיד שפחותה מכחיש את שנים תני והנפרעת שלא בפניו לא תיפרע אלא

בשבועה ונפרעים מאדם שלא בפניו א"ר ירמיה תיפטר בשטר שהריבית אוכלת בו ובית דין גובין רבית תיפטר שערב לו מעכו"ם והתני יורש שפגם אביו שטר חוב הבן גובה בלא שבועה בזה יפה הבן מכח האב שהאב אינו גובה אלא בשבועה אמר ר' לעזר ונשבע שבועת יורש שלא יפקדנו אבא ושלא אמר לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרועה הא אם נמצא פרועה רב הושעיה בעי מתניתא דבית שמאי דבית שמאי אומרים נוטלת כתובה ולא שותה א"ר יוסי טעמון דבית שמאי הבא לי בעלי ואני שותה ברם הכא בדין היה אפילו אביו לא ישבע תקנה תיקנו בו שישבע בו תיקנו ובבנו לא תיקנו מכיון שמת העמדת את בנו על דין תורה נתחייב אביו שבועה בבית דין ומת אין בנו גובה דלא כן מה נן אמרין יש אדם מוריש שבועתו לבנו אמר ר' בא הכין איתאמרת פגם אביו שטרו בבית דין ומת אינו גובה. רב חסדא בעי בגין דהליך תרתין פסיען הוא מפסיד. אילו פגמו חוץ לבית דין את מר גובה מפני שפגמו בבית דין את מר אינו גובה:

דף מג, ב פרק ח הלכה ז משנה בן סורר ומורה נידון על שם סופו אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעים הנייה להם והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורעה לעולם יין ושינה לרשעים הנייה להן והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורעה לעולם פיזור לרשעים הנייה להם והנייה לעולם ולצדיקים רע להם ורעה לעולם הנייה להן והנייה לעולם שקט לרשעים רעה להן ורע לעולם לצדיקים הנייה להן והנייה לעולם: **דף מג, ב פרק ח הלכה ז גמרא** צפה הקב"ה שסוף זה עתיד לגמר ניכסי אביו ואת ניכסי אמו ויושב לו בפרשת דרכים ומקפח את הבריות והורג את הנפשות וסופו לשכח את תלמודו ואמרה תורה מוטב שימו' זכאי ולא ימות חייב. שמיתתן של רשעים הנייה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להם ורע לעולם. א"ר אבהו ובלבד יין עם רוב שינה. א"ר יונתן ישינים הן קימעא מפני שתהא דעתן מיושבת:

דף מג, ב פרק ח הלכה ז משנה הבא במחתרת נידון על שם סופו היה בא במחתרת ושבר את החבית אם יש לו דמים חייב אין לו דמים פטור: **דף מג, ב פרק ח הלכה ז גמרא** תני רבי ישמעאל זה א' משלשה מקריות שנאמרו בתורה במשל אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו אם במחתרת ימצא הגנב אם זרחה השמש עליו דמים לו. וכי עליו לבדו החמה זורחת והלא על כל באי העולם זורחת החמה אלא מה זריחת החמה מיוחדת שהוא שלום לכל באי העולם כך כל זמן שאת יודע שאת שלום ממנו בין ביום ובין בלילה ההורגו נהרג. פעמים שהוא לגנוב פעמים שהוא בא להרוג. אמרת שאם בא לגנוב וודאי והרג ההורגו נהרג פעמים שהוא בא להרוג נהרג. מיכן את דן לפיקוח נפש לומר מה ע"ז מיוחדת שהיא מטמאה את הארץ ומחללת את השם ומסלקת את השכינה ודוחין בה את הספק כל שכן לפיקוח נפש שידחה את הספק. כתיב אם במחתרת ימצא הגנב והכה ומת אין לו דמים תני רבי חיייה במחתרת אין לו דמים **דף מד, א פרק ח הלכה ז גמרא** חוץ למחתרת יש לו דמים תני ר"ש בן יוחי אפילו חוץ למחתרת אין לו דמים לפי שממונו של אדם חביב עליו כנפשו. חמי ליה אזיל בעי מיסב ממוניה מיניה וקאים עלוי וקטליה. רב הונא אמר נטל הכיס והפך את פניו לצאת והלך לו ועמד עליו והרגו אין ההורגו נהרג מה טעמא דרב הונא כי יחם לבבו. רב אמר כל דייתי עלי אנא קטל ליה חוץ מחנניה בן שילא דאנא ידע דלא אתי אלא מיסב מגוסתיה מיניי. א"ר יצחק מכיון דאברי ליביה עלוי למיעבד ליה דא מילתא אין זה חנניה בן שילא:

דף מד, א פרק ח הלכה ט משנה אילו שמצילין אותן בנפשם הרודף אחר חבירו להורגו ואחר הזכר ואחר נערה המאורסה אבל הרודף אחר הבהמה והמחלל את השבת והעובד עכו"ם אין מצילין אותן בנפשו:

דף מד, א פרק ח הלכה ט גמרא הרודף אחר חבירו להורגו בין בבית בין בשדה מצילין אותו בנפשו. אחד הרודף אחר חבירו להורגו ואחד הרודף אחר כל שאר עבירות שבתורה מצילין אותו בנפשו אבל אם היתה אלמנה לכהן גדול גרושה וחליצ' לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר אין מצילין אותו בנפשו. נעשה המעשה אין מצילין אותו בנפשו. אם יש שם מושיעים אין מצילין אותו בנפשו ר' יודה אומר אם אמרה הנח לו אין מצילין אותו בנפשו שאם ממחין הן על ידיו נמצאו באין לידי שפיכות דמים. פשיטא דא מילתא רוצח ששיבר את הכלים או שהזיק חייב לשם היה משבר עד שהוא מגיע לעיר ר' זעירא ור' הושעיה חד אמר נותן דמים וחרנ' אמר אינו נותן דמים. רודף שנעשה נרדף מהו להציל את הרודף בנפשו של נרדף גדול שנעשה קטן מהו להציל את הגדול בנפשו של קטן. התיב ר' ירמיה והתנינן יצא ראשו ורובו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חסדא

דף מד, ב פרק ח הלכה ט גמרא שנייא היא תמן שאין את יודע מי הרג את מי. תני רבי לעזר בי רבי שמעון אומר ההולך לעבוד עכו"ם מצילין אותו בנפשו. אם מפני כבוד בשר ודם מצילין אותו בנפשו לא כל שכן מפני חי העולמים:

מסכת סנהדרין פרק ט

דף מד, ב פרק ט הלכה א משנה אילו הן הנשרפין הבא על אשה ובתה ובת כהן יש בכלל אשה ובתה בתו ובת בנו ובת אשתו ובת בתה ובת בנה:

דף מד, ב פרק ט הלכה א גמרא תמן תנינן נושאין על האנוסה ועל המפותה. כיני מתני' נושאין אחר האנוסה ואחר המפותה. אנס אשה מותר באמה. פיתה אשה מותר בבתה האנוסה והמפתה על הנשואה חייב. א"ר יוחנן דרך נישואין שנו. נשא אשה ואח"כ אנס את אמה חייב. נשא אשה ואח"כ פיתה את בתה חייב. א"ר לעזר סומכוס ור' יוחנן בן נורי אמרו דבר אחד דתנינן תמן שחטה ואת בתה ואחר כך שחט את בתה סופג את הארבעים. סומכוס אומר משום ר' מאיר סופג את שמונים. תמן תנינן ר' יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו. אמרו לו שלשתן שם אחד הן. ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן מודה סומכוס לר' יוחנן. אשכח תני עוד היא במחלוקת. מה טעמא דר' יוחנן בן נורי מה אשה ובתה ובת בנה בשני לאוין אף אשה ובת בתה ובתה בשני לאוין.

דף מה, א פרק ט הלכה א גמרא מה טעמון דרבנן מה בת בנה ובת בתה בלאו אחד אף אשה ובת בתה ובת בנה בלאו אחד. כתיב ערות אשה ובתה לא תגלה. וכתיב ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא. בכלוהם כתיב שכיבה ובה כתיב לקיחה. ללמד שאינו חייב על השנייה עד שתהא לקוחה לו או אינו מתחייב עליה אלא על דרך נישואין. למדנו שאין קידושין תופסין בעריות. והכתיב לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו.

בא להודיעך שהיה מותר בה עד שלא נישאת לאביו. והכתיב ואיש אשר יקח את אשת אחיו מה הוא בא להודיעך שהיה מותר עד שלא נישא' לאחיו. ותובן על ידי ייבום. והכתיב ואשה אל אחותה לא תקח בא להודיעך שהיה מותר עד שלא נשא אחותה. ותובן לאחר מיתת אחותה. והכתיב ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא. שלא תאמר קין נשא את אחותו הבל נשא את אחותו חסד עשיתי עם הראשונים שיבנה העולם מהם אמרתי עולם חסד יבנה. והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח. בא להודיעך שאם קידשה תפסו בה קידושין. רב הונא אמר עד כדון בתו לנישואין. בתו מן האונסין. כתיב ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה ערותן. מה אנן קיימין אם לנישואין הרי כבר אמור. אלא אם אינו עניין לנישואין תניהו עניין לאונסין. עד כדון בתו בתו. בתו מניין. רב אמר אם על בתו הוא מוזהר על בתו לא כל שכן. אם על בתו הוא ענוש כרת לא כל שכן על בתו. מנא ליה אשכח תני חזקיה ובת איש כהן כי תחל לזנות. מה ת"ל איש אלא להביא הבא על בתו מן האונסין שהוא בשריפה. רב חונה שמע כולהון מן הכא ערות אשה ובתה לא תגלה. וכתיב ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה היא זמה זמה לגזירה שוה. **דף מה, ב פרק ט הלכה א גמרא** מה למטן שלשה דורות אף למעלן שלשה דורות. מה למטן בלא תעשה. אף למעלן בלא תעשה. מה למטן דרך נישואין אף למעלן דרך נישואין. מה למטן בשריפה אף למעלן בשריפה. מה למטן עשה בתו כר כבת נקיבה אף למעלן נעשה בת זכר כבת נקיבה. וכרבי מאיר דר' מאיר אמר גזירה שוה במקום שבא. דור שלישי למטה מניין שהוא בלא תעשה. וכרבנין דינון אמרין גזירה שוה במקום שבאת. דור שלישי למטה מניין שהוא בלא תעשה וכרבנין דינון אמרין גזירה שוה כאמור בה. דור שלישי למעלה מניין שהוא בשריפה. בין כרבנין בין כר' מאיר דור שלישי למטה מניין שהוא בלא תעשה. א"ר יוסי מכיון דכתיב זמה זמה כמי שכולהם כאן. א"ר יוסי בי ר' בון עוד הוא אית ליה אזהרה מן תמן אל תחלל את בתך להזנותה. ר' חגיי בעא קומי ר' יוסי למה לי נן אמרין בתך לא תגלה בת בתך לא תגלה. א"ל ויימר קרייא ערות אשה ובת בתה לא תגלה ואנן אמרין בתך לא תגלה. בת בתך לא תגלה שני לאוין וכרת אחד לאוין חולקין את ההכרת. ומ"ט על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמוהו וגו'. וכתיב איש אשר ירקח כמוהו וגו'. הדא אמרה שני לאוין וכרת אחד חולקין את ההכרת.

דף מו, א פרק ט הלכה א גמרא בעון קומי רבי אבהו הבא על אשה וילדה בת וחזר ובא עליה חייב עליה משום אשה ובתה ובת בתה ובת בנה. אמר לון שארה הנה זמה היא כולהם משום זימה מה טעמא דרבי יהודה לא יקח איש את אשת אביו לא יגלה כנף אביו זו אנוסתו. מה מקיימין רבנין כנף. תמן אמרין ולא ידעין אין שמועה זו כנף זו שהיא זקוקה לאביו ולא כך אינו חייב עליה משום אשת אביו א"ר הילא להתרייה שאם התרו בו משום אשת אב לוקה משום כנף לוקה. מודה רבי יודה במכות מודה ר' יודה בקרבן. מודה ר' יהודה שאם קידשה תפשו בה קידושין. ר' חגיי בעא קומי רבי יוסי מהו שיהא הוולד ממזר כרבי יודה א"ל לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה' הפסיק העניין. ויפסיק העניין לעניין אשת אב אשת אב בכלל כל העריו' היתה ויצאת מכללה ללמד על כל העריות לממזר. ותצא אנוסה ותלמד על כל האונסים לאסור אשת אב בכלל כל העריות היית ויצאת מכללה ללמד על כל העריות לממזר. אית לך מימר הכא אנוסה

בכלל היית ויצאת מכללה ללמד על כל האונסים. ותצא אשת אב ותלמד על אנוסתה א"ל
אם אשת אב היא אינו אנוסה ואם אנוסה היא אינו אשת אב:

דף מז, ב פרק ט הלכה ב משנה ואילו הן הנהרגין הרוצח ואנשי עיר הנדחת רוצח שהכה
את רעהו בין באבן בין בברזל וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות
משם ומת חייב דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול הוא לעלות משם ומת פטור שיסה
בו את הכלב שיסה בו את הנחש פטור השיך בו את הנחש ר' יהודה מחייב וחכמים
פוטריין:

דף מז, ב פרק ט הלכה ב גמרא כתיב ואם באבן יד אשר ימות בה הכהו וימת מות יומת
המכה רוצח הוא מות יומת הרוצח. או בכלי עץ יד אשר ימות בה הכהו וימת רוצח הוא
מות יומת הרוצח. כשהוא בא אצל הברזל אינו אומר לא שימות בו ולא שלא ימות בו
אלא אפילו צינורת קטנה דהיא יכלה מקים גו ווישטא ומיקטליניה. והוא שיהא באבן כדי
להמיתו בעץ כדי להמיתו. כיוונו כנגד הסוס כיוונו כנגד החץ כיוונו כנגד הרומח.
העמידו בצינה השקה אותו מים רעים. העביר את התקרה מעליו וירדו עליו גשמים
והרגוהו. פתק אמת המים עליו ובאו עליו המים ושטפוהו. מה טעמא דרבי יודה מפני
האדם הנתון בין הנקבים מה טעמון דרבנין לעולם אין הארס נתון בין הנקבים עד שיחזיר
ויקיא:

דף מז, ב פרק ט הלכה ג משנה והמכה את חברו בין באבן בין באגרופ ואמדוהו למיתה
היקל ממה שהי' ולאחר מכאן הכביד ומת חייב רבי נחמיה פוטר שרגלים לדבר:
דף מז, ב פרק ט הלכה ג גמרא כיני מתניתא רבי נחמיה פוטר וחכמים מחייבין שרגלים
לדבר. רבנין אמריין שני אמודין רבים על אומד אחד ר' נחמיה אומר אומד האמצעי רבה
על שניהן. מה טעמא דרבי נחמיה אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה וכי
עלתה על דעתך שיהא זה מהלך בשוק והלה נהרג על ידיו אלא אפילו מת באמידה
הראשונה פטור.

דף מז, א פרק ט הלכה ג גמרא מה טעמון דרבנין ולא ימות ונפל למשכב וכי אין אנו
יודעין שאם לא ימות ונפל למשכב אלא בשלא אמדוהו למיתה אם בשלא אמדוהו למיתה
בדא כתיב ואם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה הא אם לא קם חייב אל
בשלאמדוהו למיתה אי בשלאמדוהו למיתה בדא כתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא. ר' הילא
בשם רבי שמעון בן לקיש חידוש מקרא הוא שיתן ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה אומר
של טעות היתה. מה מפקה מביניהון היקל ממה שהיה ואחר כך הכביד ומת חייב ר'
נחמיה פוטר שרגלים לדבר מאן דאמר חידוש מקרא הוא שיתן נתן נתן. לא נתן מהו
שיתן מאן דאמר אומד של טעות היה לא נתן אין אומרים לו שיתן. נתן מהו שיטול
מתניתא מסייעה לדין ומתני' מסייעה לדין. מתניתא מסייעה לרבי יוסי בר חנינה אמדוהו
לחיים ומת מאימתי מונין לו משיכביד הדא אמרה אומד של טעות היתה ואין תימר חידוש
מקרא הוא שיתן יתן משעה הראשונה. מתניתא מסייעא לר' שמעון בן לקיש אמדוהו
למיתה וחיה מאימתי מונין לו משיכביד א"ר יוסי לית כאן משיכביד אלא משעה הראשונ'
הדא אמרה חידוש מקרא הוא שיתן ואין תימר אומד של טעות היית נותן עד שעת
שימות. הכהו על ידו וצבת אמר אסייא אין מקטעא ידיה חיי הוא מהו שיתן דמי היד.
נישמענה מן הדא כי ינצו אנשים וכי יריבון אנשים היא מריבה היא מצות מה תלמוד
לומר כי ינצו כי יריבון כי יריבון כי ינצו. אלא ליתן המתכוין על שאינו מתכוין ואת

שאינו מתכוין על המתכוין. ניהא את המתכוין על שאינו מתכוין. ואת שאינו מתכוין על המתכוין אם שאינו מתכוין הוא מתחייב לא כל שכן על המתכוין.
דף מז,ב פרק ט הלכה ג גמרא אלא כיני הכהו על ידו וצבת אמר אסייא אין מקטעה ידיה חיי הוא מהו שיתן דמי היד כמה דאת מר תמן חידוש מקרא הוא שיתן דמי היד וכה חידוש מקרא הוא שיתן דמי היד. רבי יצחק שאל אמדוהו לחיים ומת ודרך החיים למות. מכיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא חייב ליתן לו שבת וריפוי. רבי יצחק שאל אמדוהו למיתה וחייה ואין דרך המתים להחיות. מכיון דכתיב רק שבתו יתן ורפא ירפא חייב ליתן לו שבת וריפוי:

דף מז,ב פרק ט הלכה ד משנה נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לעכו"ם והרג את ישראל לנפלים והרג את בן קיימא פטור נתכוין להכותו במתניו ולא היה בו כדי להמית במתניו והלכה לו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו ומת פטור נתכוין להכותו על לבו והיה בה כדי להמית על לבו והלכה לה על מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו ומת פטור נתכוין להכות את הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה על הקטן והיה בה כדי להמית את הקטן ומת פטור נתכוין להכות את הגדול ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת פטור אבל נתכוון להכותו על מתניו והיה בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על לבו ומת חייב. נתכוון להכות את הגדול והיה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה על הקטן ומת חייב ר' שמעון אומר אפילו נתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור:

דף מז,ב פרק ט הלכה ז גמרא חזקיה שאל זרק את האבן והיה בה כדי להמית המית את זה ושיבר את כליו של זה בזה חידש הכתוב ובזה לא חידש. חזקיה שאיל זרק את האבן ולא היה בה כדי להמית המית את זה ושיבר את כליו של זה בזה חידש הכתוב ובזה לא חידש. אמר ר"ש אילון דביה רבי תניין אפילו נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור. ואתייה דבי רבי כרבי נתן דתני בשם רבי נתן היה עומד בצד סיעה של בני אדם אמר לא' מכם אני מתכוין להרוג אפילו נתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור:

דף מז,ב פרק ט הלכה ה משנה רוצח שנתערב באחרים כולן פטורין רבי יהודה אומר כונסין אותן לכופה וכל חייבי מיתות שנתערבו זה בזה ידונו בקלה הנסקלין בנשרפין ר"ש אומר יידונו בסקילה שהשריפה חמורה וחכמים אומרים יידונו בשריפה שהסקילה חמורה אמר להן ר"ש אילו לא היתה שריפה חמורה לא ניתנה לבת כהן שזינת אמרו לו אילו לא היתה סקילה חמורה לא ניתנה למגדף ולעובדי עכו"ם הנהרגים בנחנקין רבי שמעון אומר בסיף

דף מח,א פרק ט הלכה ה משנה וחכמים אומרים בחנק:

דף מח,א פרק ט הלכה ה גמרא א"ר יוחנן ברוצח שנתערב בכשירין היא מתניתא ר' שמעון בן לקיש אמר ברוצח שלא נגמר דינו ונתערב ברוצח שנגמר דינו היא מתניתא. שמואל אמר בשור בשוורים היא מתניתא. אם בשור בשוורים היא מתניתא בדא תנינן כונסין אותו לכיפה. ר' שמעון אומר חמורה שריפה מסקילה ורבנין אמרי חמורה סקילה משריפה רבי שמעון אומר חמור חנק מהרג ורבנין אמרי חמור הרג מחנק:

דף מח,א פרק ט הלכה ו משנה מי שנתחייב שתי מיתות בית דין יידון בחמורה עבר עבירה שיש בה שתי מיתות יידון בחמורה ר' יוסי אומר יידון בזיקה הראשונה שבאות

עליו מי שלקה ושנה ב"ד כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים עד שכריסו נבקעת ההורג את הנפשות שלא בעדים כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ: **דף מת, א פרק ט הלכה ו גמרא** תמן תנינן תני רבי יוסי אומר ידון בזיקה הראשונה שבאת עליו. כיצד חמותו ונעשית אשת איש הרי זו בשריפה אשת איש ואח"כ נעשית חמותו בחניקה. בא על חמותו והיי דא לה חמותו וכלתו היך עבידא גבר נסב איתא ולברתיה דאחיה ולברתיה דאחתייה. אתא על סבתא חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו. חמותו וכלתו כאחת מה אמר בה ר' יוסי חומר בקל מה אמר בה רבי יוסי שני איסורין כאחת מה אמר בה רבי יוסי. אמרין כמה דאישתאלת על דר' יוסי כך אישתאלת על דר' ישמעאל דתני בשם ר' ישמעאל נתאלמנה ונתגרש' נתחללה זינת ואחר כך בא עליה אינו חייב אלא אחת. זינת ונתחללה ואחר כך בא עליה חייב על כל אחת ואחת. נתאלמנה נתגרשה כאחת

דף מת, ב פרק ט הלכה ו גמרא מה אמר בה ר' ישמעאל חומר בקל מה אמר בה ר' ישמעאל שני איסורין כאחת מה אמר בה ר' ישמעאל. רב אמר במפנים עדיו היא מתניתא ר' יוסי בן חנינה אמר שאינו יכול לקבל התרייה:

דף מת, ב פרק ט הלכה ז משנה הגונב את הקסווא והמקלל בקסם והבועל ארמית קנאין פוגעין בהן כהן ששימש בטומאה אין אחיו הכהנים מביאין אותו לב"ד אלא פירחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפצעין את מוחו בגיזירין זר ששימש במקדש ר' עקיבה אומר בחנק וחכמים אומרים בידי שמים:

דף מת, ב פרק ט הלכה ז גמרא קסווא קיסטא. רב יהודה אמר כלי משל בית המקדש היה כמה דתימר ואת קשות הנשך: המקלל בקסם. כגון אילין נפתאי דמקללין לקניין קיינך קנווך: הבועל ארמית. תני רבי ישמעאל זה שהוא נושא נכרית ומוליד בנים מעמיד אויבים ממנה למקום. כתיב וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן מה ראה ראה את המעשה ונזכר להלכה הבועל ארמית הקנאים פוגעין בהן. תני שלא ברצון חכמים. ופינחס שלא ברצון חכמים א"ר יודה בר פזי ביקשו לנדותו אילולי שקפצה עליו רוח הקודש ואמרה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וגומר. מה טעמא דרבי עקיבה נאמר כאן מות יומת ונאמר להלן כל הקרב הקרב אל משכן ה' ימות וגו' מה טעמון דרבנן נאמר כאן מות יומת ונאמר להלן והזר הקרב יומת מוטב שילמד יומת מיומת ואל ילמד יומת מימות:

מסכת סנהדרין פרק י

דף מת, ב פרק י הלכה א משנה כל ישראל יש להן חלק לעולם הבא ואילו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המים מן התורה ואין תורה מן השמים ואפיקורוס רבי עקיבה אומר

דף מט, א פרק י הלכה א משנה אף הקורא בספרים החיצונים והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו:

דף מט, א פרק י הלכה א גמרא הוסיפו עליהן הפורק עול והמפיר ברית והמגלה פנים בתורה אין להן חלק לעולם הבא. הפורק עול זה שהוא אומר יש תורה ואינו סופנה המיפיר ברית זה שהוא מושך לו ערלה המגלה פנים בתורה זה שהוא אומר לא ניתנה תורה מן השמים. ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים. תני רבי חנינה ענותוני' קומי רבי מנא זה שהוא עובר על דברי תורה בפרהסיא כגון יהויקים בן יאשיה מלך יהודה וחביריו. עכו"ם וגילוי עריות ר' יונה ורבי יוסה חד אמר בקלות וחד אמר בחמורות מה נן קיימין אם באותו שעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני כל בעלי תשובה אלא כן אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בהיכרת רובו זכיות ומיעוטו עבירות נפרעין ממנו מיעוט עבירות קלות שיש בידו בעולם הזה כדי ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבוא רובו עבירות ומיעוטו זכיות נותנין לו שכר מצות קלול שיש בידו בעולם הזה כדי ליפרע ממנו משלם לעתיד לבוא. רובו זכיות יורש גן עדן רובו עבירות יורש גיהנם. היה מעויין אמר ר' יוסי בן חנינה נושא עוונות אין כתיב כאן אלא נושא עון הקב"ה חוטף שטר אחד מן העבירות והזכיות מכריעות. א"ר לעזר ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו מעשה אין כתוב כאן אלא כמעשהו ואין לית ליה את יהיב ליה מן דיך. היא דעתיה דרבי לעזר רבי לעזר אמר ורב חסד מטה כלפי חסד. רבי ירמיה א"ר שמואל בר רב יצחק בעה צדקה תצר תם דרך ורשעים תסלף חטאת חטאים תרדף רעה ואת צדיק ישלם טוב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן רגלי חסידיו ישמור ורשעים בחושך ידמו כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון. וסיגין סייגה ותרעין תריעה וכיני סייגין סייגה ותרעין תריעה אלא כיני. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית מיכן והילך הקב"ה משמרו מה טעמא הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר א"ר זעירה ובלחוד דלא יתיב ליה ומה טעמא והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב אלא לא במהרה ינתק אין אטרחת עליו הוא מפסק. רבי הונא בשם רבי אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה כביכול הא בשביל ישראל נעשה שכחן מה טעמא נושא עון נשא כתיב וכן דוד אמר נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה. שאל רב מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה אמר לו שמעתה ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש אמר לו שלשה הן חוץ מן התשובה. כתוב אחד אומר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם וכתוב אחד אומר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו' וכתוב אחד אומר ופקדתי בשבט פשעה ובנגעים עונם וכתוב אחד אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון וגו'. כיצד העובר על מצות עשה ושב מיד אינו זז ממקומו עד שימחול לו הקב"ה ועליו הוא אומר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. העובר על מצות בלא תעשה התשובה תולה ויום הכיפורים מכפר ועליו הוא אומר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. העובר על הכריתות ומיתות בית דין במזיד התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה והייסורין מכפרין מחצה ועליו הוא אומר ופקדתי בשבט פשעם וגו' אבל מי שנתחלל בו שם שמים אין כח

דף מט, ב פרק י הלכה א גמרא בתשובה לתלות ולא יום הכיפורים לכפר ולא הייסורים למרק אלא התשובה ויום הכיפורים מכפרין שלישי וייסורין שלישי ומיתה ממרקת שלישי ועליו הוא אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון הא למדנו שהמיתה ממרקת. אמר רבי יוחנן זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבה אבל דברי חכמי' שעיר המשתלח מכפר. כיצד הוא מכפר רבי זעירא אמר כל שהוא כל שהוא רבי חנינה אמר

בסוף מה מפקה מביניהון מת מיד על דעתיה דרבי זעירא כבר כפר על דעתיה דרבי חנינה לא כיפר. אמר רבי חנינא מתניתא מסייעה לרבי זעירה חומר בשעיר מה שאין כן ביום הכיפורים וביום הכיפורים מה שאין כן בשעיר שיום הכיפורים מכפר בלא שעיר ושעיר אינו מכפר בלא יום הכיפורים חומר בשעיר שהשעיר מכפר מיד ויום הכיפורים משתחשך. אמר רבי הונא איתתבת קומי רבי ירמיה ואמר תיפטר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו. אמר רבי יוסה בן יוסה ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד וכפר מיד. כתיב כי דבר ה' בזה אין לי אלא בזמן שביזה דברי תורה מנין אפילו כפר במקרא אחד בתרגום אחד בקל וחומר אחד תלמוד לומר ואת מצוותו הפר. במקרא אחד ואחות לוטן תמנע בתרגום אחד ויקרא לו לבן יגר שהדוּתא בקל וחומר אחד כי שבעתים יקם קין וגו'. דבר אחר כי דבר ה' בזה זה שהוא מזכיר דברי תורה במקום טינוף כהדא רבי אילא וחברייא הוון יתיבין קומי פונדקיה ברמשא אמרין מהו מימר מילא דאורייתא אמרין מכיון דאילו הוה איממא הוונן חמיי מה קומינן ברם כדון אסור. בר קפרא אמר אחז וכל מלכי ישראל הרשעים אין להן חלק לעולם הבא מה טעמא כל מלכיהם נפלו אין קורא בהם אלי. מתיבין ליה הרי הוא נמנה בפטייה של מלכים בימי עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה אמר לון מפני שהיה בו בושת פנים. מה בושת היה בו רבי אחא בשם רבי לעזר רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי את מוצא בשעה שהיה הנביא בא לקטרגו היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקום טומאה לומר שאין שכינה שורה במקום טומאה הדא הוא דכתיב ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנך אל קצת תעלת הבריכה העליונה אל מסילת שדה כובס אל תהי קורא כובס אלא כובש שהיה כובש פניו ובורח ממנו. הא כיצד בשעה שהיה הנביא בא לקטרגו היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקום טומאה. רבי יהוד' אומר מפני שנתייסר בבנו הבכור מה טעמא ויהרוג זכרי גבור אפרים וגו'. רב הושעיה רבה אמר מפני שהיה אביו צדיק. ומנשה לא היה אביו צדיק מנשה אביו צדיק ובנו רשע יחזקיהו אביו רשע ובנו רשע הוא שחזקיהו אומר הנה לשלום מר לי מר. מר לי מלפני מאחז מר לי מאחרי ממנשה. אחז אביו צדיק ובנו צדיק הדא הוא דכתיב יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים נמלט וזרע צדיק נמלט אין כתיב כאן אלא וזרע צדיקים נמלט זרע שהוא מוטל בין שני צדיקים נמלט. דבר אחר יד ליד לא ינקה רע אמר רבי פינחס זה שהוא עושה צדקה ומבקש ליטול שכרה מיד אמר רבי סימן כאינש דאמר הא שקא והא סלעא והא סאתא קום כול. ותדע לך שהוא כן שהרי אבות העולם אילו בקשו ליטול שכר מצות שעשו בעולם הזה מאיכן היתה הזכות קיימת לבניהם אחריהם

דף נ,א פרק י הלכה א גמרא הוא שמשא אמר לישראל וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. עד איכן היתה זכות אבות קיימת רבי תנחומא אמר לה בשם רבי חייה רבה בר נחמן אמר לה בשם רבי ברכיה ר' חלבו בשם רבי בא בר זבדא עד יואחו ויחן ה' אותם וירחמם וגו' עד עתה. עד אותו השעה זכות אבות קיימת. שמואל אמר עד הושע ועתה אגלה את נבלותה לעיני מאהביה ואיש לא יצילינה מידי ואין איש אלא אברהם כמה דתימר ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ואין איש אלא יצחק כמה דתימר מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתינו ואין איש אלא יעקב כמה דתימר ויעקב איש תם. רבי יהושע בן לוי אמר עד אליהו ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך וגו' רבי יודן אמר עד חזקיהו למרבה המשרה

ולשלום אין קץ. א"ר אחא זכות אבות לעולם קיימת. כי אל רחום ה' אלהיך וגו' עד ולא ישכח את ברית אבותיך מלמד שהברית כרותה לשבטים. רבי יודן בר חנן בשם ר' ברכיה אמר הקב"ה לישראל בני אם ראיתם זכות אבות שמטה וזכות אמהות שנתמוטטה לכו והידבקו בחסד מה טעמא כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. כי ההרים ימושו זה זכות אבות והגבעות תמוטינה זו זכות אמהות מיכן והילך וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה': האפיקורוס. ר' יוחנן ורבי לעזר חד אמר כהן דאמר אהן ספרא וחרנה אמר כהן דאמר אילין רבנין. רבי אלעזר ורבי שמואל בר' נחמן חד אמר לכיפה של אבנים כיון שנתרועעה אחת מהן נתרועעו כולן וחרנא אמר לבית שהוא מלא תבן אף על גב דאת מעבר ליה מינה אהן מוצא דבגויה הוא מרערע כתיב. רב אמר קרח עשיר גדול היה תיסברין של פרעה נגלה לו בין מגדול ובין הים. רב אמר קרח אפיקרסי היה מה עשה עמד ועשה טלית שכולן תכלת אתא גבי משה א"ל משה רבינו טלית שכלה תכלת מה שתהא חייבת בציצית אמר לו חייבת דכתיב גדילים תעשה לך וגו' בית שהוא מלא ספרים מהו שיהא חייב במזוזה אמר לו חייב במזוזה דכתיב וכתבתם על מזוזות ביתך וגו'. אמר לו בהרת כגריס מהו אמר לו טמא פרחא בכולו אמר לו טהור באותו שעה אמר קרח אין תורה מן השמים ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול. באותה השעה אמר משה רבון כל העולמים אם נברא לארץ פה מששת <צ"ל ימי בראשית> בראשית הרי מוטב ואם לאו יברא לה מעכשיו ואם בריאה יברא ה'. אמר רבי שמעון בן לקיש שלשה כפרו בנבואתן מפני פונרייה ואילו הן משה ואליהו ומיכה משה אמר אם כמות כל אדם ימותון אלה וגו' אליהו אמר עניני ה' עניני וידעו העם הזה ואם לאו ואתה הסיבות את לבם אחרנית מיכה אמר אם שוב תשוב בשלום לא דיבר ה' בי וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. רבי ברכיה בשם רבי חלבו אף שמותיהם פרחו מתוך טמסותיהם. א"ר יוסי בר חנינה אפילו מחט שהיתה שאולה ביד ישראל מידם אף היא נבלעה עמהן דכתיב וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. ומי נתפלל עליהם ר' שמואל בר נחמן אמר משה נתפלל עליהם יחי ראובן ואל ימות רבי יהושע בן לוי אמר חנה נתפללה עליהן היא דעתיה דרבי יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי בשם רבי יוסי כך היתה עדתו של קרח שוקעת ויורדת עד שעמדה חנה ונתפללה עליהם ואמרה ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל: רבי עקיבה אומר אף הקורא בספרים החיצונים. כגון ספרי בן סירא וסיפרי בן לענה אבל סיפרי המירם וכל ספרים שנכתבו מיכן והילך הקורא בהן כקורא באיגרת מאי טעמא ויותר מהמה בני היזהר וגו' להגיון ניתנו ליגיעה לא ניתנו. דברי חכמים כדרבונות אמר רבי חונה כדרור נאות תמן קריין למרגליתא דירה. דבר אחר כדרבונות ככדור הזה בין הבנות מה הכדור הזה מקלטת מיד ליד וסופה לנוח ביד אחר כך משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקינים וזקינים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. דבר אחר כדרבונות שלש שמות יש לו מרדע דרבן ומלמד. מרדע שהוא מורה דיעה בפרה דרבן שהוא משרה בינה בפרה מלמד שהוא מלמד את הפרה לחרוש בשביל ליתן חיים לבעליה. אמר רבי חמא בר חנינה אם לפרתו עושה אדם דרבן ליצרו הרע שהוא מעבירו מחיי העולם הזה ומחיי העולם הבא על אחת כמה וכמה. וכמסמרות נטועים. ולמה לא אמר וכמסמרות קבועים וכאילנות נטועים בחרו להם ביררו הברזל ושיבחו המטע של מטיל. דבר אחר וכמסמרות נטועים מה מסמר הזה את קובעו אע"פ שאש חוזר ונוטלו ממקומו מקומו ניכר כך כל מי

דף נב, פרק י הלכה א גמרא שפשוטו ידיהם הרבים בו יד אע"פ שחזרו וקרבו אותו סופו ליטול את שלו מתחת ידיהם. דבר אחר וכמסמרות נטועים משמרות כתוב מה משמעות עשרים וארבעה אף המסמרים עשרים וארבעה. כמה מסמרים יהו בו רבי יוחנן אמר חמשה כנגד חמשה חומשי תורה רבי חנינא אמר שבעה וכימיך דבאך. דרש רבי אחא בשם רבי חנינה תשעה רבי היה נותן אחד עשר על זה ושלושה עשר על זה מיניין משמרות. רבי יוסי בן חנינה אמר כלבת אינו עולה לחשבון מסמרים. רבי בא בר זבדא בעא קומי רבי זעירא מהו ליתן כולן על גבי מנעל אחד א"ל שרי מהו ליתן כולן על גבי סנדל אחד אמר ליה שרי. תני אין מגרדין סנדלים ומנעלים ישנים אבל סכין ומדיחין אותן. רבי קריספא בשם רבי יוחנן תלמידוי דרבי חייה רבה אמרין הראשונים היו אומרים מגרדין שניים היו אומרים אין מגרדין שאלון לרבי אמר לון אין מגרדין. א"ר זעירה הא אזילה חדא מן תלמידוי דרבי חייה רבה א"ר חייה בר אשי נהגין הוינא יתבין קומי רב ומשחין ומשיגין אבל לא מגרדין. תני לא ילבש אדם מנעלים וסנדלים חדשים אלא אם כן הילך בהן מבעוד יום כמה יהא בהילוכן בני בייתיה דבר קפרא אמרין מן דבית רבה דבר קפרא עד בית רבה דרבי הושעיה. ציפוראי אמרין מכנישתא דבבלאי עד דרתה דרבי חמא בר חנינה. טיבראי אמרין מן סידרא רבה עד חנותיה דרבי הושעיה. תני לא יסוך אדם את רגלו והיא בתוך המנעל ואת רגלו והיא בתוך הסנדל אבל סך את רגלו ונותנה בתוך המנעל את רגלו ונותנה לתוך הסנדל סך אדם שמן ומתעגל על גבי קטיבלייא חדשה ואינו חושש לא יתננה על גבי טבלה של שייש להתעגל עליה רבן שמעון בן גמליאל מתיר. דבר אחר וכמשמרות נטועים בשעה שדברי תורה יוצאין מפּי בעליהן כתיקנן הן עריבין לשומעיהן כמסמרו' נטועים ובשעה שהם יוצאין ממוסמסין הם מרים לשומעיהן כמסמרות בעלי אסופות אין אסופות אלא סנהדרין כמה דתימר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל דבר אחר בעלי אסיפות שנאמרים באסיפה. א"ר שמעון בן לקיש אם יאמר לי אדם שיש דברי הימים בבבל הרי אני הולך ומביאו משם ועכשיו אם מתכנסין הם כל רבותינו אין יכולין הן להביאו משם. ניתנו מרועה אחד אמר הקב"ה אם שמעתה דבר מפּי קטן ישראל והנייך לא יהא בעיניך כשומעו מפּי קטן אלא כשומעו מפּי גדול ולא כשומעו מפּי גדול אלא כשמעו מפּי חכם ולא כשמעו מפּי חכם אלא כשמעו מפּי נביא ולא כשמעו מפּי נביא אלא כשמעו מפּי רועה ואין רועה אלא משה כמה דתימר ויזכור ימי עולם משה עמו איה המעלם מים את רועה צאנו איה השם בקרבו את רוח קדשו. לא כשמעו מפּי רועה אלא כשמעו מפּי הגבורה. ניתנו מרועה אחד ואין אחד אלא הקב"ה כמה דתימר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד: והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך. רב אמר בולבד ברוקק רבי יהושע בן לוי אמר אפילו אמר נגע צרעת כי תהיה באדם ורוקק אין לו חלק לעתיד לבוא: אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו. רבי מנא אמר כגון אילין כותאי דמשתבעין ר' יעקב בר אחא אמר נכתב ביו"ד ה"א ונקרא באל"ף דל"ת:

דף נב, פרק י הלכה ב משנה שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא שלשה מלכים אחאב ירבעם מנשה רבי יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעולם הבא שנאמר ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תפילתו וישיבהו ירושלים למלכותו אמרו לו למלכותו הישבו לא השיבו לחיי העולם הבא וארבעה הדיוטות בלעם ודואג אחיתופל וגיחזי:

דף נב, פרק י הלכה ב גמרא וכולהם חידשו עבירות. וכי מה עשה ירבעם על שעשה שני עגלי זהב. והלא כמה עגלים עשו ישראל תני ר"ש בן יוחי שלשה עשר עגלים עשו ישראל

דף נא, א פרק י הלכה ב גמרא ואחד דימוסיא לכולן ומה טעמא ויאמרו אלה אלהיך ישראל הרי לשנים עשר שבטים זה אלהיך הרי דימוסיא אחת לכולן. וכי מה עשה אחאב כתיב ויהי הנקל לכתו בחטאת ירבעם בן נבט. והלא קולותיו של אחאב הם כחומרותיו של ירבעם ולמה נמנה ירבעם תחילה שהוא התחיל בקלקלה תחילה. מה היה אחאב עבד הוה מקשט גרמיה בכל יום וקאים ליה קומי חיאל אסרטו לטיה והוא א"ל בכמה אנא טב יומא דין והוא אמר ליה כן וכן והוא מפריש טומיתיה לע"ז הדא היא דכתיב יען התמכרך לעשות הרע בעיני ה'. ר' לוי עבד דרש הדין קרייא אשתא ירחין לגנאי רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה' אתא לגבי בליליא א"ל מה חטית לך ומה סרחית קדמך. אית לך רישיה דפסיקא ולית לך סופיה אשר היסתה אותה איזבל אשתו. עבד דרש ליה שיתא ירחין לשבח רק לא היה כאחאב אשר איסתה אותו איזבל אשתו. כתיב בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה. חיאל מן יהושפט יריחו מבנימן אלא שמגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב וכן הוא אומר באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה. באבירם בכורו לא היה מאיין ללמד ובשגוב הרשע היה לו מאיין ללמד לפי שרצו לרבות את ממונן ושלטה בהן מאירה והיו מתמוטטין והולכין לקיים מה שנא' כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד יהושע בן נון. כתיב ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. וכי מה עניין זה אצל זה אלא אמר הקב"ה לאליהו הדין חיאל גברא רבא הוא איזיל חמי ליה אפינא א"ל לי נה מיזל א"ל למה. א"ל דנא מיזל וינון אמרין מלין דמכעסין לך ולינה יכול מיסבול. א"ל ואין אמרין מילה דמכעסה לי כל מה דאת גזר אנא מקיים. אזל ואשכחון עסיקין בהן קרייא וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. אמר בריך הוא אלההון דצדיקייא דמקיים מילי דצדיקא והוה תמן אחאב אמר לון אחאב וכי מי גדול ממי משה או יהושע. אמרין ליה משה אמר לון בתורתו של משה כתיב השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם ומה כתיב בתריה וחרה אף ה' בכם ועצר השמים ולא יהיה מטר ולא הינחתי ע"ז בעולם שלא עבדתי אותה וכל טבן ונחמן דאית בעלמא אתון בדרי. מילוי דמשה לא קמן ומילוי דיהושע מקים. א"ל אליהו אם כדברין חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי כיון ששמע כן התחיל בוכה הדא הוא דכתיב ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלה ויקרע את בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט. כמה נתענה שלשה שעות נתענה אם היה למוד לוכל בשלש אכל בשש אם למד לוכל בשש אכל בתשע. ויהלך אט מהו אט ריב"ל אמר שהיה מהלך יחף. כתיב ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר הראית כי נכנע אחאב מלפני אמר הקב"ה לאליהו ראה מנה טובה שנתתי בעולמי אדם חוטא לפני כמה ועושה תשובה ואני מקבלו הדא היא דכתיב הראית כי נכנע אחאב מלפני חמית אחאב עבד תשובה יען כי נכנע אחאב מפי לא אביא הרעה בימיו בנו אביא הרעה על ביתו. וכי מה עשה אחז ע"י שיבנה כסא בעזרה הדא היא דכתיב ואת אולם הכסא אשר

בנו בבית וגו'. ר' חוניה בשם ר' לעזר למה נקרא שמו אחז שאחז בבתי כניסיות ובבתי מדרשות. למה היה אחז דומה למלך שהיה לו בן ומסרו לפידגוגו והיה מבקש להורגו אמר אם אני הורגו הרי אני מיתחייב מיתה אלא הרי אני מושך את מניקתו ממנו ומעצמו הוא מת. כך אמר אחז אם אין גדיים אין תיישים אם אין תיישים אין צאן אם אין צאן אין רועה אם אין רועה אין עולם אם אין עולם כביכול כך היה אחז סבור בדעתו לומר אם אין קטנים אין גדולים אם אין גדולים אין חכמים אם אין חכמים אין נביאים אם אין נביאים אין רוח הקודש אם אין רוח הקודש אין בתי כניסיות ובתי מדרשות כביכול אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל. ר' יעקב בר אביי בשם ר' אחא מיייתי לה מן הדא וחיכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקיויתי לו. אין לך שעה קשה בעולם מאותה שעה שאמר לו הקב"ה למשה ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. מאותה השעה וקיויתי לו שאמר לו בסיני כי לא תשכח מפי זרעו. ומה את מועיל הנה אנכי והילדאי אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו והלא תלמידיו היו אלא מלמד שהיו חביבין עליו והיה קורא אותם בני. וכי מה עשה מנשה כתיב בימים ההם חלה חזקיהו למות וגו' עד כי מת אתה ולא תחיה כי מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעתיד לבוא. א"ל ולמה א"ל דלא בעית מיקמה לך בנין. א"ל למה לא בעית מיקמה לך בנין א"ל חמית דאנא מיקים בר רשיע בגין כן לא בעית מיקמה בנין. א"ל סב ברתי דילמא מיני ומינך היא מיקים בר נש טב. אע"ג לא קם אלא ב"נ ביש הדא דכתיב וכלי כליו רעים. א"ל

דף נא, ב פרק י הלכה ב גמרא לא לך אנא שמע איני קופץ אלא למה שאמר לי זקיני שאמר לי אם ראית חלומות קשים או חזיונות קשים קפוץ לשלשה דברים ואת ניצול ואילו הן לתפלה ולצדקה ולתשובה. ושלשתן בפסוק אחד ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם ויתפללו זה תפילה ויבקשו פני זו צדקה כמה דתימר אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך וישובו מדרכיהם הרעים זו תשובה. אם עשו כן מה כתיב תמן ואני אשמע מן השמים ואסלח לחטאתם וארפא את ארצם. מיד ויסב דכתיב ויסב חזקיה פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. לאי זה קיר נשא עיניו רבי יהושע בן לוי אמר לקירה של רחב נשא עיניו כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת אמר לפניו רבון כל העולמים רחב שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה. הדא הוא דכתיב ויבואו הנערים המרגלים ויוציאו את רחב ואת בית אביה ואת אמה ואת אחיה ואת כל אשר לה ואת כל משפחותיה הוציאו ויניחום מחוץ למחנה ישראל. תני רבי שמעון בן יוחי אפילו היה במשפחותיה מאתים אנשים והלכו ונדבקו במאתים משפחות כולן היו ניצלין בזכותה. אבותי שקרבו לך כל הגרים הללו על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי. רבי שמואל בר נחמן אמר נשא את עיניו בקירה של שונמית נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מיטה ושלחן וכסא ומנורה. אמר לפניו רבון כל העולמים שונמית קיר אחד עשתה לאלישע והחייתה את בנה אבותי שעשו לך את השבח הזה על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי. רבי חיננא בר פפא אמר נתן עיניו בקירות בית המקדש בתתם סיפם את סיפי ומזוזתן אצל מזוזתי והקיר ביני וביניהן בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בכל שעה והיו מתפללין בתוך בתיהם והקב"ה מעלה עליהן כאילו נתפללו בבית המקדש. אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה שתתן לי את נפשי. ורבנין אמרין נתן עיניו בקירות לבו שנאמר מעי מעי אוחילה קירות לבי הומה לי לבי לא אחריש. אמר לפניו רבון העולמים חיזרתי על מאתים וארבעים ושמונה איברים שנתתה בי ולא מצאתי שהכעסתי אותך

באחד מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי. כתיב ויהי דבר ה' אל ישעיה הנביא לאמר לך ואמרת אל חזקיה נגיד עמי כה אמר ה' אלהי דוד אביך שמעתי את תפילתך ראיתי את דמעתך הנני מוסיף על ימיך חמש עשרה שנה א"ל כדון אמרית ליה הכין. וכדון אנא מימר ליה הכין. א"ל גברא רבה הוא ולית הוא מהימנתי אמר ליה עינון סגין הוא והוא מהימן לך ולא עוד אלא עדיין לא יצאת הברה בעיר ויהי ישעיהו לא יצא חצר התיכונה העיר כתיב. כד דקם מנשה הוה פרי חורי ישעיה בעי מיקטליניה והוא ערק מן קדמוי ערק לארזא ובלעיה ארזא חסר ציציתה דגולתיה אתון ואמרין קדמוי אמר לון אזלון ונסרון ארזא ונסרו לארזא ואיתחמי דמא נגד. ולא אבה ה' לסלוח מיכן שאין לו חלק לעתיד לבוא. והא כתיב מלבד חטאות מנשה בן יחזקיהו מלך יהודה נימר עד דלא יחזור ביה. על כל הכעסה אשר הכעיסו מנשה נימר עד שלא עשה תשובה. והא כתיב כי הוא אמון הרבה אשמה. לא הוסיף אלא חידש. והכתיב וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה וכי איפשר לבשר ודם למלאות את ירושלים דם נקי פה לפה. אלא שהרג את ישעיהו שהיה שקול כמשה דכתיב ביה פה אל פה אדבר בו. כתיב וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא עליהם את שרי הצבא אשר למלך וילכדו את מנשה בחחים. מהו בחחים בכירו מניקייא. א"ר לוי מולא של נחושת עשו לו ונתנו אותה בתוכה והיו מסיקין תחתיו שכיון שראה שצרתו צרה לא הניח ע"ז בעולם שלא הזכירה כיון שלא הועיל לו כלום אמר זכור אני שהיה אבי מקרא אותי את הפסוק הזה בבית הכנסת בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם הרי אני קורא אותו אם עונה אותי מוטב ואם לאו הא כל אפייא שוין. והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפילתו של מנשה לפני הקב"ה והיו מלאכי השרת אומרים לפני הקב"ה רבוננו של עולם אדם שעבד ע"ז והעמיד צלם בהיכל אתה מקבלו בתשובה אמר להן אם איני מקבלו בתשובה הרי אני נועל את הדלת בפני כל בעלי תשובה. מה עשה לו הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד שלו ושמע תחינתו הדא היא דכתיב ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחינתו וישיבהו. א"ר לעזר בי רבי שמעון בערבייא צווחין לחתרתה עתרתה. וישיבהו ירושלם למלכותו. במה השיבו שמואל בר בונא בשם רבי אחא ברוח השיבו כמה דתימר משיב הרוח וידע מנשה כי ה' הוא האלהים באותה שעה אמר מנשה אית דין ואית דיין. וכי מה עשה בלעם הרשע על ידי שנתן עצה לבלק בן צפור להפיל את ישראל בחרב אמר לו אלוה של אומה הזו הוא שונא את זנות אלא העמידו בנותיכם בזימה ואתם שולטין בהן א"ל

דף נב, א פרק י הלכה ב גמרא ומישמע לי אינון אמר ליה אקים בנתך קומוי וינון חמיין ושמעין לך הדא דכתיב ראש אומות בית אב במדין הוא. מה עשו בנו להן קנקלין מבית הישימון עד הר השלג והושיבו שם נשים מוכרת מיני כיסניון הושיבו את הזקינה מבחוץ ואת הנערה מבפנים והיו ישראל אוכלין ושותין והיה אחד מהן יוצא לטייל בשוק ולוקח לו חפץ מן החנווני והיתה הזקינה מוכרת לו את החפץ בשויו והנערה אומרת לו בא וטול לך בפחות. כן ביום הראשון וכן ביום השני וכן ביום השלישי והיתה אומרת לו מיכן והילך אתה כבן בית היכנס ובור לך. וכיון שהיה נכנס היה שם צרצור מלא יין מן היין העמוני שהוא קשה והוא את הגוף מפתה לזנות והיה ריחו מפעפע. ועדיין לא נאסר יין יין נסך של נכרים על ישראל והיתה אומר לו רצונך לשתות כוס יין והוא אומר לה הין

והיא נותנת לו והוא שותה וכיון שהיה שותה היה היין בוער בו ככריסה של חכינה והוא אומר לה הישמעו לו והיא אומרת לו רצונך שאשמע לך והוא אומר הין מיד היתה מוציאה לו טפוס של פעור מתוך חיקה שלה והיתה אומרת לו השתחזה לזה ואני נשמעת לך והוא אומר לה וכי לע"ז אני משתחזה והיתה אומרת לו אין את משתחזה אלא במגלה עצמך לו זו היא שאמרו חכמים הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו והזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו. והיה שם צרצור מלא יין מן היין העמוני שהוא קשה שהוא מפתה את הגוף לזנות והיה ריחו מפעפע ועדיין לא נאסר יין נסך על ישראל והיתה אומר לו רצונך לשתות כוס יין והוא אומר הין והיא נותנת לו והוא שותה וכיון שהיה שותה היה היין בוער בו ככריסה של עכנא והוא אומר לה הישמעו לי והיתה אומרת לו הינזר מתורת משה ואני נשמעת לך הדא הוא דכתי' המה באו בעל פעור וינזרו לבושת ויהיו שיקוצים באהב' עד שנעשו שיקוצים לאביה' שבשמי'. א"ר לעזר מה המסמר הזה א"א לו לפרוש מן הדלת בלא עץ כך א"א לפרוש מן הפעור בלא נפשות. מעשה בסובתה מאולם שהשכיר חמורו לגויה אחת להשתחוות לפעור כיון שהגיעו לביתו של פעור אמרה לו המתן לי כאן עד שאיכנס ואשתחזה לפעור כיון שיצאת אמר לה המתני לי כאן עד שאיכנס ואעשה כמות שעשית. מה עשה נכנס ועשה את צרכיו וקינח עצמו בחוטמו של פעור והיו הכל מקלסין לפניו ואומרים לא עשה אדם כשם שעשה זה. מעשה במנחם איש גופתה אריה שהיה מגלגל בחביות ובא אליו שרו של פעור בלילה. מה עשה נטל את השפוד ועמד עליו וברח ממנו. בא אליו בלילה השני אמר לו מנחם מה אתה מקלליני נתיירא ממני ואמר לו עוד איני מקללך. מעשה בשלטון אחד שבא ממדינת הים להשתחוות לפעור אמר להן הביאו לי פר אחד איל אחד כבש אחד להשתחוות לפעור אמרו לו אין אתה זקוק לכל אילו אין את אלא כמגלה עצמך לו. מה עשה גירה בהם סניגורים והיו מכין אותן ומפצעין את מוחותם בגיזרין ואומר להן אוי לכם ולטעותכם. כתיב ויחר אף ה' בישראל ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש. אמר לו הושב את ראשיהם דיינים עליהם ויהיו הורגים בחטאים נגד השמש הדא הוא דכתיב ויאמר משה אל שופטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור. כמה הם שופטי ישראל שבע ריבוי ושמונת אלפים ושש מאות. שרי אלפים שש מאות שרי מאות ששת אלפים שרי חמשים שנים עשר אלף שרי עשרות ששים אלף נמצאו שופטי ישראל שבע ריבוא ושמונת אלפים ושש מאות. אמר לון כל חד מינכון יקטול תריי נמצאו הרוגין חמש עשרה רבוא ושבעת אלפים ומאתים. והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדיינית לעיני משה. מהו לעיני משה כאינש דמר הא גו עינך משה אמר לון אין צפורך מדיינית ואין טלפיה סדוקות זו טהורה וזו טמאה. והיה שם פינחס אמר אין כאן אדם שיהרגנו ויהרג על ידיו. איכן הם העריות גור אריה יהודה דן גור אריה בנימין זאב יטרף כיון שראה פינחס שאין אדם מישראל עושה כלום מיד עמד פינחס מתוך סנהדרין שלו ולקח את הרומח בידו ונתן את הברזל תחת פסיקייא שלו. התחיל מסתמך על עץ שלה עד שהגיע לפתחו כיון שהגיע לפיתחו אמר לו מאיין ולאייין פינחס. אמר להן אין אתם מודין לי ששבטו של לוי אצל שבטו של שמעון בכל מקום אמרו הניחו לו שמא התירו פרושים את הדבר. כיון שנכנס עשה לו הקב"ה ששה ניסים הנס הראשון דרכן לפרוש זה מזה והדביקן המלאך זה לזה הנס השני כיון את הרומח כנגד הקיבה שלה כדי שתהא זכרותו נראית מתוך קיבה שלה מפני הנוקרנין שלא יהו אומרין אף הוא בין כתיפיו

נכנס עמהן ועשה את צרכיו הנס השלישי סתם המלאך את פיהן ולא היו יכולין לצווח הנס הרביעי לא נשמטו מן הזיין אלא עמדו במקומן הנס החמישי הגביה לו המלאך את השקוף כדי שיצאו שניהן בן כתיפיו הנס הששי כיון שיצא וראה את הנגף שהוא מחבל בעם מה עשה השליכן לארץ ועמד ונתפלל הדא הוא דכתיב ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה. כשבאו ישראל לנקום נקמת מדין מצאו שם בלעם בן בעור. וכי מה בא לעשות בא ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שמתו מישראל על ידו בשיטים. א"ל פינחס לא דבריך עבדת ולא דבלק עבדת. לא דבריך עבדת דמר לך לא תיזול עם שלוחי בלק ואזלת ולא דבלק עבדת דאמר לך איזיל לייט ישראל וברכתנון. אף אני איני מקפחך שכרך הדא הוא דכתיב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו ב"י על חלליהם. מהו על חלליהם שהי' שקול כנגד כל חלליהם ד"א על חלליהם מה חלליהם אין בהן ממש א הוא אין בו ממש ד"א על חלליהם שהיה צף כנגד כל חלליהם והי' פינחס מראה לו את הציץ והוא שוקע ויורד. ד"א על חלליהם אלא מלמד שנתנו לו ישראל שכרו משלם ולא קיפחוהו. דואג אדם גדול בתורה היה באו ישראל ושאלו את דוד לחם הפנים מהו שידחה את השבת אמר להם סידורו דוחה את השבת לא לישתו ולא עריכתו דוחין את השבת. והיה שם דואג ואמר מי הוא זה שבא להורות לפניי אמרו לו דוד בן ישי הוא. מיד הלך ונתן עצה לשאול מלך ישראל להמית את נוב עיר הכהנים הדא היא דכתיב ויאמר המלך לרצים הניצבים עליו סובו והמיתו את כהני ה' כי גם ידם עם דוד וגו' עד

דף נב, ב פרק י הלכה ב גמרא ולא גלו את אזניו מי היו. א"ר שמואל בר רב יצחק אבנר ועמשא היו. אמרו ליה כלום אית לך עלינן אלא הדין זונרא והדין כלינירין הא טריפין לך. ולא אבו עבדי המלך לשלוח את ידם בכהני ה'. ויאמר המלך לדוייג א"ר יהודה בר פזי לדוייג כתיב אמר לו נתפשתה כדג אתה עבדתה רבתה סוב אתה ופגע בכהני ה'. ויסב דואג האדומי ויפגע בכהנים וגו'. לא כן תני ר' חייה אין ממנין שני כהנים גדולים כאחת אלא מלמד שהיו כולם ראויין להיות כהנים גדולים. כיצד נתרחק ר' חנינה ור' יהושע בן לוי חד אמר אש יצאה מבית קדשי הקדשים וליהטה סביבותיו וחרנה אמר תלמידים וותיקים נזדווגו לו והיו למיידים והוא שכח לקיים מה שנאמר חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישינו אל. אחיתופל אדם גיבור בתורה היה. כתיב ויוסף עד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף רבי ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא תשעים אלף זקנים מינה דוד ביום אחד ולא מינה אחיתופל עמהן הדא היא דכתיב ויוסף עוד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף. ויוסף תלתין עוד תלתין ופשוטיה דקרייה תלתין הרי תשעין את מוצא בשעה שבא דוד לשאת את ארון ברית ה' לא נשאו כתורה וירכיבו את ארון ברית האלהים על עגלה חדשה וגו'. והוה ארונא טעון כהניא לרומא וטרופ לון לארעא טעון כהניא לרומא וטריף לון לארעא. שלח דוד ואייתי לאחיתופל אמר ליה לית את אמר לי מה לדין ארונא דו טעון כהניא לרומא טריף לון לארעא טעון כהניא לרומא וטריף לון לארעא. א"ל שלח שאול לאילין חכימיא דמניתא. אמר דוד מאן דיצע למיקמתה ולא מקימה יהא סיפיה מתחנקה. אמר דבח קומוי והוא קאים הדא היא דכתיב ויהי כי צעדו נושאי ארון ה' ששה צעדים ויזבח שור ומריא. ר' חנינה ור' מנא חד אמר על כל צעידה וצעידה שור ומריא ובסוף שבעה פרים ושבעה אלים וחרנה אמר על כל צעידה וצעידה שבעה פרים ושבעה אילים ובסוף שור ומריא. אמר הקב"ה לאחיתופל מילה דמיינקייתא אמרין בכנישתא בכל יום לא אמרת ליה. ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש עליהם

בכתף ישאו ודא אמרת ליה. וכן את מוצא בשעה שבא דוד לחפור תימליוסים של בית המקדש חפר חמש עשר מאוין דאמין ולא אשכח תהומא ובסופא אשכח חד עציץ ובעא מירמיתיה. א"ל לית את יכיל א"ל למה א"ל דנא הכא כביש על תהומא. א"ל ומן אימת את הכא א"ל מן שעתא דאשמע רחמנא קליה בסיני אני ה' אלהיך רעדת ארעא ושקיעת ואנא יהיב הכא כביש על תהומא אע"ג כן לא שמע ליה כיון דרימיה סליק תהומא ובעא מטפא עלמא. והוה אחיתופל קאים תמן אמר כדין דוד מתחנק ואנא מליך. אמר דוד מאן דחכם דידע מקימתיה ולא מקים ליה ייא סופיה מתחנק. אמר מה דאמר ואוקמיה התחיל דוד אומר שירה שיר המעלות שיר למאה עולות על כל מאה אמה היה אומר שירה אע"ג הוה סופה מתחנקה. אמר ר' יוסי הדא היא דמתלא אמרה צריך בר נש חשש על לוטייה דרבה אפי' על מגן. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר יצחק מגילה שמסר שמואל לדוד אמרה אחיתופל ברוח הקודש. ומה הוה אחיתופל עביד כד הוה בר נש אזל ממלך ביה במילה הוה א"ל איזיל עביד כן והכן ואין לית את מהימן לי אזל ושאל באורים ותומים. והוה אזל שאל ומשכח ליה כן הדא היא דכתיב ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל וגו'. איש קרי ולא כתיב לא יכלו הכתובים לקרותו איש. כיצד נתרחק ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את חמורו וגו'. שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו אמר להם אל תמרדו במלכות בית דוד דאשכחן דקודשא בריך הוא נסיב לון אפינן אפילו בפרהסיא ואל תשאו ותתנו עם מי שהשעה משחקת לו ואם היתה העצרת ברורה זרעו חטים יפות. ולא ידעין אם ברורה בטל ואם ברורה בשרב. גיחזי אדם גבור בתורה היה אלא שהיו בו שלשה דברים עין צרה ופרוץ בערוה ולא היה מודה בתחיית המתים. עין צרה בשעה שהיה אלישע יתיב בתינוייה הוה גיחזי יתיב ליה על תרעא ותלמידייא יחמיין ליה ואמריין גיחזי לא עאל ואנן עלון והוה תניין מתאמר ובר נש לא מיתהני כלום. כיון שנתרחק מה כתיב תמן ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא וגו' המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו לא אסחין אוכלוסייא דתלמידייא דהוון תמן. ופרוץ בערוה שכן השונמית אומרת לאשה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר עלינו תמיד אמר רבי יונה הוא קדוש ואין תלמידו קדוש. אמר רבי אבין שלא הביט בה מימיו ורבנן דקיסרין אמריין שלא ראה טיפת קרי על בגדיו מימיו. אמתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אמר אנא

דף נג, א פרק י הלכה ב גמרא הוונא משזנה מנוי דמרי מן יומי לא חמית מילה בישא במאנוי דמרי. כתיב ויגש גיחזי להדפה מהו להדפה א"ר יוסי בן חנינא שנתן ידו בהוד שביופיה בין דדיה. ולא היה מודה בתחיית המתים את מוצא בשעה שבא אלישע להחיות את בנה של שונמית אמר לו קח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו. והוא לא עבד כן אלא כד פגע בר נש ביה א"ל מאיין ולאייין גיחזי. וו א"ל אנא איזיל מחיה מתים וו א"ל לית דמחיה מתים אלא הקב"ה דכתיב ביה ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. אזל ליה ולא עבד כלום. חזר לגביה א"ל אנא ידע אילו הוה דמיך לא הוה מיתער על ידך. את מוצא בשעה שבא נעמן שר צבא מלך ארם אצל אלישע בא אליו בסוסו וברכבו אמר ר' יוחנן בסוסו כתיב בעא מיתן ליה דהב וכסף אסטלוון ולבושין אבנים טובות ומרגליות ולא קיבל עליו הדא היא דכתיב ויפצר בו לקחת וימאן. אתא גיחזי ואמר חי ה' כי אם רצתי אחריו ולקחתי מאומה מומה כתיב. אזל ומטה ביה ונסב מה דנסב ואטמרון בעיליתיה. אתא גבי אלישע אמר ליה מאיין ולאייין גיחזי. מיאנתה מתן

שכרן של צדיקים. אמר לו לא הלך עבדך אנא ואנה. ויאמר לא ליבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת כסף וזהב וגו'. העת לקחת אבנים טובות ומרגליות לפיכך צרעת נעמן תדבק בך. כתיב וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער וגו' ומי היו ר' יהודה בשם רב גיחזי ושלשת בניו היו. כתיב ויבא אלישע דמשק ובן הדד מלך ארם חלה וגו'. מה אזל בעי מיעבד תמן אזל בעא מקרבא לגיחזי ואשכחיה מוחלט מיכן שדוחזין בשמאל ומקרבין בימין. א"ר יוחנן בחוץ לא ילין גר דלתיי לאורח אפתח מיכן שדוחזין בשמאל ומקרבין בימין לא כשם שעשה אלישע שדחה את גיחזי בשתי ידיו. שני חלאים חלה אלישע אחד כדרך הארץ ואחד שדחה את גיחזי. ר' חנניה ור' יהושע בן לוי בשעה שנמנו ואמרו שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא יצתה בת קול ואמרה המעמך ישלמנה כי מאסת אלא כי אתה תבחר ולא אני ומה ידעת דבר. ביקשו לצרף את שלמה עמהן בא דוד ונשתטח לפניהן ויש אומר אש יצאת מבית קדש הקדשים וליהטה סביבותיהם. הדר עילה היה יליף מצלי ומתענה כיון שנמנה עמהן צלי ולא איתעני. דורשי רשומות אמרו כולהם יש להם חלק לעוה"ב מה טעמא לי גלעד ולי מנשה אפרים מעוז ראשי יהודה מחוקקי מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי. לי גלעד זה אחאב מלך ישראל שנפל ברמות גלעד. לי מנשה כשמועו. אפרים מעוז ראשי זה ירבעם בן נבט אפרתי. יהודה מחוקקי זה אחיתופל. מואב סיר רחצי זה גיחזי. על אדום אשליך נעלי זה דואג האדומי. אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון כל העולמים מה נעבוד דוד מלכא דישראל מיקל לון אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם אמר לון עלי לעשותן ריעים אילו לאלו עלי פלשת אתרועע עלי פלשת התרועעי. עלי לפלש להם מעשים טובים לעשותן ריעים אילו לאילו:

דף נג,א פרק י הלכה ג משנה דור המבול אין להן חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין שנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא שנאמר ויפץ ה' אותם בעה"ז ומשם הפיצם ה' בעה"ב אנשי סדום אין להם חלק לעוה"ב שנאמר ואנשי סדום רעים וחטאים לה' רעים בעוה"ז וחטאים לעוה"ב אבל עומדין בדין ר' נחמיה אומר אילו ואילו אינן עומדין בדין שנאמר על כן לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים על כן לא יקומו רשעים במשפט זה דור המבול וחטאים בעדת צדיקים אלו אנשי סדום אמרו לו בעדת צדיקים אינן עומדין אבל עומדין הן בעדת רשעים:

דף נג,א פרק י הלכה ג גמרא ואינן רואין לעתיד לבוא מה טעמא וימח את כל היקום בעוה"ז וימחו מן הארץ לעתיד לבוא. תני רבי נחמיה אומר ממשמע שנאמר לא ידון רוחי באדם לעולם ר' יהודה אומר לא ידון לו רוחי שאיני נותן רוחי בהם בשעה שאני נותן רוחי בבני אדם ר"ש אומר לא ידון לו רוחי שאיני נותן רוחי בהם בשעה שאני נותן מתן שכרן של צדיקים אחרים אומרין לא ידון לו רוחי שאיני מחזירה לנדנה. ר' יהושע בן לוי אמר עיקר זריבתן לחולטנות מה טעמא בעת יזורבו נצמתו בחומו נדעכו ממקומם. מהו בחומו בריתיחן. א"ר יוחנן כל טיפה וטיפה שהיה הקב"ה מוריד עליהן היה מרתיחה בתוך גיהנם ומורידה עליהן הדא הוא דכתיב בחומו נדעכו ממקומה. יהודה בי ר' חזקיה ורבי אמרין הקב"ה דן את הרשעים בגיהנם שנים עשר חדש בתחלה הוא מכניס בהן חכך ואח"כ הוא מכניסן לאור והן אומרין הוי הוי ואח"כ הוא מכניסן לשלג והן אומרין ווי ווי מה טעמא ויעלינו מבור שאון מטיט היון מהו מטיט היון מקום שהן אומרין בו הוי. ויקבלו דינם ויהא להן חלק לעולם הבא על שם לץ לא שמע גערה. אנשי סדום אין להן חלק

לעולם הבא ואינן רואין לעתיד לבוא מאי טעמא ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד.
רעים וחטאים בעולם הזה לה' מאוד לעתיד לבוא. ד"א רעים אילו לאילו וחטאים בגילוי
עירות לה' בע"ז מאד בשפיכות דמים:

דף נג,א פרק י הלכה ד משנה דור המדבר אין להן חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין
שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימותו דברי רבי עקיבה רבי אליעזר אומר עליהם הוא
אומר אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח עדת קרח אינה עתידה לעלות שנאמר ותכס
עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל דברי רבי עקיבה רבי אליעזר אומר עליהם הוא אומר ה'
ממית ומחיה מוריד שאול ויעל:

דף נג,ב פרק י הלכה ד גמרא דור המדבר אין להן חלק לעוה"ב ואין רואין לעתיד לבוא
שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימותו יתמו בעולם הזה ושם ימותו לעתיד לבוא וכן הוא
אומר אשר נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי דברי רבי עקיבה ר' אליעזר אומר עליהם
הוא אומר אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח ר' יהושע אומר נשבעתי ואקיימה פעמים
שאינו מקיים חנניה בן אחי ר' יהושע אומר כתי' אשר נשבעתי באפי באפי נשבעתי חוזר
אני בו. תני ר' שמעון בן מנסיא אומר עליהם הוא אומר אספו לי חסידי וגומר חסידי
שעשו עמי חסד. כורתי בריתי שנכרתו על ידי. עלי זבח שעילו אותו ונזבחו על שמי.
תני ר' יהושע בן קרחה אומר על הדורות הללו הוא אומר ופדויי ה' ישובון. ר' אומר אילו
ואילו יש להן חלק לעולם הבא ומה טעמא והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובא
האובדים בארץ אשור אילו עשרת השבטים. והנידחים באץ מצרים זה דור המדבר אלו
ואילו והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם. עדת קרח אין להן חלק לעולם הבא ואינן
רואין לעתיד לבוא מה טעמא ותכס עליהם הארץ בעולם הזה ויאבדו מתוך הקהל לעתיד
לבוא. תני ר' יהודה בן בתירה אומר ממשמע שנאמר תעיתי כש אבד בקש עבדך מה
אבידה האמורה להלן סופה להתבקש אף אבידה האמור' כאן עתידה להתבקש. מי נתפלל
עליהן ר' שמואל בר נחמן אמר משה נתפלל עליהן יחי ראובן ואל ימות ר' יהושע בן לוי
אמר חנה נתפללה עליהן היא דר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי כך היתה עדתו של
קרח שוקעת ויורדת עד שעמדה חנה ונתפללה עליהן ואמרה ה' ממית ומחיה מוריד שאול
ויעל:

דף נג,ב פרק י הלכה ה משנה עשרת השבטים אינן עתידין לחזור שנאמר וישליכם אל
ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף הן הולכין ואינן חוזרין דברי ר' עקיבה
רבי אליעזר אומר מה היום מאפיל ומאיר אף הן כשהיא אפילה להן עתידה ליאור להן:
דף נג,ב פרק י הלכה ה גמרא עשרת השבטים אין להן חלק לעולם הבא ואינן רואין
לעתיד לבוא מה טעמא וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף
הן הולכין ואינן חוזרין דברי ר' עקיבה ר"ש בן יהודה איש כפר אכוס אמר משום רבי
שמעון אם היו מעשיהן כיום הזה אינן חוזרין ואם לאו חוזרין הן. ר' חזקיה ר' אבהו בשם
ר' לעזר אם באים הן גירי צדק לעתיד לבא אנטולינוס בא בראש כולם. מה את שמע
מינה שראו אותו יוצא במנעל פחות בי"ה את שמע מינה שכן אפילו יריאי שמים יוצאין
בכך. אית מילין אמרין דלא איתגייר אנטולינוס ואית מילין אמרין שנתגייר אנטולינוס.
אנטולינוס אתא גבי ר' א"ל חמי מיכלתי לעלמא דאתי. א"ל ומה נעביד לך ובאימר
פיסחא כתיב וכל ערל לא יאכל בו. הדא אמרה דלא איתגייר אנטולינוס. כיון דשמע כן
אזל וגייר גרמיה אתא גבי רבי א"ל חמי גזירתי. א"ל בדידי לא איסתכלית מן יומי

ובדידך אנא מסתכלא הדא אמרה דאיתגייר אנטונינוס. ולמה נקרא רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו ולמה נקרא שמו נחום איש קדוש קדושים שלא הביט בצורת מטבע מימיו. אנטולינוס אתא גבי רבי א"ל צלי עלי אמר ליה ישיזבינך מן הדא צינתא דכתיב לפני קרתו מי יעמוד. א"ל רבי לית הדא צלו יתיר. כסיתך תכסה והא תינתה אזלה. א"ל ישיזבינך מן הדין שורבא דנפק בעלמא א"ל הא צלו כדון תשתמע צלותך דכתיב ואין נסתר מחמתו. ר' יוחנן אמר עדתו של יוחנן בן קרח אין להם חלק לעולם הבא מה טעמא בה' לא גלו עד שנעשו ערילים וחרנה אמר לא גלו עד שנעשו ממזרים מאן דאמר ערלים למילה ולמצות ומאן דאמר ממזירים מאבותיהן. א"ר יוחנן לא גלו ישראל עד שנעשו עשרים וארבע כיתות של מינים מה טעמא בן אדם שולח אני אותך אל בני ישראל אל גוים המורדים אשר מרדו בי. אל גוי המורד אין כתיב כאן אלא אל גוים המורדים אשר מרדו בי. המה ואבותיהם פשעו בי עד היום הזה. ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' שמואל בר נחמו לשלש גליות גלו ישראל אחד לפני מנהר סנבטיון ואחד לדפני של אנטויכא ואחד שירד עליהם הענן וכיסה אותם. כשם שגלו לשלש גליות כך גלו שבט ראובן וגד וחצי שבט מנשה לשלש גליות מה טעמא בדרך אחותך הלכת ונתתי כוסה בידך. וכשהן חוזרין הן חוזרין משלש גליות מה טעמא לאמר לאסורים צאו אילו שגלו לפני מנהר סנבטיון. לאשר בחשך הגלו אילו שירד עליהן הענן וכיסה אותם. ועל דרכים ירעו ובכל שפיים מרעיתם אילו שגלו לדפנא של אנטויכא:

דף נד, א פרק י הלכה ו משנה אנשי עיר הנדחת יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את יושבי עירם לאמר הא אינן נהרגין עד שיהיו מדיחיה מאותה העיר ומאותו השבט עד שיודח רובה עד שידיחוה אנשים הדיחוה נשים וקטנים או שהודח מיעוטה או שהיו מדיחיה מחוצה לה הרי אילו כיחידים צריכין שני עדים והתרייה לכל אחד ואחד זה חומר ביחידים מבמרובים שהיחידים בסקילה לפיכך ממונן פלט והמרובין בסייף לפיכך ממונן אבד:

דף נד, א פרק י הלכה ו גמרא עיר לא כפר עיר לא כרך. והוא שתהא מחמשה עד עשרה דברי ר"מ. ר' יהודה אומר ממאה ועד רובו של שבט. שנים שהדיחו את שנים אותם שנים שהדיחו את שנים מהו ליתן עליהם תורת המדיחין תורת הנידחין. היו שם גרים ותושבים מהו שישלימו לרוב היו שם ביברים של חיה ושל עופות ושל דגים. עוף שהוא טס למעלה מעשרה מהו. ר"ש אומר חמורה שריפה מסקילה ורבנין אמרין חמורה סקילה משריפה ר"ש אומר חמור חנק מהרג ורבנין אמרין חמור הרג מחנק:

דף נד, א פרק י הלכה ז משנה הכה תכה את יושבי העיר ההיא לפי חרב החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום הרי אילו מצילין אותם החרם אותה ואת כל אשר בה ואת בהמת' לפי חרב מיכן אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אובדין ושבתוצה לה פליטין ושל רשעים בין מתוכה בין מחוצה לה אובדין:

דף נד, א פרק י הלכה ז גמרא ר' שמעון אומר בהמתה לא בכורות ולא מעשרות שבתוכה. שללה לא כסף הקדש ומעשר שני שבתוכה. ר' יוסי בן חנינה בעי שיער הצדקניות שבתוכה מהו. נישמענה מהדא ר' שמעון אומר בהמתה לא בכורות ומעשרות שבתוכה שללה לא כסף הקדש ומעשר שני שבתוכה. קדשי עיר הנידחת רבי יוחנן אמר

אין מועלין בהן ורבי שמעון בן לקיש אמר מועלין בהן מתיב רבי יוחנן לריש לקיש על דעתך דתימר מועלין בהן ניתני שש חטאות מיתות א"ל
דף נד, ב פרק י הלכה ז גמרא שכן אפילו עולה בדא מתה. ר' הילא בשם רשב"ל מועלין בהן משום קדשי מומר לעכו"ם. ויקרבו. על שם זבח רשעים תועבה. א"ר עוקבא אופי בהדא איתפלגון שור שהוא יוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין ר' יוחנן אמר כל הקודם בו זכה ר"ש בן לקיש אמר ייאוש של טעות היה. וכן העבד שהוא יוצא ליהרג ונמצאו עדיו זוממין ר' יוחנן אמר זכה לעצמו רשב"ל אמר ייאוש של טעות היה:

דף נד, ב פרק י הלכה ח משנה ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה אם אין לה רחוב עושין לה רחוב היה רחובה חוצה לה כונסין אותה לתוכה שנאמר אל תוך רחובה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה שללה לא שלל שמים מיכן אמרו ההקדשות שבתוכה ייפדו ותרומות יירקבו ומעשר שני וכתבי הקדש יגנזו כליל לה' אלהיך א"ר שמעון אם אתה עושה דין בעיר הנידחת מעלה אני עליך כאילו אתה מעלה עולה כליל לפני והיתה תל עולם לא תבנה עוד לא תיעשה אפילו גנות ופרדסים דברי ר' יוסי הגלילי רבי עקיבה אומר לא תבנה עוד לכמות שהיתה אינה נבנית אבל נעשית היא גנות ופרדסים ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך וגו' כל זמן שהרשעים בעולם חרון אף בעולם אבדו רשעים מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם:

דף נד, ב פרק י הלכה ח גמרא אמר ר"ש קל וחומר בדברים מה אם נכסים שאין בהן דעת לא לטובה ולא לרעה על ידי שגרמו לצדיקים לדור עם הרשעים אמרה תורה שישרפו המתכוין להטות את חבירו ומטהו מדרך טובה לדרך רעה על אחת כמה וכמה. א"ר לעזר מוכיח בדבר בלוט שלא ישב בסדום אלא מפני ממונו אף הוא יצא וידיו על ראשו הדא הוא דכתיב מהר המלט שמה. דייך שאת ממלט את נפשך. כתיב בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו. יאל מן דיהושפט יריחו מן דבנימין אלא מלמד שמגלגלין את החובה על ידי חייב וכן הוא אומר באבירין בכורו יסדה ובשגוב צעירו הרשע היה לו מאיין ללמד. לפי שרצו לרבות את ממונן נשלטה בהן מאירה והיו מתמוטטין והולכין לקיים מה שנאמר כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד יהושע בן נון כליל לה' אלהיך ולא ידבק בידך. תני ר"ש בן אלעזר אומר ולא אותה בנו אלא עיר אחרת בנו מאחר שהיא נבנית מותר את ליישב בה. רבי יוסי ורבי יהושע בר קרחה אומר מה ת"ל ובנה את העיר הזאת את יריחו אלא שלא יבנה עיר אחרת ויקרא שמה יריחו ויקרא שמה עיר אחרת וכן הוא אומר לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ליישבה אין את חוזר חוזר את לסחורה לפרקמטיא ולכבוש את הארץ:

מסכת סנהדרין פרק יא

דף נד, ב פרק יא הלכה א משנה ואילו הן הנחנקין המכה אביו ואמו וגונב נפש מישראל וזקן ממרא על פי ב"ד ונביא השקר והמתנבא בשם ע"ז והבא על אשת איש וזוממי בת

כהן ובוועלה המכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה זה חומר במקלל מבמכה שהמקלל לאחר מית' חייב והמכה לאחר מיתה פטור:

דף נד, ב פרק יא הלכה א גמרא אזהרה למכה אביו ואמו מניין ארבעים יכנו לא יוסיף. מה אם מי שהוא מצווה להכות

דף נה, א פרק יא הלכה א גמרא הרי הוא מצווה שלא להכות מי שאינו מצווה להכות אינו דין שיהא מצווה שלא להכות: אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה. באי זו חבורה כחבורת שבת כחבורת נזקין אין תימר כחבורת שבת אפילו לא חיסר ואין תימר כחבורת נזקין עד שעה שיחסר:

דף נה, א פרק יא הלכה ב משנה וגונב נפש מישראל אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו רבי יהודה אומר עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו שנאמר והתעמר בו או מכרו והגונב את בנו רבי יוחנן בן ברוקה מחייב וחכמים פוטרין גנב מי שחציו עבד וחציו בן חורין רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין:

דף נה, א פרק יא הלכה ב גמרא אזהרה לגניבה הראשונה מניין לא תגנוב אזהרה לגניבה השניה מניין לא תגנובו. לא תגנובו על מנת למקט לא תגנובו על מנת לשלם תשלימי כפל על מנת לשלם תשלומי ארבעה וחמשה. בן בג בג אומר לא תגנוב את שלך מאת הגנב שלא תראה גונב ר' בא ר' יוחנן בשם ר' הושעיא אינו חייב עד שיגנוב מעות. ר' זעירא ר' יוחנן בשם ר' הושעיה אינו חייב עד שיזלזל מעות. מהו עד שיזלזל מעות מה נן קיימין אם באו דאמר הא לך חמשה והב לי תלתא שוטה הוא הא לך תלתא הב לי חמשה בר נש הוא אלא כי נן קיימין באו דמר הא לך חמשה והב לי חמשה. היידינו גנב היידינו גזלן א"ר הילא גנב בפני עדים גנב בפני הבעלים גזלן הוא. א"ר זעירה מעתה אפילו נתכוון לגזלה ולבעלה אזלה אין זה גזלן. והיידינו גזלן על דר' זעירה ר' שמואל בר סוסרטא בשם ר' אבהו עד שיגזול בפני עשרה בני אדם בניין אב שבכולן ויגזל את החנית מיד המצרי וגו'. מה טעמא דר' יוחנן בן ברוקא מבני ישראל מה טעמון דרבנין מאחיו לא מבניו. מה טעמא דר' יהודה מאחיו אפילו מקצת אחיו מה טעמון דרבנין מאחיו עד שיהא כולו אחיו:

דף נה, א פרק יא הלכה ג משנה זקן ממרא על פי בית דין שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין שלשה בתי דינים היו שם אחד על פתח הר הבית ואחד על פתח העזרה ואחד בלשכת הגזית באין לזה שעל פתח הר הבית ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך לימדו חבירי אם שמעו אמרו להם ואם לאו באין לזה שעל פתח העזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך למדו חבירי אם שמעו אמרו להן ואם לאו אילו ואילו באין לב"ד הגדול שבלישכת הגזית שמשם תורה יוצאה לכל ישראל שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה' חזר לעירו ושנה ולימד כדרך שהוא למוד פטור הורה לעשות חייב שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון וגו' אינו חייב עד שיורה לעשות התלמיד שהורה לעשות פטור נמצא חומרו קולו:

דף נה, א פרק יא הלכה ג גמרא כתיב כי יפלא ממך דבר למשפט מגיד שבמופלא שבבית דין הכתוב מדבר. ממך זה עצה דבר זו אגדה. בין דם לדם בין דם נידה לדם בתולים בין דם נידה לדם זיבה לדם צרעת. בין דין לדין בין דיני ממונות לדיני נפשות. בין דין לדין **דף נה, ב פרק יא הלכה ג גמרא** בין הנסקלין לנשרפין לנהרגין ולנחנקין. בין נגע לנגע בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט. בין נגע לנגע בין ניגעי אדם לניגעי בגדים ולנגעי

בתים. דברי זו השקיית סוטה ועריפת העגלה וטהרת המצורע ריבות אילו הערכים והחרמים והתמורות והקדישות. וקמת וקמת מבית דין ועלית זו העלייה. דבר אחר ועלית מיכן לבית הבחירה שלא יבנה אלא בגובהו של עולם מאי טעמא כי בהר קדשי בהר מרום ישראל אשתלנו ונשא ענף ועשה פרי וגו' ובאת לרבות בית דין שביבנה. ר' זעירא אומר לשאילה זקן ממרא שהורה לעשות ועשה חייב הורה ולא עשה פטור. הורה על מנת שלא לעשות פטור הורה על מנת לעשות אע"פ שלא עשה חייב. א"ר הילא תני ר' ישמעאל כן אשר יעשה לא הוא שיעשה. רב הונא אמר היה מלמד הלכה ובא ואח"כ אירע לו בו מעשה עושין לו מעשה. אם עד שלא עשה לימד עושין לאחרים ואין עושין לעצמו. ר"ש בן מנסיא אומר הנוי והכח והעושר והחכמה והשיבה והכבוד והבנים לצדיקים נאה להם ונאה לעולם מה טעמא עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תימצא עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם תפארת בחורים כחם והדרת זקנים שיבה ואומר ונגד זקיניו כבוד. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אילו שבע מידות שמנו חכמים בצדיקים כולן נתקיימו ברבי ובניו רבי יוחנן אומר כל שבע מידות שאמרו חכמים בצדיקים היו ברבי מאן רבי הוא רבי הוא ר' יהודה הנשיא אמר ר' אבהו הוא רבי הוא רבי יודן הנשיא הוא רבינו:

דף נה,ב פרק יא הלכה ד משנה חומר בדברי סופרים מבדברי תורה האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב אין ממיתין אותו לא בבית דין שבעירו ולא בב"ד שביבנה אלא מעלין אותו בבית דין הגדול שבירושלים ומשמרין אותו עד הרגל וממיתין אותו ברגל שנאמר וכל העם ישמעו וייראו דברי רבי עקיבה ר' יהודה אומר אין מענין את דינו של זה אלא ממיתין אותו מיד וכותבין ושולחין בכל המקומות איש פלוני בן איש פלוני נתחייב מיתה בבית דין:

דף נה,ב פרק יא הלכה ד גמרא חברייא בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים כדברי תורה וחיכך כיון הטוב. שמעון בר בא בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה כי טובים דדיך מיין. ר' בא בר כהן בשם ר' יודה בר פזי תדע לך שדברי סופרים חביבין מדברי תורה שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה ועל ידי שעבר על דברי בית הלל נתחייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש. תני ר' ישמעאל דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר יש בהן קולים ויש בהן חומרין אבל דברי סופרים כולן חומרין תדע לך שהוא כן דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. א"ר חנינא בריה דר' אדא בשם ר' תנחום בר חייה חמורים דברי זקנים מדברי נביאים דכתיב אל תטיפו יטיפון וכתוב אטיף לך לייך ולשכר וגו'. נביא וזקן למה הן דומין למלך ששלח שני

דף נו,א פרק יא הלכה ד גמרא פלמנטרין שלו למדינה על אחד מהן כתוב אם אינו מראה חותם שלי וסמנטורין שלי אל תאמינו לו ועל אחר כתוב אע"פ שאינו מראה לך חותם שלי וסמנטורין שלי תאמינו לו. כך בנביא כתיב ונתן אליך אות או מופת ברם הכא על פי התורה אשר יורוך התורה אמרה ארבע טוטפות של ארבע פרשיות עשאן חמש טוטפות של ארבע פרשיות חייב. ר' בא ר' יוחנן בשם ר' הושעיה אינו חייב עד שיורה בדבר שעיקר מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים כגון הנבילה כגון השרץ שעיקרן מדברי תורה ופירושו מדברי סופרין. א"ר זעירא לעולם אינו חייב עד שיכפור ויודה בדבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרין כגון נבילה וכגון שרץ שעיקרן מדברי

תורה ופירושה מדברי סופרין והוא שיגרע ויוסיף בדבר שהוא מגרע והוא מוסיף זחלין אפוי דרב הושעיה א"ל צריך לך שחק לך. לא צריך לך הפליג עלך. תלת עשר שנין עבד עלול קומי רביה דלא צריך ליה. ר' שמואל בשם רבי זעירא אילו לא דייו אלא שהיה מקביל פני רבו שכל המקביל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה. התיב ר' ברכיה והא תנינן גופה של בהרת כגריס הקלקי מרובע אמר רבי אבמרי מאן דאמר הכן. התיב ר' בא בר ממל והא תאני שתי פרשיות שבמזוזה א"ל היא תפילין היא מזוזה.

דף נו,ב פרק יא הלכה ד גמרא התיב רב המנונא והא תני בציצית ארבע אצבעות של ארבעה חוטיין עשאן שלש אצבעות של ארבעה חוטיין. א"ל גרע ולא הוסיף. התיב ר' חגי קומי ר' יוסי והא תני שליש לרביכה שליש לחלות שליש לרקיקים שילשן שליש לרביכה שליש לחלות שליש לרקיקים. א"ל מיגרע מן הרביכה ומוסיף על החלות ועל הרקיקין:

דף נו,ב פרק יא הלכה ה משנה ונביא השקר והמתנבא מה שלא שמע ומה שלא נאמר לו אבל הכובש על נבואתו והמוות על דברי נביא ונביא שעבר על דברי עצמו מיתתו בידי שמים שנאמר אנכי אדרוש מעמו:

דף נו,ב פרק יא הלכה ה גמרא המתנבא מה שלא שמע כצדקיה בן כנענה ומה שלא נאמר לו כחנניה בן עזור. רבי יהושע בן לוי אמר חנניה בן עזור נביא אמת היה אלא שהיה לו קיבוסת והיה שומע מה שירמיה מתנבא בשוק העליון ויורד ומתנבא בשוק התחתון. אמר חנניה בן עזור כל סמא דמילתא לא דא היא אלא לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וכל ימיו של מנשה אינן אלא חמשים וחמש שנה צא מהן עשרים שנה שאין ב"ד של מעלה עונשין וכורתים ושתיים של אמון ושלישים ואחד של יאשיה הדא היא דכתי' ויהי השנה ההיא בראשית ממלכת צדקיהו מלך יהודה בשנה החמישית בחדש החמישי אמר אלי חנניה בן עזור הנביא אשר מגבעון בית ה' לעיני הכהנים וכל העם לאמר כה אמר ה' אלהי צבאות אלהי ישראל לאמר שברת את עול מלך בבל בעוד שנתים ימים אני משיב אל המקום הזה את כלי בית ה' אשר לקח נבוכדנצר מלך בבל מן העיר הזאת ויביאם בבל. אמר לו ירמיה את אומר בעוד שנתים ימים אני משיב וגו' ואני אומר שנבוכדנצר בא ונוטל את השאר בבלה יובאו ושמה יהיו וגו'. אמר לו תן סימן לדברך. א"ל אני מתנבא לרעה ואיני יכול ליתן סימן לדברי שהקב"ה אומר להביא רעה ומתנחם. ואתה מתנבא לטובה אתה הוא שאתה הוא צריך ליתן סימן לדברך. אמר לו לאו אתה הוא שאת צריך ליתן סימן לדברך. אמר לו אין כיני הרי אני נותן אות ומופת באותו האיש השנה ההיא הוא מת כי סרה דבר על ה' והות ליה כן וימת חנניה הנביא בשנה ההיא בחדש השביעי. שנת אחרת היתה ותמר הכין. אלא מלמד שמת בערב ראש השנה וצוה את בניו ואת בני ביתו להסתיר את הדבר שיוציאוהו אחר ראש השנה בשביל לעשות נבואתו של ירמיה שקר: והכובש על נבואתו. כיונה בן אמיתי. א"ר יונה בן אמיתי נביא אמת היה את מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה קום לך אל נינוה העיר הגדולה וקרא עליה כי עלתה רעתם לפני. אמר יונה יודע אני שהגויים קרובים תשובה הן והריני הולך ומתנבא עליהם והם עושין תשובה והקב"ה בא ופורע משונאיהן של ישראל ומה עלי לעשות לברוח ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וירד יפו וימצא אניה באה תרשיש ויתן שכרה וירד בה וגו':

דף נז, א פרק יא הלכה ה גמרא והמוותר על דברי הנביא. כעידו החוזה. א"ר שמואל בר רב יצחק זה אמציה כהן בית אל. א"ר יוסי פיתפתי בצים היו שם ואיזה זה זה יהונתן בן גרשום בן מנשה. את מוצא בשעה שבא דוד ומצאו שהוא עובד ע"ז אמר לו אתה בן בנו של אותו הצדיק ואת עובד ע"ז אמר לו מסורת בידי מאבי אבא מכור עצמך לע"ז ולא תצטרך לבריות. אמר לו חס ושלום לא אמר לך כן אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד שהיה הממון חביב עליו מינהו קומוס תיסוורין על בית המקדש הוא הוא דכתיב ושבואל בן גרשום בן מנשה נגיד על האוצרות. שבואל ששב לאל בכל כחו נגיד על האוצרות שמונהו קומוס תיסוורין על האוצרות. חברייא בעון קומי רבי שמואל בר נחמן כומר לעבודה זרה והאריך ימים אמר לון על שהיתה עינו צרה בע"ז שלו. ומה היתה עינו צרה בע"ז שלו הוה בר נש מייתי ליה תור או אימר או גדי לע"ז וא"ל פייסיה עלי והוא א"ל למה וכי מה מועילה לך אינה אוכלת ואינה שותה ולא מטיבה ולא מריעה והוא א"ל היך נעביד והוא א"ל איזל ואייתי לי חד פינך דסולת ועשר ביעין עלוי ונא מפיס ליה עלך כיון דהוא אזל ליה הוה אכיל לון. אתא חד בר פחין וא"ל כן. א"ל אם אינה מועילה כלום מפני מה את עביד הכא א"ל בגין חיי. מתיבין לר' שמואל בר נחמן והא כתיב עד יום גלות הארץ אמר לון כיון שמת דוד ועמד שלמה והחליף את כל סנקליטין שלו חזר לקילקולו: ונביא שעבר על דברי עצמו. כחבירו של מיכה. הדא היא דכתיב ונביא אחד זקן יושב בבית אל ויבא בנו ויספר לו את כל המעשה אשר עשה איש האלהים וגו' ויאמר להם אביהם אי זה הדרך הלך וגומר ויאמר אל בניו חבשו לי את החמור וגו' וילך אחרי איש האלהים וימצאו יושב תחת האלה וגו' ויאמר לך אתי הביתה ואכל לחם ויאמר לא אוכל לשוב וגו' עד ויאמר לו גם אני נביא כמוך ומלאך דבר אלי בדבר ה' לאמר וגו' עד ויאכל לחם וישת מים כיחש לו. מה הוא כיחש לו שיקר ביה. ויהי הם יושבים על השולחן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו אשר הושב אין כתיב כאן אלא אשר השיבו והרי הדברים קל וחומר ומה אם מי שהאכיל את חבירו לחם שקר זכה שנתייחד עליו הדיבור המאכיל את חבירו לחם אמת על אחת כמה וכמה. כתיב ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל רעהו בדבר ה' וגו'. ויאמר לו יען אשר לא שמעת בקול ה' הנך הולך מאתי והכך האריה וילך מאתו וימצאוהו האריה ויכהו. וימצא איש אחד ויאמר הכני נא ויכהו וגו'. וילך הנביא ויעמד למלך על הדרך ויתחפש באפר על עיניו ויהי המלך עובר והוא צעק אל המלך וגו' ויהי עבדך עשה הנה והנה וגו' וימהר ויסר את האפר מעל עיניו וגו' ויאמר לו כה אמר ה' יען אשר שלחת את איש חרמי מיד והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו. וכתיב ויגש איש האלהים ויאמר כה אמר ה' ולמה ויאמר ויאמר שני פעמים אלא באמירה הראשונה אמר לו אם בא בן הדד מלך ארם תחת ידך אל תחוס עליו ואל תחמול עליו ובאמירה השנייה אמר לו יען אשר שלחת את איש חרמי וגו'. כמה מצודות וחרמים עשיתי לו עד שמסרתיו תחת ידך ושלחתו והלך בשלום. לפיכך והיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו. את מוצא בשעה שיצאו ישראל למלחמה לא מת מכולם אלא אחאב מלך ישראל בלבד והדא היא דכתיב ואיש משך בקשת לתומו וידך את מלך ישראל בין הדביקים ובין השיריין ויאמר לרכבו הפוך ידך והוציאני מן המחנה כי החליתי. ומה אני מקיים ועמך תחת עמו ר' יוחנן בשם ר"ש בן יוחי אותה הטיפה שיצאת מאותו צדיק כיפרה על כל ישראל:

דף נז, א פרק יא הלכה ו משנה המתנבא בשם ע"ז ואומר כך אמרה ע"ז אפילו כיוון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור הבא על אשת איש כיון שנכנסה לרשות הבעל מן הנישואין אע"פ שלא נבעלה הבא עליה הרי זה בחנק וזוממי בת כהן ובעלה הא כל הזוממין מקדימין לאותה המיתה חוץ מזוממי בת כהן ובעלה:

דף נז, א פרק יא הלכה ו גמרא א"ר יוסי בן חנינה הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר. יצא לידון בין באות בין במופת בין בע"ז בין בשאר כל המצות אלא שע"ז בין שנתכוון לעקור את כל הגוף

דף נז, ב פרק יא הלכה ו גמרא בין שלא נתכוון לעקור את כל הגוף דברי רבי שמעון פוטרין אותו. ודברי חכמים סוקלין אותו. אבל בשאר כל המצות דברי חכמים סוקלין אותו ודברי רבי שמעון יבין ליה פיונטייה. והנביא שנתנבא בתחילה אם נתן אות ומופת שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו. שני נביאים שנתנבאו כאחת שני נביאים שנתנבאו בכרך אחד רבי יצחק ורבי הושעיה חד אמר צריך ליתן אות ומופת. וחרנא אמר אינו צריך ליתן אות ומופת. מתיב מאן דאמר צריך למאן דאמר אינו צריך והא כתיב ויאמר חזקיהו אל ישעיהו מה את. אמר ליה שנייא היא תמן דו עסק בתחיית המתים יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו. א"ר יהודה בן פזי לא סוף דבר לחופה אלא אפילו לבית שיש בו חופה בעיא הדא מילתא. טריקלין וקיטון חופה וקיטון נכנסה לטריקלין. ליידא מילה ר' יוחנן אמר ליורשה ריש לקיש אמר להפר נדריה. א"ר זעירא אע"ג דרשב"ל אמר להפר נדריה מודה שאינו מיפר לה עד שתיכנס לחופה. אמר רב הונא קרייא מסייע לרשב"ל לזנות בית אביה פרט שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל שלא תהא בסקילה אלא בחנק. כיוצא בהם בשריפה היא והן בשריפה כיוצא בהן בסקילה היא והן בסקילה כיוצא בהן בחנק היא והן בחנק:

מסכת מכות פרק א

דף א, א פרק א הלכה א משנה כיצד העדים נעשים זוממין מעידים אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין אומרין ייעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו אלא לוקה ארבעים מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות אין אומרים יגלה זה תחתיו אלא לוקה ארבעים מעידין אנו באיש פלוני שגיש את אשתו ולא נתן לה כתובתה והלא בין היום בין למחר סופו ליתן לה כתובתה אלא אומדים כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שאם נתאלמנה או נתגרשה ואם מתה יירשנה בעלה:

דף א, א פרק א הלכה א גמרא א"ר יוסי בן חנינה הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר יצא ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו את שאת יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמן וגו' את מקיים בו לא תענה ואת שאין את יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו אין את מקיים בו לא תענה ברעך דבר אחר ועשיתם לו לא לזרעו ר'

יהושע בן לוי אמר ועשיתם לו שני דברים מסורין לבית דין את תופש אחד מהן יצא דבר שהוא מסור לשמים. כתיב ולא יחלל זרעו בעמיו אין לי אלא זרע שהוא מתחלל **דף א,ב פרק א הלכה א גמרא** היא עצמה מניין ודין הוא מה אם הזרע שלא עבר עבירה הרי הוא מתחלל היא שעברה עבירה אינו דין שתתחלל הוא עצמו יוכיח שעבר עבירה ואינו מתחלל לא אם אמרתם באיש שאינו מתחלל בכל מקום תאמר באשה שהיא מתחללת בכל מקום הואיל והיא מתחללת בכל מקום דין הוא שתתחלל. ואם נפשך לומר לא יחול ולא יחלל אף מי שהיה כשר ונתחלל. בר פדייה אומר המחלל לא נתחלל היאך זה מתחלל. עדים שנזדממו רבי יוחנן אמר שקר שקר עדים שנזדממו וחזרו ונשתקרו רבי יוחנן אמר שקר שקר רבי לעזר אמר רשע רשע נאמר רשע במחוייבי מיתות ונאמר רשע במחוייבי מכות מה רשע שנאמר במחוייבי מיתות אין ממון אצל מיתה אף רשע שנאמר במחוייבי מכות אין ממון אצל מכות. בר פדייה אמר הוא ינוס לא זוממיו ואין משלמין כל הכתובה אבל משלמין הן טובת הניית כתובה כיצד אומר כמה אדם רוצה ליתן בכתובה של זו שמא תמות בחיי בעלה וירשנה בעלה או שמא ימות בעלה בחייה וירש הלה את כתובתה לפי כך הוא משלם:

דף א,ב פרק א הלכה ב משנה מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלף זוז על מנת ליתנם מיכן ועד שלשים יום והוא אומר מיכן ועד עשר שנים אומדין כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוז בידיו בין ליתנם מיכן ועד שלשים יום בין ליתנם מיכן ועד עשר שנים מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממים לקוין ומשלמין שלא השם המביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומין דברי ר"מ וחכמים אומרים כל המשלם אינו לוקה מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין לוקים שמונים משום לא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו דברי ר"מ וחכ"א אינן לוקין אלא ארבעים משלשים בממון ואין משלשים במכות כיצד העידוהו שהוא חייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו זוממין משלשין ביניהן העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים ונמצאו זוממין כל או "א לוקה ארבעים:

דף א,ב פרק א הלכה ב גמרא רב בא בר ממל רב עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו שביעית משמטתו

דף ב,א פרק א הלכה ב גמרא והא תנינן השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה ומר ר' לעזר רבי יהודה היא וראוי הוא לתובעו בראש השנה. כיי דמר רבי בא בשם ר' זעירא מכיון שאינו ראוי לתובעו כמי שאינו ראוי להאמינו וכיון שאינו ראוי להאמינו כמי שאינו ראוי ליתן לו מעות וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן נעשית הראשונה מלוה. רבי יוסי בי רבי בון בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא תשמיטנו שמיטה אין השביעית משמטתו והא תנינן בין נותנן מיכן ועד שלשים יום בין נותנן מיכן ועד עשר שנים ויש עשר שנים בלא שמיטה ר' הונא אמר איתפלגון רב נחמן ורב ששת חד אמר במלוה על המשכון וחרנה אמר בכותב לו פרוזבול. תני שלשים יום לא איתי מהו שלשים יום לא איתי שמואל אמר המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו עד שלשים יום עאל רבי יהודה ומר טעמא קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה

דף ב,ב פרק א הלכה ב גמרא שלא תאמר כל שלשים יום אין רשאי לתובעו לאחר שלשים יום בהשמט כספים הוא לא יגבנו לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת

השמיטה ולא כן אמר רבי בא בר ממל רב עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו השביעית משמטתו אשכח תני רבי ישמעאל קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה שלא תאמר כל שש שנים כרמו לפניו שדהו לפניו ולאחר שש שנים בהשט כספים הוא לא יגבנו לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה: **דף ב,ב פרק א הלכה ג משנה** אין העדים נעשים זוממים עד שיזומו את עצמן כיצד אמרו מעידין אנו באיש פלוני שהרג את הנפש אמרו להן היאך אתם מעידים שהרי הנהרג הזה או ההורג היה עמנו אותו היום במקום פלוני אין אלו זוממין אבל אמרו להן היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו אותו היום במקום פלוני הרי אילו זוממין ונהרגין על פיהן באו אחרים והזימום באו אחרים והזימום אפילו מאה כולם ייהרגו ר' יהודה אומר איסטיסיס היא זו אינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד:

דף ב,ב פרק א הלכה ג גמרא רבי בא בר ממל והוא שנהרג אבל אם לא נהרג לא הדא היא דתנינן אינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד. רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא **דף ג,א פרק א הלכה ג גמרא** היו עומדין ומעידין עליו שהרג את הנפש בלוד באו אחרים ואמרו להן היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו בחמשה בחדש בקיסרי ובאו אחרים ואמרו להן היאך אתם מעידים שהרי אתם הייתם עמנו בעשרה בחדש בציפורי ההורג אינו נהרג שמא עדים זוממין הן והעדים אינן נהרגין שמא אמת אמרו:

דף ג,א פרק א הלכה ד משנה אין העדים הזוממים נהרגין עד שיוגמר הדין שהרי הצדוקים אומרים עד שייהרג שנאמר נפש תחת נפש אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו והרי אחיו קיים אם כן למה נאמר נפש תחת נפש יכול משקיבלו עדותן ייהרגו ת"ל נפש תחת נפש הא אינן נהרגין עד שיוגמר הדין: **דף ג,א פרק א הלכה ד גמרא** א"ר זעירא הדא אמרה עד זומם אינו נפסל בבית דין אלא מעצמו הוא נפסל פתר לה בהתרייה ותני כן אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בשתי כיתי עדיות ובשתי התריות אבל בעדות אחת ובהתרייה אחת כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. מהו כל עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה היו עומדין ומעידין עליו בעשרה בניסן שגנב את השור באחד בניסן וטבח ומכר בחמשה בניסן והוזמו באחד עשר בניסן כל עדות שהעידו מב' בניסן עד חמשה עשר בניסן למפרע הרי אלו פסולין. א"ר בא בר ממל תיפותר במעידין עליו בכרך אחד ולית שמע מינה כלום ותני כן היו מן הראשונים והן האחרונים הוזמו בראשונה אין בכך כלום בשנייה הרי הוא לו עדות אחת בשלישית הרי היא לו

דף ג,ב פרק א הלכה ד גמרא כשתי עדיות. והיכי אמר במעידין עליו בכרך אחד לית שמע מינה כלום לא אתייה אלא על ידי עדיות סגין אמר ר' זעירא הדא אמרה עד זומם אינו נפסל בבית דין אלא מעצמו הוא נפסל:

דף ג,ב פרק א הלכה ה משנה על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת אם מתקימת העדות בשנים למה פרט הכתוב שלשה אלא להקיש שלשה לשנים מה שלשה מזימין את השנים אף שנים יזמו השלשה ומניין אפילו מאה ת"ל עדים ר"ש אומר מה שנים אינן נהרגין עד שיהו שניהם זוממין אף שלשה אינן נהרגין עד שיהו שלשתן זוממין ומניין אפילו מאה ת"ל עדים ר' עקיבה אומר לא בא השלישי אלא להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באילו אם כך ענש הכתוב לניטפל לעוברי עבירה בעוברי עבירה על אחת כמה

וכמה ישלם שכר לניטפול לעושי מצוה כעושה מצוה מה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף שלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה מניין אפילו מאה ת"ל עדים א"ר יוסי במה דברים אמורים בדיני נפשות אבל בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר רבי אומר אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בזמן שהתרו בהן אבל בזמן שלא התרו בהן מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש:

דף ג,ב פרק א הלכה ה גמרא יאמר דיני ממונות ואל יאמר דיני נפשות שאילו נאמר דיני ממונות ולא נאמר דיני נפשות הייתי אומר דיני ממונות הקלים שלשה מזממין את השנים ושנים אין מזממים את השלשה מניין אפילו מאה ת"ל עדים או אילו נאמר דיני נפשות ולא נאמר דיני ממונות הייתי אומר דיני נפשות החמורים שנים מזממים את השלשה אינן מזממים את השנים מניין אפילו הן מאה תלמוד לומר עדים:

דף ג,ב פרק א הלכה ו משנה היו שנים רואין אותו מחלון זה ושנים רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אילו עדות אחת ואם לאו הרי אילו שתי עדות לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת היא והן נהרגין והשניה פטורה:

דף ד,א פרק א הלכה ו גמרא א"ר ירמיה חמי היך תנינן הכא היו שנים רואין אותו מחלון זה ושנים רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אילו עדות אחת ואם לאו הרי אילו שתי עדות הא אם היו שלשה שלשה לא בדא. א"ר יוסי תנינן שלשה שלשה לא בדא. תנינן הכא מה דלא תנינן בכל סנהדרין הוא והן נהרגין והשניה פטורה:

דף ד,א פרק א הלכה ז משנה רבי יוסי בי ר' יהודה אומר לעולם אינו נהרג עד שיהו שני עידיו מתרין בו שנאמר על פי שנים עדים ד"א על פי שנים עדים שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן:

דף ד,א פרק א הלכה ז גמרא תני רבי הושעיה הפסוק הזה אמור בשתי כיתי עדים כי יקום עד חמש באיש עד זומם שהוא עונה באיש לענות בו לא בעידותו. עדים זוממין מהו שיהו צריכין לקבל התרייה ר' יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר עדים זוממין אינן צריכין לקבל התרייה א"ר אבהו לא חיישון לון א"ר יעקב בר דסי ואית נבולין סגין מאן אילין חמיין חבריהון נפקין מיקטלא ולא אמרין כלום. כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת היו העדים כשרין לזה ופסולין לזה רבי הילא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה וחרנה אמר כשירין לזה ופסולין לזה. רבי מנא לא מפרש

דף ד,ב פרק א הלכה ז גמרא רבי אבון מפרש רבי יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה רבי שמעון בן לקיש אמר כשירין לזה פסולין לזה אמר רבי לעזר מתניתא מסייעה לר' יוחנן מה השנים נמצא א' מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה מניין אפילו מאה תלמוד לומר עדים ר' יעקב בר אחא איתפלגון רבי חנינה חברין דרבנין ורבנין חד אמר יאות א"ר לעזר וחרנה אמר לא אמר רבי לעזר יאות מאן דאמר יאות אמר ר' לעזר נעשית כעידות אחת ובהתרייה אחת וכל עדות שבטלה מקצתה בטל כולה מאן דאמר לא א"ר לעזר יאות נעשית כשתי כיתי עדים כשירין לזה ופסולין לזה:

דף ד, ב פרק א הלכה ח משנה מי שנגמר דינו וברח ובא לפני אותו ב"ד אין סותרין את דינו כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידין אנו באיש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני עידיו הרי זה ייהרג סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ סנהדרין ההורג' אחד בשבוע נקראת חבלנית ר' לעזר בן עזריה אומר אחד לשבעים שנה רבי טרפון ור' עקיבה אומר אילו היינו בסנהדרין לא נהרג בה אדם מעולם רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל:

דף ד, ב פרק א הלכה ח גמרא סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ דכתיב והיו אלה לכם לחוקת משפט לדרתיכם בכל מושבותיכם ומה תלמוד לומר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך בערי ארץ ישראל אלא שבערי ישראל מושיבין דיינים בכל ועיר ובחוצה לארץ מושיבין אותן פלכים פלכים. תני רבי דוסתאי בי ר' ינאי אומר מצוה לכל שבט שיהא דן את שבטו דכתיב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטיך. תני רבן שמעון בן גמליאל מחוייבי מיתות שברחו מן הארץ לחוצה לארץ ממיתין אותן מיד ברחו מחוצה לארץ לארץ אין ממיתין אותן מיד אלא דנין בתחילה:

מסכת מכות פרק ב

דף ה, א פרק ב הלכה א משנה אילו הן הגולין ההורג נפש בשגגה היה מעגל במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה משלשל בחבית ונפלה עליו והרגתו היה יורד בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה גולה אבל אם היה מושך במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה דולה בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו והרגתו היה עולה בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה אינו גולה זה הכלל כל שבדרך הורדתו גולה ושלא בדרך הורדתו אינו גולה:

דף ה, א פרק ב הלכה א גמרא ר' יהודה פוטר עד שיפיל את כל החבל ר"ש פוטר עד שיתיר את כל המחלצון מאי דמר ר' ש בפסיקת החבל מה דמר רבי יהודה בשמיטת המחלצון. רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו היה מעגל במעגילה בדרך הליכתה והוציא הלה את ראשו והטיחה לו א"ל היא עלייה היא ירידה. רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו היה מעגל במעגילה בדרך הליכתה והושיטה תינוק את ידו ורצצה א"ל אטרחת בה היא עלייה היא ירידה:

דף ה, א פרק ב הלכה ב משנה נשטט הברזל מקתו והרג ר' אומר אינו גולה וחכמי' אומרים גולה מן העץ המתבקע רבי אומר גולה וחכמים אומרים אינו גולה:
דף ה, א פרק ב הלכה ב גמרא מה טעמיה דרבי נאמר כאן נשילה ונא' להלן כי ישל זיתך מה נשילה שנאמר להלן נשירה אף כאן נשירה מה טעמון דרבנין נאמר כאן נשילה ונאמר להלן ונשל ה' אלהיך את הגוים האל מפניך וגו' מה נשילה שנאמר להלן מכה אף כאן מכה:

דף ה, ב פרק ב הלכה ג משנה זרק את האבן לרשות הרבים והרג הרי זה גולה רבי אליעזר בן יעקב אומר אם משיצאת האבן מידו והוציא הלה את ראשו וקיבלה הרי זה פטור:

דף ה,ב פרק ב הלכה ג גמרא תני רבי ליעזר בן יעקב ומצא שיהא מצוי לו בשעה שהוא הורגו ויש לו רשות לזרוק את האבן לרשות הרבים אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפותר שהיה כותלו גוהא:

דף ה,ב פרק ב הלכה ד משנה זרק את האבן להצירו והרג אם יש רשות לניזק ליכנס לשם גולה ואם לאו אינו גולה שנ' ואשר יבא את רעהו ביער מה היער רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם יצא חצר שעל הבית שאין רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם אבא שאול אומר מה חטבת העצים רשות יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח בית דין:

דף ה,ב פרק ב הלכה ד גמרא אמר רבי ינאי טבח שהוא מקצב והכה בין מלמעלה בין מלמטה גולה ואתייא כיי דמר ר' הונא טבח שהוא מקצב והכה לפניו למטן גולה למעלן אינו גולה לאחריו למעלן גולה למטן אינו גולה. אמר רבי יצחק כל מילה ומילה לדעתיה ישב על גבי מיטה ביום ואין דרך התינוק לינתן על גבי המיטה ביום גולה בלילה ודרך התינוק הנתון ע"ג מיטה בלילה אינו גולה ישב לו על גבי עריסה ביום ודרך התינוק לינתן על גבי עריסה ביום אינו גולה בלילה ואין דרך התינוק לינתן על גבי עריסה בלילה גולה. א"ר יוסי בר חנינה היה עומד ומבקש עצים בחצירו ונכנס הפועל ליטול שכרו נתזה הבקעת עליו והזיקתו חייב ואמת אינו גולה שאינו ביער תני רבי חנינה פטור ולא פליגין מה דמר רבי יוסי בן חנינה בשלא ראו אותו ומה דתני ר' חייה בשראו אותו. אם בשלא ראו אותו כיון שאמר לו היכנס חייב תני ר' חייה פטור כיון שאמר לו היכנס צריך לשמור את עצמו ואית דבעי מימר כיון שאמר לו היכנס נעשית כחצר שותפין. ר' חייה בשם ר' יוחנן השותפין קונין זה מזה בחצר וממחין זה על ידי זה בחצר וחייבין זה בניזקי זה ולא כן אמר רב ממלא את כל רשות הרבים וזו אינה ממלאה את כל רשות הרבים מכיון שדרכן להלך בחצר כמי שהוא ממלא את כל החצר:

דף ו,א פרק ב הלכה ה משנה האב גולה על ידי בנו והבן על ידי האב הכל גולים על ידי ישראל וישראל גולים על ידיהם חוץ מעל ידי גר תושב וגר תושב על ידי גר תושב הסומא אינו גולה דברי ר' יהודה ר"מ אומר גולה השונא אינו גולה ר' יוסי בי ר' יהודה אמר השונא נהרג מפני שהוא כמועד רבי שמעון אומר יש שונא גולה ויש שונא שאינו גולה כל שהוא יכול לומר לדעת הרג אינו גולה ושלא לדעת הרג הרי זה גולה:

דף ו,א פרק ב הלכה ה גמרא א"ר זעירא תנא רבי שילא בר בונה כלפי שנא' גואל הדם הוא ימית את הרוצח הרי מי שהכה את בנו אין בנו השני נעשה גואל הדם להמית את אביו אבל אח שהכה את אחיו אחיו השני נעשה גואל הדם להמית את אחיו. תני ר' לעזר בן יעקב כלפי שנאמר גואל הדם הוא ימית את הרוצח הרי מי שהכה את בנו השני נעשה גואל הדם להמית את אביו אבל אח שהכה את אחיו השני נעשה גואל הדם להמית את אחיו ומניין אפילו אמר שאינו יכול להקבילו ת"ל בפגועו בו הוא ימיתנו: והסומא. א"ר בא מאן תנא סומא ר' יודה דר' יודה פוטר מכל מצות האמורות בתורה דתנינן תמן ר' יודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוש את שמעו. הא אם ראה פורש. ושניהן מקרא אחד דרשו בלא ראות ר"מ אומר לרבות את הסומא ר' יודה אומר פרט לסומא. מחלפה שיטתיה דרבי מאיר תמן הוא אמר פרט וכא הוא אמר לרבות אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל ביושב בבית אפל היא מתניתה כך אנו אומרים היושב בבית אפל

לא יפרוש את שמע ברם הכא בלא ראות לרבות את הסומא. מה מקיימין רבנין בלא ראות להביא את המכה בלילה:

דף ו,א פרק ב הלכה ו משנה לאיכן גולין לערי מקלט לשלש שבעבר הירדן ולשלש שבארץ כנען שנאמר את שלש הערים תתנו מעבר לירדן וגו' עד שלא נבחרו שלש שבארץ ישראל לא היו שלש שבעבר הירדן קולטות שנאמר שש ערי מקלט תהיינה עד שיהו שלשתן קולטות כאחת ומכוונות להם דרכים מזו לזו שנאמר תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יהרגנו בדרך וידברו איליו רבי מאיר אומר אף הוא מדבר על ידי עצמו שנאמר וזה דבר הרוצח רבי יוסי בי רבי יהודה אומר בתחילה

דף ו,ב פרק ב הלכה ו משנה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט וב"ד שולחין ומביאין אותו משם מי שנתחייב מיתה הרגוהו ושלא נתחייב מיתה פטרוהו ושנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו שנאמר והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו אחד משוח בשמן המשחה ואחד המרובה בבגדים ואחד שעבר ממשיחותו רבי יהודה אומר אף משוח מלחמה מחזיר את הרוצח לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחייה וכסות כדי שלא יתפללו על ביניהן שימותו נגמר דינו ומת כהן גדול הרי זה אינו גולה אם עד שלא נגמר דינו מת כהן גדול ומינו כהן אחר תחתיו ולאחר מיכן נגמר דינו חוזר במיתתו של שני נגמר דינו בלא כהן גדול ההורג כהן גדול וכהן גדול שהרג אינו יוצא משם לעולם ואינו יוצא לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות ואפי' ישראל צריכין לו ואפילו שר צבא ישראל כיואב בן צרויה אינו יוצא משם לעולם שנאמר שמה שם תהא דירתו ושם תהא מיתתו ושם תהא קבורתו כשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הדם רבי יוסי הגלילי אומר מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם ר' עקיבה אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם אין חייבין עליו אילן שהוא עומד בתוך התחום ונופה נוטה חוץ לתחום או עומד חוץ לתחום ונופה נוטה בתוך התחום הכל הולך אחר הנוף הרג באותו העיר גולה משכונה לשכונה ובן לוי גולה מעיר לעיר כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו אע"פ כן יקבל מהן שנאמר וזה דבר הרוצח:

דף ו,ב פרק ב הלכה ו גמרא שלש עיירות הפריש משה בעבר הירדן ומשבאו לארץ הפרישו עוד שלש אילו ואילו לא היו קולטות עד שכיבשו וחילקו כיון שכיבשו וחילקו נתחייבה הארץ בשמיטין וביובלות והיו אילו ואילו קולטות. שלש ערים שהפרישו בארץ ישראל היו מכוונות כנגד שלש ערים שהפריש משה בעבר הירדן כשתי שורות של כרם את חברון ביהודה כנגד בצר במדבר ואת שכם בהר אפרים כנגד ראמות בגלעד את קדש בגליל כנגד גולן בבשר. עד שלא הפרישו שכם בהר אפרים לא היתה קולטת הפרישו קרית יערים תחתיה עד שכיבשו את שכם. עד שלא הפרישו קדש בגליל לא היתה קולטת הפריש גמלה תחתיה עד שכיבשו את קדש. ושלשת. שיהו משולשות כדי שתהא מחברון ליהודה כמחברון לשכם ומחברון לשכם כמשכם לקדש נפלה אחת מהן בונין אותה מאותו השבט ומניין אף בשאר כל השבטים ת"ל שש שיהו מכוונות וקולטות כראשונות. הערים הללו אין בונין אותם לא כרכים גדולים ולא עיירות קטנות אלא בינונית אין בונין אותה אלא על השוק אם אין שם שוק עושין לשם שוק אין בונין אותם אלא על המים אם אין שם מים מביאין לשם מים נתמעטו דיוריהן מביאין אחרים תחתיהן אם אין שם אוכלוסין

מביאין לשם כהנים לויים וישראל'י. אין עושין בתוכן לא בית הבד ולא בית הבצירה דברי רבי נחמיה וחכמים מתירין אין מפשילין בתוכן חבלים ואין עושין בתוכן כלי זכוכית בשביל להרגל את הרגל לשם רבי יוחנן שלח לרבנן דתמן תרתין מילין אתון אמרין בשם רב ולית אינון כן אתון אמרין בשם רב יפת תואר

דף ז,א פרק ב הלכה ו גמרא לא התירו בה אלא בעילה ראשונה בלבד ואני אומר ולא בעילה ראשונה ולא בעילה אחרונה אלא לאחר כל המעשים ואחר כן תבוא עליה ובעלתה אחר כל המעשים ואתון אמרין בשם רב סבור היה יואב שקרנות המזבח קולטת ואינו קולט אלא גגו של שילו קולט ושל בית העולמים אינו קולט ואני אומר לא מזבח קולט ולא גגו קולט ולא של שילו קולט ולא של בית העולמים קולט אין לך קולט אלא שש ערי מקלט בלבד. ואיפשר יואב דכתיב ביה תחמוני ראש השלישי היה טועה בדבר זה. אמר רבי תנחומא לסנהדרין ברח כהדא דת הרוגי בית דין נכסיהן ליורשין הרוגי מלכות נכסיהן למלכות אמר יואב מוטב שאיהרג בבית דין ויירשוני בני ואל יהרגיני המלך ויירשוני כד שמע שלמה כן אמר לממונו אני צריך מיד והסירות דמי חנם אין ממונו חנם וישלח ביד בניהו ויפגע בו וימיתו ויקברוהו בביתו במדבר וכי מדבר היה ביתו אלא ללמדך שכיון שמת יואב שר צבא ישראל נעשו ישראל כמדבר. אין תימר שהיה בוזז ובונה להן דימוסיות ומרחצאות שבח ואין תימר שהיה בוזז ומאכיל חכמים ותלמידיהם שבח שבחים. ומניין שהיתה סנהדרין גדולה אצל המזבח ולא תעלה במעלות על מזבחי ומה כתיב תמן ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. תני ר' ליעזר בן יעקב אומר מקלט מקלט כתיב בפרשת דרכים כדי שיהא הרוצח רואה את הכתוב והולך אמר ר' אבון כמין יד היתה מראה להן את הדרך. אמר רבי פינחס (תהילים כה) טוב וישר למה הוא טוב שהוא ישר ולמה הוא ישר שהוא טוב על כן יורה חטאים בדרך שמורה דרך תשובה. שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו אמרו להם חטאים תרדף רעה שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמרה להן הנפש החוטאת היא תמות שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו אמר להן יעשו תשובה ויתכפר לו. היינו דכתיב על כן יורה חטאים בדרך יורה לחטאים דרך לעשות תשובה. כתיב כצפור לנוד כדרור לעוף כן <איש נודד ממקומו> ותימר אכן תיפתר שהיה עת ועונה כיי דמר רבי יוסי בן חלפתא עתים הן לתפילה אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים בשעה שאני מתפלל לפניך תהא עת רצון דכתי' ואני תפילתי לך ה' עת רצון. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בכל מקום שנאמר דיבור

דף ז,ב פרק ב הלכה ו גמרא חידוש מקרא שם והכתיב וידבר אלהים וכו' גרס"ה מהו וישב עמם. רבנן דקיסרין בשם רבי שילה שאם היה תלמיד חכם עושים לו בית וועד. שלש ערים הפריש משה בעבר הירדן משבאו לארץ הפרישו עוד שלש ולעתיד לבוא מפרישין עוד שלש שנאמר שלש שלש שלש הרי תשע אבא שאל אומר שלש שלש שלש שלש שלש הרי תשע ועוד הרי שנים עשר ר' נהוראי אומר שלש שלש שלש הרי ט' ועוד הרי י"ב על השלש הרי ט"ו. כתיב שש ערי מקלט תהיינה לכם שיהו ששתן קולטות כאחת ותימר אכן ותייא כיי דמר ר' שמואל בשם ר' אחא חמשה דברים חסר מקדש אחרון ממקדש ראשון דכתיב עלו ההר והבאתם עץ וגו' עד ואכבדה ואכבד כתיב חסר ה"א אילו ה' דברים שחסר מקדש אחרון ממקדש ראשון ואילו הן אש ארון אורים ותומים שמן המשחה ורוח הקודש. אמר אביי תלמיד חכם צריך לפרסם את עצמו היך בר נש דחכם חדא מיכלה ואזיל לאתר ואינון מייקרין ליה כד הוא חכם תרין מיכלה צריך לומר לון חדא

מיכלא אנא חכים רב הונא אמר אומר בשפה רפה והימין פשוטה לקבל. מה טעמא דר' יודה כי יחם לבבו א"ר אבהו וחוזר במיתתו של שלישי א"ר אבהו צרכו לדבר שולחין ומביאין אותו משם. א"ר יוסי מתני' לא אמרה כן אלא אפי' ישראל צריכין לו אפילו שר צבא כיואב בן צרויה אין יוצא משם לעולם שנאמר שמה שם תהא דירתו וכו'.

דף ז, ב פרק ב הלכה ז משנה ומעלות היו שכר ללוים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לא היו מעלות להן שכר וחוזר לשררה שהיה בה דברי רבי מאיר ורבי יהודה אומר לא היה חוזר לשררה שהיה בה:

דף ז, ב פרק ב הלכה ז גמרא תני ר' יודה אומר למחלוקת ניתנו רבי אומר לבית דירה ניתנו ותייא דרבי יוסי כר' יודה ודר' מאיר

דף ח, א פרק ב הלכה ז גמרא כדעתיה דתנינן מעלות היו שכר ללוים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לא היו מעלות שכר ללוים. רבא בשם רב יודה רבי זעירא בשם מר עוקבא אין מקדרין אלא בחבל של חמשים אמה ר' זירא בשם רב חסדא אומר אין מקדרין לא בערי הלויים ולא במקום עגלה ערופה ותייא מכאן דאמר אלף אמה מגרש ואלפים תחום שבת ברם כמאן דמר אלף מגרש ואלפיים שדות וכרמים. כלום למדו לתחום שבת לא מתחום ערי לויים לעיקר אין מקדרין לטפילה מקדרין. ומניין שלא יהו קוברין בערי הלויים ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה ומגרשיהם יהו לבהמתם ולרכושם ולכל חייתם לחיים ניתנו ולא לקבורה ניתנו:

מסכת מכות פרק ג

דף ח, א פרק ג הלכה א משנה אילו הן הלוקין הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנידה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר אלמנה וגרושה חייבין עליה משום שני שמות גרושה ז וחלוצה אינו חייב אלא משום שם אחד בלבד:

דף ח, א פרק ג הלכה ב משנה הטמא שאכל את הקודש והבא אל המקדש טמא האוכל חלב ודם ונותר ופיגול וטמא השוחט והמעלה בחוץ והאוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכיפורים והמפטם את השמן והמפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה והאוכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים אבל טבל ומעשר ראשון שלא ניטלו תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב ר' שמעון אומר כל שהוא וחכמים אומרים כזית אמר להן ר"ש אין אתם מודין לי באוכל נבילה כל שהוא חייב אמרו לו מפני שהוא כברייתה אמר להן אף חיטה אחת כברייתה:

דף ח, א פרק ג הלכה ג משנה האוכל ביכורים עד שלא קרא

דף ח, ב פרק ג הלכה ג משנה עליהן קדשי קדשים חוץ לקלעים קדשים קלין מעשר שני חוץ לחומה השובר את העצם בפסח טהור ה"ז לוקה ארבעים אבל המותיר בטמא והשוכר בטמא אינו לוקה ארבעים:

דף ת,ב פרק ג הלכה ד משנה הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה זה הכלל כל מצוה בלא תעשה שיש בה קום ועשה אין חייבין עליה:

דף ת,ב פרק ג הלכה ה משנה הקורח קרחה בראשו והמקיף פאת ראשו והמשחית פאת זקנו והשורט שריטה אחת על המת חייב שרט שריטה אחת על חמשה מתיר או חמש שריטות על מת א' חייב על כל אחת ואחת ואחת על הראש שרים אחת מיכן ואחת מיכן ועל הזקן שתיים מיכן ואחת מלמטן ר' אלעזר אומר אם נטלן כולן כאחת אינו חייב אלא אחת ואינו חייב עד שיטלנו בתער רבי ליעזר אומר אפילו אם ליקטו במלקט או ברהיטני חייב:

דף ת,ב פרק ג הלכה ו משנה הכותב כתובת קעקע כתב ולא קיעקע קיעקע ולא כתב אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע בדיו ובכוחל ובכל דבר שהוא רושם ר"ש בן יהודה משום רבי שמעון אומר אינו חייב עד שיכתוב שם השם שנאמר וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה':

דף ת,ב פרק ג הלכה ז משנה נזיר שהיה שותה ביין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה

דף ט,א פרק ג הלכה ז משנה חייב על כל אחת ואחת היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תיטמא אל תיטמא והוא מיטמא חייב על כל אחת ואחת היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת היה לבוש בכלאים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת:

דף ט,א פרק ג הלכה ח משנה יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור ובחמור והם מוקדשין בכלאים בכרם ושביעית ויום טוב וכהן ונזיר ואף בית הטומאה חנניה בן חכינאי אומר אף הלובש כלאים אמרו לו אינו השם אמר להן אף לא הנזיר הוא השם:

דף ט,א פרק ג הלכה ט משנה כמה מלקין אותו ארבעים חסר אחת שנאמר במספר ארבעים מיניין שהוא סמוך לארבעים רבי יהודה אומר ארבעים שלימות ואיכן הוא לוקה את היתירה בין כתיפיו:

דף ט,א פרק ג הלכה י משנה אין עומדין אותו אלא במכות הראויות להשתלש אמדוהו לקבל ארבעים לקה מקצת ואמרו אינו יכול לקבל ארבעים פטור אמדוהו לקבל שמונה עשרה משלקה אמרו יכול הוא לקבל ארבעים פטור עבר עבירה שיש בה שני לאוין אמדוהו אומד א' לוקה ופטור ואם לאו לוקה ומתרפא וחוזר ולוקה:

דף ט,ב פרק ג הלכה יא משנה כיצד מלקין אותו כופת שתי ידיו על העמוד הילך והילך וחזן הכנסת אוחז בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבו והאבן נתונה מאחוריו חזן הכנסת עומד עליה ורצועה של עגל בידו כפולה אחד לשנים ושנים לארבעה ושתי רצועות עולות ויורדות בה ידה טפה ורחבה טפה ומגעת על פי כריסו ומכה שלישי מלפניו ושתי ידות מאחוריו ואינו מכה אותו לא עומד ולא יושב אלא מוטה שנאמר והפילו השופט והכהו לפניו וגו' והמכה מכה בידו אחת בכל כוחו והקורא קורא אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה וגו' והפלא ה' אלהיך את מכותך וגו'

וחוזר לתחילת המקרא ואם מת תחת ידו פטור הוסיף לו רצועה אחת ומת הרי זה גולה על ידיו נתקלקל בין בריעי בין בריעי פטור רבי יהודה אומר האיש בריעי והאשה במים :
דף ט,ב פרק ג הלכה יב משנה כל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתן שנאמר ונקלה אחיך לעיניך משלקה הרי הוא כאחיך דברי רבי חנניה ב"ג ומה אם העובר עבירה אחת נפשו ניטלת עליה העושה מצוה אחת על אחת כמה וכמה שתינתן לו נפשו ר"ש אומר ממקומו הוא למד שנאמר ונכרתו הנפשות העושו' מקרב עמם ואומר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם הא כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה ר"ש ברבי אומר הרי הוא אומר רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ומה אם הדם שנפשו של אדם חתה ממנו הפורש ממנו מקבל שכר גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן הפורש מהן על אחת כו"כ שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות:

דף ט,ב פרק ג הלכה יג משנה ר' חנניה בן עקשיה אומר רצה המקום ברוך הוא לזכות ישראל לפיכך הרבה להן תורה ומצוה שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: [לא מצאנו גמרא ירושלמית בפרק הזה].

מסכת שבועות פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה שבועות שתיים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע יציאות השבת שתיים שהן ארבע מראות נגעים שנים שהן ארבעה:
דף א,א פרק א הלכה א גמרא שתיים שהן ארבע לחיוב ושתיים שהן ארבע לפטור. או ארבע לחיוב וארבע לפטור. נישמענה מן הדא שבועות שתיים שהן ארבע. א"ר יוסי מתני' אמרה כן שבועות שתיים שהן ארבע. לא לחיוב. א"ר בא תמן כולהון לחיוב. הכא חיוב ופטור. אתינן מיתני הדא אמרה ארבע לחיוב וארבע לפטור. והתני דלתות היכל שתיים שהן ארבע. אית מימר לחיוב ולא לפטור.
דף א,ב פרק א הלכה א גמרא ניתני שנים עשר פטור. לא אתינן מיתני אלא פטור שהוא כנגד חיוב. א"ר חיייה בר אדא מהו אהן פטור דתנינן הכא מותר. א"ר יוסי עני ועשיר אחד הן ומנום חכמים שנים. הכנסה והוצאה שנים הן ומנום חכמים אחד. יציאות השבת אין הכנסה בכלל המוציא מרשות לרשות אין המכניס בכלל. ועוד מהדא דמר ר' יסא בשם ר' יוחנן הכניס חצי גרוגרת והוציא חצי גרוגרת חייב. ומניין שהוצאה קרויה מלאכה ר' שמואל בשם ר' יוחנן ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו' נמנעו העם מלהוציא מבתיהן לתת לגיזברין ומלהוציא מידן להכניס ללישכה. ר' חזקיה בשם ר' אחא שמע לה מן הדא ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת וכל מלאכה לא תעשו. ר' מנא אמר לה סתם. ר' אבין בשם ר' יוחנן תנינן תרתי כללין ולא דמיין דין לדין. שבועות שתיים שהן ארבע מביא ארבע קרבנות. מראות נגעים שנים שהן ארבע מביא ב' קרבנות. ר' לעזר

בשם ר' אבין פתר לה פתר חורן. שבועות שתיים שהן ארבע ר' עקיבה אומר. מראות נגעים שנים שהן ארבע ר' ישמעאל. ר' חגיי בעא קומי ר' יוסי **דף ב,א פרק א הלכה א גמרא** ולמה לי כר' ישמעאל ואפילו כר' עקיבה אתיא היא ידיעה והעלם על טומאת מקדש ידיעה והעלם על טומאת הקדש. א"ל מאן אית ליה העלם טומאה והעלם מקדש לאו רבי ישמעאל וכן בעיי כר' עקיבה. פעמים שיש כאן העלם טומאה והעלם מקדש ואינו חייב אלא אחת. היך עבידא ניטמא וידע נעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ויצא וידע. נעלם הימינו מקדש ונכנס למקדש ויצא וידע הרי כאן העלם טומאה והעלם מקדש ואינו חייב אלא אחת. ופעמים שיש כאן כמה ידיעות וכמה העלימות ואינו חייב אלא אחת. היך. ניטמא וידע נעלמה הימינו טומאה. עד שהוא בהעלם טומאה נעלמה הימינו מקדש ונכנס למקדש ויצא וידע ואמר טומאה זו אין חייבין עליה קרבן. ניטמא וידע נעלמה הימינו טומאה עד שהוא בהעלם טומאה נעלם הימינו מקדש ונכנס למקדש ויצא אפי' כמה פעמים ובסוף ידע הרי כאן כמה ידיעות והעלימות ואינו חייב אלא אחת: פסק'. מראות נגעים שהן ארבעה אמר ר' יוסי שאל יהושע בן ר' עקיבה את ר' עקיבה אמר לו מפני מה אמרו מראות נגעים שתיים שהן ארבעה. אמר לו ואם לאו מה יאמרו. אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא. אמר לו לומר שאם אין בקי בהן ובשמותן אין רואה הנגעים ומניין שמצטרפין זה עם זה א"ר מנא מנו אותן חכמים שמנים ומנו אותן ארבעה. מה שנים מצטרפין זע"ז אף ארבעה מצטרפין זה עם זה. רבי לעזר בשם ר' אבין

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא אם בשאינו מינו מצטרף לא כ"ש מין במינו. אמר רבי יוסי בי רבי בון והיו אין כתיב כאן אלא והיה מלמד שאינן מצטרפין זה עם זה. תני חזקיה לנגעי צרעת אין כתיב אלא לנגע צרעת מלמד שאין מצטרפין זה עם זה. אמר לו ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין ואל יאמרו מראו' נגעים שנים שהן ארבעה. אמר לו מלמד שאינן זה למעלה מזה. ויהא זה למעלה מזה אם אומר את כן נמצאת אומר הכהה טמא. והכהה מן הכהה טמא והתורה אמרה והנה כהה הנגע הכהה טמא אבל הכהה מן הכהה טהור.

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא ותייא כיי דמר ר' חנינה לשני מלכים ושני איפרכין מלכו של זה גדול ממלכו של זה ואיפרכו של זה מאיפרכו של זה. ואין איפרכו של זה גדול ממלכו של זה. ושגריירו של זה משל זה. ואין שגריירו של זה גדול ממלכו של זה. רבי חנינא בשם רב אחא בר אחווא מלך ורב חיליה וארקבטא וריש גלותא. א"ר לעזר בי רבי יוסי קומי ר' יוסי מתניתא אמרה שאינן זה למעלה מזה. אם השאת שכהה מן הכהה שלה טהור יש לה מראה שני. בהרת שכהה מן הכהה שלה טמא לא כל שכן שיהא לה מראה שני א"ל חמי מה מר שני יש לה שלישי לא כל שכן. ומה חמית מימר בהרת שכהה מן הכהה שלה טמא זו שאת מונה של שאת כקרום ביצה. שאת זו שאת. בהרת זו בהרת. ספחת שני לבהרת ומראה עמוק שני לשאת. מה לשון שאת מוגבהת. כמראה הצל גובה ממראה חמה. מה לשון עמוק עמוק ממראה חמה שהיא עמוקה ממראה הצל. מה לשון ספחת טפילה. שנאמר ספחיני נא אל אחת הכהונות וגו'. א"ר לעזר דו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבה אבל דברי חכמים שאת ובהרת אחת. ספחת שנייה לזה ולזה. מתניתא אמרה כן נעשית מספחת שאת אין מספחת עזה:

דף ג, א פרק א הלכה ב משנה כל שיש בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים
דף ג, ב פרק א הלכה ב משנה הרי זה בעולה ויורד יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה
בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים תולה עד שיתוודע לו ויביא בעולה ויורד:
דף ג, ב פרק א הלכה ב גמרא ומניין לידיעה בתחילה ובסוף והעלם בנתיים. ת"ל ונעלם
ונעלם שני פעמים מכלל שבאת לו ידיעה בתחילה ובסוף והעלם בנתיים. כד כדון כר'
עקיבה כר' ישמעאל. דר' ישמעאל כרבי דרבי אמר ונעלם ממנו מכלל שיודע והוא ידע
הרי שתי ידיעות. הא ר' ישמעאל כרבי ורבי כרבי ישמעאל ואפי' כר' עקיבה אתייה היא
ידיעה והעלם בטומאת מקדש. ידיעה והעלם בטומאת הקודש. ואית דבעי נישמענה מן
הכא והוא ידע ואשם והלא כבר נאמר והוא טמא ואשם. אלא אם אינו עניין לידיעה
בתחילה תניהו עניין לידיעה בסוף. רבי בון בעי אם לא נודע לו בסוף היך מביא קרבן.
אלא אם אינו עניין לידיעה בסוף תניהו לידיעה בתחילה. התיבון הרי כתיב או הודע אליו
חטאתו והביא מעתה אם אינו עניין לידיעת תחיל' תניהו עניין לידיעת סוף. פתר לה
במחויבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן י"ח שמביאין אחר יום הכיפורים וחייבי
אשמות תלויין פטורין.

דף ד, א פרק א הלכה ב גמרא תלמוד לומר או הודע אליו חטאתו והביא אף לאחר י"ח.
ומניין שאין מדבר אלא על טומאת מקדש וקדשיו הזהיר וענש על ידי טומאה וחייב קרבן
ע"י טומאה. מה עונש ואזהרה האמור להלן בטומאת מקדש וקדשיו אף כשחייב קרבן על
טומאת מקדש וקדשיו. ר"א בן יעקב אומר מתוך שאמר לא אכלתי באוני ממנו יכול
ישראל שאכל מעשר אונן או טמא יביא קרבן ת"ל מאלה יש מאלה חייב ויש מאלה
פטור. אוציא את המעשר שאינו בעון מיתה ולא אוציא את התרומה שהיא עון מיתה
שנאמר ומתו בו כי יחללוהו. ת"ל מאלה יש מאלה חייב ויש מאלה פטור. או מה להלן
בתרומה אף כאן בתרומה. ולא מע"ז למדתה. וע"ז למדה על כל עבירות שבתורה לומר
מה ע"ז מיוחדת שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתה חטאת יצאת תרומה שאינה אלא עון
מיתה. א"ר חנינה קומי רבי מנא ומע"ז למדתה וילמד מע"ז ולכל דבר מידיעה אחת.
אמר לו ע"ז בקבוע וטומאת מקדש וקדשיו בעולה ויורד ואין למידין קבוע מעולה ויורד
ולא עולה ויורד מקבוע. ומה חמית מימר בטומאת הקודש הכתוב מדבר. נאמר כאן
בהמה טמאה ונאמר להלן בהמה טמאה מה בהמה טמאה האמורה להלן בטומאת הקודש
אף בהמה טמאה האמורה כאן בטומאת הקודש. אין לי אלא טומאת הקדש טומאת מקדש
מניין ת"ל וטומאתו עליו. מה חמית מימר בטמא שאכל טהור או בטהור שאכל טמא ת"ל
וטומאתו עליו בטומאת הגוף ולא בטומאת בשר. רבי אומר ואכל וטומאתו עליו בטומאת
הגוף ולא בטומאת בשר. ר"ח אומר נאמרו קדשים לשם רבים ונאמר טומאה לשם יחיד
הא מה אני מקיים וטומאתו עליו בטומאת הגוף לא בטומאת בשר. ר"מ אומר לא דיבר
אלא במי שטומאה פורשת ממנו יצא בשר שאין טומאה פורשת ממנו. א"כ מה הועיל לו
יום הכיפורים א"ר יוסי בי ר' בון נעשית לו י"ה כאשם תלוי מת לפני יום הכיפורים עונה
בה אחר יום הכיפורים כבר כיפר. וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל וגו' יש לי בענין
זה שלש טמאות טומאת ע"ז שנאמר למען טמא את מקדשי גילוי עריות שנאמר לבלתי
עשות מחוקות התועבות שפיכות דמים שנאמר ולא תטמאו את הארץ. יכול על כל
הטמאות הללו שעיר זה מכפר ת"ל מטומאות ולא כל טומאות. מה מצינו שחלק הכתוב

בטומאת מקדש וקדשיו אף כאן לא נחלוק אלא בטומאת מקדש וקדשיו דברי רבי יהודה ר"ש אומר

דף ד, ב פרק א הלכה ב גמרא ממקומו הוא מוכרע שנאמר וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל כל טומאה שבקודש. יכול על טומאת מקדש וקדשיו שעיר זה יכפר ת"ל ומפשעיהם אילו המורדין וכן הוא אומר מלך מואב פשע בי:

דף ד, ב פרק א הלכה ג משנה אין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר שנאמר מלבד חטאת הכיפורים על מה שזה מכפר זה מכפר מה הפנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה אף החיצון לא יכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה:

דף ד, ב פרק א הלכה ג גמרא מה חמית מימר הפנימי תולה והחיצון מכפר או החיצון תולה והפנימי מכפר או זה וזה יתלו או זה וזה יכפרו. מאי כדון א"ר יעקב בר אחא מילה חמית ריש לקיש אותיב קומי רבי יוחנן ואתיב ליה מחלוקי כפרות היא מילתא ולינה ידע מה מר ליה. א"ל ר' זירא דילמא דא היא מה חמית מימר בטמא שאכל טהור או נימא בטהור שאכל טמא. ת"ל וטומאתו עליו בטומאת הגוף לא בטומא' בשר: או זה וזה יכפרו. מאי כדון והתודה עליו עונות אילו הזדונו' פשיעה' אילו המרדים חטאת' אילו השגגות. נשא יכפר. א"ר אמי בשם ריש לקיש ונשא השעיר עליו את כל עונותם תפש הזדונות והניח השגגות לומר מה זדונות שאין בהן חיוב קרבן אף השגגות שאין בהן חיוב קרבן ולמה באו לכאן ר' אילא בשם ר' יסא לתליי'.

דף ה, א פרק א הלכה ג גמרא ויתלה על אוכלי שקצים ורמשים במשמע. ר' שמואל בשם ר' זירא חטאתם חטאתם מה חטאתם שנאמר להלן שיש בהן חיוב קרבן אף חטאתם שנאמר כאן שיש בהן חיוב חטאת יצאו זדונות שאין בהן חיוב קרבן. שייר שעיר הנעשה בפנים יום הכיפורים תולה מה שיירת' אין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף: **דף ה, א פרק א הלכה ד משנה** ועל שאין בה ידיעה בתחילה ולא בסוף שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר"ש אומר שעירי רגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים ועל מה שעירי ראשי חדשי' מכפרין על טהור שאכל טמא ר"מ אומר כל השעירים כפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו היה ר"ש אומר שעירי ראשי חדשי' מכפרין על טהור שאכל טמא ושל רגלי' מכפרין על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף ושל יה"כ מכפרין על שאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף אמרו לו מה הן שיקרבו זה בזה אמר להן יקרבו אמרו לו הואיל ואין כפרתן שוה היאך הם קריבים אמר להן כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו:

דף ה, ב פרק א הלכה ד גמרא ר' לעזר בשם ר' הושעיה טעמא דרבי יהודה ושעיר עזים חטאת לה' חטא שאין יודע בו אלא ה' שעיר זה מכפר. אין לי אלא שעיר של ראש חדש שעירי רגלים מניין א"ר זירא ושעיר וי"ו מוסיף על ענין ראשון. ר' זעירא ורבי לעזר בשם רבי הושעיה רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה מה נן קיימין אם בשעיר נחשון על שבטו מכפר אם בשעיר של יה"כ אין כיוצא בו לדורות אלא כן אנן קיימין בשעיר של ר"ח. מאי כדון נאמר כאן נשיאות עון ונאמר להלן נשיאות עון ונשא אהרן את עון הקדשים מה להלן עון הקריבין ולא עון המקריבין אף כאן עון הקריבין ולא עון המקריבין. מה חמית מימר בטהור שאכל טמא או נימא בטמא שאכל טהור. א"ר יוסי בי רבי בון רבי יודה חלק שיטת ר"מ רבי שמעון חלק שיטת רבי יודן.

מודה רב יוחנן בשעיר הנעשה בפנים שאין מכפר אלא תולה ותייא כרבי יונה בשם רבי זעירא ועשהו חטאת קבעו לתלייה שלא ישתנה. שעיר שלא קרבן ברגל ייקרב בראש חדש לא קרב בראש

דף ו,א פרק א הלכה ד גמרא חדש יקרב להבא שמתחילה לא הוקדשו קרבנות ציבור אלא ליקרב על מזבח החיצון. ולא כבר כיפר יום הכיפורים א"ר מנא מכיון דכתיב חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות כמי שכולן מכפרין כפרה אחת. אמר ר' בון מכיון שכולן מכפרין על טומאת מקדש וקדשיו כמי שכולן מכפרין כפרה אחת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה אין צריך להזכיר של ראש חדש אמר רבי אחא בר פפא ותני כן העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה בשחרית בית שמאי אומרים מתפלל שמונה ובית הלל אומרים שבע במוסף בית שמאי אומרים עשר ובית הלל אומרים תשע. ויאמר אחת עשרה א"ר יוסי מה פליגין בדבר שטעון ברכה בפני עצמו ברם הכא שכן אפילו בחול שאינו אלא כוללן. ויזכיר בעבודה. ר' יוסי בעי מעתה שני שעירי ראש השנה מחמת ראש חדש באין ותימר אין צריך להזכיר ראש חדש. א"ר יוסי בי רבי בון ולא יאות ר' בא בר ממל מקשי דתני שני כבשי עצרת ושני שעירי ראש השנה אם כיפר הראשון על מה שני מכפר על טומאה שאירעה בין זה לזה ולא רבי שמעון היא דרבי שמעון חולק כפרות אלא זה וזה מחמת ראש חדש א"ר אמברי לית יכול דכתיב מלבד עולת החדש ועוד מהדא דתני שנים עשר לשנים עשר חדשי השנה. חד בר אביי עבר קמי תיבותא ולא אזכר דריש ירחא וקלסוניה. רב הושעיה בעי הגע עצמך ששחטו שניהן כאחת מה אית לך טומאה שאירעה בין זה לזה. א"ר בון **דף ו,ב פרק א הלכה ד גמרא** אילו ישראל כשירין שמא אינן מביאין מה שקבעה להן תורה. א"ר יוחנן דברי חכמים משנין ודברי ר' שמעון אין משנין. דברי חכמים משנין ותימר מהו שיקרבו זה בזה. בשיטתו השיבוהו בשיטתך שאת אומר אין משנין מהו שיקרבו זה בזה. א"ר יוסי שאין קרבנות הציבור נקבעין אלא בקבועה א"ר יודן ותני כן לשם אותו הזבח שהוא קרב לשמו הוא קדש משעה ראשונה:

דף ו,ב פרק א הלכה ה משנה ר"ש בן יהודה אומר משמו שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל מן הטמא מוסף עליהם של רגלים שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף מוסיף עליהן של יום הכיפורים שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף ועל שאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף אמרו לו אומר היה ר"ש שיקרבו זה בזה אמר להן הין אמרו לו א"כ יהו של יום הכיפורים קריבין לראשי חדשים אבל היאך של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים לכפר כפרה שאינה שלהן אמר להן כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו:

דף ו,ב פרק א הלכה ה גמרא א"ר יוסי דרומיאי קומי רבי יונה ההן צורכה למיתני א"כ יהו של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים שכן מעלין בקודש ולא מורידין אבל של י"ה אין קריבין בראש חדש שאין מורידין בקדש. רבי לעזר בשם רבי בון פתר לה פתר חורן א"כ יהו של יום הכיפורים קריבין בראשי חדשים שמכפרין כפרתן וכפרת ראשי חדשים אבל של ראשי חדשים אין קריבין ביום הכיפורים שאין מכפרין אלא כפרתן בלבד. אילו מי שאכל חלב חמשה זיתים והפריש ארבעה קרבנות וסבור שהן חמשה שמא כיפר או אילו מי שאכל חלב ארבעה זיתים והפריש חמשה קרבנות סבור ארבעה לא כ"ש. וכן

היה רבי שמעון אומר שלשים ושנים שעירי' רקיבין על הציבור בכל שנה שלשים ואחד בחוץ ונאכלין ואחד בפנים ואינו נאכל ושעיר המשתלח שנים עשר לשנים עשר חד שי שנה שמונה בחג שבעה בפסח שנים בעצרת אחד בגלל היום ואחד בגלל הלחם אחד בראש השנה ואחד ביום הכיפורים כיון ששמע משה כן אמר מעתה מי שבאת לידו ספק עבירה צריך להביא כל קרבנות הללו. רבי תנחומא בשם ריש לקיש בשעה שאמר לו הקב"ה למשה והתודה עליו וגו' התחיל ואמר מזמור לתודה על שם והתודה עליו: **דף ו,ב פרק א הלכה ו משנה** ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים מכפר ועל שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתות ומיתות בית דין שעיר המשתלח מכפר:

דף ו,ב פרק א הלכה ו גמרא הדא היא מכפר על הזדונות ותולה על השגגות. לא הן קלות לא תעשה לא הן חמורות כריתות ומיתות בית דין. אמר ר' יהודה כיני מתניתא הקלות והחמורות אותן הקלות בין שעשאן בזדון בין שעשאן בשגגה **דף ז,א פרק א הלכה ו גמרא** ואותן השגגות בין שנתוודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן. אילו הן קלות עשה ולא תעשה חמורות כריתות ומיתות בית דין. כשם שהשעיר הנעשה בפנים מכפר על הזדונות ותולה על השגגות אף שעיר המשתלח כן. ניחה לא הודע הודע ולא כן תני מניין למחוייבי חטאות ואשמו' וודאין שעבר עליהן יום הכיפורים שחייבין להביא אחר יום הכיפורים וחייבי אשמות תלויין פטורין. א"ר בון בר חייא בין שנתוודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן. ולא כבר כיפר יום הכיפורים. ר"ש בשם לוי שובדא במוכר ביום הכיפורים היא מתניתא. ולמה לא מר בשלא נתוודע בהן ביום הכיפורים. מילתיה אמרה אפילו לא נתוודע לו בהן ביום הכיפורים יום הכיפורים מכפר. עשה אע"פ שלא עשה תשובה לא תעשה ר' שמואל בשם ר' זירא והוא שעשה תשובה. האומר אין העולה מכפרת אין העולה מכפרת היא על כורחו האומר אין יום הכיפורים מכפר אין יום הכיפורים מכפר הוא לו על כורחו. אי איפשי שיכפר לו אין מכפר לו על כורחו. א"ר חנינה בי ר' הילל לא מסתברא דאלא חילופין לא כולא מן בר נשא מימר למלכא דלית את מליך. העולה מכפרת על הירהור הלב מאי טעמא העולה על רוחכם היה לא תהיה. א"ר לוי העולה מכפרת על רוחכם וכן איוב הוא אומר אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם הדא אמרה שעולה מכפרת על הירהור הלב. רבי אומר על כל עבירות שבתורה יום הכיפורים מכפר חוץ מפורק עול ומיפר ברית ומגלה פנים בתורה שאם עשה תשובה מתכפר לו ואם לאו אין מתכפר לו. ר' זבידא אמר ר' יוסא מקשה מיסבר סבר רבי שיום הכיפורים מכפר בלא תשובה אתא ר' אשיין רבי יונה רבי בא ר' חיה בשם ר' יוחנן יום הכיפורים מכפר בלא תשובה ומיתה ממרקת בלא תשובה ותני כן יום מיתה כתשובה. מאן תניתה רבי הדא היא דתנינן תמן מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה דלא כרבי. שאל ר' מתיא בן חרש את רבי לעזר בן עזריה שמעתה ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש אמר לו שלשה הן חוץ מן התשובה. כתוב אחד אומר

דף ז,ב פרק א הלכה ו גמרא שובו בנים שובבים וגו' וכתוב אחד אומר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' וכתוב אחד אומר ופקדתי בשבט פשעה וגו' וכתוב אחד אומר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון הא כיצד עבר על מצות עשה ועשה תשובה אינו זז משם עד שיימחל לו עליו הכתוב אומר שובו בנים שובבי' וגו' עבר על מצות לא תעשה ושב מיד

התשובה תולה ויום הכיפורים מכפר עליו הכתוב אומר כי ביום הזה יכפר עליכם עבר על כריתות ומיתות בית דין במזיד התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה והייסורין מכפרין מחצה עליו הכתוב אומר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם אבל מי שנתחלל שם שמים על ידו אין כח לא לתשובה לתלות ולא ליום הכיפורים לכפר ולא לייסורין למרק אלא תשובה ויום הכיפורים תולין ומיתה ממרקת עם הייסורין עליו הכתוב אומר אם יכפור העון הזה לכם עד תמותון הא למדנו שהמיתה ממרקת. א"ר זו דברי ר' לעזר בן עזריה ור' ישמעאל ור' עקיבה אבל חכמים אומרים שעיר המשתלח מכפר. ואם אין שעיר יוה"כ מכפר כיצד מכפר ר' זירא אמר כל שהוא כל שהוא ר' חנניה אומר בסוף. מה ביניהון מת מיד על דעתיה דרבי זירא כיפר מיד על דעתיה דרבי חנניה לא כיפר. א"ר זירא ומתניתא מסייעא לר' חנניה חומר בשעיר מה שאין ביום הכיפורים וביום הכיפורים מה שאין בשעיר יום הכיפורי' מכפר בלא שעיר ושעיר אין מכפר בלא יום הכיפורים והשעיר מכפר מיד יום הכיפורים משתחשך. א"ר הונא איתותב קומי רבי ירמיה ומר תיפתר שהיה בדעתן להביא שעיר אחר ולא הביאו. א"ר יוסי ואין הקב"ה רואה את הנולד ויכפר מיד. ר' ירמיה אמר ר' שמואל בר רב יצחק בעי צדקה תצר תם דרך חטאים תרדף רעה. רגלי חסידיו ישמור אם ללצים הוא יליץ. סייגון סייגה ותרעין תרע'. וכיני סייגין סייגה ותרעין תרעה. אלא כיני רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם עצמו מעבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית הקב"ה משמרו שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. א"ר זירא ובלחוד דלא יתיב ליה והחוט המשולש לא במהרה ינתק לעולם אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק ואין אטרחת עלוי מיפסיק. רבי הונא בשם רבי אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה כביכול מפני ישראל נעשה שכחן שנאמר מי אל כמוך נושא עון נושא כתיב ודוד אמר נשאת עון עמך:

דף ז,ב פרק א הלכה ז משנה אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משיח מה בין ישראל לכהנים לבין כהן משיח אלא שדם הפר מכפר על הכהנים ועל טומאת מקדש וקדשיו ר' שמעון אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל כך דם הפר מכפר על הכהנים כשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל כך וידויו של פר מכפר על הכהנים:

דף ז,ב פרק א הלכה ז גמרא ולא תנינן משיח. ולמה לא תנינן משיח אין תימר בדבר שיש בו חיוב קרבן אנן קיימין יאות לא תנינן משיח. אין תימר בדבר שיש בו חיוב קרבן למה לא תנינן משיח. אשכח תני בכהן משיח. הדא אמרה בדבר שאין בו חיוב קרבן אנן קיימין. אמר ר' יוסי בי רבי בון ואפי' תימא בדבר שיש בו חיוב קרבן **דף ח,א פרק א הלכה ז גמרא** נעשה כזדון כמה דתימר בזדון צריך כפרה וכפרת יוה"כ וכא צריך כפרה וכפרת יוה"כ. יעמד חי מלמד שעתידי למות עד מתי הוא חי עד וכלה מכפר את הקודש דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר עד שעת ווידוי. על דעתיה דרבי יודה הוידוי מעכב על דעתיה דר' שמעון אין ווידוי מעכב מה מפקה מביניהון שחטו בלא ווידוי על דעתיה דר' יהודה צריך להביא פר אחד על דעתיה דר' שמעון אין צריך להביא פר אחד. אף שעיר המשתלח כן שלחו בלא וידוי על דעתיה דרבי יודן צריך להביא שעיר אחר על דעתיה דרבי שמעון אין צריך להביא שעיר אחר. התודה ושחטו ונשפך הדם את אמר צריך להביא פר אחר וצריך להתודות פעם שנייה או יצא בוידוי הראשון. אף שעיר המשתלח כן שהוא צריך להגריל פעם שנייה או כבר יצא בוידויו של ראשון:

מסכת שבועות פרק ב

דף ה,ב פרק ב הלכה א משנה ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע ניטמא וידע ונעלמה ממנו טומאה וזכור לקודש נעלם ממנו קודש וזכור לטומאה נעלמו ממנו זה וזה אכל את הקודש ולא ידע ומשאכל ידע הרי זה בעולה ויורד ניטמא וידע נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש נעלם ממנו מקדש וזכור לטומאה נעלמו ממנו זה וזה נכנס למקדש ולא ידע ומשיצא ידע הרי זה בעולה ויורד:

דף ה,ב פרק ב הלכה א גמרא רבי ירמיה בעי פשיטא בידיעה האחרונה עד שיהא יודע שחייב להביא בה קרבן. אף בידיעה ראשונה כן. נישמענה מהדא שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הילך באחד מהן ונכנס למקדש ויצא והזה ושנה וטבל והילך בשני ונכנס למקדש חייב. ויודע שהוא חייב להביא קרבן אמר ר"ל דרבי ישמעאל היא דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש. א"ר בון בר חייה הוינן סברין מימר דמר ר"ל בבריא לו שהוא טמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש אבל אם היה ספק טמא ספק טהור ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש לא. ממה דאמר ריש לקיש דר' ישמעאל היא דאמר חייב על העלם טומאה והעלם מקדש הדא אמרה אפילו ספק טמא ספק טהור נעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש חייב. א"ר יוחנן דברי הכל היא משום ספק ידיעה כידיעה מה אם בשעה שאינו יודע אם טמא הוא אם טהור את אמר ידיעה ודאי היא בשעה שיוע שטמא ודאי אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן לא כ"ש שתהא ידיעה. על דעתיה דר"ל ניטמא ונעשה לו הדבר ספק מהו שייעשה אצלו כהעלם דבר ויהא חייב. דין כדעתיה ודין כדעתיה. דאיתפלגון אכל חמשה זיתים ונודע לו ספק כל אחד ואחד ואחר כן נודע לו בודאין ר"ל אמר ידיעת ספק קובעתו לחטאת רבי יוחנן אמר אין ידיעת ספק קובעתו לחטאות. ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' שמואל מודה ריש לקיש בכהן משיח שאין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאת שנאמר כחטאת כאשם את שמביא אשם תלוי ידיעת ספיקו קובעתו לחטאת

דף ט,א פרק ב הלכה א גמרא את שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספיקו מחלקת לחטאת. מחלפה שיטת דריש לקיש תמן אמר ידיעת ספק קובעת לחטאת וכא אמר אין ידיעת ספק קובעת לחטאת. תמן אשמו קבעו וכא מה אית לך. מחלפה שיטת רבי יוחנן תמן הוא אומר נתכפר מקצת החטא נתכפר כולו וכא הוא אמר הכין. לא א"ר יוחנן אלא בידיעה האחרונה שאין בה חיוב קרבן. א"ר יוחנן כל ספק רשות הרבים ספיקו טהור ואין מתירין לו לעשות והתנינן כל ספק הטהור לתרומה לטהור לחטאת וכל התלוי לתרומה נשפך לחטאת אין תלוי בחטאת אלא או טמא ממש או טהור ממש. א"ר זירא מתניתא בדבר שאינו בא מחמת הזבח מה דמר רבי יוחנן בדבר שבא מחמת הזבח. הכל מודין שאם עבר ועשה טהור. מחלפה שיטת ר' יוחנן תמן אמר עבר ועשה טמא וכא אמר עבר ועשה טהור. כאן ברשות היחיד כאן ברשות הרבים. ואפילו תימר כאן וכאן בר"ה. מחלפה שיטת ר"ל מחלפה שיטת ר' יוחנן. דאיתפלגון נזיר שניטמא בטומאת קבר התהום ריש לקיש אמר אין הנזיר מגלח ור' יוחנן אמר הנזיר מגלח.

דף ט, ב פרק ב הלכה א גמרא והא רבי יוחנן אמר משום ספק ידיעה כידיעה. ואפילו ראשונה בשרץ ושנייה במת הראשונה עד שלא נתגייר והשנייה משנתגייר הראשונה עד שלא הביא שתי שערות והשנייה משהביא. ניטמא במת וידע בשרץ ולא ידע אין שם טומאה קלה אצל טומאה חמורה. ניטמא במת ולא ידע בשרץ ולא ידע ואחר כך נודע לו על השרץ ואחר כך נודע לו על המת מפני שנודע לו על השרץ תחילה כמי שיש טומאה קלה אצל חמורה או מפני שקדמה לטומאת המת תדחה לטומאת שרץ ולידיעתה ואין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה. ניטמא במת וידע בשרץ ולא ידע ונכנס למקדש בהעלימו של מת חייב בהעלם שרץ פטור. ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה קלה עלתה לו טומאה קלה ליידיא מילה שאם טבל ונכנס למקדש חייב. הא מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה קלה לא. הא מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה קלה לא. ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכה לו סככות ופרעות **דף י, א פרק ב הלכה א גמרא** מאחר דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי כולהו תורה הן אצל תרומה כמי שהיא טומאה חמורה או מאחר שאין הנזיר מגלח עליהם כמי שהיא טומאה קלה. אנדרוגינס ראה לובן ונכנס למקדש פטור ראה אודם ולובן כאחד ונכנס למקדש חייב אית תניי תני פטור אמר רבי יוחנן רבי שמעון היא דתני שני שבילין אחד טהור ואחד טמא הילך באחד מהן ונכנס למקדש בראשון והוזה ושנה וטבל בשני ונכנס חייב רבי שמעון פטור בזה ר"ש בן יהודה פוטר בכולן משום ר"ש. ניהא אנדרוגינס גבי לובן את עבד ליה אשה גבי אודם את עבד ליה איש ברם הכא אין כאן טומאה ידועה. א"ר שמואל בר סוסרטי תיפטר בששכח לראשון. ר' יוסי בעי מה אנן קיימין אם בששכחו לעולם שביל אחד הוא אם שחזר ושכחו שני שבילין הן. א"ר יוסי בי רבי בון אתייה דרבי שמעון כרבי ליעזר על דעתיה דחזקיה כמה דרבי ליעזר אמר תמן עד שידע אם בשרץ ניטמא אם במת. כן רבי שמעון אומר כאן עד שידע אם באודם ניטמא אם בלובן. ניהא תמן משום דאמר ספק ידיעה כידיעה ברם הכא מכיון דחזא לובן ואודם כאחד ידיעה ודאי היא. רב חסדא בעי נכנס למקדש כסבור כנסת מהו. א"ר יוסי כן אנו אומרים היה יודע שיש טומאה בעולם אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן לא כל שכן שתהא ידיעה.

דף י, ב פרק ב הלכה א גמרא אלא כי אנן קיימין בבריא לו שטמא ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש וכא בבריא לו שהוא מקדש ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש. רבי יוסי בעי אכל חצי זית בידיעת קדש והעלם טומאה וכחצי זית בידיעת טומאה והעלם קודש העלימות מהו שיצטרפו:

דף י, ב פרק ב הלכה ב משנה אחד נכנס לעזרה ואחד נכנס לתוספת עזרה שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ובאורים ותומים ובסנהדרין של שבעים ואחד ובשתי תודות ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת כל שלא נעשית בכל אילו הנכנס לשם אין חייבין עליה:

דף י, ב פרק ב הלכה ב גמרא רב אמר בתחילה ויעל דוד בדבר גד זה מלך ונביא ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלם אילו אורים ותומים. ודוד אביהו זה סנהדרין שאל אביך ויגדך שיר וילך אחריהם הושעיה ושירי תודות ואעמידה שתי תודות וגו'. אמר שמואל בר ר' יודן מה כתב מהלכות ולא תהלכות מפני שהיתה תורפת ירושלם שם והיתה יכולה להיכבש משם:

דף י, ב פרק ב הלכה ג משנה נטמא בעזרה נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש נעלם ממנו המקדש וזכור לטומאה נעלם ממנו זה וזה השתחוה או ששהא כדי השתחויה ובא לו בארוכ' חייב ובקצרה פטור זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה:
דף י, ב פרק ב הלכה ג גמרא ר' חזקיה ר' אמי בשם ר' לעזר כתוב אחד אומר את משכן ה' טמא וכתוב אחד אומר את מקדש ה' טמא הא כיצד ליתן חלק בין למיטמא בפנים למיטמא בחוץ מיטמא בפנים עד שיכניס ראשו ורובו מיטמא בחוץ עד שישהא כדי השתחויה. ניטמא בפנים ונכנס לפני ולפנים נישמענה מהדא השתחוה או ששהא כדי השתחויה. וכיון ששהא לאו כמי שהכניס ראשו ורובו ותימר עד שישהא כדי השתחויה. וכא עד שישהא כדי השתחויה.

דף יא, א פרק ב הלכה ג גמרא היך עבידא על אי זה מהן מתחייב על הראשונה או על האחרונה חברייא אמרין עלה ראשונה. אמר לון רבי יוסי א"ל צא ותימר עלה ראשונה. אלא כי נן קיימין על האחרונה. תמן תנינן הוציאו לו את הכף ואת המחטה על אי זו מתחייב על הראשונה או על האחרונה חברייא אמרי על האחרונה. אמר לון רבי יוסי אומר לו היכנס ותימר על האחרונה. אלא כי נן קיימין על הראשונה. שיעור השתחויה עשר אמות היך עבידא היה בארוכה עשרים ובקצרה עשר הילך חמש אין ייזיל בדא ה' ואין ייזיל בדא ט"ו. א"ר יוסי לעולם אין מתחייב עד שתהא ארוכה מרובה על הקצרה י'. היך עבידא היה בארוכה ל' ובקצרה עשר הילך חמש אין ייזיל בדא חמש אין ייזיל בדא עשרין וחמש. עד כמה היא השתחויה ר' סימון בשם ריב"ל עד כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו אבא בר הונא בשם ר' יוחנן עד כדי שאיל' שלום מתלמיד לרב שלום עליך רבי:
דף יא, א פרק ב הלכה ד משנה אי זו היא מצות עשה שבנידה שחייבין עליה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו ניטמתי ופירש מיד חייב שיציאתו הנייה לו כביאתו:

דף יא, א פרק ב הלכה ד גמרא כהנא אמר אי אפשר שלא עהיתה בה ידיעה בתחיל' וידיעה בסוף והעלם בנתיים. השיב ר' שמואל בר אבדומי קומי ר' מנא ויהיו כן המורים א"ל אנן בעיי נכנסין ואת מייתי לון מורין. מאי כדון א"ר שמואל בר רב יצחק מצות מצות מה מצות שנאמר להלן בקבוע אף כאן בקבוע:

דף יא, ב פרק ב הלכה ה משנה רבי ליעזר אומר השרץ ונעלם ממנו על העלם השרץ הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש רבי עקיבה אומר ונעלם ממנו והוא טמא על העלם הטומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם המקדש רבי ישמעאל אומר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים לחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש:

דף יא, ב פרק ב הלכה ה גמרא חזקיה אמר מחלוקת ביניהון ור' יוחנן אמר משמעות דורשין ביניהון. אית תניי תני על העלם טומאה חייב ולא על העלם מקדש אית תניי תני על העלם שרץ חייב ולא על העלם מקדש. מחלפה שיטת רבי ליעזר תמן הוא אמר אפילו לא ידע וכא אמר עד שידע. תמן אשר חטא בה עד שידע במה נתחייב הכא והוא טמא מכל מקום. א"ר חנינא וכא לית כתיב בה. מחלפה שיטת ר' יהושע תמן הוא אמר והוא טמא עד שידע במה ניטמא הכא אשר חטא בה מ"מ. ומה מקיים רבי ליעזר בה פרט למתעסק:

מסכת שבועות פרק ג

דף יא, ב פרק ג הלכה א משנה שבועות שתיים שהן ארבע שבועה שאוכל ולא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב דברי רבי עקיבה אמר לו לרבי עקיבה איכן מצינו לאוכל כל שהוא חייב שזה חייב אמר להן איכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן:

דף יב, א פרק ג הלכה א גמרא ניחא שאוכל ושלא אוכל. שאכלתי ושלא אכלתי מה נן קיימין אם בידוע שאכל ונשבע שלא אכל שבועות שקר הוא ואם סבור שאכל ונשבע שלא אכל. רבי בא בר רב יהודה בשם רב בשוגג בקרבנה ובמזיד בקרבנה אבל סבור הייתי שאין בן שבועה מותר אלא במזיד בה ובשוגג בקרבנה. ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוחנן מזיד בחלב ובשוגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. לית יכול דמר ר' לא בשם רבי לעזר כך משיב ר' ישמעאל לר' עקיבה מצינו דבר שחייבין בזדונו משום שבועת שקר ובהעלומו משום ביטוי. ויתיביניה רבי עקיבה מצינו דבר שחייבין בזדונו משום שבועת שקר ומביא קרבן. אלא כי נן קיימין בבריא לו שאכל ונשבע ונמצא שלא אכל. לא באומר אין זו שבועה. תמן באומר אין זו שבועה ברם הכא בידוע בה ששבועה היא אלא שהוא בטועה מחמת דבר אחר. מה נן קיימין אם באומר שבועה שאוכל אכילת תורה אף ר' עקיבה מודה ואם באומר שבועה שלא אטעום אף רבנן מודו אלא כי נן קיימין כל שהוא **דף יב, ב פרק ג הלכה א גמרא** כל שהוא אכילה פתר לה כר' עקיבה דאמר כל שהוא אכילה. מה מפקה מביניהן שבועה שאוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא על דעתיה דר' עקיבה חייב על דעתיה דרבנין פטור. שלא אוכל ככר זה ואכלה חסר כל שהוא על דעתיה דרבי עקיבה פטור על דעתין דרבנין חייב. אף בשבועת ביטוי כן שבועה אשתי נהנית לי אם אוכל ככר זו ואכלה חסר כלש הוא על דעתיה דרבי עקיבה אשתו אסורה על דעתיה דרבנין אשתו מותרת. שלא אוכל ככר זו ואכלה חסר כל שהוא על דעתיה דרבי עקיבה אשתו מותרת על דעתיה דרבנין אשתו אסורה. אוף בנכסין כן שבועת נכסיי עלי אם אוכל ככר זו ואכל חסר כל שהוא על דעתיה דרבי עקיבה אסורין על דעתיה דרבנין נכסים מותרין. שלא אוכל ככר זו ואכל חסר כל שהוא על דעתיה דר' ע"נכסיו מותרין על דעתיה דרבנין אסורין. והרי המגדף מביא קרבן. חבריאי אמרי בשם ריש לקיש בשיטתו השיבוהו. בשוטתך שאתה אומר אין המגדף מעשה איכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן. ר' בא קרתיגנאה בעי מחלפה שיטת ריש לקיש תמן מר לרבי עקיבה אין המגדף מעשה והכא מר מגדף מעשה כרבי עקיבה. רבי לא בשם ריש לקיש תרין תניין אינון על דעתיה דרבי עקיבה חד אמר אין המגדף מעשה וחד אמר המגדף מעשה:

דף יב, ב פרק ג הלכה ב משנה שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת שבועה שלא אוכל ושאל אשתה ואכל ושתה חייב שתיים:

דף יב, ב פרק ג הלכה ב גמרא שתייה בכלל אכילה ולא אכילה בכלל שתייה. רבי יונה שמע כולהון מיכא. על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם מה נן קיימין אם בדם שקרש התני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה

דף יג, א פרק ג הלכה ב גמרא אלא כן נן קיימין כל שהוא. כל שהוא אכילה פתר לה כר' עקיבה דר' ע"אמר כל שהוא אכילה. והתני המחזה הדם וגמעו או שהקפה חלב ואכלו אם יש בו כזית חייב. מה עבד לה רבי יונה אינו אוכל ליטמא טומאת אוכלין ולא משקה ליטמא טומאת משקין. חזר ר' יונה ופתר מתניתא ונתת הכסף בכל אשר תאווה נשפך מה נן קיימין אם בטועם טעם יין לתבשיל והלא הטעם לפגם אלא כן נן קיימין כל שהוא

ורחמנא קרייה אכילה. רבנן דקיסרין אמרין תיפתר באילין גמרייה ואורזדרייה שהכל טפילה לאכילה כאילה. רבי יוסי שמע כולהון מיכא שבועה שלא אוכל ושתה אין חייב אלא אחת. מארי חברייה קומי רבי יוסי ומר דבתרה שבועה שלא אוכל ושתה ואכל ושתה אין חייב אלא אחת. אמר לון ר' יוסי אילו מי שאמר שבועה שלא אוכל ככר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו ואכל שתיהן שמא אינו חייב שתים. רבי חנינה בשם רבי פינחס שמע כולהון מיכא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין ושתה משקין שאינן ראויין פטור הא אכל אוכלין ראויין ושתה משקין ראויין חייב. רבי בא שמע כולהון מיכא אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. עד כדון בשאמר שבועה שלא אוכל ושותה. וכרבי דאמר שבועה שלא אשתה. ר' חנינא שמע כולהון מיכא לא אכלתי באוני אלא שתיתי. עד כדון בשאמר שלא אוכל ושתה אמר שלא אשתה ואכל. שתייה בכלל אכילה ולא אכילה בכלל שתייה:

דף יג, א פרק ג הלכה ג משנה שבועה שלא אוכל ואכל פת חטים ופת שעורים ופת כוסמין אינו חייב אלא אחת שבועה שלא אוכל פת חטים ופת שעורים ופת כוסמין ואכל חייב על כל או"א שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה אינו חייב אלא אחת שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש חייב על כל או"א:

דף יג, א פרק ג הלכה ג גמרא שבועה שלא אוכל פת וכרכה בעלי קנים ועלי גפנים ואכל אינו חייב אלא אחת שבועה שלא אוכל פת וחרצנין וזגין וכרכה בחרצנין וזגין חייב על כל אחת ואחת

דף יג, ב פרק ג הלכה ג גמרא ואם היה נזיר חייב שלש. ר' יוחנן אמר בכולל אבל בפורט אין שבועות חלות על איסורין ר"ל אמר אפילו בכולל אין שבועות חלות על האיסורין:

דף יג, ב פרק ג הלכה ד משנה שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכיל' ושתה משקין שאינן ראויין לשתייה פטור שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב ור"ש פוטר אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום והוא שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים הרי אשתו אסורה:

דף יג, ב פרק ג הלכה ד גמרא בדא רבי שמעון פוטר ר' שמעון כדעתיה דתנינן תמן כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב ר"ש אומר כל שהוא וחכ"א כזית. אמר להן ר' שמעון אין אתם מודין באוכלין נמלה כל שהוא שחייב אמרו לו מפני שהיא כברייתה אמר להן אף חיטה אחת כברייתה.

דף יד, א פרק ג הלכה ד גמרא על דעתיה דר' יוחנן למה ר' שמעון פוטר א"ר זעירה רבי שמעון כדעתיה תני בשם רבי שמעון תענו את נפשותיכם ממותר לכם ולא מאיסור לכם.

ר' בא בר ממל בעי על דעת ר' יוחנן דאמר בכולל שבועות חלות על האיסורין ניתני שבועה שלא אוכל ואכל. א"ר זירא כל יומי דרבי בא בר ממל לא אשכחנן תותבה ומן דדמך אשכחנן תותבה. מה נן קיימין אם באומר שבועה שלא אוכל בשר כל ימות השנה והפסח בתוכן. שלא אוכל עשרת ימים הללו ויום הכיפורים בתוכן. במיחל שבועה על האיסורין. א"ר יוסי ותשמע מינה היו לפניו זיתים של שחוטה ואחד של נבילה ומאר שבועה שאוכל עשרת זיתים אילו כיון שפטור על הנבילה פטור אף על השאר. רבי בון בר חייה בעי ולמה לא מר שבועה

דף יז, ב פרק ג הלכה ד גמרא שאוכל משחיטת פלוני אין בה חלב. בשוחט צביים אין בה גיד הנשה. בעופות אין בהן דם. רבי חנינה בעי ולמה לא מר שבועה שאוכל מפלוני סתם. בגין רבי שמעון. ואי כרבי שמעון ניתני יום הכיפורים דתני ר"ש תענו את נפשותיכם מאסור לו ולא ממותר לו. אלא שזה בקבוע וזה בעולה ויורד. התיבון הרי טומאת מקדש וקדשיו שהוא בעולה ויורד. ותני תנא לא אתינן מיתני אלא דברים שהן חיוב כרת שבועות אין בהן כרת. התיבון הרי מעילה אין בה כרת. ותני לא אתינן מיתני אלא דברים שאין להן היתר אחר איסורן שבועות יש להן היתר אחר איסורן. הדא אמרה שאין אבות מלאכות ביום הכיפורי'. אילו מי שעשה כולם בהעלם אחד כלום חייב אלא אחת על כולן. אילו מי שעשה כל אחת בפני עצמה שמא אינו חייב על כל אחת ואחת. ע"ד דר' יוחנן דאמר שבועה שלא אוכל מצה אסור לוכל מצה בלילי הפסח. שלא אוכל מצה בלילי הפסח

דף טו, א פרק ג הלכה ד גמרא לוקה ואוכל מצה שלא אשב בצל אסור לישוב בצל סוכה שלא אשב בצל סוכה לוקה ויושב בצל סוכה. לא סוף דבר סתם אלא אפילו פלוני לא סוף דבר כולל אלא אפילו פורט לא סוף דבר לבא אלא אפילו לשעבר לא סוף דבר רבנן אלא אפילו רבי עקיבה לא סוף דבר נבילות וטריפות אלא אפילו עפר:

דף טו, א פרק ג הלכה ה משנה אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים אחד דברים שיש להן ממש ואחד דברים שאין בהן ממש כיצד אמר שבועה שאתן לאיש פלוני ושלא אתן שנתתי ושלא נתתי שאישן ושלא אישן שישנתי ושלא ישנתי שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק שזרקתי ושלא זרקתי ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבוא שנאמר להרע או להיטיב אמר לו רבי עקיבה אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה מניין אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם ריבוי הכתוב לכך רבוי הכתוב לכך:

דף טו, ב פרק ג הלכה ה גמרא עילה היה רוצה להודות לו. ר' בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה ונמצא שלא נתן מאחד שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. התיב רבי יוסי הרי תפילין אין בהן לבא ויש בהן לשעבר אמר לו תפילין ממקום אחר באו. להרע או לטהיב מה הטבה רשות אף הרעה הרשות יצא דבר שהוא של איסור ודבר שהוא של היתר. לכל אשר יבטא פרט לקטן. האדם בשבועה פרט לאנוס. ונעלם ממנו פרט למזיד. ונעלם ממנו ונעלמה ממנו שבועה. או יכול ונעלם ממנו החפץ תלמוד לומר בשבועה ונעלם ממנו על העלם שבועה חייב ואינו חייב על העלם חפץ. ותן העלם חפץ על העלם שבועה ויהא חייב. ואין ביניהן העלם טומאה טומאה ועל העלם מקדש. ויהא חייב שתים כרבי ישמעאל דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש. תמן כתיב ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמי' והכא כתיב ונעלם ממנו אחת יכול הנשבע להרע לאחרים יהא חייב תלמוד לומר להרע או להיטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות. אוציא נשבע להרע לאחרים שיהא פטור שהוא דמישבתע דלא מיתן לחבריה מיכול. חמתיה מפרפר ויהב ליה. היך רבי ישמעאל דריש או נפש כי תשבע לבטא בשפתים כלל להרע או להטיב פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט והלא אין בפרט אלא דברים שיש בהן הרע והטבה.

דף טז, א פרק ג הלכה ה גמרא אלא כיני להרע או להיטיב פרט לכל אשר יבטא כלל פרט וכלל והכל בכלל. וריבה דברים שהן לשעבר. אלא כיני או נפש כי תשבע לבטא

כלל להרע או להיטיב פרט לכל אשר יבטא חזר וכלל כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דברים שיש בהן הרעה והטבה. ודברים שאין בהן הרעה והטבה מנין. אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם רביה הכתוב לך רביה הכתוב לך. לית כייל דמר רבי הילא בשם רבי לעזר כך משיב רבי ישמעאל את ר' עקיבה מצינו דברים שחייבין על זדונן משם שבועת שקר ובהעלימן משם שבועת ביטוי. ויתביניה מצינו דבר שחייבין בזדונו משום שבועת שקר ומביא קרבן. א"ל ואית לך דברים שאין בהן הרעה והטובה ולי נן כתיבין. א"ל אע"ג דאית ליה דברים שאין בהן הרעה והטבה. לית אינון כתיבין אין בהן משום הרעה והטבה. הא לשעבר לית:

דף טז, א פרק ג הלכה ו משנה נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל פטור לקיים את המצוה ולא קיים פטור שהיה בדין שיהא חייב דברי ר' יהודה בן בתירה א"ר יהודה בן בתירה ומה אם הרשו' שאינו מושבע עליה מהר סיני והרי הוא חייב עליה מצוה שהוא מושבע עליה מהר סיני אינו דין שיהא חייב אמרו לו לא אם אמרת בשבועת הרשות שכן עשה בה לאו כהין תאמר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהין:

דף טז, א פרק ג הלכה ו גמרא אמר ר' מני כיני מתניתא חייב דברי ר' יהודה בן בתירה מה מר רבי יהודה בן בתירה בשאר האיסורין. שבוע' שאוכל נבילה ולא אכלה פטור. אמר שבועה שלא אוכל ואכל אין תימר חייב ויתביניה לא אם אמרת בשבועת הרשות שעשה בה לאו כהין והין כלאו. תימר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהין. אזהרה לשבועת הרשות מניין אמר ר' יוסי בי ר' בון לא יחל דברו לא יעשה דבריו חולין:

דף טז, א פרק ג הלכה ז משנה שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה ואכלה אינו חייב אלא אחת זו היא שבועת ביטוי שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד:

דף טז, ב פרק ג הלכה ז גמרא שבועה שאוכל ככר זה היום ועבר היום ואכלה ר' יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין פטור. לא טעמא דאהן טעמא דרבי יוחנן משם שאינו ראוי לקבל התרייה. טעמא דריש לקיש משום שהוא בלא תעשה שאין בו מעשה. מה מפקה מביניהון שרפה והשליכה לים אין תימר משם שאינו ראוי לקבל התרייה פטור ואין תימר משום שהוא בלא תעשה הרי יש בה מעשה. ר' פינחס בעי היה אסתניס מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. ר' יוסי בעי שבועה שבועה שלא אוכל ואכל מהו. א"ר יוסי בי ר' בון נישמעניה מן הדא שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה ואכלה חייב אחת מפני שהזכיר בה זו הא אם לא הזכיר בה זו חייב על כל אחת ואחת. אבימי אחוי דחיפה אמר שמשית בנדרין שמשית בשבועות. בעי חיפה מיבדקיניה היו לפניו חמש ככרין ואמר שבועה שאוכל ככר זו וחזר ואמר שתים אילו וחזר ואמר שלשה אילו וחזר ואמר ארבעה אילו וחזר ואמר חמשה אילו ואכל הראשונה א"ל חייב על כל אחת ואחת. א"ל אינו חייב אלא אחת מכיון שהזכיר עליה שבועה עשאה כנבילה מיכן ואילך כמיחל שבועו' על האיסורין ואין שבועות חלות על האיסורין. חזר חיפה ובדקיה היו לפניו חמש ככרות ואמר שבועה שאוכל ה' ככרים אילו וחזר ואמר ארבע וחזר ואמר שלש וחזר ואמר ב' וחזר ואמר זו ואכל כולם א"ל אינו חייב אלא אחת. א"ל חייב על כל אחת ואחת. אילו מי שאמר שבועה שאוכל חמש ככרים ואכל ארבע

שמה אינו פטור. אמר ר' יוסי מסתברא

דף יז, א פרק ג הלכה ז גמרא כאחוי דחיפה באחרייתא וכחיפה בקדמייתא:

דף יז, א פרק ג הלכה ח משנה שבועת שוא חייבין על זדונה מכו' ועל שגגתה פטור ואי זו היא שבועת שוא נשבע לשנו' את הידוע לאדם אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב ועל האיש שהוא אשה ועל אשה שהיא איש נשבע על דבר שאי אפשר לו להיות אם לא ראיתי גמל פורח באויר אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שלא נעידך נשבע לבטל את המצוה שלא לעשות סוכה שלא ליטול לולב שלא להניח תפילין זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור:

דף יז, א פרק ג הלכה ח גמרא תמן תנינן אם לא ראיתי בדרך זה כעולי מצרים איפשר שלא עבר בה כעולי מצרים אלא כי נן קיימי בראייה אחת. והא דיקליטיאנוס כד נחת תמן נחת עימיה ק"כ ריבון. אלא כי נן קיימין בראיה אחת אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד. והא חיויא דשבור מלכא בלע גמלין בלע קרונין כד בעון מיקטלוניה אייתון פחלין דגמלין ומלון יתהון תבן ויהבון בהון גומרין ובלעון ומית. אמר ר' יודה בר פזי חמית משך דחיוי עיביד על תמניא מסוסטלא. א"ר שמואל בר יעקב אנא חמית משך דחיוי סליק קריבין דמלכותא. שמואל אמר במרובע ואם במרובע ניתני אפילו קטן א"ר יודן אבוי דר' מתנייה כיני. אלא דלי' אורחא דתנייא מיתפיס אלא מילה רובא. דתנינן גמל פורח באויר ניתני עכבר פורח באויר. תני רשב"ג אומר אין מרובע מששת ימי בראשית התיב ר' ברכיה והתנינן גוף הבהרת כגריס הקילקי מרובע. מקום הגריס תשע עדשות מקום עדשה ארבעה שערות נמצאו שלשים ושש שערות. אמר רבי יוסנא כל גרמה אמרה שאינו מרובע ולמה תניתה מרובע די ירבעינה הוא.

דף יז, ב פרק ג הלכה ח גמרא והנגעה מלא היא קוטרין. והא עניבה דפילא עגול הוא מלמטה. ואית דבעי מימר לא מר רשב"ג אלא בבריות ותני כן מרובע באוכלין אין מרובע בבריות: שבועה שאין אנו יודעין לך עדו' לוקין משם שבועת עדות שבועה שלא נעידך לוקין משום שבועת ביטוי. שוא ושקר שניהן בדיבור אחד נאמר מה שאין אוזן יכולה לשמוע ולא פה לדבר. מחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים בדיבור אחד נאמר. לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך שניהן בדיבור אחד נאמרו. ערות אשת אחיך יבמה יבא עליה בדיבור אחד נאמרו. לא תסוב נחלה וכל בת יורשת נחלה שניהן בדיבור אחד נאמרו מה שא"א לפה לדבר ולא לאוזן לשמוע. וכן הוא אומר אחת דבר אלהים שתים זו שמענו ואומר הלא כה דברי כאש נאם ה'. שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם שבועת שקר נשבע להחליף. ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן כל הידוע לשנים זו היא שבועת שוא לשלשה זו היא שבועת שקר ר' לא בשם רבי לעזר אפילו ידוע לשנים ואחד בסוף העולם מכירו שבועת שוא היא. מה מפקה מביניהון שינה בפני שנים והשליכו לים והתרו בו משום שבועת שוא על דעתיה דרבי יוחנן אין לוקה על דעתיה דר' לעזר לוקה. התרו בו משום שבועת שקר על דעתיה דר' לעזר לוקה על דעתיה דר' יוחנן אינו לוקה. ר' בא בשם ר' יהודה אפילו ביטא ומרגליתא. ואהן אפילו. אלא כגון ביטא ומרגליתא. תני כשם שנידרי הבאי מותרין כך שבועות הבאי מותרין והתני שבועות הבאי אסורין ר' ירמיה בשם ר' פדת כאן במעמידין כאן בשאין מעמידין ואפילו תימא כאן וכאן במעמידין כאן במיחל שבועות על נכסיו שבועת נכסיי עליי נכסיו אסורין הא ללקות אינו לוקה. כשם שנדרי זירוזין מותרין כך שבועות זירוזין מותרין. עוד הוא במיחל שבועה על נכסי שבועה נכסיי עליי נכסיו אסורין הא ללקות אינו לוקה. חזקיה אמר אהן דמשתבע על תרין דאינון תרין לוקה משום שבועת שוא. רבי מנחם בשם ריש לקיש

דף יח, א פרק ג הלכה ח גמרא אהן דחמי מיטרא נחית ואמר קירי פלי בריכסון לוקה משום שבועת שוא. ר' חוניא ר' יעקב בר' בון בשם ר' שמואל בר נחמן כ"ד בוליות היו בדרום וכולם חרבו על שבועת שוא שהיא אמת דכתיב לשוא הכיתי את בניכם וגו':

דף יח, א פרק ג הלכה ט משנה שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלינה הראשונה שבועות ביטוי והשנייה שבועות שוא אכלה עבר על שבועת שוא לא אכלה עבר על שבועת ביטוי:

דף יח, א פרק ג הלכה ט גמרא שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלינה שבועה שלא אוכלינה אינו חייב אלא אחת. דבר שאילו בנדרים אסור ובשבועות מותר לא אתייא אלא כמתניתא אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים אחד דברים שאין בהן ממש ואחד דברים שיש בהן ממש. ומר ר' בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לאיש פלוני מנה ונמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. אשכח תני על תרויהון זה חומר לשעבר משלבא שהאומר לא אוכל לא אוכל אינו חייב אלא אחת. לא אכלתי לא אכלתי <לא אכלתי> חייב על כל אחת ואחת. שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלינה הראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבועת שוא. כיצד עושין לו אומרים לו שיאכל מוטב לעבור על שבועת שוא ולא על שבועת ביטוי. שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שאוכלינה ראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבועת שוא כיצד עושין לו אומרים לו שלא יאכל מוטב לעבור על שבועת שוא לחוד ולא על שבועת שוא וביטוי שבועה שאוכל ככר זו היום שבועה שלא אוכלינה היום ואכלה רבי יוחנן אמר קיים את הראשונה וביטל לשנייה

דף יח, ב פרק ג הלכה ט גמרא ריש לקיש אמר ביטל לראשונה ולא קיים לשנייה. שבועה שלא אוכל ככר זו היום שבועה שאוכלינה היום ואכלה רבי יוחנן אמר ביטל את הראשונה וקיים לשנייה ריש לקיש אמר ביטל את הראשונה והשנייה אומרים לו שיקיימנה בככר אחרת בועה שאוכל ככר זו היום שבועה שאוכלינה היום ואכלה ר' יוחנן אמר קיים את שתיהן וריש לקיש אמר קיים לראשונה ושנייה אומרים לו שיקיימינה בככר אחרת. שבועה שלא אוכל ככר זו היום שבועה שלא אוכלינה היום ואכלה על דעתיה דר' יוחנן חייב שתים על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת אופ' רשב"ל מודה שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין:

דף יח, ב פרק ג הלכה י משנה שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשירים ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני ב"ד מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשירים ובפסולים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור אחד זה ואחד זה המושבע מפי אחרים חייב כיצד אמר לא אכלתי היום ולא הינחתי תפילין היום משביעך אני ואמר אמן חייב:

דף יח, ב פרק ג הלכה י גמרא נפש נפש מה נפש שנאמר בשבועות העדות עשה את המושבע כנשבע אף שנאמר בשבועת הפקדון עשה המושבע כנשבע. זה הכלל כל לא תעשה שיש בו מעשה לוקה ושאיין בו מעשה אינו לוקה חוץ מן המימר והנשבע ומקלל את חברו בשם. רבי אבהו בשם ר' יוחנן לית כאן מימר. מימר דיבור ומעשה נשבע לשקר מניין ר' יוחנן בשם ר' ינאי כי לא ינקה ה' מנקין הן הדיינין. קילל את חברו בשם מניין ריש לקיש בשם ר' הושעיה ליראה את השם וגו'.

דף יט, א פרק ג הלכה י גמרא נשבע לשקר על דעתיה דריש לקיש מניין מינה. מכיון שנשבע לשקר אין זה ירא. קילל את חבריו בשם על דעתיה דר' יוחנן מניין מכיון שקילל אין זה ירא. מה מפקה מביניהון נשבע לשקר וקילל לחבריו בשם על דעתיה דר' יוחנן חייב שתים על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת:

מסכת שבועות פרק ד

דף יט, א פרק ד הלכה א משנה שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרים ולא בפסולים ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו בב"ד דברי רבי מאיר וחכ"א בין מפי עצמו בין מפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו ובב"ד וחייבין על זדון שבועה ועל שגגתה ועל זדון העדות ואין חייבין על שגגתה ומה הוא חייב על זדונה קרבן עולה ויורד:

דף יט, א פרק ד הלכה א גמרא שעירים מיעוט שעירים שנים מה ת"ל שני שיהו שוין. כבשים מיעוט כבשים שנים א"כ מה תלמוד לומר שניה שיהו שניה שוין. צפרים מיעוט צפרים שנים אם כן מה ת"ל שתי שיהו שניה שוין. חצוצרות מיעוט חצוצרות שנים א"כ מה ת"ל שתי שיהו שתייהן שוות. התיב ר' חגיי קומי ר' יוסי והכתיב ועמדו שני האנשים מיעוט אנשים שנים ומה ת"ל שני שיהו שניה שוין. והכתיב לא תטה משפט גר יתום הרי מצינו גר דן עם מי שאינו גר יתום דן עם מי שאינו יתום אלמנה עם בעולת בעל. א"כ למה נאמר שני מופנה להקיש ולדון הימינו גזירה שוה נאמר כאן שני ונאמר להלן וישארו שני אנשים במחנה מה להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים אף כאן אנשים ולא קטנים. הרי למדנו שאין האשה דנה מעתה אין האשה מעידה. ר' יוסי בי ר' בון ר' הונא בשם ר' יוסי נאמר כאן שני ונאמר להלן על פי שנים עדים מה להלן על פי שנים עדים אף כאן על פי שנים עדים אם כן למה נאמר שני שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחד מדבר כל צורכו ולאחד אומר לו קצר דבריך כנגד אחד מאריך פנים וכנגד אחד מעיז פנים. א"ר יודן שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב האסור שלא יהא זה עומד וזה יושב זה מדבר כל צורכו וזה אומר לו קצר דבריך. רבי ישמעאל אומר אומר לו לבוש כשלוש או הלבישוהו כשאתה לובש. ר' בא בשם רב הונא צריכין העדים להיות עומדין בשעה שמעדין מ"ט ועמדו שני האנשים. ר' ירמיה בשם רבי אבהו אף הנידונין עומדין בשעה שמקבלין עדותן מה טעמא אשר להם הריב לפני ה'. כתיב לא יומתו אבות על בנים וגו' והלא כבר נאמר איש בחטאו יומת מה ת"ל לא יומתו אבות על בנים אלא שלא יומתו בנים בעדות אבות ואבות בעדות בנים מיכן שלא יהו העדים קרובין של נידונין. ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה. הגע עצמך שהוזמו לא מפיהן נהרגין. ומניין שלא יהו העדים קרובין של דיינין. הגע עצמך שאם הוזם אחד מהם אינו נהרג עד שיוזם חברו. אם אומר את כן נמצא נהרג על פיו. ומניין שלא יהו הדיינין קרובים זה לזה. אמרה תורה הרוג על פי עדים הרוג על פי דיינים מה העדים אינן קרובין זה לזה אוף הדיינין כן. אין לי אלא אבות ובנים שאר קרובין מניין א"ר זירא ובנים לרבות שאר

קרובין. עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל. תני ר' ישמעאל ושפטו העדה בין המכה וגו' שלא תהא העדה קרובה לא למכה ולא למוכה. א"ר יוסי אם אומר את כן קרובין לניכה נמצאו ב"ד גואלי הדם. מיכן שלא יהו הדיינין קרובין לנידונין. ומניין שלא יהו העדים קרובין לנידונין. אמרה תורה הרוג על פי העדים הרוג על פי מטים מה הדיינין אינן קרובים לנידונין אף העדים כן. מניין שלא יהו העדים קרובים זה לזה. הגע עצמך שהוזמו לא מפייהן הן נהרגין. ומניין שלא יהו העדים קרובין לדיינין. הגע עצמך שהוזם אחד מהן כלום נהרג עד שיוזם חברו. אם אומר את כן לא נמצא נהרג על פיו: בכשירין לא בפסולין. מניין אם לא יגיד ונשא עונו את שמגיד וחבירו משלם ממון יצא פסול שמגיד ואין חבירו משלם ממון: מפי ב"ד. להוציא עד אחד. בשאמרו לו הרי את מקובל עלינו כשני עדים יהא חייב ות"ל והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו את שכשר להעיד עדות תורה יצא אחד שאינו כשר להעיד: שלא בפני ב"ד. אם לא יגיד ונשא עונו מקום שמגיד וחבירו משלם ממון יצא חוץ לב"ד אפילו מגיד אין חבירו משלם. ומניין

דף יט, ב פרק ד הלכה א גמרא לשני עדים תלמוד לומר והוא עד הרי כאן שנים כר' ישמעאל דאמר כל מקום שנאמ' עד סתם הרי הוא בכלל שני' עד שיודיעך הכתוב אחד. אשכח תני ר' ישמעאל שני עדים. אחד מהו שיהו חייבין עליו משום שבועת ביטוי. איפשר לומר אחד ראוי לצורפו לחייבו משום שבועת עדות ואת מחייבו משום שבועת ביטוי. קרוב מהו שיהו חייבין עליו משום שבועת ביטוי יבא כהדא דמר ר' בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני ונמצא שלא נתן מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. וכהדא איכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה שח ר' פוטר משום שבועת הפיקדון ומחייב משום שבועת ביטוי. א"ר יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אינו חייב משום שבועת ביטוי על דעתיה דרבנן אין מצוה להפיסו מפסייו על האמת ואינו מפייסו על השקר. תני ר' ישמעאל ונשא עונו קרבן מנלן ב"ד הגדה מה הגדה שנאמר להלן ב"ד אף כאן ב"ד. כהדא אין מקבלין העדים אלא אם ראו שניהן כאחת ר' יהושע בן קרחה אומר אפילו זה אחר זה רבי ירמיה ר' שמואל בר רב יצחק בשם רב יצחק שאמר בשם רב מודין חכמים לר' יהושע בעידי בכורה ועידי חזקה. ר' בא בשם ר' ירמיה אף בעידי סימנין כן. מהדא פשיטא בשזזה אומר איתי שתי שערות בגבו ואחד אומר ראיתי שערות אחת בגבו ואחד אומר ראיתי אחת בכריסו לא כלום היא. כל שכן גבו וגבו. שנים אומרים ראינו שערות אחת בגבו ואחד אומר ראיתי שערות אחת בכריסו. ר' יוסי בי ר' בון רבי הושעיה בר ר' שמי חד אמר פסול וחד אמר כשר מאן דאמר פסול במעיד בחצי סימן ומאן דאמר כשר אני אומר שמא נשרה. אחד אומר ראיתי שתי שערות בגבו ואחד אומר ראיתי שנים בכריסו ר' בא אמר דברי הכל כשר ר' חגי אמר דברי הכל פסול ר' יוסי אומר במחלוקת ר' יודן אמר במחלוקת. א"ל ר' יוסי לר' חגי הא ר' יודן סבר כוותי א"ל על דרביה אנא פליג כל שכן עליו. א"ר מנא יאות א"ר חגי אילו שטר שמחותם ארבעה חותמות זה מתיר על ב' וזה מעורר על ב' וקרא עליו ערר שמא כלום הוא. ואין כל חתימה צריכה שני עדים וכא כל סימן וסימן צריך שנים עדים. ר' חנינה שמע לה משני חזקה אילו אחד מעידו שאכלה שנה אחת ושניה ושלישית ואחד מעידו שאכלה רביעית וחמישית שמא כלום הוא ואין כל חזקה צריכה שני עדים הכא כל סימן וסימן צריך שני עדים:

דף יט, ב, פרק ד הלכה ב משנה שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן חייבין השביע עליהם חמשה פעמים חוץ לב"ד ובאו לבית דין והודו פטורין כפרו חייבין על כל אחת ואחת השביע עליהן חמשה פעמים בפני ב"ד וכפרו אינן חייבין אלא אחת אמר רבי שמעון מה הטעם מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות:

דף יט, ב, פרק ד הלכה ב גמרא נפש נפש מה להלן מפי עצמו אף כאן מפי עצמו מה כאן מפי אחרים אף להלן מפי אחרים. ר"מ דרש גזירה שוה האמורה בה מה מפי עצמו שנאמר להלן חוץ לב"ד אף מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לב"ד ורבנן דרשי גזירה שוה האמורה בה מה מפי אחרים שנאמר להלן בב"ד אף מפי אחרים שנאמר כאן בבית דין. ר' ירמיה בעי קרוב מפי עצמו בשבועת העדות

דף כ, א, פרק ד הלכה ב גמרא מהו שיהא חייב. נישמענה מן הדא הואיל ולא למדו מפיו משבועת העדות אלא משבועת הפקדון מה להלן קרובין חייבין אף כאן כן. אמר ר' יוסי קרובין שכאן למידין מקרובין שלהלן. ר' יודן קפודקייא בעי השביע עליו חמשה פעמים מפי עצמו בב"ד שמא אינו חייב על כל אחת ואחת. א"ר יוסי ולא מתני' היא אמר ר"ש מה טעם מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות. וכאן הואיל ויכולין לחזור ולהודות חייבין בכל אחת ואחת. ר' ירמיה בעי השביע עליו חמשה פעמים מפיו וחזר והשביעו חמשה פעמים מפי אחרים מהו. מאחר דר"מ עבד מפיו כב"ד מהו שיקבעם לקרבן ולחייבם בראשונה בלא תביעה. ייבא כהדא מה את בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות יהו חייבין ת"ל ושמעה קול אלה את ששמע קול חייב יצאו אילו שאין שומעין קול. מפיו בקרקעות מהו שיהא חייב מפיו בקנסות מהו שיהא חייב מפיו מהו שיהא חייב בקרבן עולה ויורד. ר' בא ברב יהודה בשם רב בשוגג בקרבן במזיד בקרבן אבל אמר סבור הייתי שאין שבועה זו מותר. תני חזקיה כל מקום שנאמר בתורה חטא סתם את תופש הזדון כשגגה עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה:

דף כ, א, פרק ד הלכה ג משנה כפרו שניה' כאח' שניהן חייבין בזה אחר זה הראשון חייב כפר אחד והודה אחד הכופר חייב היו שתי כיתי עדים כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השנייה

דף כ, ב, פרק ד הלכה ג משנה שתיהן חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן:
דף כ, ב, פרק ד הלכה ג גמרא הפרישו קרבנן ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בב"ד. הדא היא דתני ר' חייא קרבנו לה' על נזרו שיקדים נזרו לקרבנו ולא שיקדים קרבנו לנזרו. נשבעו חוץ לב"ד הפרישו קרבנן ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בב"ד מה את עביד ליה כמי שקדם חטאו לקרבנו או מאחר שאין חייבין אלא בב"ד כמי שקדם קרבנם לחטאם. כיני מתניתא כפר אחד והודה אחד הכופר חייב. א"ר יוסי מתניתא והוא שיחזור בו שני בתוך כדי דיבור הראשון שאם יחזור בו ראשון מקבלין אותו נעשה שני ראשון. היו עשרה אית תניי תני הראשון חייב וכולן פטורין אית תניי תני האחרון פטור וכולן חייבין. מאן דמר ראשון חייב וכולן פטורין כמאן דמר תתקיים עדות בשאר מאן דמר אחרון פטור וכולן חייבין כמאן דמר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. אמר ר' יוסי מתני' אמרה כן **דף כ, א, פרק ד הלכה ג גמרא** היו שתי כיתי עדים לא מר אלא שתיים הא אחת עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה:

דף כא, א פרק ד הלכה ד משנה משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אינן חייבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה חייבין על כל אחת ואחת משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני חטים ושעורים וכוסמין שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אינן חייבין אלא אחת שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני חטים ושעורים וכוסמין חייבין על כל אחת ואחת:

דף כא, א פרק ד הלכה ד גמרא ומניין שאינו מדבר אלא בתביעת ממון א"ר ליעזר נאמר כאן אויים ונאמר אויים בפקדון מה אויים האמורים בפקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף אויים האמורים כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון. אויי רוצח יוכיחו שאינן מדברין בתביעת ממון. דנין אויין שיש עמהן שבועה מאויין שיש עמהן שבועה ואל יוכיחו אויי רוצח שאין עמהן שבועה. אויי סוטה יוכיחו שיש עמהן שבועה ואינו מדבר בתביעת ממון. דנין אויין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן מאויין כמות אילו ואל יוכיחו אויי סוטה שיש עמהן אף כהן. אויי ביטוי שפתים יוכיחו שאינן מדברין בתביעות ממון. דנין אויין שעשה בהן זדון כשגגה מאויין כמותן ואל יוכיחו אויי ביטוי שפתים שלא עשה בהן זדון כשגגה. ר' עקיבה אומר יש מאלה חייב ויש מאלה פטור דבר ממון חייב ושאינו ממון פטור. ר"ש אומר חייב כאן וחייב בפקדון מה פקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון:

דף כא, א פרק ד הלכה ה משנה משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שאנס איש פלוני ופיתה את בתי ושהכני בני ושחבל בי חבירי ושהדליק גדישי ביה"כ הרי אלו חייבין:

דף כא, א פרק ד הלכה ה גמרא תני ר' יוסי הגלילי אומר מה ת"ל והוא עד או ראה או ידע וגו'. לא אמרתי אלא בעדות שאיפשר להתקיים בידיעה ושלא בראייה בראייה ושלא בידיעה. בידיעה שלא בראייה בממון היך עבידא תן לי מאתים זוז שיש לי בידך אין לך בידי. ולא הודיתה לי בפני פלוני ופלוני. יאמרו ואני נותן זו היא ידיעה שאין עמה ראייה. אתון ואמרין אין דאודי ליה ואין דגזליה לית אנן ידעין ואין דאוזפיה לי נן ידעין. בראייה בלא ידיעה בממון היך עבידא תן לי מאתים זוז שיש לי בידך אין לך בידי. ולא מניתי לך במושב פלוני ופלוני. יאמרו ואני נותן. זו היא ראייה שאין עמה ידיעה. אתון ואמרין אין מנה ואין דגזליה לי נן ידעין ואין מישאל ליה לי נן ידעין. תן לי קנס בתי שהוא בידך והוא אומר לא נתחייבתי קנס מימי והעידים מעידין שנתחייב קנס ולי נן ידעין אין קנס בריתה אין קנס איתא אחר. אנסתה ופיתתה את בתי והוא אומר לא אנסתי ופיתיתי אשה מימי ועדים מעידין שאנס אשה ולי נן ידעין אין בריתה הוה אין איתא חורי. הרגת שורי קיצצתה נטיעתה והוא אומר איני יודע חייב. אתה אמרת לי להרוג ולקוץ הולכין אחר רוב נטיעות. מה הוא הולכין אחר רוב נטיעות א"ר חגיגין הוה תוריה נגחן האמר ליה אם היו נטיעותיו בטילות הואמר ליה. א"ר יודן

דף כא, ב פרק ד הלכה ה גמרא אין אומר בממון מאחר דו יכיל מימר ליה אתה אמרת לי להרוג ולקוץ אע"ג דו א"ל לא הרגתי ולא קצצתי פטור:

דף כא, ב פרק ד הלכה ו משנה משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה שאיני בן חלוצה ושאיני בן חלוצה פלוני כהן שאיש פלוני לוי שאינו בן

גרושה שאינו בן חלוצה שאנס איש פלוני ופיתה את בתו ושחבל בי בני ושהדליק גדישי בשבת הרי אילו פטורין:

דף כא, ב פרק ד הלכה ו גמרא נפש כי תחטא נפש כי תחטא לגזרה שוה מה נפש כי תחטא שנאמר להלן תבועת ממון ויש לו אף נפש כי תחטא שנאמר כאן תביעת ממון ויש לו. לית הדא פליגא על ריש לקיש דאמר אין ממון אצל מכות פתר לה כר' מאיר דאמר לוקה ומשלם. מ"מ לא הפסידו ממון. כיון דהלה הוה בעי מיתן ליה ולא יהב ליה כמי שהפסידו ממון:

דף כא, ב פרק ד הלכה ז משנה משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז ולא נתן הרי אילו פטורין שאין חייבין אלא על שבועת ממון בפקדון משבי' אני עליכם כשתדעון לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אילו פטורין

דף כב, א פרק ד הלכה ז משנה מפני שקדמה שבועה לעדות עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני הרי אילו פטורין:

דף כב, א פרק ד הלכה ז גמרא ר' יוסי רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם ר' יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חוזר. רבי יעקב בר זבדי בעא קומי רבי אבהו ואהן הין לא בצדק הוא והין צדק. אמר בשעה שאמר הין של צדק הוה. למה משום שאינו יודע בהן או משום שאין מתכוין להן מה נפק מביניהון משכן שנים שנים. אין תימר משום שאינו יודע בהן. יודע בהן. הוי לית טעמא דלא משום שאין מתכוין להן:

דף כב, א פרק ד הלכה ח משנה אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני אם יודעים אתם לי עדות שתבואו ותעידוני והם שיודעים לו עדות עד מפי עד או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הרי אילו פטורין:

דף כב, א פרק ד הלכה ח גמרא רבי מנא שמע מדבתריה או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הא לא היה אחד מהן קרוב או פסול חייבין. ויודע הוא בהון. הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן. רבי יוסי שמע לה מקדמיתא מפני שקדמה שבועה לעדות הא לא קדמה שבועה לעדות חייבין. ויודע הוא בהון. הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן:

דף כב, א פרק ד הלכה ט משנה שילח ביד עבדו או שאמר לה הנתבע משביע אני עליכם אם יודעין אתם לו עדות שתבואו ותעידוהו הרי אילו פטורין עד שישמעו מפי התובע:

דף כב, א פרק ד הלכה ט גמרא א"ר לעזר מה ת"ל אם לא יגיד ונשא עונו. לא מפי התובע. מתני' צריכה למה דאמר ר' לעזר ומה דמר ר' לעזר צריכה למתניתין. אילו תנינן ולא תנא ר' לעזר הוינן אמרין ישמעו מפי התובע

דף כב, ב פרק ד הלכה ט גמרא ולא נשבעו לנתבע חייבין הוי צורכה למה דמר רבי לעזר אילו תני ר' לעזר ולא תנינן הוינן מרין ישמעו מפי הנתבע ולא נשבעו לתובע חייבין הוי צורכה למתני' וצריכה למה דמר ר' לעזר עד שישמעו מפי התובע וישבעו לתובע:

דף כב, ב פרק ד הלכה י משנה משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם אני הרי אלו חייבין בשמים ובארץ הרי אילו פטורין באל"ף דל"ת ביו"ד ה"א בשדי בצבאות בחנון ורחום בארך אפים ורב חסד ובכל הכינויים הרי זה חייב המקלל בכולן חייב דברי ר' מ' וחכמים פוטרין המקלל אביו ואמו בכולן חייב דברי ר' מ' וחכמים פוטרין המקלל עצמו וחבירו בכולן עובר בלא תעשה יככה אלהי' כן יככה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה אל יככה יברכך וייטיב לך ר' מ' מחייב ור' יהודה פוטר:

דף כב, ב פרק ד הלכה י גמרא משביע אני עליכם סתם חייב אסרכם אני כובלכם אני חייבין. ר' יוחנן בשם ר' ינאי כיני מתניתא ואית דמרין ר' אבהו בשם ר' יוחנן כיני מתניתא. ר"מ מחייב ורבי יודה פוטר ר"מ כדעתיה. ר' יודה כדעתיה. דתנינן תמן קיללם בכינוי ר"מ מחייב וחכמים פוטרין המקלל עצמו וחבירו בכולן עובר בלאו. מהו ללקות חברייא אמרו אין לוקה אמר לון רבי יוסי למה שהוא לא תעשה שאין בו מעשה והרי הממיר והנשבע לשקר לאו שאין בו מעש' הוא. ר' יסא בשם ר' יוחנן ר"מ היא דאמר ממשמ' לאו אתה שומע הין אל יככה אם תבא ותעידוני הא אם לא תבוא ותעידוני יככה. אין לי אלא אלה שיש עמה שבוע' מניין שאין עמ' שבועק כשיש עמה שבועה ת"ל ושמעה אלה ושמעה קול. לעשות. שאין עמה אלה כשיש עמה אלה הא אלה בלא שבועה לא. ר' יוסי בשם ר' יוחנן

דף כג, א פרק ד הלכה י גמרא לא שנייא היא אלה בלא שבועה היא בשבועה בלא אלה:

מסכת שבועות פרק ה

דף כג, א פרק ה הלכה א משנה שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים וברחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד דברי ר"מ וחכ"א בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב וחייב על זדון שבועה ועל שגגתה עם זדון הפיקדון אינו חייב על שגגתו ומה הוא חייב על זדונו אשם בכסף שקלים:

דף כג, א פרק ה הלכה א גמרא תני מפי עצמו בשבועת העדות. מהו להיות באלה מפי עצמו בשבועת הפיקדון מהו להיות באלה אמר רבי יוסי מכיון דכתיב נפש נפש כמה שכולהון כאן וכולהון כאן. א"ר מנא אלה בב"ד מחלוקת ר"מ וחכמים. וכחש בעמיתו לכשיצא וידויו. בשבועה פרט למכחש באחד השותפין פרט למכחש בעדים ובשטר. אמר רבי יוסי הדא אמרה שנים שלוו מאחד אע"ג דלא כתבין אחראין וערבאין זה לזה אחראין וערבאין זה לזה ולא עבדין כן. שנים שהפקידו כאחד וביקש האחד ליטול שלו אין שומעין לו. ויעשה בכופר בחלקו יהא חייב. אחד שהפקיד לשנים כפר בו זה חייב כפר בו זה חייב.

דף כג, ב פרק ה הלכה א גמרא הפקיד להם שוה פרוטה לא נמצא מביא קרבן על חצי פרוטה. ומה כא אילו נשבע ונשבע שמא אינו מביא קרבן על חצי פרוטה. תמן כל שבועה חלה על שוה פרוטה הכא אין שבועה חלה על שוה פרוטה. רבי לא ורבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין לית כאן עדים כמי שיצא וידויו בשבעה למה משום שמצוין למות ושטר אינו מצוי לאבד הוי לית טעמא אלא משום שמצוין לשבח עדותן. תמן תנינן איכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן ועדים מעדין אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. מתניתא בשאין יודע בעדים אתא מימר לך ואפי' יודע בעידויו. א"ר יוסי ומתניתא אמרה כן היו שתי כיתי עדים כפרה ראשונה ואח"כ כפרה שנייה שתיהן חייבות. ניחא ראשונה מתחייבת שנייה למה לאו משום שמצוין לשבח עדותן. וכחש בה ולא בו. בן עזאי אומר שלשה אבידות הן ביודע בה

ובמוצאיה בה ולא במוצאיה לא בה ולא במוצאיה. ר' חוניה בשם רבי ירמיה כולהון לפטור. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי לית כן. רבי יוסי בעי ויהא כן הפטור. **דף כד, א פרק ה הלכה א גמרא** א"ר מנא לית כן משלש אבידות בידוע בה ובמוצאיה בה ולא במוצאיה לא בה ולא במוצאיה. בה ובמוצאיה נן קיימין. אלא שמכחש בה ובמוצאיה במוצאיה ולא בה בה ולא במוצאיה. כיני מתניתא בה ובמוצאיה:

דף כד, א פרק ה הלכה ב משנה שבועת הפיקדון כיצד אמר לו תן לי פיקדון שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי או שאמר לו אין לך בידי משביעך אני ואמר אמן הרי זה חייב השביע עליו חמשה פעמים בין בפני בית דין בין שלא בפני בית דין וכפר חייב על כל אחת ואחת אמר רבי שמעון מה הטעם מפני שהוא יכול לחזור ולהודות:

דף כד, א פרק ה הלכה ב גמרא נפש נפש מה כאן מפי עצמו אף להלן מפי עצמו מה להלן מפי אחרים אף כאן מפי אחרים. רבי מאיר דריש גזרה שוה במקום שבאתה מה מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין אף מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין. ורבנן דרשי גזירה שוה כאמור בה מה מפי אחרים שנאמר להלן בבית דין אף מפי אחרים שנאמר כאן בבית דין. רבי ירמיה בעי קרוב מפי אחרים בשבועת הפיקדון מהו שיהא פטור נישמענה מן הדא הואיל ולא למדו מפי אחרים בשבועת הפיקדון אלא משבועת העדות מה להלן קרובין פטורין אף כאן קרובין פטורין. אמר רבי יוסי קרובין שכאן למידין מרחוקין שלהלן. רבי יודן קפודקייא בעי השביע עליו חמשה פעמים מפי אחרים חוץ לבית דין כלום הוא חייב על כולן אלא אחת. אמר רבי יוסי ולא מתניתא היא אמר רבי שמעון ומה טעם מפני שיכולין לחזור ולהודות וכאן הואיל ואין יכולין לחזור

דף כד, ב פרק ה הלכה ב גמרא ולהודות אין חייבין אלא אחת. רבי ירמיה בעי השביע עליו חמשה פעמים מאחר דר"מ עביד מפי עצמו בב"ד מהו שיקבענו לקרבן ולהחייבו על הראשונה בלא תביעה. ייבא כהדא מה את בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות משלם קרן וחומש ומביא אשם בשתי סלעים. מה שאין כן בשבועת העדות. מפי אחרים בקרקעות מהו שיהא פטור מפי אחרים מהו שיהא חייב אשם בכסף שקלים:

דף כד, ב פרק ה הלכה ג משנה היו חמשה תובעין אותו ואמרו לו תן לנו פיקדון שיש לנו בידך שבועה שאין לכם בידי אינו חייב אלא אחת שבועה שאין לך בידי לא לך ולא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת רבי אליעזר אומר עד שיאמר שבועה באחרונה רבי שמעון אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד:

דף כד, ב פרק ה הלכה ג גמרא יכול אף בשבועת הפיקדון לא עשה המושבע כנשבע א"ר לעזר לית כאן אלא אף בשבועת הפיקדון נעשה המושבע כנשבע. א"ר יוחנן דברי רבי לעזר והוא שהזכיר שבועה תחילה וסוף. דברי חכמים הזכיר שבועה תחילה ולא הזכיר בסוף או הזכיר בסוף ולא הזכיר תחילה. על דעתין דרבנן מביא קרבן על כל אחת ואחת על דעתיה דרבי לעזר מביא קרבן אחד. הזכיר שבועה תחילה וסוף על דעתיה דרבנן מביא שני קרבנות על כל אחד ואחד על דעתיה דרבי לעזר מביא קרבן אחד על הכל. הזכיר שבועה בתחילה ולא הזכיר בסוף מה שתחול שבועה על האמצעיים. איתא חמי אילו הזכיר שבועה תחילה וסוף שמא הזכיר באמצעיים ותימר הלה והכן חלה. רבי יודן קפודקייא בעי שבועה חטיין ושעורין וכוסמין אין לך בידי מהו כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת אינו חייב אלא אחת. אין לך בידי חטיין ושעורין וכוסמין שבועה

דף כה, א פרק ה הלכה ג גמרא כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת אינו חייב אלא אחת. אין בשבועת ביטוי כן. שבועה שלא אוכל שלא אוכל שבועה על דעתין דרבנן מביא קרבן על כל אחת ואחת על דעתיה דרבי לעזר מביא אחד על הכל. אף רבי לעזר מודה שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין. לא אתייה דלא אמר הוא לשעבר. שבועה שלא אכלתי שלא אכלתי שבועה על דעתין דרבנן מביא שני קרבנות על כל אחת ואחת על דעתיה דרבי לעזר מביא אחד בכל אחד ואחד. רבי אבהו רבי ירמיה בעי אמר שבועה חטיין וחטיין אין לך בידי מהו נישמענה מן הדא לא ממקום פלוני ולא ממקום פלוני חייב. א"ר יוסי מקומות הרבה עשו אותן במינין הרבה. אילו מר לא מאותו המקום ולא מאותו המקום יאות. רבי חגיי בעי עשרה שבועות אין לך בידי מהו רבי יוסי בעי שבועה שבועה אין לך בידי מהו א"ר יוסי נישמענה מהדא שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלינה ואכלה חייב אחת מפני שהזכיר זו הא לא הזכיר זו חייב בכל אחת ואחת. אף בשבועת ביטוי כן שבועה שאוכל נבילה ופת חטין ופת שעורין ופת כוסמין מאחר שפטור על הנבילה פטור על השאר:

דף כה, א פרק ה הלכה ד משנה תן לי פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת שבועה שאין לך בידי פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה חייב על כל אחת ואחת תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין חייב על כל אחת ואחת ר"מ אומר אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת חייב על כל אחת ואחת:

דף כה, א פרק ה הלכה ד גמרא אמר רבי יוחנן דברי רבי שמעון נמצא שאין בידו חטים פטור בשאר א"ר בא

דף כה, ב פרק ה הלכה ד גמרא אף ר' יסא מודה בה. נמצא שיש בידו חטין מהו שתחול שבועה בשאר המינין חברייה אמרי לא חלה רבי זירא אמר חלה א"ר יעקב בר אחא מתניתא מסייעה למה דאמרי חברייה אשה שאמרה הריני גזירה ושמעה חבירתה ואמרה ואני ושמע בעל הראשונה והפר לה הראשונה מותרת והשנייה אסורה אם אמרה לא נתכוונתי להיות אלא כמותה שתיהן מותרות. מפני שאמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה וכיוצא בה הא אם לא אמרה להיות כמותה וכיוצא בה הראשונה מותרת והשנייה אסורה. מה אם תמן שאין שם עיקר שבועה את מר חלה כאן שיש עיקר שבועה לא כל שכן שתחול. ומאי דא דאמר רבי יוחנן דברי רבי שמעון נמצא שאין בידו חטין פטור בשאר במתפיס באומר שעורין יהו כחטיין כוסמין יהו כחטיין. פשיטא דא מילתא לא היפר לה בעל הראשונה ועמדה בנדרה לוקה. שנייה מהו אמר רבי יוסי מאחר שזו לוקה זו לוקה. א"ר יודן ותניי בית דין הוא ותיעשה שנייה כאומרת הריני נזירה שלשים יום. רבי שמעון כדעתיה דאמר במגבה הדבר תלוי.

דף כו, א פרק ה הלכה ד גמרא א"ר יוחנן דברי רבי יודן נכללין בקרבן אחד ונפרטין בשלשה קרבנות. היך עבידא פרוטה חטיין פרוטה שעורין ופרוטה כוסמין נכללין בקרבן אחד נפרטין לשלשה קרבנות. פרוטה שליש חטיין פרוטה שליש שעורין פרוטה שליש כוסמין מהו שיצטרפו כולן. איתא חמי אילו היו בידו כמה מינין בפרוטה אפילו כן נכללין ונפרטין. ליי דא מילה לחייבו בקרבן. היו בידו ארבע מינין שני מינין בפרוטה שני מינין בשני פרוטות אפילו כן נכללין ונפרטין. דא"ר יוחנן בשם רבי ינאי ושואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם שואל אני בשלום פלוני לא חתם אלא בשאילת שלום. ריש לקיש

אמר שואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם. אי זהו כלל רבי יוחנן אמר איש פלוני מגרש פלנית ופלוני פלנית. אי זהו כלל ריש לקיש אמר אנו פלוני ופלוני מגרשין נשינו ממקום פלוני. א"ר זירא מודה רבי יוחנן שאם הזכיר גירושין כל אחת ואחת שצריך ליתן טפוס ועדים לכל אחד ואחד.

דף כו, ב פרק ה הלכה ד גמרא חייליה דרבי יוחנן מהדא שאיני נהנה לזה קרבן לזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד. א"ר יוסי מתניתא מסייעה לרבי יוחנן היה כותב טפוס לכל אחד ואחד ועדים למטה את שהעדים ניקרין עמו כשר. שמואל אמר פרט ר"מ כלל לרבי יהודה פרט רבי יהודה כלל לר"מ. רבי שמואל בשם רבי זירא מיליהון דרבנן אמרין שאין פרטו של ר"מ כללו של ר' יהודה. דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ושואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם שואל אני בשלום פלוני לא חתם אלא בשאילת שלום. אם אומר את פרט ר"מ כלל לרבי יהודה אמר שואל אני בשלום פלוני חזקה לכל חתם. א"ר יוסי מתניתא אמרה שאין פרטו של רבי יהודה כללו של רבי מאיר דתנינן ר"מ אומר אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת חייב בכל אחת ואחת. ולית אינש אמר אפילו אלא מכלל דמודה בקדמיתה. א"ר חנינא על דעתיה דר"מ בין שאמר חיטין ושעורין וכוסמין בין שאמר חיטין שעורין כוסמין כלל ופרט הוא. על דעתיה דר' יהודה אם אמר חיטין ושעורין וכוסמין כלל ופרט הוא אם אמר חיטין שעורין כוסמין כלל שאין עמו פרט: **דף כו, ב פרק ה הלכה ה משנה** אנסתה ופיתיתה את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי משביעך אני ואמר אמן חייב ור' שמעון פוטר שאינו משלם קנס על פי עצמו אמרו לו אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו

דף כז, א פרק ה הלכה ה משנה משלם בושת ופגם על פי עצמו:

דף כז, א פרק ה הלכה ה גמרא רבי זירא רבי יסא בשם רבי יוחנן דברי ר' ש עיקר תביעה קנס לדברי חכמים לאו. א"ר אילא דברי ר"ש בתובעו קנס בושת ופגם דברי חכמים בתובעו בושת ופגם וקנס רבנין אמרין דברי ר"ש בתבעו שלשה דברים דברי חכמים בתבעו דבר אחד. רבי זירא בעא קומי רבי יסא בפירוש שמעת מרבי יוחנן או ממילתיה. א"ר יוסי דסבר כרבנן. א"ר מנא ואפילו דו סבר כרבי אילא דברי ר"ש בתבעו דבר אחד ברם הכא בתובעו שלשה דברים. אין לי אלא דברים שאינו משלם עליהן את הקרן מניין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה האונס והמפתה והמוציא שם רע ת"ל מכל אשר ישבע עליו לשקר. למוציא שם רע לאו קנס הוא א"ר ירמיה ר"ש היא דאמר במגבה הדבר תלוי:

דף כז, א פרק ה הלכה ו משנה גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן חייב גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי משביעך אני ואמר אמן פטור המית שורך את שורי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב

דף כז, ב פרק ה הלכה ו משנה המית שורך את עבדי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור אמר לו חבירו חבלתה בי ועשית בי חבורה והוא אומר לא חבלתי ולא עשיתי משביעך אני ואמר אמן חייב אמר לא עבדו היפלתה את שני וסימיתה את עיני והוא אומר לא היפלתי ולא סימיתי משביעך אני ואמר אמן פטור זה הכלל כל המשלם על פי עצמו חייב ושאינו משלם על פי עצמו פטור:

דף כז, ב פרק ה הלכה ו גמרא רבי יצחק שאל מהו שישלים דמי העבד מפיו. ומה צריכה ליה. כל שלשים קנס או יותר בדמיו קנס. אין תימר כל שלשים קנס אין משלם

אין תימר יותר בדמיו קנס משלם. תמן תנינן המית שורך עבדי והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן פטור. א"ר חגי קומי ר' יוסי תיפתר שהמית עבד מוכה שחין. א"ל ומורד בתריה המית שורך בני והוא אומר לא המית משביעך אני ואמר אמן חייב. ופתרה במוכה שחין ויהא פטור לית יכיל דתנינן המית בן חורין נותן שוייו. א"ר עזרה קומי רבי מנא תיפתר כמאן דמר ונתן פדיו נפשו של ניזק. א"ל אין כמאן דמר ונתן פדיון נפשו של ניזק כולו קנס. מהו שיאמר לו צא ידי שמים נישמענה מן הדא מעשה ברבן גמליאל שהפיל שן טבי עבדו אתא גבי רבי יהושע א"ל טבי עבדי מצאתי עילה לשחררו אמר לית בידך ואין קנסות אלא בעדים ובבית דין הדא אמרה שאין אומרים לו צא ידי שמים. ר' גמליאל בי ר' אילעאי בעא קומי ר' מנא רבן גמליאל כמאן דאמר מותר לשחרר. אמר ליה גרמה אמרה שאסור לשחרר דלא כן היה לו לשחררו משעה ראשונה:

מסכת שבועות פרק ו

דף כז, ב פרק ו הלכה א משנה שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודייה בשוה פרוטה ואם אין ההודייה מן הטענה פטור כיצד שתי כסף לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור שתי כסף ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב מנה לי בידך אין לך בידי פטור מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב מנה לאבא בידך אין לך בידי אלא חמשים פטור מפני שהוא כמשיב אבידה:

דף כז, ב פרק ו הלכה א גמרא הטענה בית שמאי אומרים מעה כסף ובית הלל אומרים שתי מעין.

דף כח, א פרק ו הלכה א גמרא מחלפה שיטתין דבית שמאי תמן אמר כסף דינר והכא אמר כסף מעה. מחלפין שיטתין דבית הלל תמן אמר כסף פרוטה והכא אמר כסף תרין מעין. רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה בית שמאי אומרים מתחילת מכירת העבריה מה תחילת מכירתה בדינר אף קידושיה בדינר ובית הלל למידין מסוף גירועיה מה סוף גירועיה בפרוטה אף קידושיה בפרוטה. ומה טעמא דבית שמאי ויצאה חנם אין כסף וכי אין אנו יודעין שאין כסף מה ת"ל כסף מיכן שנמכרת יותר מכסף וכמה היא יותר מכסף דינר. או כסף פרוטה יותר מכסף שתי פרוטות. סוף מטבע כסף מעה. ותהא מעה רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי שאם ביקשה למיגרע מגרעת מעה בכל שנה ויוצאה. ותגרע בפרוטה א"ר אבין הגע עצמך שאם ביקשה ליגרע מתחילת השנה הששית. מה תחילת השנה הששית גירועיה בפרוטה אף קידושיה בפרוטה. אלא תחילת גירועיה מעה וסוף גירועיה בפרוטה. ומה טעמא דבית הלל ממה שסוף גירועיה בפרוטה את יודע שקידושיה בפרוטה. הגע עצמך שאם נשתייר שם שוה פרוטה שמא אינה מגרעתו ויוצא כשם שסוף גירועיה בפרוטה כך קידושיה בפרוטה. מחלפה שיטתהון דבית הלל כי יתן איש אל רעהו וגו' אם ללמד שאין ב"ד נזקקין לפחות משוה פרוטה כבר כתיב לאשמה בה פרט לפחות מפרוטה מיכן שיש כאן יותר מכסף וכמה הוא שתי מעין. או כסף פרוטה יתר מכסף ב' פרוטות. סוף מטבע כסף מעה. ותהא מעה. או כלים מה כלים שנים אף כסף שנים. ומה מקיין דבית שמאי או כלים כהדא דתני ר' נתן או כלים להביא כלי חרס שמואל אמר טענו

שני מחטיין והודה לו באחת מהן חייב אמר רבי חנינא והן שיהו שתי פרות שתי פרוטות שיהא הטענה פרוטה וההודייה פרוטה אתיא כב"ש דלא ילפי כסף מכלי'. ברם כב"ה דילפי כסף מכלים מה כלים שנים אף כסף שנים ודכוותה מה כסף שתי מעין אף כלים שתי מעין. רבי בא רב יהודה בשם שמואל כל ששנים מחייבין אותו ממון עד אחד זוקקו לשבועה. והרי שנים

דף כה, ב פרק ו הלכה א גמרא מחייבין אותו קרקע שנייא היא שאין נשבעין בקרקעות. והרי שנים מחייבין אותו קנס שנייא היא שאין נשבעין בקנס. והרי שנים מחייבין אותו פרוטה וכן היא דתנינן שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וההודייה שוה פרוטה. מתני' בשנשבע מפיו מה דמר רבי שמואל בנשבע מפי אחרים. רב חסדא וחבורתיה פליגי שבועת הדיינין כל שבועת הדיינין. לא שנייה בין מפיו בין מפי אחרים לעולם אינו חייב עד שתהא הטענה וההודייה שוה פרוטה. רבי יוחנן אמר הטעון לחבירו טענת גנב אינו חייב עד שיודה מקצת וכל חברוי פליגין עלוי. מה מקיימין כל חברוי כי הוא זה בטוענו ממון. אם טוענו ממון בדא ישלם שנים לרעהו. ועירובי פרשיו' יש כאן. א"ר זירא אינו חייב עד שיהא בכפירה שתי כסף חוץ מההודייה אתיא כחברוי דרבי יוחנן מנה לי בידך אין לך בידי פטור. אפי' כמה לי בידך אין לך בידי פטור. אלא כיני מנה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב. רב ורבי יוחנן תרויהון אמרין והוא שהלווהו בעדים אבל אם הלווהו שלא בעדים יכיל מימר ליה הלוייתי ונתתי לך מחצה. אמר רבי יודן

דף כט, א פרק ו הלכה א גמרא אין אומר בממון מאחר מאחר דיכיל למימר ליה לא הלוייתי ויכיל מימר ליה הלוייתי ונתתי לך חציים. מתני' פליגא ברבי יוחנן מנה לי בידך אמר לו הין למחר אמר לו תניהו לי נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב. מנה לי בידך אין לך בידי אסי אמר המלוה לחבירו לא יפרענו אלא בעדים. א"ר אבין מילתיה דאסי המלוה לחבירו בעדים לא יחזיר לו אלא בעדים. מתניתא פליגא עלוי מנה לי בידך אמר לו הין למחר אמר לו תניהו לי נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב:

דף כט, א פרק ו הלכה ב משנה מנה לי בידך אמר לו הן ולמחר אמר תניהו לי נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב מנה לי בידך אמר לו הין אל תתניהו אלא בפני עדים למחר אמר לו תניהו לי אמר לו נתתיו לך חייב מפני שהוא צריך לו ליתנם בפני עדים:

דף כט, א פרק ו הלכה ב גמרא א"ר בון דרך בני אדם להלוות לחביריהן שלא בעדי' ולתובעו בעדים. מנה לי בידך אמר לו הין אל תתניהו לי אלא בפני פלוני ופלוני למחר אמר לו תניהו לי נתתיו לך חייב שצריך להחזיר לו בעדים. הגע עצמך דא"ל נתתיו לך בעדים. תני בר קפרא במעמד פלוני ופלוני הגע עצמך דא"ל במעמד פלוני ופלוני. רבי בא רב המנונא רב אדא בר אהבה בשם רב מעשה בא לפני רבי ואמר יבואו פלוני ופלוני. הרי שבא בשטר ובחזקה רבי אומר ידון בשטר רשב"ג אומר ידון בחזקה. רבי זעירא בשם רב ירמיה מעשה בא לפני ר' יהודה כרבן שמעון בן גמליאל. ר' ירמיה בעי קמי ר' זירא מה מחלפה שיטתיה דרבי תמן אמר ידון בשטר וכא אמר ידון בחזקה נימר עד דלא יחזור ביה. ואפילו תימר

דף כט, ב פרק ו הלכה ב גמרא מדחזור ביה לא ביקש רבי אלא לעמוד על אמיתן של דברים. המחזיק מחמת אוננו ונמצאת פסולה אינה חזקה. רבי ירמיה אמר במחלוקת רבי שמואל א"ר זירא ר' יעקב בר אחא בשם ר' אבינא דברי הכל היא. א"ר יוסי תמן בבא בשטר ובחזקה הכא בבא בשטר א"ר יודן תמן בבא בשתי כיתי עדים הכא בכופר

בראיותיו. ר' מרינוס הוה ערב לכלתיה והווי דיינין קמי רבי חמא אבי בר קפרא ור' הושעיה מדהודה א"ל יהבית. שאלון לרבי חייה רובה שאל ר' חייה לרבי. המתחייב בב"ד לא כל הימינו. מאי לא כל הימינו רבי אבהו בשם רבי יוחנן אם מעצמו משלם נאמן לומר נתתי ואם מפי אחרים לא כל הימינו. רבי בון בר כהנא אמר אף בשבועות כן מהו אף בשבועות כן רבי אבהו בשם רב יוחנן אם מעצמו נשבע נאמן לומר נשבעתי אם מפי אחרים לא כל הימינו:

דף כט,ב פרק ו הלכה ג משנה ליטרא זהב לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור דינר זהב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסין ופונדיון ופרוטה חייב שהכל מין מטבע אחד:

דף כט,ב פרק ו הלכה ג גמרא שמונה של זהב יש לי בכיס ונמצאו שמונה דינרי זהב או חמשים סלע ונמצאו מאתים דינר או מאתים דינר ונמצאו חמשים סלע הרי אילו חולין. שמונה דינרי זהב יש לי בכיס ונמצאו חמשים סלע או מאתים דינר ונמצאו חמשים סלע הרי אילו שני.

דף ל,א פרק ו הלכה ג גמרא ליטרא זהב לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף א"ר יעקב בר אבינא בקדמיתא הוינן אמרין דינר זהב פרוטרוט דינרי זהב אינן פרוטרוט. אילו מר דינרי זהב זהוב יאות. אשכח תני דינר זהוב זהב פטור:

דף ל,א פרק ו הלכה ד משנה כור תבואה לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית פטור כור פירות לי בידך אין לך בידי אלא קטנית חייב שהקטנית בכלל הפירות טענו חטים והודה לו בשעורים פטור ור"ג מחייב הטוען לחבירו בכדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה מן הטענה ישבע וחכמים אומרים אין הודייה מן הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון טענו כלים וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה במקצת הקרקעות פטור במקצת הכלים חייב שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן:

דף ל,א פרק ו הלכה ד גמרא ר' אמי בשם ר' יוחנן מתני' בטענו חטים והודה לו בשעורי' אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי הכל פטור. א"ר אבהו בהדא דרבי אמי מאי דא דתנינן רבן גמליאל מחייב. בא להודיעך כח רבן גמליאל עד היכן מחייב. רבי חייה בשם רבי יוחנן לא סוף דבר בטענו חטים והודה לו בשעורים אבל אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור. ריש לקיש אמר לא יהא דבר בשטענו שני מינין והודה לו באחד מהן אבל אם טענו חטים והודה לו בשעורים דברי הכל חייב. כהדא דריש לקיש. חד בר נש אזל בעי מידון קמי רב דהוה מטען לחבריה חטין שעורין וכוסמין אמר ליה רב המתן עד דיגלגל עלך כל דבעי ובסופא תישתבע על כולן. אמר רבי אבהו כך משיב ריש לקיש לרבי יוחנן על דעתך דאת מר טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור והתנינן טענו חטים וקרקעות והודה לו בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים כלים וכלים חייב כלים וקרקעות לא כ"ש.

דף ל,ב פרק ו הלכה ד גמרא אמר ליה לזוקקו לשבועה דו מתניתא שהנכסים שיש להן אחריות זוקקין הנכסים שאין להן אחריות לישבע עליהן. ואפילו על דריש לקיש לית היא פליגא דתנינן הטוען לחבירו כדי שמן והודה לו בקנקנים. מה נן קיימין אם בשטענו קנקנים ושמן כל עמא מודיי שיש הודייה מהטענה אם בשטענו קנקנים ולא הודה בשמן כל

עמא מודו שאין הודייה מהטענה. רבי זירא ור' אבהו בשם שמואל בשטוענו קנקנים ושמן אהן אמר קנקנים ולא שמן ואהן אמר שמן ולא קנקנים. קנקנים ולא שמן ולא קנקנים. רבי לעזר בשם ר' אבין מפיק לישנא מחצין דמשח. וישאלוניה בהוא דאישתתק. כיני מתניתא כפר במקצת קרקעות חייב במקצת כלים פטור:
דף לא, א פרק ו הלכה ה משנה אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש:

דף לא, א פרק ו הלכה ה גמרא כתיב כי יתן איש אל רעהו פרט לקטן. עד כדון כשנתן לו קטן ותבעו קטן נתן לו קטן ותבעו גדול תלמוד לומר רעהו עד שיהא נתינתו ותביעתו שוין. א"ר בא בר ממל לית הדא פשיטא על דרבי יוחנן דאמר הטעון לחבירו טענת גנב באבידה חייב איכן אבידתי אמר לו נגנבה. א"ר בא תיפתר שאמר לו עד שאת קטן תבעתני ונפטרתי משבועתך. שבועת ה' תהיה בין שניהם להוציא היורש. רבי אילא בשם רבי יסא ביורשיו היא מתני' בין שניהם אינה זזה מבין שניהם לעולם אם המשביע משביע לשקר סוף לצאת עליו אם הנשבע נשבע לשקר סוף לצאת עליו. מאי טעמא הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר וגו'. א"ר שמואל בר נחמן מלאכי חבלה אין להן קפיצין ומה טעמא משוט בארץ ומתהלך בה ברם הכא וכלתו את עציו ואת אבניו. בא וראה דברים שאין האש שורפן שבועת שוא מכלתן ר' יונה אמר על שקר ר' יוסי אומר אף על האמת. חגיג דריש כהדא דר' יוסי עובדא הוה בחדא איתא דאזלת מייערוך גב חבירתה והוה קטיר בשיטיה דקולסיתה תרין דינרין נפלו לה ואיערכו גו עיגולא

דף לא, ב פרק ו הלכה ה גמרא הפכת בעייתא להו גו ביתא ולא אשכחון. חזרת לגבה אמרה לה הבי לי ב' דינרין דנפיל לי גו ביתך אמרה לה לא ידענא אי ידעה בהו תיקבור ברה קברתיה. מי עלון מיקבריא שמעת קלא אמרה אילולא דהות ידעה בהון לא קברתיה. אמרה אין ידעה בהון היא איתא תקבור ברא חורנה קברתיה. עלין מנחמתא וקצון חד עיגול ואשכחון תרין דינרייא עריכין גו עיגולא הדא מילת' אמרה בין זכיי בין חייב לשבועה לא תיעול:

דף לא, ב פרק ו הלכה ו משנה אילו דברים שאין נשבעין עליהן העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה שומר חנם אינו נשבע נושא שכר אינו משלם ר"ש אומר דברים שהוא חייב באחריותו נשבעין עליהן ושאינו חייב באחריותו אין נשבעין עליהן ר"מ אומר יש דברים שהן כקרקע ואינן כקרקע ואין חכמים מודין לו כיצד אמר עשר גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש רבי מאיר מחייב וחכמי' אומרין כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע:

דף לא, ב פרק ו הלכה ו גמרא עבר ונשבע רבי יוחנן אמר מביא קרבן על השבועה ר' לעזר אומר אינו מביא. א"ר אבין בר חייה כן משיב רבי יוחנן לרבי לעזר לא אם אמרת בשבועת העדות שנוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות תאמר בשבועת הפקדון שאינה נוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות. ושבועת העדות לאו בב"ד ובית דין מוסרין שבועה לחשוד. אלא בשעבר ונשבע ותימר מביא קרבן על השבועה וכא עבר ונשבע מביא קרבן על השבועה. ואית דבעי נישמעניה מהדא חמור או שור או שה מה אילו מיוחדין שיש בהן שבר ושבוייה ומתה יצאו קרקעות שאין בה שבר ושבוייה ומתה אוציא קרקע ולא אוציא עבדים.

דף לב,א פרק ו הלכה ו גמרא מה אילו מיוחדין שיש להן קנס יצאו עבדים שאין להן קנס. אוציא עבדים ולא אוציא שטרות שיש להן קנס. מה אילו מיוחדין שיש להן אונאה יצאו שטרות שאין להן אונאה מיכן אמרו המוכר שטרות לבסם יש לו אונאה. ר' ישמעאל דרש או נפש כי תשבע כלל להרע או להיטיב פרט לכל אשר יבטא חזר וכלל כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט בתביעת ממון ולעצמו ומוציא בדין ויש לו דמי' ודמיו קצובין ובמטלטלין ופטור על העונש ועל הקנס. בתביעת ממון פרט לאומר לחבירו תן לי מאתים זוזים שאמרת ליתן לי ולא נתתה. לעצמו פרט לאומר לחבירו קילתני וביישתני שפטור. ומוציא בדין פרט לאומר לחבירו אנסת ופיתית בת פלוני. ויש לו דמים פרט לשטרות. ודמיו קצובין פרט לעבדים. ובמטלטלין פרט לקרקעות. ופטור על העונש פרט לאומר לחבירו הדלקת גדישי בשבת שפטור. ופטור על הקנס פרט לתשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שהן קנס. המקרע שטרות חבירו חוץ מדעתו רבי חנניה ורבי מנא חד אמר חייב וחד אמר פטור. מאן דאמר חייב משום קנס ומאן דאמר פטור כסותם פי עידי חבירו. ודא ארמלתא דתפשה שטרייא כאינש דצייר פומהון דשהדייא דלא ישהדון. אמר רבי אמי אילין דכתבין על מנת שיש לי רשות לגבות ממטלטלין לא גבי. א"ר מנא אין כתב ומר אף ע"ג דלית בי דינא יהיב גבי. ר"ש אומר אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלין שחייב באחריותן קורא אני בהן וכחש בעמיתו ושאין חייב באחריותן קורא אני בהן כה' וכחש. רב הונא אמר אחד קדשין כשירין ואחד קדשי פסולין שחייב באחריותן אע"פ שהן לה' קורא אני בהן וכחש בעמיתו בפיקדון ושאין חייב באחריותן קורא אני בהן כה' וכחש ולא בעמיתו כחש:

דף לב,א פרק ו הלכה ז משנה אין נשבעין אלא על דבר שהוא במידה ובמשקל ובמיניין כיצד אמר לו בית מלא מסרתי לך כיס מלא מסרתי לך והלה אומר איני יודע אלא מה שהינחת אתה נוטל פטור זה אומר עד הזיז וזה אומר עד החלון חייב:

דף לב,א פרק ו הלכה ז גמרא א"ר חנינה זה אומר מגורה גדולה וזה אומר מגורה קטנה חייב. דתנן אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושבמשקל ושבמיניין. א"ר בא בר ממל תיפותר במנורה של חליות

דף לב,ב פרק ו הלכה ז גמרא זה אומר אזור גדול וזה אומר קטון. תני רבי חייה ולא ידעין מה תני. אין תימר חייב מתני' פליגא דתנן אין נשבעין אלא על דבר שבמידה ושבמשקל ושבמיניין אין תימר פטור מתני' פליגא דתנן זה אומר גדול וזה אומר קטון יישבע המוכר שהקטן מכר. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו:

דף לב,ב פרק ו הלכה ח משנה המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון אמר לו סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה והלה אומר סלע הלוייתני עליו וסלע היה שוה פטור סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו ושלשה די נרין היה שוה חייב סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שוה והלה אומר סלע הלוייתך עליו וסלע היה שוה פטור סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתך עליו וחמשה דינר היה שוה חייב מי הוא הנשבע מי שהפקדון אצלו שמא יישבע זה ויוציא הלה את הפיקדון:

דף לב,ב פרק ו הלכה ח גמרא א"ר יוחנן נאמן המלוה לומר עד כדי המשכון הלוייתך. מתניתא אמרה אף הלוה נאמן דתנינן סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו וסלע היה שוה פטור. חד בר נש קם עם חבריה בשוקא א"ל תרין

דינרין לי בידך ומושכונך שוי תרין דינרין. א"ל חד דינר נא בעי למיתן לך ומשכונך טבל תרין דינרין אתא עובדא קומי דייני נהרדעא אמרי כיון דכל עמא מודו דמשכונא טב תרין דינרין אוחרנא ייתי עלוי שהדי. ולא שמע דמר רבי יוחנן נאמן המלוה עד כדי משכונו. חד בר נש קם עם חבריה בשוקא וארים סבינתיה אמר לית הדין סדינא נפיק מן ידי עד דתתן לי מה דאית לי בידך. אתא לקמיה שמואל א"ל הב ליה סבינתיה וזיל דון עימיה. מה שמואל כדדייני דנהרדעא. אמר תמן הוחזק המשכון בידו הכא לא הוחזק המשכון בידו. **דף לג, א פרק ו הלכה ח גמרא** שמואל אמר שאין השבועה זזה מביניהון אם ישבע המלוה הרי זה נשבע ונוטל ואם ישבע הלוח מוציא הלה את הפקדון. מי הוא הנשבע מי שהפקדון אצלו. רב וריש לקיש אמרי על רישא סלע הלוייתי עליו ושתים היה שוה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתיך וסלע היה שוה פטור: סלע הלוייתי עליו כו'. והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתיך וסלע היה שוה פטור: סלע הלוייתי עליו כו'. והלה אומר איני יודע. ר' בא רב הונא בשם רב אמר אנת לית ידע אהן ידע. רבי יהושע דיומא בעא קומי רבי יונה תמן את אמר לית את ידע אהן ידע וכא את מר הכין. תמן יש חילול שבועה הכא לית חילול שבועה:

מסכת שבועות פרק ז

דף לג, א פרק ז הלכה א משנה כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין אילו נשבעין ונוטלין השכיר הנגזל והנחבל ושכנגדו חשוד על השבועה והחנווני על פינקסו **דף לג, ב פרק ז הלכה א משנה** השכיר כיצד אמר לו תן לי שכרי שיש לי בידך הוא אומר נתתי והלה אומר לא נטלתי הרי זה נשבע ונוטל רבי יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה אמר לו תן ליש כרי חמשים דינר שיש לי בידך והוא אומר התקבלתה מהם דינר זהב:

דף לג, ב פרק ז הלכה א גמרא ממשמע שנאמר שבועת ה' תהיה בין שניהם אין אנו יודעין שאם לא ישבע ישלם מה ת"ל ולקח בעליו ולא ישלם אלא מכיון שקיבלו בעלים שבועה הוא פטור מלשלם. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי ולמה לי כרבי מאיר אפילו כרבנן. לא א"ר אסי בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר ממשמע לאו אתה שומע הן ולקח בעליו ולא ישלם הא אם לא ישבע ישלם. תני רבי חייה מתנה שומר חנם ושומר שכר להיות כשואל. א"ר חנינה הכל מודין בלשון תורה ממשמע לאו אתה שומע הין מה פליגין בלשון בני אדם. אמר ר' אבין על ידי שבעל הבית עסקיו מרובין תיקנו בשכיר לישבע וליטול ודכוותה תיקנו בבעל הבית שאם עבר זמנו שלא ישבע ויטול. תני ר' חייה **דף לד, א פרק ז הלכה א גמרא** אם יש עדים שתבעו בזמנו אפילו לאחר שנה נשבע ונוטל א"ר יוסי אין לו אלא אותו היום בלבד. רבי יונה אמר אתפלגון רבי יוסי בי רבי חנינה וריש לקיש חד אמר תבעו ביום אין לו אלא יום לילה אין לו אלא לילה וחרנה אמר בשתבעו ואמר נתתי אבל אם אמר לא אתן חזקה נתן. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא ממה דמר ר' חמא בר עוקבה בשם ריש לקיש תבעו ביום אין לו אלא יום לילה אין לו אלא לילה. הוי רבי יוסי בר חנינה דאמר בשתבעו ואמר נתתי אבל אמר לו אתן חזקן

נתן. א"ר מנא פעמים שתבעו אחר זמן ונעשה בתוך זמנו. היך עבידא תבעו ואמר לו לא אמר לך מאותו היום נתתי אותו היום נעשה כמי שהוא אתמול נותן לו שיעור אחד. הקדים לו שכרו בדא נשבע ונוטל. היה המשכון בידו בדא נוטל בלא שבועה. היה עבד. וב"ד מוסרין שבועה לעבד. היה חשוד ובית דין מוסרין שבועה לחשוד.

דף לה, ב, פרק ז הלכה א גמרא היו שניהן חשודין תפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי. היו שניהן חשודין חזרה שבועה למקומה דברי רבי יוסי רבי מאיר אומר יחלוקו. פשיטא מת בעל הבית השכיר נשבע ליורשיו ואפילו מת השכיר יורשיו נשבעין ליורשי בעל הבית. כלום תיקנו אלא בשכיר שמא ביורשיו. א"ר לעזר כשתבעו בעדים יכיל מימר ליה נתתי לך שכרך. א"ר יוחנן אין אומר בממון מאחר מאחר דיכיל מימר ליה לא שכרתיך יכיל מימר ליה שכרתיך ונתתי לך שכרך. מתניתא פליגא על רבי לעזר במה דברים אמורים בשזה אומר נתתי וזה אומר לא נטלתי נתתי לך שכרך והוא אומר לא נטלתי. שכרתיני והוא אומר לא שכרתיך המוציא מחבירו עליו הראייה. וקשיא על דרבי לעזר אם באומר בעדים שכרתיני והלה אומר לא שכרתיך. רבי בא קרתיגנא בעי יום אחד עשית עמי ונתתי לך והלה אומר ב' ימים עשיתי עמך ולא נתת לי כלום. פשיטא יום ראשון נוטל בלא שבועה שנייה תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי לעזר. סלע אחד פסקתי לך ונתתיה לך והלה אומר שני סלעים פסקתה לי ולא נתתה לי כלום. פשיטא סלע ראשונה נוטל בלא שבועה **דף לה, א, פרק ז הלכה א גמרא** שנייה תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי לעזר. רב הונא אמר אם בשנשבע הביא עדים היתה עומדת באבוס כבר גזלתו שבועה. מתניתא פליגא על רב הונא איכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן ועדים מעידין שאכלו משלם הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. מתניתא בשאכלו ואח"כ נשבע לו ממה דמר רב הונא בשנשבע לו ואחרי כן אכלו. מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן אמר אפילו לא ידע והכא אמר עד שידע. תמן על ידי שאינו כעין שבועת תורה אפילו שבועת תורה לא ידע **דף לה, ב, פרק ז הלכה א גמרא** ברם הכא ע"י שהן כעין שבועת תורה. מהו לגלגל שבועת תורה על שבועת תורה. נישמענה מן הדא מגלגלין שבועת תורה על שבועת תורה שבועת קתנה על שבועת תקנה שבועת תורה על שבועת תקנה על שבועת תורה. תמן זה נשבע ואינו משלם ברם הכא זה נשבע ונוטל וזה נשבע ואינו משלם:

דף לה, ב, פרק ז הלכה ב משנה הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו ומישכנו שלא ברשות אמר לו תן לי כיליי שנטלתה והוא אומר לא נטלתי ה"ז נשבע ונוטל ר' יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה כיצד אמר לו שני כיליי נטלתה והוא אומר לא נטלתי אלא אחת:

דף לה, ב, פרק ז הלכה ב גמרא לתוך ביתו לא לתוך חצירו למשכנו לא משום דבר אחר. אמר רבי יצחק ובלבד בעדים. נכנסו שנים למשכנו ייבא כהדא יצא חבול מבין שניהן שניהן ראויין למשכנו. ומה חמי ליה בשראו שנים חובטין עליו במקלות. ראוהו זורק צרורות ונמצאו שם כלים שבורין נוטל בלא שבועה.

דף לו, א, פרק ז הלכה ב גמרא מהו מיטעניניה מילון מפלגן. ייבא כדא"ר יוחנן בר נש עתיר גו שוקא ומסכן גו ביתא עתיר גו ביתא ומסכן גו שוקא. יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב. רבי בא משתעי עובדא הוה באריסיה דבר זיזא דאפקיד גבי חד בר נש ליטרא דהב. מית בר זיזא ואריסיה דבר זיזא. אתא עובדא קומי ר' ישמעאל בי ר' יוסי

אמר ומאן לימא לן דכל מה דהוי לאריסיה דבר זיזא לאו דבר זיזא אינון יתייהבון לבנוי דבר זיזא. אתון בנוי דבר זיזא אמר יסבון בנין רברבין פלגא ומן דקיקין רבון יסבון פלגא. דמך ר' ישמעאל בי רבי יוסי אתא עובדא קומי ר' חיה רובה אמר אין מהדא לית שמע מינה כלום. אית בר נש דלא בעי מפרסם נפשיה. יתייהבון לבנוי דאריסא. א"ל מריה דפיקדונא כבר יהבית פלגא א"ל מה שנתת ע"פ ב"ד נתת ומה שאתה נותן ע"פ ב"ד אתה נותן. מהו דיימרון בני אריסא לבני בר זיזא הבו לן מה דנסבתון. יכלין מימר לון מה שנעשה ע"פ ב"ד נעשה. מהו דיימרון דקיקיי' לרברבייא נחלוק עמכון. יכלין מימר לון מציאה מצאנו. א"ר יצחק אין בין רברבייא לדקיקייא אלא כמין שניתן להן מתנה:

דף לו, א פרק ז הלכה ג משנה הנחבל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול אמר לו חבלתה בי והוא אומר לא חבלתי הרי זה נשבע ונוטל רבי יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה כיצד אמר לו חבלת בי שתים והוא אומר לא חבלתי אלא אחד:

דף לו, א פרק ז הלכה ג גמרא רבי יהודה היה קורא חבטי כל זמן שהן חוככין זה בזה הרי זה נשבע ונוטל. היה נשוך במקום שאינו יכול לישוך עצמו נוטל בלא שבועה. לאחר זמן זה אומר חבלת בי וזה אומר לא חבלתי הרי זה כשאר הטענות:

דף לו, א פרק ז הלכה ד משנה וכשנגדו חשוד על השבוע' כיצד אחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון ואפילו שבועת שוא היה אחד מהן משחק בקוביא מלוה בריבית מפריח יונים וסוחר שביעית שכנגדו נשבע ונוטל היו שניהן חשודין חזרה שבועה למקומה דברי ר' יוסי ר"מ אומר יחלוקו:

דף לו, ב פרק ז הלכה ד גמרא אילו הן הפסולין המשחק בקוביא זה המשח' בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים לעולם אין מקבלין עדותן עד שישבר פיספסיו ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה. המלו' בריבית אין מקבלין אותו עד שיקרע שטרותיו ויבדק ויחזור בהן חזרה גמורה. ומפריחי יונים זה הממרה יונים אחד ממרה יונים ואחד ממרה בהמה חיה ועוף אין מקבלין אותו עד שישבר פגימיו ויבדק ויחזור חזרה גמורה. סוחרי שביעי' זהו תגר שביעית אי זו תגר שביעית ישב לו כל שני שביעית ובשביעית התחיל נושא ונותן בפירות שביעית אין מקבלין אותו עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור חזרה גמורה. תני רבי יוסי שני שביעיות. רבי נחמיה אומר חזרת ממון לא חזרת דברים. שאמר להם הא לכם מאתים וזו וחלקום לעניים שכנסתי מפירות עבירה. הוסיפו עליהן הרועין והחמסנין והגזלנין וכל החשודין בממון עדותן בטילה אמר רבי אבהו ברועי בהמה דקה. רב הונא אמר מאן תניתה מפריחי יונים רבי ליעזר. דתנן מפריחי יונים פסולין לעדות אמר רבי מנא קומי רבי יוסי ועוד מהדא דסנהדרין כרבי ליעזר. אמר ליה דברי הכל היא הכא. אמר רבי יוסי יודעין היו שהיה פסול מעדות ממון ומה בא להעיד אלא כשם שפסול מעדות ממון כך פסול מעדות נפשו' ועידי החדש כעידי נפשו'. דתנינן תמן כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הן אינן כשירין לה מאן תניתה רבנין. רבנין כרבי ליעזר מוריין ליה ופליגי עלוי. ר' הונא בשם ר' יונה כולהון כרבי ליעזר אתיין אילין פלוגותא כאילין פלוגותא דתני עד זומם פסול מכל עדיות שבתורה אבל אם נמצא זומם בעדות ממון אינו פסול אלא לאותה עדות בלבד ואתיין דרבי יוסי כרבנן ודר"מ כרבי ליעזר. החשוד בשבועה מאימתי מקבלין אותו משיבוא בב"ד ויאמר חשוד אני. מה נן קיימין אם בהוא דקאים חייב לחבריה שבועה. ובית דין מוסרין שבועה לחשוד. אלא כן אנן קיימין בהוא דאזל מידון בבית דין דלא

חכמין ליה ויימר לון ההוא גברא חשוד הוא. אף בהוא דקאים וחייב ליה שבועה ומחליה עליה. רב הושעיה אמר קמי ר' אמי בשם רבנין דתמן חזרה שבועה לסיני רבי יוחנן בשם רבי ינאי חזרה שבועה לבעלין. מאן דמר חזרה שבועה לסיני כמי שאין כאן עדות המוציא מחבירו עליו הראיה ומאן דמר חזרה שבועה לבעלין ממה דהוא גברא חשוד ולא יכיל מישתבע לי קום שלם לי:

דף לו, ב פרק ז הלכה ה משנה והחנווני על פינקסו כיצד לא שיאמר לו כתוב בפינקסי שאת חייב לי מאתים זוז אלא אמר לו תן לבני סאתים חטים ולפועלי בסלע מעות הוא אומר נתתי והן אומרים לא נטלנו הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין אמר בן גנס אילו ואילו באין לידי שבועת שוא אלא הוא נוטל שלא בשבועה והן נוטלין שלא בשבועה:
דף לו, ב פרק ז הלכה ה גמרא חנווני על פינקסו לא במקיף אמרו. שהוא אומר לו כתבת בזה מחוק בזה. רבי אומר אומר אני שיהו אילו נשבעין בפני אילו מפני הבושה
דף לז, א פרק ז הלכה ה גמרא הדא דתימר בשלא העמידו עמו אבל העמידו עמו אין בעל הבית חייב כלום. כהדא דמר רבי יודה בר שלום סמכון כתפייא גבי קפילייא אתון ואפקון דלא יהב לון. אתא עובדא קומי רבי שמי ממה דאילו הוון קפילייא יימר מסבות לית סופיהון דאילין ואילין מיסב אלא יסבון מכבר:

דף לז, א פרק ז הלכה ו משנה אמר לחנווני תן לי בדינר פירות ונתן לו אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי ישבע בעל הבית נתן לו את הדינר אמר לו תן לי הפירות אמר לו נתתים לך והולכתים לתוך ביתך ישבע החנווני ר' יהודה אומר כל שהפירות בידו ידו לעליונה אמר לשולחני תן לי בדינר מעות ונתן לו אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי ישבע בעל הבית נתן לו את הדינר אמר לו תן לי את המעות אמר לו נתתים לך והשלכתם לתוך כיסך ישבע השולחני רבי יהודה אומר אין דרך השולחני להיות נותן איסור עד שהוא נוטל את דינרו:

דף לז, א פרק ז הלכה ו גמרא רבי חנינא אמר במחלוקת. אמר רבי **דף לז, ב פרק ז הלכה ו גמרא** יודה אימתי בזמן שהיתה הקופה מונחת בין שניהן אבל אם היתה יוצאה מתחת ידי אחד מהן עוד היא במחלוקת. הדא דתימר באכסנאי אבל בכך עיר דרכו ליתן איסור עד שלא יטול דינרו:

דף לז, ב פרק ז הלכה ז משנה כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תיפרע אלא בשבועה מנכסים המשועבדין ומנכסי יתומין והנפרעת שלא בפניו לא תיפרע אלא בשבועה וכן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה שלא יפקדנו אבא שלא אמר לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע העיד רבי יוחנן בן ברוקה שאפילו נולד הבן לאחר מיתת האב הרי זה נשבע ונוטל רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע נוטל שלא בשבועה:

דף לח, א פרק ז הלכה ז גמרא א"ר זירא כולהון כעין שבועת תורה ירדו להן. וכתובת אשה לא הוחזקה בידו להגבות אלא כמי שגבת מיכן והילך והוא בתובעה שטר של מאתים פרוע ואומרת אינה אלא מנה נפרעת בלא שבועה. תמן תנינן הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה. כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תיפרע אלא בשבועה. תני הפוגמת אבל לא הפוחתת. רב חסדא בעו בגין דהלך תרתין פסיעתא הוא מפני שפגמו בבית דין את מר אינו גובה. ר' יוחנן

בשם ר' ינאי אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא בשרבית אוכלת בו ר' נתן אומר אף לכתובת אשה. א"ר מנא מפני מזונות. אמר רבי מתנייא מאן חייש למזונות ר' שמעון דרבי שמעון אומר בנקיבה הדבר תלוי. מאי כדון משם חינה כדי שיהו קופצין עליה לישאנה. רבי נתן אומר אף לגזילה ולנזקין א"ר יוסי אף נן תנינן תרתייהון לגזילה מהכא אם היה דבר שיש בו אחריות חייב לשלם לנזקין מהכא אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא מזיבורית. כיני מתניתא אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים לנזקין אלא מזיבורית. **דף לה, ב פרק ז הלכה ז גמרא** והתני יעמוד הבן תחת האב הנזקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר דברי הכל בהדא דייתקי. הכא את מר אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן והכא את מר אבל נשבעין לקטן ולהקדש. בנפרעין מניכסי קטן. ונפרעין מאדם שלא בפניו. אמר רבי ירמיה תיפתר בשרבית אוכלת בו. ובית דין גובין רבית. תיפתר בערב לו מגוי. ליכסה אמר קומי רבי מנא אנן עבדין טבות סגין מינכון. אנן משלחין דיאטיגמתין אין אתא הא טבות ואין לא אתא אנן מחלטין ניכסוי. א"ל אף אנן עבדין כן מכרזינן שלשים יומין אין אתא טבות ואי לא מחלטינן ניכסוי. א"ל הגע עצמך דהוה בזווי רחיקי. א"ל אנן משלחין שלשה איגרות חדא גו שלשים יומין וחדא גו שלשים יומין וחדא גו שלשים יומין אין אתא הא טבות ואי לא מחלטינן ניכסוי. א"ר חנינה ושעמד בדין וברח אבל אם לא עמד בדין לא מחלטינן ולא מכרזינן. אשכח תימר חנן ורבי שמעון שניהן אמרו דבר אחד היך מה דתימר הלכה כחנן ודכוותה הלכה כרבי שמעון. רב אמר מת הלוח המלוה נשבע לירשיו ואפילו מת המלוה ירשי מלוה נשבעין ללוה אבל אם מת לוח תחילה ואח"כ המלוה כבר נתחייב המלוה לבני לוח שבועה ואין אדם מוריש שבועתו לבניו. שמע ר' יוחנן ואמר יאכל הלה וחדוי. רב חייה בר אשי בשם רב

דף לט, א פרק ז הלכה ז גמרא שטר היוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידו פסול אני אומר מתעסק היית בשטרותיך הא מתחת ידי אחר כשר. רבי אבינא בשם שמואל לעולם פסול עד שיצא מידי המלוה בכתב ידי לוח. מאי כדון א"ר יוסי בי רבי בון תיפתר דברי הכל בדייתקי:

דף לט, א פרק ז הלכה ח משנה ואילו נשבעין שלא בטענה השותפין והאריסין והאפיטרופין והאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית ובן הבית אמר לו מה אתה טועניני רצוני שתשבע לי חייב חלקו השותפין והאריסין אינו יכול להשביען נתגלגלה לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל והשביעית משמטת את השבועה:

דף לט, א פרק ז הלכה ח גמרא א"ר יוסי הדא אמרה בנושא ונותן שלא בחשבון אבל בחשבון לא בדא. ואהן בן בית עוד הוא בנושא ונותן שלא בחשבון. ר' זעירא כהדא דר' יוסי חד בר נש אזל למידן קמי ר' זעירא וחייבו שבועה על תרין דינרין א"ל לאו תרין דינרין אני חייב לך הא טריפין לך. א"ל ומילת פלן ופלן. א"ר זירא או הב ליה כל דתבע לך או אישתבע ליה כל דמגלגל עלך. עד כמה מגלגלין עליו א"ר יוחנן עד כדי שיאמר לו עבדי אתה. הגע עצמך שהיה כהן ועבד עברי. וכי יש עבד בזמן הזה א"ר שמואל בר רב יצחק שמרה. דלא כן מה נן אמרין שמרה לא בטליה

דף לט, ב פרק ז הלכה ח גמרא היא בעל בעל. מה בעל שנאמר להלן משמיט אף כאן משמיט. דברים שהן משה ידו שביעית משמטתו ומשמטת שבועתו ושאין משה ידו אין

שביעית משמטתו לא אותו ולא שבועתו. כל ששביעית משמטתו משמטת שבועתו וכל שאין שביעי' משמטתו אינה משמט' שבועתו:

מסכת שבועות פרק ח

דף לט,ב פרק ח הלכה א משנה ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר נשבעים על השבר ועל השבויה ועל המיתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה:

דף לט,ב פרק ח הלכה א גמרא א"ר יוחנן ארבעה שומרין הן ואין חייבין אלא דרך קניין ר' יעקב בר אחא בשם רבי לעזר אף לענין גזילה אין חייבין אלא דרך קניין. א"ר יוסי בי רבי בון ומתניתא אמרה כן המקבל שדה מחבירו וכו'. רבי חנניה א"ר בון אף בגניבה אין חייבין אלא דרך קניין. רבי חנניה בשם רבי פינחס ומתניתא אמרה כן היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור הגביהו או הוציאו מרשות הבעלים ומת חייב. הגביהו ברשות הבעלים כמי שיצא כל רשות הבעלים. היה מושכו ויוצא עד שיצא כל רשות הבעלים. רבי אבהו בשם רבי יוחנן בעומדת באבוסו. ר' בון בר חייה בעי אם בעומדת באבוסו אפילו לא משך אלא כי נן קיימין בעומדת ברשות הרבים. מה רבי בון בר חייה כבית שמאי דבית שמאי אומרים ילקה בחסר ויתר. מה נן קיימין

דף מ,א פרק ח הלכה א גמרא אם בעומדת ברשות הרבים וחשב לגוזלה ומתה באותה המחשבה דברי הכל חייב אם עד שלא משך דברי הכל פטור אלא כי נן קיימין בעומדת באבוסו. כדאמר רבי בון בר חייה כבית שמאי. אמר רבי בון תמן בקונה שלא מדעת הבעלים ברם הכא בקונה מדעת הבעלים. כתיב כי יתן איש אל רעהו וגו'. לשמור ולא לקרוע לשמור ולא להשליך לשמור ולא ליתן במתנה. א"ר יוסי והוא שאמר ליתן מתנה לכל מי שירצה אבל אמר לפלוני מכיון ששמירתו עליו כמי שהוא עליו. תני וגונב מבית האיש לא מראש גגו. אמר ר' לעזר הדא דתימר בגג שאינו מבוצר אבל בגג מבוצר כבית היא. תני וגונב מבית האיש לא מבית השואל. ומר וגונב מבית האיש לא מבית נושא שכר והשוכר. מכיון ששמירתו עליו כמי שהוא עליו. שתימצא אומר שלש פרשיות הן התחתונה בשואל והאמצעית בנושא שכר והשוכר והעליונה בשומר חנם. שואל לפי שנהנה את הכל משלם את הכל נושא שכר והשוכר לפי שנהנה מקצת ומהנה מקצת נשבע מקצת ומשלם מקצת שומר חנם שאין לו הנייה נשבע ויוצא. מהו נשבע לא פשעתי היו אחרים יודעין שלא פשע מאי.

דף מ,ב פרק ח הלכה א גמרא נישמענה מהדא הרי שנמצא הגנב ואין לו לשלם מהו שיאמר לו בוא והשבע לי שלא נתת עיניך בה לגוזלה. נישמענה מהדא ואם לא ימצא הגנב הא אם נמצא פטור. כתיב כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וגו' שבועת ה' תהיה בין שניהם. גניבה אם גנוב יגנב מעמו אבידה ואם לרבות האבידה. עד כדון כר' עקיבה. כרבי ישמעאל. תני רבי ישמעאל מה אם גניבה שקרובה לאונסין את אמר משלם אבידה שאינה קרובה לאונסין לא כל שכן. אין כתיב בשואל אלא שבורה אבידה וגניבה מניין ודין הוא מה אם נושא שכר והשוכר שאין משלמין שבורה ומתה משלמין גניבה

ואבידה שואל שמשלם שבורה ומתה אינו דין שישלם אבידה וגניבה ותני עלה הרי זה קל וחומר שאין עליו תשובה. שבויה מניין נאמר כאן ונשבר או מת ונאמר להלן ומת או נשבר מה להלן שבויה עמהן אף כאן שבויה עמהן. עד כדון כרבי עקיבה. כרבי ישמעאל רבי ישמעאל כרבי נתן רבי נתן אומר או לרבות את השבויה. וכו"מ דאמר ג"ש במקום שבאת מה להלן נשבעין על האונסין אף כאן נשבעין אל האונסין. עוד דר' נתן דר' נתן אומר או מת לרבות את השבויה. רבי יודן בעי טענו טענת גנב של אונסין אמר לו בא ליסטים מזויין ונטלה מהו שישלם תשלומי כפל של אונסין. א"ר יוסי אין כיני ניתני שומר שכר והשוכר דתני לא מצינו בנושא שכר והשוכר שמשלם תשלומי כפל של אונסין ותני עלה זהו קל וחומר שיש עליו תשובה. א"ר חנינה אם אומר את כן נמצאת אומר הרי זה קל וחומר שיש עליו תשובה. דו יכיל מימר ליה מצינו בנושא שכר והשוכר שאינו משלם תשלומי כפל תאמר בשואל שמשלם תשלומי כפל בכל מקום ותני עלה הרי זה ק"ו שאין עליו תשובה. את מר אם בעליו עמו לא ישלם. מהו שישבע

דף מא, א פרק ח הלכה א גמרא רבי זירא אמר נשבע ר' חנינה ורבי לא תריהון אמרין אינו נשבע. מתניתא מסייעה לרבי חנינה ולרבילא שבר שבויה ומתה שהן פטורין בנושא שכר והשוכר והשואל בבעלין פטור שלא בבעלים חייב אבידה וגניבה שהן חייבין בנושא שכר והשוכר לא כל שכן בשואל בבעלין פטור שלא בבעלים חייב. מאן דמר פשיטא שהוא נשבע צריכא ליה שישלם. רבי חנינה בשם רבי יודן מתניתא מסייעה לרבי זירא שואל שהחמירה התורה עליו בבעלים פטור שלא בבעלין חייב נושא שכר שהקילה התורה עליו לא כל שכן בבעלים פטור שלא בבעלים חייב. אין תימר לשבועה איצטרכת ליה ניתני בנושא שכר והשוכר הוי לא צורכה דלא לתשלומין. וקשיא על הדא דרבי זירא שואל אם בעליו עמו נשבע אין בעליו עמו ישלם נושא שכר אם בעליו עמו נשבע אין בעליו עמו לא ישלם שומר חנם בין שהבעלין עמו בין שאין הבעלים עמו נשבע. אמרת דברים שהשואל משלם נושא שכר נשבע. דברים שנושא שכר נשבע שומר חנם יהא פטור. דברים שנושא שכר משלם שומר חנם נשבע

דף מא, ב פרק ח הלכה א גמרא מה את מתני בשומר חנם בשהבעלים עמו. ואית דבעי מה את מתני בשומר חנם ונושא שכר בין שהבעלים עמו בין שאין הבעלים עמו. א"ר אבין על כל דבר פשע. א"ר מנא לא מצינו שהשוות התורה בגניבה ואבידה בשואל. לכן נשוה שומר חנם ונושא שכר שבר שבויה ומתה. ומה טעמא דבית שמאי על כל דבר פשע ומה מקיימין דבית הלל טעמא דבית שמאי פשע על כל דבר פשע. תיפתר ששלח בו יד על ידי שליח. רבי יוסי בר חנינה בעי מה אמר יטול נטל והתני רבי הושעיה נשברה החמיצה נותן לו דמי כולה כלום החמיצה לא מחמת קילקולה. רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי לעזר שליחות שנאמר בשומר חנם אינו חייב עד שיחסר. רבי שמואל בעא קומי רבי אבהו מה איתאמרת יסב חיסר או אפילו לא חיסר א"ל לית הדא שאילתא דר' יוסי בר חנינה יטול נטל. אין תימר ליטול אפילו לא חיסר אין תימר נטל עד שעה שיחסר. אין תימר ליטול החזירה בין למקומו בין למקום אחר פטור אין תימר נטל החזירה למקומו פטור למקום אחר חייב. רבי אבהו בשם רבי יוחנן נאמרה שמירה בשומר חנם ונאמר שמירה בשומר שכר

דף מב, א פרק ח הלכה א גמרא ולא דמייא שמירה שנאמר בשומר חנם לשמירה שנאמר בנושא שכר. שמירה שנאמר בשומר חנם כיון ששימר כל צורכו פטור שמירה שנאמר

בשומר שכר אין משערין אותו אלא בגופו לפיכך רואין אותו אם היה ראוי לשמירה פטור ואי לא חייב אין אומרין אילו היה אחר שם יכול להציל הציל פטור שלא הציל חייב. רבי לעזר בשם רבי הושעיה נאמר שליחות יד בשומר חנם ונאמר שליחות יד בשומר שכר ולא דמייא שליחות יד שנאמר בשומר חנם לשליחות יד שנאמר בשומר שכר. שליחות יד שנאמר בשומר חנם אינו חייב עד שימשוך שליחות יד שנאמר בשומר שכר כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב. שמע רבי יוסי בר נהוראי ומר אני איני מקבל עלי את הדבר הזה אלא אחד זה ואחד זה אינו חייב עד שימשוך. רבי אמי בשם רבי לעזר ותני רבי הושעיה כן. אילו נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך הייתי למד מנושא שכר מה אם נושא שכר שהחמירה התור' עליו אינו חייב עד שימשוך שומר חנם שהיקילה בו התורה אינו דין שלא יהא חייב אלא עד שימשוך. לאי זה דבר נאמר שליחות יד בשומר חנם שאינו צריך להחמיר על נושא שכר כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב. ר' יוסי אומר אם אומר את כן נמצא' למד על המלמד להחמיר עליו. דו כיל מימר ליה מה אם נושא שכר שהחמירה בו התורה אינו חייב עד שימשוך שומר חנם שהיקילה בו התורה אפילו משך יהא פטור. אלא כיני לא יאמר שליחות יד שנאמר בשומר שכר שאינו צריך הייתי למד משומר חנם מה אם שומר חנם שהיקילה בו התורה אינו חייב עד שימשוך נושא שכר שהחמירה בו התורה כיון שמשך חייב. לאי זה דבר נאמר שליחות יד בנושא שכר שאינו צריך להחמיר עליה כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה חייב:

דף מב,א פרק ה הלכה ב משנה אמר לשומר חנם איכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד נשבר או נשבה או נגנב או אבד והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד נגנב והוא שמת או נשבר או אבד נשבר או נשבה או נגנב או אבד והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד נגנב משביעך אני ואמר אמן פטור:

דף מב,א פרק ה הלכה ב גמרא רב אמר פטור משבועת פקדון וחייב משום שבועת ביטוי. א"ר יוחנן מאחר שמצוה להפיסו אינו חייב משום שבועת ביטוי. על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו מפיסו על האמת אינו מפיסו על השקר. רבי יוחנן בעי שבועת סוטה מהו שיהו חייבין משום שבועת ביטוי. מה נן קיימין אם בשוגגת בעבירה ובשבועה אין כאן סוטה

דף מב,ב פרק ה הלכה ב גמרא אם במזידה בעבירה ובשבועה אין כאן קרבן. אתיא דרב כרבי עקיבה ואין יסבור רבי ישמעאל כרבי מאיר אתיא היא. דר"מ אמר אמן שלא נטמאתי אמן שלא אטמא ואת משכח מקשייא:

דף מב,ב פרק ה הלכה ג משנה איכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה שח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן פטור איכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם איכן שורי אמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם אמר לאחד בשוק איכן שורי שגנבתה והוא אומר לא גנבת משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה ראה עדים משמשין ובאין ואמר גנבת אבד לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן:

דף מב,ב פרק ה הלכה ג גמרא א"ר יוחנן ותני כן טענו טענת אבוד ונשבע לו והודה בין עד שלא באו העדים בין משבאו העדים משלם קרן וחומש ואשם. טענו טענת גנב ונשבע

לו והודה עד שלא באו עדים משלם קרן וחומש ואשם ואם משבאו עדים משלם תשלומי כפל ואשם וחומשו עולה לו מתוך כפילו דברי ר' יעקב. אמרו לו לר' יעקב איכן מצינו אשם בלא חומש

דף מג, א פרק ח הלכה ג גמרא אמר להן אם נשבע ונשבע ונשבע הרי מצינו אשם בלא חומש. ורבנין אמרין לקרן חומשין אין לשבועות חומשין. דבר אחר ושלם אותו בראשו וחמישיתו יוסף עליו. אמר רבי זירא ותני כן טענו טענת אבוד ונשבע לו והפריש קרבן מאילו שאילו הודה משבאו עדים קידש אף כאן קידש. טענו טענת גב ונשבע לו והפריש קרבן מאחר שאילו הודה משבאו עדים לא קידש אף כאן לא קידש וכרבי יעקב קידש. א"ר יוחנן הטוען את חברו טענת גנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. תמן אמרי משלם תשלומי ארבעה וה'. רבי פדת בשם רבי הושעיה תני תמן ומסייעין לרבי יוחנן איכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. ויש אכילה בלא טביחה. א"ר חגי תיפותר בששחטו אחר. ויידא אמרה דא אמר לאחד בשוק איכן שורי שגנבת והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן פטור. מפני שאמר לאחד מן השוק אבל אם אמר לאחד מן השומרין חייב.

דף מג, ב פרק ח הלכה ג גמרא מתניתא בשאכלו ואחר כך נשבע לו מן מה דמר רבי יוחנן בשנשבע לו ואחר כך אכלו. אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב באבידה חייב איכן אבידתי אמר לו נגנבה. אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב אלא לאחר שבועה ומה טעמא נאמר כאן שליחות יד ונאמר להלן שליחות יד מה שליחות יד שנאמר להלן אינו אלא לאחר השבועה אף שליחות יד שנאמר כאן אינו חייב אלא לאחר השבועה. א"ר יוחנן טענו טענת אבוד ונשבע לו ואחר כך טענו טענת גנב פטור. רבי יוחנן בעי שבועת טענת גנב מהו שיהו חייבין בה משום שבועת ביטוי. מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן אמר טענו טענת אבוד ונשבע לו ואחר כך טענו טענת גנב פטור וכא אמר אכין. תמן פשיטא ליה וכא צריכה ליה. מה איצטריכת ליה חזי ופשטה. רבי חייא בר יוסף אמר הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב עד שיכפור בבית דין. מה נן קיימין אם בהוא דקאים וחייב לחבריה שבועה אפילו נשבע חוץ לבית דין חייב

דף מד, א פרק ח הלכה ג גמרא אלא כי נן קיימין בהוא דחמי לון אזלין בעון מישבעוניה והוא קפץ ומשתבע. רבי חייא בשם רבי יוחנן בעומדת על אבוסו. רבי זירא בעי מה איתאמרת בעומדת או אפילו עומדת ואין תימר אפילו עומדת היא הדא היא הדא. אין תימר בעומדת מחלפה שיטתיה דר' יוחנן תמן אמר טענו טענת אבוד ונשבע לו והפריש קרבן ואחר כך טענו טענת אונס פטור והכא את מר הכין. אמר רבי לא שנייא היא שהיא כיוצא וידויי בשבועה. מקשייא על דעתיה דרבי זירא אמר לו איכן שורי אמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם והכא כיון שמשך בטוענו טענת אבוד מיכן ואילך בטוענו טענת גנב ופטור. תיפותר בשנשבע לו ואח"כ טבח. תלמידוי דרבי חייא בר לולייני אמרי תיפותר בששחטו רבוץ. ויש טבילה בלא מכירה. כסומכוס דאמר אע"פ שאין גניבה יש טביחה ומכירה. שמואל אמר בשלא באו עידי גניבה אבל אם באו עידי טביחה חייב ריש לקיש אמר ראה עידי גניבה באין ואמר גנבתי מאחר שאין בהודייתו ממש פטור

שבעם. התורה אמרה לא ילין חלב חגי עד בוקר וע"ז אמרה והביאו לבוקר זבחיכם. התורה אמרה ביום זבחכם יאכל וממחרת וע"ז אמרה לשלשת ימים מעשרותיכם. התורה אמרה לא תזבח על חמץ דם זבחי וע"ז אמרה וקטר מחמץ תודה. התורה אמרה כי תדור נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו וע"ז אמרה וקראו נדבות השמיעו. א"ר יודן אבוי דרבי מתנייה לא בא הכתוב אלא להזכיר גניין של ישראל. יום מלכינו החלו שרים חמת מיין משך ידו את לוצצים. יום שמלך ירבעם על ישראל אתון כל ישראל לגביה בפתי רמשא אמרו ליה קום עבוד ע"ז. אמר לון אפתי רמשא הוא אשתי ולא אשתי כל עמא שתו אלא אם אתון בען אזלון ואתון בצפרא הדא הוא דכתיב כי קרבו כתנור לבם בארבעם כל הלילה ישן אופיהם. כל הלילה לא ישן אופיהם בוקר הוא בוער כאש להבה. בצפרא אתון לגביה אמר לון כדון אנא ידע דאתון בען אלא דאנא דחיל מסנהדרין דיזכון דלא יקטלונני. אמרו ליה אנן קטלין לון הה"ד כולם יחמו כתנור ואכלו את שופטיהם. רבי לוי אמר הרגום היך מה דת מר כי ימצא חלל רבי לא אמר הורידן מגדולתן. יום מלכינו החלו שרים חמת מיין. יום שנעשו בו שרים חולין

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא מי גרם להן חמת מיין שהיו להוטיין אחר היין. משך ידו את לוצצים כד הוה חמי בר נש כשר הוה מייתיב גביה תרין ליצנין ואמרין ליה אי זה דור חביב מכל הדורות אמר להן דור המדבר. ואינון אמרין ליה ולא עבדון עכו"ם והוא אמר לון בגין דחביבין לא איתענשון. והינון אמרין ליה חשי דמלכא בעי מיעבד כן ולא עוד אלא אינון עבדין חד ודין עבד תרין. וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן. גסות רוחו של ירבעם היא החליטתו. א"ר יוסי בר יעקב במוצאי שמיטה מלך ירבעם על ישראל הה"ד מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. אמר אנא מיתבעי מיקרי קאים אנא ואינון אמרין מלכא דאתרא קדם. ואין מיקרי תיניין גנאי הוא לי ואין לא ניקרי ביזיון הוא לי. ואין מרפינון אזלון סלקין אינון שבקין יתי אזלין לון גבי רחבעם בן שלמה הה"ד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלם ישוב לב העם הזה אל אדניהם אל רחבעם. מה עשה עשה שני עגלי זהב וכתב על ליבן והרגוך אמר כל מלך דיקום יסתכל בון. א"ר חונה חובר חברי מחוכם כל מי שהיה חוברו היה חוברו. א"ר חונה ושחטה שטים העמיקו שהעמיק ברשע אמר כל דמפרסים אנא קטיל ליה. א"ר אבין בר כהנא אף שבתות וימים טובים מצינו שבדה להם ירבעם מלבו הה"ד ויעש ירבעם חג בחדש השמיני בחמשה עשר יום לחדש בחג אשר ביהודה ויעל על המזבח כן עשה בבית אל לזבוה בחדש אשר בדה מליבו מלבד כתיב כמה דאת אמר מלבד שבתות ה'. תני עבר ונשא ונתן עמו מותר ר' יעקב בר אחא ר' יוסי בשם ר' יוחנן ואפילו ביום אידו ותני כן במה דברים אמורים בנכרי שאינו מכירו אבל בנכרי המכירו מותר מפני שהוא כמחניף להן. תני נכנס לעיר ומצאן שמחין שמח עמהן מפני שאינו אלא כמחניף להן. חד דוקינר אוקיר לר' יודן נשייא חד דיסקי' מלא דינרין נסב חד מינהון ושלח ליה שארא. שאל לרשב"ל אמר יוליך הנייה לים המלח. הרי במכירו הרי לשעבר ור"ל אמר יוליך הנאה לים המלח. א"ר אבהו ואני לא שאלני רבן גמליאל בר' מהו לילך ליריד ואסרתי לו. והתני הולכין ליריד ולוקחין משם עבדים ושפחות. ר"ל אמר לא סוף דבר עבדים ישראל אלא אפילו נכרים מפני שמקרבין תחת כנפי השכינה.

מאי כדון ר"ג אדם קטן היה וביקש ר' אבהו לגודרו אבל ר' יודן נשייא אדם גדול היה וביקש ר"ל לגדור הדבר. ניהא מלהשאל

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא מלשאול מהן מפני שהוא כמשיאו שם. ניהא מלהלוותו מלהלות מהן מפני שהוא כמשיאו שם. ניהא מלפורען מליפרע מהן שלא יאמר עכו"ם שלו סייעה. רבי בא בר טבליי בשם רב אם היתה מלוה אובדת מותר. ותני כן מלוה אובדת בעדים אין מלוה אובדת בשר. אפילו מלוה בשטר אובדת היא שלא בכל שעה אדם זוכה לפרוע חובו. מאי כדון מלוה אובדת שלא במשכון אין מלוה אובדת במשכון.

אשכח תני על קדמייתא מלוה אובדת בעדים אין מלוה אובדת בשטר. תמן תנינן רבי יודה אומר אשה לא תסוד מפני שניבול הוא לה רבי חנינה ורבי מנא חד אמר בסיד שהיא מתירתו במועד נחלקו אבל בסיד שמתירתו לאחר המועד אסור וחרנא אמר בסיד שהיא מתירתו לאחר המועד נחלקו אבל בסיד שמתירתו בתוך המועד מותר. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דא"ר חנינה רבי יוסי בשם רבי יוחנן רבי יהודה כדעתיה כמה דרבי יהודה אמר תמן ניבול שעה ניבול כן הוא אמר הכא צרת שעה צרה הווי דו אמר בסיד שהוא מותר בתוך המועד נחלקו אבל בסיד שהוא מותר לאחר המועד אסור.

אומנים ישראל שהיו עושין עם הנכרי באידן בתוך ביתו אסור בתוך בתיהן מותר רבי שמעון בן אלעזר אומר במה דברים אמורים בתלוש מן הקרקע אבל במחובר לקרקע אסור. בעיר אחרת בין כך ובין כך מותר מהו בין כך ובין כך מותר בין בתלוש בין במחובר בין בשכיר בין בקיבולת. אמר רבי לא בין בתלוש בין במחובר ובלבד בקיבולת. רבי שמעון בר ברסנה בשם ר' אחא בשבת ובאבל ובע"ז הלכה כר' שמעון בן אלעזר. חברייא אמרי טעמא דרבי ישמעאל משום בריה דמועדא. אמר רבי

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא בא כיון שהוא יודע שאסור לך לישא וליתן עמו הוא ממעט בשמחת אידו. מה מפקת מביניהון למכור לו דברים שאינן מתקיימין על דעת חברייא אסור על דעת רבי בא מותר. א"ר יודן קרייא מסייע למה דאמרי חברייא וביום עשרים וארבעה לחדש השביעי נאספו בני ישראל בצום ובכי ובשקים ואדמה עליהם. ולמה לא אמר בעשרים ושלשה משום בריה דמועדא. אין נימא דהוה בשובתא לית יכיל דאת מחשב ואת משכח צומא רבא בחד בשבא. ומה בה ולית ר' חוניה מיקל למאן דמעבר ליה מן אתריה. א"ר יוחנן בר מדייא אנא חשב יתה ולא הוה בשובתא:

דף ב,ב פרק א הלכה ב משנה אילו הן אידיהן של עכו"ם קלנדס וסטרנלייא וקרטסי' ויום גינוסיא של מלכים ויום הלידה ויום המיתה דברי ר' מ' וחכמים אומרים כל מיתה שיש בה שריפה יש בה ע"ז ושאין בה שריפה אין בה ע"ז:

דף ב,ב פרק א הלכה ב גמרא רב אמר עידיהן ושמואל אמר אידיהן מאן דאמר עידיהן ועידיהם המה מאן דאמר אידיהן כי קרוב יום אידם רב אמר מאברים ושמואל אמר מעברין מאן דאמר מאברין מוסיפין לה אבר מאן דאמר מעברין כאשה מעוברת רב אמר יאותו ושמואל אמר יעותו מאן דאמר יאותו אך בזאת נאות לכם מאן דאמר יעותו לדעת לעות את יעף דבר. רב אמר קלנדס אדם הראשון התקינו כיון דחמא לילייא אריך אמר אי לי שמא שכתוב בו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב שמא יבוא לנשכיני ואומר אך חושך ישופני.

דף ג,א פרק א הלכה ב גמרא כיון דחמא איממא ארך אמר קלנדס קלון דיאו. ואיתא כמאן דאמר בתשרי נברא העולם ברם כמאן דאמר בניסן נברא העולם ידע הוה. א"ר

יוסי בי רבי בון מאן סבר בראש השנה נברא העולם רב דתני בתקיעתא דבי רב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון וכו' הוי בראש השנה נברא העולם. רבי יוחנן לא אמר כן אלא מלכות מצרים ומלכות רומי היו עושין מלחמה אילו עם אילו אמרו עד מתי אנו הורגין בפולמוס זה עם זה בואו ונתקין שכל מלכות שתאמר לשר צבא שלה פול על חרבך וישמע לה תתפוס המלכות תחילה דמצרים לא שמע לון. דרומי הוה תמן חד גבר סב והוה שמיא יינובריס והווי ליה תריסרי בני אמרו ליה שמע לון ואנו עושין בניך דוכוסין ואיפרכין ואיסטרטליטין ושמע לון בגין כן צווחין ליה קלנדס ינובריס. מן יומא דבתריה מתאבלין עליו מילני אימירא. א"ר יודן ענתודרייא מאן דזרע טלופחין בהווא יומא לא מצלחין. רב אמר קלנדס אסורה לכל רבי יוחנן אמר אין אסורה אלא לפלחין בה. סטרנלייה אסורה לכל רבי יוחנן אמר בין קלנדס בין סטרנלייה אינה אסורה אלא לפלחין בה. חברייה בעי נשי דפלחין כפלחין. רבי אבהו בעי והדא טקסיס דקיסרין מכיון דסוגייה שמריין כפלחין היא הדא טקסיס דדוקים צריכה. רבי ביבי שלחיה רבי זעירא דיזבון ליה עזיל קטן מן סטרנלייה דביישן אתא גבי ר' יוסי סבר דמורה ליה כהדא דרבי יהושע בן לוי שרי והורי ליה כהדא דרבי יוחנן אסור. רב אמר קלנדס לפני תקופה שמונה ימים סטרנלייה לאחר תקופה ח' ימים. א"ר יוחנן פרוקטו ראשה של תקופה. ר' בא בשם רב שלשה זמנים בבבל ושלשה זמנים במדיי שלשה זמנים בבבל מהורי וכנוני ובנוותה שלשה במדיי נוסרדי ותירייסקי ומהירקנה. ר' הונה בשם רב נחמן בר יעקב גרוס בב' באדר בפרס בעשרים באדר במדי סטרנלייה שנאה טמונה שונא נוקם ונוטר היך מה דאת אמר וישטם עשו את יעקב. א"ר יצחק בי רבי לעזר ברומי צווחין ליה סנטורייה דעשו: וקרטוסים. יום שתפשה בו רומי מלכות. ולא כבר תניתה א"ר יוסי בי רבי בון פעם שנייה. א"ר לוי יום שנתחתן שלמה לפרעה נכה מלך מצרים ירד מיכאל ונעץ קנה בים והעלה שלעטוט ונעשה חורש גדול וזה הוא כרך גדול שברומי. יום שהעמיד ירבעם שני עגלי זהב באו רומס ורומילס ובנו שני צריפים ברומי. יום שנסתלק בו אליהו הועמד מלך ברומי ומלך אין באדום נצב מלך. יום גנוסיא של מלכים

דף ג,ב פרק א הלכה ב גמרא ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה. יום הלידה ויום המיתה עד כאן לציבור מיכן ואילך ליחיד. וכת' בשלום תמות ובמשרפות אבותיך הראשונים וגו'. כיני מתניתא כל מיתה שיש בה עישון ושריפה יש בהן ע"ז ושאין בה עישון ושריפה אין בה ע"ז:

דף ג,ב פרק א הלכה ג משנה יום תגלחת זקנו ובלוריתו יום שעלה בו מן הים יום שיצא בו מבית האסורים ונכרי שעשה משתה לבנו אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש:

דף ג,ב פרק א הלכה ג גמרא מה אותו היום בלבד או אותו היום בכל שנה. והתני תגלחתו ותגלחת בנו אסורה תיפותר שגילחו שניהן כאחת. והתני משתהו ומשתה בנו אסורה תיפותר שגילחו שניהן כאחת שנשאו נשים. והתני לידתו ולידת בנו אסורה אית לך מימר שנולדו שניהן כאחת. תיפותר בהווא דלא אספיק מיעבר ביומיה עד דאיתיליד ליה בר ועבד כחדא. תני לא ישלח לו חביות מכורות לחנווני מפני שהוא כטוענו טענת חנם לא יסרב אדם בחבירו לארחו בשעה שאינו רוצה לא ירבה לו בתקרובת בשעה שהוא יודע שאינו מבקש. מהו בתקרובת רחוק בזווי אוחרי. ובירושלם היה הופך

דף ד,א פרק א הלכה ג גמרא עיכליה דימינא לשמאלא. תני עיר שיש בה נכרים וישראל אם נותנין הנכרים לגבאין גובין מהן ומישראל ומפרנסין עניי נכרים ועניי ישראל

ומבקרין חולי נכרים וחולי ישראל נוחמים אבילי נכרים ואבילי ישראל וקוברין מיתי נכרים ומיתי ישראל ומכניסין כלי נכרי וכלי ישראל מפני דרכי שלום גירדאי שאלון לרבי אמי יום משתה של נכרים מהו וסבר מישרי לון מן הדא מפני דרכי שלום א"ל רבי בא והתני רבי חייה יום משתה של נכרים אסור א"ר אמי אילולא רבי בא היה לנו להתיר ע"ז שלהן וברוך המקום שריחקנו מהם:

דף ד, א פרק א הלכה ד משנה עיר שיש בה ע"ז חוצה לה מותר לה חוצה לה ע"ז תוכה מותר מהו לילך לשם בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור ואם יכול לילך בה למקום אחר מותר עיר שיש בה ע"ז והיו בה חנויות מעוטרות ושאינן מעוטרות זה היה מעשה בבית שאן ואמרו חכמים המעוטרות אסורות ושאינן מעוטרות מותרות:

דף ד, א פרק א הלכה ד גמרא הא תוכה אסור. מפני שיש בה צלם אחד יהא תוכה אסור ריש לקיש אמר ביריד שנו. ומה בין תוכה לחוצה לה תוכה שנהנה מן המכס אסור חוצה לה מותר שלא נהנה מן המכס ואם היה חוצה לה נהנה מן המכס אף חוצה לה אסור.

דף ד, ב פרק א הלכה ד גמרא והתני הולכין ליריד ולוקחין משם עבדים ושפחות ובהמה ר"ל אמר לא סוף דבר עבדים ישראל אלא אפי' עבדים נכרים שמקרבן תחת כנפי שכינה.

והתני לקח משם כסו' תשרף בהמה תיעקר מעות יוליכם לים המלח ניחא כסות תישרף מעות יוליכם לים המלח בהמה תיעקר והתני הולכין ליריד ולוקחין מהן עבדים ושפחות ובהמה רשב"ל אמר לא סוף דבר עבדים ישראל אלא אפילו עבדים נכרים שמקרבן תחת כנפות שמים תיפתר ישראל ישראל. והתני המוכר עבדו לנכרים דמיו אסורין עוד היא תיפתר ישראל ישראל. ישראל שהולך ליריד לוקחין ממנו מפני שהוא כמציל מידן

ובחזירה אסור שנתנה מחמת ע"ז ובנכרים בין הולכין בין באין מותר. רבי בא בריה דרבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן אם היה פונדק מותר. רבי זעירא בעי ביריד אסור ובפונדק מותר דילמא בפרגמטיא אמרה רבי יוחנן. אתא רבי בא בריה דרבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן אם היה פונדק מותר בפרקמטיא אמר רבי יוחנן רבי אבהו בשם רבי יוחנן החליף בהמה בע"ז אסורה. רב חסדא בעי אילו השתחוה לה לא אסרה מפני שהחליף בהמה בע"ז אסרה דילמא בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד איתאמרת.

דף ה, א פרק א הלכה ד גמרא אתא רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי יוחנן החליף בהמה בע"ז אסרה בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד איתאמרת. א"ר אבהו אסור לעשות חבילה ביריד ותני כן לא ישאל בשלומו במקום שהוא מתחשב מצאו לפי דרכו שואל בשלומו בכובד ראש. רבי חייה בר ווה שלח מיזבון ליה סנדל מן ירידה דצור א"ל רבי יעקב בר אחא ואת מלוקחי יריד א"ל ואתה לא לקחת קלוסקין מימיך א"ל שנייא היא דמר רבי יוחנן לא אסרו דבר שהוא חיי נפש. רבי שמעון בן יוחנן שלח שאל לר"ש בן יוצדק לית את בדיק ליה אהן ירידה דצור מהו. א"ל אין יהב תרתין ליטרא דפילפלין לאיסרנדה.

עאל ואשכח כתיב תמן אנא דיקלטיאנוס מלכא שכנית אהן ירידה דצור לגדיה דארקליס אחי תמניא יומין. רבי יצחק בר נחמן שאל לרבי חנינה יריד עזה מהו א"ל הלכת לצור מימיך וראית ישראל ונכרי שהן שותפין בקדירה ואינו חושש שמא ניער הנכרי בקדירה. וקשיא הוא שאל ליה דא ומגיב ליה דא אלא בגין דלית רבי חנינה אמר מילה דלא שמעה מיומוי בגין כן דוא שאל ליה דא ומגיב ליה דא. אתא רבי יוסי בי רבי בון אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן לא אסרו אלא כגון ירידה של בוטנה ותני כן שלשה ירידין הן יריד עזה יריד עכו ירידה של בוטנה והמחזור שבכולן יריד בוטנה. מהו לילך לשם אם היה

אכסנאי אסור בן עיר מותר שיירה מותר שכן דרך שיירה לילך בכל מקום. במה מעוטרות רבי יוחנן אמר בהדס רשב"ל אמר בשאר כל המינין על דעתיה דרבי יוחנן הכל אסור על דעתיה דריש לקיש אינו אסור אלא התוספת. היך עביד היה למוד להוציא ה' קופות והוציא עשר אין תימר משם עיתור אסור אין תימר משם פרקסים מותר:

דף ה,ב פרק א הלכה ה משנה אילו דברים אסור למכור לנכרים איצטרובילין ובנות שוח בפטוטרותיהן ולבונה ותרנגול לבן רבי יהודה אומר מוכר הוא לו תרנגול לבן בין התרנגולין בזמן שהוא בפני עצמו קוטעו ומוכרו שאין מקריבין חסר לע"ז ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור ר"מ אומר אף דקל טב וחצר ונקלביס אסור למכור לנכרים:

דף ה,ב פרק א הלכה ה גמרא שמעון בר בא בשם ר' יוחנן בנות שוח בפטוטרותיהן ואיצטרובילין במטוטלותיהן: ולבונה. תני אם היתה חבילה מותר וכמה היא חבילה רבי יהודה בן בתירה אומר חבילה של לבונה אין פחות מחמשה מנין. אם היה כומר אסור רופא מותר תגר מותר תגר חשוד אסור. אנן תנן תרנגול לבן תני רבי חייה תרנגול סתם. מתני' צריכה למתניתא דרבי חייה ומתניתא דרבי חייה צריכה למתניתין אילו תנינן ולא תני רבי חייה הוינן אמרין לא אמרון אלא תרנגול לבן אבל תרנגול סתם אפילו בינו לבין עצמו מותר הוי צורכה למתניתא דרבי חייה או אילו תנא רבי חייה ולא תנינן אנן הוינן אמרין לא אמר אלא תרנגול סתם הא תרנגול לבן אפילו בינו לבין התרנגולין אסור הוי צורכה למתניתין וצורכה למתניתא דרבי חייה. א"ר בון בר חייה תרנגול למכור מוכר לו תרנגול לבן. תרנגול לבן למכור נימר בינו לבין עצמו אסור בינו לבין התרנגולין מותר. רבי בון בר חייה בעי ראה תרנגולין רועין באשפה ותרנגול לבן ביניהן ואמר של מי כמי שסיים היה חסר קרייא אמר שמקרבין חסר לע"ז וכי תגישון עור לזבוח אין רע הדא אמרה שמקרבינן חסר לע"ז: רבי מאיר אומר אף דקל טב וחצד ונקלביס אסור למכור לנכרים. ר' חמא בר עוקבה אמר קורייטה ר' לעזר בי רבי יוסי אמר מין הוא ושמו חצרא. עבר ומכר ייבה כיי דמר רבי לעזר עבר ובנה מותר וכא עבר ומכר מותר:

דף ו,א פרק א הלכה ו משנה מקום שנהגו למכור בהמה דקה לנכרים מוכרין מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין <ואל ישנה אדם מפני המחלוקת> ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסייחים שלימין ושבורין רבי יהודה מתיר בשבורה בן בתירה מתיר בסוס:

דף ו,א פרק א הלכה ו גמרא מה ומותר לגדל. א"ר בא כגון מהיר שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל הוון בעיי מימר מאן דמר מותר למכור מותר לגדל ומאן דמר אסור למכור אסור לייחד ר' יונה רבי לעזר בשם רב ואפילו כמאן דמר מותר למכור אסור לייחד. מה בין למכור מה בין לייחד בשעה שמוכרה לו כבהמתו של עכו"ם היא בשעה שהוא מייחדה לו כבהמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה: מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין. למה מפני שמוציאה מידי גיזה. הגע עצמך שהיתה עז מפני שמוציאה מידי בכורה הגע עצמך שהיה זכר מפני שמוציאו מידי מתנות. מעתה חיטין אל ימכור לו מפני שמוציאו מן החלה יין ושמן אל ימכור לו מפני שמוציאן מן הברכה: בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה. למה בהמה גסה יש בה חיוב חטאת ובהמה דקה אין בה חיוב חטאת. ואינו חולב ואינו גוזז אמר תמן היא מתחייבת ברם הכא הוא מתחייב. מכיון שהוא מוכרה לו לא כבהמתו של נכרי היא. ר' אמי בבלייא בשם רבנין דתמן פעמים

שמוכרה לו לניסיון והוא מחזירה לאחר שלשה ימים ונמצא עובד עבודה בבהמתו של ישראל מעתה לניסיון אסור שלא לניסיון מותר זו מפני זו. עבר ומכר קונסין לו כשם שקונסין לו להלכה כך קונסין לו למנהג.

דף ו,ב פרק א הלכה ו גמרא ומניין שקונסין לו למנהג חד בר נש זבין גמליה לארמאי אתא עובדא קומי ריש לקיש וקנסיה בדיפלא בגין דיחזר ליה גמלא. א"ר יוסי בי רבי בון לסרסור קנס והווי צווחין ליה ברא דמסרסר לארמאי. רשב"ל כרבי יודה דתני בשם רבי יודה הלוקח בהמה מן הנכרי וילדה בכור מעלה עמו בשוייו ונותן חצי דמים לכהן נתנה לו בקבלה מעלה עמו עד כמה דמים בשוייו ונותן כל הדמים לכהן וחכמים אומרים הואיל ואצבע הנכרי באמצע נפטרה מן הבכורה. רובה דר"ש בן לקיש מדרבי יודה מה דמר רבי יודה משום הילכות בכורה ומה דמר ר"ש בן לקיש להילכות בהמה גסה: רבי יהודה מתיר בשבורה. לא א"ר יהודה אלא בשבורה שאינו יכולה להתרפות אמרו לו והלא הוא מביא לה זכר והוא רובעה והיא יולדת אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בסוס זכר שאינו יכול להתרפות אמרו לו והלא מביא לו נקיבה והיא רובעת ממנו והיא יולדת רב אבין בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאסור להמציא להן עוברין. תמן תנינן הלוקח עובר חמורו של נכרי והמוכר לו אף ע"פ שאינו רשאי והמשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה פטור מן הבכורה. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שאסור להמציא להן עוברין א"ל כבר קדמך רב אבין בשם רבנין דתמן זאת אומרת שאסור להמציא להן עוברין: בן בתירה מתיר בסוס. לא אמר בן בתירה אלא בסוס זכר שהורג בעליו במלחמה וי"א שרץ אחר הנקיבות ויש אומרים שעומד ומשתין מה ביניהון סריס מאן דמר שרץ אחר הנקיבות אינו רץ ומאן דמר עומד ומשתין אף זה עומד ומשתין. רבי תנחום בר חייה לכשיזקין כודנו בריחים. רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הונא בן בתירה ורבי נתן שניהם אמרו דבר אחד דתני הוציא מן הבהמה ומן החיה ומן העופות בין חיים בין מתים חייב רבי נתן אומר מתים חייב חיים פטור. ורבנן אית להון חייב חטאת. ואינון מתיבין ליה אכן בשיטתו השיבוהו בשיטתך שאתה אומר משום שבות אף אנא אית לי לכשיזקין כודנו לריחים. רבי אומר אומר אני שאסור משום שני דברים משום כלי זיין ומשם בהמה גסה ותני כן חיה גסה כבהמה דקה. מאן תניתה רבי דברי חכמים רבי ביסנא רבי חנן בר בא בשם רב חיה גסה כבהמה גסה:

דף ז,א פרק א הלכה ז משנה אין מוכרין להם דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים אין בונין עמהן בסילקי וגרדון ואיסטדייא ובימה אבל בונין עמהן דימוסיאות ומרחצאות הגיעו לכיפה שמעמידין בה ע"ז אסור לבנותה:

דף ז,א פרק א הלכה ז גמרא הא דבר שאין בו ניזקא לרבים מותר. מתני' דברי דתני הרואה את הנחשים ואת החברים מוקיון מופייון מוליון מילרין מילריה סגירלון סגילריה הרי זה אסור משום מושב לצים שנאמר ובמושב לצים לא ישב וכולן מביאין לידי ביטול תורה שנאמר כי אם בתורת ה' חפצו. העולה לתיאטרון אסור משום ע"ז דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בשעה שהן מזבנין אסור משום ע"ז ואם לאו אסור משום מושב לצים בלבד. העולה לתיאטרון וצווח אם לצורך הרבים מותר ואם מתחשב הוא אסור היוב באיצטדין הרי זה שופך דמים. רבי נתן מתיר מפני שני דברים משום שצווח ומציל את הנפשות ומעיד על האשה שתינשא. עבד ובנה רבי לעזר אמר מותר אמר רבי מנא לא מסתברא כאהין סוברה דלא אסור דהוא חייד כל הדא כיפתא:

דף ז, א פרק א הלכה ח משנה אין מוכרין להן במחובר לקרקע אבל מוכר הוא משקצץ רבי יהודה אומר מוכר הוא לו על מנת לקוץ:

דף ז, א פרק א הלכה ח גמרא רבי בון בר חייה בעי אף בהמה גסה במחלוקת מוכר לו על מנת לשחוט. אשכח תני אף בהמה גסה במחלוקת. רבי יודה אומר מוכר לו על מנת לשחוט:

דף ז, א פרק א הלכה ט משנה אין משכירין להן בתים בארץ ישראל ואין צריך לומר שדות ובסורייא משכירין בתים אבל לא שדות ובחוצה לארץ מוכרין בתים ומשכירין שדות דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר אף בארץ ישראל משכירין להן בתים ובסורייא מוכרים בתים

דף ז, ב פרק א הלכה ט משנה ומשכירין שדות ובחוצה לארץ מוכרין אילו ואילו:

דף ז, ב פרק א הלכה ט גמרא רבי זעירה בשם רבי יוסי בן חנינה רבי אבא רבי חייה בשם רבי יוחנן לא תחנם לא תתן להם חן לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם לא תחנם לא תתן להם חניה בארץ. והתנינן רבי יוסי אומר אף בא"י משכירין להם בתים בית אין מצוי להתברך מתוכו שדה מצוי להתברך מתוכו. הורי רבי יוסי בי רבי בון שאסור להשכיר להן קבורה בא"י על שם לא תתן להם חניה בארץ. לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם והתני מעשה ברבן גמליאל שהיה מהלך בדרך וראה קלוסקין אחת מושלכת בדרך אמר לטבי עבדו טול לך קלוסקין זו ראה נכרי אחד בא כנגדו אמר לו מבניי טול לך קלוסקין זו רץ אחריו רבי אילעאי אמר לו מה שמך אמר לו מבניי ומאיין אתה אמר לו מן העיירות של בורגנין ומכירך הוא רבן גמליאל מימך אמר לו לא. כיוון ר' גמליאל ברוח הקודש. ולמדנו ממנו שלשה דברים למדנו שאין מעבירין על האוכלין ושחמיצו של נכרי מותר לאחר הפסח מיד ושהולכין אחר רוב עוברי דרכים. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא דתימר בראשונה אבל עכשיו מעבירין על האוכלין מפני הכשפים. עם כשהוא יוצא מגזיב בא אחד להישאל לו על נדרו אמר לזה שהיה מהלך עמו תאמר ששתינו רביעית יין באיטלקי אמר לו הין אמר לשואל טייל עמנו עד שנפיק את ינינו כיון שהגיע לסולמה של צור ירד ר"ג ונתעטף וישב לו והתיר לו את נדרו. מדבריו למדנו שרביעית יין משכרת ושהדרך מפגיגה את היין ואין נשאלין נדרים ולא מורים שתויי יין ולא מפירין נדרים מהלכין אלא עטופין ויושבין. אמר רבי יוחנן כך פתח לו יש בוטה כמדקרות חרב וגו'. לאחר שנדר מן הככר ווי דייכול ווי דלא יכול אין אכיל הוא עבר על נידריה ואין לו אכיל הוא חטא על נפשיה כיצד יעשה ילך אצל חכמים ויתירו לו את נדרו דכתיב לשון חכמים מרפא. לא תחנם לא תתן עליהם חן והתני מעשה ברבן גמליאל שהיה מטייל בהר הבית וראה אשה אחת נכרית ובירך עליה וכי דרכו של רבן גמליאל להביט בנשים אלא דרך עקמומית היתה

דף ח, א פרק א הלכה ט גמרא כגון אחין פסוורוס שהביט בה שלא בטובתו ובירך עליה. ולא כן א"ר זעירה בשם ר' יוסי בן חנינא רבי בא ר' חייה בשם ר' יוחנן לא תחנם לא תתן עליהם חן. מה אמר אבסקנטה לא אמר אלא ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו. שכן ראה אפילו חמור נאה או גמל נאה סוס נאה אומר ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו. ר"ש רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה גודלת ישראל לא תגדל את הנכרית משם לא תתן עליהם חן ולא יעשה ישראל שושבין לנכרי משום לא תתחתן במ. רבי יצחק בר גופתה בעא קומי רבי מנא לילך לבית המשתה שלו אסור להיעשו לו שושבין לא כל שכן א"ל

ליתן עליהם בלא תעשה. רבי סימון היו לו נוטעי כרמים בהר המלך שאל לרבי יוחנן א"ל יבורו ואל תשכירם לנכרי. שאל לרבי יהושע מהו להשכירן לנכרי ושרא ליה רבי יהושע מקום שאין ישראל מצויין כהדא בסוריא. הדא סוריא נישמענינה מן הדא רבי חגיגי נחת לחמץ אתון ושאלון ליה אילין דבר עשתור בגין דלית ישראל שכיחין ואנן מוגרין לעממין מהו לעשר על ידיהם שלח שאל לרבי זעירא שאל רבי זעירא לרבי אמי א"ל רבי מהו לעשר א"ל אינו צריך לעשר על ידיהם מנה את ר"ש להשכיר כרבי יוסי. ועוד מן הדא דמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבהו אבא הוה ליה עובדא ושלח שאל לרבי חייה לרבי יסא לרבי אמי והורון ליה להשכיר כרבי יוסי הא לעשר אין מעשרין על ידיה: **דף ה,א פרק א הלכה י משנה** אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שמכניס לתוכה ע"ז שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו וגו' ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ מפני שהיא נקראת על שמו:

דף ה,א פרק א הלכה י גמרא הא במקום שנהגו למכור מוכר לו אפילו בית דירה ומשכיר לו אפי' בית דירה. רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי לעזר בי רבי יוסי ואפילו תיבה קטנה כגון בורסקי שבצידן לא סוף דבר כולה אלא אפילו בית אחד **דף ה,ב פרק א הלכה י גמרא** היו שתים זו לפנים מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה היתה אחת ונעשית שתים שתים ונעשית אחת. ר' אבין בשם רבנן דתמן זאת אומרת שדה שהיא נתונה על גב הדרך אסור להשכירה לנכרים מפני שנקראת על שם ישראל והן חורשין בה בשבתות ובימים טובים:

מסכת עבודה זרה פרק ב

דף ה,ב פרק ב הלכה א משנה אין מעמידין בהמה בפונדקאות של נכרים מפני שהן חשודין על ההרבעה ולא תתייחד אשה עמהן מפני שהן חשודין על העריות ולא יתייחד אדם עמהן מפני שהן חשודין על שפיכות דמים בת ישראל לא תילד את הנכרית אבל נכרית מילדת בת ישראל בת ישראל לא תניק בנה של נכרית אבל נכרית מניקה בנה של בת ישראל ברשותה:

דף ה,ב פרק ב הלכה א גמרא רבי זעירא רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה רבי בא ר' יונה תיפתר כרבי ליעזר דרבי ליעזר אמר אינה נלקחת מן הנכרים. רבי יונה בעי ולמה לי נן פתרין לה דברי הכל כיי דמר רבי לעזר בשם רב ואפילו כמאן דמר מותר למכור אסור לייחד עבר וייחד דברי הכל. א"ר ירמיה נשמענינה מן הדא האשה שנחבשה בידי נכרים. א"ר יוסי שניי היא אשה שדרכה לצווח הגע עצמך שהיתה חרשת דרכה לרמז מאי כדון תיפתר כרבי ליעזר דרבי ליעזר אומר אינה נלקחת מן הנכרים.

דף ט,א פרק ב הלכה א גמרא הוון בעין מימר מה פליגין ר' ליעזר ורבנן בפרה על שום מעלה היא בפרה סילסול היא בפרה מן מה דרבנן מתיבין לרבי ליעזר כל צאן קדר יקבצו לך הדא אמרה אף בשאר כל הדברים חלוק רבי ליעזר. רבי הושעיה בעי משיבין דבר שהוא לבא על דבר שהוא לשעבר רבי אבין בעי משיבין דבר שיצר הרע בטל על דבר שיצר הרע קיים. רב הושעיה אמר ולמה לי נן פתרין לה דברי הכל כיי דמר רב הונא

בשם רב וישקלו את שכרי שלשים כסף אילו שלשים מצות שעתידין בני נח לקבל עליהן. ורבנין אמרי אילו שלשים צדיקים שאין העולם חסר מהן דמר רב נחמן בשם רבי מנא אין העולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם ומה טעם ואברהם היה יהיה יהיה מיניין שלשים. פעמים שרובן בבבל ומיעוטין בארץ ישראל פעמים שרובן בארץ ישראל ומיעוטן בבבל סימן יפה לעולם בשעה שרובן בארץ. רבי חייה בר לולייני בשם רבי הושעיה כל המצות עתידין בני נח לקבל עליהם ומה טעם כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה ובסוף הן עתידין לחזור בהן ומה טעם ננתק' את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו זו מצות תפילין זו מצות ציצית. רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבין מקשיי והכתיב ויזבחו לה' ביום ההוא מן השלל. וקיימונה ולא ידעין אין חברייא קיימונה ואין רבי אמי קיימונה. על ראשה מן השלל שהיה בידם הקריבו והא כתיב ואנשי בית שמש העלו עולה ויזבחו זבחים לה' פרים וכי מסרני פלשתים אנו למידין ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה ואפילו נקיבות הקריבו ואת הפרות העלו עולה לה'. והכתיב ויאמר שאול מעמלקי הביאום אין למידין משאול דמר ריש לקיש שאול גרופית של שקמה היה והכתיב ויקח דוד את הגורן קנה ולא הקריב. והכתיב ויאמר ארונה אל המלך ה' אלהיך ירצך ירצך בתפילה. והכתיב ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה מכל אלה אין את מקריב לוקח אתה תמימים ומקריב. מה עבד לה רבי ליעזר לוקח אתה בדמים ומקריב. הוא תני בדמים דלא כרבי ליעזר.

דף ט,ב פרק ב הלכה א גמרא תני אין מעמידין בהמה בפונדקאות אפילו זכרים אצל זכרים ונקיבות אצל הנקיבות ואין צ"ל זכרים אצל הנקיבות ונקיבות אצל זכרים. זכרים אצל זכרים מה אית לך אוהבתו באת ואינה מוצאה אותו והיא נרבעת הימינו. נקיבות אצל נקיבות מה אית לך אוהבה בא ואינו מוצא אותה ורובעה. רבי חגי בשם רבי זעירא לא סוף דבר בהמתו של ישראל אצל הנכרי אלא אפילו בהמתו של נכרי אצל של ישראל לא ייחדנה אצלו של נכרי אחר חבירו שלא תמציא לו תקלה. מעתה אפילו שכר את בהמתו לא נאה לחזור לייחודה אצלו שלא תמציא לו תקלה. חשוד הוא לבוא על בהמתו של חבירו ואינו חשוד לבוא על בהמת עצמו שמתוך שידוע שאם בא עליה מעקרה אף הוא אינו בא עליה: אבל מעמידין בהמה בפונדקאות של כותים וכו'. הדא אמרה כותים לא נחשדו על העריות ותני כן מתייחדת אשה עם שני אנשים אפילו שניהם עבדים אפילו אחד כותי ואחד עבד אבל לא תתייחד עם הנכרי חמותו ואחות אשתו ושאר כל העריות לא יתייחדו עמו אלא בפני שנים. תני אין מוכרין להן לא זיין ולא כלי זיין ואין משיחזיין להן את הזיין תיפותר בעיר שכולה נכרים. ואין האשה בכלל שפיכות דמים א"ר אמי תיפותר בבריאה. א"ר אבין ואפילו תימר יכולה אשה להטמין את עצמה ולומר נכריה אני ואין האיש יכול להטמין עצמו ולומר נכרי הוא. תני נזדווג לו נכרי לישראל נותנו לימינו רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר בסיף לימינו ובמקלו לשמאלו עולה עמו לעלייה ויורד עמו לחרות ישראל מלמעלה והעכו"ם מלמטה לא ישוח לפניו שלא ירוץ את גולגולתו. ומרחיב לו את הדרך אם שאלו להיכן הולך יפליגנו כשם שהפליג יעקב אבינו לעשו שאמר לו עד אשר אבוא אל אדוני שעירה והלך לסוכות. א"ר הונא לא מצינו שהלך יעקב אבינו לשעיר א"ר יודן בריה דרב לעתיד לבוא א"ל ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו. בת ישראל לא תיילד את הנכרית. מפני שמעמדת בן לע"א: אבל נכרית מיילדת בת ישראל. ותני כן מיילדת מבחוץ אבל לא מבפנים לא תכניס ידה לפניו שלא

תמיק את העובר במיעיה ולא תשקינה כוס של עיקרין. היתה חכמה ייבה כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר והכא אם היתה חכמה מותר: בת ישראל לא תניק בנה של עכו"ם. מפני שנותנה לו חיים א"ר יוסא הדא אמרה שאסור ללמדו אומנות כהדא תרתין אומנוון הוון בגירו זגגייא וקובטרייא זגגייא לא אלפין וקמון קובטרייא אלפון ואיתעקרון: אבל נכרית מיניקת בנה של בת ישראל. דכתיב והיו מלכים אומניך ושרותיהם

דף י, א פרק ב הלכה א גמרא מיניקותיך. תני יונק התינוק והולך מן הנכרית ומן בהמה טמאה ומביאין לו חלב מ"מ ואינו חושש לא משום טמאה:

דף י, א פרק ב הלכה ב משנה מתרפין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות ואין מסתפרין מהן בכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים ברשות הרבים מותר אבל לא בינו לבינו:

דף י, א פרק ב הלכה ב גמרא רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו ריפוי ממון בהמתו ריפוי נפשות גופו. רבי בא בשם רבי יהודה אם היה נחמם אסור כהדא רבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגרר לקה באצבעי' יהב עליה איספלנית חמתה מתחלחלה וקלמה ולא שמיע כיי דמר רבי יעקב בר' אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר. ולא דמייא תמן נחמם מותר ברם הכא נחמם אסור. מהו מיכחול מינהון רב אמר מאן דבעי מיסתמיא איסתמי לוי אמר מאן דבעי לממת ימות. רב לא עבד עינא כחל לה לוי עבד עינא כחל לה. א"ר בא והא אנן חמי לון טעמין הדא קילוריתא נימר כדי טבא הוא טעם לה כד לית היא טבה היא קיימה וסמיא. אהן אופיון סכנה. הדא תורייקי רבי סימון אמר אסורה רבי יוחנן אמר מותרת. חברייא בשם רבי בא בר זבדא כל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו בשבת התיב רבי זעירא הא אנן תנן החושש בשיניו לא יגמא בהן חומץ לא מן השפה ולפנים הן.

דף י, ב פרק ב הלכה ב גמרא רבי זעירא לא אמר כן אלא ר' זעירא בשם רבי אבא בר זבדא כל שהוא מן החלל ולפנים מרפין אותו בשבת רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינה בשם רבי מעלין עצם של ראש בשבת רבי חייה בר מדייא רבי יונה רבי זעירא רבי בא בר זוטרא רבי חנינה בשם רבי מעלין בנות אזנים בשבת רבי אבהו בשם רבי יוחנן עין שמרדה מרפין אותה בשבת. תמן אמרין בשם רבי יוחנן גבות ידים ורגלים סכנה ר' אבהו בשם ר' יוחנן אהן סומקא סכנה א"ר אבין לוקטין לו עוקץ עקרוב בשבת. רב אמר חמרא לבר מעינא שרי לגיו מן עינא אסור. שמואל אמר ואהן רוק תפל אסור לעין בשבת מיניה את יליף לחזיזתיה. רבנן דקיסרי אמרי הדא עורדענא סכנה רבי חזקיה אמר משום רבנין דקיסרין הדא עכשבוניתא סכנה ר' שמואל בר רב יצחק הדא גומרתא סכנה. א"ר ירמיה נותנין עליה חמץ בפסח. אהן בלעה שרי. א"ר יוסי מתניתא אמרה כן מחט של יד ליטול בה את הקוץ. דלא כן מה בין קוץ מה בין בלע. אהן עיימא דעינא שאלון לר' ירמיה אמר לון הא רבי בא קומיכון שאלון לר' בא ושרי לון אמר לון אוף אנא שרי. ר' אבהו בשם רבי יוחנן אהן צפדונא סכנתא. ר' יוחנן הוה לי' כן והוה מיתסי קומי דתימטיניס בטיבריא בערובתא נחת לגבה אמר לה מיצרך אנא למחר כלום אמרה ליה לא ואין צרכת סב גרעינין דתומרין. ואית דאמרי דנקלביסין בפלגיהון יקידין ואור דשערין וצואת קטן נגובה ושחוק וטפול ולא תימר קומי בר נש למחר עאל ודרשה בבית מדרש שמעת וחנקת גרמה ואית דאמרין איתגיירת. את שמע מינה תלת שמע מינה אהן צופדנה סכנה שמע

מינה כל שהוא מן השפה ולפנים מרפין אותו בשבת שמע מינה כיי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה רופא אומן מותר. ר' יהושע בן לוי הוה ליה קוליס והורין ליה רבי חנינה ורבי יונתן מישחוק תחלופין ומיתן גו חמרא עתיקא ומישתי ולא יסכן. בר בריה הוה ליה בלע אתא חד ולחש ליה ואינשם. מי נפק א"ל מאי אמרת עליי א"ל למילת פלן אמר מה הוי ליה אילו מית ולא שמע הדא מילתא והוות ליה כן כשגגה שיוצא מלפני השליט. רבי יעקב בשם רבי יוחנן בכל מתרפין חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים. רבי פינחס בעי עד כדון כשאמר לו הבא לי עלים מע"ז והביא לו נישמענה מן הדא רבי אחא הוה ליה צמרמורין אייתין ליה מן זכרותיה דדוהי ולא אישתה איי תון לרבי יונה ואישתי א"ר מנא אילו הוה רבי יונה אבא ידע מאן הוון לא הוה שתי א"ר הונא זאת אומרת שאין מתרפין מגילוי עריות דתני שבת הותרה מכללה נערה המאורסה לא הותרה מכללה

דף יא, א פרק ב הלכה ב גמרא שבת שהותרה מכללה לא להתרפות ודכוותה נערה המאורסה לא הותרה ואפילו להתרפות. ולא סוף דבר שאמר לו הבא לי אשת איש אלא אפילו לשמוע את קולה כהדא חד בר נש רחם איתא בימוי דרבי לעזר וסכן אתון שאלון לרבי לעזר מהו דתיעבור קומוי וייחי אמר לון ימות ולא כן מהו דישמע קלה וייחי אמר לון ימות ולא כן ומה הוות רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן חד אמר אשת איש הוויי וח"א פנויה. מאן דמר אשת איש ניחא ומאן דמר פנויה והא בר כוחא נגרא רחם איתתא בימוי דרבי לעזר וסכן כאן באשת איש כאן בפנויה. ואפ"ל תימא כאן וכאן בפנויה וכאן וכאן באשת איש תיפתר שנתן עיניו בה עד שהיא אשת איש. אית דבעי מימר איתה רובה הוות ולא הוות משמע ליה וכל מה דהוות מעבד באיסור הוה מעבד בגין כן לא שרא ליה אמר רבי חנינה זאת אומרת שאין מתרפין משפיכות דמים. דתנינן תמן יצא רובו אין נוגעין בו וכו' חיישינן שלא ימות ואין דוחזין נפש מפני נפש לא סוף דבר שאמר לו הרוג את איש פלוני אלא אמר לו חמוס את איש פלוני. עכו"ם בעכו"ם עכו"ם בישראל חייב ישראל בעכו"ם פטור. רב חסדא בעי מהו להציל את הגדול בנפשו של קטון התיב ר' ירמיה והתנן יצא רובו אין נוגעין בו שאין דוחזין נפש מפני נפש רבי יוסי כד רבי בון בשם רבי לוי שנייא היא תמן דלא נודע מי הורג את מי. מעשה באלעזר בן דמא שנשכו נחש ובא יעקב איש כפר סמא לרפתו. אמר לו רבי ישמעאל אי אתה רשאי בן דמא. אמר לו אני אביא ראיה שירפאני לא הספיק להביא ראיה עד שמת. אמר לו רבי ישמעאל אשריך בן דמא שיצאת בשלום מן העולם ולא פרצת גדירן של חכמים לקיים מה שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש ולא נחש נשכו אלא שלא ישכנו לעתיד לבוא. ומה הוה ליה למימר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. המספר לנכרי מספר עד שמגיע לבלורית וכיון שמגיע לבלורית הרי זה מושך את ידיו. המספר מן הנכרי הרי זה רואה במראה מן הכותי אינו רואה במראה. התירו לבית רבי שיהו רואין שהיו זקוקין למלכות. שלשה דברים התירו לבית רבי שיהו רואין במראה ושיהו מספרין קומי ושילמדו את בניהן יונית שהיו זקוקין למלכות. חד גיור הוה ספר והוה איצטרולוגוס והוה חמי באיצטרולוגיא דידיה דיהודאי שפכין אדמיה ולא חוון אלא אמגירתיה והוה יודאי אזל בעי מיספרה גביה קטיל ליה. כמן קטל רבי לעזר בר יוסי אמר שמונים רבי יוסי בי ר' בון אמר שלש מאות ובסוף נתפללו עליו וחזר לסיאורו. תני נכרי שמוכר ספרים תפילין ומזוזות

דף יא, ב פרק ב הלכה ב גמרא אין לוקחין ממנו והתני מעשה בנכרי אחד בצידן שהיה מוכר ספרים תפילין ומזוזות ובא מעשה לפני חכמים ואמרו מותר ליקח ממנו רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינה בגר שחזר לשיאורו היה:

דף יא, ב פרק ב הלכה ג משנה אילו דברים של נכרים אסורין ואיסורן איסור הנאה היין והחומץ של נכרים שהיה מתחילתו יין וחרס אדרייני ועורות לבובין רשב"ג אומר בזמן שהקרע שלו עגול אסור ומשוך מותר ובשר הנכנס לע"ז מותר והיוצא אסור מפני שהוא זבחי מתים דברי רבי עקיבה ההולכים לתרפות אסור מלשאת מלתת עמהן והבאין מותרין:

דף יא, ב פרק ב הלכה ג גמרא ר' יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי הוה אמר מתוק מר חד אין בהן משום גילוי. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי ולא משום יין נסך. רבי סימון מפרש החד קונדיטון. המר סינתטון. והמתוק מהו חמרא מבשלה. רבי יהושע בן זידל היה לו יין מבושל שנתייחד ברשות הנכרי שאל לרבי ינאי בי רבי ישמעאל א"ל כן אמר ר"ש בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך. רבי ינאי בר' ישמעאל איבאש סלקון רבי זירא ורבי יהושע ורבי בון בר כהנא ורבי חנניה חבריהון דרבנן מבקרתיה אשכחון רבי יהושע בר זידל יתיב תמן אמרי הא מרה דשמועתא והא מרה דעובדא מישאלוניה אמר לון כן אמר ריש לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך. א"ל דילמא מן הדא דר"ש בן לקיש דאכן אכן אמר לון לעובדה וסמכון עלוי. מן דקמון רב אילא עם רבי בון בר כהנא א"ל אילולא דאתון רחמין שמועתא ולא מתניתא היא. תני רבי חייה מבושל של נכרי למה הוא אסור שהיה מתחילתו יין אמר ר' יוסי מתניתא אמרה כן היין והחומץ שהיה מתחילתו יין. רבי אמי הוה ליה אורחין אמר לון אילולי חמרא מבשלא דידי מגלי לא הוינא משקתכון. אמר ליה רב ביבי אייתון ואנן שתינן. אמר מאן דבעי מימת ייזיל ימות גו ביתיה. בר יודנה הוה ליה קונדיטון מגלי שאל לרבנן ואסרון ולא כן א"ר יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי רבנן דקיסרין משום רבי יודה בר טיטוס באו דשחיק חד לתלתא. בעון קומי רבי אבהו מבושל שנתגלה מהו אמר לון קרינה צריכא לרבי יוחנן ואתון שאלון לי' הדא שאלון לרבי יצחק ואסר לון ואינדר רבי אבהו דבר רבי יוחנן אסור. בר נטיזה איתגליין ליה גיגיתיה שאיל לרבי בא בר ממל א"ל אם היה נכנס ויוצא מותר רבי יעקב בר אחא רבי אמי בשם רבי לעזר אם היה ישן מותר. רבי חנינה רבי יהושע בן לוי חד אמר ישן מותר וחד אמר ישן אסור מסתברא דר' חנינה אמר ישן מותר דבכל אתר סמיך רבי לעזר לרבי חנינה. רבי יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא עובדא הוה איתא חדא

דף יב, א פרק ב הלכה ג גמרא דהוות רחמה מצוותא ובעלה שנא מצוותא. אתא חד מסכן ויהבת קומי ואכל ארגישת בבעלה איסליק וטמרתיה בעליתיה!. תבת קומי בעלה ואכל ודמך לי' אתא חיויא ואכל מן קומי. קם בעלה מן שינתיה ובעא מיכול. שרי ההוא דעילתיה מלולי הדא אמרה ישן מותר. כריך הוה ואינו אסור משום ייחוד כי ניאפו ודם בידיהם מכיון דלא הוה חשיד על דא לא חשיד על דא. מעשה בחסיד אחד שהיה מגלגל בגילויים ולקח בדלקת וראו אותו יושב ודורש ביום הכיפורים וצלוחית של מים בידו. מעשה בטבח אחד בציפורין שהיה מאכיל את ישראל נבילות וטריפות פעם אחת ערב יום הכיפורים עם חשיכה שתה יין הרבה ונשתכר ועלה לראש הגג ונפל ומת התחילו הכלבים

מלקקין בדמו אתון שאלון לרבי חנינה מהו מיעברתיה מן קומיהון אמר להן כתיב ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו זה גזל את הכלבים והאכיל את ישראל נבילות וטריפות ארפון לון מזידהון אינון אכלין. חד בר נש הוה ליה חד גרב מגלי בערובת צומא רבא אזל בעי למישפכיה א"ל חבריה אייתי ואנא שתי ליה א"ל מגלי הוה א"ל מריה דיומא קאים לא חשב למישתי. לא אספק מיטעם עד דאיתחלחל ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא כל אירסים מעלים חטטין ושל נחש ממית. רבי חייה אמר אין נשאלין על הגילויים. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מריה דשמועתא אישאיל ליה. מתנמנם הוה רבי זעירא הוה יתיב אכיל ברמשא איטפי בוצינא ייב ידיה על תומנתא אדלקין בוצינא אשכחון אהן שפיפונא שהוא דומה לשערה כריך על תומנתא. אמר ליה רשיעא לא הוינא זהיר לך. אמר רבי אמי צריכין אנן חששין על מה דברייתא חששין אסור למיתן פריטין גו פומה פיתתא תחות בי שיחייא תבשילא תותי ערסא ולמיצע סכינא גו איטרוגא וסכינא גו פוגלא. אמר רבי יוסי בי רבי בון כל זיעה דנפקה מבר נשא סם המות היא חוץ מזיעת הפנים. אמר רבי ינאי אין קטה קטה שיחור ואין אובד אובד מרגלין. רבי יונתן כי הוה בר נש שאיל ליה אמר ליה ערבא דנפשך אנא. אמר רבי שמעון בן לקיש אילו ללודין זבינת גרמך זבינתה גרמך בדמים יתירין וכא בדמין קלילין. רבי אסי רבי יוחנן בשם בן בתירה יין נסך שנפל לבור ימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו רבי אסי בשם רבי יוחנן

דף יב, ב פרק ב הלכה ג גמרא סתם יינו של נכרי אסור ואינו מטמא הפקידו אצלו אסור בשתייה ומותר בהנאה. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא מה במייחד א"ל במפקיד. אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן שלש יינות הן שראה נכרי מנסכו וודאי דעבודת כו"ם מטמא טומאה חמורה כשרץ. סתם יינו של נכרי אסור ואינו מטמא הפקידו אצלו בחותם אחד אסור בשתייה ומותר בהנאה. אמר רבי ירמיה קומי רבי זעירא חמי מה מר לא מר אלא בחותם הא בלא חותם אסור בשתייה ובהנייה הורי רבי לעזר במייחד והוה ר' זעירא חדי בה. תמן תנינן אצל נכרי כפירותיו ר' שמעון אומר דמאי. רבי חנניה בעא קומי ר' מני מה כפירותיו ממש טעמו פוטר. טבל ברור ממקום אחר א"ל ולכל דבה ולא על יאות רבי חנינה מתרס לקיבליה. הפקידו אצלו דחותם רבי חנניה ורבי מנא חד אמר אסור וחד אמר מותר מה פליגין בהנאה אבל בשתייה אסור. רב אמר חבי"ת אסור חמפ"ג מותר חתיכת דג שאין בה סימן בש"ר יי"ן תכל"ת אסור בחותם אחד חלתי"ת ומורי"ם פ"ת גבינ"ה מותר בחותם אחד אמר רבי יודן טעמא דרב כל שאיסורו מגופו אסור בחותם אחד על ידי תערובת מותר בחותם אחד. רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר בא רבי לעזר בשם רבי חנינה רבי בא ר' חייה בשם רבי יוחנן רבי זעירא בשם רבי יהושע בן לוי הכל מותר בחותם אחד חוץ מן היין וחרם אדריני רבי זעירא בשם רבי ירמיה הלכה כרבי מאיר הא דתני חרס אדריני אסור ואיסורו איסור הנייה דברי ר' מ' וחכמים אומרים אין איסורו איסור הנייה. רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא אהן בגד דתנינן הכא מהו

דף יג, א פרק ב הלכה ג גמרא ואיקפד לקיבליה אמר ליה אפילו כמאן דמר תמן מותר וכא אסור תמן אין איסורו ניכר ברם הכא איסורו ניכר ומהו לסמוך או את המיטה רבי לעזר אמר מותר ורבי יוחנן אמר אסור: ועורות לבובין. רבי ירמיה בשם רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל כיצד הוא עושה קורעה עד שהיא בחיים ומוציא לבה לעבודה זרה כיצד הוא יודע רבי הונא אמר בשעה שקורעה עד שהיא בחיים הוא נסלל ונעגל לאחר שחיטה

הוא נמשך. א"ר יוסי ותשמע מינה שחט בה סימן אחד אף על גב דאת מר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר וכא נאסר ובשר הנכנס לעבודה זרה מותר. רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן אמר להוציא מדברי רבי ליעזר שר' ליעזר אומר מחשבת נכרי לע"ז והיוצא אסור. רבי אבינא בשם רב ירמיה בשהכניסו לפניו מן הקנקלין אבל אם לא הכניסו לפניו מן הקנקלין אף היוצא מותר בע"ז שיש לה קינקלין אבל בעבודה זרה שאין לה קינקלין כל הבית ידון לשם קינקלין: ההולכין בתרפות. רבי חייה בשם רבי יוחנן תורבס מוליכין עבודה זרה גדולה אצל עבודה זרה קטנה אית תני תני תרפות מאן דאמר תרפות תרפים ומאן דמר תרבות תורבס: והבאין מותרין. רבי אבינא בשם רב ירמיה בשאין חזירתן כהליכתן אבל אם היתה חזירתן כהליכתן אף הבאין אסורין:

דף יג, א פרק ב הלכה ד משנה נודות הנכרים וקנקניהם ויין ישראל כנוס בהן אסורין ואסורין איסור הנאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין איסורן איסור הנאה:

דף יג, א פרק ב הלכה ד גמרא נודות הנכרים גרודות הרי אילו מותרו' זפותות הרי אילו אסורות. נכרי עובדן ודובבן ישראל עומד על גביו כנוס לתוכן יין ואינו חושש. וחש לומר שמא ניסך הוא א"ר בא אינו מצוי לנסך על גבי דבר מאוס מעתה אפילו אין ישראל עומד על גביו אני אומר שמא החליף וקנקני נכרים

דף יג, ב פרק ב הלכה ד גמרא חדשות מותרות אף על פי שהן זפותות ישנות אסורות אף על פי שאינן זפותות. הכא את אמר זפותות מותרות והכא את אמר זפותות אסורות אמר רבי אבהו אני עמדתי על זפתן של קנקנים ואין נותנין לתוכן חומץ בשעה שזופתין אותן. רבי יעקב בר אחא בשם רבנן יין שאסור בשתייה ומותר בהנאה נכנסו לתוך קנקנים נעשו הקנקנים כיון. פינהו וכנס לתוכה יין אחר נעשה יין כקנקנים פינהו וכנס לתוכו יין אחר היין אסור והקנקנים מותרין. ולמה אסור בשתייה ומותר בהנאה בגין דרבי מאיר אמר אסור בשתייה ובהנייה. א"ר בא כשהלך רבי עקיפה לזיפורין אתון שאלין ליה קנקנים של נכרים במה היא טהרתן אמר מזו לימדתי עליהם מה אם בשעה שאינן זפותות את מר מותרין בשעה שהן זפותות אלא שנתקלפה זיפתן לא כל שכן וכשבאתי אצל חברי אמרו על ידי זפת הן בולעות. כנס הנכרי לתוכן מים ישראל כנוס לתוכן מים וחוזר וכנוס לתוכן יין ואינו חושש. כנס הנכרי לתוכן ציר או מוריים ישראל כנוס לתוכן יין כנס הנכרי לתוכן יין ישראל כנוס לתוכן ציר או מוריים וחוזר וכנוס לתוכן יין ואינו חושש. רבי יוחנן נפק לפגטי דרבי יודן נשייא לעכו אתון שאלון ליה קנקנים במה הוא טהרתן אמר מזו לימדתי עליהם מה אם בשעה שכנס נכרי לתוכו ציר או מרויים ישראל כנוס לתוכן יין רבי יסא בשם רבי יוחנן בשעה שמכניסן לאור לא כל שכן רבי חייה בשם ר' יוחנן בשעה שמשחיל את זיפתן לא כל שכן. קיימין אינון אין קמין קמין. קנקנים שאינן זפותות ר' אסי אמר אסורות ר' אמי אמר מותרות. ר' יעקב בר אחא אמר ר' אסי מקשי כי נן אמרין אהן כוזא לא בלע. רב בא אמר רב ששת שאיל מאן אנן אמרין האין דהון של מימי רגלים לא בלע. רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר אחא בשם רבי חנינה קנקני נכרים ממלאן מים שלשה ימים מעת לעת ר' יעקב בר אחא אמר ר' אסי מקשי ועבדין כן. רבי יוסי ממלחייא אעיל עובדא קומי רבי מנא א"ל הא לשעבר א"ל שרי הא לכתחילה א"ל אסור. ר' ירמיה אזל לגובלנה הורי באילין פיתרייא רברבייא ממלא אותן מים ג' ימים מעת לעת.

דף יד, א פרק ב הלכה ד גמרא ארמייא איתבזעת זיקיה וקיבלה ישראל גו דידיה אתא עובדא קומי רבנן אמרי ממלא אותן מים שלשה ימים מעת לעת. רבי יסא אזל לצור חמא

יתהון זפתין זיקוקין זעירין וישראל זבנין אמר מאן שרא לכוון שאלון לרבי יצחק ולרבי מני ואסרון:

דף יד, א פרק ב הלכה ה משנה החרצנים והזגין של נכרים אסורין ואיסורין איסור הנאה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים לחים אסורין יבישין מותרין:

דף יד, א פרק ב הלכה ה גמרא רב ששת בשם רב לחים אסורין אפילו בהנאה יבישין מותרין אפילו באכילה והא תנינן אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור רבי בא בשם רבי יודה במשלם לתוך הבור היא מתניתא. תמן תנינן וכן בגפת חדשה אבל בישנה טהור אי זו היא חדשה בתוך שנים עשר חדש ישנה לאחר שנים עשר חדש:

דף יד, א פרק ב הלכה ו משנה המורייס והגבינה ותירייקי של נכרים אסורין ואיסורין איסור הנאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין אסורין איסור הנאה:

דף יד, א פרק ב הלכה ו גמרא יין למורייס רבי מתיר רבי לעזר בי ר"ש אוסר לפיכך אם עבר ונתן רבי אוסר לזרים רבי לעזר בי ר"ש מתיר לזרים. רבי מנא בר תנחום בעי כדברי מי שהוא מתיר לזרים ומורייס הנכרי למה הוא אסור רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא בשום תבשילי נכרים והתני אומן מותר שאינו אומן אסור אומן מותר לא בשאינו מבושל ודכוותה שאינו אומן אסור אע"פ שמבושל. מאי כדון את שהוא ליטול את הזוהמא מחמת ע"ז אסור הדא אמרה הנאת ע"ז אסורה והנאת תרומה מותרת א"ר יוחנן בר מדייא כדברי מי שהוא אומר אומן מותר ובלבד בידעו. ורבי יוחנן ורבי לעזר חד אמר מפני שממעטו ממדתו וחד אמר מפני שממעטו משותיו ולא ידעין מאן מר דא ומאן מר דא מן מה דמר רבי יוחנן מחלפה שיטתה דרבי יודה ומר רבי לעזר אינה מחלפת תמן בכהן והכא בבעלים הוי דרבי יוחנן דו אמר מפני שממעטו משותיו:

דף יד, א פרק ב הלכה ז משנה אמר רבי יהודה שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע כשהיו מהלכין בדרך מפני מה אסרו גבינת הנכרים אמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבת נבילה אמר לו

דף יד, ב פרק ב הלכה ז משנה והלא קיבת העולה חמורה מקיבת הנבילה ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה ולא הודו לו אלא אמרו לא נהנין ולא מועלין חזר ואמר לו מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי ע"ז אמר לו אם כן למה לא אסרוה בהנאה השיאו לדבר אחר אמר לו ישמעאל אחי היאך אתה קורא כי טובים דודיך מיין או כי טובים דודיך מיין אמר ליה כי טובים דודיך אמר לו אין הדבר כן שהרי חבירו מלמד עליו לריח שמניך טובים:

דף יד, ב פרק ב הלכה ז גמרא רבי יעקב בר אחא ר"ש בר בא בשם רבי יהושע בן לוי מפני עגלים ששם נשחטין לשם עכו"ם שמע רבי יוחנן ומר יפה לימדנו רבי שכן השוחט בהמה לעכו"ם אפילו פירשה אסור. רבי יוחנן בעי מצא בה טבעת א"ר יוסי טבעת בעינה היא פירשה גופה היא. רבי חייה בר בא בשם רבי יוחנן בראשונה היו אומרים אין מעמידין לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת הנכרי חזרו לומר מעמידין בקיבת הנבילה ואין מעמידין בקיבת הנכרי רבי בא בר זבדא רבי שמואל בר רב יצחק בעי זו להוציא מדברי רבי ליעזר שר"א אומר שמחשבת נכרי לע"ז. אתא רבי אסי בשם רבי יוחנן בראשונה היו אומרים מעמידין בקיבת הנבילה ולא בקיבת הנכרי חזרו לומר מעמידין בין בקיבת נבילה בין בקיבת הנכרי. לישן מתניתא מסייעא לר' חייה בר בא קיבת הנכרי ושל נבילה אסורה

דף טו, א פרק ב הלכה ז גמרא כמשנה הראשונה טריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרת כמשנה האחרונה כשירה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה כמשנה האחרונה. אפי' דיסברון בית שמאי כבית הלל במשנה הראשונה הוי ביצה גידולי גופה קיבה ממקום אחר באת. ואתייהא כיי דמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן מעשה בבנו של רבי יהודה בן שמוע שבקעו להן זאיבים יותר משלשה מאות צאן ובא מעשה לפני חכמים והתירו קיבותיהן אמרו ביצה גידולי גופה קיבה ממקום אחר באת לו. חברייה בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה וחכך כייין הטוב שמעון בר בא בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה כי טובים דודיך מיין. רבי בא בר כהן בשם בר פזי תדע לך שדברי סופרין חביבין יותר מדברי תורה שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה מפני שעבר על דברי בית הלל חייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש. תני רבי ישמעאל דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר ויש בהן קלין ויש בהן חמורין אבל דברי סופרין כולן חומר דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. רבי חנינה בשם רבי אידי בשם רבי תנחום ברבי חייה חמורין דברי זקנים מדברי נביאים דכתיב אל תטיפו יטיפון וכתיב אטיף לך ליין ולשכר. נביא וזקן למה הן דומין למלך ששילח שני סימנטירין שלו למדינה על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסימנטירין שלי אל תאמינו לו ועל אחד מהן כתב אף על פי שאינו מראה לכם חותם שלי וסימנטירין שלי האמינו לו כך בנביא כתיב ונתן אליך אות או מופת ברם הכא על פי התורה אשר ירוך. רבי יעקב בר אחא ר"ש בר בא בשם רבי יהושע בן לוי מפני שרוב עגלים ששם נשחטין לשם ע"ז שמע רבי יוחנן ומר יפה לימדנו רבי שכן השוחט בהמה לע"ז אפילו פירשה אסור רבי יוחנן בעי מצא בה טבעת א"ר יוסי טבעת בעיינה היא פירשה גופה היא. מה שורפה גמי לה ר"ש בן לקיש אמר בכוס זוהם הדא אמרה השותה בכוס זוהם לא נהנה ולא מועל. ומפני מה לא גילה לו א"ר יוחנן מפני שבקרוב אסרום ורבי ישמעאל היה קטן. רבי חונייה א"ר חמא בר עוקבא מקשי אם להפליגו בדברים היה מבקש היה לו להשיא בחמש השואות שבתורה ואילו הן שאת. ארור. מחר. משוקדים. וקם. הלא אם תיטיב שאת או שאת אם לא תיטיב. כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור ארור או ארור אפם כי עז. ויאמר משה אל יהושע צא הלחם בעמלק מחר או מחר אנכי נצב על ראש הגבעה. ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים או משוקדים כפתוריה ופרחיה. ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם או וקם העם הזה וזנה רבי תנחומא מוסיף הדא ובני יעקב באו מן השדה כשמעם או כשמעם ויתעצבו האנשים. אמר רבי לא יש דברים שמשיקין עליהם את הפה היך כמה דאת אמר ישקיני מנשיקות פיהו. א"ר יצחק כתיב ואותי צוה יי אותי ואותי. נאמר לי דברים שנאמר לכם ונאמר לי דברים שנאמר בינו לבין עצמי. ר"ש בן חלפתא ר' חגי בשם רבי שמואל בר נחמן כבשים ללבושך ומחיר שדה עתודים

דף טו, ב פרק ב הלכה ז גמרא כבשים כתיב הא כיצד בשעה שתלמידין קטנים כבוש לפניהן דברי תורה הגדילו ונעשו כעתודים גלה להם רזי תורה ודא מסייעה למה דתני רבי שמעון בן יוחאי ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם מה הסימה הזאת אינה נגלית לכל בריה כך אין לך רשות לשקע את עצמך בדברי תורה אלא לפני בני אדם כשרין:

דף טו, ב פרק ב הלכה ח משנה אילו דברים של עכו"ם אסורין ואין איסורן איסור הנאה חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו הפת והשמן שלהם ושלקות רבי ובית דינו התירו בשמן כבשים שדרכן לתת בהן יין וחומץ וטרית טרופה וציר שאין בה דגה והחילק וקורט של חלתית ומלח סלוקנתית הרי אילו אסורין ואין איסורן איסור הנאה:

דף טו, ב פרק ב הלכה ח גמרא חלב הנכרי למה הוא אסור רבי בא בר רב יהודה רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלב הנכרי למה הוא אסור משום גילוי. ויעמיד אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני האירס הנתון בין הנקבים ותני כן שלשה אירסים הן אחד צף ואחד שוקע ואחד דומה לשבכה. פעלייא הוון בחקלי' איתגליית קולתא דמייא אשתון קמייא [ולא מיייתין] ואנכון תנניני ומיייתין אני אומר אירס שוקע היה. ביומוי דרבי ירמיה איתגליין גיגייתיה דסדרא רובא אישתון קומייא ולא מיתו אינכון תניניני ומיתו אני אומר אירס שוקע היה. ותניא כן אבטיח שניקרא ואכלו ממנו עשרה בני אדם וכן יין שנתגלה ושתו ממנו עשרה בני אדם אסור לוכל ולשתות אחריהן אני אומר אירס שוקע היה. א"ר ירמיה חלב הנכרי למה הוא אסור משום תערובת בהמה טמאה ותני כן ישראל יושב בעדר והנכרי חולב ומביא לו ואינו חושש. פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן פת מהלכות של עימעום היא כך אני אומר מקום שפת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים אסורה ועימעמו עליה והתירוה. או מקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים מותרת ועימעמו עליה ואסרוה. אמר רבי מנא וכי יש עימעום לאיסור ופת לא כתבשילי נכרים הוא כך אנו אומרים מקום שאין תבשילי ישראל מצוין בדין הוא שיהו תבשילי נכרים מותרים. אלא כיני מקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים אסורה ועימעמו עליה והתירוה

דף טז, א פרק ב הלכה ח גמרא מפני חיי נפש. רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטר ולא עבדין כן. אמר קומי רבי חייה רובה. תני ר"ש בן יוחי כן אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגו' מה מים לא נשתנו מברייתן אף כל דבר שלא נשתנה מברייתו. התיבון הרי מוטליא ופנקריסין וקובטיות וקליות וחמים שלהן הרי אילו מותרין. ניחא כולהון שהן יכולין להישרות לחזור לכמות שהיו קליות למה רבי יוסי בי רבי בון בשם רב כל אוכל שהוא נאכל כמות שהוא בחי אין בו משום בישולי נכרים עם הפת יש בו משום בישולי נכרים מה מקיים רבי חייה רובה אוכל תשברו מאתם באוכל תשברו האכלתו שברתו אם היה קשה עליך באוכל תשברו ואם לאו הרבה עליו כסף. אמרין כן הוה רבי יונתן עביד כד הוה בר נש רב עליל לקרתא הוא משלח ליה איקלין דאין אתא דין דיתם או דין דארמלא ישכח אפין מפייסא. מי אסר את השמן רב יהודה אמר דניאל אסרו וישם דניאל על לבו וגו' ומי התירו רבי התירו ובית דינו. בשלשה מקומו נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו בגיטין ובשמן ובסנדל וקרו ליה בי דינא דשרו מישחא. כל ב"ד דשרו שלשה דברים נקרא בי דינא שריא אמר רבי יודן בית דינו חלוק עליו בגיטין. מהו שתהא מותרת להינשא רבי חגיגי אמר מותרת להינשא רבי יוסי אמר אסורה להינשא. רבי אחא רבי תנחום בר חייה בשם רבי חנינה ואמרי לה בשם רבי יהושע בן לוי שהיו עולין להר המלך ונהרגין עליו. יצחק בר שמואל בר מרתא נחת לנציבין אשכח שמלאי הדרומי יתיב דרש רבי ובית דינו התירו בשמן. אמר שמואל אכל רב לא קביל עליה מיכול אמר ליה שמואל אכול דלא כן אנא כתב עליך זקן ממרא אמר ליה עד דאנא תמן אנא ידע מאן ערר עליה שמלאי הדרומי אמר ליה מר בשם גרמיה לא

בשם ר' יודן נשייא אטרה עלוי ואכל. רבי יוחנן בעי ולא כן תנינן שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמניין ורבי ובית דינו מתירין מה שאסר דניאל וחביריו. רבי יוחנן כדעתיה אמר רבי יוחנן מקובל אני מר' לעזר בי ר' צדוק שכל גזירה שבית דין גוזרין ואין רוב ציבור מקבלין עליהן אינה גזירה בדקו ומצאו בגזירתו של שמן ולא מצאו שקיבלו רוב ציבור עליהן. ביצה צלויה שלהן בר קפרא שרי חזקיה אסר. עד כדון בשנצלית לדעת נצלית שלא לדעת נישמענה מן הדא מעשה

דף טז, ב פרק ב הלכה ח גמרא שנפלה דליקה באשת קנים ובאגם תמרים והיו שם חגבים ונצלו אתא עובדא קומי רבי מנא ואסר. א"ר אבהו משום תערוכת חגבין טמאים. א"ר יוסי בי רבי בון והדא מן חמירתא דרבן. רב נחת לתמן חמתון מקללין וחמר עליהון. חד בר נש הוה טעין קופד מהלך בשוקא אתת דייתא וחטפתא מן ידיה אתר תותיה אזל בעי מיסביניה א"ל רב אסור לית דנא אמר דנבילה הות טעינא ואתר תתה ונסיבת דין תחותוי. חד בר נש אזל בעי משזגה איסקופתה גו נהרא אנשיתה וסלק ליה אזל בעי מיסביניה א"ל רב אסור לך דנא אמר ההיא שטפה נהרא ואייתי חורי דנבילה תותיה. תורמוסין שלהן מה הן רבי אוסר גניבה מתיר אמר רבי נאי זקן והוא זקן אני עלת על ליבי לאסור והוא עלת על דעתו להתיר. רבי מנא בר תנחום אזל לצור והתיר תורמוסין שלהן רבי חייא בר בא אזל לצור ואשכח לרבי מנא בר תנחום שהתיר תורמוסין שלהן אתא גבי רבי יוחנן א"ל מה מעשה אירע לידך אמר ליה אשכחית לרבי מנא בר תנחום שהליר תורמוסין שלהן. א"ל ולא פגעת ביה א"ל אדם גדול הוא והוא יודע למתק את הים גדול אמר לו לאו בני חשבון מים הוא יודע ובשעה שהמים מקלסין את בוראן הן מתמתקין. א"ר יצחק בר לעזר בא לומר גנייו ואמר שבחו. א"ר יוסי בי רבי בון חשבון גדול הוא. רבי זכאי דאלכסנדריא הוה ידע לה אמר ואילו בעית ילפתה מיניה. הלוט שלהן מהו נישמענה מן הדא רבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר והתיר חלוט שלהן. רבי בא בר ממל בעי מהן בין חלוט לתורמוסין א"ר יוסי חלוט מחוסר מעשה ידי האור הוא תורמוסין אינן מחוסר מעשה ידי האור הוא. חוורנס אין בו משום בישולי נכרים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין. רבי בא בשם רב אחי מרטיסה אין בו משום בישולי נכרים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין ר' יוסי בי ר' בון בשם רב הונא כל אוכל שהוא נאכל חי כמות שהוא אין בו משום בישולי נכרים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין:

דף טז, ב פרק ב הלכה ט משנה אילו מותרין באכילה חלב שחלבו נכרי וישראל רואהו הדבש והדבדבניות אע"פ שמנטפות אין בהן משום הכשר משקה וכבשים שאין דרכן לתת בהן יין וחומץ וטרית שאינה טרופה וציר שיש בו דגה ועלה של חלתית וזיתי קלוסקא המגולגלין רבי יוסי אומר השלוחין אסורין והחגבים מן הסלילה אסורין ומן ההפתק מותרין וכן בתרומה:

דף טז, ב פרק ב הלכה ט גמרא אמר רבי לעזר הדא דאת אמר בתבשיל שאין דרכו לתת לתוכו

דף יז, א פרק ב הלכה ט גמרא יין וחומץ הא דבר בריא שנתן אסור אפילו בהנאה. רבי יעקב בר אחא רבי חייא בשם רבי יוחנן ישראל ונכרי שהן שותפין בקדירה ישראל שופת והנכרי מנער מי מחזיר סברין מימר ישראל מחזיר אמר רבי בנימין בר ליואי והוא שנתבשל כמאכל בן דרוסאי. רבי יוסי בעי אם בשנתבשל כאכילת בן דרוסאי למה ליה ישראל מחזיר אפילו הנכרי מחזיר. אי זהו החילק רב אמר סולתניתא אמר רבי יוחנן הוא

חילק הוא טרית טרופה. רבי זעירא כהנא בר תחליפא חנן בר בא בשם רב לחלוחתא אסורה משום תערובת דגים טמאים רבי בא בשם רב יהודה הדא דאת מר במקום שאין המים מהלכין אבל במקום שהמים מהלכין אין דג טהור מהלך עם דג טמא. והא ימא דטיבריה כגון המים המהלכין הן א"ר יוסי בי רבי בון ובלבד בשעה שהדג טורף. שמואל אמר הדא חפיתה יהבי גו קליפתה אין עבדת לחלוחי שרייא ואי לאו אסירה. אי זו הטרית שאינה טרופה כל שהראשים והשזרות שלה קיימין. רבי לעזר בשם רבי חנינה מעשה בספינה אחת משל בית רבי שהיו בה יותר משלש מאות חביות ובדק רבי את כולהון ולא מצא אלא אחת שהראשים והשזרות שלה קיימין והתיר את כולהון. ר' יעקב בר אחא אמר ר' אסי מקשי לה מסתברא דלא אותה חבית תהא מותרת ושאר כל חביות יהא אסורו'. אלא על ידי עילא שבינתא איתקלקלת. שאל ר' חגי לרבי בא בר זבדא א"ל אין דבר של רבים נאסר. רבי יעקב בר זבדי אמר רבי יצחק

דף יז, ב פרק ב הלכה ט גמרא מקשי ואילין איגרתא לא נכרים לוקין כתיב בהן ואת אמר על ידי עילא והכא על ידי עילא. תני עולא שכפא קומי רבי דוסא דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים חזר ותנא קומי מעי דגים וקירבי דגים אינן נאכלין אלא על פי מומחה א"ל חזור בכ הדא תני או הדה הוה בעי מיחזור ביה א"ל רבי זעירא לא תחזור בכ ביציאתן הן נגמרות. רבי בא בשם רב יהודה אם אמר לך מלחתי נאמן נתן בר בא אמר קומי שמואל ידע אנא מפרשה בין עוברי דגים טמאין לעוברין דגים טהורין עוברי דגים טמאים עגולין עוברי דגים טהורין ארוכין אחוי ליה הדא סלפיתא א"ל כזה מהו א"ל טמא א"ל לא ביש לי דאמרת תני אין לוקחין מעי דגים וקירבי דגים אלא על פי מומחה אין לוקחין גבינה ותינייקי אלא על פי מומחה אין לוקחין יין בסורייא אלא על פי מומחה אין לוקחין בשר שאין בו סימן אלא על פי מומחה וכולן נאכלין אצל מי שאינו מומחה ואינו חושש. רבי אחא רבי תנחום בשם רבי יהושע בן לוי שילח לו חלתית נאמן רבי יעקב בר אחא רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי שילח לו תכלת נאמן. טלגיא דלוי צנבריא היה מזבן פירין. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא עבדו של נאמן כנאמן גרמנא עבדיה דר' יודן נשייא הוה ליה תוכלא. רבי יסא בשם רבי יוחנן עבדו של מומחה כמומחה: ומלח סלונקרית. אית תניי תני שחורה אסורה ולבנה מותרת אית תניי תני לבנה אסורה ושחורה מותרת מאן דמר שחורה אסורה שנותן לתוכה שרץ שחור ומאן דמר לבנה אסורה שנותן לתוכה שרץ לבן. רבי חנניא בן גמליאל אמר משום רבי יהודה בן גמליאל זו וזו אסורה א"ר חנניא שכן חד הוה לנא והיה נותן לתוכה שומן של חזיר. הן סבכות הן פרעות הן רפפות הן רעלות הן איסטגיות הן ספיות הן כוסות הן גומות היא מקום תחת הכוסות היא מקום הנחת חתיכות

דף יח, א פרק ב הלכה ט גמרא הן זיתי קלוסקא הן סיתים מגולגלין: והשלוחין אסורין. רבי חייה בשם רבי יוחנן אמר מין הוא והן נותנין לתוכן חומץ שהיו חולצין את גלעיניהן:

מסכת עבודה זרה פרק ג

דף יח,א פרק ג הלכה א משנה כל הצלמים אסורין מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר:

דף יח,א פרק ג הלכה א גמרא א"ר חיייה בר בא מפני שהן נעבדין בכרך גדול שברומי פעמיים בשבוע. מעתה במקום שנעבדין יהו אסורין ומקום שאינן נעבדין יהו מותרין אמר רבי יוסי מכיון שנאסרו במקום אחד נאסר מינן בכל מקו'. מה אנן קיימין אם דבר בריא שהן של מלכים דברי הכל אסור אם דבר בריא שהן של שלטנות דברי הכל מותר אלא כן אנן קיימין בסתם רבי מאיר אומר סתמן של מלכים ורבנן אמרי סתמן של שולטנות.

אשייאן נגרא בשם רבי יוחנן איקוניות למה הן אסורות מפני שמקטירין לפניהן בשעה שהן עולות א"ר יוחנן מותר לראותן בשעה שהן יורדות מה טעמא בהכרת רשעים תראה. כתב המהלך תחת הצורות או תחת האיקוניות אין מסתכלין בהן בשבת ולא עוד אלא אף בחול אין מסתכלין באיקונות ומה טעמא אל תפנו אל האילילים אל תפנה לעובדן. רבי יהודה אומר אל תפנה לראותן ממש. כד דמך רבי נחום בר סימאי חפון איקונתא מחצלן אמר כמה דלא מחתון בחייוי לא יחמינון בדמכותיה וחכמין אינון כלום אמר רשב"ל אין בינינו ולצדיקים אלא דיבור פה בלבד. א"ר זעירא שומע הוא המת קילוסו כמתוך חלום ולמה נקרא שמו נחום איש קודש קדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו. כד דמך ר' אחא איתחמי כוכבא בטיהרא כד דמך רבי חנן איתכפון אנדרטיא כד דמך רבי יוחנן איתכפון איקוניא אמרין כד הוה סליק לעיבורא הוה ימא מתבזע קומוי. כד דמך רב הושעיה נפל קלון דטיבריא כד דמך רבי יצחק בן אלישיב איתעקרון שובעין איסקופין מבעלי בתים שגלילא אמרין דהווי תליין בזכותיה. כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק איתעקרין ארזיאי דארעא דישראל אמרין דהוה נסיב שושיבתה ומקלס קומי כלייה והוון רבנן מרננין ביה. אמר לון רבי זעירא ארפון ליה לית אהן סבא ידע מה עביד. כיון דדמך נחתת אישתא מן שמייא ואפסק בין ערסא לקהלא והוון תלת שעין קלון וברקי בעלמא. חייא דאהן סבא דעבדת ליה שושבתא ונפקת ביה קלא ואמרה ווי דדמך שמואל בר רב יצחק גמיל חיסדא. כד דמך רבי יסא בר חלפותא משכו צינורותדם בלדוקיא אמרין דיהב נפשיה על גזורתא כד דמך רבי אבהו בכן עמודיא דקיסרין אמרין כותיא לית אינון אלא מריעין אמר לון ישראל ידעין רחיקיאי כמה דקריביא מריעין. רבי אבהו

דף יח,ב פרק ג הלכה א גמרא מי דמך עברון קומי י"ג נהרין דאפרסמון אמר לון כל אילין למאן אמרו ליה דידך אמר לון וכל אילין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי וגו'. הקדוש ברוך הוא מראה להן לצדיקים מתן שכרן בעולם הזה ונפשם שביעה והן ישינין להן. למלך שעשה סעודה וצר כל מיני סעודה במפה כיון שנכנסו האורחין ראו אותם ונפשם שביעה וישנו להן. זבדיי בר ליואי ורבי יוסי בר פיטרס ורבי יהושע בן לוי אמרין תלתא פסוקין מי דמכון חז מינהון אמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך וגו' וחד אמר וישמחו כל חוסי בכך וגו' וחד אמר מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך וגו'. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה שנכנסו זקינים לעליית בית גדייא ביריחו יצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים שראויין לרוח הקודש והלל הזקן אחד מהן נתנו עיניהם בשמואל הקטן. שוב נכנסו זקינים לעלייה ביבנה ויצתה בת קול ואמרו להן יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש ושמואל הקטן אחד מהן ונתנו עיניהן ברבי ליעזר והיו שמיחין

שהסכימה דעתן על דעת רוח הקודש. חד מן אילין דנשיתא דמך וקלטת מערתא וסכנתן נפשתא עאל רבי יוסי ואפטר עלוי אשרי אדם שיצא מן העולם בשלום. כד דמך רבי יסא נפל קסיטולין דטיבריה והוון אילין דנשיתא חדיין אמר לון רבי זעירא לא דמיא תמן סכנן נפשתא ברם הכא לא סכנן נפשתא תמן לא איתעקרת ע"ז ברם הכא איתעקרת ע"ז. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי רבן יוחנן בן זכאי מן דמך אמר פנו הבית מפני הטומאה ותנו כסא לחזקיה מלך יהודה רבי ליעזר תלמידיה מי דמך אמר פנו את הבית מפני הטומאה ותנו כסא לרבן יוחנן בן זכאי ואית דאמרי כמה דחמא רביה חמא אף הוא. חד מן אילין דבי רבי פזי הוון אילין דנשיתא בעי מחותנתיה והוא לא מקבל עלוי אמר דלא יהון מיתגנו בי מי דמך אמר פנו את הבית מפני הטומאה ותנו מקום כסא ליהושפט מלך יהודה אמרו יבוא זה שרץ אחר כבוד אחר זה שברח מן הכבוד: וחכמים אומרים אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או ציפור או כדור. מקל שהיה רודה בו את העולם. ציפור ותמצא בקן ידי לחיל העמים. כדור שהעולם עשוי ככדור. א"ר יונה אלכסנדרוס מוקדון כד בעא מיסק לעיל והוה סלק וסלק עד שראה את העולם ככדור ואת הים כקערה בגין כן ציירין לה בכדורא בידה. ויצורינה קערה בידה. אינו שליט בים אבל הקב"ה שליט בים וביבשה מציל בים ומציל ביבשה. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו קומי רבי לעזר אשרי שלא יעקב בעזרו ומה כתיב בתריה עושה שמים וארץ ומה עניין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון איפרכיא זו אינו שליט שמא באחרת וא"ת קוזמוקרטור שליט ביבשה שמא בים. אבל הקב"ה אינו כן שליט בים ושליט ביבשה ולא עוד אלא חרב על צואר האדם הקב"ה מצילו הוא שמשה אומר ויציליני מחרב פרעה אין כתיב כאן אלא מחרב אפילו חרב נתונה על צוארו הקב"ה מצילו הימינה. הוסיפו עליהן הסייף והעטרה והטבעת הסייף שהורג בו והעטרת שמתעטר בה טבעת שחותם בה. טבעת שיש עליה עבודה זרה אסור לחתום בה רבי יודה אומר אם היה חותמה שוקע אסור לחתום בה בולט מותר לחתום בה ר' חנינה בן גמליאל אומר של בית אבא היו חותמין בפרסופות רבי לעזר בי רבי שמעון אומר כל פרסופות היו בירושלם חוץ משל אדם. רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר ובלבד דבר שהוא של כבוד הסל והסולים והסמלים דבר של ביזיון הוא הנייר והקולמוס דבר של כבוד הוא. קלמרון צריכה:

דף יח,ב פרק ג הלכה ב משנה המוציא שיברי כלים הרי אילו מותרין מצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אילו אסורין מפני שכיוצא בהן נעבד:

דף יח,ב פרק ג הלכה ב גמרא רבי יוסי בשם ר' יוחנן מפני שרובן באין מן **דף יט,א פרק ג הלכה ב גמרא** הדלפקיות מעתה אפילו תבנית יד ותבנית רגל שנייא היא מפני שכיוצא בהן נעבד. כתיב ואנשי בבל עשו את סכות בנות תרנגולתא ופרחיה ואנשי בית שמש עשו את נרגל ריגליה דיעקב וריגליה דיוסף ניחשתי ויברכיני ה' בגללך ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. ואנשי חמת עשו את אשימה. אימרא כמה דתימר והכהן יכפר עליו באיל האשם. והעוים עשו את נבחן כלבא ואת תרתק חמרא. והספרוים שורפים את בניהם באש וגו' טווסא ופיסיונן עבודה זרה שנשברה ר' יוחנן אמר אסורה רבי שמעון בן לקיש אמר מותרת מה אנן קיימין אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר אלא כי נן קיימין בסתם רבי יוחנן אמר סתם כמי שעתיד להחזירן לכליין רבי שמעון בן לקיש אמר סתם כמי שאין עתיד להחזירן לכליין. א"ר יודן אביו דרבי מתנייה אם היו מונחין במקומן כמי שעתידין

להחזיר לכליין מתיב ריש לקיש לרבי והא כתיב על כן לא ידרכו כהני דגון על מפתן דגון
א"ל מלמד שהיו נוהגין במפתן יותר מדגון. ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא אמר אומות
העולם עשו מפתן אחד וישראל עשו כמה מפתנות טעמא ופקדתי על כל הדולג על
המפתן. המוצא עבודה זרה רב אמר משברה אבר אבר והיא בטילה ושמואל אמר אינה
בטלה לעולם רבי אבין בשם רבי שמעון הדא אמרה בשאין עליהן בסיס אבל יש עליהן
בסיס אני אומר מן השברים באו:

דף יט,א פרק ג הלכה ג משנה המוצא כלים ועליהן צורת חמה צורת לבנה צורת
הדרקון יוליכם לים המלח רבן שמעון בן גמליאל אומר על המכובדים אסורין ועל המבוזין
מותרין רבי יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים אמרו לו אף הוא נעשה זבל ונאמר
לא ידבק בידך מאומה מן החרם:

דף יט,א פרק ג הלכה ג גמרא לא שנו אלא כלים שעליהם צורת החמה וצורת הבלנה
הא שאר כל המזלות לא לא שנו אלא דרקון הא כל הנחשים לא. אי זהו דרקון כל שציצין
יוצאין בצוארו ותני כן ר"ש בן עזאי אומר אי זהו דרקון כל שציצין יוצאין מצאורו.
החלק מותר המוצא דרקון עשויה כמין רחוש אסורה רחוש ועליו דרקון נוטל את הרחוש
ומשליך את הדרקון שמואל אמר כוס בסיס לדרקון אסור ודרקון בסיס לכוס מותר. ר'
בא בשם רב שברי דרקון הרי אילו מותרין דרקון שלם ונשבר הרי אילו אסורין.

דף יט,ב פרק ג הלכה ג גמרא ושבורים מן השלם באו רבי חזקיה בשם רב כיני ראה
אותן משתחווים לדרקון שלם ונשבר אסורין מה נן קיימין אם דבר בריא שנעבדין אפילו
מבוזין אסור אם דבר בריא שאינן נעבדין אפילו מכובדין מותר אלא כי נן קיימין בסתם.
אמר רבי קריספא והדא כוסות דבר של ביזיון הוא דרבי חייה בר בא הוה ליה קווקין
והוות טימי דרומי ציירה בגווה אתא שאל לרבי יוחנן אמר ליה מכיון שהמים צפין על גבה
דבר של ביזיון הוא ואהן קיתונא מכיון שאתה משקעו במים דבר של ביזיון הוא. ביומוי
דרבי יוחנן שרון ציירין על כותלא ולא מחי בידיהו מתיב רבי יוסי לרבנן והכתיב ואת
חטאתם אשר עשיתם את העגל אמר ליה מלמד שהיה מבקש לבודקן כשם שבודקין את
הסוטות ויזר על פני המים אמר לון והכתיב וגם מעכה אם אסה המלך הסירה מגבירה
אמר לון משם ראייה ויכרת אסא וגו'. אמר לון וכתת נחש הנחושת. וכי עבודה זרה היא
והלא משה עשאו אלא מלמד שהיו ישראל תועין אחריו עד שבא חזקיה והעבירו. כתוב
אחד אומר ויעזבו שם את עצביהם וישאם דוד ואנשיו וכתוב אחד אומר ויאמר דוד
וישרפו באש רבי יוסי בר חלפותא ורבנן רבי יוסי בר חלפותא אומר מה שהיה של מתכת
וישאם דוד ואנשיו ומה שהיה של עץ ויאמר דוד וישרפו באש ורבנן אמרי מה שהיה איתי
הגיתי מבטל וישאם דוד ואנשיו ומה שלא היה מבטל ויאמר דוד וישרפו באש מה מקיים
רבי יוסי בן חלפותא וישאם דוד ואנשיו נטלום בשפייו:

דף יט,ב פרק ג הלכה ד משנה שאל פרקלוס בן פלוסלוס את רבן גמליאל בעכו שהיה
רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמר לו כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם
ומפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמר לו אין משיבין במרחץ כשיצא אמר לו
אני לא באתי בגבולה היא באת בגבולי אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא
נעשית אפרודיטי נוי למרחץ דבר אחר אם נותנין לך ממון הרבה אין אתה נכנס לתוך
עבודה זרה שלך ערום ובעל קרי ומשתין בפניה וזו עומדת על הביב וכל אדם משתינין

בפניה ולא נאמר אלא אלהיהם את שהוא נוהג בו משם אלוה אסור ואת שאינו נוהג משם אלוה מותר:

דף יט, ב פרק ג הלכה ד גמרא מה אנן קיימין אם בששאלו בהילכות המרחץ היה לו להשיב ואם בשלא שאלו בהילכות המרחץ

דף כ, א פרק ג הלכה ד גמרא לא היה לו להשיב דמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי שואלין הילכות המרחץ בבית המרחץ הילכות בית הכסא בבית הכסא כהדא רבי שמעון בן לעזר עאל מיסחי עם רבי מאיר אמר ליה מהו שנדיח אמר ליה אסור מהו שנקניח אמר ליה אסור ולא כן שמואל שאל לרב מהו לענות אמן במקום מטונף א"ל אסור ואסיר דאמרית לך אסיר אשכח תני שואלין הילכות המרחץ בבית המרחץ הילכות בית הכסא כבית הכסא. אמר יודן אביו דרבי מתניה מהילכות המרחץ שאלו אלא שאין דרך לענות במרחץ א"ר שמואל בר אבדימי מהילכות המרחץ שאלו אלא שהבל המרחץ רע לשינים. חברייה רבי חמא בר יוסי בשם רבי הושעיה רבי זעירא בשם ר' יהושע בן לוי תשובת הפלג השיבו דלא כן היה לו להשיבו מבעל פעור שאין עבודתו אלא בפעירה. מאי כדון את שהוא נוהג בו משום אלוה אסור ואת שאינו נוהג בו משום אלוה מותר:

דף כ, א פרק ג הלכה ה משנה הנכרים העובדים את ההרים ואת הגבעות הם מותרין ומה שעליהן אסורין שנאמר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך רבי יוסי הגלילי אומר אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם על הגבעות ולא הגבעות אלהיהם מפני מה אשירה אסורה מפני שיש בה תפישת ידי אדם וכל שיש בה תפישת ידי אדם אסור א"ר עקיבה אני אהיה אובין לפניך כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נישאה ועץ רענן דע שיש שם ע"ז:

דף כ, א פרק ג הלכה ה גמרא רבי זעירא רבי יסא רבי יוסי בר חנינה בשם רבי הושעיה כתוב אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך וכתוב אחד אומר כסף וזהב אשר עמהם אם עליהם למה עמהם ואם עמהם למה עליהם מה עליהם דבר שהוא מיוחד להם תכשיט להם אף עמהם דבר שהוא מיוחד להם תכשיט להם. רבי יוחנן בשם רבי ינאי **דף כ, ב פרק ג הלכה ה גמרא** כל שהכניסו לפניו מקנקלין אסרו כגון כימים של מעות. א"ר יסא סימן הוה לן והדה רבי הושעיה פליגא על דר' ינאי. ולית היא אלא מסייעה לה מה עליהן דבר שמיוחד להן תכשיט להן אף עמהן דבר שהוא מיוחד להן תכשיט להן יצאו כיסים של מעות. ר' בא בשם רב יהודה ואפילו מים ומלח מלח לשוף ומים לדיח ואהין אפילו אלא כגון מים ומלח. הנעבד אית תניי תני בין שלו בין של חבירו אסור ואית תניי תני שלו אסור ושל חבירו מותר מן דמר בין שלו ובין של חבירו אסור רבי יהודה ומן דמר שלו אסור ושל חבירו מותר רבי יוסי ורבי שמעון. רבי יוסי בשם רבי אילא דברי הכל היא כמה דאת מר תמן דבר שיש בו רוח חיים אע"פ שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה ודכוותה דבר שאינו שלך אע"פ שאינו נאסר להדיוט אינו נאסר לגבוה. רבי בון בר חייה אמר אפילו סולת שלו אסור ושל חבירו מותר. מה כמאן דמר בין שלו ובין של חבירו אסור אמר לא איתפלגון בדבר שאין בו רוח חיים

דף כ, א פרק ג הלכה ה גמרא אתא רבי בון בר חייה מימר לך בדבר שיש בו רוח חיים היא מתניתא בין מה דאיפלגון בדבר שאין בו רוח חיים הא דבר שיש בו רוח חיים אסור ודבר שאין בו רוח חיים לא כל שכן הוי שלא תאמר כמה דאת אמר תמן דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה ודכוותה דבר שאינו שלך אע"פ שאינו

נאסר להדיוט נאסר לגבוה. השתחווה לבצה חזקיה אמר לא אסרה רבי יוחנן אמר אסרה א"ר זעירה בביצה פליגין חברייא אמרין בחלוקי נחל פליגין אמר רב הונא וקרא מסייע למאן דאמר חבריי בחלקי נחל חלקך הם הם גורלך. חייליה דחזקיה מן הדא מפני מה אשירה אסורה מפני שיש בה תפיסת יד בני אדם וכל שיש בה תפיסת ידי אדם אסור. הכל מודין בחיטין שאסורות דמר ר' חנינה בר יסא בשם ר' יהודה שורשי חיטה בוקעין בארץ חמשים אמה שורשי תאינה רכים בוקעין בצור אם כן מה יעשו שורשי חרוב שרשי שקמה א"ר חנינה אחת לשלשים יום התהום עולה ומשקה אותן ומה טעמא אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי חסימה. ביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח רבי חגי בשם רבי יאשיה איתפלגון כהנא וחזקיה כהנא אמר מותרת וחזקיה אמר אסורה וקשיא על דעתיה דחזקיה היך איפשר לביצת ע"ז שתיעשה אפרוח מה אנן קיימין אם בשפחסה אין כאן אפרוח אם בשהכניסה לפנינו מן הקינקלין הא חמי אילו השתחווה לה לא אסרה ומפני שהכניסה לפנינו מן הקינקלין אסורה אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה תיפתר שגירר בה לעבודה זרה.

דף כא, ב פרק ג הלכה ה גמרא אגוז של ערלה שנטעו וכן ביצת הקדש שנעשית אפרוח רבי יסא איתפלגון כהנא ורבי יוחנן כהנא אמר אסורה ורבי יוחנן אמר מותרת אמר רבי זעירא קומי רבי יסא והאמר רבי מותרת אף הוא אינו פודה זמן זרעה אתא רבי חנניה ורבי יונה רבי לעזר בשם כהנא פודה אותה בזמן זרעה רבי חנניה בשם רבי פינחס אמר מתקנתא כהנא אמר אסורה ופודה אותה כמות שהיא רבי יוחנן אמר מותרת פודה אותה בזמן זרעה: אמר רבי עקיבה וכו'. און תנינן אובין אית תני אוביל לפניך מאן דמר אובין נבון ומאן דמר אוביל גייבל. תני רבי בורקי קומי ר' מנא מלמד שלא הניחו הכנענים לא הר ולא גבעה שלא עבדו עליו. ולא כן סברנן מימר דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו אסור להדיוט אסור לגבוה בית הבחירה איכן נבנה ע"פ נביא ויעל דוד כדבר גד אשר דיבר ביד ה':

דף כא, ב פרק ג הלכה ו משנה מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל אסור לבנותו כיצד יעשה כונס לתוך שלו ובונה היה שלו ושל ע"ז ידון מחצה למחצה אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ שנאמר שקץ תשקצנו וגו' רבי עקיבה אומר כנדה שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה הנידה מטמא במשא אף עבודה זרה מטמא במשא:

דף כא, ב פרק ג הלכה ו גמרא כתיב תועבה בנידה וכתיב תועבה בשרצים וכתיב תועבה בע"ז בנידה כי כל אשר יעשה מכל התועבות בשרצים לא תאכל כל תועבה בע"ז ולא תביא תועבה אל ביתך אבל איני יודע לאי זו דבר הוקשה רבי עקיבה אמר לתועבה דנידה הוקשה מה הנידה מטמא במשא אף ע"ז מטמא במשא. או מה הנידה מטמא על גב אבן מסמא אף ע"ז מטמא באבן מסמא רבי זריקא בשם רבי חנינה ואית אמר לה בשם רב חסדא מודה רבי עקיבה לחכמים שאין ע"ז מטמא באבן מסמא. ורבנן אמרו לתועבה שבשרצים הוקשה מה השרץ מטמא בהיסט אף ע"ז מטמא בהיסט או מה השרץ מטמא בכעדשה יכול אף ע"ז תטמא בכעדשה. רבי זעירא רבי יצחק בר נחמן רבי לעזר ר' אבהו בשם רבי יוחנן ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה המת מטמא בכזית אף עבודה זרה תטמא בכזית או מה המת מטמא

דף כב, א פרק ג הלכה ו גמרא משיכניס ראשי אצבעותיו יכול אף ע"ז משיכניס ראשי אצבעותיו נתיצה נתיצה גמר מבית המנוגע מה בית המנוגע משיכניס ראשו ורובו אף ע"ז

משיכניס ראשו ורובו. אמר ר' חנינה זאת אומרת שאין טומאת עבודה זרה מחוורת דלא כן מקישה לקלים ואינו מקיש לחומרין א"ר מנא מחוורת היא ולמה הוא מקישה למת ולשרץ ללמד ממנה לקלים שבה. הדא דאת אמר בע"ז שבורה אבל בע"ז שלימה כל שהוא דמר רבי יוסי בי רבי בון רב חמא בר גוריון בשם רב בעל ראש גוייה הוה וכאפון הוה ומה טעם וישימו להם בעל ברית לאלהים. מה טעמא דרבי עקיבה תעב תתעבנו כנדה מה טעמא דרבנן שקץ תשקצנו כשרץ מה מקיימין רבנן טעמא דרבי עקיבה תעב תתעבנו צאהו ונבליהו. מה הן לרבנן יבליה רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי לעזר צא תאמר לו את שקורין אותו פני אלוה קורין פני כלב עין כוס קורין אותה עין קוץ גדייה קורין אותו גלייא. רבי תנחומא בעי רב הונא כתיב העי אשר עם בית און מקדם לבית אל מקדם קורין אותו בית אל ועכשיו קורין אותו בית און. תני בשם רבי לעזר לא רצה לקרות עומדה קורין אותו עמידה וצווחין לדהון של מיטי רגלים עמידה. מה מקיימין רבנן צא תאמר לו רבי יוסי בי ר' אבון רב הונא בשם רב יוסף מנין שאין אומר לאדם צא עד שיכנס ראשו ורובו. אית מתניתא אמרה עבודה זרה כנדה ומשמשיה כנדה ואית מתניתא אמרה ע"ז כנדה ומשמשיה כשרץ מאן דמר ע"ז כנדה ומשמשיה כנדה ניחא ומאן דמר ע"ז כנדה ומשמשיה כשרץ כל עצמו אינו קרוי נדה אלא במשמשיה

דף כב, ב פרק ג הלכה ו גמרא תיפותר בחקוקין על גופה דאמר רבי יעקב דכפר חנן תיפותר במשתחזה לאפוד עצמו כענין שאמר ויעש גדעון אפוד. מתניתין כמאן דאמר ע"ז כנידה ומשמשיה כנידה ותנינן אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ תיפותר במשתחזה לבית עצמו דאמר ר' בא רב הונא בשם רב המשתחזה לבית אמרו. ר' זעירא רבי אבהו בשם ר' יוחנן המקדיש את הבית אין מועלין בו ומאן דאמר אין מועלין בו אסרו התיב רבי הגיי קומי רבי יוסי והא מתניתא פליגא על רב השוקת שבסלע אין ממלאין בה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה היתה כלי וחובר בסיד וכו' ע"ד פוסל את המקוה מפני שחקקה ואח"כ חיברה הא אם חיברה ואחר כך חקקה מה את עבד לה פתר לה כר' יוחנן סיתותן של אבנים היא גמר מלאכתן. לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש דאמר עבודה זרה שנשברה מותרת וכן סברנן מימר אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור תיפותר למשתחזה לכל אבן ואבן ואח"כ בניין. לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ע"ז שנשברה אסורה וכן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר תיפותר במשתחזה לזמורה

דף כג, א פרק ג הלכה ו גמרא ואח"כ נטעה. לוי אמר משתחזה לבית אסרו למערה לא אסרה מה בין בית למערה א"ר חנינה בי ר' הלל בית היה לו שעת תלישה מערה לא היתה לה שעת תלישה. רבי יוחנן פתר מתניתא בגר ונכרי שירשו את אביהן נכרי. ולמה לא פתר לה בשבאת ע"ז ונסמכה לו תני בית ע"ז ונסמכה לו ואח"כ הלכה לה מותר אבל גר ונכרי שירשו את אביהן נכרי אסורה תני בית ע"ז ונסמכה לו ואחר כך הלכה לה מותר אבל אם בא הוא ונסמך לעבודה זרה כל הבית לשם עבודה זרה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן היה שלו ושל עבודה זרה ידון מחצה למחצה:

דף כג, א פרק ג הלכה ז משנה שלשה בתים הן בית שבנאו מתחילה לע"ז הרי זה אסור סיידו וכיירו לשם עבודה זרה וחידש נוטל מה שחידש הכניס לתוכו ע"ז והוציאה הרי זה מותר:

דף כג, א פרק ג הלכה ז גמרא רב ורבי יוחנן תרויהון אמרין בהכנסתן לארץ היא מתניתא. עלד עתיה דרב דאמר המשתחוה לבית אסרו בגין כן הוא פתר לה בכניסתן לארץ על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר המקדיש את הבית אין מועלין בו

דף כג, ב פרק ג הלכה ז גמרא ויפתינה במשתחוה לבית המשתחוה לבית יש לו ביטול הכנסן לארץ אין לו ביטול כיצד הוא עושה מפרק את פצימיו והוא מותר רבי אילא בשם ר' לעזר והוא שהכניס לתוכו ע"ז על דעתיה דרבי לעזר שני בתים הן והתנינן שלשה בתים כאן לשעה וכאן לשהות.

דף כג, ב פרק ג הלכה ח משנה שלשה אבנים הן אבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה סייד וכיירה לשם ע"ז וחיידש נוטל מה שחיידש העמיד עליה ע"ז וסילקה הרי זו מותרת:

דף כג, ב פרק ג הלכה ח גמרא רבי בא בשם רב מזו המיותכים לע"ז נאס' מיד רבי ירמיה בשם רבי לעזר מזו המתוך כוס לע"ז נאסר מיד רבי הילא בשם רבי לעזר והוא שהעמיד עליה ע"ז. מחלפה שיטתיה דרב תמן הוא אמר מזו המתוך כוס לע"ז נאסר מיד והכא הוא אמר הכין פתר לה כהדין תנייא דתנינן תמן ע"ז של נכרי אסורה מיד ושל ישראל משתעבד. כלום פליגין לה בע"ז דילמא במשמשיו. רבי שמעון בשם רבי לעזר אף במשמשי ע"ז במחלוקת

דף כד, א פרק ג הלכה ח גמרא רבי הילא בשם רבי לעזר והוא שהעמיד עליה ע"ז. על דעתיה דרבי לעזר שני אבנים והא תנינן שלש אבנים הן כאן לשעה כאן לשהות:

דף כד, א פרק ג הלכה ט משנה שלש אשירות הן אילן שנטעו מתחילה לשם ע"ז הרי זה אסור גידעו ופיסלו לשם ע"ז והחליף נוטל מה שהחליף העמיד תחתיו ע"ז וביטלה הרי זה מותר:

דף כד, א פרק ג הלכה ט גמרא ר' אמי בשם רבי שמעון בן לקיש אמר פיתח בה פיתוחים אינה בטילה לכן צריכה אפילו העביר הפיתוחים. תני הרכיב נוטל מה שהרכיב אמר רבי ינאי והוא שהרכיב בה לע"ז רבי הילא בשם רבי לעזר והוא שהעמיד תחתיה ע"ז. מחלפא שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן אמר רבי אמי פיתח בה פיתוחים אינה בטילה וסברנן מימר אפילו העביר את הפיתוחים וכא אמר אכן חומר הוא בפיתוח. תני הרכיב נוטל מה שהרכיב אמר רבי ינאי והוא שהרכיב בה לע"ז רבי הילא בשם ר' לעזר והוא שהעמיד בה עבודה זרה. על דעתיה דרבי לעזר שתי אשירות הן והתנינן שלשה אשירות הן כאן לשעה כאן לשהות:

דף כד, א פרק ג הלכה י משנה אי זו הוא עשירה כל שתחתיה ע"ז ר' שמעון אומר כל שעובדין אותה מעשה בצידן באילן שהיו עובדין אותו והיה תחתיו גל אמר להן רבי שמעון בדקו את הגל הזה ובדקוהו ומצאו בו צורה אמר להן הואיל ולצורה הן עובדין נתיר להן את האילן:

דף כד, א פרק ג הלכה י גמרא אמר רב חסדא בסתם חלוקין מה נן קיימין אם דבר ברי שהן עובדין לצורה ולאילין דברי הכל אסור ואם דבר ברי שהן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן דברי הכל מותר אלא כן אנן קיימין בסתם ר"ש אומר סתמן עובדין לצורה ולאילן ורבנן אמרי סתמן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן. וקשיא ר"ש חלוק על החכמים ועושה מעשה כיוצא בו:

דף כד, א פרק ג הלכה יא משנה לא ישב בצילה ואם ישב טהור לא יעבור תחתיה ואם עבר תחתיה טמא היתה גוזלה את הרבים ועבר תחתיה טהור זורעים תחתיה ירקות בימות הגשמים אבל לא בימות החמה והחזון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנבייה נושרת עליהן והוה להן לזבל:

דף כד, ב פרק ג הלכה יא גמרא תמן אמרי בשם רב חסדא צילה אסור צל צילה מותר אי זהו צל צילה ואי זהו צילה תמן אמרו כל שאילו תיפול והיא נוגעת בו זהו צילה וכל שאילו תיפול ואינה נוגעת זהו צל צילה מפני מה צילה אסור משום שהוא בהנאה. הרי הקבר אסור בהנאה וצילו מותר הרי היכל הרי הוא אסור בהנאה ורכן יוחנן בן זכאי יושב ושונה בצילו של היכל הוי לית טעמא דלא משום שהוא אסור בהנאה. רבי אבין בשם רבנן דתמן זאת אומרת שאין טומאת המתים מחוורת דלא כן אילו קבר שהוא גזל את הרבים ועבר תחתיו טהור. גמליאל זוגא היה מיסתמיך ברשב"ל מטון בהו תבניתא א"ל מהו מעבור קומוי א"ל עבור קומוי וסמי עיניה. רבי יצחק בר מתני הוה מסיתמך ברבי וחנון מטון צלמא דבולי א"ל מהו ניעבור קומוי בן לוי מטון לאדורי צלמא אמר ליה נחום איש קדש קדשים עבר ואת לית את עבר עבור קומי וסמי עיניה. לית הדא פליגי על ר' יוחנן דרבי יוחנן אמר עבודה זרה שנשתברה אסורה. לא כן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר תיפתר בעבודה זרה של ישראל. לית הדא פליגא על רב דרב אמר צורכה היא אסורה ושפוייה מותרין עוד היא תיפתר בע"ז של ישראל. מפני מה הכל פורשין הימינה מפני שניבולה רע:

דף כד, ב פרק ג הלכה יב משנה נטל ממנה עצים אסורין בהנייה הסיק בהן את התנור אם חדש יותרץ ואם ישן יוצן אפה בו את הפת הפת אסורה בהנייה נתערבה באחרות כולן אסורות בהנאה רבי ליעזר אומר יוליך הנייה לים המלח אמרו לו אין פדיון לע"ז:

דף כד, ב פרק ג הלכה יב גמרא אמר רב חסדאי בסתם חלוקין מה נן קיימין אם להסיק דברי הכל מותר אם לעשן דברי הכל אסור אלא כן אנן קיימין בסתם:

דף כה, א פרק ג הלכה יג משנה נטל ממנה כרכר אסור בהנאה ארג בו את הבגד הבגד אסור בהנאה נתערב באחרים כולן אסורין בהנאה רבי אלעזר אומר יוליך הנייה לים המלך אמרו לו אין פדיון לעבודה זרה:

דף כה, א פרק ג הלכה יג גמרא אמר רבי חגיגי כד נחתית מן אילפא אשכחית רבי יעקב בר אחא יתיב מקשי נטל הימינה כרכר אסור בהנייה ארג בו את הבגד אסור בהנייה ותנינן ימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו אמר ר' יעקב בר אחא חגיגי קשיתא חגיגי קיימה מאי כדון תמן אין דרך בני אדם ליקח מן הנכרי ברם הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן הנכרי:

דף כה, א פרק ג הלכה יד משנה כיצד מבטלה קירסם זירד נטל ממנה מקל או שרביט אפילו עלה הרי זו ביטלה שפאת לצורכה אסורה ושלא לצורכה מותרת:

דף כה, א פרק ג הלכה יד גמרא רב אמר לצורכו בין היא בין שפייה מותרין לצורכה היא אסורה ושפייה מותרין שמואל אמר לצורכה בין היא בין שפייה אסורין לצורכו היא אסורה ושפייה מותרין רבי יוחנן אמר לצורכה היא אסורה ושפייה מותרין:

דף כה, א פרק ד הלכה א משנה רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו בצד
מרקוליס אסורות ושתים מותרות וחכמים אומרים את שהוא נראה עמו אסור ואת שאינו
נראה עמו מותר:

דף כה, א פרק ד הלכה א גמרא א"ר אמי טעמא דרבי ישמעאל משום מרקוליס גדול
אצל מרקוליס קטן ורבנן אמרי משום רגלי מרקוליס כמה הן רגלי מרקוליס רבי בא בשם
רבנן דתמן חמשים אמה. הילכת מרקוליס כך היא שתי אבנים זו על גבי זו והשלישית
מלמעלה נתן את השנייה והתרו בו משום אותו ואת בנו לוקה משום ע"ז נסקל נתן את
השלישית פלוגתא דר' יוחנן ורשב"ל דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה
רבי יוחנן אמר אם התרו בו משום אותו ואת בנו לוקה משום ע"ז נסקל רשב"ל אמר
דף כה, ב פרק ד הלכה א גמרא אפילו התרו בו משום אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר
שאילו הותרו בו לשם ע"ז היה נסקל. אי זו היא מרקוליס כל שהוא סג את הים ואת
הדרכים. הילכת מרקוליס בזריקה השתחוה לה מהו אמר רבי יוסי כל עצמו אינו קרויה
מרקוליס אלא בהשתחויה. ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה יכול לא יתן
שני אבנים זו על גב זו ויתן קופתו עליהם ת"ל להשתחות עליה עליה אי אתה משתחוה
משתחוה אתה על אבני בית המקדש. רב מפקד לבית רב אחא רבי אמי מפקד לאינשי
ביתה כד תהוון נפקין לתעניתא לא תהוון רבעין כאורחכון. רבי יונה רבע על סיטריה רבי
אחאי רבע על סיטריה אמר רבי שמואל אנא חמית רבי אבהו רבע כאורחיה אמר רבי יוסי
קשיתה קומי רבי אבהו והכתיב ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחו' עליה תפיתר
בקובע לו מקום. והכתיב ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים בלבד
שתחוייה שאינה על הארץ וכי יש שתחויי שאינה על הארץ ויכרעו אפים ארצה על
הרצפה ושיתחו. רבי אבהו מוסיף על הודו לה' כי טוב רבי מנא מוסיף על כי לעולם חסדו
על ישראל. רבי יוחנן אמר לרבי חייה בר בא בבלייא תרין מילין סלקין מן גביכון
מפשוטיתא דתעניתא וערובתא דיומא שביעיא. רבנן דקיסרין אמרין אוף הדא מקזתא.
ואיתא כיי דמר ר' אמי בבלייא בשם רבנן דתמן לא היתרו שתחוייה אלא לתענית ציבור
ובלבד על הצד. רבי ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על
פניו יאמר לו הקב"ה קום לך אל יפול ובלבד יחיד על הציבור: וחכמים אומרים את
שהוא נראה עמו אסור ואת שאינו נראה עמו מותר. את שהוא נראה עמו גופו >אסור
ואת שאינו נראה עמו מותר את שהוא נראה עמו גופו <ואת שאינו נראה עמו אינו גופו.
את שהוא נראה עמו אסור לית הדא פליגא על ריש לקיש דריש לקיש אמר ע"ז
שנשתברה מותרת לא כן סברנן מימר אם בעתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר. ולית
היא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ע"ז שנשתברה אסורה ולא כן סברנן מימר אם
בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר. ומר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה אם היו
מונחין במקומן כמי שהוא עתיד להחזירן לכליין

דף כו, א פרק ד הלכה א גמרא ואילו במקומן. רבי בא בשם רב זמנין דאת אמר שיברי
ע"ז אין לה ביטול וזמנין דאת אמר משמשי ע"ז אין להן ביטול מ"ד משמשין כ"ש ע"ז
מאן דמר ע"ז הא משמשין לא. רבי שמואל רבי אבהו בשם רב אבני מרקוליס שנתפזרו
אין להן ביטול לעולם משום עבודת ע"ז. שמע רבי יוחנן ומר יפה לימדנו רבי שכן
המשתחוה לע"ז של אכלים אין להן ביטול לעולם כיצד הוא מבטלה רבי חייה בר אדא
אמר ברוק והתני רבי חייה אבני מרקוליס שנתפזרו אין להן ביטול אמר רבי פינחס כאן

בנזרקות לה וכאן בשאין נזרקות לה כהדא רבי שמעון ברבי הוה ליה מרקוליס גו חקלא אתא גביה בורגנרה אמר ליה בגין דשמעית דארכונא בעי מיעבור הכא למחר אלא בחיך דאת מריס אילין כיפייא מן דרימון אזל בעו מיסבינן אמר ליה דידי אינון שמע רבי חייה בר ווה ומר ואית לאימיה בר. ולא רבי חייה רבה תניתה אלא מן דשמעה מיניה חזק וקבעה:

דף כו, א פרק ד הלכה ב משנה מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אילו מותרין פרכילי ענבים עטרות של שבליים ויינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור:

דף כו, א פרק ד הלכה ב גמרא אמר ר' יונתן לא סוף דבר עטרותש יכולים אלא אפי' עטרות של וורד אמר רבי יוסי לא סוף דבר מרקוליס ובראשו מעות אלא אפילו עבודה זרה שאין לה קנקלין מצא בתוכה כסות או כלים הרי אילו מותרין:

דף כו, ב פרק ד הלכה ג משנה ע"ז שיש בה גינה ומרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה היה שלה ושלא אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה:

דף כו, ב פרק ד הלכה ג גמרא כיני מתניתא בטובת הכומרין ושלא בטובת הכומרין. חלילין של ע"ז אסור למוכרן אם היו מעלין שכר למדינה אע"פ שעושין בהן צורך לע"ז מותר למוכרן חנות של ע"ז אסור לשוכרה אם היתה מעלה שכר למדינה אע"פ שעושין בה צורך לע"ז מותר לשוכרה. הגובה לשם ע"ז אסור ליתן לו אם היה מעלה שכר למדינה אע"פ שהוא גובה לשם ע"ז מותר ליתן לו ומתניתא אמרה כן היה שלה ושלא אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה:

דף כו, ב פרק ד הלכה ד משנה ע"ז של נכרי אסורה מיד ושל ישראל משתיעבד נכרי מבטל ע"ז שלו ושל ישראל וישראל אינו מבטל ע"ז של נכרי המבטל ע"ז ביטל משמשיה ביטל משמשיה משמשיה מבוטלין והיא אסורה:

דף כו, ב פרק ד הלכה ד גמרא רשב"ל אמר באומן שעושה למכור לשוק היא מתניתא שכיון שגמרה דבר ברי שהשתחוה לה. רבי יוסי בעי אם דבר ברי שהשתחוה לה בדא תנינן ע"ז של נכרי אסורה מיד ושל ישראל עד שתיעבד. רבי הילא בשם רשב"ל החוצב צלם לע"ז אע"ג דאת אמר אין קרקע נאסר מתרין בו על כל סיתות וסיתות לכשיתלש לוקה. אמר רבי יוסי את ש"מ העושה צלם לע"ז אע"ג דאת אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר מתרין בו על כל קורנס וקורנס לכשיגמר לוקה. ע"ז של נכרי אסורה מיד לפיכך יש לה ביטול ושל ישראל משתיעבד לפיכך אין לה ביטול אמר רבי זעירא לית כאן לפיכך אלא אין לה ביטול ויש לה ביטול. ע"ז של נכרי אסורה מיד דכתיב אבד תאבדון מיד ושל ישראל עד שתיעבד דכתיב ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגומר לכשישים. ואית דמחלפין ליה ע"ז של ישראל אסור מיד דכתיב ארור האיש ושל נכרי עד שתיעבד דכתיב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים. רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל שמע לה מן הדא אם ירשתו כשהוא אלוה באש תשרפו ואם לאו אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם.

דף כז, א פרק ד הלכה ד גמרא רבי יוחנן בשם רבי ינאי שמע לה מן הדא לא תחמוד כסף וזהב עליהם את אין את חומד ולוקח אחרים חומדים ואת לוקח. רבי יוחנן אמר לבר דרוסיי חות ותכר כל אילין צלמייא דנו דימוסין ונחת ותבר כולהון פרא חד ולמה כן אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני שנחשד ישראל אחד להיות מקטיר עליו. רבי חי' בר אשי

בשם רב רבי הוה יתיב מתני לרבי שמעון בריה הנכרי מבטל ע"ז שלו ושל חבירו. א"ל עד דהוה היילך עלך כן את תניי תני הנכרי מבטל ע"ז שלו ושל ישראל אמר לו לאו בני ע"ז שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם ותני כן ר"ש בן מנסיא אומר ע"ז שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם. רב מתני בשם טעמא דאהן תנייא ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה לעולם. בר קפרא אשכח חז עיזקא צר. חז טלי ארמאי הוה פדי בתריה הוה מחי ליה הוה מיקל ליה הוה א"ל רוק עלה והוא לא מקבל עלוי אשתין עלה והוא לא מקבל עלוי. הדא אמרה נכרי מבטל ע"ז שלו ושל חבירו על כרחו והוא שיודע טיב ע"ז שלו הדא אמרה עבודה זרה שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם. ותיעשה כע"ז שהניחיה עובדיה ותהא בטילה אמר רבי זעירא כל שאילו מאיליה היא בטילה ישראל מבטלה וכל שאילו מאיליה אינה בטילה אין ישראל מבטלה. רב אמר בימוס לא בטיל הא אם ביטלו בטל מחלפת שיטתיה דרב תמן הוא אמר מזו המתוך כוס לע"ז נאסר מיד והכא את אמר הכין כאן בשקיטר וכאן בשלא קיטר ואפילו תימר כאן וכאן בשקיטר רב כדעתי' דרב אמר מזו המתוך כוס לע"ז נאסר מיד. רב אמר בימוס לא בטל הא משמשין בטלו מחלפה שיטתיה דרב

דף כז, ב פרק ד הלכה ד גמרא תמן אמר רב ששת בשם רב בשהילכו להם המהלכים בדרך אחרת והכא הוא אמר הכן כאן בשקיטר וכאן בשלא קיטר ואפילו תימר כאן וכאן בשקיטר רב כדעתי' דרב אמר מזו המתוך כוס של עבודה זרה נאסר מיד. אמר רבי יוחנן מצבה כל שהוא יחידית מזבח כל שאבניו מרובות חזקיה אמר מצבה כיון שפגמה ביטלה מזבח צריך לפגם כל אבן ואבן מתניתא דחזקיה פליגא עלוי נתצת את המזבח הנח לו שברת את המצבה הנח לה. רבי זעירא רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה רבי חייה רבי בא רבי לעזר בשם רב הושעיה בשומר כל אבני מזבח כאבני גיר מנופצות רדוף אחריהם עד שתקעקע ביצתם מן העולם ברם הכא שברת המצבה הנח לה נתצת המצבה הנח לה. כתיב לא תעשו לכם אלילים ופסל ומסכה לא תקימו לכם לא היא עשייה היא קימה אמר רבי הילא עשייה בתחילה קימה כל שאילו תפל לא יקימינה כתיב ונתצתם את מזבחותם ושברתם את מצבותם. ומניין ליתן את האמור בזה ואת האמור בזה לזה אמר רבי בון בר חייה לצדדין איתאמרת או שיבור או גידוע או נתיצה לכל אחת ואחת:

דף כז, ב פרק ד הלכה ה משנה כיצד מבטלה קטע ראש אוזנה ראש חוטמה ראש אצבעה פחסה אע"פ שלא חסירה ביטלה רקק בפניה השתין בפניה גררה זרק בה את הצואה הרי זו אינה בטילה מכרה או מישכנה רבי אומר ביטל וחכמים אומרים לא ביטל:

דף כז, ב פרק ד הלכה ה גמרא אמר רבי זעירא הדא דתימר בשמכרה מתוך שלום אבל מכרה מתוך הקפדה דברי הכל בטילה והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו וגו'. זעורה בר חיננה בשם ר' חנניה כשמכרה לצורך נחלקו

דף כח, א פרק ד הלכה ה גמרא אבל אם מכרה לעובדה דברי הכל אינה בטילה רב ירמיה בשם רב בשמכרה לעובדיה נחלקו אבל אם מכרה לצורך דברי הכל בטילה היא. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן דברי הכל רבי הילא בשם רשב"ל במחלוקת ואתייא דרבי חנינה כר' יוחנן ודרב ירמיה כריש לקיש מאי כדון בשמכרה לצורך נחלקו אבל אם מכרה לעובדיה דברי הכל אינה בטילה:

דף כה, א פרק ד הלכה ו משנה עבודה זרה שהניחוה עובדי' בשעת שלום מותרת בשעת מלחמה אסורה בימוסיות של מלכים הרי אילו מותרין מפני שמעמידין אותן בשעה שהמלכים עוברין:

דף כה, א פרק ד הלכה ו גמרא תני מלחמת יהושע אסורה במלחמ' יהושע מותרת מלחמת דוד מותרת במלחמ' דוד אסורה. מלחמת יהושע אסורה דכתיב כי החרם תחרימם במלחמת יהושע מותרת שהיא לשעה. מלחמת דוד מותרת מה שהיה איתי הגיתי מבטל במלחמת דוד אסורה שהיא לעולם:

דף כה, א פרק ד הלכה ז משנה שאלו את הזקנים ברומי אם אין רצונו בע"ז מפני מה אינו מבטלה אמרו להן אילו לדבר שאין צורך העולם בו היו עובדין היה מבטלו הרי הן עובדין לחמה וללבנה לכוכבים ולמזלות להרים ולגבעות יאבד עולמו מפני השוטין אמרו להן אם כן יאבד דבר שאין צורך העולם בו ויקיים דבר שצריך העולם בו אמרו להן אף אנו מחזקים ידי עובדיהן של אילו ויאמרו תדעו שהן אלוהות שהרי אילו בטלו ואילו לא בטלו:

דף כה, א פרק ד הלכה ז גמרא גזל זרע וזרע אין סופו לצמח הבא על אשת איש אין סופו להוליד ממזר אלא הניחו לעולם שינהיג כמנהגו שוטים שקילקלו עתידין ליתן דין וחשבון. אמר ר' זעירא אילו הוה כתיב כמוהם יהיו עובדיהם קשיא עובדי החמה כחמה ועובדי הלבנה כלבנה אלא כמוהם יהיו עושיהם. אמר רבי מנא אילו כתיב כמוהם יהיו עובדיהם לא קשיא דכתיב וחפרה הלבנה ובושה החמה. רב נחמן בשם רבי מנא עתידה ע"א להיות באה ורוקקת בפני עובדיה ומביישתן ובטילה מן העולם ומה טעם

דף כה, ב פרק ד הלכה ז גמרא יבושו כל עובדי פסל. רב נחמן בשם רבי מנא עתידה עבודה זרה להיות באה וכורעת לפני הקב"ה ובטילה מן העולם ומה טעם ישתחוו לו כל אלהים:

דף כה, ב פרק ד הלכה ח משנה לוקחין גת בעוטה מן הנכרי אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתוך התפוח אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר:

דף כה, ב פרק ד הלכה ח גמרא תני רבי חנן והוא שלא העלים ישראל את עיניו ממנו אבל אם העלים אינו ממנו לא בדא עד כדון כשהיה נוטל יין וענבים כאחת ונותן על התפוח היה נותן אילו בפני עצמן ואילו בפני עצמן אפילו מן מותר גוממיות שתחת האשכולות אסורות שבצידיהן מותרות רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן הן עצמן נעשות יין נסך גת שפקקה נכרי מבפנים אסורה ומבחוץ מותרת שאי איפשר שלא היה שם שיפה אחת טלולה ונוגע בה ומנסך כל הבור רב הונא בשם רב

דף כט, א פרק ד הלכה ח גמרא הקילוח כבור רבי זעירא בעי בכל אתר לית את עבד הנצוק חיבור והכא את עבד הנצוק חיבור סבר רב הונא נתנסך הבור נתנסך הקילוח נתנסך הקילוח לא נתנסך הבור רבי בא לא אמר כן אלא נתנסך הבור לא נתנסך הקילוח נתנסך הקילוח נתנסך הבור מאי דאמר רב הונא בשם רב הקילוח כבור סבר רב הונא כשם שהבור מתנסך כך הקילוח מתנסך תמן אמרי בשם רב מגעו של נכרי עושה יין נסך רב נחמן בר יעקב אמר ובלבד בשותת. ארמיא נפל לגובא אתא עובדא קומי רב הונא אמר כובשין עליו עד דתזחלון גובה אמר רבי חנינה ידא אושיט אמר אייתון ניצרין וזלפין מותי ידיה. שמעון בר חייה הוה מתני לחייה בר רב נכרי מאימתי עושה יין נסך א"ל

משיודע בטיב ע"ז אפיק רב יאשיה מכילתא א"ל הדא דאת אמר בלוקח ענבים מן הנכרי אבל הנכרי עצמו בן יומו עושה יין נסך. נכרי מהו שיעשה בפיו יין נסך רב אדא בשם רבי לעזר אין נכרי עושה יין נסך בפיו רבי אבהו הנכרי עושה יין נסך בפיו ותני כן אגרוניסוס שטעם מן הכוס או מן המיניקת והחזיר לחבית אסור על דעתיה דרב אדא בשם רבי לעזר והוא שהחזיר הנכרי על דעתיה דרבי ירמיה בשם רבי אבהו ואפילו החזיר ישראל:

דף כט, א פרק ד הלכה ט משנה דורכין עם הנכרי בגת אבל לא בוצרין עמו וישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו

דף כט, ב פרק ד הלכה ט משנה אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין עמו מן הגת:

דף כט, ב פרק ד הלכה ט גמרא אמר רבי יונה הדא דאת אמר והוא שהילכו עליהן דרוכית שתי וערב אבל לא הילכו עליהן דרוכית שתי וערב לא בדא. רבי יוסי בעי אם בשלהילכו עליהן דרוכית שתי וערב אפילו כמשנה הראשונה דתני בראשונה היו אומרים בוצרין עם הנכרי ודורכין עם ישראל מפני שעושה בטומאה ואין דורכין עם הנכרי חזרו לומר אין בוצרין עם הנכרי ואין דורכין עם ישראל שהוא עושה בטומאה אבל דורכין עם הנכרי ומסייעין עמו עד שיתעלם מעיניהם נתעלם מעיניהן נעשה יין נסך מ"ט דר' יונה שכבר ניטמו מהיכשר בצירה מאי טעמא דר' יוסי טהורים היו דבר תורה את הוא שגזרתה עליהן טומאה. חייליה דר' יוסי מהדא דמר ר' יוסי בשם ר' הילא בדין היה שיהא אדם פוטר את טיבלו דבר תורה דכתיב ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו וכאן הואיל ואין את יכול ליתנו לאהרן הכהן בכהונתו רשאי אתה לטמאותן:

דף ל, א פרק ד הלכה י משנה נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשיין ולא עורכין עמו אבל מוליכין עמו פת לפלטר:

דף ל, א פרק ד הלכה י גמרא ותני עלה לא ליתתון ולא טוחנין ולא בוללין עמו אמר ר' הילא כאן דחולין כאן דתרומה והתנינן נחתום אית לך מימר נחתום בתרומה. חברייא אמרי כאן בלוחת כאן בשאינו לוחת והא תנינן אבל משתטיל למים לא תגע אצלה שאין מחזקין ידי עוברי עבירה. רבי חייה ורבי אמי חד אמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתה וחד אמר אישר. מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתה מהו שואלין בשלומן אישר. ומאן דאמר לנכרי אישר מהו שואלין בשלומן של ישראל שלום עליכם. דילמא רבי חנינה בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד מן חורשי שיביעת א"ל רבי שמואל בר נחמן אישר. א"ל ר' חנינה בר פפא לא כן אלפן רבי ולא אמרו העוברים וגו' שאסור לומר לחורשי שביעת אישר. אמר לקרות את יודע לדרוש אי את יודע ולא אמרו העוברים אילו האומות העכו"ם שהן עוברין מן העולם שלא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם ומה ישראל אומר להם ברכנו אתכם בשם ה' וישראל אומרים להם לא דייכם כל הטובות והנחמות הבאים לעולם בשבילינו ואין אתם אומרים לנו בואו דייכם כל הטובות והנחמות הבאים לעולם בשבילינו ואין אתם אומרים לנו בואו ושאו לכם מן הברכות ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיות וגילגליות וארנונות הורי ר' אמי לרדות עמו אסור ודכוותה לזלוף עמו אסור:

דף ל, א פרק ד הלכה יא משנה נכרי שנמצא עומד בצד הבור של יין אם יש לו עליו מלוה אסור אין עליו מותר נפל לבור ועלו ומדדו בקנה התיז את הצרעה בקנה או שהיה

מתפח על פי חבית מרותחת כל אילו היה מעשה ואמרו ימכרו ור"ש מתיר נטל את החבית וזרקה לבור זה היה מעשה והכשירו:

דף ל, א פרק ד הלכה יא גמרא רב ששת בשם רב והוא שיהיה לו עליו מלוה על אותו הבור אבל אין לו מלוה על אותו הבור שכן דרך בעלי החוב לעמוד בגיתות ובגרנות. הוון בעו מימר מ"ד והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור בתוך לפישוט ידיים

דף ל, ב פרק ד הלכה יא גמרא ומאן דמר אף על פי שאין עליו מלוה על אותו הבור חוץ לפשיטו ידיים ולא כן אמר רבי בא בשם רב ששת כשם שנתנו פישוט ידיים בטהרות כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך אלא כיני מאן דמר והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור בתוך פישוט ידיים ומאן דמר אף על פי שאין עליו מלוה על אותו הבור ובלבד חוץ לפשיטו ידיים. רבי אבין בשם רבי שמואל הלכה כר"ש ר' אבין בשם שמואל אני כפרת ר"ש או מתיר בשתייה או אוסר בהנייה אמר ר' ירמיה בשם רבי אבהו מעשה היה והורה בשתייה כר"ש ר' שמואל בשם רבי אבהו אין הנכרי עושה יין נסך בזריקה. נכרי מהו שיעשה יין נסך בחמתו נישמענה מן הדא ארמייא הוה ליה קופין גו מעצרתא אתא ישראל וזלף בהון חמר אתא ארמייא קולתה ושפכין לגובה אתא עובדא קומי רבנן אמרי אין הנכרי עושה יין נסך מחמתו. רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא זה שמוזג בחמין אסור בצונן מותר יבוא עלי שלא עשיתי מימי רבי יסא אזל לצורך חמתון שתן חמר וחמימין וארמייא מזג אמר לון מה שרא לכון:

דף ל, ב פרק ד הלכה יב משנה המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו בבית שהוא פתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה נכרים וישראל מותר בעיר שכולה נכרים אסור עד שיושיב שומר אין שם שומר צריך להיות יושב ומשמר אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר רבי שמעון בן אלעזר אומר כל רשות נכרים כאחת. המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו

דף לא, א פרק ד הלכה יב משנה והלה כותב לו שנתקבלתי ממך מעות מותר אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים:

דף לא, א פרק ד הלכה יב גמרא רבי אבהו בשם רבי יוסי ברבי חנינה לא סוף דבר פתח אלא אפילו חלון ויש בה ארבעה על ארבעה על רום עשרה ובלבד מקורה ובמגופף. היה לרבי נימר אם היה נראה עולה ויורד בו אסור ואם לאו מותר. רבי בא בשם רב יהודה בעיר שיש בה דלתים ובריח היא מתניתא בדא תני שומר אע"פ שאינו בא אחת לקיצים. תני ישראל ונכרי שכנסו את יינן בפרכייא של עיר אפילו שומרים נכרים אפי' חביות פתוחות מותרות שאין מנסכין כן. רבי הילא בשם רבי ינאי הלוקח כמוכר ותני כן אחד הלוקח ואחד המוכר ברשות הנכרי בזמן שהיין של ישראל וישראל דר שם מותר והוא שיהא עליו מפתח וחותרם ובזמן שהיין של נכרי וישראל דר שם מותר והוא שיהא לו עליו מפתח וחותרם ואם אין ישראל דר שם אסור אף על פי שיש עליו מפתח וחותרם. רבי יילי בשם רבי ינאי חלוקים על רבי שמעון בן לעזר לא על הדא איתאמרת אלא על הדא דבתרה המטהר יינו של נכרי וכו':

מסכת עבודה זרה פרק ה

דף לא, א פרק ה הלכה א משנה השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך שכרו אסור שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת אע"פ שאמרו לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום שכרו מותר:

דף לא, א פרק ה הלכה א גמרא ולא שכרו הוא נותן לו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן קנס קנסוהו. תני החמרים והכתפים וכל העושין בשביעית

דף לא, ב פרק ה הלכה א גמרא שכרן שביעית אמר ר' זעירא פירות היתר היא מתניתא. והיא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בידיהן יין אלא מעות כרבי יהודה וכרבי נחמיה הורי להון. אמר רבי יילי בפירות ע"א היא מתניתא כדמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן ביין נסך קנס קנסוהו. כיתף עמו חבית בחבית את קונסו בחביתו עד כדי שכרו נתן לו קרקע בשכרו. בכל אתר את אמר אין קרקע נאסר וכא נאסר נתן לו בהמה בשכרו. בכל אתר את אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר וכא נאסר. נתן לו הכל בשכרו הכל אסור או אינו אסור אלא עד כדי שכרו היה עושה עמו בטובת הנאה את ממשכנו מנכסיו עד כדי שכרו היה עושה עמו חצי יום באיסור וחצי יום בהיתר

דף לב, א פרק ה הלכה א גמרא היה מוכר חולין ושני בכרך אחד אי זה שירצה חולין יעשה ושני יעשה והכא כן נישמענה מן הדא השוכר את הפועל להביא יין לחולה אם הביא לו חייב ליתן לו ואם לאו אין חייב ליתן לו אבל אם אמר לו יין לחולה ממקום פלוני ותפוח לחולה ממקום פלוני בין הביא בין לא הביא חייב ליתן לו דמי רגליו נותן לו וכא לא דמי רגליו נותן לו. רבי ירמיה בעי שכרו לשבר חביות של יין נסך אפילו כן שכרו אסור אסי אמר דמי יין נסך ביד נכרי אסור. דמי ע"ז ביד נכרי רבי יונתן אמר מותר רבי יוחנן אמר אסור. מתניתא מסייעה לדין ומתנית' מסייעה לדין מתניתא מסייעה לרבי יוחנן נכרי שיה חייב מעות לישראל לא יאמר לו המתן עד שאמכור יין נסך עד שאמכור ע"ז ואתן לך אני אומר שמא החליף מתניתא מסייעה לרבי יונתן נכרי שהיה חייב מעות לישראל הרי זה מוכר יין נסך ונותן לו ע"ז ונותן לו מפני מראית העין. הכל מודין בחליפין שאסורות חליפי חליפין מהו אמר רבי חנינה מחלוקת רבי ישמעאל ורבנן רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר אסור ורבנן אמרי מותרת רבי לעזר בר הושעיה טעמון דרבנן והיית חרם כמוהו כל שאת יכול לקיימו ממנו הרי זה כמוהו. מאי כדון אמר רבי יוסי בי רבי בון כמוהו שני פעמים על שם לא ידבק בידך מאומה מן החרם:

דף לב, א פרק ה הלכה ב משנה השוכר את החמור להביא עליו יין נסך שכרה אסור שכרה לישב בה אע"פ שהניח הנכרי לגינו עליה שכרה מותר:

דף לב, א פרק ה הלכה ב גמרא עד היכן עד כדי שלא יהא החמור מקפיד:

דף לב, ב פרק ה הלכה ג משנה יין נסך שנפל על גבי ענבים ידיחם והן מותרות ואם היו מבוקעות אסורות מעשה בביתוס בן זונין שהיה מביא גרוגרות בספינה ונשתברו חביות של יין נסך על גביהן ובא מעשה לפני חכמים והתירו זה הכלל כל שהוא בהנייתו בנותן טעם אסור וכל שאינו בהנייתו בנותן טעם מותר כגון החומץ שנפל לגריסים:

דף לב, ב פרק ה הלכה ג גמרא מתניתא בשלא נידלדל חותמן אבל נידלדל חותמן כמבוקעות הן. מה את עבד לה כייין ביין או כייין לתבשיל אין תעבדינה כייין לתבשיל דברי הכל אסור ואין תעבדינה כייין ביין מחלוקת רבי מאיר וחכמים. אמר רבי יוחנן הדא דאת אמר ברותחין אבל בצונין אסור שכן דרך בני ציפורין עושין כן וקורין אותו שחלייא. היו

רותחין וציננן מעתה אפ"ל רותחין יהו אסורין מאחר שדרכו לצון דתני כל נותנין טעם בין לשבח בין לפגם אסור דברי רבי מאיר וחכ"א לשבח אסור לפגם מותר

דף לג, א פרק ה הלכה ג גמרא כגון חומץ שנפל לגריסין רבי יסא בשם רבי יוחנן דרבי מאיר הוא דתנינן תמן וכן שעורים שנפלו בתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו מימיו מימיו מותר. והדא מתני' רבי מאיר אומר במחלוקת רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דברי הכל. רבי יוסי בי רבי בון אמר שמועתה כן על דעתיה דר' מאיר במחלוקת על דעתיה דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דברי הכל:

דף לג, א פרק ה הלכה ז משנה נכרי שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אם היה בחזקת משתמר מותר ואם מודיעו שהוא מפליג כדי שישתום ויסתום וינגוב רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגב:

דף לג, א פרק ה הלכה ז גמרא אמר רבי שמואל מעשה בנכרי אחד שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אתא עובדא קומי רבי אבהו ואסר אמרי בפתוחות הוד עובדא אמר רבי זריקן לא סוף דבר מליאות אלא אפילו חסירות דטרף ונגע בידא וחזר.

דף לג, ב פרק ה הלכה ז גמרא את סבר דהדא דרבן שמעון ב"ג לקולא ולית היא אלא לחומרא דשיתומהון דרבנן מעט מגף. רבי יהודה בר פזי בשם רבי אמי ביצה צלויה של כותים הרי זו מותרת ר' יעקב בר אחא בשם רבי לעזר תבשילי כותים הרי אילו מותרין הדא דאת אמר בתבשיל שאין דרכן לתת לתוכו יין וחומץ הדא דבר ברי שנתן אסור אפילו בהנייה כהדא דתני בראשונה היו אומרים יינה של אוגדור למה הוא אסור מפני כפר פגש ושל בורגתה מפני בירת סוריקה של עין כושית מפני כפר שלם חזרו לומר פתוחה בכל מקום אסורה וסתומה מותרת נקובה וסתומה הרי היא כסתומה רבי יצחק בן חקולה אמר הרי זו כפתוחה. אמר רבי חנינה ואנא יכיל קיים אין הוה עילויה יקיר לא איתפתחת ואין לא איתפתחת כהדא דר"ש בן לעזר אזל לחדא קרייה דשמריין אתא ספרא לגביה א"ל אייתי לי חדא קולא שתימא אמר לו הא מבוועא קמך שתי אטרח עלוי. א"ל הא מבוועא קמך שתי חמתיה מטרח עלוי א"ל אין את מריה דנפשך הא מבוועא קמך שתי ואין נפשך מרתך ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה כבר נתקלקלו הכותים. רבי ישמעאל בי רבי יוסי אזל להדא ניפוליה אתון כותיאי לגביה אמר לון אנא מחמי לכון דלית אתון סגדין לאהין טורא אלא לצלמיאי דתחותוי דכתיב ויטמון אותם יעקב תחת האשירה אשר עם שכם. שמע קלין אמרין נקרוץ נסדר לאילין כוביאי וידע דאינון בעו מיקטלוניה וקרץ ונפק ליה. רבי אחא אזל למאום ואכל חליטן רבי ירמיה אכל חמצין רבי חזקיה אכל קמצין. רבי אבהו אסר יינן מפי רבי חייה ורבי אסי ורבי אמי שהיו עולין בהר המלך וראו נכרי אחד שהיה חשוד על יינן אתון אמרון ליה קומיי אמר לון ולא על ידי עילא. ואית דבעי מימר חדא ערובת שובא לא שישתכח חמרא בכל מסרטיקי בפוקי שובא אישתכחת מלייא מן מה דאייתון ארמיאי וקבלוניה כותיאי מינהון ואית דבעי מימר כד סליק דיקליטינוס מלכא להכא גזר ואמר כל אומיאי ינסבון בר מן יודאיי ונסכין כותיאי ונאסר יינן ואית דבעי מימר כמין יון אית להון ומנסבין ליה. כותיאי דקיסרי בעו מרבי אבהו אבותיכם היו מסתפקין בשלנו אתם מפני מה אינכם מסתפקין ממנו אמר להן אבותיכם לא קילקלו מעשיהם אתם קילקלתם מעשיכם. תמן תנינן ארץ ישראל טהורה ומקוותיה טהורין ארץ כותים טהורה ומקוותיה

דף לד, א פרק ה הלכה ד גמרא ומדורותיה ושביליה טהורין שביליה טהורין חזקה שאין בוררין להם שביל אלא מטהרה. ומקוותיה טהורין רבי לעזר בי רבי יוסי הדא דאתמר להאמינן שאינן שאובין הא למידת ארבעים לא דדרשי אך מעיין ובור מקוה מים מה מעיין מטהר כל שהוא אף מקוה מטהר כל שהוא. בעון מרבי אבהו חלוט שלהן מהו אמר לון הלואי היינו יכולין ליסר גם מימיהן רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה כותאי דקיסרין מותר להלוותן ברבית רבי יוסי בעי מעתה לא נחוש לחלתן ונן חמי רבנן חששין: **דף לד, א פרק ה הלכה ה משנה** המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו לקפנדריא נכנס למדינה ורחץ מותר ואם מודיעו שהוא מפליג כדי שישתום ויסתום ויגוב רשב"ג אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

דף לד, א פרק ה הלכה ה גמרא אמר רבי חנינה מעשה בקרון אחת משל בית רבי שהפליגה יותר מארבעת מיל אתא עובדא קומי רבנן ואכשרון אמרין בהדא איסטרטא דציידין הות וכולה מישראל הוות. אמר רבי חנינה זמנין דו חמי סייגין כובין והוא סבור דינון בני נש והוא מתבעת:

דף לד, א פרק ה הלכה ו משנה המניח את הנכרי בחנותו אע"פ שהוא יוצא ונכנס מותר ואם מודיעו שהוא מפליג כדי שישתום ויסתום ויגוב רשב"ג אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

דף לד, א פרק ה הלכה ו גמרא וכרבי מאיר דרבי מאיר אמר בין כך ובין כך הבית טמא רבי חמא בשם רבי יוסי בר חנינה בחצר החלוקה במסיפס בטהרות טמא ביין נסך טהור. והא רבי מאיר מחמיר בטהרות ומיקל ביין נסך אופ רבנן מחמירין בטהרות ומקילין ביין נסך:

דף לד, א פרק ה הלכה ז משנה היה אוכל עמו על השולחן והניח לפניו לוגין על השולחן ולגין על הדולפקי והניחו ויצא מה שעל השולחן אסור ומה שעל הדולפקי מותר **דף לד, ב פרק ה הלכה ז משנה** ואם אמר לו הוי מוזג ושותה אף מה שעל הדולפקי אסור חביות פתוחות אסורות וסתומות כדי שיפתח ויגוף ותיגב:

דף לד, ב פרק ה הלכה ז גמרא הוון בעיין מימר מה שעל השולחן אסור בתוך פישוט ידיים ומה שעל הדולפקי מותר חוץ מפשוט ידיים. ולא כן אמר רבי בא בשם רב ששת כשם שנתנו פישוט ידיים בטהרות כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך אלא כיני מאן דאמר מה שעל השולחן אסור בתוך פישוט ידיים ומה שעל הדולפקי מותר ובלבד חוץ לפישוט ידיים:

דף לד, ב פרק ה הלכה ח משנה בולשת שנכנסה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות ובשעת מלחמה אילו ואילו מותרות שאין פנאי לנסך:

דף לד, ב פרק ה הלכה ח גמרא בשעת השמד הכל אסור שאי אפשר שלא היה שם ישראל שלא עבדה על כורחו הדא אמרה עבודה זרה שעבדה ישראל אינה בטילה לעולם אמר רבי יוסי ואת שמע מינה ע"א שעבדה ישראל על כורחו אינה בטילה לעולם. א"ר יוחנן לית כאן אסורות אלא מותרות א"ר זעירא אית כאן אסורות

דף לה, א פרק ה הלכה ח גמרא דאין מטה ביה הוא מודע ליה ואין לא מטה ביה לא מודע ליה דלא יהא שלים ליה טיבו. רבי אמי בשם רבי יוחנן בשלום בולשת ובמלחמת בולשת. חיזיא מי פרי בתריה נפל לגובא אתא עובדא קמי רבנן ואכשרון אמרין אין פנאי להטיל אירס:

דף לה, א פרק ה הלכה ט משנה אומנים ישראל ששילח להם נכרי חבית של יין נסך מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה אם משנכנס לרשותן אסור:

דף לה, א פרק ה הלכה ט גמרא ואין אסור משום יין נסך תני בר קפרא במשלח בבתים:

דף לה, א פרק ה הלכה י משנה המוכר יינו לנכרי פסק עד שלא מדד דמיו מותרין מדד עד שלא פסק דמיו אסורין נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של נכרי ונטלו ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו עקבת יין אסור המערה מכלי לכלי המערה ממנו מותר את שעירה לתוכו אסור:

דף לה, א פרק ה הלכה י גמרא רבי בא רב הונא בשם רב ואהן דנגד בזיקא והא מביזעא בידיה לא חייב בה. אמר רבי יוסי בי רבי בון לכן צריכה אפילו מעל לה גו חנותה ולא אתכוון אלא דלא יזכה בה חורון. מהו שתקנה לו בשער הפחות אמר רבי חגי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה שאינה נקנית לו בשער הפחות דתנינן תמן המוסר יינו לנכרי פסק עד שלא מדד דמיו מותרין מדד עד שלא פסק דמיו אסורין אם אתה אומר לקנות לו כשער הפחות אפילו מדד עד שלא פסק ייעשה כמי שפסק שלא מדד ויהיו דמיו מותרין. מהו עקבת יין בההוא דמלכלך כמה דתימר עקובה מדם. פשיטא דא מילתא ישראל תופש בפי המשפך והנכרי מערה דברי הכל אסור

דף לה, ב פרק ה הלכה י גמרא נכרי תופש במשפך וישראל מערה ר' אסי אוסר ור' אמי מתיר נכרי תופש בפי הנוד וישראל מערה ר' ירמיה בשם רבי זעירא היא המחלוקת. רבי מנא בעי קומי רבי יוסי היידא מחלוקת אמר ליה מחלוקת רבי אסי ורבי אמי. ישראל תופש בנוד ונכרי מערה סברין מימר דברי הכל מותר רבי שמואל כל גרמא אמר שאסור שפעמים שישראל מרפא ידיו ונמצא כל העירווי מחמת הנכרי ואהן דמרגל זיקא מעיל לרע אין בו משום מערה מכלי לכלי:

דף לה, ב פרק ה הלכה יא משנה יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא יין ביין ומים במים כל שהוא יין במים ומים ביין בנותן טעם זה הכלל מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם:

דף לה, ב פרק ה הלכה יא גמרא חזקיה אמר הדא דאת מר במקום שהמים נמכרין במידה אבל במקום שאין המים נמכרין במידה כיון ביין הן. חזקיה אמר כוס שמזגו מאיסור ומהיתר ונפל איסור בתוך איסור והיתר בתוך היתר א"ר שמואל דרבי ליעזר היא דרבי ליעזר אמר אחר אחרון אני בא אמר רבי ירמיה חומר הוא ביין נסך רבי יוסי בעי אם חומר הוא ביין נסך אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור רבי אסי בשם רבי יוחנן כוס שמזגו מאיסור ומהיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר אמר רבי הושעיה והוא שנפל היתר בסוף רבי אמי בשם רבי יוחנן ולא שנייא בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף היתר בתחילה ואיסור בסוף אפילו מים ביין אפילו נמזג כל צורכו מהיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. אמר רבי זירא הדא למעלן איתאמרת וכולה תיניין היך עובידא רבי יוסי בי רבי בון רבי אבהו בשם רבי יוחנן צלוחית יין נסך שנפלה לחבית של מים ואח"כ נפלה לתוך בור של מים את רואה את ההיתר כמי שאינו והאיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר:

דף לו, א פרק ה הלכה יא גמרא עד כדון בשנפלו זה אחר זה נפלו שנים כאחת נישמענה מהדא מאימתי חמץ כותים מותר לאחר הפסח של בעלי בתים שלש שבתות של אפייה

ושל נחתומין בכרכים אחר שלשה ימים בכפרים אחר שלשה תנורים. ר"ש בן אלעזר אומר אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלשה שבתות של אפייה והוא שיהא אדם גדול או שהיה משיא לבנו ואפה שלשה תנורין בשבת אחד זה אחר זה מותר אף כשאמרו של נחתומים בכפרין אחר שלשה ימים אם נדחק ואפה שלשה תנורין ביום אחד זה אחר זה מותר. תני רבי שמעון אומר אף כשאמרו של נחתומין בכפרים אחר שלשה תנורין אסור עד שלשה ימים שמשחרית בורר לו שאור לכל אותו היום אותה העיסה השנייה לא מאיסור והיתר מתחמצת. אמר ר' ירמיה בשם ריש לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי לעזר. אמר רבי יוסי לרבי חנינה ענתונייא נהירת. דהויתן מרין את ורבי ירמיה בשם ריש לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי לעזר וכאן לא הוינן מרין אלא רבי הילא בשם ריש לקיש ירדו לחמיצן של כותים כר' ליעזר ועוד מהדא דמר ר' חנינה בר ר' אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי חייה ולרבמי ולרבסי והורון ליה כרבי ליעזר מה וכיחידאה מורין לא משום שירדו לחמיצן של כותים כרבי ליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יוסי כמה דאת מר תמן הלכה כרבי ליעזר א"ל ולכל דבה:

דף לו, א פרק ה הלכה יב משנה אילו אסורין ואוסרין כל שהן יין נסך וע"ז ועורות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופה וציפרי מצורע ושיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב וחולין שנשחטו בעזרה

דף לו, ב פרק ה הלכה יב משנה הרי אילו אסורין ואוסרין בכל שהן:

דף לו, ב פרק ה הלכה יב גמרא יין נסך וע"ז ועורות לבובין על שם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ושור הנסקל ממשמע שנאמר יסקל השור אינו יודע שלא יאכל מה ת"ל לא יאכל מיכן שאסור אף בהנייה עגלה ערופה שם שם מה שם האמור להלן אסור בהנייה אף שם האמור כאן אסור בהנייה. וציפרי מצורע כל צפור טהורה תאכלו זו החיה וזה אשר לא תאכלו מהם זה השחיטה או חילוף רבי יוחנן בשם ר' ישמעאל לא התפישא התורה איסור הנייה דבר שיש בו רוח חיים. ושיער נזיר ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים. ופטר חמור עריפה עריפה מה להלן קוברו ואסור בהנייה אף כאן קוברו ואסור בהנייה. ובשר בחלב תני בשלשה מקומות כתיב לא תבשל גדי לאכילה ולהנייה ולבישול. ולחולין שנשחטו בעזרה רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל אמרה תורה שחוט שלי בשלי ושלך בשלך מה שלי בשלך אסור אף שלך בשלי ענוש כרת. ולא רבי ישמעאל אמר למידין מקל וחומר ואין עונשין מקל וחומר ולמה לא תנינן נבילה עמהן אמר רבי יוסי בי רבי בון לא מתני אלא דבר שאסור בהנייה נבילה מותרת בהנייה התיבון הרי חמץ בפסח חמץ יש בו כרת ואילו אין בהן כרת. רבי יוסי בשם רבי חנינה בעי איסורי הנייה מהו שיבטלו בצירוף והתנינן שור הנסקל תיפותר בחתיכות והתנינן צפורי מצורע תיפותר ציפור בציפורין והתנינן שיער נזיר אית לך מימר ציפור בציפורין. כד מטון לערלה התיב רבי יעקב קומי רבי יוסי והתנינן האורג מלא הסיט מצמר בכור בבגד ידלק הבגד משיער נזיר מפטר חמור בשק ידלק השק א"ל אילו אמר תנא קמן איתיהיבת יאות:

דף לו, ב פרק ה הלכה יג משנה יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שיש בו:

דף לו, ב פרק ה הלכה יג גמרא רבי יוסי רבי יוחנן בשם בן בתירה יין נסך שנפל לבור ימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא הלכה כרשב"ג.

אמר רבי יסא חד רבנין נפק מבית וועדא אמר איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש חד אמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל וחד אמר אין הלכה כרשב"ג
דף לז, א פרק ה הלכה יג גמרא ומודה רבן שמעון בן גמליאל ביין לתבשיל שהוא אסור רבי בון בשם רב מודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל בחבית בין חביות למכור כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו אמר רבי זירא קומי רב אמי עד דלא איתאמר' הדא מילתא לא הוינן ידעין דו כן לא איתאמרת אלא מודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל או דילמא לא איתאמרת אלא מודי רבן שמעון בן גמליאל לחכמים אמר רבי יודן ידע הוה רבי זעירא דו כן אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה:

דף לז, א פרק ה הלכה יד משנה גת של אבן שזפתתה נכרי מנגבה והיא טהורה ושל עץ רבי אומר יינגב וחכמים אומרים יקלף את הזפת ושל חרס אף על פי שקילף את הזפת הרי זו אסורה:

דף לז, א פרק ה הלכה יד גמרא מתני' דרבי. של עץ רבי אומר יינגב וחכמים אומרים יקלוף את הזפת ושל חרס דלא כרבי דתני הגת והמחץ והמשפך של נכרי רבי מתיר וחכמים אוסרין מודה רבי בקנקנים שאסורות מפני מה אילו אסורין ואילו מותרין אילו מכנסן לכך ואילו אין מכנסן לכך רבי יוסי בשם רבי יוחנן הלכה כרבי כלי פפייר שזפתן נכרי רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל הלכה כרבי. מחלוקת רבי וחכמים דתני היתה גיתו טמיאה ומבקש לטהרה הלולבין והדפין והעדשה מנגבן וטהורין והעקל של נצרים ושל בטבוט ושל עץ של שיפה של חוטיין של גמי מיישנן כל שנים עשר חדש. רבן שמעון בן גמליאל אומר מבד לבד ומגת לגת. תני אמר רבן שמעון בן גמליאל אם רצה לטהרן מיד נותן בצינור שמימיו מקלחין או בנהר שמימיו מהלכין כדי עונה כשם שאת מנגב בטהרות כך מנגב ביין נסך כמה היא עונה רבי יוסי בשם רבי יוחנן אומר חצי יום וחצי לילה תני רבי חייה אומר יום או לילה מה ופליג אלא כאן שהיום והלילה שוין וכאן בשאין היום והלילה שוין:

דף לז, א פרק ה הלכה טו משנה הלוקח כלי תשמיש מן הנכרי את שדרכו להטביל יטביל להגעיל יגעיל ללבן באור ילבן השפוד והאסכלה מלבנן באור והסכין שפה
דף לז, ב פרק ה הלכה טו משנה והיא טהורה:

דף לז, ב פרק ה הלכה טו גמרא הלוקח כלי תשמיש מן הנכרי דברים שיודע שעושיין בהן אוכל נפש כגון כוסות מדיחן וטהורין אבל יורות וקומקמין מגעילן בחמין וכולן שנשתמש בהן אע"פ שלא הטביל והגעיל ושף וליבן הרי אילו טהורין. תני רבי הושעיה צריך להטביל כהדא רבמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר ושאלון כסף מן אילין דאוסינוס שאלון לרבי ירמיה אמר צריך להטביל לפי שיצאו מטומאת הנכרי ונכנסו לקדושת ישראל יצא לחוץ ונלמד נפקין ושמעון רבי יעקב בר אחא שמעון בר בא בשם רבי יוחנן לא שנו אלא לוקח אבל שואל מותר מעתה אפילו כלים רבי הושעיה זבין כלים ומטבילן. הכא את אמר מדיחן והן טהורין והכא את אמר מגעילן בחמין חומר הוא בגיעולי נכרים סכין תחובה בארץ שלשה פעמים ודייו רבי בא בשם רב יהודה הדא דאת מר בסכין קטנה אבל בסכין גדולה צריכה ליבון והליבון צריך שיהו ניצוצות מנתזין ממנה:

מסכת הוריות פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם בין שעשו ועשה עמהן בין שעשו ועשה אחריהן בין שלא עשו ועשה הרי זה פטור מפני שתלה בבית דין הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו או תלמיד שהוא ראוי להורייה והלך ועשה על פיהם בין שעשו ועשה עמהם בין שעשו ועשה אחריהם בין שלא עשו ועשה הרי זה חייב מפני שלא תלה בבית דין זה הכלל התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא נפש כי תחטא. אחת תחטא בעשותה תחטא הרי אילו מיעוטיין. התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור. בכל אתר את מר מיעוט אחר מיעוט לרבות וכא את מר מיעוט אחר מיעוט למעט אמר ר' מתניה שנייא היא דכתיב מיעוט אחר מיעוט אחר מיעוט. ר' חגיי שאל לחברייה מניין לאוכל ברשות שהוא פטור מה בין סבור שהוא חולין ונמצאת תרומה שהוא חייב מה בין המחזיק עצמו שהוא כהן ונמצא ישראל שהוא פטור אמרין ליה מן הוריות בית דין. אמר לון אוף אנא צריכה לי מה בין סבור שהוא חול ונמצאת שבת שהוא חייב מה בין סבור שהוא פסח ונמצא שלמים שהוא פטור אמרין ליה מן השוחט ברשות. אמר לון אוף אנא צריכא לי מה בין סבור שהוא מותר

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא ונמצא אסור שהוא חייב מה בין סבור שהוא חלב ונמצא שומן שהוא פטור לא אמרו ליה כלום. אמר לון נימא לכון מינן או הודע אליו חטאתו והביא. עאל רבי יוסי אמרין ליה קשי לן הדא מילתא אמר לון ולמה לא אגיבתוניה מן הדא או הודע אליו חטאתו והביא אמרין ליה חגיי קשיתה חגיי קיימתה. על דעתיה דרבי ישמעאל דלא מפנה אהן קרייה במחוייבי

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יה"כ ניחא על דעתיה דר"ע דמפנה אהן קרייה במחוייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יה"כ. דתני מניין למחוייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יה"כ שהן חייבין להביא לאחר יום הכיפורים וחייבי אשמות תלוין פטורין ת"ל או הודע אליו חטאתו והביא אף לאחר יום הכפורים. מן הדא נפש כי תחטא אחת תחטא בעשותה הרי אילו מיעוטיין התולה בעצמו חייב התולה בבית דין פטור אין חייבין אלא על דבר שהיה גלוי להן ונכסה מהן ומה טעמא ונעלם דבר דבר שהיה גלוי להן ונכסה מהן. על דעתיה דרבי ישמעאל דו אמר ונעלם ממנו מכלל שהיה יודע והוא ידע הרי שתי ידיעות על דעתיה דרבי עקיבה דו אמר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים מכלל שבאת לו ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים ת"ל ונעלם דבר דבר שהיה גלוי להם ונכסה מהן אין חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת. שמואל אמר והן שהורו מותר אבל אם הורו פטור לא בדא. אין חייבין עד שתהא הורייה מלשכת הגזית אמר רבי יוחנן טעמא דהך תנייא מן המקום ההוא אשר יבחר ה'. אמר רבי מנא בר תנחום נכנסו מאה עד שיורו כולן. תמן אמר רבי זעירא והוא שיהו כולן מורין מצד אחד וכא מה הלך היחיד ועשה שוגג על פיהן

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא וכי יש זדון לשגגה ליחיד אצל הוריית ב"ד רבי אימי בשם רשב"ל מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניו. מה אנן קיימין אם בידוע כל התורה ואינו יודע אותו דבר אין זה שמעון בן עזאי ואם בידוע אותו הדבר ואינו יודע כל התורה שמעון בן עזאי הוא אצל אותו הדבר אלא כי נן קיימין בידוע כל התורה ובידוע אותו הדבר אלא שהוא כטועה לומר תורה אמרה אחריהם אחריהם. ואם בטועה לומר התורה אמרה אחריהם אחריהם אין זה שמעון בן עזאי כהדא דתני יכול אם יאמרו לך על ימין שהיא שמאל ועל שמאל שהיא ימין תשמע להם ת"ל ללכת ימין ושמאל שיאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל. מאי כדון רבי יוסי בשם רבי הילא לפי שבכל מקום שוגג פטור ומזיד חייב וכא אפילו מזיד פטור מפני שתלה בב"ד. חברייא בשם שמואל יחיד משלים לרוב הציבור היא מתניתא אבל כל יחיד ויחיד שעשה בפני עצמו פטור אמר רבי יוחנן אפילו כל יחיד ויחיד שעשה בפני עצמו מביא כשבה ושעירה. וקשיא על דעתיה דשמואל לא נמצא כל יחיד ויחיד מתכפר לו בשני חטאות רבי זעירא בשם שמואל היחיד תלוי אכלו רוב ב"ד מביאין אכלו מיעוט היחיד מביא.

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא כל ההורייה שבית דין פר אין היחיד מביא כשבה ושעירה רבי יוחנן פתר מתניתא בהוריית בית דין הורו בית דין לעקור את כל הגוף הואיל וב"ד מביאין פר אין היחיד מביא כשבה ושעירה הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת הואיל ואין בית דין מביאין פר היחיד מביא כשבה ושעירה. שמואל אמר מתניתא עדיין אני אומר מיעוט הקהל שעשו חייבין שאין ב"ד מביאין עליהן פר ת"ל עם הארץ אפילו כולו אפילו רובו רבי יוחנן פתר מתניתא עדיין אני אומר מיעוט הקהל שעשו בלא הורייה חייבין שכן בהורייה אין בית דין מביאין פר. שמואל אמר אבל הן מביאין כשבה ושעירה רבי יוחנן אמר לא הן מביאין כשבה ושעירה. על דעתיה דשמואל דו יליף לה חייב מחייב ניחא על דעתיה דרבי יוחנן דו יליף לה חיוב מפטור. מתניתא אמרה פליגא על שמואל או הדוע אליו חטאתו אשר חטא והביא יצא מומר לעכו"ם. מתניתא פליגא על שמואל נפש כי תחטא אחת תחטא בעשותה הרי אילו מיעוטין התולה בעצמו חייב התולה בבית דין פטור הדא פליגא על שמואל ולית לה קיום:

דף ג,א פרק א הלכה ב משנה הורו ב"ד וידעו שטעו וחזרו בהן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו כפרתן והלך ועשה על פיהן ר"ש פוטר ורבי לעזר אומר ספק אי זהו ספק **דף ג,ב פרק א הלכה ב משנה** ישב לו בתוך ביתו חייב הלך לו למדינת הים פטור א"ר עקיבה מודה אני בזה שהוא קרוב לפטור מן החובה אמר לו בן עזאי מה שנה זה מן היושב בביתו שהיושב בביתו איפר היה לו שישמע וזה לא היה איפשר לו שישמע:

דף ג,ב פרק א הלכה ב גמרא רבי אימי בשם רשב"ל מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניו. מה נן מקיימין אם בשסילקן תבטלו הורייתן ואם בשסילקו אותו תבטל הורייתו אלא כי נן קיימין בשזה עומד בתושבתו וזה עומד בתשובתו הורייתן אצלו אינה הוראה שלא סילקו אותו אצל אחרים הורייה שלא סילקן. לית הדא פליגא על רבי מנא בר תנחום דרבי מנא בר תנחום אמר נכנסו מאה עד שיורו כולן פתר לה בשלא נכנס. אם בשלא נכנס מעכב פתר לה כרבי דרבי אמר אין לך מעכב אלא מופלא של ב"ד בלוד. והא ר' מנא בר תנחום אמר נכנסו מאה עד שיורו כולן אף בחזירה כן או רוב כת פשיטא לך רוב מה רוב רוב ההורייה רוב המשתייר היך עבידא נכנסו מאה ומתו מהן עשרה אין תאמר רוב ההורייה חמשים ואחד ואין תאמר רוב המשתחייר ארבעים וששה. הפריש

חטאתו נתחרש או נשטה או נשתמד או שהורו בית דין מותר לאכול חלב רבי יוחנן אמר נדחית חטאתו

דף ד,א פרק א הלכה ב גמרא רבן שמעון בן לקיש אמר לא נדחית חטאתו ר' יוסי בי רבי בון אמר ר' אחא מחלף שמועתא דלא אתי מילתיה דרבי יוחנן פליגא על מילתיה דמר רבי שמעון בר בא בשם רבי יוסי כוס זורקין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו. רבנן דקיסרין אמרין רבי חייה אמי מחלף וחד אמר כאן תנייה מאן דמחלף לית ליה באילין קישואייה כמאן דמר לא נדחית חטאתו. מי מקבלה המינו ימתין עד שיחזרו בהן ב"ד אלא כשהיה כהן עבד והקריב וכיפר היה שמעון בן עזאי מי מקבלה ממנו ימתין עד שיחזרו בהן בית דין כמאן דאמר לא נדחית חטאתו. תולדות הורייה כהורייה הורייה כהורייה מהן הן שיצטרפו היך עבידא אכלו ציבור חלבים והפרישו קרבנותיהן אין תימר תולדות הורייה כהורייה ב"ד חייבין אין תימר אין תולדות הורייה כהורייה בית דין פטורין. כיני פשיטא לך תולדות הורייה כהורייה. הורייה בהורייה מהו שיצטרפו

דף ד,א פרק א הלכה ב גמרא היך עבידא הורו בית דין חלב כולייא של ימין מותר ושל שמאל ולו מכסה אסור חזרו והחליפו אכלו רוב בראשונה ורוב בשנייה אין תימר מצטרפין חייבין אחת ואין תימר אין מצטרפין חייבין שתיים. שתי הוריות בעבירה אחת מה הן שיצטרפו היך עבידא אכלו רוב ושחטו רוב על דעתיה דרבי מאיר חייבין אחת ועל דעתיה דרבי שמעון חייבין שתיים. אכלו מיעוט בראשונה ומיעוט בשנייה על דעתיה דרבי מאיר חייבין ועל דעתיה דרבי שמעון פטורין. אמר רבי זעירא ושהות ביניהון רבי מאיר אמר נותנין לו שהות עד שישמע רבי שמעון אומר עד שישפע ותני כן הורו בית דין בשוק העליון ויחיד בשוק התחתון בית דין בבית ויחיד בעלייה פטור עד שישמע ממש על דעתיה דרבי עקיבה אדיין הוא ספק אמר רבי בון בר חייה בעומד בין שני תחומין בין שני תחומי ארץ ישראל לתחומי ארץ ישראל. רבי אמי במ רשב"ל להורייה הילכו אחר ישיבת ארץ ישראל לטומאה הילכו אחר רוב נכנסין לעזרה.

דף ה,א פרק א הלכה ב גמרא מה כל כת וכת משערין או אין משערין אלא כת הראשונה בלבד אמר רבי יוסי בי רבי בון עד שהן מבחוץ הן משערין עצמן רבי יהושע בן לוי לראייה הילכו מלבוא חמת עד נחל מצרים רבי תנחומא בשם רב הונא טעמא דרבי יהושע בן לוי ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו וגו'.

דף ה,א פרק א הלכה ג משנה הורו ב"ד לעקור את כל הגוף אמרו אין נידה בתורה אין שבת בתורה אין עבודה זרה בתורה הרי אילו פטורין הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת הרי אילו חייבין כיצד אמרו יש נידה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור יש עבודה זרה בתורה אבל המשתחוה פטור הרי אילו חייבין שנאמר ונעלם דבר דבר ולא כל הגוף:

דף ה,א פרק א הלכה ג גמרא רבי חזקיה אמר מדבר לא כל דבר אמר רבי הילא ממצות לא כל מצות וכתוב כן כיי דמר רבי אמי בשם רבי יוחנן גורעין לדרוש מתחילת הפרשה עד סופה. רבי חנניה בשם רבי ירמיה ואפילו באמצע תיבה ויצקת עליה שמן מנחה היא לרבות כל המנחות ליציקה. ולא נמצאת עוקר כל שחיטה שמואל בר אבא אמר בשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורות. ולא נמצאת עוקר כל שחיטה שמואל בר אבא אמר בשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורות. ולא נמצאת עוקר כל שם השתחויה בשאמרו מותר השתחוות ואסור לשוח. ולא נמצאת עוקר כל שם הוצאה א"ר שמואל בר רב יצחק

בשאמרו גרוגרת מותרת ושתי גרוגרות אסורות ואתייה כמאן דמר הכנסה והוצאה אחת היא

דף ה,ב פרק א הלכה ג גמרא ברם כמאן דמר הכנסה והוצאה שתיים הן. ולא נמצאת עוקר כל שם הכנסה אמר רבי יוסי לא שהורו מותר לאכול חלב יודעין היו שאסור לוכל חלב והתורה נתנה רשות לבית דין להורות. רבי בון בר חייה בעי כזית היום וכשני זיתים למחר היך עבידא נביא ומדיח יכול אם יאמרו לך אל תתן תפילין היום תן למחר תשמע להם ת"ל ללכת בהם בכולן לא במקצתן הרי עקרת שם כל אותו היום ותימר אין כאן עקירת הגוף וכא אין כאן עקירת גוף. ר' מנא שמע לה מן דבתרה שמואל בר בא אמר בשאמרו אמה מותרת ושתי אמות אסורות הרי עקרת שם כל אותה האמה ותימר אין כאן עקירת גוף וכא אין כאן עקירת גוף:

דף ה,ב פרק א הלכה ד משנה הורו בית דין וידע אחד מהן שטעו ואמר להן טועין אתם או שלא היה מופלא של בית דין שם או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראה לו בנים הרי זו פטור שנאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה מה עדה האמורה להלן כולן ראויין להורייה אף עדה האמורה כאן כולן ראויין להורייה:

דף ה,ב פרק א הלכה ד גמרא מתניתא דרבי אמר אין לך מעכב אלא מופלא של בית דין בלבד כתיב (במדבר טו) והיה אם מעיני העדה מי שהוא עשוי עינים לעדה. כתיב (במדבר יא) והתיצבו שם עמך מה את לא גר ולא נתין ולא ממזר אף הן לא גרים ולא נתינים ולא ממזרים ולא עבדים. ניהא גר ממזר בית דין ממנין ממזרין רב הונא אמר בשעברו ומינו רבי חנניה רבי מנא חד אמר בתוך שבעים

דף ו,א פרק א הלכה ד גמרא וחרנה אמר חוץ לשבעים. מאן דמר חוץ לשבעים ניהא ומאן דמר בתוך שבעים הא חוץ לשבעים לא מכיון שאינו ראוי להורייה נעשה כאבן:

דף ו,א פרק א הלכה ה משנה הורו בית דין שוגגין ועשו כל הקהל שוגגין מביאין פר מזידין ועשו שוגגין מביאין כשבה או שעירה שוגגין ועשו מזידין הרי אילו פטורין:

דף ו,א פרק א הלכה ה גמרא לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש דמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש מתניתא כגון שמעון בן עזאי יושב לפניו ומזידין ועשו שוגגין. וכי יש זדון לשגגה ליחיד אצל הוריית בית דין חברייה בשם רבי שמעון בן לקיש בשלא קיבלו רוב הציבור עליהן רבי זעירא בשם רבי שמעון בן לקיש בשבעטו בהורייתן מה מפקה מביניהון קיבלו עליהן וחזרו ובעטו על דעתיה דחברייא כיון שבעטו פטורין על דעתיה דרבי זירא מכיון שקיבלו עליהן משעה ראשונה הרי אילו חייבין:

דף ו,א פרק א הלכה ו משנה הורו בית דין ועשו כל הקהל או רובן על פיהן מביאין פר ובע"ז מביאין פר ושעיר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים ובעבודה זרה שנים עשר שבטים שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים ר"ש אומר שלשה עשר פרים ובעבודה זרה שלשה עשר פרים שלשה עשר שעירים פר ושעיר לכל שבט פר ושעיר לבית דין:

דף ו,א פרק א הלכה ו גמרא מאן תנא רוב רבי מאיר דתני היא מחצית כל השבטים היא מחצית כל שבט ושבט ובלבד רוב

דף ו,ב פרק א הלכה ו גמרא רבי יודה אומר חצי כל שבט ושבט ובלבד רובי שבטים שלימים. שבט אחד גורר כל השבטים רבי מאיר אומר כל השבטים קרוין קהל רבי יודה אומר כל שבט ושבט קרוי קהל ואתייה דרבי שמעון כרבי יודה כמה דרבי יודה אמר כל

שבת ושבת קרוי קהל כן רבי שמעון אומר כל שבת ושבת קרוי קהל מה ביניהן גרירה רבי יודה אומר שבת אחד גורר כל השבטים רבי שמעון אומר אין שבת אחד גורר את כל השבטים. מודה והוא שתהא הורייה מלשכת הגזית. אמר רבי יוסי טעמא דהין תנייא מן המקום ההוא אשר יבחר ה'. רבי אבון בשם רבי בנימן בר לוי קרייא מסייע למאן דמר כל שבת ושבת קרוי קהל דכתיב גוי וקהל גוים יהיה ממך ואדיין לא נולד בנימן. אמר רבי חייה בר בא כשם שהן חלוקין כאן כן הן חלוקין בטומאה דתני היה ציבור חציין טהורין וחציין טמאין הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני רבי יודה אומר הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן אמרו לו אין הפסח לחצאין אלא או כולן יעשו בטומאה או כולן יעשו בטהרה.

דף ז, א פרק א הלכה ו גמרא מני אמרו לו כרבי יודה דתני ניטמאת אחת מן החלות או אחד מן הסדרים רבי יודה אוסר שניהן יצאו לבית השריפה שאין קרבן ציבור חלוק וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל. רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן אמר מני אמרו לו חכמים שהן בשיטת רבי יהודה:

דף ז, א פרק א הלכה ז משנה הורו בית דין ועשו שבעה שבטים או רובן על פיהן מביאין פר ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר שבעה שבטים שחטאו מביאין שבעה פרים ושאר שבטים שלא חטאו מביאין על ידיהן פר שאף אילו שלא חטאו מביאין על ידיהן פר על ידי החוטאים ר"ש אומר שמונה פרים ובעבודה זרה שמונה פרים ושמונה שעירים פר ושעיר לכל שבת ופר ושעיר לבית דין:

דף ז, א פרק א הלכה ז גמרא תני ר"ש בן לעזר אומר משמו חטאו ששה והן רובו הא שבעה אע"פ שאין רובו הרי אילו חייבין. אמר רבי לעזר לא מר אלא ששה והן רובו הא חמשה אע"פ שהן רובו הרי אילו פטורין אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן מחצית שבטים ובלבד רוב אוכלוסין ודכוותה מחצית אוכלוסין ובלבד רוב השבטים. רבי יוסי בי רבי בון אמר שאילתה דכהן משיח מן הדא הוריית בית דין גדול הוריית בית דין קטן:

דף ז, א פרק א הלכה ח משנה הורו בית דין של אחד מן השבטים ועשה אותו השבת על פיהם אותו השבת הוא חייב ושאר כל השבטים פטורין דברי רבי יהודה וחכמים אומרין אין חייבין אלא על הוריית בית דין הגדול בלבד שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני העדה ולא עדת אותו השבת:

דף ז, א פרק א הלכה ח גמרא רבי מאיר אומר חובת בית דין הוא רבי יודה אומר חובת ציבורא אמר רבי שמעון חובת בית דין וחובת ציבורא היא. מה טעמא דרבי מאיר נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה מעיני שנאמר להלן בית דין אף כאן ב"ד מה טעמא דרבי יודה נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה מעיני שנאמר להלן ציבור אף כאן ציבור מה טעמא דרבי שמעון נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה מעיני שנאמר להלן בית דין אף מעיני שנאמר כאן בית דין ומה מעיני שנאמר להלן ציבור אף כאן ציבור.

דף ז, ב פרק א הלכה ח גמרא מאן דמר חובת בית דין היא בית דין מביאין מאן דאמר חובת ציבור מי מביא דתני מטילין היו עליהן ובאין דברי ר' מאיר רבי יודה אומר מתרומת השלכה היו באין. מאן דמר חובת ב"ד היא ב"ד סומכין מאן דמר חובת ציבור היא מי סומך דתני שלשה מכל שבת ושבת וראש בית דין על גביהן סומכין ידיהן על ראש הפר. ידיהם ידי כל יחיד ויחיד ידיהם על ראש הפר פר טעון סמיכה אין שעירי ע"ז טעונין

סמיכה דברי רבי יודה רבי שמעון אומר פר טעון סמיכה בזקינים אין שעירי ע"ז טעונין סמיכה בזקינים שר' שמעון אומר כל חטאת ציבור שדמה נכנס לפנים טעונה סמיכה. מתיבין לרבי יודה והכתיב ויגשו את שעירי החטאת רבי חייה בשם רבי יוחנן הוראת שעה היתה. רבי יוחנן בעי ציבור שמת אחד מהו שיביא תחתיו התיבון והכתיב הבאים מחשבי וגו'. איפשר חטאת עולה אלא מה עולה לא נאכלה אף חטאת לא נאכלה רבי יודה אומר על עבודה זרה הביאום רבי חזקיה רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי יוחנן הוריית שעה היתה. רבי ירמיה למד כן אלא פר טעון סמיכה בזקינים אין שעירי ע"ז טעונין סמיכה בזקינים אלא במי רבי ירמיה סבר מימר באהרן ובניו אמר ליה רבי יוסי והתני רבי חייה וסמך וסמכו לרבות שעירי ע"ז בסמיכה ולא בזקינים. רבי יוסי למד כן אלא חי טעון סמיכה באהרן אין שעירי ע"ז טעונין סמיכה באהרן וכתוב כן וסמך אהרן את שתי ידי עול ראש השעיר החי חי טעון סמיכה באהרן אין שעירי עבודה זרה טעונין סמיכה באהרן. מה עבד לה רבי ירמיה פתר לה בכהן הדיוט רבי זעירא בשם רב המנונא כרבי מאיר. תני תמן הורו ב"ד ועשו קהל מת אחד מבית דין פטורין מת אחד מן הציבור חייבין אמר להן רבי מאיר אם לאחרים הוא פוטר לא כל שכן על עצמו אמרו לו יפטור לאחרים שיש להם במה לתלות ואל יפטור לעצמו שאין לו במה לתלות. ר' זעירא בשם רב הסדאי דף ה,א פרק א הלכה ח גמרא תני תמן הורו בית דין ועשו הן וידעו מה הורו טעו מה הורו שנו מה הורו יכול יהו חייבין תלמוד לומר ונודה החטאת לא שיוודעו החוטאין. מה נפשך חלב כרבי יהושע אתיא היא בשהורו ולא ידעו מה הורו אם עבודה זרה אם שאר כל המצות. אם ע"ז בפר אם שאר כל המצות בשעיר. ספק פר ושעיר שינוי קרבן הוא והוא פטור:

מסכת הוריות פרק ב

דף ה,א פרק ב הלכה א משנה הורה כהן משיח לעצמו שוגג ועשה שוגג מביא פר שוגג ועשה מזיד מזיד ועשה שוגג פטור שהוריית כהן משיח לעצמו כהוריית בית דין לציבור: דף ה,א פרק ב הלכה א גמרא נפש אם הכהן המשיח הרי משיח כיחיד מה יחיד אם אכל בהוריית בית דין פטור אף זה אם אכל בהוריית ב"ד פטור מה יחיד אם אכל בלא הוריית חייב אף זה אם אכל בלא הוריית חייב ת"ל לאשמת העם הרי אשמתו כאשמת העם מה העם אינן חייבין אלא אם כן הורו אף זה אינו חייב אלא אם כן הורה. אית תניי תני העם ב"ד מה העם הורו הן ועשו אחרים חייבין אף זה הורה הוא ועשו אחרים יהא חייב ת"ל אשר חטא על מה שחטא הוא מביא ואינו מביא על מה שחטאו אחרים. אית תניי תני העם ציבור מה העם הורו אחרים ועשו הן חייבין אף זה הורו אחרים ועשה הוא יהא חייב תלמיד לומר אשר חטא על מה שחטא הוא מביא ואינו מביא על מה שחטאו אחרים רבי יעקב בשם רבי לעזר והוא שיהא יודע לישא וליתן בהלכה דלא כן מה נן דף ה,ב פרק ב הלכה א גמרא אמרין ויש שוטים מורין. משיח שאכל בהוריית ב"ד פטור בהוריית משיח אחר חייב בהוריית ב"ד פטור שאין הוריית אחרים אצל הורייתן כלום בהוריית משיח אחר חייב והוא שהורה כיוצא בו:

דף ה,ב פרק ב הלכה ב משנה הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו הורה עם הציבור ועשה עם הציבור מתכפר לו עם הציבור שאין ב"ד חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת וכן המשיח ולא בעבודה זרה עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת:

דף ה,ב פרק ב הלכה ב גמרא הורו ב"ד והורה אחריהן והחליף פשיטא נעשית אצלו כעקירת גוף אלא הורה הוא תחילה והורו בית דין אחריהן והחליפו אפילו כן נעשית אצלו כעקירת גוף או מאחר שהורה הוא תחילה ונדחה הורייתו כהורייתן ואינו נעשית אצלו כעקירת גוף. הורו ב"ד והורה אחריהן פשיטא אכל בהוריית ב"ד פטור אכל משחזרו בהן בית דין חייב. אמר רבי יוסי

דף ט,א פרק ב הלכה ב גמרא ולא מתניתא היא הורה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו מפני שהורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו אבל אם הורה עם הציבור ועשה עם הציבור מתכפר לו עם הציבור מפני שהורה עם הציבור ועשה עם הציבור אבל הורה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו:

דף ט,א פרק ב הלכה ג משנה אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה וכן המשיח ולא בעבודה זרה אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה:

דף ט,א פרק ב הלכה ג גמרא רבי זעירא בשם רב ירמיה מתניתא דרבי מאיר או דייק ר' מאיר אמר רבי יוסי רבי מאיר דו אמר חובת בית דין היא. אמר רבי מנא כרבי מאיר. תני תמן הורו ב"ד ועשו קהל מת אחד מב"ד פטורין מת אחד מן הציבור חייבין אמר להן ר' מאיר אם לאחרים הוא פטור לא כל שכן על עצמו אמרו לו יפטור לאחרים שיש להן במה לתלות ואל יפטור לעצמו שאין לו במה לתלות. רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא מה כרבי אין משיח בשיגגת מעשה הוא ואין כרבנן בהעלם דבר הוא אמר ר' הונא על רבנן נצרכה שלא תאמר משיח וע"ז רבי אמר בשגגת מעשה ורבנן אמרין בהעלם דבר. אמר מה לקל מה בגין דלא תנינן משיח. והא דקמיתא לא תנינן משיח ומשיח בכלל וכא אע"ג דלא תנינן משיח משיח בכלל:

דף ט,א פרק ב הלכה ד משנה אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת וכן המשיח ולא בע"ז אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת:

דף ט,א פרק ב הלכה ד גמרא מצות ה'

דף ט,ב פרק ב הלכה ד גמרא הייתי אומר אף אוכלי שקצים ורמשים במשמע נאמר כאן מעיני ונאמר להלן מעיני מה מעיני שנאמר להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף מעיני שנאמר כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת או מה מעיני שנא' להלן דבר שיש בו מיתת ב"ד אף מעיני שנאמר כאן דבר שיש בו מיתת ב"ד א"ר יוסי בר חנינה מקום שנכללו כל העריות להיכרת יצא אשת איש אב ללמד על הממזר. רבי אומר עליה עליה מה עליה שנאמר להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף עליה שנאמר כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. ולמה לא דרש רבי מעיני מעיני אמר רבי יוסי אין ידרוש רבי מעיני מעיני מה מעיני שנאמר להלן דבר שיש בו מיתת בית דין אף מעיני שנאמר כאן דבר שיש בו מיתת ב"ד לפום כן לא דרש רבי מעיני מעיני. ולית ליה סופיה דרבי מידרוש מעיני מעיני דלא כן מנן ליה היחיד והנשיא והמשיח לא מעיני מעיני דלא כן מנן ליה הוריית ב"ד גדול הוריית בית דין קטן לא מעיני מעיני. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת לא

מעיני מעיני דלא כן מנן ליה הוריית בית דין קטן לא מעיני מעיני. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא ולית סופיה דרבי מידרוש מעיני מעיני א"ל מה את בעי מרבי רבי כדעתיה דרבי אמר משיח בשגגת המעשה הוא ואין כתיב זדון שגגה ליחיד אלא בבית דין בלבד.

דף י,א פרק ב הלכה ד גמרא אותו מיעט קרבנו למצות יחידית שלא יכנס דמו לפניו מה כרבי דרבי אמר משיח בשיגגת המעשה הוא ואין כרבנן בהעלם דבר הוא אמר רב הונא על דרבנן נצרכה שלא תאמר הואיל והוא בהיכרת יכנס דמו לפניו לפניו לפנים כן צריך מימר אותו מיעט קרבנו למצוה יחידית שלא יכנס דמו לפניו:

דף י,א פרק ב הלכה ה משנה אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבנידה ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנידה ואי זו היא מצות עשה שבנידה פרוש מן הנידה ומצות לא תעשה אל תבוא אל הנידה:

דף י,א פרק ב הלכה ה גמרא כהנא אמר איפשר שלא היה בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים התיב רבי שמואל בר אבדימי קומי רבי מנא ויהא כן במורים א"ל אנן בעי נכנסין ואת מייתי לן מורים מאי כדון אמר רבי שמואל בר רב יצחק מצוות מצות מה מצוות שנא' להלן בקבועה אף כאן בקבועה. ואין חייבין על כל מצות עשה שבתורה אמר רבי מתניה לא אתינן מתני אלא מילה דמייא למילה היך עבידא נכנס למקדש טמא חייב נכנס טהור וניטמא בא לו בארוכה חייב ובקצרה פטור ודכוותה היה משמש עם הטמאה חייב היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי בא לו בארוכה חייב ובקצרה פטור אי זו היא קצרה שלו יצן: אי זו היא מצות עשה שבנידה. אמר רבי אבין והזרתם את בני ישראל מטומאתם. רבי יונתן שלח שאל לרבי שמעון בי רבי יוסי בר לקונייא אזהרה למשמש עם הטמאה מניין ובעא כיפה מיזרוק בתריה אמר ליה מילה דמיינוקייא אמרין בכניסתא בכל יום את שאיל לי ואל אשה בנידה טומאתה לא תקרב לגלות ערותה אמר ליה

דף י,ב פרק ב הלכה ה גמרא לא צריכא ליה הדא. ולית צורכא דלא היה משמש עם הטמאה חייב היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי פירש מיד מהו שיהא חייב א"ל אנא ואת צריכא לן נצא לחוץ ונלמד נפקין ושמעון קליה דתנייא תני כהדא דחזקיה ואם שכב ישכב אי שאותה אין לי אלא משמש עם הטמאה חייב היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי פירש מיד מהו שיהא חייב ת"ל ותהי נדתה ואפילו פירשה עליו נדתה. מה יעשה רב הושעיה רב יהודה בשם שמואל יצן לא היצן אמר רבי יוסי קורא אני עליו אל תקרב אל תפלוש. קריבה פרישה רב הונא בשם רב אבא כהדא האומרים קרב אליך אל תגע בי כי קידשתך. אמר רבי זעירא יהא רואה את החרב כילו מחתכת בבשרו וכל עמה. רבי זעירא רבי תנחומא בשם רב חונה יטוח ראשי אצבעותיו בכותל ויהא מוצן. כתיב ותשב באיתן קשתו רב שמואל בר נחמן נמתחה הקשת וחזרה אמר רבי אבון נתפזר זרעו ויצא לו בציפרני ידיו. ויפוזו זרועי ידיו רב חונה בשם רב מתנה תלה עינוי וראה איקונין של אבינו מיד היצר. מידי אביר יעקב אמר רבי אבין אף איקונין של רחל ראה משם רועה אבן ישראל:

דף י,ב פרק ב הלכה ו משנה אין חייבין על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו והנשיא כיוצא בהן דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבה אומר הנשיא חייב בכולן חוץ משמיעת קול שהמלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו:

דף י, ב פרק ב הלכה ו גמרא אמר רבי יוחנן טעמא דרבי יוסי הגלילי ואם דל הוא ואין ידו משגת את שהוא ראוי לבוא לידי דלות יצא משיח שאינו ראוי לבוא לידי דלות רשב"ל אמר והיה כי יאשם לאחת מאלה את שהוא חייב על כולן חייב על מקצתן ואת שאינו חייב על כולן אינו חייב על מקצתן רבי יצחק שאל מעתה לא יטמא בצרעת שאינו ראוי לבוא בקלות וכן דלות וכן דלי דלות. רב הושעיה בעי מעתה אשה לא תהא חייבת על ביאת המקדש. אין האשה מביאה. רבי יוסי בשם רבי יוחנן טעמא דרבי עקיבה זה קרבן אהרן ובניו זה הוא מביא אינו מביא עשירית האיפה אחרת רבי זעירה בעא קומי רבי יסא ואינו מביא נדבה א"ל אין חובה אינו מביא נדבה הוא מביא כיני מתניתא שהמלך לא מעיד ולא מעידין אותו:

דף י, ב פרק ב הלכה ז משנה כל מצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת היחיד מביא

דף יא, א פרק ב הלכה ז משנה כשבה ושעירה והנשיא שעיר ומשיח ובית דין מביאין פר ובעבודה זרה היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה ובית דין פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת אשם תלוי הנשיא והיחיד חייבין ומשיח ובית דין פטורין אשם וודאי היחיד והנשיא והמשיח חייבין ובית דין פטורין על שמיעת הקול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו ב"ד פטורין היחיד והנשיא והמשיח חייבין אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי רבי שמעון ומה הן מביאין קרבן עולה ויורד רבי אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר:

דף יא, א פרק ב הלכה ז גמרא נפש לרבות הנשיא ירבה המשיח בחטאה בשגגה את שהוא בשגגת המעשה יצא משיח שאינו בשגגת המעשה וכרבי דו אמר משיח בשגגת המעשה הוא את שהוא בשגגת מעשה לכל הדברים יצא משיח שאינו בשגגת מעשה לכל הדברים. נפש לרבות הנשיא ומשיח. הכא את מר לרבות הנשיא וכא את מר לרבות משיח. כחטאת אשם מה חטאת מכפרת וממרקת אף אשם מכפר וממרק יצא אשם תלוי שהוא מכפר ומשייר. כיני מתניתא אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי הכל והנשיא על שמיעת קול דברי רבי שמעון. אמר ר' יוחנן מן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אם יצא אינו מחלל. רבי אשיאן רבי יונה רבי בון בר כהנא מקשי והכתיב אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח הא אם לקח אינו מחלל

דף יא, ב פרק ב הלכה ז גמרא מאי כדון אמר חזקיה ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל את שקרבנו שוה לקהל יצא משיח שלא שוה קרבנו לקהל. התיבון הרי נשיא לא שוה קרבנו לקהל שוה ביוה"כ הרי אחיו הכהנים לא שוו ביום הכיפורים שוו בשאר ימות השנה אמר רבי יודן בר שלום שוו במתן דמים בחוץ אמר ר' יוחנן לא אמר רבי ליעזר אלא מפני כריתות. רב הושעיה בעי מעתה אפילו בקבועה אמר ר' יונה מיסבור סבר רבי הושעיה שנעקר מכל הפרשה אלא כהדיוט עשיר עביד ליה רבי ליעזר אמר רבי מנא אין כהדיוט עשיר עביד ליה רבי ליעזר אפילו על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים דתני לא נחלקו ר"א וחכמים לשמיעת קול ועל ביטוי שפתים שאינו מביא שעיר אלא שעירה ועל מה נחלקו על טומאת מקדש וקדשיו שרבי ליעזר אומר הואיל והוא בהיכרת למה אינו מביא שעיר אלא שעירה. התיבון הרי משיח וע"ז הרי אינו מביא שעיר אלא שעירה:

מסכת הוריות פרק ג

דף יא, ב פרק ג הלכה א משנה כהן משיח שחטא ואח"כ עבר ממשיחותו וכן נשיא שחטא ואח"כ עבר מגדולתו כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר כהן משיח שעבר ממשיחותו ואח"כ חטא וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא כהן משיח מביא פר והנשיא כהדיוט:

דף יא, ב פרק ג הלכה א גמרא אמר רבי לעזר כהן גדול שחטא מלקין אותו ואין מעבירין אותו מגדולתו. אמר רבי מנא כתיב כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני ה' כביכול מה אני בגדולתי אף אהרן בגדולתו אמר רבי אבון קדוש יהיה לך כביכול אני בקדושתי אף אהרן בקדושתו. רבי חנינה כתובה רבי אחא בשם ר"ש בן לקיש כהן משיח שחטא מלקין אותו בבית דין שלש שלה אין תימר בבית דין של כ"ג נמצא עלייתו ירידה לו. רשב"ל אמר נשיא שחטא מלקין אותו בב"ד של שלשה מה מחזירין ליה אמר רבי חגי מוטב דינון מחזירין ליה דו קטלון ליה שמע רבי יודה נשיאה וכעס שלח גותיין למיתפש ית רשב"ל וערק בדא דמוגדלא ואית דאמרין בדא דכפר חיטיא. סליק רבי יוחנן לבית וועדא סליק רבי יודה נשייא לבית וועדא א"ל ליה למה לית מרי אמר לן מילא דאורייתא שרי טפח בחדא ידיה א"ל ובחדא ידא טפחין א"ל לאו. אין לא בן לקיש לא א"ל לא א"ל א"ל אנו מפתחה א"ל בדא דמוגדלא אמר ליה אנא ואת נפיק לקדמיה שלח רבי יוחנן גבי **דף יב, א פרק ג הלכה א גמרא** ר"ש בן לקיש עתיד לך מילה דאורייתא דנשייא נפיק לקדמך נפק לקדמון מר דוגמא דיזכון דמי לברייתן. כד אתא רחמנא למיפרקיה ישראל ממצרים לא שלח ולא שליח ולא מלאך אלא הקב"ה בעצמו דכתיב ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה ולא עוד אלא הוא וכל דורגון דידיה אשר הלך אלהים אין כתיב כאן אלא אשר הלכו אלהים אמרין ליה מה חמיתה מימור לון הדא מילתא אמר לון מה אתון סברין מידחיל מינכון הוינא מנע אולפניה דרחמנא. אמר רב שמואל בר רב יצחק אל בניי כי לא טובה השמועה וגו' מעבירים עם ה' מעבירין אותו:

דף יב, א פרק ג הלכה ב משנה חטאו עד שלא נתמנו ואח"כ נתמנו הרי אלו כהדיוט ר"ש אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין ומשנתמנו פטורין ואי זה הוא הנשיא זה המלך שנאמר ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו נשיא שאין על גביו אלא ה' אלהיו ואי זה הוא המשיח זה המשוח בשמן השמחה ולא המרובה בגדים אין בין הכהן המשוח בשמן השמחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות ואין בין הכהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יום הכיפורים ועשירית האיפה זה וזה שוין בעבודת יום הכיפורים ומצווים על הבתולה ואסורין על האלמנה ואין מיטמין בקרוביהן ולא פורעין ולא פורמין ומחזירין את הרוצח: **דף יב, א פרק ג הלכה ב גמרא** חברייתא אמרין טעמא דר"ש משם שהגדול" מכפרת אמר ר' יוסי שאין חטאו וידיעתו שוין מה מפקת מביניהן רישא דפירקא כהן משיח שחטא ואח"כ עבר ממשיחותו וכן נשיא שחטא ואח"כ עבר מגדולתו כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר. חטאו בספק מאן דמר משם שהגדולה מכפרת כשם שהיא מכפרת על הודאי כך היא מכפרת על הספק מאן דמר אין חטאו וידיעתו שוין אין חטאו וידיעתו שוין. חטאו עד שלא נתמנו משנתמנו עברו מאן דמר משם שהגדולה מכפרת כיפרה גדולה על הראשון וחייב על השני ועל השלישי מאן דמר אין חטאו וידיעתו שוין. חטאו על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו מאן דמר משם שהגדולה מכפרת אפילו כן

הגדולה מכפרת אמר רבי מתניה לעולם אין הגדולה מכפרת עד שתיוודע לו גדולתו. אכל חצי זית עד שלא נתמנה וחצי זית משנתמנה אפילו בהעלם אחד פטור

דף יב, ב פרק ג הלכה ב גמרא ספק חצי זית עד שלא נתמנה וספק חצי זית משנתמנה מביא אשם תלוי. מצינו דבר עיקרו פטור ספיקו חייב ולא אשכחנן כן. אכל שני זיתים ונתוודע לך בוידויו של אחד מהן שני עמד לו בספיקו. רבי יעקב דרומיאי בעא קומי רבי יוסי מה נפשך חלב אכל כיפר אמר רבי יוסי כל דבר שנראה עליו להביא אשם תלוי ידיעת ספיקה קובעתו לחטאו. הרי מצינו דבר עיקרו פטור וספיקו חייב וכא עיקרו פטור וספיקו חייב. אכל כזית עד שלא נתמנה וכזית משנתמנה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת ספק כזית עד שלא נתמנה וספק כזית משנתמנה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת בשני העלמות חייב שתיים. אכל שלשה זיתים וסבור שהן שנים הפריש חטאת כדרכי יוחנן דרבי יוחנן אמר נתכפר מקצת החטא נתכפר כולו ר"ש בן לקיש אמר נתכפר מקצת החטא לא נתכפר כולו. אכל חמשה זיתים ונתוודע לו בספק כל אחד ואחר כך נתוודע לו ב"ד ר"ש בן לקיש אמר ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו ר' יוחנן אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק מודה ר"ש בן לקיש בכהן משיח שאין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו ומה טעמא כחטאת כאשם את שהוא מביא אשם תלוי ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו ואת שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו וכא אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו תמן אשמו קובעו

דף יג, א פרק ג הלכה ב גמרא וכא מה אית לך מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן הוא אמר נתכפר מקצת החטא נתכפר כולו וכא הוא אמר אכן לא א"ר יוחנן אלא בידיעה האחרונה שאין בה שום קרבן הכל מודין שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית מה יעשה בה רבי יוסי אמר תלויה בכפרה א"ר זעירא כל שלא נראית לא היא ולא דמיה מתה מיד. אכל חמשה זיתים ונודע לו בספיקו משנתמנה ובבית דין מעבר על דעתיה דרשב"ל פטור על דעתיה דרבי יוחנן חייב. כן א"ר שמעון בן לקיש לפטור ולא לחיוב. אלא כיני אכל חמשה זיתים ונתוודע לו בספיקו עד שלא נתמנה וודויו משנתמנה על דעתיה דרשב"ל דו אמר ידיעת ספיקו קובעת לחטאו דו אמר חייב על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאו דו אמר פטור. הכל מודין שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית מה יעשה בה רבי יוסא אמר תלויה בכפרה א"ר זעירא כל שלא נראית לא היא ולא דמיה מתה מיד. אכל חצי זית עד שלא נתמנה וחצי זית משנתמנה חצי זית שעבר הואיל ובא חיוב קרבן בנתיים מצטרפין

דף יג, ב פרק ג הלכה ב גמרא נישמענה מן הדא היו לפניו שלשה אכל את הראשון ולא נתוודע לו שני <ושלישי> בהעלימו של ראשון נתוודע לו על הראשון ולא נתוודע לו על השני שלישי בהעלימו של שני ואחר כך נתוודע לו על כולהם רבי יוחנן אמר חייב על הראשון ועל השני ופטור על השלישי אמר רבי יוסי שני לדעתו הדבר תלוי רצה מתכפר לו על הראשון רצה מתכפר לו על השלישי. חבריאי מדמיאי לה לארבעה חצי זיתים אם היה פיקח מביא קרבן אחד ואם לאו מביא שני קרבנות היך עבידא מביא על הראשון ועל השני אחד על השלישי ועל הרביעי אחד >ר' יוסי מדמה לזיתים שלימים אם היה פיקח מביא שני קרבנות ואם לאו מביא שלשה קרבנות היך עבידא מביא על הראשון ועל השני

אחד ועל השלישי ועל הרביעית אחד < אם הביא על האמצעיים פטור על הראשון ועל הרביעי. רבי יוסי מדמי לה לזיתים שלימים

דף יד, א פרק ג הלכה ב גמרא אם היה פיקח מביא שני קרבנות ואם לאו מביא שלשה קרבנות היך עבידא מביא על הראשון ועל השני א' ועל השלישי ועל הרביעי א' אם הביא על האמצעיים חייב על הראשון בפני עצמו ועל הרביעי בפני עצמו. רבי יצחק שאל אף באכילת פרסים כן אמר ר' יוסי כל זה שאילתה דר' יצחק לית היא כלום וכתוב באכילת פרסים הדבר תלוי אילו אכל חצי זית בתוך כדי פרס זה וחצי זית בתוך כדי פרס זה שמא כלום הוא. אכל כמה זיתים וכמה פרסים בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת רבנן דקיסרין אמרי עד דין מדי לה לחלבים ודמינה לשבת אילו ארג חוט אחד בתוך כדי בגד זה וחוט אחד בתוך כדי בגד זה שמא כלום הוא ארג כמה חוטין בכמה בגדים בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. הרי בא חיוב בקרבן בנתיים ותימר מצטרפין אמר רבי אבון תמן חיוב בקרבן ברם הכא [שינוי] קרבן. אכל כזית עד שלא נתמנה וכזית משנתמנה וכזית משעבר על דעתון דחברייא דינון אמרין משם שהגדולה מכפרת כיפרה גדולה על הראשון וחייב על השני ועל השלישי על דעתיה דרבי יוסי דו אמר אין חטאו וידיעתו שוין חייב על הראשון ועל השני ופטור על השלישי. אכל כזית ספק עד שלא נתמנה

דף יד, ב פרק ג הלכה ב גמרא ספק משנתמנה ספק עד שלא נתגייר ספק משנתגייר ספק עד שלא הביא שתי שערות ספק משהביא שתי שערות מביא אשם תלוי אכל ספק כזית ואין ידוע אם ביום הכיפורים אכלו אם קודם יום הכיפורים אכלו ספק כפרה כיפר. אם ביום הכיפורים אכלו אם לאחר יום הכיפורים אכלו חברייא אמרין ספק כפרה כיפר אמר רבי מתנייה לעולם אין ספק כפרה מכפר אלא על מיני דמים. מתניתא מסייעא לחברייא שבת ויום הכיפורים ועשה מלאכה בין השמשות מה נפשך יום הכיפורים הוא כיפר חול הוא מותר והתני ואכל אמר רבי יוסי בי רבי בון באכילת היתר. אכל חמשה זיתים ונתוודע לו בספיקן עד שלא נתמנה ובבית דין משנתמנה על דעתיה דרשב"ל חייב על דעתיה דרבי יוחנן פטור. כן אמר רבי שמעון בן לקיש לחיוב לא לפטור אלא כיני אכל חמשה זיתים ונתוודע לו בספיקן משנתמנה ובית דין משעבר על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו אמר נתכפר מקצת החטא

דף טו, א פרק ג הלכה ב גמרא לא נתכפר כולו דו אמר פטור על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר נתכפר מקצת החטא נתכפר כולו דו אמר חייב. הכל מודין שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית מה יעשה בה רבי יסא אמר תלוי בכפרה אמר רבי זעירא כל שלא נראית לא היא ולא דמיה מתה מיד. מודה רבי יוחנן שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית מה יעשה בה רבי יסא אמר תלוי בכפרה אמר רבי זעירא כל שלא נראית לא היא ולא דמיה מתה מיד. מודה רבי יוחנן שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית מה יעשה בה רבי יסא אמר תלייה בכפרה לפום כן רבי יוסי בי רבי בון הוי עליה. אכל חמשה זיתים ונתוודע לו בראשון ומביא קרבן בשני ומביא קרבן בשלישי ומקריב קרבן ברביעי ומקריב קרבן בחמישי ומקריב קרבן רבי יוחנן אמר נתכפר לו בראשון שהוא לפני אכילת כולהם והשאר יפלו לנדבה רבי שמעון בן לקיש אמר נתכפר לו באחרונה שהוא לאחר אכילת כולהם והשאר ידחו רב חסדא ורב המונא רב חסדא כר' יוחנן ורב המונא כר' שמעון בן לקיש מתיב רב חסדא לרב המונא והא מתנית' מסייעה לך ופליגא עלי אם היתה ידיעה בנתיים כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת ואחת כך הוא מביא אשם תלוי

על כל אחת ואחת אילו תנא אשם וקם ליה יאות. אמר רבי חנינה אפילו כן לצדדין דת מר כן אשר נישא יחטא. אמר רבן יוחנן בן זכאי אשרי שהנשיא שלו מביא חטאת על שגגתו הוא מביא לא כל שכן על זדונו נשיא שלו מביא חטאת לא כל שכן ההדיוט. נשיא יכול נשיא שבטים כנחשון תלמוד לומר ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו

דף טו, ב פרק ג הלכה ב גמרא ולהלן הוא אומר למען ילמד ליראה את ה' אלהיו אלהיו לגזרה שוה מה אלהיו שנאמר להלן נשיא שאין על גביו אלא אלהיו אף אלהיו שנאמר כאן נשיא שאין על גביו אלא אלהיו. אשר יש צדיקים וגו' אשריהם הצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים בעולם הזה ווי לרשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקי' בעוה"ז מלך ישראל ומלך יהודה שניהן שוין לא זה גדול מזה ולא זה גדול מזה ומה טעמא ומלך ישראל ומלך יהודה וגו' בגורן כבגורן א"ר יוסי בי רבי בון ובלחוד עד דיהוא בן נמשי ומה טעם בני רביעים ישבו לך על כסא ישראל מיכן ואילך בליסטייא היו נוטלין אותה. אי זהו משיח המשוח בשמן המשחה כו' אמר רב חונה דכל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח מפני אבשלום שעירה הוות מתכפר לו כהדיוט. תני רבי יודה בי רבי אלעאי אומר שמן המשחה שעשה משה בר מעשה ניסים נעשו בו מתחילה ועד סוף שמתחילה לא היה בו אלא י"ב לוג שנא' ושמן זית הין. אם לסוך בו את העצים לא היו ספק על אחת כמה וכמה שהאור בולע והיורה בולעת והעצים בולעין ממנו נמשחו המשכן וכל כליו. המזבח וכל כלי. המנורה וכל כליה כיוור וכנו ממנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המילואים ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים. מלך בתחילה טעון משיחה מלך בן מלך אין טעון משיחה שנאמר קום משחיה כי זה הוא זה טעון משיחה ואין בניו טעון משיחה אבל כהן גדול בן כהן גדול אפילו עד עשרה דורות טעון משיחה וכולו קיים לעתיד לבוא שנאמר שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם. אין מושחין את המלכים אלא על גבי המעיין שנאמר והרכבתם את שלמה בני וגו' ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל. אין מושחין את המלכים אלא מפני המחלוקת מפני מה נמשח שלמה מפני מחלוקתו של אדוניהו ויואש מפני עתליה ויהוא מפני יורם. לא כן כתיב קום משחהו כי זה הוא זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה. ולא יאשיהו גנזו הדא אמרה בפאיבלסמון נמשחו. יואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים. אין מושחין מלכים אלא מן הקרן שאול ויהוא נמשחו מן הפך היתה מלכותן מלכות עוברת דוד ושלמה נמשחו מן הקרן היתה מלכותן מלכות קיימת. אין מושחין מלכים כהנים רבי יודה ענתודרייה על שם לא יסור שבט מיהודה א"ר חיייה בר בא למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב כל ישראל מה כתיב בתריה לא יהיה לכהנים הלויים והכתיב הבכור יוחנן הבכור למלכות. והכתיב השלישי צדקיהו הרביעי שלום

דף טז, א פרק ג הלכה ב גמרא שלישי למלכות רביעי לתולדות. צדקיהו שצידק עליו את הדין. שלום שבימיו שלמה מלכות בית דוד. לא שלום הוה שמייה ולא צדקיהו הוה שמייה אלא מתנייה הדא היא דכתיב וימלוך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו וגו'. המשוח בשמן המשחה בבנין הראשון למרובה בגדים בבנין האחרון ואתאי כיי דמר רב אינא בשם רבי אחא חמשה דברים היה בבית המקדש האחרון חסר מן הראשון מאי טעמא עלו ההר והבאתם עץ וגו' אכבד חסר ה' אלו ה' דברים שהיה בית המקדש אחרון חסר מהראשון ואילו הן אש וארון ואורים ותומים ושמן הקודש. תני כהן משיח מביא פר אין מרובה בגדים מביא פר ודלא כר"מ מה טעמא דר"מ משיח ומה תלמוד לומר כהן להוציא למרובה

בגדים מה טעמא דרבנן משיח יכול זה המלך ומה ת"ל כהן לרבות מרובה בגדים הכא את
מר להוציא למרובה בגדים וכא את מר לרבות למרובה בגדים אמר רבי הילא כל מדרש
ומדרש לעניינו אילו נאמר משיח ולא נאמר כהן הייתי אומר על העלם דבר מביא פר ועל
שגגת המעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר כהן או אילו נאמר כהן ולא משיח הייתי
אומר זה המלך אם תאמר בפר קדמה פרשת מלך שיוטל על העלם דבר מביא פר ועל
שגגת המעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר משיח וצורך הוא שיאמר כהן אמר רבי
יוחנן עבר והביא עשירית האיפה שלו כשר מתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו
פסול מה מיידחין ליה עמיה אמר רבי חגיי משה דינן מייחדין ליה עימיה דו קטיל ליה
אותו אחד מושחין ואין מושחין שנים רבי יוחנן אמר מפני האיבה עבר זה ושימש זה
הראשון כל קדושת כהונה עליו השיני אינו כשר לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט אמר רבי
יוחנן עבר ועבד עבודתו פסולה עבודתו משל מי

דף טז, ב פרק ג הלכה ב גמרא נישמענה מן הדא מעשה בבן אלם מציפורים שאירע קרי
בכהן גדול ביום הכיפורים ונכנס בן אלם ושימש תחתיו יצא ואמר למלך פר ואילך
הקריבים היום משל מי הן קריבין משלי או משל כהן גדול וידע המלך מהו שואלו אמר לו
לא דייך ששימשת שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם וידע בן אלם שהוסע מכהונה
גדולה. מעשה בשמעון בן קמחית שיצא לטייל עם המלך ערב יום הכיפורים עם חשיכה
ונתזה צינורת של רוק מפיו על בגדו וטימאתו ונכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו אותו היום
ראה אימן שני בנים כהנים גדולים. שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שמשו בכהונה
גדולה שלו ואמרו לקמחית מה מעשים טובים יש בידיך אמרה להן יבוא עלי אם ראו
קורות ביתי שערות ראשי ואימרת חלוקי מימי אמרין כל קמחייא קמחין וקמחא
דקמחית סולת קראו עליה הפסוק הזה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה.
יכול לא יהא משוח מלחמה מפני עשירית האיפה שלו ת"ל תחתיו מבניו את שבנו עומד
תחתיו מביא עשירית האיפה ואת שאין בנו עומד תחתיו אינו מביא עשירית האיפה ומניין
למשוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו ת"ל שבעת ימים ילבשם הכהן וגו' את שהוא בא
אל אוהל מועד לשרת בקודש בנו עומד תחתיו ואת שאינו בא אל אוהל מועד לשרת
בקודש אין בנו עומד תחתיו. ומניין שהוא מתמנה להיות כהן גדול פינחס בן אלעזר נגיד
היה עליהם לפני ה' עמו. רבי יוסי כד הוה בעי מקנתרה לרבי לעזר בי רבי יוסי הוה
א"ל לפני עמו. בימי זמרי מיחה ובימי פלגש בגבעה לא מיחה. ומניין שהיה עובד
בשמונה רבי בא בר חייה בשם רבי יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו מה
ת"ל אחריו לקדושה של אחריו. בכמה הוא נשאל אייתיהו רב הושעיה מתניתא דבר
קפרא מדרומה ותנא אינו עובד לו בד' של כהן הדיוט ולא בשמונה של כהן גדול. אמר
רבי בא בדין הוה שיהא עובד בארבעה ולמה אמרו אינו עובר שלא יהו אומרין ראינו כהן
הדיוט פעמים שהוא עובד בשמונה ככהן גדול. אמר רבי יונה ולא בפנים הוא עובד.
והלא בחוץ הוא נשאל וטועין דבר מבפנים לבחוץ. וכי רבי טרפון רבן של כל ישראל לא
טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן דכתיב ובני אהרן כהנים יתקעו בחצוצרות תמימים
לא בעלי מומין דברי רבי עקיבה אמר לו רבי טרפון אקפח את בני אם לראיתי שמעון
אחי אימא חיגר באחת מרגליו ועומד בעזרה וחצוצרתו בידו ותוקעו. אמר לו רבי עקיבה
שמא לא ראיתו אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת קרבן אמר לו ר' טרפון ואקפח את
בני שלא הטיתה ימין ושמאל אני הוא ששמעתי ולא היה לי לפרש ואתה דורש ומסכים

שמועה היא כל הפורש ממך כפורש מחייו. וכפר הכהן אשר ימשח אותו מה ת"ל לפי שכל הפרשה נאמרה באהרן אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מניין ת"ל ואשר ימלא את ידו. ומניין לרבות אחר הנתמנה ת"ל וכפר הכהן במה הוא מתמנה רבנן דקיסרין בשם רבי חייה בר יוסף בפה אמר רבי זעירא הדא אמרה שממנין זקנים בפה אמר רבי חייה בר אדא מתניתא אמרה כן חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב ב"ד לישראל.

דף יז,א פרק ג הלכה ב גמרא הוא לא המלך הוא לא הנשיא והוא לרבות כהן משוח מלחמה. אשה בבתוליה יקח פרט לבוגרת שכלו בתוליה. רבי לעזר ור' שמעון מכשירין בבוגרת. רבי יצחק שאל אף בשאר כל הדברים כן קומץ ואחר מקטיר ומקבל ואחר זורק. שורף ואחר יזה רבי יעקב בר אידי בשם רבי יצחק עשו אותה חטאת גזולה שלא נודעה לרבים הדא אמרה קומץ ואחר מקטיר מקבל ואחר זורק שורף ואחר יזה. רבי ברכיה ר' יעקב בר אידי רבי יצחק שאל היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע לו שהוא בן גרושה או בן חלוצה מה עבד לה. שמת ויחזור הרוצח למקומו או יעשה כמו שנגמר דינו בלא כהן גדול ואל יצא משם לעולם:

דף יז,א פרק ג הלכה ג משנה כהן גדול פורם מלמטן וההדיוט מלמעלן כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל וההדיוט לא מקריב ולא אוכל:

דף יז,א פרק ג הלכה ג גמרא רבי לעזר בשם כהנא למעלן למעלן מקנה שפה למטן למטן מקנה שפה ר' יוחנן אמר למטן ממש. ר' יוחנן סליק למבקריה לר' חנינה כד הוה גו איסטרטא שמע דדמך שלח ואייתי מגוי טבייא דשובתא ובזעון. רבי יוחנן פליג על דרבי יהודה תרתין. ואתייא ר' לעזר בשם כהנא כרבי יודה אין כרבי יודה לא יפרום כל עיקר לא אתייא דא אלא על אביו ועל אמו כדברי ר' מ' דתני על כל המתים אינו מבדיל קנה שפה אלא על אביו ועל אמו כדברי ר' מ' רבי יודה אומר כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה הרי זה קרע של תפלות. מאי כדון אומר הוא בכהן גדול שיהא מבדל קנה שפה כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל דברי רבי מאיר רבי יודה אומר כל אותו היום רבי שמעון אומר גומר כל העבודה שבידו ובא לו. בין רבי מאיר לרבי שמעון חזא בין רבי יודה לרבי שמעון חזא בין רבי מאיר לרבי יודה הכנסה רבי יעקב בר דסיי מפשק ביניהון רבי מאיר אומר היה בפנים יוצא היה בחוץ לא היה נכנס ר' יודה אומר היה בפנים היה יוצא היה בחוץ לא היה נכנס רבי שמעון אומר גומר את כל העבודה שבידו ובא לו. רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חונא מתניתא דרבי שמעון ומן המקדש לא יצא עמהן אינו יוצא. יוצא הוא אחריהן אלא הן נכנסין והוא יוצא הן נכנסין והוא נגלה ויוצא אחריהן עד פתח העיר דברי רבי מאיר רבי יודה אומר אינו יוצא מן המקדש כתיב ומן המקדש לא יצא למד אלא לא יצא יוצא לא היה חוזר. רבי אבהו בשם רבי לעזר אין אנינה אלא למת בלבד דכתיב ואנו ואבלו פתחיה התיב רבי חייה בר אדא והכתיב ואנו הדייגים ואבלו כל משליכי ביאר חכה אמר רבי חנינה מתניתא אין אנינה טמאה אלא למת בלבד או זו היא אנינה משעת מיתה ועד שעת קבורה דברי רבי וחכמים אומרים כל אותו היום. אשכחת אמר קולת וחומרת על דרבי קולת וחומרת על דרבנן מה מפקה מביניהון מת ונקבר בשעתו על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום על דעתיה דרבי אינו אסור אלא אותה השעה בלבד. מת ונקבר לאחר שלשה ימים על דעתיה דרבנן אסור כל אותו היום על דעתיה דרבי אסור עד שלשה ימים אתא רבי אבהו בשם ר' יוחנן רב חסדא תריהון אמרין

דף יז,ב פרק ג הלכה ג גמרא מודה רבי לחכמים שאינו אסור אלא אותו היום בלבד כהדא דתני רבי אומר תדע לך שאין אנינות לילה תורה שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב. והרי אמרו אנינות היום תורה ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' הונא תיפטר בשנקבר עם דימדומי החמה ולית שמע מינה כלום:

דף יז,ב פרק ג הלכה ד משנה כל התדיר מחבירו קודם את חבירו וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו פר המשיח ופר העדה עומדין פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו האישי קודם האשה להחיות ולהשיב אבידה והאשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השבי בזמן ששניהן עומדין בקלקלה האישי קודם לאשה:

דף יז,ב פרק ג הלכה ד גמרא לפי שזה מכפר וזה מכפר. מוטב שיקדום המכפר למתכפר כמה דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל. נדבת משיח ונדבת נשיא נדבת משיח קודמת נדבת ציבור ונדבת נשיא נדבת נשיא קודמת. נדבת משיח ונדבת ציבור מי קודם נישמענה מן הדא נדבת משיח ושעירי עבודה זרה עומדין שעירי ע"ז קודמין מפני שדמן נכנס לפנים לא מר אלא שדמן נכנס לפנים הדא אמרה נדבת משיח ונדבת ציבור נדבת משיח קודמת. היה שם פר ע"ז ושעיר הבא עמו וחטאת אחרת פר קודם לשעיר ושעיר קודם לחטאת אחרת וחטאת אחרת קודמת לפר היך עבידא א"ר יוסי מכיון שהשעיר מחוסר זמן לפר כמי שקדמו פר וחטאת אחרת קודמת לפר. ופר של ע"ז קודם לשעיר הבא עמו מפני שקדמו במקרא. ר' שמואל אחוי דר' ברכיה בעי מעתה של ראש חדש יקדום לשעיר הבא עמו מפני שקדמו א"ר בא מרי לית יכיל חטאת דידיה חסר על עולת התמיד יעשה ונסכו סמכו לעולת התמיד. קרבן איש וקרבן אשה קרבן איש קודם הדא דת מר בשהיו שניהן שוין אבל אם היה זה פר וזה גדי כהיא דמר ר' פינחס בשם רבי הושעיה ועבד מביא פר ורבו מביא פר עבד קודם לרבו דתנינן תמן פר משיח ופר עדה עומדים פר משיח קודם לפר עדה לכל מעשיו. מעשה בי ר' אליעזר ורבי יהושע ור' עקיבה שעלו לחולת אנטוכיא על עסק מגבת חכמים והוה תמן חד אבא יהודה עביד מצוה בעין טובה פעם אחת ירד מנכסיו וראה רבותינו ונתייאש מהן עלה לו לביתו ופניו חולניות אמרה לו אשתו מפני מה פניך חולניות אמר לה רבותינו כאן ואיני יודע מה אעשה אשתו שהיתה צדקת ממנו אמרה לו נשתיירה לך שדה אחת לך ומכור חצייה ותן להן הלך ועשה כן ובא אצל רבותינו ונתן להן ונתפללו עליו רבותינו אמרו לו אבא יהודה הקב"ה ימלא חסרונתיך עם כשהלכו להם ירד לחרוש בתוך חצי שדהו עם כשהוא חורש בתוך חצי שדהו שקעה פרתו ונשברה ירד להעלותה והאיר הקב"ה עיניו ומצא סימא אמר לטובתי נשברה רגל פרת.

דף יח,א פרק ג הלכה ד גמרא ובהדורת רבותינו שאלון עלוי אמרין מה אבא יהודה עביד אמרין מאן יכיל חמי אפוי דאבא יהודה אבא יהודה דתוריי אבא יהודה דגמלוי אבא יהודה דחמרוי. חזר אבא יהודה לכמות שהיה ובא אצל רבותינו ושאל בשלומן אמרין ליה מה אבא יהודה עביד אמר להן עשתה תפילתכם פירות ופירי פירות אמרו לו אלף על פי שנתנו אחרים יותר ממך בראשונה אותך כתבנו ראש טימוס נטלוהו והושיבוהו אצלם וקראו עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחינו. רבי חייה בר בא עביד פסיקא בהין בית מדרשא דטיבריא והוון תמן מן אילין דבר סילני ופסק חדא ליתרא דהב נטלו ר' חייה רבה והושיבו אצלו וקרא עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו וגו'. רבי שמעון בן לקיש עאל לבוצרה והוה תמן חד רבהון רמייא. חס ליה דלא הוה רמאי אלא

שהיה מרמה במצוות והוה חמי כמה דציבורא פסק והוא פסיק לקבליה. נטלו רבי שמעון בן לקיש והושיבו אצלו וקרא עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו וגו': האיש קודם לאשה וכו'. עד כדון בשהיה זה להחיות וזה להחיות זה לכסות וזה לכסות הרי שהיה זה להחיות וזה לכסות נישמענה מן הדא דמר ר' יהושע בן לוי בשם ר' אנטיגנס כסות אשת חבר וחיי עם הארץ כסות אשת חבר קודמת לחיי עם הארץ מפני כבודו של חבר לא מר אלא כסות אשת חבר בחיי חבר אבל אם היה זה להחיות וזה לכסות אותו שלהחיות קודם. אבידתו ואבידת אביו שלו קודמת אבידתו ואבידת רבו שלו קודמת אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לחיי העולם הזה ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העולם הבא ורבו שלימדו משנה לא רבו שלימדו מקרא אם היה אביו שקול כרבו אביו קודם מה הועיל אמר רבי יוסי בי רבי בון בשהיה חצי תלמודו מזה וחצי תלמודו מזה. אבידת אביו שחצי תלמודו ממנו ואבידת אמו גרושה מאביו מי קודם אביו הוא שיקדום או עד שיהא כל תלמודו ממנו ואבידת אמו גרושה מאביו מי קודם רבו הוא שיקדום או עד שיהא כל תלמודו הימינו. אבידתו ואבידת אמו ואבידת אביו ואבידת רבו שלו קודם לאביו ואביו לאמו ואמו לרבו ולא מתניתא היא האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבידה סברין מימר בשאין רבו שם אתא מימר לך ואפילו רבו שם. הוא ואמו ורבו ואביו עומדים בשבי הוא קודם לאמו ואמו לרבו ורבו לאביו ולא מתניתא היא האשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השבי סברין מימר בשאין רבו שם אתא מימר לך ואפילו רבו שם. אי זהו רבו שלימדו חכמה כל שפתח לו תחילה דברי רבי מאיר רבי יודה אומר כל שרוב תלמודו ממנו רבי יוסי אומר כל שהאיר עיניו במשנתו אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כמי שהוא אומר כל שרוב תלמודו הימינו ולמה לא פתר לה כרבי יודה אית תניי תני ומחליף. רב ליעזר קרע על שפתח לו תחילה

דף יח, ב פרק ג הלכה ד גמרא שמואל חלץ על שהאיר עיניו במשנתו ומה האיר עיניו במשנתו א"ר יוסי בר' בון מפתח אחד יורד לאמת בית השחי אחד פותח כיון. ומהו אחד יורד לאמת בית השחי שהיה שוחה אמה עד שלא יפתח. רבי חנניה הוה מיסתמך ברבי חייה בר בא בציפרין חמא כל עמא פריי אמר ליה למה כל עמא פריי אמר ליה רבי יוחנן יתיב דרש בבית מדרשא דרבי בנייה וכל עמא פריי מישמעניה אמר בריך רחמנא דחמי לי פירין עד דאנא בחיים וכל אגדתא פשטית ליה חוץ ממשלי וקהלת: שניהם עומדין בקלון האיש קודם לאשה. למה שהאשה דרכן לכן והאיש אין דרכו לכן מעשה בי רבי יהושע שעלה לרומי אמרו על תינוק אחד ירושלמי שהיה אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו מסודרות לו תלתלים והוא עומד בקלון והלך רבי יהושע לבדקו כיון שהגיע לפתחו נענה ר' יהושע ואמר לו מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים הלא ה' נענה התינוק ואמר לו זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו מיד זלגו עיניו דמעות ואמר מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ שאיני זז מיכן עד שאפדנו ופדאו בממון הרבה ושילחו לארץ ישראל וקרא עליו הפסוק הזה בני ציון היקרים וגו':

דף יח, ב פרק ג הלכה ה משנה כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר ממזר לנתין נתין לגר וגר לעבד משוחרר אימתי בזמן שכולן שוין אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ:

דף יח,ב פרק ג הלכה ה גמרא חכם קודם למלך מלך קודם לכהן גדול כהן גדול קודם לנביא נביא קודם למשוח מלחמה משוח מלחמה קודם לראש משמר ראש משמר קודם לבית אב בית אב קודם למרכל והמרכל קודם לגיזבר קודם לכהן הדיוט כהן הדיוט קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר ממזר לנתין נתין לגר וגר לעבד משוחרר אימתי בזמן שכולן שוין אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. חכם קודם למלך חכם שמת אין לנו כיוצא בו מלך שמת כל ישראל ראוין למלכות אמר רבי יוחנן כל אותן ארבעים יום שעשה משה בהר היה למד תורה ומשכחה ובסוף נתנה לו במתנה כל כך למה בשביל להחזיר את הטיפשים. כד דמך רבי סימון בר זביד עאל רבי הילי ואפטר עלוי כי יש לכסף מוצא וגו' ברזל מעפר יקח וגו' אילו אם אבדו יש להן חליפין אבל תלמיד חכם שמת מי מביא כיוצא בו והחכמה מאין תמצא וגו' ונעלמה מעיני כל חי וגו' אמר רבי לוי מה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא ליבם דכתיב ויצא לבם אנו שאבדנו רבי סימון בר זביד על אחת כמה וכמה. מלך קודם לכהן גדול דכתיב והרכבתם את שלמה בני וגו' כהן גדול לנביא דכתיב ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך הקדים צדוק לנתן. רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה נביא מכפת ידיו ורגליו ויושב לו בפני כהן גדול ומה טעמא שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה וריעך היושבים לפניך יכול היו הדיוטות תלמוד לומר כי אנשי מופת המה ואין מופת אלא נבואה היך מה דת מר ונתן אליך אות או מופת. נביא קודם למשוח מלחמה משוח מלחמה קודם לראש משמר ראש משמר קודם לראש בית אב ראש בית אב קודם למרכל והמרכל קודם לגיזבר קודם לכהן הדיוט כהן קודם ללוי לוי לישראל לא היה לוי הוא אמר רבי אבון בשעת הדוכן שנו. אמר רבי אבון

דף יט,א פרק ג הלכה ה גמרא גר ומומר לעכו"ם מומר קודם מפני מעשה שאירע. מפני מה הכל רצין אחר הגיורת ואין הכל רצין אחר משוחררת שהגיורת בחזקת משתמרת ומשוחררת בחזקת הבקר ומפני מה הכל רצין אחר העכבר מפני שעסקו רע עם הבריות. א"ר יוחנן אל תאמין בעבד עד ששה עשר דור בא ישמעאל בן נתינה בן אלישמע מזרע המלוכה ויכה את גדליהו במצפה. ריב"ל אמר ראש וזקן זקן קודם שאינו ראש אם אינו זקן מה טעמא אתם נצבים היום כולכם וגו' וכתיב ויאסף יהושע את כל זקני ישראל שכמה. משה הקדים ראשים לזקנים יהושע הקדים זקנים לראשים משה על ידי שהיו הכל תלמידיו הקדים ראשים לזקנים יהושע ע"י שלא היו הכל תלמידיו הקדים זקנים לראשים. משה עד שלא צרך להם בכיבוש הארץ הקדים ראשים לזקנים יהושע על ידי שצרך להם בכיבוש הארץ הקדים זקנים לראשים משה ע"י שלא נתייגע בתלמוד תורה הקדים ראשים לזקנים יהושע ע"י שנתייגע בתלמוד תורה הקדים זקנים לראשים ר' יהושע דסיכנן בשם רבי לוי משה ע"י שצפה ברוח הקודש שעתידין ישראל להיסתכר במלכיות וראשיהן עומדין על גביהן הקדים ראשים לזקנים. תני הסודרן קודם לפילפלן רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה בעי אפילו כרבי אמי א"ל מיתבעי מרבי אימי הוא הפילפלן הדא אמרה משנה קודם למקרא ודא מסייעא ליה דתני ר"ש בן יוחי העוסק במיקרא מידה שאינה מידה. ורבנן עבדין מקרא כמשנה. רבי שמואל בר נחמן אמר משנה קודם לתלמוד ומה טעמא קנה חכמה קנה בינה וגו' רבי יוחנן אמר תלמוד קודם למשנה ומה טעמא קנה חכמה מה טוב מחרוץ מה מקיים רבי יוחנן טעמא דרבי שמואל בר נחמן מים בזול ויין ביוקר איפשר לעולם לחיות בלא יין אי אפשר לעולם לחיות בלא מים ומה

מקיים רבי שמואל בר נחמן טעמא דר' יוחנן מלח בזול פילפלין ביוקר איפשר לעולם לחיות בלא פילפלין אי איפשר לעולם בלא מלח.

דף יט, ב פרק ג הלכה ה גמרא לעולם הוי רץ אחר המשנה יותר מן התלמוד הדא דת מר עד שלא שיקע בו רבי רוב משניות אבל מששיקע רבי רוב משניות לעולם הוי רץ אחר התלמוד יותר מן המשנה. דרש רבי שמואל ברי' דרבי יוסי בי רבי בון חכם בעיניו איש עשיר זה בעל התלמוד ודל מבין יחקרנו זה בעל אגדה. לשנים שנכנסו לעיר ביד זה עשתות של זהב וביד זה פרוטרוט זה שבידו עשתות של זהב אינו מוציא וחיה וזה שבידו פרוטרוט מוציא וחיה. דרש ר' אחא פלס ומאזני משפט לה' מעשהו כל אבני כיס. פלס זה המקרא מאזני זה המשנה משפט זה התלמוד לה' זה התוספת מעשהו כל אבני כיס כולהם נוטלין שכרן מכיס אחד. ר' אבא בר כהנא אזל לחד אתר אשכח ר' לוי יתיב דרש איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה ולא ישליטינו האלהים לאכול ממנו כי איש נכרי יאכלנו עושר זה המקרא נכסים אילו הלכות וכבוד זה התוספת ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה אילו משניות גדולות כגון משנתו של ר' חונה ומשנתו של רבי הושעיה ומשנתו של בר קפרא ולא ישליטינו האלהים לאכול ממנו זה בעל אגדה שאינו לא אוסר ולא מתיר לא מטמא ולא מטהר כי איש נכרי יאכלנו זה בעל התלמוד קם רבי אבא בר כהנא ונשקיה בראשיה אמר זכיתה מימרינה יקים תזכי מימרינה יתיב. ביקשו למנות זקנים מאיכן הן ממנים מטיבריה אמדרומה א"ר סימון יהודה יעלה א"ל ר' מנא הדא דת מר למלחמה אבל למנויי רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות. ר' יעקב בר אידי בשם ריב"ל מעשה שנכנסו זקינים לעליית בית גדיא ביריחו ויצתה בת קול ואמרה להו יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש והלל הזקן א' מהן נתנו עיניהן בשמואל הקטן שוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה ויצתה בת קול ואמרה להן יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש ושמואל הקטן אחד מהן נתנו עיניהם באליעזר בן הורקנוס והיו שמיחים על שהסכימה דעתן לדעת רוח הקודש. אילין דבר פזי ודבר הושעיה הוו עלין ושאלין בשלמיה דנשייא בכל יום והוון אילין דרבי הושעיה עלין קדמאי אזלון אילין דבר פזי ואיתחנתון בנשיאותא אתון בעון מיעול קדמי אתון ושאלון לרבי אימי והקמות את המשכן כמשפטו וכי יש משפט לעצים אלא אי זה קרש זכה לינתן בצפון יינתן בצפון בדרום יינתן בדרום. תרתין זרעין בציפרין בלווטייה ופגנייא הוו עלין ושאלין בשלמיה דנשייא בכל יום והוון בלווטייא עלין קדמאין ונפקי קדמאי אזלון פגנייא וזכון לאורייתא אתון בען מיעול קדמאי אישתאלת לרשב"ל שאלה רשב"ל לרבי יוחנן עאל ר' יוחנן ודרשה בבית מדרשא דרבי בנייה אפי' ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. סברין מימר ליפדות ולהחיות ולכסות הא לשיבה לא א"ר אבון אף לשיבה ומה טעמא יקרה היא מפנינים ואפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים: